

జ గ జ్యో తి

ప్రథమ సంపుటము

గ్రంథకర్త

హరికథాపితామహ

శ్రీమదజ్ఞానాదిభట్ట నారాయణదాసు గారు

ప్రకాశకులు

శ్రీమతి కట్టా శ్యామలా దేవి

2వ లైను, శ్యామలా నగర్,

గుంటూరు - 6

CI

జ గ జ్యోతి

ప్రథమ సంపుటము

గ్రంథకర్త

హరికథాపితామహ :

శ్రీమదజ్ఞానాద్వైతాచార్య నారాయణదాసు గారు

ప్రకాశకులు :

శ్రీమతి కర్రా శ్యామలాదేవి

2వ లైను శ్యామలావగర్,

గుంటూరు-6.

జానభారతీ ప్రచురణలు - 21

ద్వితీయముద్రణము

1000 ప్రతులు

మూల్యము రు. 100/-50/-

మొదట :

పి. రామకృష్ణమూర్తి

మేనేజింగ్ డైరెక్టర్

వెల్ కమ్ప్లెస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, గుంటూరు-2. Phone : 25081

సంకాంతి

1983

నర్వహకులు

ప్రకాశకులవి.

81

**This book is published with the financial assistance
of the government of Andhra Pradesh Ministry of
Cultural affairs. We thank them for their aid.**

12

విషయానుక్రమణిక

మొదటి ప్రకాశము

	పేజీ నం.
1 పౌరుషదై వవిచారము	1
2 కృతాది యుగలక్షణ నిరూపణము	3
3 కాలకర్మములు	4
4 జాగ్రదాద్యవస్థల నిరూపణము	6
5 నృప్తికమము	6
6 ప్రకృతి-ఆత్మ	7
7 ఆత్మశక్తి	9
8 వర్ణాశ్రమ ధర్మములు	12
9 విద్యలు-కర్మలు	15
10 చార్వాకమతము	25
11 బృహస్పతి మతమునకు తప్పవ్యాఖ్యానములు	40
12 దైవపౌరుష నిర్ణయము	46

రెండవ ప్రకాశము

13 దైవపౌరుష నిర్ణయము	54
14 వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థ-గోత్రావళి	102
15 తత్త్వనిర్ణయము	110
16 వేదార్థము	117
17 స్మృత్యర్థము	118

	పేజీ నెం.
18 అహం మమ ప్రత్యయము	119
19 మానవోన్నతి	123
20 దర్శనపతామర్శ	125
21 యజ్ఞము-పశుహింస	153
హోమవిధులు కర్మభేదములు	155
22 మానవధర్మము	160
23 మతసమీక్షరణము	165
24 జగన్నిర్ణయము	168
25 జనతాకృతి	174
26 ప్రపగతి	177
27 వైద్యజ్యోతిషావశ్యకత	189
28 శతందీర్ఘమాయుః	191

మూడవ ప్రకాశము

29 నికృష్ట ప్రత్యభిజ్ఞానము	193
30 సంస్కార సంక్రమాదశ	197
31 బ్రతుకుఁ దెరువు	209
32 విశ్వహితకాంక్ష	213
33 మానవ జీవనరహస్యము	216
34 యజ్ఞ కర్మము	236
35 జగద్గురు ప్రశంస	251
36 మిత్రవాద నిరాదరణ	257
37 శాబ్దిక క్రియాతత్త్వము	271
38 విశ్వమాంగళ్యబోధ	280

నాలుగవ ప్రకాశము

పేజీ నం.

39	కాలగతి	284
40	ఉపనిషద్ధాథ	291
41	ఆరణ్యకములు	298
42	యజ్ఞదీక్ష	304
43	యుగస్వరూపము	316
44	యజ్ఞపశువిచారణ	324
45	నూతనదృశ్యార్థము	327
46	వేదవిజ్ఞానము	335
47	దీక్షావివరణము	347
48	ప్రకృతిలీల	349
49	పరమభాగవతులు	356
50	ఋత్విగాచారము	353
51	వర్ణవ్యవస్థ	362
52	ప్రకృతి పరిణామము	363
53	శిక్ష	365
54	యాజ్ఞశీభావనానుక్రమ సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ	369
55	లోకవ్యవహారము	373
56	నాదబ్రహ్మము	376
57	తరణోపాయము	378
58	కాల్పనిక జగత్తు	380
59	ఆప్తవాక్య ప్రమాణస్థితి	385
60	వ్యక్తావ్యక్త జగత్సృష్టి	387
61	సత్యవాక్సంయమము	394

	పేజీ నం.	
62 స్వరవల్లరి	399	
63 వాసుదేవ పరబ్రహ్మము	405	
64 రసవిపాస	412	
65 నాదబిందుకళ	419	
66 కాలగణన	424	
67 అక్షరమహత్త్వము	428	
68 ధ్వని విశేషములు	434	
69 వ్యాసపద నిర్వచనములు	442	
70 అనిత్యకార్యరూపశబ్దబ్రహ్మము	443	
71 భాషోత్పత్తి రహస్యము	444	
72 వాగర్థవైఖరి	448	
73 గీర్వాణ వాగ్గీల	450	
74 కర్తవ్య జిజ్ఞాస	454	
75 ధ్వనివర్ణ విభేదము	459	
76 నాదబ్రహ్మోపాసనము	462	
77 మంచిచెడ్డలు	471	
78 సృతితత్త్వ నిరూపణము	474	
79 చరణసేవ	479	
80 జగద్ధితము	484	

కృతజ్ఞత

బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు ఆట, పాట, మాటల మేటియని హరికథా పితామహుడని జగద్విశేషమే. వారికి సంగీతములో నెట్టిప్రావీణ్యము కలదో, సాహిత్యములోఁ గూడ, అట్టి ప్రావీణ్యమే కలదని చాలమందికి తెలియదు. కవి హృదయము కవియే యెఱుఁగునన్నట్లు, తిరువతి వేంకటేశ్వరకవులు నారాయణదాసుగారిని గురించి యీ తీరుగా వర్ణించినారు.

మ. అల నారాయణుఁ డప్పు కృష్ణుఁ డయి గే, యమ్మందు సంతోషముం
గొలిపెంగాని కవిత్వమందుఁ గొలుపన్, గొంతేనియు న్నోచుఁకొఁ
డల లోపమ్మును దీర్చుకొఁ డలఁచి కా , దా యిట్టిరూపమ్ముతో
నిల నారాయణదాస నామమున ని , స్తేపారె నాఁ జెల్లిదే.

నారాయణదాసుగారికి సంగీత సాహిత్యములలో గొప్పప్రావీణ్యము ఉండుట వలననే వారు స్వయముగా యక్షగానముల రచించి, యే యే రసమును వ్యక్తి మొనర్చుటకే యే కృతు లుండవలెనో ఏయే రసానుభూతి కే యే రాగతాళము లనుకూలముగ నుండునో, ఆరీతిని హరి కథలను చెప్పుటవలననే నారాయణదాసుగారికి సరియగు వ్యక్తి 'సభూతో నభవివ్యతి' అని శతావధానులు చెప్పినారు. వారు రచించిన యక్షగానములలో ననన్యభక్తి అంతర్లీనమై యున్నది. వారు సహజపాండిత్య విలాసులు.

“నాలవయేట నేనరసినకొలది సన్గోరి చదువులెల్ల దారసిల్లె” అని వారే చెప్పుకొనిరి, దానికి తార్కాణమే ఈ జగజ్జ్యోతి గ్రంథము.

అవధాన శిరోమణి, మహామహోపాధ్యాయ, మధ్య శ్రీ
కాశీకృష్ణాచారిగారు నారాయణదాసుగారిని గురించి యిట్లు చెప్పినారు.

ఉ. హాయనిపించునాట, యహహాయనిపించునాట, తేనె సో
నాయనిపించుమాట, వహవాయనిపించును దేటకైత వ
హ్వయనిపించు, నో హరి కథామృతసాగర ! యాదిభట్ట నా
రాయణదాస ! నీకడ సమస్తము సన్వయమయ్యె నద్దిరా.

నారాయణదాసుగారు రచించిన యక్ష గానములు ఇతర
గ్రంథములు కేవల సంగీతము కొఱకును, మనోరంజనముగనుండుట
కును వ్రాయఁబడినవే కావు. నారాయణదాసుగారు బాహ్యముగా
భోగిగను, సుఖలాలసుఁడుగను కాన్పించినను మానసికముగా జనకుఁడు
త్యాగరాజువలెనే జీవన్ముక్తుఁ డనుటకు సందేహము లేదు. త్యాగ
రాజు కృతులలో భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యములు లీనమై యుండునట్లు
నారాయణదాసుగారి రచనలన్నియు గంభీరమైన వేదాంతభావము
లతో నిండియున్నవి. విజయనగర సంస్థానాస్థాన కవిశ్వరులు శ్రీ భోగ
రాజు నారాయణమూర్తిగారు నారాయణదాసుగారి నీరీతిగా స్తుతించి
నారు.

గీ. నీవు సూతమహర్షివై , నిఖిల హరి క
థా విశేషంబులను జెప్పి , తనరు కతన
వై మిశ్రాణ్యమయ్యె నం . ద్ర ప్రదేశ
మాంద్ర దేశీయులును , శౌనకాదులైరి
దాస కవిచంద్ర ! కడు ధన్య , తమఁడ వీవు.

నారాయణదాసుగారికి చిన్ననాఁటనుండియు వేదాంతములో
నెట్టి యభిరుచి కలదో, వారు రచించిన 'బాటసారి' వలన గ్రహింప

వచ్చును. వారు 'బాటసారి' యను నీ గ్రంథమును యిరువదినాలు గేండ్ల వయసున రచించినారు. తరువాత వారికి హరి కథలయందు అభిరుచి కలిగి, అందు కనుకూలమయిన యక్షగానములు రచించుట యందే చాలాకాలము నిమగ్నులై యుండిరి. కాని, వారికి చతుష్షష్టికశల యందును పరిపూర్ణత్వమును సంపాదించవలెనని దీక్షయందుటవలన సకలవేదములు, సకల పురాణములు పఠించి సర్వపురాణ సారమును ఒక మహాగ్రంథమును రచించుటకు ప్రారంభించిరి. ఆయుర్వేదములోఁ గూడ అసమానమగు శ్రుతిని సంపాదించి ఒక గ్రంథము రచించిరి. వీటితోఁ దనివి తీరక, వారికి వేదాంతములోఁ గల అసమాన శ్రుతిని వ్యక్తమొనర్చుటకు "జగజ్జ్యోతి" అను పేరుతో నొక ప్రకరణ గ్రంథము వ్రాయుటకు 1922 సంవత్సరమున ప్రారంభించిరి. అప్పు టప్పట, ఒక్కొక్క ప్రకరణము వ్రాయుచు ఎనిమిది ప్రకరణములు పూర్తి చేసిరి. మరియు నెన్ని ప్రకరణములు వ్రాయఁదలఁచిరో యూహింపఁజాలము.

ఈ బృహద్గ్రంథమును అచ్చొత్తించుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక శాఖామాత్యులు గౌరవనీయులు శ్రీ భట్టం శ్రీరామమూర్తిగారు, దీనికి ప్రభుత్వపరముగా ధనసహాయము అందజేసిరి. వారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు.

ప్రభుత్వ ధన సహాయమువలన ఈ ముద్రణచేపట్టి పాఠకలోక మనకు దీనిని అందచేయగలిగి నందుకు చాలనంతసించుచున్నాము.

మలానగర్, }
మారు-6. }

కర్రా ఈశ్వరరావు

దా స హృ ద య ము

“వ్యాకరణాలంకారచక్రవర్తి” “సాహిత్యవిశారద”

వ్యాకరణ విద్యాప్రవీణ, సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ, భాషాప్రవీణ

అప్పల్ల సో మే శ్వ ర శర్మ, M. A., P. O. L.

(Reader in Sanskrit, Retd., A. U., Waltair)

విశాఖపట్టణము.

ఈ సందర్భంలో “దాస” శబ్దం “హరిదాస” అనే అర్థాన్ని సూచిస్తుంది. “హరిదాస” అని అనగానే శ్రీ మదజ్ఞాన ఆదిభట్ల నారాయణ దాసుగారే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఆబాలగోపాలానికిస్సరణకు వస్తారు. హరిదాస శబ్దం ఆయన విషయంలో అంతగా రూఢమై పోయింది. ఏమంచి ముహూర్తాన ఆయనకు ఆ నామకరణం చేశారో గాని అది అక్షరాలా అస్వర్థమై కూచుంది. “మహాకవి” బిరుదం ఒక్క వాల్మీకికే చెల్లినట్లు “హరిదాస” బిరుదం ఒక్క నారాయణ దాసుగారికే చెల్లింది. ఇతరులు ఆ బిరుదాన్ని వాడుకోవడం ఔపచారికం - అభ్యాసపాటవం అని చెప్పక తప్పదు.

“అథ పురుషో హవై నారాయణః ..... వృధివీచ, నారాయణః - అంతరిక్షంచ నారాయణః ..... సర్వంచ నారాయణః” ఇత్యాదిగా నారాయణోపనిషత్తు తుంది”. “సృష్టి అంతా నారాయణుడే” అని దాని తాత్పర్య విధంగానే - సంగీతంచ నారాయణః, సాహిత్యంచ నా

శ్రుతిశ్చ నారాయణః, లయశ్చ నారాయణః, నాట్యంచనారాయణః, రసశ్చ నారాయణః, హరికథాచ నారాయణః ..... సర్వంచ నారాయణః" అని అర్థ శతాబ్దపాటు ఆంధ్రదేశంలోనే కాక యావద్భారత దేశంలోను శ్రీ నారాయణదాసుగారు జాబ్బల్య మానంగా వ్యవహరించేరు. అవిచ్ఛిన్నమైన తమ విద్యావంశాన్ని విస్తరింపజేసి హరిదాస ప్రజాపతులయినారు. అది వారి సుకృతప్రతిభాఫలం.

ప్రతిభ అంటే అనిర్వచనీయమైన మేధావైభవం. దాని కందని విషయమంటూ ఉండదు. అది ఒక్కొక్కచోట ఒక్కొక్క విధంగా విజృంభిస్తుంది. జేజేలు పలికిస్తుంది. ప్రపంచాన్నే పాదాల ముందు పడేస్తుంది. అటువంటి ప్రతిభ నారాయణదాసు గారిని స్వయంగా వరించి తరించింది. వ్రాయించి, ఆడించి, పాడించి, సేవాసనిపించి వారిని కీర్తిధవళాచల శిఖరం మీద కూర్చోబెట్టింది. ఎన్నో పాటలు, పద్యాలు, హరికథలు, కథలు, కావ్యాలు, అనువాదాలు, విమర్శలు శ్రీ దాసుగారి మనసజలధినుండి ఆవిర్భవించిన ఆణిముత్యాలుగా మిరిమిల మెరుస్తున్నాయి.

అయితే నాటినుండి నేటివరకు శ్రీ దాసుగారిని "హరికథా పితామహుడు" గానే సహృదయలోకం సంభావిస్తున్నది. అది సరికాదు - సమగ్రం కాదు. ఆయన కేవలం హరికథాపితామహుడే కాదు. "దర్శన పితామహుడు" కూడా దర్శన సుధానిధిని మధించి కాస్తుభమణిని వెలికిదీసి సానపెట్టి నకల జగజ్జ్యోతిగా ప్రసాదించిన మహాదార్శనికుడు శ్రీ నారాయణదాసు. ఆయన దర్శన సారసర్వస్వమే "జగజ్జ్యోతి".

నాలుగు వేదాలు, బ్రాహ్మణాలు, ఆరణ్యకాలు, ఉపనిషత్తులు ఆరు వేదాంగాలు, ఆరు దర్శనాలు, పురాణాలు, ధర్మశాస్త్రాలు,

కళలు, కావ్యాలు, ఇతిహాసాలు, కథలు, గాథలు — మొత్తం ఆర్థ వాఙ్మయమంతా - ఆర్య సాహిత్యమంతా - జగజ్జ్యోతిలో సందర్భానుసారంగా పరికరి విధాల పరామర్శింపబడింది. స్వీయ న్యాయాలతో, యుక్తులతో, సమన్వయాలతో, సామెతలతో, ఉదాహరణాలతోను వ్యాఖ్యానింపబడింది. ఈతీరు కేవల ఛాందసులకు కోపం తెప్పించవచ్చు. సనాతనులకు ఏవగింపు కలిగించవచ్చు. సాంప్రదాయికులకు రక్తపుపోటును అధికం చేయవచ్చు. అల్పజ్ఞులకు ఆగ్రహకారణం కావచ్చు. కర్మగురుకు కళ్ళు ఎర్రబడే సాధనం కావచ్చు. పండితుల పెదిమలను ఆదరింపజేయవచ్చు. అయినా శ్రీ దాసుగారు . జంకలేదు - గొంకలేదు. అణుమాత్రం చలించలేదు. మేరు గంభీరంగా నిలబడి తమ వాదాన్ని వేయి గొంతుకలతో లోకానికి వినిపించేరు. ఓంకారనాదం బ్రహ్మ కంఠాన్ని చీల్చుకుని వచ్చిందని అంటారు. వాల్మీకి శ్లోకం ఉవ్వెత్తుగా లేచి శ్లోకంగా మారిందని సెవుతారు. ఆవిధంగానే దాసుగారి హృదయావేదన - హృదయస్పందన అవధులు దాటి త్రివిక్రమావతారమై, మూడు లోకాలను ముంచెత్తింది. సజ్జనులకు, సహృదయులకు, సామరస్య వాదులకున్న సదా శిరోధార్యమయింది. తమ వాదానికి ప్రతిచర్య అఘాతం - తప్పక తీవ్రంగా ఎదురవుతుందని దాసుగారికి తెలుసు. అందువల్లనే వారు “నన్ను నాస్తివిదు, సామండుడు, మ్లేచ్ఛుడు అని లోకులు తిట్టిన దిట్టనీ - నేను సత్యమని, తత్త్వమని నమ్మిన దానిని ఎలుగైతీ చాటక మానను” - అని జగజ్జ్యోతిలో పలుసార్లు ఉటంకించేరు.

ఇంతకూ ఏమిటా తీరు? ఎటువంటిది ఆవాదం? అది వేదాల పూర్వభాగంపై దాడి. వాస్తవంగా పూర్వభాగపు స్వరూపం మీద కోపం కాదు. దాన్ని కర్మపరంగా - యజ్ఞపరంగా - తత్తాపి పశుహింసకు నిదానంగా వ్యాఖ్యానించిన పూర్వమీ

ముంసాదర్శనం మీద కోపం. యజ్ఞ యాగాలమీద కసి. మాఖ్యాతిముఖ్యంగా పశుహింసపై ఏవగింపు - దాన్ని జరిపించే శ్రౌతులమీద ప్రయోగించిన వజ్రాయుధం.

ఇక్కడ కర్మకాండను గురించి కొంచెం చెప్పాలి :—
 “యజ్ఞం సృష్టికి ప్రతీకం. భగవంతునికి సంకేతం. యజ్ఞంవల్ల దేవతలు సంతోషిస్తారు. యజ్ఞంలో పశుహింస తప్పదు - తప్పకాదు. కర్మ అంటే యజ్ఞమే. దానివల్ల స్వర్గం లభిస్తుంది. అదే పరమార్థం. వేరుగా ఈశ్వరుడు లేడు. “యజ్ఞోవై విష్ణుః” అని వేదం చెబుతోంది. “యజ్ఞేవధోఽపః” (యాగంలో చేసిన పశు వధ హింసగా పరిగణింపబడదు) అని షన్వాది స్మృతికర్తలందరు ఘోషించేరు.” ఈ మూల స్తంభాలపై పూర్వమిమాంసాసాధం నిర్మితమయింది. ఆ మహాసాధాన్ని దాసుగారు సమూలంగా కూల దోసేరు.

బాగా పరిశీలిస్తే యజ్ఞానికి, పశుహింసకు బోలెడంత చరిత్ర ఉంది. “వేదాలు పుట్టేయసే” అనుకుంటే - అవి ఎవ్వడు పుట్టేయో ఆత్మతీనుంచీ యజ్ఞాలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి - పశుహింసా జరుగు తూనే ఉంది. సోమయాజిత్వం సమాజంలో ప్రముఖ గౌరవ చిహ్నంగా ఉంటూ వచ్చింది. తదనుగుణంగా ఎన్నో వ్యాఖ్యలు, ఉపవ్యాఖ్యలు, విమర్శలు బయలుదేరి పూర్వమిమాంసాసాధంకొండంతగా పెరిగింది. దర్శనాలలో ఒకటిగా సిద్ధమయింది.

ఈ ప్రవాహానికి చారిత్రకంగా మొట్టమొదట అడ్డుకట్ట వేసిన వాడు బుద్ధుడు. వేదాలను వెనకకు త్రోసి, అహింసనే ప్రధానంగా ఆయన ఉపదేశించేడు. అతనికి తదనుయాయులకు వేదాలు ప్రమాణం కానేకావు. ఆయుగం - దాని ప్రభావం కొంతకాలం సాగింది. తరువాత మరల కుమారిలభట్టు చలవవల్లి కర్మకాండ విజృంభించింది.

వైదికమార్గం వీరవిహారం జరిపింది. మరికొంత కాలానికి వైదికులే పశుహింసను ఖండించేరు. రామానుజాచార్యులు, మధ్వాచార్యులు మొదలయిన మహానుభావులు వేదప్రామాణ్యాన్ని పూర్తిగా అంగీకరిస్తూనే కర్మకాండకు పశుహింసకు ఉద్వాసనచెప్పి, రూపాంతరాలను ఏర్పాటు చేసేరు. యజ్ఞంచేస్తే చేయవచ్చనీ, పశువుస్థానంలో మాత్రం పిష్టపశువునే (పిండిబొమ్మ) ఉపయోగించవలెననిన్నీ వ్యాఖ్యానించేరు. నేటికీ వైష్ణవులు, మధ్వులు ఈ పద్ధతినే అనుసరిస్తారు. రానురాను నవ్యయుగంలో దయానందసరస్వతి, శ్రీకదామోదరసాత్వాలేకర్, అరవిందఘోష్ వంటి మహాపురుషులు కూడా ఈ మార్గాన్నే ప్రోత్సహించేరు. ఇది జనప్రియమై సర్వాదరణయోగ్యమై సాగుతుందనడంలో సందేహంలేదు.

“మహాజనో యేన గతః సపంథాః” గదా !

ఇదిగో - ఈత్రోవనే శ్రీ నారాయణదాసుగారు వరించేరు. యజ్ఞాలను - ముఖ్యంగా పశుహింసతోకూడిన యజ్ఞాలను - పూర్తిగా ఖండించేరు. ఏరూపంలోనైనా పశుహింసకూడదని ఈ గ్రంథంలో వందలసార్లు కాదు— కొన్నివేలసార్లు—తమ సహజమైన తారస్థాయిలో ఘోషించేరు. ఆ సందర్భంలోనే కర్మకాండకు, యజ్ఞాలకు— ప్రత్యేకంగా శ్రౌతులకు—ఎన్నో దూషణ తిరస్కారాల నిచ్చి సంభావించేరు. అవి చదువుతూ ఉంటే ఒళ్ళు జలదరిస్తుంది. కాని అవి కేవలం భావావేశ ఫలితాలు. సమకాలిక సమాజంలో వైదిక మతం పేరుతో, సంప్రదాయం పేరుతో, ఆచారం పేరుతో, కర్మకాండ పేరుతో పేరుకుపోయి, కుళ్ళికంపుకొడుతున్న దంభవ్యవస్థను చూచి కడుపుచెరువై కట్టలు తెంచుకుని ప్రవహించిన ఆక్రందన ధ్వనులు.

పశుహింస వేదసమ్మతం కాదని నిరూపించాలంటే, వేదవచనాలకు వ్యాఖ్యానం కూడా తప్పక మార్చాలి. వేద వాక్యాలకు వేలసంవత్సరాలనుండి అనూచానంగా వస్తున్న వ్యాఖ్యానరీతి ఒకటి ఉంది. అది సాయణాచార్యులు అవలంబించింది. దానిప్రకారం “పశుమాలభేత” “అజామాలభేత” “గామాలభేత” మొదలయిన వాక్యాలలో “పశు” మొదలయిన శబ్దాలకు మేక, ఆవు వగైరా జంతువులనే అర్థం. విసిష్టాద్వైతులు, ద్వైతులు చెప్పిన వ్యాఖ్యానం ప్రకారం ఆయా శబ్దాలకు ఆయా జంతువుల పోలికతో చేయబడ్డ “పిండిబొమ్మలు” అని తాత్పర్యం. దయానందసరస్వతి ప్రభృతులు చూపినది వేరొకరీతి దానిప్రకారం పశు, అజ ఇత్యాదిశబ్దాలు కొన్ని దాన్యాలను ఓషధులను బోధిస్తాయి కాని సాక్షాత్తు జంతువులను బోధించవు. అరవిందయోగి చేసిన వేదసమన్వయం మరోవిధంగా ఉంటుంది. దాన్ని “రహస్యవాదం” అంటారు. తదనుసారం “అగ్ని” అంటే జఠరాగ్ని-లేక-విశ్వశక్తి, “పశు” అంటే అహంకారం, లేక కోపం-అనిభావం వస్తుంది. మొత్తంమీద “యజ్ఞంలో పశుహింస వేదసమ్మతంకాదు” అని నవీన వ్యాఖ్యాతలందరు వ్యాఖ్యానించేరు.

శ్రీ నారాయణదాసుగారున్న ఇదే ధోరణిని చేబట్టేరు. ఇంచుమించు దయానందసరస్వతి, అరవిందయోగుల వాదం వీరికి నచ్చింది. పశువు అంటే అహంకారమనీ, అగ్ని అంటే జఠరాగ్ని అనీ, “ఆలభేత” అంటే అణచుకోవాలనీ - ఇత్యాదిగా ఎన్నో అర్థాలను మార్చి చూపించేరు. “యజ్ఞం” అంటే ముఖ్యంగా “సుఖజీవనం” అనీ, అందుకుపయోగించే మంచిపనులనీ యజ్ఞసాధనాలే అనీ అని ఒకచోట అంటారు. “ఇషేత్వోర్దేత్వా” అన్నవాక్యానికి, “పరులను సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడు” అన్నభావం ఇంకొకచోట ప్రకటిస్తారు. “వాయవ్యం శ్వేతమాలభేత” అంటే “చలివేసినపుడు చక్కటి తెల్లని దుప్పటి కప్పుకోవాలి” అనే తాత్పర్యం అని మరో

చోట చూపిస్తారు. “శరీరం యజ్ఞవేది - స్మృతిపత్ని - జీవాత్మ యజమానుడు - నాభిహృదయ శీర్షములందు త్రేతాగ్నులు - వానిని సమ్యగీ పములు కావించుట జ్యోతిష్టోమము - మిగిలినదంతయు కల్పనమే” అని ఒక సమన్వయాన్ని చూపిస్తారు. “చోదనాలక్షణం ధర్మః” అన్నచోట చోదన అంటే “సర్వభూతదయ” అని వివరిస్తారు. “పలా శశాఖాంఛిన త్రి” అంటే “అన్నకబళము నిచ్చును” అనే భావాన్ని విశదీకరిస్తారు. “చక్కగా కృషిచేసి పంటలు పండించుకొని, తాము తిని సుఖముగానుండి ఒరులకింతపెట్టి వారిని సుఖపెట్టుటయే యజ్ఞము - పరోపకారమే మహాయజ్ఞము - సహజీవనమే యజ్ఞసర్వస్వము” అని సిద్ధాంతం చేస్తారు. ఇదంతా పశుహింస కూడదనీ, అవసరమైతే పిండి పశువును వాడుకోవచ్చనీ, దాంభిక కర్మలు వద్దనీ, కర్మను పాడుచేయడంకన్న మానివేయడమే మంచిదనీ - ఇలాగ ఎన్నో మంచిభావాలు ప్రోత్సహించి కరుగెత్తించిన పరుగు - ఉడుకెత్తించిన ఉరుకు నేటి సమాజంలో వైదికకర్మలు చేసేవారు, చేయించేవారు, ప్రేరించేవారు—అందరున్నూ పరమ పంచకులుగా, సమాజచోరులుగా, దంభాచారులుగా, పరమవీడనా యత్తచిత్తులుగా, మారిపోయేరు గనుక, కలికాలంలో కర్మకాండకు సజీవసమాధి చెయ్యడమే ఉత్తమోత్తమమని హృదయం అనునిత్యం పెట్టిన ఘోష.

ఈ విధంగా వేదశబ్దాలకు అర్థాలు మార్చే అవసరంరాగానే నాదం, శబ్దం, భాష, వీటి స్వరూప స్వభావాలు, వేదాలు, వేదాంగాలు, వాటి వివరణలు, శబ్దార్థాల పరిణామాలు మొదలయిన విషయాలన్నీ పుంఖాను పుంఖంగా దాసుగారి ప్రతిభాసముద్ర నిర్ణోపలుగా, ఉత్తుంగతరంగాలుగా బయలుదేరి సంప్రదాయలను, సాంప్రదాయకులను ముంచెత్తి ఊపిరి సలుపకుండా చేసి విడిచిపెట్టేయి. ఆయా సందర్భాలలో వీరి భావాలు ఈ తీరుగా ఉన్నాయి :—

1. వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, శాస్త్రాలు వగైరా గ్రంథాలు కేవలం మునులకు - లేదా మునితుల్య - జీవనం గలవారికి మాత్రమే. నేటి సమాజానికి ఎందుకూ పనికి రావు. నేటి యువకులకు స్వయం కృషి, పరోపకారం, సహజీవనం అన్న వే కరమార్గాలు.

2. వేదాలకు, శాస్త్రాలకు సరియైన అర్థం ఎవరూ చెప్ప లేదు. అయిదువేల సంవత్సరాలు ఒక యుగం. యుగయుగానికి శబ్దార్థాలు మారుతూ ఉంటాయి. వాటికి శాశ్వతత్వం లేదు. అలాగే ఆచారాలు మారుతాయి. అన్నీ మారుతాయి. దేశకాలానుగుణంగా సమాజానికి అభ్యుదయం కలిగించే విధంలో శబ్దార్థాలను మార్చి చెప్పకోవడమే సమంజసం.

3. శ్రుతి శ్రుతిగా ఉన్నంతవరకే సత్యం - అది వ్రాత రూపంలో రాగానే ఎన్నో మార్పులు సహజంగా వస్తాయి. కాగా అది వేదాల స్వరూపం ఇప్పుడు లేదు. మారిపోయింది. మార్పు తోనే దంభం కూడా ఆరంభం అయింది.

4. జనరంజకమైన పలుకే వేసం. జనానురాగసంపాదకమైనదే శిష్టాచారం. “సర్వే జనాః సుఖినోభవంతు” అని ఘోషిస్తూ తదనుగుణంగా ఆచరించువాడే పురుషోత్తముడు.

5. వేద వేదాంగాలు, కర్మలు, ఆచారాలు, వర్ణాశ్రమాది వ్యవస్థలు, నియమాలు, నిష్ఠలు ఇవన్నీ మానవులు పరస్పరం ప్రేమతో జీవించడంకోసం కల్పించినవే. అన్యోన్యానురాగం కలిగించకపోతే అవన్నీ వ్యర్థమే.

6. వేదశాస్త్రాలు, స్వర్ణ పరకాదులు, పాపపుణ్యాలు - సమస్తము - క్రతీకోపాసనవలె సర్వజనసౌఖ్యంకోసం మునులు

కల్పించినవే. వైషమ్యం కోసం కాదు. ప్రజలకు సామరస్యాన్ని సౌఖ్యాన్ని కలిగించింది వేదము కాదు - శాస్త్రము కాదు

7. అన్ని దేశములవారి మత గ్రంథములు కూడా వేదాలే. సుఖజీవనాన్ని ఉద్దేశించే అవన్నీ ఆవిర్భవించేయి.

8. ప్రత్యేకంగా మునులకు, సన్యాసులకు మాత్రమే వేద వేదాంగాల ఉపయోగం. పామరులకు సంసారులకున్న వాటితో పనిలేదు. స్వయం కృషి, వరోపకారం, భూతదయ, అన్యోన్యానురాగం, ఆనందమయజీవనం ఇవే జన సామాన్యానికి ముఖ్యమైన ముఖ్యములు. అవే వారికి సకల శాస్త్రసారములు.

9. జనరంజనమే భావయొక్క పరమ ప్రయోజనం. స్వపర రంజకంగా మాటాడుటయే ముఖ్య కర్తవ్యం. వైదిక భావకేగాని వ్యావహారిక భావకు వ్యాకరణంగాని నియమ నిబంధనలుగాని ఆవశ్యకంకావు. ప్రపంచంలోని అన్ని భాషలూ ఆదరణీయాలే.

10. జగదుపకారములయిన శబ్దములన్నీ సాధు శబ్దములే. జనహితము కాని శబ్దములన్నీ అసాధుశబ్దములే.

11. ప్రపంచంలోని సకల వేదశాస్త్ర సారమును, సకల సాధు జనోపదేశమును, సకలమతరహాస్వమును, మానవ జీవితనర్వస్వమును “తాసుఖపడి వరుల సుఖపెట్టుము” అనియే.

ఇటువంటి భావాలు జగజ్జ్యోతిలో పదింబదిదా ప్రతిఫుట లోను కనిపిస్తాయి.

ప్రసక్తానుప్రసక్తంగా శ్రీదాసుగారు సమకాల సమాజానికి సంబంధించిన ఎన్నో విషయాలను ఘట్టంగా చర్చించి తమ సిద్ధాంతాలను ప్రకటించేరు. వానిలో ముఖ్యమయినది వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థపై

పెద్ద ఎత్తున దాడి. సనాతనమైన ఆవ్యవస్థ రానురాను చిన్నాభిన్న మైపోయి, స్వరూపస్వభావాలను పోగొట్టుకుని, సమాజానికి అనర్థ దాయకంగా పరిణమించింది కావున దాన్ని పూర్తిగా తుడిచిపెట్టి “సహజీవనం” “సమరసజీవనం” ప్రధానంగాగల నవసమాజం వికసించాలని వీరి అభిసంధి. “ఆడ-చుగ-రెండేజాతులు, మంచి-చెడు-రెండే జాతులు, నీతి-అవినీతి-రెండే జాతులు, వివేకం - అవివేకం, రెండే జాతులు, జాతిభేదం వర్ణభేదం నేటిసమాజానికి కనికీరావు. మానవులంతా ఒకటే. సర్వమానవ సోదర్యంకోసం అందరూ పాటుపడాలి” అని ఆయా ప్రకరణాలలో వీరు విశేషం చేసేరు. “బ్రాహ్మణ ప్రాణము, బ్రాహ్మణనిద్ర, బ్రాహ్మణుని యాకలి దప్పికలని నిద్రాహారసౌఖ్యములకు వర్ణాశ్రమధర్మ వ్యవస్థ లేదుగదా! సుఖమయజీవితానికి ఈ భేదాలెందుకు?” అని ఎన్నో యుక్తులను చూపించేరు. మూఢాచారాలు, అంధవిశ్వాసాలు దంభవేషాలు, వంచకవృత్తులు, కపటవచనాలు - ఇటువంటివన్ని నశించిననాడే సమాజం బాగుపడుతుందని, వదేపదే హెచ్చరించేరు.

“ఏవిషయం తీసుకున్నా సరియైనతత్త్వం ఎవరికిన్ని తెలియదనీ, శాస్త్రాలన్నీ కృత్రిమాలనీ, వాటిని ఆసరాగా తీసుకుని విర్రవీగడం శుద్ధావివేకమనీ, - తత్రాపి - వృత్తిగా పెట్టుకుంటే ఏశాస్త్రమూ ఫలించదనీ, మునులకు తత్తుల్లులకు మాత్రమే శాస్త్రాల ఉపయోగమనీ, ప్రాకృతులందరు పరస్పరప్రేమతో పరస్పరసహాయ్యంతో జీవనాన్ని గడవడమే ఉత్తమోత్తమమనినీ” - దాసుగారు అనేక సందర్భాలలో నొక్కిచెప్పేరు. తర్కం, వ్యాకరణం, జ్యోతిషం, నిరుక్తం, మొదలయిన శాస్త్రాల చర్చల్లో ఈయిక్తి ముఖ్యంగా కనిపిస్తుంది.

ఇక శ్రీ దాసుగారు మనసార ప్రేమించిన అంశాలు కొన్ని లేకపోలేదు. వాటిని స్థూలంగా పరిశీలిద్దాము :—

1. సంస్కృతభాష చాలా గొప్పది. దానినుండే ప్రపంచం లోని అన్ని భాషలూ ఆవిర్భవించేయి. నాదం, శబ్దబ్రహ్మం, తెలియాలంటే సంస్కృతమే ప్రధాన సాధనం.

2. వేదాలు మేఘగర్జనంవలె, సముద్రఘోషంవలె సహజమైన నాదబ్రహ్మస్వరూపాలు. వాటిలోని కర్మకాండమంతా మానవాళికి శని-జ్ఞాన కాండం మాత్రమే గురుడు.

3. సృష్టి అంతా దైవపౌరుషమయం. దైవం పౌరుషం రెండూ ఒకటే. పౌరుషాన్నే మానవులు అవలంబించాలి. దైవం దానంతట అది అనుసరిస్తుంది - సిద్ధిస్తుంది.

4 నాదబ్రహ్మోపాసన, భక్తి, భగవద్బింతన - ఇవి సదా స్వీకార్యాలు. స్వార్థత్యాగి, లోకోపకారి, సర్వభూతదయాపరుడు అయినవాడే పరమ భాగవతుడు - పరమభాగవతులే వాస్తవమై సత్పురుషులు - వారే లోకానికి సర్వదా సర్వధా శరణ్యం.

5. ధర్మనాలలో శిరోమణి - శిరోధార్యం అద్వైత ధర్మన మొక్కటే. శ్రీశంకర భగవత్పాదులే అసలయిన సిసలైన తత్త్వ వేత్త. ఇతర ధర్మనాలన్నీ సాధనాలు మాత్రమే - అద్వైతమే సాధ్యం - చరమలక్ష్యం - పరమార్థం.

6. ఆధునికమైన విజ్ఞానాన్ని (సైన్సు) ఈసడించకూడదు. నీకలబనోపయుక్తంగా, బహుశక్రప్రయోజనకారిగా దాన్ని మలచుకొని వాడుకోవడమే మానవులు చేయవలసిన పని. ఇటువంటి ఉదారభావాలు, ఉత్తమ లక్ష్యాలున్న గ్రంథమంతటా తరచు కనిపిస్తాయి.

కాగా యజ్ఞం - పశుహింస ఉపాదానకారణంగా, వైదికం మన్యులయిన వంచకులు నిమిత్తకారణంగా సమాజపు ఈతిబాధలు సహకారి కారణంగా ఉవ్యత్తునలేచిన స్వయంజ్యోతియే “జగజ్జ్యోతి” అని సూత్రప్రాయంగా చెప్పవచ్చు.

ప్రాసంగికంగా గ్రంథశైలిని గురించి రెండు మాటలు చెప్పాలి. సంఘటన అంతా వీరగ్రాంధికభావలో సాగింది. పెద్ద వాక్యాలు, చిన్న వాక్యాలు, వాక్యాలలో అవాంతరవాక్యాలు - ఈవిధంగా ఒక్కొక్క చోట ఒకపుటకు సరిపడిన మహావాక్యజాలము ఉంది. ముచ్చటైన మూడు ముక్కలూ ఉన్నాయి. జాతీయాలు, భాషీయాలు, సామెతలు, లోకోక్తులున్న కొల్లలుగా ఉన్నాయి. తర్కం, యుక్తి, వాదం, జల్పం, ఛలం - ఒక్కొక్కచోట వితండం కూడా - విషయ ప్రతిపాదనలో చోటు చేసుకున్నాయి. ఇంచుమించు సంస్కృతంలో కాదంబరిలాగ రచన సాగిందని అనవచ్చు. కాదంబరి సరసమైన కథ కాగా ఇది గంభీరమైన చర్చ అయింది అదే భేదం. కొన్నిచోట్ల విరామ చిహ్నాలుకూడా సరిగా పెట్టడానికి వీలు లేనంతగా కంతులు పరుగులు తీస్తాయి. ఇటువంటి గద్యరచన శ్రీదాసుగారికే సాధ్యమవుతుంది. ఆంధ్ర గద్యానికి జగజ్జ్యోతిని ఒక ప్రత్యేకోదాహరణంగా పేర్కొనవచ్చు. అయితే ఒక్కలోపం మాత్రం కొట్టవచ్చినట్లు కనబడుతుంది. అదే “పునరుక్తి” - చెప్పిన దానినే పదే పదే చెప్పడం. “పశుహింస కూడదు. తానుఖపడి పరులను సుఖపెట్టుటయే బ్రతుకు పరమార్థము” అనే అంశం, గ్రంథం అంతటా కొన్ని వేలసార్లు ఆవృత్తమయింది. ఇంచుమించు ప్రతిపుటలోను కనబడుతుంది. మరి కొన్నిచోట్ల పూర్వోత్తరవిరోధంగల వచనాలుకూడా గోచరిస్తాయి. సమన్వయం చేయడం చాలా కష్టమనిపిస్తుంది. ప్రకరణ విభాగం కూడా అనుస్మృతంగాను, సముచితంగాను, సంబద్ధంగాను జరిగినట్లు

కనబడదు. ఇవన్నీ కరిశీలిస్తే “గ్రంథం అంతా క్రమబద్ధంగా ఒకే సారి వ్రాసింది కాదేమో!” అన్న సంశయం కలుగుతుంది. అయినా ప్రకృతం ఎవరూ ఏమీ చేయలేరు. తీవ్రభావాభి నివేశం గల రచనలు ఇలా సాగడం కూడా అక్కడక్కడ కనిపిస్తుంది.” స్థితస్య గతిః చింతనీయా” అన్నట్లు ఉన్నదానిని అన్వయించుకోవడమే భావుకుల కర్తవ్యం.

ఆపనినే నేను కొద్దిగా చేసేను. శ్రీ క్రా ఈశ్వరరావుగారు నారాయణదాస సాహిత్యాన్ని అంతటినీ సర్వంకవంగా పునరుద్ధరించిన వారిలో ప్రముఖులు. వారి కోరికతోనే నేను ఈ గ్రంథాన్ని యథాశక్తిగాను యథావకాశంగాను సంస్కరించేను. ఇటువంటి అవకాశం నాకు కల్పించినందుకు శ్రీ ఈశ్వరరావు గారికి అభినందనములను ఆశీస్సులను అందిస్తున్నాను.

ఇంతకూ “జగజ్జ్యోతి”ని అనుసరించి నారాయణదాసుగారి తత్త్వానికి వ్యక్తిత్వానికిన్ని సహృదయలోకం సమర్పించవలసిన మూల్యం ఎటువంటిది? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం ఈ విధంగా చెప్పకోవడం సమంజసం :— సత్యం, అహింస, సర్వాత్మనా సకల భూతదయ, కరోవకారం అన్నవి దాసుగారి ప్రధాన ప్రతిపాదనలు. అద్వైతమే పరమదర్శనమనీ, దర్శనాంతరాలు దానిపోషనాలనినీ వీరి సిద్ధాంతం. ప్రకృతసమాజంలో “వాసుదేవః సర్వమితి” అని భావిస్తూ, భక్తినిచేబట్టి భగవన్నామ సంకీర్తనం చేస్తూ అందరిని తరింపజేసే భాగవతులే పరమపురుషులని వీరి సమన్వయం. “జంభానికి అహంకారానికి దారితీసే కర్మకాండం అంతా దండుగ. దాన్ని సమూహంగా నశింపజేయడం అత్యావశ్యకమని” వీరి ఉద్ఘోషణము. కాగా దయానందసరస్వతి, వివేకానందుడు, అరవిందయోగి మొదలయిన నవీనదార్శనికుల కోవకు చెందినది వీరి తత్త్వమి

మాంస ఆచరణయోగ్యమైన దేశకాలానుగుణమైన అద్వైతమే వీరి దర్శనం. ఆవిధంగానే “మానవతావాదం, సమాజవాదం, సమ సమాజ నిర్మాణం, వర్గరహితమైన వర్గరహితమైన లోకవ్యవస్థ, సర్వమానవ సౌభ్రాత్రం, సహకారం, సహజీవనం, ప్రగతి, సర్వ జనాభ్యుదయం-” ఇత్యాదిగా నేడు ప్రపంచం నలుమూలలా ప్రతి ధ్వనిస్తున్న ఆదర్శాలను దాసుగారు త్రికరణశుద్ధిగా ఆమోదించేరు. కాగా రాజా రామమోహనరాయ్, కేశవచంద్రసేన్, మహాత్మాగాంధీ కందుకూరి వీరేశలింగం, ప్రభృతుల సంఘసంస్కరణైక మనస్తత్వమే వీరి వ్యక్తిత్వం. అందువల్లనే హిందూసామాజిక, సాహిత్యసృష్టి గానేకాక, గొప్ప తాత్త్వికునిగాను, మంచి సంఘసంస్కర్తగాను, మానవతావాదిగానుకూడా వీరిని భావించి సంభావించి జేజేలు పలకడం, వీరి భావాలను ప్రచారం చెయ్యడం, ఆదర్శాలను పూర్తిగా ఆచరించడమున్ను అందరకు అవశ్యకర్తవ్యం అదే వీరికి పరమా వాయనం !

ఇక దాసుగారి సహజప్రవృత్తి “కరుణాప్రవృత్తి”. కనుకనే వారుఎల్లప్పుడు “ఆర్థాంతరాత్మ” జీవహింసను కన్నా-వన్నా-వారు బొటబొట కన్నీరు కార్చేవారట. చేకలు పట్టేవారికి, వందులను కొట్టేవారికి కావలసినంత డబ్బుయిచ్చి, ఆరోజు ఆపని మానిపించే వారట. తోలు చెవ్వులు తొడుగుకునే వారు కారట. “అహింస” ఆయన నిరంతరజపం. “పరోపకారః పుణ్యాయ సాయా పర వీడనమ్” “ఆత్మవత్ సర్వభూతాని యఃకశ్యతి స పశ్యతి” అన్నవి ఆయన యావజ్జీవ వేదనాదాలు. అంతటి జాలిగుండె ఆయనది అదే “జగజ్జ్యోతి” దర్పణంలో నిర్మలంగా ప్రతిబింబించింది.

తత్ఫలితమే జగజ్జ్యోతి విషయంలో వారన్న మాటలు :—
 “నాకును నాచూచు మత్రియ లోకమునకును హితము దలంచి,
 ముని మతానసారముగా.....మార్చి, జగద్ధితముకై
 యమూల్య సారమునైలువ నాశక్తి కొలంది నీగ్రంథమున్విధిప్రేరితు
 డనై వ్రాయవలసి వచ్చెను.” (మొదటిభాగంబివర)

పెద్దలు చెప్పినట్లు శ్రీ నారాయణదాసుగారు “ధన్యాః,
 మహాత్మానః, స్థిర యశస్కాః”. సమో మహాదభ్యః!

ఓమ్ తత్ సత్

— అప్పల సోమేశ్వరశర్మ, యం. ఏ., పి. ఒ. యల్.

ADIBHATLA NARAYANA DAS
PRINCIPAL
Sri Vijayarama Gana Pathasala
VIJAYANAGARAM

20

వంశావళి

కం. మునులం దెల్లవిధంబుల

మొనగాఁడు గడింపరాని మూఁకలతో వ
చ్చిన శ్రీరామునివిందునఁ
దనువు భరద్వాజమునికి దండంబిడెదన్.

సీ. మూఁడువేలేండ్లకు మున్ను సౌరాష్ట్ర

విప్రులు మ్లేచ్ఛసంహర్కమునకు రోసి
సాగిరి చోళదేశమున కవ్వారిలోఁ
జదుమూఁడుగోత్రము ల్బయలుదేటి
జేయివత్సరములవెస్క గోదావరీ
తీరముఁ జేరె సత్రైగలయందు
పేరూరునుండి పిల్పించె నెన్నికఁజేసి
జయపురేశుండు కృష్ణత్రుభుండు

రెండువందల యేఁబదియేండ్లక్రింద
బహు లపఃత్రుభావున్ భరద్వాజగోత్రు
సత్కుటుంబి నఖిలవేదశాస్త్రసిపుణు
నాదిభట్టనాము మదన్వయాద్యపురుషు

గీ. అఘము తెగఁగొట్టుఁ దపమున కాటపట్టు
నీతిఁ గనిపెట్టుఁ బులికై న మూతిఁగట్టు
ప్రేమ మిమ్ముట్టు నీవికి వేల్పుఁ జెట్టు
వైదికుల తుదిమెట్టు మా యాదిభట్టు.

మ. గురుఁడున్ శుక్రుఁడుదారగేహములలోఁ గొట్టుండ నుద్దీప్తుడై
హరిణాం కాత్మజఁ డాదుచు న్నశికి స్వాయత్రస్థితిన్బొందగా

నరవిందావ్రుడు హర్ష మంద శని భాగ్యంబేలుచున్ సౌమ్యునిన్
శరణొందన్ జనియించె మంగళవిరాజద్గోవిలగ్నంబునన్

కం. దేవతల శంకరుండున్

త్మావల్లిభులందు రామచంద్రుడు పేరూర్
ద్రావిడుల నాదిభట్టు వ్ర
భావంబున నెదురులేనివారలు జగతిన్

శా. మారాకారుడు వేదశాస్త్రనిధి బ్రహ్మజ్ఞాని మాయాదిభ
ట్టారాజేంద్రుడు సత్కరింపఁగ మహాయజ్ఞంబులన్ జేయుచున్
దారాపత్య సమన్వితుండయి జగత్సన్మానితాచార్యుడై
పేరెక్కె న్నడుభ క్తిమై సతనితోఁ బృథీశ్వరుం డిట్లనెన్.

శా. దేవా నీవు సమస్తమంత్రముల సిద్ధింబొందినావంచు నీ
సేవన్ జేయు నభీష్టమబ్బుననుచు నైప్పెన్ మహాత్ముం డొకం
డే వేటాడు వనాంతరంబున భవద్యృతాంత మెర్పించి ని
న్నేవిల్పించితిఁ గోరి కావున దయస్వీక్షించి రక్షించుమా.

కం. పెతల ఋణముఁ దీర్పఁగ సం

తతికల్గెడి వెరవుఁ జూపు దయతో భూదే
వతల కసాధ్యం బెయ్యది
వెతఁ దొలఁగించుము మహాత్మ వేడెద నిన్నున్.

ఉ. కాలము మల్లుచుండె ననఘా కులదీపకుండౌ తనూభవున్
మాలిమితోడ ముద్దిశుటమాత్రమ నా కిఁక నున్నకోర్కె యీ
లాలన మీవు తీర్చునడ రాద్యములో నగ బాలాసంగి భూ
పాలు నొనర్తు నీ సుశునిఁ దావకగోత్రమె నే వహించెదన్.

గీ. అనఁగఁ జిటునవ్వునం బల్కె నాదిభట్టు
ధృతి యెసఁగ రఘునాథ కృష్ణదేవుతోడఁ
దపముగావించి యొక్కవత్సరములోనఁ
బుత్రు నీకలరింతు గాయత్రిసాక్షి.

చ. అని తన యెన్నిదేండ్ల సుతు నా ధరణీశున కప్పగించి భా
ర్యను దన పెంటదీసికొని యగ్గైఁ దవంబున కాదిభట్టు; నం
దన దశకార్థముం గడు ముదంబునఁ గాంచి చిరంబు రాజ్యమున్
బొసరిచి కాన కేగె నఋణుండయి రాజును లోకులాసన్.

తరువోజ

ఆదిభట్టాత్యజఁ డా హయగ్రీవుఁ డర్థరాజ్యంబున కధిపతియగుచు
వైదిక తాకిక వైభవంబలరఁ బ్రతనందాపురిం బాలించు చఖిల
వేదవేత్తలను రప్పించి గ్రామముల వెలయించి శాస్త్రవభీకరుండగుచు
భూదేవతలె మానవులమిన్న లంచుభువనంబులన్నియుంబొగడ రాజిల్లె.

సీ. వెడఁద ఫాలంబునఁ దడియారెడు విభూతి

నెలవంకలోన గందలరురీతి

కంతమం దొంటి మొగంబు రుద్రదాక్షము

హరు గళమున హలాహలము మాడ్కి

ధనువూని రణరంగమున శత్రులం బాటఁ

దోలుచు నభినవ ద్రోణు తీవి

వేదవేదాంగము ల్వివరించు తఱి సర

స్వతి మగరూపునం బరఁగు చెల్వు

భూసుర క్షత్ర తేజముల్కూర్తిఁగొన్న

పాలుపు వెలయించి జనము లబ్బురము వడఁగ

క్షీతిని బాలించి రఘునాథ కృష్ణదేవు

దొడ్డకొడుకగు రామచంద్రున కనె నిటు.

ఉ. ఏలుము నీవె రాజ్యమిది యెల్ల నుహాత్ముఁడ రామచంద్ర! యా
యేలిక మాటఁ బట్టి యిటు లీకొనినాఁడను, బ్రహ్మగాఁడ నా
కేల నృపాల ధర్మ మిఁక నేగెద సందపురాగహార వి
ప్రళిగతిం బితృణ మెడయస్సమకట్టి గృహస్థు నయ్యెదన్.

చ. అన విని రామచంద్రుఁ డనఘా ! పితృశుల్యుఁడ విచ్చవచ్చు న
ట్లొనరుచు మీవు నీకరుణ యుంచుము నాపయి రాజ చిహ్నము
ల్దనర యథేచ్ఛనుండు మన దబ్బున నంద వురాగ్రహార కుం
త్తిని వసియింప నేగె హయగ్రీవుఁడు బ్రాహ్మణచక్రవర్తియై.

సీ. బంగరుచాయ మా స్పల్లకి స్థూర్చుండి
తూర్యధ్వనులు మీఱఁ దూర్పుదెసకు
నందపురమునుండి నలుదట్లఁ గొండదొ
రల్ బ్రాహ్మణులు గొల్వ రయమతోడ
వెడలి పొట్టంగిలో విడిసి యాపయిఁ దాడి
వలసను మక్కువనడచి సీత
నగరమున్నాటి స్వర్ణ ముఖసదీతటి
నజ్జాడ యనునూర నధివసించి

ద్రావిడాష్టాదశాగ్రహార ప్రభువయి
యజ్ఞముల్ గృహమేధియై యాచరించె
యబ్బయను పుత్రుఁగని నాకమరిగెఁ బత్ని
ప్రేమ ననుగమింపఁగ హయగ్రీవచయని.

ఉ. అబ్బయసోమయాజి సుతులారసు లిద్దఱు వేంకటేశ వీ
రబ్బలు, వేంకటేశ్వరుఁడు యజ్వయు లొకికుఁ డన్నదాత, వీ
రబ్బఁడు కండితాగ్రణి యదారుఁడు సత్త్వగుణప్రధానుఁడున్
బెబ్బులినై నఁ బట్టుకొను విక్రమశాలి మహస్వయాద్యుఁడున్.

సీ. అన్నదాతలని దిగంతవిఖ్యాతులై
వరఁగి రజ్జాడాదిభట్లవారు
బ్రాహ్మణప్రభువులై బహుయజ్ఞశాలలు
బన్ని రజ్జాడాదిభట్లవారు

కటవుననచ్చిన ఘనకుటుంబములఁ గా
 పాడి రజ్జాడాదిభట్ల వారు
 విజయరామగజేంద్రు విందొనర్చిరి తమ
 పట్ల సజ్జాడాదిభట్ల వారు

శ్రీగలిపి యింటిపేర్ ఖకారించి చేతి
 వ్రాలు వచరించి లక్ష్మీ సరస్వతులఁ
 బొందుగావించి యేలిన ప్రోడలెదిరి
 వల్కనోవ రజ్జాడాదిభట్ల వారు.

నీ. తొంబదియేండ్లముందు విజయనగర నా
 రాయణగజపతి సాయముంది
 అజ్ఞాదఁ గాపాడె యజ్ఞేశచయని వే
 సారి మరాఠీపితూరినుండి
 నడురేయి నన్నయ్య నదియీఁది యిడువన్న
 ఫలమున రక్కసి స్వదఁగొట్టె
 గుండ్రాయి చేబట్టి క్రోల్పులి నెదిరించి
 శక్తిమై వేంకటభక్త కూల్చె

త్యాగులున్ భోగులు న్దపోధనులు పూర్వు
 లందఱు న్మత్కులంబున నలరినారు
 నుతుఁడు వేంకటభోక్తకు సోమభోక్త
 మామకీస పితామహుఁ డామహర్షి .

కం. నాచనకుఁ డాడితప్పని
 యాజానుభుజుండు భాస్కరారాధకుఁడున్
 తేజోనిధి వేంకటకవి
 రాజిల్లెడు దగతి సతని హితయుఁ దదువున్

నీ. బహుదేశభావలఁ బ్రభులమెప్పించిన
 మరువాడ వెంకన్నమనుమరాలు
 పార్వతీశివులని ప్రఖ్యాతిఁగొన్న జ
 గ్గయ్య-సీతమల నాల్గవకుమార్తె
 గున్న టేన్దులవలె నున్నతిగన్న యై
 దుగురన్నదమ్ముల తోడఁబుట్టు
 పసితనంబున భాగవతపురాణము నాకుఁ
 గఱపి నన్నెంచు నాకన్నతల్లి

కడుపు చల్లఁగ నేవురు కొడుకుల మఱి
 కూతుల స్నల్వుర న్నాంచి కులము పొదల
 నైదువతనంబు మోయు నిల్లాలు చదువు
 లవ్వయను బిరుదందు నాయమ్మ సరస.

క. ఘనశంఖమువలె గంత
 ధ్వని యలర సమస్త కావ్యతతి విన్పించున్
 జనులకుఁ బ్రత్యహము న్నా
 జనకుఁడుగీర్వాణవాగ్విశారదుఁ డగుచున్.

క. అభినవ మదనాకారుం
 డిభవైరి పరాక్రముఁడు మహేంద్రవిభవుఁడున్
 సభలఁ జిరంజీవి మహా
 ప్రభువనఁ దగి త్యాగభోగరాయండయ్యెన్.

నీ. అస్మజ్జనక శిష్యులై కావ్యకథనము
 చేసి లోకమునఁ బ్రసిద్ధిగాంచి
 రల గంటి నీలకంఠావధానియు నా స
 హాధ్యయుఁడున్ జ్ఞాతి న్యాయతీర్థ

బీరుదముగొన్న కోవిదశిరోమణి యనే
 కులఁ దర్క వేదాంతముల విబుధుల
 సలిపిన యాచార్య సార్వభౌముఁ డఖండ
 కీర్తినొందిన రామమూర్తి శాస్త్రు

అగ్రజాలు నాకు నల్వరు ముగ్గుతోడఁ
 బుట్టు మాకెల్ల సంతానము విలసిల్లు
 వంశపావనచరిత్ర స్వర్ణగాత్ర
 నాపెదప్ప పాపమ నుగుణముల కుప్ప.

సీ. అస్మదీయ భ్రాతలం దేను గడసార
 మగజోత్తముఁడు బగ్గావధాని
 స్వాధ్యాయవరుఁ డనుపమ బలాధ్యుండు మై
 బంగారు మదపుటేనుంగుగున్న
 విజయనగరమున విభవము సమకూర్చి
 మమ్మిటకుం దెచ్చి మాకుటుంబ
 ముద్ధరించిన మహాబుద్ధిమంతుఁడు సీ
 తారాముఁ డిహపరతంత్రవేత్త

గోత్రపావనుఁడౌ సగ్నిహోత్రశాస్త్రు
 చలవ పన్నీరు చల్లిన చందమనుచు
 రాజు లందఱు మెచ్చ సల్గోడవలెను
 జోడుగూడి పేరన్న నాతోడఁబాడు.

గీ. కావ్యరచనకు వాల్మీకి కావలయును
 తగును వ్యాసుఁ డొకండె శాస్త్రుంబుఁ దెలుకు
 శక్తి లేమి నెఱిగియు లజ్జ నొంది
 వేత్తవలె నటియించెద విధివశమున.

గీ, తెలుఁగువారలకు నేట తెల్లముగను
 దెనుఁగుతో నెల్ల విద్దెలఁ దెలుపనెంతు
 అన్నివిధముల ననుఁ గాచు నాంధ్రదేశ
 మునకు నాయచ్చియున్న యుప్పనము దీర్తు.

కం.నీ మూలము నా గోత్రము
 నా మంచియుఁ జెడ్డ నీదె నడిపించుము ప
 న్నీమది కొలఁది న్మావృశ
 పామరజనకల్పభూజ భారద్వాజా !

—o—

ప్రార్థనము

సకలాంతర్యామీ ! సర్వేశ్వరా ! నారాయణా ! దీనబంధూ !
 కృష్ణా ! గోవిందా ! శంభూ ! శంకరా ! సదాశివా ! రామచంద్రా !
 జననీదుర్గా ! వీరాంజనేయా ! గణపతీ ! ద్వాదశాత్మా ! జగజ్జ్యోతీ !
 ప్రభాకరా ! సకలజగత్సృష్టిసంహారీలావై భవులారా ! తలదండ్రు
 లారా ! పార్వతీపరమేశ్వరులారా ! నాసాటివారలలో నాకు మంచి
 పేరు రానిండు. కన్నతల్లీ ! యాదిశక్తీ ! బాలాత్రిపురసుందరీ ! నీకన్న
 నాకు వేతేదిక్కుకలదా ? అభీష్టము లిచ్చి రక్షించుము రక్షించుము.
 తెలిసీ తెలియని నరపశువను నేను. సర్వజగదుపకారముగా హాయిగా
 నూతేండ్లు నన్నుఁ బెంచుము ధర్మమార్గము నుండి నను జాతీపోనీకు
 మా జగన్మాతా ! నిన్నుఁ దెలిసి వర్ణింపనేరను.

మండూరాబుల్క్
గ్రంథారం

జగజ్జ్యోతి

మొదటి ప్రకాశము

పౌరుషదైవ విచారము

భరద్వాజ, తపస్విరాజ, రవినిభతేజా !

అవధరింపుము—కోర్కెలు తీర్చుకొనుటకై చేయు ప్రయత్నము పౌరుషము. మఱియుఁ గోర్కెలు సిద్ధింకఁజేయు కారణము దైవము. పౌరుష మైహలౌకికము - దైవము పారలౌకికము, పౌరుష కర్మము కృత్రిమము-దైవకర్మము సహజము. పురుషప్రముత్తమున కంతకును దైవమే కారణము. దైవానుగ్రహమునఁ దప్పఁ బౌరుషము చెల్లినేరదు. దైవకృతమునకుఁ దాఁ గర్త యని యహంకార విమూఢాత్ముఁడు తలంచును. అష్టాదశవిద్యలును ధర్మార్థకామమోక్షములను సాధించు నుపాయములను జెప్పిచెప్పి తుదకున్నదే దైవము మఱి పౌరుషము లేనేలేదు. పురుషప్రయత్నమంతకు సవివేకమే కారణమని సిద్ధాంత మొనర్చుచున్నవి. అష్టాదశ విద్యారహస్యముల నారి తేఱినవారికిఁ దప్ప సర్వమును దైవమేయను వివేకము కలుగనేరదు జన్మమెత్తిన ఫలము సత్యాసత్య వస్తువివేకమును సంపాదించుకొనుట గదా ! విద్వాంసులకుఁ దప్ప నితరులకు నిత్యానిత్య వస్తువివేకము కలుగనేరదు. వివేకమున్న ఫలము నిత్యసంతుష్టి పొందుటయే. శాశ్వత సంతృప్తిసండుటయే కై వల్యపదవి సనుభవించుట. సంతుష్టి లేకుండుటయే సరకము. సంతుష్టియే స్వర్గము. నిత్యానిత్యవస్తు వివేకమునఁగాని నిత్యసంతుష్టి కలుగనేరదు. విద్యలన్నియును వివేకమును

బుట్టించుటకే క్రవర్తిల్లుచున్నవి. మనులందఱును లోకానుగ్రహ పరులై వివేము కలిగించు వివిధవిద్యల నుపదేశించిరి. “ఈశ్వరానుగ్రహదేవ పుంసామద్వైతవాసనా-హరిణాపి హరేణాపి బ్రహ్మణాపి సురైరపి లలాటలిఖితారేఖా పరిమార్చ్యం సశక్యతే, వినాదిత్యం గ్రహః సర్వేదివసం కర్తుమక్షమాః, సఫలంతి ముహూర్తాని తథే శానుగ్రహం వినా” దైవానుగ్రహము చేతనే యథార్థజ్ఞానము కలుగును. విధివ్రాలుతప్పింప బ్రహ్మకుఁగూడఁ దరముకాదు. సూర్యుఁడు లే కెట్లు సకలగ్రహములు వగటిం జేయఁజాలవో యట్లే దైవానుగ్రహములే కేట్టి ముహూర్తములను ఫలింపనేరవు. అను వచనముల ప్రకారము మర్త్యులయూహల కందని దైవ మెద్దియో పురుషప్రయత్నములకెల్ల హేతువై మఱి యా ప్రయత్నములను ఫలింపఁజేయుచున్నది. లోకొపకారములగు పురుషప్రయత్నము లొకపుడు దైవము ప్రతికూలించినప్పటికి మేలుచేయకున్నను విషవైద్యమావలెఁ గీడును మాత్రము చేయనేరవు. లోకొపకారము చేయఁగల యుపాయ మష్టాదశ విద్యారూపముగా ననాదికాలము నుండియు లోకొపకార పరాయణులగు మహాత్ము లుపదేశింపుచువచ్చిరి.

“దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రతాధీనంతు దైవతమ్, తస్మాత్త్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోమమదేవతా” సర్వజగము దైవాధీనమును మఱి యా దైవము లోకొపకారకమగుబుద్ధివశము. మఱి యా బుద్ధి లోకొపకారకులవశము. కాబట్టి యా వేదవేత్తయే నా వేలుపు. వేదవేత్త యనఁగా సకలవిద్యల నేఱిగిన మనుష్యుఁడు కాబట్టి యట్టి వేదవేత్తయగు వండితుఁడు ప్రత్యుపకార మాసింపక లోకొపకార కములగు సత్కర్మముల నాచరించుటచేత మాత్రమే సంతృప్తుఁడగుచుండును. స్వలాభమాసింపక లోకొపకారమునకు మాత్రమే బ్రతుకు మనుష్యుల మనోవాక్కాయుక్తకర్మములన్నియును విద్యలే. లోకొప

కారకముగు వర్తనము వలనిఫల మెప్పటికిని జెడని మనస్సంతుష్టి. నిత్యసంతోషమే పరమపురుషార్థము. బ్రతుకుయొక్క ప్రయోజనము పరమపురుషార్థ సంపాదనమే. స్వసుఖ మాసింపక లోకోపకారము నకై పాటుపడు మంచివారలకుఁ దప్పక దైవము తోడుపడి యట్టి సజ్జనుల కభీష్టసిద్ధి కావింపక మానఁడు. పథ్యాశన మాఁకలి తీర్చుకుండునా? దైవమే పౌరుషము. అగ్నియే వేడి, వేడియే యగ్ని “హరిరేవ జగజ్జగదేవహర్షిర్హరితో జగతోనహిభిన్నతనః” “దేవుఁడే యీజగము. మఱి యీజగమే దేవుఁడు. దేవునకును జగత్తునకును భేదమేమియును లేదు.” అనువచనాను సారముగా దైవపౌరుషములకు భేదమెయ్యది యునులేదు.

కృతాదియుగ లక్షణ నిరూపణము

అహంకార మనుకారముఁ దొఱఁగి లోకోపకారమునకు మాత్రమే వ్యవహరించు నిత్యసంతుష్టమనస్కులకు సచ్చిదానంద లక్షణ పరమాత్మస్వరూపము తప్ప నితరవస్తువెయ్యదియు న్దోషకుండును. అట్టి సజ్జనులకు సమస్తకాలమును గృతయుగమే యగును. “తపఃఫలం కృతయుగే తే తాయాం జ్ఞానము త్తమమ్, ద్వాపరే యజ్ఞమేవాహుః, కలౌ కేశవ కీర్తనమ్” అనఁగా తలంపేదియునైన బుట్టని విధముగా నేకాగ్రతగాఁ జిత్తవృత్తి నిరోధము కావించినవేళ కృతయుగము. సకలపదార్థముల తత్త్వ మెఱిఁగి యుక్తాయుక్త జ్ఞానముతో సకలలోకహితముగాఁ బ్రవర్తించిన సమయము త్రేత-తనసర్వస్వము భగవదర్పణ మొనర్చి మనోవాక్కాయకర్మముల భగవదర్చనము ధూప దీప నైవేద్యములతోఁ గావించినతఱి ద్వాపరము. భగవంతునిఁ బ్రతిక్షణము జ్ఞప్తిగొని కొనియాడినయపుడు కలియుగము. కాలమివిధముగాఁ గృత త్రేత ద్వాపర కలి నామభేదంబులఁ గప్పట్లు చున్నది.

కాలకర్మములు

కాలమే దైవము, కాలముకన్న భగవంతుడు వేతేలేడు. మఱియును గర్మముచేతఁ గాలము గణనకొక్కచున్నది. కాబట్టి పురుషుఁడు కాలము, ప్రకృతి కర్మమునై సకలజగత్స్వరూపముగాఁ గాలకర్మములున్నవి. కాలకర్మములు, పాంచభౌతికమున నిత్యము ననంత ప్రకృతికమును జిత్రచాంచల్యజన్యమును, చిత్రవృత్తి నిరోధరూపకమగు సమాధియందు ప్రకృతిపురుషు లొక్కటియై నిర్గుణ శేవలద్యైత పరబ్రహ్మ మనిపించుకొనుచున్నారు. కాలకర్మములనాదిగా స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థల మాటుచుండును. కాలకర్మముల కాధారమై మఱి యా రెంటి కతీతమైన సమాధ్యాత్మకమగు పరబ్రహ్మము నిత్య నిర్గుణత త్వము. కాలకర్మస్వరూపుఁడై సగుణుఁడై భగవంతుఁడు నానాజీవుల రుచులఁ బోలు ధూపదీపనై వేద్యముల నాచరించు నానావిధ యజ్ఞవిధానములను వేదమునందలి కర్మకాండ స్వరూపమును బోధించుచున్నాఁడు. జనులు తమతమ రుచులంబట్టి యాయా యుగానుసారముగా వేదశబ్దార్థము కావించుకొని మానసికముగాను వాగ్రూపముగాను శరీరస్వరూపముగాను స్మరించుచు సంకీర్తించుచు భగవంతు నారాధించుచున్నారు. యోగులు భగవంతునకు చిత్రమును, జ్ఞానులు భగవంతునకు వాక్కును, మూఢులు భగవంతునకు శరీరావయవములను సమర్పించుచున్నారు.

మొక్కుకొని సంపదలుగోరి కామ్యకర్మముల గ్రామదేవతలకై కోళ్లు గొట్టెలు నెనుము లెడ్లు మఱియుఁ గ్రతువులం దింద్రదాదిదేవతలకు మేఁకలు మొదలగు జంతువులు సమర్పించు మనుష్యులం దధములు. పాలు నేయి పూలు కాయలు పండ్లు భగవంతునకు సమర్పించువారు మధ్యములు. మరి యేజీవమునకై న హింసచేయక సకల భూత దయాపరులై యేకోరికలు లేక తమ మనోవాక్కాయకర్మములను

భగవదధీనము చేయువార లుత్తములు. లెక్కింపఁదరముగాని దేవతాప్రీతికై లెక్కింపఁదరముగాని యజ్ఞవిధానములు, మంత్ర తంత్రములు, లెక్కింపఁదరముగాని కామ్యకర్మములు వివిధాగమములు వివిధార్థ భోధనములవలన వివిధసమయము లనాదిగఁ గడచుచున్నవి. జగమునం దెందఱు ప్రాణులో యెన్ని జంతువులో యెంతకాలము బ్రతికెదరో యేయే మనోవాక్కాయకర్మము లాచరించుచుందురో యా కర్మము లన్నియును భగవదర్పితములే. అనంతకోట్ల జీవరాసు లనంతకోట్ల కర్మముల కనంతవిధఫలము లనంతకోట్ల దేవతల కనంత విధ పూజావిధానములు, నిష్ఠలు నియమములు ధూపదీపనైవేద్య ములు, బలులు, హోమద్రవ్యములు, మఱియు వెఱ్ఱికివేవిధములు కామ్య కర్మములు స్వర్గాది భోగవాంఛచే నింద్రియసుఖ మభిలషించి చేయు నియమములు నిష్ఠలు వ్రతములు యజ్ఞములు మొనలగు సకలవిధ కామ్యకర్మములు సంసార దుఃఖహేతువులుగాని యెంతమాత్రమును శాశ్వతానంద కారణములు కానేరవు ప్రతిక్షణముం దేకకాలము నందే సకల భూతోత్పత్తి స్థితి నాశములు జరుగుచుంటచే నేపదార్థ మున్నకైన నాదిమధ్యాంతములు కనిపెట్టుటకు వీలుకాదు. పర మాణువులకుఁ బరిమాణము గణింపరాదుకదా? ద్రవ్యగుణకర్మ సామాన్య విశేష సమవాయాభావములను పదార్థము లేదని ముని వక్కాణించెను. ద్రవ్య మను పదార్థ మున్నపుడుకదా యద్దాని గూర్చిన గుణము కర్మము సామాన్యము విశేషము సమవాయమున భావము వివరింపఁబడవలసి వచ్చును. పృథివ్యపై జోవా య్వాకాశ కాలాదిగాత్ర మనసులను తొమ్మిది ద్రవ్యములలో మనస్సునుబట్టికదా భూమి-నీరు-అగ్ని-గాలి-ఆకాశము. కాలము-దిక్కు-ఆత్మలు వివరింపఁ బడవలసి యుండును. “ప్రమితివిషయాః పదార్థాః” ప్రమితియనఁగా యథార్థజ్ఞానము. యథార్థజ్ఞానగోచరములగు వస్తువులు పదార్థము లనఁబడును. యథార్థాయథార్థజ్ఞానములు మనఃప్రవృత్తి మూలములు.

జాగ్రదాద్యవస్థల నిరూపణము

గాఢసుషుప్తియందును మూర్ఛయందును మనస్సు వృత్తి శూన్య మగుటచేత నెట్టిజ్ఞానమైన లేకుంట స్వప్న జాగ్రద్దశలు మనః ప్రవృత్తి మూలములుగనుక జాగ్రద్దశయందు ప్రమయనఁగా యథార్థ జ్ఞానమును స్వప్నమందు భ్రమ యనఁగా నయథార్థ జ్ఞానము కల్గి యుంటయు-సుషుప్తియందు గాఢమూర్ఛయందు జ్ఞప్తి యెద్దియును లేకుంటయు నెల్లరి కనుభవములేకదా? కాఁబట్టి మనఃప్రవృత్తి మూలములు ప్రమాభ్రమములు. మఱియును జ్ఞప్తి లేమికిఁ బ్రవృత్తి లేని మనస్సు కారణము. కాఁబట్టి స్వప్నజాగర సుషుప్తిదశలు వర్వజనానుభూతములేకదా? “గగనం శూన్యం” ఆకాశ మనఁగా సున్న యనఁగా నెద్దియుఁగానిది యనఁగా నిట్టివని నిర్ణయింప శక్యము కాని స్థితి. కాఁబట్టి సుషుప్తియే శూన్యరూపమగు నాకాశ మనఁ దగినది. వృత్తిశూన్యమగు మనోదశయే సుషుప్తి. సుషుప్తియే శూన్యమగు నాకాశము.

సృష్టి క్రమము

“ఆత్మన ఆకాశ స్సంభూతః” ఆత్మనుండి యాకాశము వుట్టుచున్నది. “ఆకాశాద్వాయుః వాయోరగ్నిః అగ్నేరావః అదభ్యః పృథివీ పృథివ్యా ఓషధయః ఓషధీభ్యోఽన్నమ్ అన్నాత్పురుషః.” ఆత్మనుండి యాకాశ మాకాశమునుండి వాయువు వాయువునుండి యగ్నియగ్నినుండి నీరు నీటినుండి భూమి భూమినుండి యోషధులు నోషధులనుండి యన్నము నన్నమునుండి పురుషుడును బుట్టుచున్నారను వచనానుసారముగా శూన్యాకాశాత్మికమగు సుషుప్తినుండి స్వప్న జాగరణలు మఱి యీ సమస్తజగమును వుట్టి పొడలి లయ మగుచుంట యందఱు న్గనిపెట్టగలుగుట యెంతయునిశ్చయము. అతీం

ద్రియ వస్తు వాకటి యిట్టిదని పోల్చి చెప్పటకు వీలులేక సుషుప్త్యా
కాశముల కాధారమై యాత్మయనుస్వతఃసిద్ధపదార్థ మొకటి నిత్యమై
నిర్గుణమై శాశ్వతమై కేవలమై యున్నదని సుషుప్తిస్థితి నెఱిగిన
వారికందఱికి ననుభవమేకదా? సుషుప్తియే ప్రకృతి. సత్త్వరజస్త
మోగుణములు సమభాగములుగానున్నస్థితి ప్రకృతి. మఱియు నా
మూఁడు గుణములు హెచ్చు తగ్గు పాళ్ళుగా నొండొంటిలోఁ గూడిన
స్థితి వికృతి. ఈసమస్తజగత్తును వికృతిస్వరూపమే. సుషుప్తి మనః
ప్రకృతి. స్వప్నజాగరములు మనోవికృతి. ప్రకృతి వికృతులప్రవృత్తి
కాధార మాత్మ. ఆత్మ నిర్గుణము సత్త్వరజస్తమోగుణములు సమభాగ
ములుగానున్నస్థితియే నిర్విషయమైన మనస్సనఁబడును మహాసము
ద్రమునందు నీటిబుగ్గవలెఁ బ్రకృతియందీ బ్రహ్మాండ ముత్పత్తిస్థితి
నాశము లందుచున్నది. “పాదోస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం
దివి” ఆకాశమునం దొక భాగ మీ సర్వజగమై యున్నది. తక్కిన
మూఁడుభాగములు నిత్యనిర్వికారామృత స్వరూపమైయున్నది. ప్రకృ
తిలో నొకలేశము మాత్రము వికారముచెంది యీజగ మగుచున్నది.
తక్కినదంతయు త్రిగుణసామ్యమై వికారముచెందక నిత్యమై గాలి
కూడ లాగఁబడిన యుత్తరాజుకుప్పెలోని యాకాశమువలెనున్నది.
వేదమందలి కర్మకాండము శబ్దమువంటిది. జ్ఞానకాండ మర్థమువంటిది.
ఈశబ్దమున కిద్దియే యర్థమని స్పష్ట యింపరాదు. ప్రసంగావసరవశము
చేత శబ్దసంజ్ఞల కర్థ ముండును.

ప్రకృతి - ఆత్మ

ప్రకృతి శబ్దసంజ్ఞవంటిది. మఱి యాత్మ యర్థమువంటిది. ప్రకృతి
యనిత్యము మఱి ప్రకృతి కాధారమును గారణమునునగు నాత్మ
నిత్యము. ఉదయము తొమ్మిదిగంటలపు డాదివారమునాఁ డొకమేడలో

నొకమిత్రునితో హాయిగా మాటలాడుచుంట జ్ఞప్తియున్నది.
 మఱునాఁటి సూర్యోదయ సమయమున మహాసముద్రమధ్యమందున్న
 యొకపర్వతగుహలో నిదురించిమేలుకొన్నట్లు కన్దెఱచి యత్యాశ్చర్య
 మున వింతవింతఫలవృక్షములతోడనునడుగడుగునకు మెట్లుకట్టినట్లున్న
 నున్నటిసుకపరపులయొడ్డులతో నొప్పారు దీయని సెలయేళ్ళ
 తోడను మిక్కిలిహాయిగావీచు చల్లగాలితోడను గసంతయుం బెదరక
 మచ్చికపడినట్లు మధురధ్వనులొనర్చుచు సమీపమున సంచరించు
 వింతవింతరగుల పక్షులతోడను రవంతయు స్థికరములు గాక
 మైత్రి వుట్టించు నానావిధా పూర్వ రూపంబులఁ జరలాడు చతు
 ష్పాదజంతువులతోడను నొప్పారు కొండశిఖరమునుండి యా
 పర్వతనితంబమునకు నలువైపుల నెలనవ్వు నురుగులతోడి యలల
 సయ్యాటలాడు పాలసముద్రమును భయవిన్మయామోదంబులఁ
 గనుఁగొనుచు నెద్దియు న్దోచ కిది నిక్కమా లేక స్వప్నమా
 యెద్దియును నిశ్చయింపరాదని తలపోయుచుండు సంతలో
 జ్ఞప్తిదొఱఁగి సోమవారమురాత్రి తొమ్మిదిగంటలకామిత్రుఁడయ్యా!
 తమ కొకవిధమగు మూర్ఖగమ్మట నిదివఱ కీవైద్యశాలలోఁ దమకుఁ
 జకిత్సచేయింపఁగా నిప్పటికి దై వకృపచే లభించిన మృతసంజీవిసీ ప్రభా
 వంబుచేఁ దమరు వున్నదీ విత్తులై హాయిగా నున్నారు. మన మాదివార
 ముదయము తొమ్మిదిగంటలపుడు మాటలాడుచుండిన సౌధ మిచ
 టికి నూతనామడల నున్నది ఆకాశయాసమున నూలువరాలిచ్చి మిమ్మి
 చటికిఁ దోడ్కొనివచ్చి చికిత్సచేయించినాఁడను దయచేయుఁడు నేఁడు
 సోమవారము నునయూరికిఁ బోవుద మని నా నివాసమునకు నన్నుఁ
 డోడి తెచ్చినపిమ్మట నాకు స్వప్నజాగరసుషుప్తుల యనుభవము కలిగి
 నప్పటికి సుషుప్తియనఁ దెలివిలేకుంట స్వప్నజాగరములన సహంకార
 ముమకారముల నసంతవికారములై న సచేతనాచేతన పదార్థములఁ

గనిపెట్టుచుంటాయని నిశ్చయింపక తీరదు. నా మనస్సు మునిగి
యున్నపుడు నా కేజ్జప్తియును లేదు. నా మనస్సు పనిగొన్నపుడు
నా కహంకార మనుకారములు నాదేహము నాకు వేరుగు నానావిధ
పాంచభౌతికవికారములను బరికింపఁగల్గితిని. కాబట్టి జ్ఞప్తియే
యొకప్పు డొకవిధమైన తన శక్తిచే ననంతవిధ వస్తుమయమగు జగ
మును గనుఁగొనుచున్నది సరే, యీస్మృతియే వికృతియగు జగత్తు
మఱి విస్మృతియే ప్రకృతియగు త్రిగుణసామ్యము. ఈప్రకృతివికృ
తుల కాకాశ మితర భూతములకువలె నాత్మ యాధార మని పరమ
సిద్ధాంతము.

ఆత్మ శక్తి

“శివశక్త్యాత్మకం జగత్ - నాసదాసీన్నోఽసదాసీత్తమ ఆసీదితి
శ్రుతిః - అజామేశాం లోహితకృష్ణ శుక్లాంబహ్వాః ప్రజాః సృజమా
నామ్ - తయోరేకః స్వాదుపిప్పలనుత్తి అన్యోఽసశ్చన్నభిచాకసీతి -
అసంగోహ్యాయంపురుషః - నాద్వైతవతః కర్మాణివిధీయంతే - నేహనా
నాస్తికించన - సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ - తద్జలానితి శాంత ఉపాసీత - సదేవేద
మగ్రఆసీత్ - తద్వైక్షత - బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి - బ్రహ్మవిద్
బ్రహ్మైవభవతి - యదయంసర్వమాత్మైవఖలుకంకేసపశ్యేత్ - ప్రజ్ఞానం
బ్రహ్మ - అయమాత్మాబ్రహ్మ - అహంబ్రహ్మస్మి” సమస్తజగము శివుని
యొక్కయును శక్తియొక్కయును స్వరూపమే. ఇచట విస్మృతిదశ
శివుఁడు. స్మృతిదశ శక్తి. నామరూపాత్మకమైనది లేదు. నామరూప
శూన్యమైనదియును లేదు. తమస్సన మోహము భ్రాంతియజ్ఞానము
శూన్యము మాత్రమే కలదు. పుట్టుక లేనిది యెఱుపు నలుపు తెలుపు
రంగులుకలది యనేకజనుల సృజించు ప్రకృతి కలదు. రెండు పక్షులున్న
వారెంకింటిలో నొకటి తినుచున్నది మఱొకటి తినకయే విలసిల్లు
చున్నది.

ఈపురుషుఁ డెద్దియు నంటఁడు. బ్రహ్మజ్ఞానము కలవానికిఁ జేయఁదగిన కర్మ మెద్దియును లేదు. ఇట నేవస్తువును లే దిదంతయు నుత్తుత్తి- ఇదంతయును బ్రహ్మమే యది తనంతఁ బుట్టుచుఁ బెరుఁగుచు లయ మగుచున్నదని తెలిసియే వికారమును బొందకుండునది. నామరూప భేదములేని సత్యపదార్థమై యీజగమంతయును దొల్లి యున్నది. నామరూపాత్మకమై యీజగముగాఁ దానగుట కాపరమవస్తువు సంకల్పించెను. బ్రహ్మము నెఱిగినవాఁడు బ్రహ్మమే యగుచున్నాఁడు. ఈకనఁబడునదంతయు నాత్మయే. కనుకఁ చూచువాఁడెవఁడు? చూడఁ బడునదెద్ది? చూచునది చూడఁబడునది యీరెండు నొక్కటియే. గొప్పయెఱుకబ్రహ్మము - ఈయాత్మయేబ్రహ్మము - నేనేబ్రహ్మను అను వచనములనుబట్టి అద్వైతమతములును ద్వైతమతములు కలిగి పవి. “ద్వైతాద్వైతసమంబ్రహ్మ” ద్వైతమతమునకు నద్వైతమత మునకుఁగూడ బ్రహ్మము సరిపడినదనుటచే దైవపౌరుషములను సమ బలములుగా నొప్పుకొనక తీరదు. స్వప్నమునుగూర్చి దైవమును స్వర్గనరకముల గూర్చి యతీంద్రియ పదార్థముల గూర్చి యాకాశ పంచాంగములుచెప్పట, నిద్రాహార విహారసౌఖ్యములను దనతోడిపాటివారికిఁ గలిగించుటకొఱకును మఱియుఁ దా ననుభవిం చుట కొఱకును సరిగాఁ బాటుకడలేక సోమరులై కాలక్షేపము చేయు తెలిసీతెలియనివారి వ్యర్థ వాద మునవచ్చును. నాస్తికుఁడు చార్వాకుఁడు బౌద్ధుఁడు చండాలుఁడని తిట్టినఁ దిట్టనీ గాని అప్రత్యక్షమగు స్వర్గ నరక చింతచే వ్యర్థ కాలక్షేపము చేయుటకన్న తనతోడిపాటివారిని సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటకొఱకు శక్తికొలఁది ప్రయత్నముచేయువారే నిక్కపురుషుమయ్యని సిద్ధాంతపర్యక తీరదు.

పుట్టిన వారందఱుసుఖముగాఁ గోరినన్నాళ్ళు బ్రతుకుచుంటుకై స్వభావముగాఁ బ్రయత్నించుచున్నారు. స్వలాభము గోరి పాము

రుల మోసపుచ్చుచు నిదాహారవిహారములు యధేచ్ఛముగా నొనర్చుచు, పరులకొఱకై పాటుపడుట కొప్పుక సోమరితనమున స్వర్గ సరకములని తిన్నతిండి యరుగుటకై వ్యర్థ ప్రలాపములఁ గాలక్షేపము చేయువారు విశాచములుగాని మనుష్యు లెంతమాత్రమును గారు.

తనతోడి జీవులకు న్దానము సుఖకరములగు నిదాహారవిహారములకుఁ దగిన సాధన మాలోచింపక హిమాలయ మెచ్చుదువుట్టెనో చెట్టునుండో విత్తుముందో స్త్రీ పురుషు లొక్కసారి పుట్టిరో లేకెవరుముందో మతెవరు వెనుకనో చుక్కలెన్నో యాకాశమాన కెంత పరిమాణమో స్వర్గములో రంభ పొట్టియో లేక పొడువో పాతాళము నందలి భూమినిమోయుచున్న యనంతసర్ప మెన్నిచుట్టలఁ జాట్టుకొన్నదో భూతభవిష్యజ్జన్మములెట్టివో నూపుగిండ-బ్రాహ్మణుని సామెతగా నీసోమరితలంపు లెందుకు? భూమి సరిగా దున్నుకొని నీటి వాగు చూచుకొని సరిగాఁ బండించుకొని సౌఖ్యకరముగా నిండ్లుకట్టుకొని గాలియెండ వానల బాధను తప్పించుకొని నుపాయములు కన్నుకొని శరీరసౌఖ్యకరములగు నన్నపానములును దొడపులును సాపాదించుకొని యొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖముగా బ్రతుకు తెఱచున నడుచుటయే జీవితకాలమున ముఖ్యము. కారణములేక కార్యము కలుగ నేరదా గనుక నీజగము నకారణమయ్యును జగత్కర్తయగు విధి నెఱుఁగు సామర్థ్యము మర్త్యుల కెంతమాత్రమును లేదు. అతీంద్రియ ద్రవ్యులు మునులు లోకోపకారకముగా రచించిన శాస్త్రములు “విజ్ఞానాకారమరేకో విజానీయాత్” ఖౌరా యిట్టిని దెలిసికొను పరమాత్మ నెవఁడు తెలియఁదరము? అనునట్లు తెలియఁదరముకాదు నక్షత్రము లగపడుచున్నవి మునికృతములగు శాస్త్రము లున్నవికాని ప్రాకృతులు కాచుక్కలును శాస్త్రములును యథార్థత్యమునఁ

దెలియఁబడు పెట్టు? పెద్దల మాటలు విశ్వసించి బ్రహ్మచర్య
గార్హస్థ్య వాసప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమముల యథావిధిగా ననుసరించిన
ధర్మాత్ములకు పరమార్థము తనంత నెఱుఁగఁబడుట నిస్సందేహము.
నేల విడిచిన సాము కలదా?

వర్ణాశ్రమధర్మములు

వర్ణాశ్రమధర్మముల నవలద్రోసి మెట్టవేదాంతములు పలుకు-
వారు నిక్కముగఁ జెడుగొట్టులు. వర్ణాశ్రమధర్మములు లోకోపకా-
రము కొఱకే మునులచే నియమింపఁబడినవి “ధ క్తిర్జ్ఞానాయకల్పతే”

ధ క్తిర్జ్ఞానమునకు సాధనమనునట్లు లోకోపకారపరులగు పెద్దల వాక్కు-
లను నమ్మినధర్మాత్ముల కాత్మజ్ఞానము కలుగును. ఆత్మజ్ఞానమునకు
ఫలము శాశ్వతానందస్వరూపమగు కైవల్యము. జాతులు నీతులు
కొద్ది గొప్పలు మొదలగు తక్కినస్థితు లెవ్వి యెట్లున్నను ముఖ్య
ముగా నొరుల కెవ్విధమైన కాధయు న్దనవలన రానీక జీవించిన
వాడే మనుష్యుఁడును మఱియు జగమున కాభరణమును, ఏమిషచేత
నైన నొరులను బాధించువాఁడు రక్కసుఁడును మఱియు లోకమునకు
రోగమును భూతిదయ కల్గియుండును సత్యముపల్కుటకన్న స్వర్గాప-
వర్గ సాధనములు మతేకర్మము లును గావు. నికలధర్మములును - సత్య
తయలలోనే యిమిడియన్నవి.

“నాద్వైతవతఃకర్మాణి విధీయన్తే” అహంకారమనుకార-
ములు లేనివానికిఁ గర్మములు విధింపఁబడవనెడి శ్రుతిప్రకారము సర్వ
జగమును విష్ణుస్వరూపముగాఁ జూచుయతులకుఁ దత్పఁ దక్కిన మను-
ష్యులందఱికినిఁ బౌరుషముతత్పఁదై వము లేనేలేదు. యతులకుదై వము
తత్పఁ బౌరుషము లేనేలేదు ఇంద్రియదృష్టచుగు సచరాచరజగ-
మంతయును పౌరుషమే. కాబట్టి యహంకారమనుకారము-
లున్నంతవఱకు లోకోపకారక మగు పురుష ప్రయత్నమునఁ బాటు

వడ కాకాశపంచాంగములఁ జెప్పకొను మతాధికారుల మనియును మతాధిపతులమనియును సన్న్యాసులమనియును యోగులమనియును దైవభక్తులమనియును మతగురువులమనియును శ్రోత్రియులమనియును యాజ్ఞకులమనియును మంత్రవేత్తలమనియును ద్విజాలమనియును గుడిపూజార్ల మనియును దీర్ఘంకరులమనియును, నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యముల నొరుల సుఖపెట్టి తాము సుఖపడుతీరుఁ బాటుపడక కృషి వాణిజ్య శిల్పకృత్యముల నారితేటి లోకోపకారమున జీవనముఁ గడపుకొనక స్వార్థపరులై వంచకులై సోమరులై దేవానాంప్రియలై, శశవిషాణవంధ్యా పుత్రప్రాయములగు స్వర్గనరకముల గూర్చి లోకోపకారకముగా నుభయతారకముగా ధర్మార్థ కామమోక్షములఁ దెల్పు శ్రుతిస్మృతిపురాణముల కపార్థముచేయుచు లోకోపకారకములగు సత్యదయల నవలంబ్రదోసి యాస్తికులమని తంభవేషములతోఁ బామరజనులను బెదరించుచు తమ సుఖముకొఱకై యితరులకు వృథా వ్యయాపయాసములఁ గలిగించు నైష్ఠికుల దౌర్జన్యము దానుకశమిల్లినప్పుడుగదా మనుష్యులు మనుష్యులనిపించుకొందురు.

లోకులు మిక్కిలి సౌఖ్యముగా బ్రతుకుటకొఱకై మనోవాక్కాయ కర్మములఁ బాటుపడక దైవమును గూర్చియు స్వర్గనరకములఁ గూర్చి సోదెలు వల్కుచుఁ దేరగా నుబ్బరసొమ్ము తిననొంచు సోమరిపోతు రక్కసియో దయ్యమో యగునుగాని నిక్కముగ మనుష్యుఁ డెంతమాత్రమును గాఁడు అహంకార మమకారములున్నంతవఱకును దైవమును గుఱించి సొరకాయలు నఱకువారు లోకశ్రోహులు. మనోవాక్కాయకర్మములకుఁ బౌరుషముతప్ప దైవమెంతమాత్రమును జిక్కదు. కాఁబట్టి యీలోకములోఁ బౌరుషము మాత్రమే యున్నది. దైవ మెంతమాత్రమును లేదు. దైవశబ్దము వాస్తవముగాఁ గుండేటికొమ్మువంటిది. “లోకమే వేదమ, వేదమే

లోకము" అను శ్రుతిచొప్పున శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసములు మొదలగు ప్రాచీనవాక్కులన్నియును బురుషప్రయత్నము లోకోపకారకమగు నడువడిని బోధించుచున్నవి గాని పౌరుషమునకు వేరగు దైవ మనుషదార్థము నెంతమాత్రమును బోధించలేదు. వంచకులు తమజీవనసౌఖ్యముకై శ్రుతి స్మృత్యాదుల కపార్థములు పన్ని లేని దైవమును గల్పించి వృధా వ్యయక్రయాసములకు లోనగునట్లు లోకులని బీడించుచున్నారు స్వర్గనరకములు దేవుఁడు కైవల్యమును చంచలమనః కల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. నిత్యసంతుప్త మనఃస్థితి నొందుటకన్న మర్త్యులు పొందఁదగిన పదవి మఱి లేదు. అట్టి నిత్యసంతుప్తియను కైవల్యపదవి లోకోపకారపరాయణులై భూతదయయును నిష్కపటహృదయమునుగల ధర్మాత్ములకు మాత్రమే లభించును.

అస్మికు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులు క్రీడావిశేషములుగాని నిత్యములును వాస్తవములు నెంతమాత్రమును గానేరవు "నాక్షిచేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ" తానురాకు వంటని జలబిందువువలెఁ దటస్థుఁడును సచ్చిదానందమయఁడును సత్త్విరజ స్తమోగుణము లెవ్వియును లేని వాఁడును నిత్యశుద్ధ బుద్ధముక్త స్వరూపుఁడు నయిన యనంగుఁడు పురుషుఁ డనియుఁ బరమాత్ముఁడునాఁ బరఁగును. కలలో ననుభవించిన సుఖదుఃఖములు జాగ్రద్దశలో నబద్ధము లనుకొని యాస్వప్న వికారములును బ్రయత్నపూర్వకముగా మరపుతెచ్చుకొని సుఖించు నట్లు లోకోపకారకమగు నడువడియను జాగ్రద్దశలో నహంకార మనుకారములను స్వప్నవికారములుగా నిశ్చయించి తన కష్టసుఖములను బ్రయత్నిపూర్వకముగా మఱపుచేంది సుఖించు మనుష్యులు మిక్కిలి కృతార్థులు. లోకోపకారపరాయణులు మాత్రమే స్వప్న వికారములగు నహంకార మనుకారములను మఱచి సుఖించువారు.

స్వలాభ మాసింపక వరులకొఱకై పాటుపడెడు భూతదయాకరులు నిత్యసంతుష్టిస్వరూపమగు వైకుంఠపదవిం జూఱకొనెదరు.

విద్యలు - కర్మలు

వరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే నిజముగ విద్యగాఁకలక్షణము. అష్టాదశవిద్య లన్నియును వరులను దరింపఁజేసి తా దరించు మార్గమునే బోధించుచున్నవి. లోకోపకారముగాఁ బాటుపడు సజ్జనులను మాత్రమే దేవుఁ డనంతావతారములెత్తి కాపాడుచుండును. మఱి యట్టి లోకోపకారపరాయణులగు మహాత్ములు మాత్రమే యష్టాదశ మహావిద్యలకును సప్తకోటి మహామంత్రములకును స్వర్గాది పుణ్యలోకములకును దగిన యధికారులు - యజ్ఞాది పుణ్యకర్మములు - గర్భధానాది షోడశకర్మములు - దశతకములు - తిర్థస్నానోపవాసాదివ్రతములు - వర్ణాశ్రమధర్మములును - బరలోకమును - ధర్మార్థ కామ మోక్ష సాధనములును - సకల ప్రాయశ్చిత్తములును గేవలమును స్వార్థశ్యాగకరులయి లోకోపకారముగా జీవించు పుణ్యత్ములకొఱకే ప్రాచీన మహర్షులచే విధింపఁబడెను. దశవంచకులై భూతద్రోహ మాచరించు కుక్షింభరుల నిమిత్త మెంతమాత్రమును గాదు. బ్రాహ్మణధర్మము జ్ఞానము - క్షత్రియధర్మము ప్రజారక్షణము - వైశ్యధర్మము కృషి వాణిజ్యాదివ్యాపారము - శూద్రధర్మము సకల సజ్జనపరిచర్య - ఈనాలుగు ధర్మములు కలిగి లోకోపకార మొనర్చు వారే కులముఁ గలవారు. భూతద్రోహులై వంచకులై కుక్షింభరులైన దుర్జనులెల్ల జాతిభ్రష్టులే - ప్రత్యేకము వీరు బ్రాహ్మణులు. వీరు క్షత్రియులు - వీరు వైశ్యులు - వీరు శూద్రులు సవి దమలకు జాతులు లేవు. లోకోపకారపరాయణుడగు నొక్క సజ్జనుడే నిత్యానిత్య వస్తు వివేకదశలో బ్రాహ్మణుడై - ధర్మాచరిణదశయందు క్షత్రియుడై -

కృష్యాదిక్రియా నిర్వర్తనశయందు వైశ్యుడై - బాలవృద్ధ దీనార్త
సాధు సేవాదశయందు శూద్రుడై సార్థకజీవనమున చాతుర్వర్ణ్య
ధర్మములఁ గడపుచుండును.

స్త్రీజాతి పురుషజాతి యని దేహధారులకు రెండేజాతులుకలవు
గర్భముధరించి పిల్లలఁ గనుస్త్రీలందఱును కేవలము స్త్రీజాతిలోని
వారే. సంతానవత్తులైన స్త్రీ లెట్టివారైనను సర్వలోక వందితలే.
మఱియును జగదాభరణములే. పిల్లలఁగాంచుటయే స్త్రీజాతి లక్ష
ణము. వంచకులై భూతద్రోహులై కేవల కుక్షింభరులైన మగ
వాండ్రును పంధ్యలు నుభయజాతి భ్రష్టులు.

క. ధనమును విద్యయు పంశం

బును దుర్మదులకు మదంబు పొసరించును స

జనులయినవారి కడఁకువ

యును గీర్తియు నవియో తెచ్చు నుర్వీనాథా !

అనునట్లు పేదవారుకానీ భాగ్యవంతులుకానీ నేవకులుకానీ
ప్రభువులుకానీ పిన్నులుకానీ పెద్దలుకానీ యేదేశమందు పుట్టినీ యే
జాతివారుకానీ వంచకులై భూతద్రోహులైన కేవల కుక్షింభరులు
జగమున కంటుతెవుళ్ళువంటివారు. “మీరు బ్రాహ్మణులు మిక్కిలి
పవిత్రులు మిమ్ము మే మంటరాదు. దయయునోర్పు సత్య శౌచ
ములు మీకుఁ బెట్టనినగలు మీపాద నేవకులము మేము. మీ కేమిపరి
చర్యలు మావలనఁ గావలెను మీదాసులము మమ్మనుగ్రహించుఁడు
మీశరీర పోషణమునకుఁ గావలసిన పదార్థములన్నియును మేమే
సమకూర్చెదము మీవంటి సజ్జనులు దేహపోషణముకై శ్రమపడుట
చూడ నొల్ల”మని తమ్ము నితరులు ప్రార్థించునట్లు సంచరించు సుద
నులే నిక్కిపు బ్రాహ్మణులుగాని జన్నిదములు పిలకజుట్టు విభూతి
ఫెండికట్లు ముప్పిముంత మొదలగు దంభవేషములతో స్వార్థపరులై

వంచకులై భూతద్రోహ మాచరించుకుక్షింభరులు బ్రాహ్మణులెంత
మాత్రమును గారు. జ్ఞాన శౌర్య కృషి సేవా ధర్మములతో లోకో
పకారపరాయణులై సజ్జనులు పాశ్చభేదము నజ్ఞాన మధికముగాఁ గల
వారు బ్రాహ్మణులు - శౌర్య మధిక భాగము కలవారు క్షత్రియులు -
యొక్క-వ వాణిజ్యపునేర్పు కలవారు వైశ్యులు - మిక్కిలి పరిచర్య
యందు నైపుణ్యము గలవారు శూద్రులు. లోకోపకారపరాయణు
లగు నీ బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు సమాన శౌరవమర్యా
దలు కలవారేకాని యొకరికంటె నొకరు శ్రేష్ఠులుకారు తక్కువును
గారు. నిశ్చయముగా బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్ర జాతులు -
శౌరవ మర్యాదలకు సమానములే - ఒక్క మనుష్యునియందే జ్ఞాన
శౌర్య కృషి సేవాధర్మములఁబట్టి ప్రతిక్షణముం దతఁడే బ్రాహ్మ
ణుడై క్షత్రియుడై వైశ్యుడై శూద్రుడై యొప్పుచుండును.
“సూచయంతి ఫలం మనీషిణః । కోవక్తా తారతమ్యస్య తమేకం
వేధసంవినా” । విద్వాంసులై న వారే కాలమెట్లుండునో మొత్తము ఫల
మును సూచించెదరుకాని యీసంగతి యీక్షణమున దరుగును మఱి
యీవస్తుతత్వ మిద్ది యని నిశ్చయించి చెప్పుటకు బ్రహ్మకుఁ దప్ప
నితరుల తరముకాదనునట్లు వేదశాస్త్రప్రకవర్తకులు నతీంద్రియద్రవ్యలు
నగుమునులమతము నిశ్చయముగా దెలిసికొనుటకుఁ బ్రాకృతజనులకు
శక్య మొతమాత్రమును గాదు.

“గతాను గతికో లోకః” లోకు లోకిరినిఁ జూచి యొకరు
నడుచుచున్నారన్నట్లు సత్యమును స్వతంత్రముగాఁ దెలిసికొనుట
మునులకుఁ జెల్లునుగాని పామరులు సావాసము చేవస్తుతత్వము నెఱిగి
నడువక తిఱుదు. అతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులకుఁ దప్పఁ దక్కి
వారికిఁ దెల్వితేటలు సహజసిద్ధములు కావు సూర్యబింబమునకు
ప్రకాశము సహజముగాని తక్కినక దార్థములయందలి ప్రకాశ

మెరువుగొన్నదేకదా? పాంచభౌతికముగు నిజగమున ఖగోళతత్త్వమును భూగర్భాంతరతత్త్వము మునివాక్కులంబట్టి యూహింపవలయునుగాని నిశ్చయించి ప్రతిష్ఠిముగాఁ సమగ్రముగాఁ దెలియరాదుగా? వేద శాస్త్రాధ్యయనముచేతను గురుబోధచేతను స్వానభవముచేతను పదార్థతత్త్వమును నిర్ణయించి నమ్మక మూతచేసికొని నేటివలె సూర్యుఁడు కన్నెండు గంటలకాలములో నుదయించి యస్తమించ వచ్చునని జ్ఞానవంశుఁడు ఖల్కుచున్నాఁడు. కాని యిది యిట్లు జరుగును నే నీపని చేసి చూపించెదను. నాయిష్టానుసార మిక్కా ర్యము జరిపెద నని వివేకియైనవాఁ డెవ్వఁడును ధైర్యముగా నిశ్చయించి చెప్ప సాహసింపనేరఁడు. స్వేక్ష జాగ్రత్తుఁడు ప్ర్యవస్థలకు లోనైన ప్రాకృతజనులకు సంపూర్ణజ్ఞానము స్వభావము కాదు. వేద శాస్త్రప్రపవక్తలు సతీంద్రియద్రవ్యలగు శౌతమవ్యాసాదిమునులు విజ్ఞాన మూర్తులు. ప్రాకృతజనులవలెఁ జర్మచక్షువులం గాంచభౌతికశరీరు లౌతమాత్రము న్గానేరరు. “అశరీరమాత్మా” పాంచభౌతికశరీరము కాని పదార్థము మాత్మయనుటచే యథార్థజ్ఞానము పాంచభౌతికశరీర మున నెంతమాత్రమును బొడచుదు. పాంచభౌతికశరీరములతోనున్న పాకృతుల తెలివి ప్రతిబింబమువలె సత్యాసత్యము మఱియును నిజ మునుగా దబద్ధము న్గాదు. చీకటిసీడలవలె సగపడి యగపడదు తోచి తోచ దుండి లేదు. కలవలె భ్రాంతిమాడ్కిదిగంతరేఖకరణి మోస మునకు మూలము. తెలివికి లక్షణము చెడని సంతుష్టి మఱి యట్టి సంతుష్టి సంపూర్ణ విశ్వాసముచేఁ గలుగును. సంపూర్ణ విశ్వాసము మంచినహవాసమునఁ గొనసాగును. భూతదయగలవానికి మంచినహ వాస మబ్బును. పరోపకారమునకై ప్రయత్నించువానికి భూతదయ రాజిల్లును. స్వార్థత్యాగపరులు మాత్రము లోకోపకారపరాయణు లయ్యెదరు. జ్ఞానవంతులు స్వార్థత్యాగపరు లగుదురు, జ్ఞానము గురు

కటాక్షముచేసిన మఱి యీశ్వరకృపచేతను గలుగును గురు వనఁగా మఱియు నీశ్వరు డనఁగా లోకోపకారపరాయణులై ధర్మాత్ములై పరమకవితచరితులయిన తలిదండ్రులు.

“నమాతుః పరదైవతమ్” తల్లికన్న వేతే వేల్పు లేదు. “నగురుః పితరం వినా” తండ్రికన్న గురువు మఱెవఁడు న్లేఁడు. “జననీ పరమో గురుః” తల్లియే శ్రేష్ఠగురువు “మాతృదేవోభవ. పితృదేవోభవ, ఆచార్యదేవోభవ” అనుటచేఁ గని పెంచిన తల్లి దండ్రులు, విద్యచెప్పిన గురువును ప్రత్యక్ష దేవతలు. “ఆగమాః ఖలు దుర్లభాః” శాస్త్రములు సంపూర్ణముగాఁ దెలిసికొన నెవ్వరికిని శక్యముకాదనునట్లు శ్రుతిస్మృత్యాదులు తెలియ శక్యముకాదు. కాఁబట్టి ఆవులు గురువులు ప్రాణబంధువులు మిత్రులు పెద్దలుతనకుఁ జేసిన యుపదేశమును దృఢముగా విశ్వసించి ప్రాణిహింస నేమివచే నైనను నలుపక లోకోపకారపరాయణుడై స్వలాభ మాసింపక నడుచు మానవుని వర్తనము నిశ్చయముగా మనుష్య ధర్మమునకు నిదర్శనము. జగమునందు నిష్ప్రయోజనముగా మనోవాక్కాయ కగ్మము లేవ్వియును జరుగవు. సకలజగత్సృష్టియములు సర్వజ్ఞుఁ డగు భగవంతునిచేఁ గసించియు నిష్ప్రయోజనముగా నడిపింపఁ బడ వనియే నిరూఢిగా విద్వాంసులు సిద్ధాంతికరింపక తీఱదు. “ప్రయోజన మనుద్దిశ్య నమందోఽపి ప్రవర్తతే” ప్రయోజనములేక వెట్టివాఁడును బ్రవర్తింపఁ డనఁగా సర్వశక్తియు సర్వజ్ఞుఁడు సకల భూతదియా స్వరూపుఁడు సకల జగత్సృష్టిస్థితిలయకారణమగు దేవుఁడు ప్రవర్తించునా? మర్త్య లూహింపనేరరు. కాని భగవంతునిచేఁ బ్రతి కార్యము నెదియో ప్రయోజనాపేక్షచేతనే నిర్వర్తింపబడుచున్నది. ఈపని పొరపాటుచేఁ గావింపఁబడుచున్నదనిక నియిది నిష్ప్రయోజన మనికాని యిద్ది కొఱంతయనికాని యిద్ది యననసరిమనికాని దైవ

స్పృష్టిలో నెట్టి విద్యా సులై నను దప్పవట్టుట కవకాశ మొకింతయు
 నేదే. నిక్కముగా జరుగవలసినట్లే సమస్తమును జరుగుచునే
 యున్నది. మంచిచెడ్డలు హెచ్చుతగ్గులు వశ్యావశ్యములు భగవ
 త్స్పృష్టిలో లోకములెంచు మనుష్యులు నిశ్చయముగా బుద్ధిహీనులు.
 “సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ తజ్జలా నితిశాంత ఉపాసీత” ఈదగమంత
 యును బ్రహ్మమే. ఆబ్రహ్మమే వుట్టుచున్నది. లయగుచున్నది
 బ్రతుకుచున్నది. “హరిమయముకాని వస్తువు కరమాణువు లేదు.
 వంశపావన వింటే” ఓ కులకవిత్రుడా వింటివా? బ్రహ్మముకాని
 పదార్థ మెద్దియును లేదనునట్లు సమస్తమును దైవకృతమేకాని
 నిక్కముగాఁ బౌరుషమే లేదని సిద్ధాంతీకరింపకతీరుదు “జానామి
 ధర్మం సచమేప్రవృత్తిర్జానామ్యధర్మం సచమే నివృత్తిః । కేనాపి
 దేవేనహృదిస్థితేనయథా నియుక్తోఽస్మి తథాకరోమి” ధర్మము
 నే నెఱుఁగుదునుగాని ధర్మమార్గమున నడువఁజాలను. అధర్మముని
 యొటిగియును మానలేను. నాహృదయమం దున్నదేవుఁ డెట్లు నన్ను
 నియమించుచున్నాఁడో యటులు చేయుచున్నానన్నట్లు సకలజంతు
 పులవశములై దైవనియుక్తములై సకలక్రియ లాచరించుచున్నవి.
 పౌరుషము కుండేటికొమ్మువలె నసంభవము. సమస్తమును దైవమే -
 పురుషప్రయత్న మనునదికూడ దైవకృతమే. “యత్రనాన్యత్పశ్యతి
 నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్యద్విజానాతి సభూమా” ఏపదార్థమున తన
 కన్న నిరతములు జూడఁడో వినఁడో యెఱుఁగఁడో యద్దియే వాస్తవ
 మగు బ్రహ్మ మన్నట్లు దైవముకన్న మఱి వేఱు వేఱేదీ? తత్త్వ
 మిట్లుండనీ- “నాద్వైతవతః కర్మాణి విధీయన్తే” అద్వైతికిఁ జేయఁ
 దగు కార్య మెద్దియు లేదు. ఏకోర్యేయలేక నిత్యసంతృప్తుడై
 నిర్లిప్తుడైన బ్రహ్మజ్ఞానికిఁ గల మనోవాక్కాయకర్మములు పురిటి
 పిల్లి చేవ్వువలె బంధకములును పాపకృత్యములు ఎంతమాత్రమును

గావు - మనోవాక్కాయోర్మములచేఁ దెలుప నశక్యమై యాత్మైక వేద్యమై సత్యజ్ఞానానంతలక్షణమగు పరమహంసస్థితి యటుండనీ ప్రస్తుతము సకలానుభవసిద్ధమై వ్యావహారికసత్యమగు ద్వైతప్రపంచమును గూర్చి చర్చించి చెప్పుట కర్తవ్యముగనుక దైవపౌరుషములు భయముగా సమానముగా వ్యవహారప్రవర్తకము లనకతీరుదు.

పౌరుషము గుఱ్ఱము దైవమురౌతు - పౌరుషము శరీరము దైవము తెలివి - దైవపౌరుషములు రెండును జేర కేకార్యమును జరుగదు - తాను తన కితరమును ద్వైతబుద్ధి యున్నంతవఱకు దైవపౌరుషములు రెండును కావలసినవే - కేవల ద్వైతజ్ఞానికి దైవపౌరుషములు రెండును లేవు - దైవపౌరుషములు రెండును వ్యావహారికసత్యములు గాని పారమార్థికసత్యము లెంతమాత్రమును గావు “బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా” బ్రహ్మము వాస్తవము జగత్తు కలవలె భ్రాంతికృతము గాని సత్యము కాదనునట్లు దైవపౌరుషముల నడుచువ్యవహారము ప్రాణధారణ మదకారణముగాని వాస్తవ మేమాత్రమును గాదు. ఇంతకును “గజమ్మిథ్యా పలాయనమ్మిథ్యా” ఏనుగు వాస్తవము కాదు. మఱిది పరిగిడుటయును వాస్తవము కాదనుటచే నిద్ది సత్యము, మఱిద్ది మిథ్య యనుటకూడ భ్రాంతికృత మనకతీరునా? ఈపిచ్చితలంపులకేమి తనయనుభవమునకు విరుద్ధముగాఁ బలుకుట లోకద్రోహ మాచరించుటకదా? కావున లోకోపకారకమగు ధర్మ మాచరింపక మెట్టవేదాంతములు వల్కుట వ్యర్థమగుటయే గాక లోకమునకుఁ గీడు చేయుటకూడ తప్ప కగును. “పురిశేరత ఇతి పురుషః” పురియందు శయించువాఁడు గనుక పురుషుఁడు గనుకఁ బంచభూతాత్మకమగు శరీరము నడుపు జీవుఁడు పురుషుఁ డనిపించుకొనుచున్నాఁడు. మఱి యట్టిపురుషుఁడు చేయునని పౌరుషము - పంచభూతములను నడిపించు వాఁడు జీవుఁడు మఱి యట్టిజీవుఁ డొనర్చునని దైవము. శరీరబద్ధుఁడు

జీవుఁడు మఱి “అశరీరమాత్మా” ఆత్మకు శరీరము లేదనునట్లు
 దేవుఁడు పాంచభౌతికశరీరరహితుడై నిత్యము క్తుడై యున్నాఁడు.
 కాఁబట్టి వ్యవహారమున జీవేశ్వరులు భిన్నులు - ఇ దిట్లని నిర్దేశింప
 నశక్యముగు వరమార్థదశనుగూర్చి వృథాచర్చ మాని జీవేశ్వరభేద
 మొప్పుకొని ప్రపంచమున లోకోపకారముగ బ్రతుకుచు సకలలోకోప
 కారకములగుకార్యము లొనర్చుచు జీవించునట్లకుఁ గష్టముల మాన్పి
 రక్షించుమనిదేవుని భజించుమనుటయే జనులకివశ్యకర్తవ్యము గనుక
 లోకోపకారముగ నుపయోగించు పౌరుషమునకు నూటికిఁ దొంబది
 తొమ్మిదిపాళ్ళు దైవము తోడుపడునని సిద్ధాంతీకరింపవలయును బ్రతు
 కున మనస్సంతుష్టియే ఫలముగనుక లోకోపకారముగా నడుచుజను
 లకు దైవము తోడై నిత్యచునస్సంతోష మను కైవల్యముగాఁ బరిణ
 మించును. ఇతరులయెడ పౌరుషరూపముగుఁ దా మంచిగా నడిచినపుడు
 దైవస్వరూపులగు నితరులు తనకుఁ దోడుకాక మానరు. ఒకవేళ నిత
 రులు తనమేలునకు బదులు కీడొనర్చినను కేవల పరోపకారద్వేష
 ముతో మాత్రమే బ్రతికెడు తనకుఁ బ్రతికూలదైవముకూడ నను
 కూలముగానే క్రమముగాఁదోచి నిత్యసంతుష్టికలుగచేయకమానదు.

లోకోపకారపరాయణబుద్ధి మహిమము చీకటిని స్వస్వరూప
 ముగా మార్చుకొను సూర్యప్రకాశమువలె భూల్లదోహులనుగూడ
 మంచిగాఁజేసి నిత్యసంతుష్టిమై తాఁ దరించి లోకమును నరింపఁ
 జేయక మానదు. ఎవరు లోకోపకారము చేయఁజాలుదు రనఁగా
 “అనభిలషి తాశనంతపః” కోరకయే లభించినపదార్థమును భుజించుట
 తప స్సనఁబడును గనుకయథాలాభసంతుష్టిఁగలిగి వ్యసనములులేక
 దేహధారణమాత్రోపయోగములగు సన్నవస్తువులు కాయక్లేశ
 ముతో న్యాయముగాఁ బరులఁ బీడింపక సంపాదించుకొని యక్కఱ

మాలిన పెచ్చుభోగము లొల్లక తమ కులమర్యాద సతిక్రమింప
కేజంతుహింసయుం జేయక పరుల కెల్లవిధములఁ దోడ్పడుచు సోమ
రులుగాక త్రికరణశుద్ధిగాఁ దమతోడిపాటివారికి మే లెల్లపుడును
గోరువారు లోకోపకారు లనఁబడుదురు - అట్టి లోకోపకారపరాయ
ణులజీవనముమాత్రమే సార్థకము. లోకోపకారులగుదనులకు దైవము
తోడగును. దైవానుగ్రహముపొందిన గుఱుఁగు మనస్సాతుప్తి -
సంతుష్టఁ డీమూఁడుజగములఁ బూజ్యుండు. లోకోపకారపరాయణుల
వర్తనమంతయును మిక్కిలి యొప్పే. “శ్లోకార్థే న ప్రవక్ష్యామి
యదుక్తం గ్రంథకోటిభిః । పరోపకారః పుణ్యాత్మ పాపాయ వరపీడ
నమ్” కోటిగ్రంథములచేఁ జెప్పఁబడినదంతయు సగముపద్యమునఁ
బల్కుచున్నాను. పరుల కుపకారముచేయుట పుణ్యము - పరులను
బీడించుట పాపమునునట్లు పరోపకారముగ బ్రతీకిన బ్రతుకే స్వర్గము.
మఱియు లోకులవాధించిన జీవనమే సరకము. “గీ. ఉత్తముఁడు
హితము చేయుచు నూరకుండు । మధ్యముఁడు హితముచేయుచు
మాణువెదకు. । అధముఁ డొరు చేయు హితమైన నడఁచి
పుచ్చు. । హితమునకు నెగ్గుచేయువాఁ డెవ్వఁ డగును. । అనునట్లు
తాము కష్టపడియైనఁ బరులకు మేలుచేయు లోకోపకారపరాయణుల
యెడల మాత్రమే దేవుడు సంతతము ప్రత్యక్షుఁడును. పరులను
బీడింపక తాముసుఖపడఁగోరువారికి దేవుఁడు దృశ్యాదృశ్యముగ నుం
డును. ఏమిషచేస్తే నను తమతోటిపాటిదనులను బీడించువారి కెప్పటి
కిని దేవుఁడు తోడ్పడఁడు.

కేవల పరోపకారమునకుమాత్రమే బ్రతీకిన జగద్గురు శంకరా
చార్యాది మహాత్ములు నిత్యసంతుష్టపదవియగు కైవల్య మందెదరు.
లోకద్రోహ మాచరింపక రాజ్యభోగ మనుభవించిన విక్రమార్కాది
మహాపురుషులు ప్రతిక్షణము క్రొత్తక్రొత్తసుఖములీను నిత్యస్వర్గ

భోగము లనుభవించెదరు. లోకులఁ బీడించుచు భూతహింస గావించుచు సుఖపడనెంచు పామరులు దోమలు నల్లులవలెఁ బుట్టుచు గిట్టుచు తాపత్రయములఁ జిక్కి యపారసంసారసముద్రమున మునిగి తేలుచు క్షణికసుఖము లనుభవించుచుందురు. అద్వైతజ్ఞానవంతులగు మహాత్ములకు దైవపౌరుషములు (చగటిపిల్లఁ కుఁ బుణ్యవాపములవలె) రెండును లేవు. లోకోపకారపరాయణులగు పుణ్యాత్ములు తమపౌరుషము ఫలించుటకై దైవసాహాయ్యమును గొరుచుందురు లోకద్రోహులగు పాపాత్ములు తమదుష్ప్రపయత్నములు నెఱవేఱనపుడు దైవమును దూఱుచుందురు. మఱియును దమపౌరుషము చెల్లినప్పుడు దైవము నొకింతయును స్మరింపక తమప్రజ్ఞ చాటుకొనుచుందురు. అహంకారమమకారమగ్నులగు స్వార్థపరులు లోకులను వంచించుటకై దైవముయొక్కయున్నిని వర్జించుచుఁ గొంటెనక్కలవలె మోసముగా సంచరించుచు రుదాక్షపిల్లులవలె వాలకములువేయఁచుఁ దొంగజవములుచేయుచుఁ బైకిఁ బుణ్యాత్ములవలె సగపడుచుఁ లోకద్రోహ మాచరించుచుఁ దాము చెడి యెరులఁ జేఱుచుచుందురు. జ్ఞానమున్నగుఱుతు వైరాగ్యము. తనతోటిపాటివారిని బీడించి తా సుఖపడఁగోరుట పరమపాతకలక్షణము.

పౌరుష మనఁగాఁ బురుషునితో సంబంధించిన గుణము. పురుషుఁడనఁ బురియందున్నవాఁడు. పురము శబ్దస్పర్శరూపరసగంధబుద్ధి మనోఽహంకారముల నెన్నిది విధములుగా నున్నది. ఈ యెన్నిది పురములకుఁ బరమైనది దైవము. దైవవశమున నీయెన్నిది పురములకుఁ బ్రవృత్తినివృత్తులు కలుగుచున్నవి. దైవపౌరుషములకుఁ బురుషుఁడు సాక్షిమాత్రుఁడు. మఱి యారెండింటితో నంతమాత్రమును సంబంధములేనివాఁడు. దైవమన ననాది పంచభౌతికకర్మము. పౌరుషమన ననాది జీవకర్మము. పురుషుఁడు పద్మపత్రాంబువ నిర్మిస్తుడు. సకల

కర్మములును సమస్తదశమును సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మకమగు ప్రకృతి స్వరూపము. అనంతసంఖ్యాకీరణమాలప్రోవగు సూర్యబింబ మొక్కటియై తోచునట్లు నిక్కముగా ననంతవిధ పరమాణుధర్మము లన్నియును గలసి యొక్క తెలివియై కన్పట్టుచున్నది. ఒకసూర్య కిరణమే నానావిధవర్ణముల నున్నట్లు తెలివియు ననంతవిధములై పొడ గట్టుచున్నది. తెలివికిఁ బ్రకృతియును బ్రకృతికి జీవుఁడును జీవునికిఁ బురుషుఁడును బ్రవృత్తినివృత్తిహేతువులై యున్నారు.

పురుషుఁడు పరమాత్మ-జీవుఁ డాత్మ-ప్రకృతి చైతన్యజడముల రెండింటియొక్క కలగల్పు. ప్రకృతికిని జీవాత్మపరమాత్మలకును నీడ వంటిదై కలవలె మఱి యాకసపునల్పువలె భ్రాంతిగాని వాస్తవ మెంతమాత్రమును గాకున్నను శూన్యమగు నాకాశము దశమల కాధారమైపట్లును ప్రకృతిని మఱియును జీవాత్మపరమాత్మలను నిరూపించుటకును మూలమగుచున్నది. భూతద్దమువలె గారడిదివ్వెవలె కలగనుచునప్పువలె మదోన్మత్తస్థితివలె నిక్కముగాఁ దెలివి భ్రాంతి సంశయములను గలిగించనేరదు. తత్త్వము ననంతవిధములుగా నిశ్చయించి నాను అనంతవిధములుగా లోకోపకాగమునకై మతము లేర్పర్చిరి. వాస్తవముగా నెదలుజీవులో యన్నివిధముల కర్మములు ధర్మములు మతములును గలవు. నిక్కముగా న్నవ్వునూవలెఁ దెలివి కొక ముక్కు మొనయును లేకుగాని సర్వావస్థలను గవిపెట్టు సాక్షి యొక్కఁడే కేవలఁడు నిర్గుణుఁడు చేతస్వరూపుఁ డగునాత్ముఁ డొక్కఁడే యని నర్వవేదాంతసిద్ధాంతమనకనీయదు. మొత్తముపై ననంతమతములసారము పడేనుగా విభజింపఁబడినది.

చార్వాకమతము

చార్వాకమతము “యావజ్జీవం సుఖం జీవే న్నాస్తి మృత్యో ర్గోచరః, భస్మీభూతస్య దేవాస్య పురాగమనం కుశః” “బ్రతికినంత

వఱకును హాయిగా బ్రతుకవలయును. మృత్యువునకు లోబడని దెద్ది యును లేదు బుద్ధియైనదేహము తిరిగి రానేరదు" అని పలుకుచున్నది. సుఖముగా బ్రతుకుటకై కదా జీవులందఱును బ్రయత్నపడుచున్నారు? కోరినట్లుజరుగుటయే ప్రతిజీవునకు సుఖము నిద్రాహారములు కోరినట్లు లభించినపుడు జనుఁడు సుఖించుచుంట యనుభవసిద్ధమేకదా? ఎందఱుజీవులో యన్నిరకముల కోర్కెలు మఱి యన్నివిధముల నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములును లోకమనఁ గనువట్టుచున్నవి. ఒకరిసుఖమింకొకరి సుఖము కాదు. మఱి యొకరికోర్కె యింకొకరికోర్కె కాదు. అనంతవిధజీవుల కనంతవిధసౌఖ్యములు అనంతవిధదేశస్థితులనుబట్టి సుఖాభిలాష లనంతవిధములు. దేహధారులందఱును నానాదేశములలో నానావిధ సంఘముల నుండుటచేత నాయాజను లాయా సంఘములకు నమ్మతములయినఁ దమకోర్కెలను మాత్రమే తీర్చుకొని సుఖంపవలగునుగాని తనతోటిపాటిజనులకు వ్యతిరేకముగా నడచి తనకోరికలచొప్పున సుఖించుట కెంతమాత్రమును సాధ్యపడదు. ప్రతికూలించిన స్త్రీతో సంభోగసౌఖ్యము చేకూరదుగదా! తనయభీష్టమునకుఁ దనతోటిపాటిజనులు నమ్మతించునట్లు సమయము జతగూర్చువస్తువు దేవుఁడో దయ్యమో యెద్దియో లోకాతీతపదార్థములేనిచో సుఖాభిలాషముతోఁ బ్రయత్నపడుజనులు మొత్తమునఁ దమబ్రతుకున నూటికి దొంబది తొమ్మిదిపాళ్ళు దుఃఖమే యనుభవించుచుంట ప్రత్యక్షసిద్ధమేకదా? కాబట్టి పురుషప్రయత్నమున కడ్డనగులు సమయ ముండుట యందఁ జెఱిగినసంగతియే. మఱియును జార్వాకులు చావుపుట్టువులసమయములు యథార్థములని యొప్పుకొనుచున్నారుకదా "మరణం ప్రకృతిశ్చరీణాం వికృతిర్జీవనముచ్యతే బుధైః" మరణదశయే వాస్తవము మఱి బ్రతుకు నీడవలె గల్గి యనునట్లచార్వాకులు సత్యముగా దేహములు నశించెడి యేసమ

యము యథార్థమని యొప్పుకొనుచున్నారో యాసమయమే దైవ
మనియును మఱి యట్టి కాలస్వరూపముగు దైవము పౌరుషరూపముగు
జీవితకాలమునకు భిన్నమై సత్యమై యున్నదని జెప్పక తీరదు. కాబట్టి
చార్వాకులుగూడఁ బౌరుషమునేగాక దైవము నొప్పుకొనుచుంట
రూఢి. ఇత్రలకుండు మత్రలకుండు మాయఁగలనుగాని పుట్టెడు
మాయలేనను మూఢునిచందమున మృత్యువునొప్పుకొనుచు దైవ
మును చార్వాకుఁ డొప్పుకున్నాడు మఱియును గాలి యిగ్గి నీరు
మన్నుల కలయిక యెడయికలచేఁ గలిగినదేహములందుఁ జైత
న్యము మదవికారమువలెఁ బుట్టి గిట్టుచున్నదిగాని సత్యము కాదను
చార్వాకున కానాల్గుభూతములపరమాణువు లొకదానికొకటి వేరగు
టకుఁగాని యొకదానితోనొకటి చేరుకొని యెడఁబడుటకుఁగాని యవ
కాశము, గాలి యిగ్గి నీరు మన్నులకు వేఱయి యంతరాళీ
ముగా నాకాశ మున్నదని యొప్పుకొనకుంట తాను లేనని
నోటను జాటు పిచ్చివాని పల్కు కాదా? అంతరాళము లేనపుడు
భిన్నవస్తువులకు సంయోగము లసాధ్యములుకదా? గాలి యిగ్గి
నీరు మన్నుల నిద్ది కేవలము గాలి యిద్ది కేవల మిగ్గి యిద్ది కేవలము
నీరు మఱి యిద్ది కేవలము మన్నని విభజించి యా కుతార్థిక శిరో
మణియగు చార్వాకుఁడు నిశ్చయింపఁగలఁడా? లేక ఇతరుల దేహ
ములు భస్మమగుట తాఁ జూడఁబట్టి యనుమానప్రమాణముచేతఁ
గదా తన దేహమగూడ నట్లే యగునని నిశ్చయపర్చుచున్నాఁడు.
తనకుఁ బ్రత్యక్షముకాని తన మృత్యువు ననుమానప్రమాణముచేత
యథార్థమని నమ్ముకొని స్థిరపర్చునట్లామృత్యుస్వరూపమునే దైవ
మనియును నకలలోకసంహారకమనియును నాశరహిత మనియును,
నకల పౌరుషశాసక మనియును మఱి యచింత్య మహిమాన్విత
మనియు నొప్పుకొనకుంటచేఁ దన కప్రత్యక్షమగుటచే దా నెవరికే

బుట్టెనో తలిదండ్రు లెవరో త న్నెవ్వరు పెంచిరో తనకు లోకజ్ఞాన మెవరు మప్పిరో తనకు నితరులకును సంబంధ మెట్టిదో యితరుల యెడఁ దా నెట్లు నడిచినయెడలఁ దన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము లభించునో తెలియక సకలజనసంఘమునకు వేటువిత్రయి దుఃఖము నకును గవ్వములకును కాలయి మృతికి లోనగుచున్నాఁడు. గనుక స్వసుఖాభిలాషియగు చార్వాకునియితము సకలలోక విరుద్ధమగుటయే గాక, దుర్బుద్ధిమూలక మని నిర్వచింపకతీతదు. సంఘములోఁ దా నున్నంతవఱకు సంఘమును తన సుఖదుఃఖము లేర్పడును. సంఘము నకు విషము తనకు విషము సంఘమున కమృతము తన కమృతము. తన మంచిచెడ్డలు తన సుఖదుఃఖములు తనకు లోకము మప్పిన యవిగాని తనంతటఁ దా నెఱిగినవి కావుగనుక జనసంఘమునకు విరుద్ధముగా సుఖపఁదలఁచిన చార్వాకుఁడు మదమత్తునివలె నహంకారవిమూఢాత్ముఁడై కోరి సంసారాంధకారమున సకలజనసంఘాచారవిగర్హితుఁడై చిక్కి దరిఁగానని దుఃఖమునకుఁ బాలై యాభాస సుఖమునకుఁ బిల్ల కాయవలె నుబ్బుచు ద్రుళ్ళుచుట మిక్కిలి శోచనీయము.

లోకాయతికులను వేటొక పేరు చార్వాకులకుఁ గలదు. చార్వాకులఁగా సొతవుగా మాట్లాడువారు. లోకాయతికులనఁగా ధర్మమోక్షమల విడిచి యధర్మకామములమాత్రము సంపాదించుకొనువారు “విజ్ఞానఘన ఏవై తేభ్యో భూతేభ్యః సముద్దాయతా నే వాను వినశ్యతి” గాలి నీరు నిప్పు మన్నులనుండి తెలివియే మూర్తిగాఁగల జీవుఁడు పొడమి మఱి యాభూతములకూడిక చెడినతోడనే పశించుచున్నాఁడు. మృతుఁడైన జీవునకు మఱి జ్ఞప్తి కలుగనేరదు” అను వచనానుసారముగా చైతన్యముతోఁ గూడిన దేహమే యాత్మ దేహమానకు మించి యాత్మయనునది వేటుగాలేదు. పంచేంద్రియ

గోచరమే వాస్తవముగాని యనుమానోపమాన శబ్దములను తక్కిన ప్రమాణములచే సాధింపఁబడిన వస్తువు సత్యముకాదు ఈసంసారములో సుఖములు దుఃఖమిశ్రితములు గనుక సనుభవింపరాదనువారు, దంచి యూఁక తొలఁగించ దుఃఖమున్నదిగనుక బియ్య మనుభవించు సుఖ మక్కరలేదనువారివలెను, పెచ్చు బంక కుబుసములు తొలఁగించు శ్రమకోర్వక వసవండుతొసలు తిననొల్లని వారివలెను మూర్ఖులు. అగ్నిహోత్రము- మూఁడువేదములఁ బఠించుట- సన్యసింపుట- బూడిద బూసికొనుటయును జౌరుషమును బుద్ధియును లేనివారి జీవనవృత్తులు. కాఁబట్టి ముండ్లు గుచ్చుకొనుట మొదలగు వేదసములవలనఁ గలిగిన దుఃఖమే సరకము. ప్రజలనేలు రాజే జగమున నీశ్వరుఁడు చావే మోక్షము. ఆత్మకు శరీరమునకును భేదమెద్దియును లేదు. నేను నాశరీరమునుకొనుట రాహువునకు రాహుశరీరమునకు సూర్యునకు సూర్యునిబంబమునకు బంగరు బంగరుకడెమునకువలెఁ గల్పింపఁబడిన భేదము వాస్తవముకాదు గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లీనాలుగే భూతము లాకాశ మనున దింకొక భూతమైదవది లేనేలే దీనాలుభూతములనుండి చైతన్యము మద్యపానమునఁ గల్గు వికారమువలెఁ బొడముచున్నది. “అగ్ని రుష్టో జలం శీతం శీతస్పర్శ స్తథానిలః, కేనేదంచిత్రితం తస్మాత్ స్వభావాత్త ద్వ్యవస్థితః” అగ్నికి వేడి, నీటికి చల్లదనము, గాలి తాకునకు చల్లదనము స్వభావదవ్యములు గాని యెవనిచేతను గల్పింపఁబడలేదు.”

మఱి యీచార్వాకమంతయును బృహస్పతియను ఁండితుని మతము. మఱి యామతములోని సారము స్వర్గము లేదు, మోక్షమును లేదు, వర్ణాశ్రమాదుల క్రియలన్నియును సఫలములు కావు జ్యోతిష్టోమమందు ఛంపఁబడినపశువు స్వర్గ మేగినచో యజమానుని తండ్రి యట్లు ఛంపఁబడి స్వర్గమున కేలఁ బోరాడు? శ్రాద్ధముచేత

మృశులకు, దృష్టియొసయెడల వంటింట భోజనపదార్థములు సిద్ధమై
యున్నవని వినినమాత్రమున నాకలిదప్పులు తీటునా? మృతుఁడు
పరలోకముం దున్నచో ప్రాణబంధువులను జూచుట కాసతోఁ దిరిగి
యేల రాఁడో? బ్రాహ్మణులు తమజీవనోపాయముగా శ్రాద్ధకర్మము
లను బన్నిరింతియేకాని వేటుకారణ మెద్దియు న్లేదు. సిగ్గులేని
మొండిబండలు మోసకాంగ్రును దయాదాక్షిణ్యములులేని రాకాసు
లును “జర్ఘరీతుర్ఘరీ యను సర్థములేనివాక్కులతోను మఱి యశ్వ
మేధమందలి బండబూతులతోను బశుహింస చేసి యామాంసముఁ
దినుటచేతను బ్రవర్తించుచుంట కనిపెట్టి దయానిధియగు బృహస్పతి
సర్వభూతానుగ్రహముగా నొరుల సుఖపెట్టి జనులు తాము సుఖపడు
టకై యీచార్యకమతమును బోధించెను. సర్వజనులకు దమబ్రతు
కున సుఖము సహజముగాఁ గోరుచుండుటచేతను మఱి యాసుఖముతన
తోడిపాటివారికి సుఖమగునట్లు తాము పడిచినప్పుడే చేకూరుచుండుట
చేతను, మోసగాండై సోమరులై కాయకష్టమున కొప్పక తనతోడి
పాటివారు హాయిగానుంట కోర్వక పురాణవచనములకుఁ బండి
తమ్మున్యులై బూకరితనమున సపార్థములు చెప్పి నిర్దయులై వేద
చోదితమనియును విధ్యుక్త మనియును చెప్పేది యొకటి తాము చేసేది
మఱొకటిగా నటించు దుర్మార్గులు చార్యకమతము నాస్తికమత
మనియును మిక్కిలి హేయ మనియును జాటుచుంట మిగుల శోచ
నీయము. స్వర్గసరకములు గగనారవిండముల మాటలు మీ కేల?
మీతోడి ప్రాణులను సుఖపెట్టి మీరు సుఖపడుఁ డనుచార్యకమత
మెంతయును శ్లాఘనీయము. లోకములోని జనులందఱును దమతమ
బ్రతుకు సుఖము స్వభావముగాఁగోరుచుంటచేత చార్యకమతావలం
బులే. అంతఃకరణమనఁ జార్యకమతమే యనుసరించి తమతను సుఖ
ములఁ జేకూర్చుకొనుచుఁ జైకిమాత్రము కూటికై కోటితకముల

యాస్తిక వేషములతో స్వర్గపరకముల వర్ణించుచు దంభాచారముల నున్న జనులలో నిశ్చయముగా మూఁడు పాళ్లు వెట్టివారు మఱొకవంతు వంచకులును - బృహస్పతి మునికదా యన్యాయమును బోధించునా? శ్రుతిస్మృత్యుక్తములని దంభ వేషములతో జీవించు తమజీవనవృత్తిని దూషించినమాత్రమున సకల జనసంఘసుఖమార్గమును బోధించు సహజసిద్ధమగు చార్వాకమతము పేయ మనువంచకుల నేమన వచ్చును? “సర్వతాత్మాస్తి” అంటట నాస్మి నిండియున్నదను వేదాంత ముపేక్షించి తాను బరులను భేదమెంచి యజ్ఞానులను వంచించి తామాస్తికుల మనియు నార్యుల మనియు నితరులు పాపండులనియు మ్లేచ్ఛులనియును నిందించు భూతద్రోహులమతి మంతసార వంతమా? చార్వాకులపై తేసిపోని జారత్వాదిదోషములు కన్నీడు ర్మార్గులు నిందించుచున్నారు. ఈర్ష్యానూయలచేత యథార్థమగు చార్వాకమతమును దార్మాఱుకావించి దూషించు దుష్టు నేమనవలయును? చార్వాకమతమునదలనాడు జనులప్రవర్తనమంతయును స్వసుఖ మాసించియే కదా జరుగుచున్నది? లోపల నాస్తికమతము వెలుపల మిక్కిలి యాస్తికమత మోహో దంభమతముల దుశ్చేష్ట?

చార్వాకమతము పుట్టిన కారణము - వైదికమత మని ధూర్తులు ఋషిదృష్టప్రోక్తములగు శ్రుతిస్మృతులందలి యథార్థమును మరుగుపర్చి పామరులను మోసపుచ్చి సోమరిమాటలతో సులభజీవనమశ్రమముగా సగపాదింపఁగోరి మునులయభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా వ్యాఖ్యానము లొనర్చి సత్యమును సకలభూతదయను సకలజనసాధారణసౌఖ్యమును బుద్ధిపూర్వకముగా నుపేక్షించి యజన యాజనాధ్యయనాధ్యాపన దానప్రతిగ్రహణ వట్కర్మములు బ్రాహ్మణులకనియు నాకర్మములందుఁ గొన్ని తగ్గించి క్షత్రియవైశ్యుల కనియుఁ దక్కిన భనులంధఱును గర్మబాహ్యులనియును సర్వజన

పాథారణధర్మములగు సత్యదయ లవలఁబెట్టి, నామములు జన్నిద
ములు మడిమైలలు తడిపొడి బట్టలు మొదలగు దాంబికాచారము
లతోఁ దమవలె సంచరించువార లార్జ్యులనియును మఱి యాస్తికు
లనియు స్త్రీలు శూద్రులను గర్మముల కనర్హులనియును దక్కిన
లోకులందఱు నాస్తికులనియు మ్రేచ్చులనియును హినువద్వింధ్యల
మధ్యదేశమాత్రము కర్మభూమియును దక్కినదేశముల వారంద
ఱును గర్మబాహ్యులు సధము లనియును దెలిసీతెలియక చాటుచు
నోటిబూకఁగితనమున జనులను వంచించి యథేష్టదుష్టభోగంబు లన్యాయ
ముగా నుబ్బరగుదువుల విష్ణువీగుచు భూతద్రోహులౌట కోర్వక
బృహ్పతియను మునిశేఖరుఁడు కాలోచితముగను సకల లోకోప
కారముగను జార్వాకమతము కల్పించెను. చార్వాకశబ్దమునకుఁ
బ్రియమైవ వాక్కని యర్థము. ఏదంతయునకైన హింస యొనర్ప
కొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖముగ బ్రతుకుట చార్వాకమతము యొక్క
ముఖ్యతాత్పర్యము. ఈచార్వాకమతమే యన్ని మతములలో
శ్రేష్ఠము సహజలోకప్రసిద్ధమును. భూతనయ నవలఁద్రోసిన వర్ణాశ్రమ
ధర్మముల నిరసించి తనవాదమును బలపెట్టుకొనుటకై సకల భూత
దయాపరుఁడును “హరిరేవ జగజ్జగదేవ హర్హిర్హరితో జగతో నహి
భిన్నతనుః” అని తెలిసిన సర్వజ్ఞుఁడును దేవగురువు నగు బృహస్పతి
ముని వైదికమర్యాద లతిక్రమించి కుక్షింభరులైన దంభాచార
పరాయణులగు లోకవంచకుల నడంచుట కీచార్వాకమత ముప
దేశించెను. బృహస్పతి క్రొత్తగాఁ జార్వాకమత ముపదేశింప
నక్కరలేదు. సహజముగాఁ దనతోటిపాటివారలకు హితముగా
సంచరించుటచేఁ దనసౌఖ్యము జరుగుచుంట ప్రతిజంతువునకు సహ
జానుభవసిద్ధమేగాన సకలజంతువులం దనాదిగా స్వభావముగాఁ
జార్వాకమతమే ప్రవర్తిల్లుచున్నది. నిద్రాహారవిహారముల కుప

యుక్తములై తనతోడిపాటివారి యనుమతమునఁ దనకు లభించు భోగము లనుభవించుచు సుఖముగ బ్రతుకు పొడిగించుకొన నాసించుట ప్రతిజనునకు సహజాభిప్రాయము. తక్కినజంతువుల కన్న మనుష్యులు చేయవలసినవింతపని తనసుఖముకై పరులను హింసింపకుండుట, తనసుఖముకై పరుల హింసించువాఁ డన్నిజంతువులలో నధముఁడు. బృహస్పతి యొనర్చిన చార్వాకమతమునకుఁ దప్ప వ్యాఖ్యానములొనర్చి మహాత్మునియుపదేశము చొప్పున నక్కరమాలిన యతి వ్యయభోగములు తగ్గించుకొని మితాహారవిహారములతో లోకుల కేవిధము బాధకావింకక బ్రదుకుటకుబదులుగాఁ బరిపాలనాధికారులపైఁ దిరుగుబాటుచేసి ముప్పుదెచ్చుకొన్నయవివేకులవలెఁ జార్వాక మతావలంబులు దేవుఁడు లేఁడనియు స్వర్గనరకములు కల్గి లనియును వర్ణాశ్రమధర్మము లైనవసరములనియును వైదికకర్మములు ధూర్త కల్పితములనియును బ్రచురింపఁదగదు.

వైదికమతమునకును చార్వాకమతమునకు రవ్వంతయును భేదము లేనేలేదు. అహంకారమమకారములతో భూతదయలేని ప్రాకృతులు దేవునివలె నెట్లెంచినవారి కటులఁ దోచు మునిప్రోక్ష దేవభావకు దమకును దమబంధుజాతులకును దమతనుజన్మదేశమాల వారికిని రుచించునట్లు సమయోచితముగా సర్థములు చెప్పి స్వార్థ పరులై యితరజనవిరుద్ధముగా సభిమానముతో ప్రాణిహింసకుఁ గ్రతు మివ వన్ని చతుర్వర్ణేతరజనుల కెల్లవిధముల లోఁబడియు నవ్వారల నధమజాతులని గర్హించుచుంట మిక్కిలి శోచనీయము. తనవీఁపుతాఁ జూడఁజాలనివాఁ డాకాశపంచాంగములుచెప్పట యెంతధూర్తలక్షణము? మునులమతములన్నియును మిక్కిలిసరియైనవే కాని యామతములను వివరించుప్రాకృతజనుల యభిప్రాయములన్నియును సరికావు మునిమతమును మునిదృష్టప్రోక్ష శ్రుతిస్మృతులను యథార్థముగా

దెలిసికొనుటకుఁ బ్రాకృతులు నిక్కముగా సమర్థులు కారు. ముని మతము మునికే యెఱుక “జ్ఞాని యెఱుఁగు సుజ్ఞానుల మఱుఁగు అజ్ఞాని యేమెఱుఁగు హరిదాసు తెఱుఁగు” అన్నట్లు స్వార్థపరులు కుక్షింభరు లహంకార ముకారాభిమానాంధకార నిర్మలగులగు సంసారులు శ్రుతిస్మృతుల యభిప్రాయము సరిగాఁ గనిపెట్టలేరు. మఱొక మునుల మతమును దమకుఁ దెలిసినట్లు స్వయమాచరించి యొరుఁకు బోధింపనేరరు. కాఁబట్టి సకల మునిమతసారమగు సూన్యత దయాతత్త్వ మెఱిఁగి సర్వజన సమ్మతిముగా నేమివ చేతనైన ప్రాణి హింసచేయక జీవించుట కలవడిన నుచున్నది బోధ చొప్పున నడుచుట మిక్కిలి శ్రేయము. ఊపిరితీసికొనుటవలె నిద్రాహారములు సకలజంతు సామాన్యస్వభావములు. విహారము సహవాసమునుబట్టి జరుగును గాని సహజము కాకున్నను నిద్రాహారముల సాహాయ్య కరము. కావున దేహపరిశ్రమచూత్ర రూపకమై లోకసమ్మతమై యేడంతువులనైన బాధించని విహారము చిరసుజీవనోపయోగకర మగుట మిక్కిలి నిశ్చయము. వావివరుసలు వర్ణాశ్రమధర్మములు జాతి నీతులు స్వర్గనరక విశేషములు మొదలగు నిద్రాహారేతర కర్మము లన్నియును విహారాంతర్యూతములే - సకలజంతుజీవనోపకారముగ నడుచు నానావిధవిహారోపాయములు నానాదేశజనుల నానాభీష్ట సుచులం బట్టి మునులు నానావిధముల నుపదేశించి యున్నారు.

నిద్రాహారములకు మిగిలినకాలము గడువు విధము విహార మనఁబడును. నానావిధ విహారములలోఁ గపస్సుశ్రేణ్యము - నానావిధ తపస్సులలో సకలలోకోపకారము కావించు తపము మిక్కిలి ప్రశస్తము. పురుష ప్రయత్నమున జరుగు క్రియలలో నొకప్పుడును దైవమునకు లొంగని దొక్కసత్యమే. ఆసత్య మనుభవైకవేద్యము గాని నివరింపఁ గలకర్మము. నే నను జ్ఞానము నాకు సత్యమైనప్పటికి

నన్ను వివరింప నాతరమా? నా యవయవములుగాని నా మనస్సు
గాని నా తెలివిగాని నాతో సంబంధించిన దేవస్తువైనాగాని నే నవు
దునా? నే నను తత్త్వము నాకే యెఱుక నితరులకు నన్ను నే యథా
ర్థముగ నగపర్చు తెల్లు? నా దేహసంబంధములగు కష్టసుఖము
లిట్టివని యథార్థముగా నేఁ దెలుపఁజాలనవుడు పైవారలకు నన్ను
నేఁ దెలుపఁ గలనా? నే నను జ్ఞప్తియే యాత్మకదార్థము
మఱియు సత్యమును దేవుఁడును మఱి యీ సర్వజగమును. నే నన
నేమో నాకుఁ దెలియదుగాని నాకు మూఁడవస్థలు కలవని నా కెఱుక
మఱి యీ యవస్థలు జాగ్రత్తస్వప్న సుషుప్తు లని మువ్విధములు.
సుషుప్తి యన నుఱివు-జాగ్రత్తస్వప్నములు స్మృతి - స్మృతికాలమున
నాతోఁ గలిపియీలోకమంతయును నాకుఁ దోచుచున్నది సుషుప్తి
యను విస్మృతివేళ నాతోఁగలిపి జగము నాకుఁ దోచుకున్నది. మఱి
పురుష కారమగు సత్యము కే దై వమును మాన్వజాలకుంట నిస్సందే
హము. కాబట్టి నా జ్ఞప్తికి మించిన యెఱుక ఏవ్వు మఱెద్దియు
న్వాస్తవముకాదు. విస్మృతి సమయమున సుఖదుఃఖములు రెండును
లేవునుక విస్మృతి ముక్తి - మఱి స్మృతిబంధము. సత్త్వరజస్తమో
గుణాత్మకమగు జాగ్రత్తస్వప్నసుషుప్తులకు సాక్షియై నిర్వికారుఁడై
మేలకొనియు నిమగ్నించునట్లు సర్వజ్ఞఁడయ్యి భేదమోదములంటక
త్రిగుణాత్మకమగు జగమంతయును దన శక్తిస్వరూపమనియును
సూర్యబింబమునకు సూర్య కాంతికిని భేద మెద్దియును లేనిచందమునఁ
దనకును దన శక్తిస్వరూపమగు జగమునకు భేద మెంచక గుణమయుఁ
డయ్యి గుణములంటక సర్వజగద్రూపుఁ డయ్యి జగమునకు వేత్రై
యచింత్య వైభవుఁడై సహజలీలచేఁ దనకుఁదా సృష్టసితి లయము
లందుచు నిత్యానందమున నేన్మనేవక భావముల సుఖదుఃఖానుభవ
ములఁ గ్రీడించువస్తువు పరమపురుషుఁడని సర్వమతప్రపవర్తకులగు

మునుల ముఖ్యాభిప్రాయ మెఱిగి యెఱుంగక మునుల మతము
కూలంకషముగాఁ దమకుఁ దెలిసినట్లు మునివాక్కుల కపార్థము
కావించి జీవహింసను, భూతద్రోహమును స్వార్థపరులై బోధించుచు,
వేదబాహ్యులు నాస్తికులు మ్లేచ్ఛులు పంచము లంటరానివారు
నిషిద్ధాచారపరు లని దౌర్జన్యమున మిక్కిలి భూతదయాపరులు సకల
జన మిత్రులు సర్వస్వములు సకలలోకోపకారపరాయణులగు సజ్జను
లను దూషించు వైదికమృత్యుల ధూర్తపలాపము గణుతికెక్కుచుం
టకుఁ గారణము కాలవైపరీత్యముగాని వేటొకండుకాదు

లోకములో ఎపుడు జనులందఱు నివేకవంతులై సమాన
స్వారంత్రితము సమానభోగభాగ్యానుభవము కలిగి జంతుహింస
కొప్పకుందుతో యట్టికాలము కృతయుగము-ననుష్యుల ప్రాణిహింస
నొనర్చుచు గొప్ప కొద్దు లెంచుకొనుచుఁ బరస్పర వైషమ్యమాన
మిక్కిలి యన్యోవ్యము నిర్వోధించి దేశ కుల మతాభిమానముచే
నొందొరులకు హాని కావించుకొను చుండురో యట్టికాలము కలియు
గము- ద్వైతబుద్ధిచే స్వవరభేద మెంచి జీవుఁడు సుఖదుఃఖాత్మక
సంసారబద్ధుఁడగుచున్నాఁడు మఱియు నద్వైతబుద్ధిచేత సర్వభూత
సముదై సుఖదుఃఖము లంటక ముక్తుఁ డగుచున్నాఁడు

హింసద్వైతమునకు మఱి యహింస యద్వైతమునకునులక్షణ
ములు- ద్వైతు లెల్లరు శ్రౌతస్మార్త విధులచే లోకులం బీడించుచు
భూతహింస కావించుచు స్వార్థపరులై లోనికొకటి పైకొకటి యుద్దే
శముగలిగి నటించు ధూర్తజనులే. యథాలాభ సంతృప్తులై సర్వజన
సములై సకల లోకోపకారపరాయణులై స్వార్థత్యాగులై సర్వభూత
దయాపరులై యేమిషచేనైనఁ బ్రాణిహింస గావింపక సర్వము
నిష్ణుచును నాని యెవ్వరికైన నెట్టిబాధయు నిడక చిఱునగు మొగం
బుల బ్రతుకు న హానుభావులే యద్వైతులు - సహజముగాఁ బ్రతి

క్షణము కనుటెప్పలు మూసికొనుట తేటచుట లను నున్నేష నిమేషములు రేబవల్లు దుఃఖసుఖములు నిద్దురమేల్కొనుటలు మోహవివేకములు మొదలగు ప్రకృతి పురుషస్థితులను వెల్లిడించు చుండును. ద్వైతమతముచేతఁ బదార్థ నానాత్వమును మఱి యద్వైతముచేత కేవల మొక్కవస్తువు మాత్రమే తోచుచుండును. ఉన్నేషములు ప్రతిక్షణము జరుగు చున్నప్పటికి బంతి నెగిర్చి యెగిరిన బంతి క్రిందఁ బడనీ కెగుర్చుచున్న చందాన నడలేక చక్రాకారముగాఁ గొఱవి ద్రిప్తపట్టు లా యద్వైతి తన వివేక ప్రభావముచేత జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులను మూఁడవస్థలయందు నొక్కవస్తువునే గనుచు నిత్య తృప్తుడై నిర్వికారుడై సకలజన సముడై సర్వభూత దయాపరుడై సకల లోకోపకార పరాయణుడై సకల జనసమ్మతుడై మునియై ముక్తుడగును.

అవివేకియగు ద్వైతి యున్నేష నిమేషములఁ గట్టువడి జ్ఞానా జ్ఞానములఁ జిక్కి తెలిసీ తెలియని వాడై యహంకార మమకారములతో స్వపరభేదమెంచి భూతహింస కావించుచు సరివడ్వర్గములకు లోనై సుఖదుఃఖానుభవములఁ బొంగుచుఁ గ్రుంగుచు సంసారియై బద్ధుడగును. వేయేల నిత్యానంద మనుభవించుటకు సాధనము సకలభూతదయ కలిగియుంటకన్న మఱెద్దియును లేదు. వివిధసుఖదుఃఖములకుఁ జాలగుచు పుట్టుచు గిట్టుచుంటకుఁ గారణము మిక్కిలి ద్వైతబుద్ధితో పదార్థ నానాత్వ మెంచుకొనుచు సహంకార మమకారములచే తన మతానుసారము సంచరించని జనుల ససహ్యించుకొనుచు నెద్దియో మిషవెట్టి లోకులకు బాధ కావించుటయే. ద్వైతబుద్ధి యజ్ఞానముచేతను మఱి యద్వైతము మిక్కిలి వివేకముచేఁ బొడమును. జనులకు సుఖదుఃఖముల కావించుచుంటచే ద్వైతి సుఖ దుఃఖములు రెండు సనుభవించుచున్నాఁడు. సర్వభూత దయా

వరుడై కేవలమును లోకోపకారమునకై మాత్రమే ప్రవర్తిల్లు
నద్యైతి నిత్యసంతుష్టుడై సుఖదుఃఖములు రెండును లేని శాశ్వత
కైవల్య మనుభవించును.

చార్వాకమతమువలన గ్రహింపఁదగిన సారము ప్రత్యక్షమైన
లోకమునుండి కేవల పురుషప్రయత్నమును మాత్రమనే నమ్మి
తనతోడిపాటి జీవులయెడల మైత్రితో సంచరించి తా సుఖముగా
బ్రతుకఁదలంచుట. గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లను నాల్గుభూతముల
యుపద్రవములనుండి తప్పించుకొను నుపాయము లరయుచు యుక్తా
హారవిహారనిద్రల కలవడి రోగములకుఁ దగిన చికిత్సల నాచరించు
కొనుచు నప్రత్యక్షములగు స్వర్గనరక దైవచింతలచే వృథాకాల
క్షేపము చేయక మిట్టవేదాంతములు నాశాశవంచాంగములతో
కాలము రిత్తపుచ్చక మనోవాక్కాయ కర్మములతోఁ దనతోడి
పాటివారి సౌఖ్యమును దన బ్రతుకు సుఖమును బొడిగించుకొనుచు,
అక్కఱమాలిన యప్రత్యక్ష దేవతా స్వర్గించు స్వార్థపరులగు ధూర్త
దేవానాంప్రియుల దాంభిశాచారముల ననుసరింపఁగోరి దేవాలయ
ములు క్షేత్రములు వైదికస్మార్తకర్మములు మొదలగు భ్రాంతవంచక
జనకల్పితవిధులు నడుపు వృథావ్రతయవ్యయాసము లందక, పిన్న పెద్ద
శక్తికొలంది తెలిసికొని యేయొడ కాగొడుగుఁ బట్టుచు జతుర్విధో
పాయములచే దుర్జనుల బారిఁ బడక తప్పించుకొను నేర్పున నడఁకు
వతో లోకోపకారముగా నడిచి హాయిగ బ్రతుకుచా ర్వాకులమతము
మిక్కిలి గణనీయమును సకలజనులకు న్నపాదమని చెప్పకతీఱఁదు.
చార్వాకమతమే సకలమనుష్యులకును సహజమాను సామాన్యమును.
కాలముతువిశేషములచే శీతోష్ణస్థితులు మాటుచున్నట్లు “ఆత్మనః
కామాయ సర్వం ప్రియం భవతి” జనుఁడు తన సౌఖ్యముకోరి
మాత్రమే యితరజనులను బ్రేమించుచున్నాఁడను వచనానుసార

ముగా సహజసిద్ధముగాఁ దన సౌఖ్యముకోరినవాఁ డితరులను స్వాధీన
పర్చుకొనుటకై యుపయోగించు సామదానభేదదండములను చతు
ర్విధోపాయముల నుపయోగించుననియును, కాగా సకలాస్తిక మత
ములును జార్వాక మతాంతరూఢితములై చార్వాకమతమునకుఁ
బిడపఁ బొడచూపెనని తలంపక తీరిదు.

ఆకాశమునఁగా ననకాశమునఁగా భిన్నవస్తువులన్యోన్యముకలిసి
యెడయ ఏలగుటకుఁ దగిన ప్రదేశము. ఆప్రదేశ మాభిన్నవస్తువుల
యొక్క మొత్తపు పరిమాణముకన్న మిక్కిలి యధికపరిమాణము
కలదై యుండవలసియుండును. నేనున్నగది నాకన్నఁ బరిమాణమున
కెక్కువుగా నుండకతీరిదు. గదికన్న గృహముకన్న గృహమునకుఁ
జాట్టునుగల చోటును మిక్కిలి విస్తారముగ నుండవలయును. భిన్న
వస్తువుల కన్యోన్య సంయోగ వియోగములకుఁదగిన యవకాశమిచ్చు
చోటు కావలెనుగదా? “నున్నము పసుపుకలిసినపు డెఱువురంగు
వలెనే గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లనునాలుగు భిన్నపదార్థముల యొక
విధమయిన సంయోగవిశేషముచేతఁ జైతన్యము కలుగుచున్నది.
మఱి యాపదార్థముల యడయకచే నాచైతన్యము నశించుచున్న
దను” చార్వాకుల యుక్తి సరియైనదికాదు. కారణమేమనఁగా భిన్న
వస్తువుల యన్యోన్య సంయోగవియోగములకై యుండకతీరిని
యాకాశమును పదార్థమే నిత్యశుద్ధ చైతన్యస్వరూపముగాని
నిక్క-ముగాఁ జార్వాకు లెంచుకొన్న దేహోపాయవసంచలన విశేషము
చైతన్యముకాదు. మఱియు గాలి యగ్ని నీరు మన్నులనునాల్గు
భూతములయొక్క సంయోగవియోగవిశేషముల బ్రతుకు చావు
లనుగుణములను గల్పించుచున్నవి. ఆకాశాత్మకమగు శుద్ధ
చైతన్యము నిర్గుణము. గాలికి స్పర్శము-అగ్నికి రూపము-నీటికిం బవన-

మంటికివాసనయను గుణము లుపాధివిశేషసంయోగవియోగభేదము
లాకాశావకాశ సంకర్కమునఁ గలుగుచున్నవి. మఱియును జీవ
చ్ఛరీర మిద్ది మఱిద్ది మృతకళేబర మిది తెలివికలది మఱిది తెలివి
లేని దిద్ది సచేతన మిది యచేతనమని త్రిగుణ బద్ధుడై జాగ్రత్స్వప్న
సుషుప్తులకు లోబడి భూతవశుడై తన యభీష్టములు నెఱవేర్చు
కొనుట కశక్తుడై కించిజ్ఞుడై కరిమితాయువై లోకులచేత హిత
హిత వస్తుజ్ఞానముఁ దా మవ్వఁబడుట ప్రత్యక్షముగాఁ దెలిసికొన్న
చార్వాకుఁడు పంచేంద్రియదృష్టాత్మకమగు ప్రత్యక్షమును
దప్ప నితరప్రమాణ మంగీకరింపరాదనుట మిక్కిలి మార్భ్యము
బృహస్పతి దైవమును నిరసించి ప్రత్యక్షము మాత్రము ప్రమాణ
మని పౌరుషమును స్థిరపర్చి నిత్యాత్మక స్వరూపకమగు నాకాశ
భూతము లేదన్న యభిప్రాయము, సర్వభూతహితము సంచరించి
పరస్పరద్వేషమును మానుకొని యన్యోన్యమైత్రితో నేకీభవించినం
దప్ప మనుష్యులకు సకల జనాభీష్టమగు సుఖజీవనము కలుగనేరదని
కాని యితరము కాదు.

బృహస్పతి మతమునకు తప్పు వ్యాఖ్యానములు :

బృహస్పతి మతావలంబులమని తెలిసీ తెలియని ప్రాకృత
జనులు బృహస్పతి యేర్పర్చిన నిర్దుష్ట చార్వాక మతాభిప్రాయము
నకు వ్యతిరేకముగా తప్పు వ్యాఖ్యానము లొసర్చి యింద్రియములకు
గోచరముకాని యతీంద్రియ పదార్థము లేదనియును ప్రత్యక్షము
తప్పఁ దక్కినవి ప్రమాణములు కావనియు సహంకార విమూఢా
త్ములై వేదశాస్త్రాత్మక శబ్ద బ్రహ్మమును సర్వజగత్కారణమగు
నాకాశాత్మక దైవమును భూత భవిష్య జ్ఞస్మములను స్వర్గసరక
ములను మఱి తద్ధేతుక శ్రోత స్మార్త కర్మములను నిందించుట
మిక్కిలి యసంభావ్యము, ప్రత్యక్షేతర ప్రమాణము లన్నియును

బ్రత్యక్షాంతర్యామి లయినప్పటికిని జార్వాకుఁడు తన తెలివి యొక్క ప్రవృత్తి నివృత్తులకుఁ దనకు మిక్కిలి పరోక్షముగా నొక శక్తి యున్నట్లు లొప్పకొనకుంట మిక్కిలి దౌర్జన్యము. తన సుషుప్తి దశయందుఁ దనకుఁ జైతన్యమున్నదా లేదా? తన దేహ ముప్పుడు సజీవమా? నిర్జీవమా? మఱి యా సుషుప్తినుండి తా నెట్లు మేలుకొన్నాఁడో యట్లు మేలుకొనుటకు తన పౌరుషము కారణమా లేక పురుషప్రయత్నమునకు భిన్నమగు దైవమును నొక యతీంద్రియ శక్తి కారణమా? సుషుప్తినుండి తన్ను మేలుకొలిపిన శక్తి యెద్దియో యొకటి యుండకతీతదు. మఱి యాశక్తికిఁ బ్రవృత్తి నివృత్తులు సహజములు. నిక్కముగాఁ దనయాహ కందని యెద్దియో శక్తి వశమున దన జాగ్రత్స్వపు సుషుప్తులు గనుపట్టుచున్నవని చార్వాకుఁడొప్పకొనకతీతను. ఆశక్తియే దైవ మద్ది యతీంద్రియము మఱి యచింత్యవైభవమని యున్నదున్నట్లు తన యనుభవము సత్యముగాఁ జెప్పక మొండిగొని తాఁబట్టిన కుండేటికి మూఁడే కాళ్లని దైవమును నిందించు చార్వాకమృన్యుఁడు, లోకులమైత్రీ సంపాదించు కొని సుఖముగా బ్రతుకవలయునని యుపదేశించిన బృహస్పతి మతమునకు వివరీతముగా నకలదన విరోధియై చెడుచున్నాఁడు. తాఁబట్టి పృథివ్య ప్రేజో వాయు పుల ను భూతముల నాల్గింటిని మాత్రము సత్యములుగా వెల్లడించి యాకాశము లేదను చార్వాక మతము పిల్ల కాయనుతమువలెఁ గ్రమక్రమముగాఁ దిన్నఁబడినకొలఁది బెక్కుసార్లు డాడపోసిన నీటివలె నుత్తమావనివన్మత మగుచున్నది.

చార్వాకమతము మొదటిమెట్టు. ఈ దేహయాత్రకు వేదాంతము తుదిమెట్టు. చార్వాక మతమునకు వేదాంతసారమగు జగద్గురు శంకరాచార్యమతమునకు నడుమ ననంతసంఖ్యాకములగు మతములు నడుమ మెట్లు. చార్వాకమునుండి శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్య స్థాపితా

ద్వైతసిద్ధాంతమున కెక్కుటకు నడుమనున్న మెట్లు మొత్తముపైఁ బదుముఁడు చార్వాకము భూమివంటిది. తక్కినవి నీరు కిత్తు గాఠి మిన్నుల నొక్కొక్క మొడపోతచే నొక్కొక్క గుణకలుషము తగుచుఁ దుదకు సచ్చిదానందలక్షణమగు నిర్గుణబ్రహ్మాంతక జగద్గురూప దిష్టాద్వైతమతమై నిత్యశుద్ధము కస్వరూపకమై చిట్టచివరమెట్టుగాఁ గైవల్యమున కాటకట్టయి “సహింస్యాత్సర్వభూతాని, నాద్వైతవతః కర్మాణి విధీయన్తే” అనియును బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి” బ్రహ్మ మెఱిగినవాఁడు బ్రహ్మయగుచున్నాఁడని బోధించుచున్నది.

“విద్” అను ధాతువునుండి విద్య- వేదము- వైద్యము- విదురుఁడు- వేద్యము- విత్తము మొదలగు శబ్దములు వుట్టినవి. ఈశబ్దములకన్నిటికిని దెలివిముఖ్యాధారిము-విద్వాంసుఁడనఁగాఁదెలివి కలవాఁడు-సంపూర్ణమగు తెలివి సకలవిద్యల పభ్యసించుటవలనఁ గలుగును ఈ జగమంతయును విద్యలస్వరూపమే “వేదవేదాంగ వేత్తాపి లోకాచారం నలంఘయేత్” వేదములను వేదాంగములను దెలిసినవాఁడై నపుటికిని లోకాచారమును మోఱఁదగదనునట్లునమస్త విద్యలలో శ్రేష్ఠమగు బ్రహ్మవిద్య నెఱిగియును జగద్గురువగు నాది శంకరాచార్యుఁడు మణ్మతస్థాపకుఁడై ధర్మముగా నడిచి జనహిత ధర్మముల నుపదేశించెను. బ్రహ్మార్థ లండలును దత్తదేశవర్ణాచార విహితవిధుల నుపదేశించిరి. వాచికాంగికాహార్య సాత్త్వికాభినయ రూపముల సకలవిద్యలు వెలువడుచున్నవి. సరిగాఁ బ్రతియామమును గోడికూత తెలుపునట్లే మనుష్యకృతములగు గడియారములు మొదలగు యంత్రము లెవ్వియును గాలమును దెల్పఁజాలకున్నవి. అంత రాశమున ప్రవేలాడు నుట్టిలోనున్న బెల్లముకుండలోఁ జీమలు గుమి గూడినవి. గోడచాటున నేపకార్థమున్నదో మనుష్యు లెట్లయినఁ దెలియఁగల్గిరే? సహజముగాఁ గొన్ని జంతువులకుఁ గొన్ని విద్యలు నేర్చు

లునుదమంతటఁ దాములభించెడునుగానిమనుష్యుఁడెంతతేలివిలేనిమొద్దు
 జంతువోగాని సహవాసమును మప్పబడియుఁ జరిచయమును తేకేవస్తు
 తత్త్వమెట్టిదో సహజముగాఁ దెలియనేరఁడు. మనుష్యులకంటె నితర
 జంతువులకుఁ జదార్థజ్ఞానము స్వభావసిద్ధము. మనుష్యునకుఁ బ్రత్య
 ఙ్ఘాదిప్రమాణములసాయములేనిది పదార్థవిజ్ఞానము కలుగనేరదు.
 ఒకనీటిబిందువున కింకొకనీటిబిందువుచేరి కాలక్రమమున నెంతకాలము
 నతో మహాసముద్రముగాఁ జరిణమించినట్లు లనాదిగా ననేకవిద్వాంసు
 లచే మొత్తముగాఁ గూర్చఁబడిన పదార్థవిజ్ఞానమునందుటకుఁ దగిన
 సర్వజ్ఞబుద్ధివైభవము సహజముగాఁగల యత్యంతిద్రియద్రవ్యలు లోకో
 త్తరదివ్యోపాధిమంతులై శాతమవ్యాసాదిమునిరూపముల విలసిల్లి
 వేదశాస్త్రప్రపక్తలైతి. ఆమును తెట్టిదేహధారులో నిర్ణయింపఁ
 బ్రాకృతజనుల తరము కాదు. సముద్రఘోషవలెనున్న వేదసమూహ
 మునకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లింద్రుఁడేర్పరచెను. వేదాంగములగు
 శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తజ్యోతిషకల్పములనుస్మృతిపురాణేతిహాస
 విశేషములను లోకోపకారమునకై యత్యంతిద్రియద్రవ్యలగు మును
 లొసర్చిరి. వేదములను వేదాంగములను స్మృతిపురాణేతిహాసవిశేష
 ములను శంకర రామానుజ పూర్ణప్రజ్ఞ విద్యారణ్యాదిమునితుల్యు
 లగు నాచార్యులు జనులకు సులభమగుభాషలతో వివరించిరి. అన్ని
 యభినయములలో వాచికాభినయ మెక్కువగా విద్యులను బోధింపఁ
 గలుగును. వాక్కునుబట్టి యభిప్రాయమాను గ్రహింపఁగల్గినట్లు
 మఱియు వినికెవలన సర్థముబోధపడునట్లు మతేయవయవము
 వల్లనైన నంతగా బోధపడనేరదు కారణ మేమనఁగా నన్నిభూత
 ముల కాధారమగునాకాశభూతముగుణముశబ్దముగనుక నాదముబహ్మ
 మనియును నాదవివృతస్వరూపమే యభిలషగమనియుం బతంజలిముని
 వ్యాకరణమహాభాష్యమునఁ బ్రతిపాదించెను. మఱియును వేదములు

శబ్దమయములు కాబట్టి శబ్దము సకలవిద్యలను బోధించునట్లు రూప స్పర్శరసగంధములు బోధింపనేరవు. వుత్తరకమండలి యక్షతరూపములఁ గాంచి సకలవిద్యల నెఱుంగరాదాయనిశయెడల నిరీవదేహమండలి యవయవములఁ బరికించి సజీవశరీరముల యథార్థతత్త్వ మిట్టిదని చికిత్సచేయనెంచు శస్త్రవైద్యులవలెఁ బొరపడకపోయెను. సరస్వతీదేవి హాసూపిణిగాఁ భావింపఁబడెను. “యస్మిన్సాధ్యాయతి తద్వాచావ దతి” మనసులో నెద్దితలంచునో యది నోటఁ బలుకునన్నట్లు మనసు లోనితలంపు దెల్పఁగలసాధనములన్నిటిలో మాట శ్రేష్ఠసాధనము. కావుననే పూర్వకాలమందు సకలవిద్యలు గంఠస్వరమునచుపదేశింపఁ బడెనుగాని వ్రాతమూలముగా నుపదేశింపఁబడలేదు కంఠపాఠము గానున్న విద్య వ్రాతమూలముగా గ్రహించినవిద్యకన్న వేయిరెట్లు దృఢముగా నుండును. మఱి యవసరమునకుఁ జప్పున స్ఫురించును. అర్థస్ఫూర్తిగా రసానుకూలస్వరమున నోట బయలువెడలినవాక్య ములు తనయభిప్రాయమును బైకిఁ దెల్పఁగలిగినట్లు వ్రాత మొదలగు మూఁగసంజ్ఞలు తెలుకఁజాలవు. అన్నివిద్యలప్రయోజనమునర్వలోక హితమగువిధమున నడచుట సకలపదార్థతత్త్వము దెలుపఁగలిగినబుద్ధి ప్రకారముగా నొనర్చు మనోవాక్కాయకర్మముల కన్నింటికిని విద్య లని పేరు. పస్తతత్త్వము నైలిసికొనుట బుద్ధిలక్షణము బుద్ధికొలంది నడచుట విద్యాలక్షణము.

విద్యాబుద్ధులు రెండును మతమనిపించుకొనును. మతములు నాస్తికమత మనియును మఱి యాస్తికమత మనియు నిరు తెఱఁగులు. సంపూర్ణనాస్తికమతము చార్వాకము సంపూర్ణాస్తిక మత మద్వైతము. నాస్తికమతమనునది వాస్తవముగా లేనేలేదు. చార్వాకుఁడు కూడ కృధివ్యప్రేజో వాయువులయున్ని నొప్పు కొనుచున్నాఁడుగదా? జాగ్రత్స్వప్నదశల రెంటియందును దన

యున్నియును మఱియును దనకంటె వేలువస్తువులుయున్నియును గోచరములు కాకమానవు. అహంకార మున్నంతవరకు జగముతోఁచకతప్పదు. అహంకారములేని సుషుప్తిదశయందేవస్తుజ్ఞునియును లేకుండును సచ్చిదానందాక్షణముగు నాత్మకదార్థమునిత్యము. జగమంతయును స్వక్షుప్తపంచమునతే ననిత్యమును వికారమును అను నద్వైతమతము మాతమేయై క్రియ క్తముగాఁ దోచుచున్నది. ఇంత కేమతమునకై నను నమ్మకమే ముఖ్యకారణము నకలమతములును విశ్వాసమూలములే. జనులందఱును ప్రత్యేకము పారివారిసమ్మకములఁబట్టియు వారివారిరుచులఁబట్టి పదార్థతత్వము వారివారిశక్తికొలంది యుక్తులంబన్ని స్థిరపర్చుచుందురు ఎవరిమతము వారికి సత్యము మఱి యెవరిపిచ్చి వారి కానందము. సర్వలోకోపకారకమై సర్వభూతదయాభివర్ధకమగు మతముగఱవారు పగులసుఖపెట్టి తాము సుఖపడి యుభయతారకుఁ గుచున్నారు. నిజముగా నట్టి లోకోపకారపరాయణులగు మంచివారు బాల్యమానుడియును స్వపరకష్టదాయకమగు తెన్నున నడుగిడక స్వపరసుఖకరమగుతోవఁదప్పక యావజ్జీవమును దేహయాత్ర నడిపెదరు. “ప్రమాదో ధీమతామపి” లోకోపకారపరాయణులగు బుద్ధిమంతులకుఁగూడ తప్పండుననఁగా లోకద్రోహుల బ్రతుకంతయును దప్పేయని వేతే చెప్పనేల? బుద్ధిమంతులమంచి పురుషప్రయత్నమున కొకవేళ మంచికిబదులు కీడుగల్గుటకుఁ గారణముండకతీరి దట్టికారణమే దైవమనియును బూర్వజన్మకృతకర్మమనియును విధియనియును జెప్పఁబడుచున్నది. ఏకారణముచేఁ దనయున్నిని దా నొప్పుకొనుచున్నాఁడో మఱి యాకారణమే తనపౌరుషమునకు మూలమగుదైవము. పౌరుషము దైవము కాదు కానేరదుగాని దైవమే పౌరుషముగాఁ బొడచూపుచున్నది.

దై వ పౌ రు ష ని ర్ణ య ము

వృక్షము బీజము కానేరదుగాని బీజము వృక్షముగాఁ బరిణమించుచుంట యంద తెఱఁగినసంగతియే. ఎద్దియో నిరూపించి చెప్పఁదరముకాని లోకాతీతపదార్థమోపురాకృతకర్మమో దైవమో నిక్కముగా నొకటి పురుషప్రయత్నమున కొకప్పు డట్లే యనిష్టజనకమగుచుంట ప్రత్యక్షానుభవసిద్ధము. పురుషుఁడు జాగ్రద్దశలోఁ జేయు ప్రయత్నము పౌరుషము. పౌరుషమునకు దైవమనుకూలించినపుడు పౌరుషమేగాని దైవముయొక్కయున్ని జ్ఞప్తికిరానేరదు. దైవము ప్రతికూలించినపుడు సమపూర్ణపురుషప్రయత్న మోకాశమునకుఁ గన్నములుపొడవనాఁకించినట్లు వృథాప్రయాసకరమగును. భవిష్యత్తునుగూర్చియును జేయఁగామిగిలినపనిగూర్చియును నిశ్చయము నిదిట్టిటిసమయమునఁ జరిపెదనని తనపౌరుషము సఫలముకావించుకొనువారు లోకమంతలో కాలమున కొకరిద్దఱుగల మిక్కిలి యరుదనక తీరుదు. ఇంతకాలము బ్రతికెన నియీకును లిట్టిటిక్షణములందు నిక్కముగాఁ జేయఁగలనని చాటిచెప్పి తనపల్కు యథార్థము కావించుకొను పౌరుషవంతుఁడు జగమున మిక్కిలి యుడు.

కాలమునుగాని పంచభూతములనుగాని తనపురుషప్రయత్నానుసారముగా నడుపుట యసాధ్యమని వివేకవంతుఁ డెఱుఁగఁడా? “దైవాధీనం జగత్సర్వమ్” అను వచనానుసారముగా సకలజంగమ స్థావరాత్మకమగు జగమంతయును జగముకన్న వేతె దైవ మనునొక యతీంద్రియపదార్థమచే నడుపఁబడుచుంట రూఢి. అనదార్థము కర్మ మని కొందఱు “ఇచ్ఛామాత్రం ప్రభోః సృష్టిః” యన్నట్లు లీశ్వరసంకల్ప మని కొందఱు గ్రహచారవిధి యని కొందఱును బలువురు పలురకముల నిర్దేశించుచున్నారు. ఎవరెవరివిశ్వాసముఁ

బట్టియు రుచిఁబట్టియు నాయావిధముగా నాదైవమును భావించుచున్నారు. అతీంద్రియద్రష్టలగు మునులనాదికాలమానుండియును సకలజగత్సృష్టిసంహారములఁ గూర్చియు లోకాతీతమగుదైవమును గూర్చియు నానాదేశజనుల నానావిధరుచుల కనుకూలముగా నానావిధముగా నిర్దేశించియున్నారు. జగమందలి నిఖిలమగు వేడికిమూలము సూర్యుఁడువలెను మఱి శైత్యమూలము చంద్రునివలె సకలవస్తుయదార్థతత్వబోధ కంతకు మూలము మునివాక్యము. ఆయావిదేశజనుల కాయమునులవాక్యములను సూర్యచంద్రులువివిధదేశములకు వివిధకాలముల వివిధశీతోష్ణస్థితులకువలె వివిధబోధల కాటపట్టగుచున్నవి. సకల ప్రమాణములలో శ్రేష్ఠమగునా ప్రవాక్యము బట్టి శ్రేయస్కాముఁడు నడుచుకొని యిహపరసౌఖ్యములఁ జూఱుకొనుచున్నాఁడు.

“గురువులేని విద్య కూడదు కూడదు” అన్నట్లు సంపూర్ణ లోకానుభవముగల పెద్దలమాట విననివారెల్లరును జెడుగొట్టుకాక తీఱదు. పెద్దలుబోధించిన పఠ్యాశ్రమాచారనిర్ణయములతోఁ దనశక్తి కొలఁది వురువప్రపయత్నము లోపము రవ్వంతరానీక శవమంచిప్రయత్నము కొనసాగించుటకై దైవమును సంతతమును శ్రద్ధించువాఁడు నిక్కము సజ్జనుఁడు. పౌరుష మొకింతయునుజూపక గాలిలో దివ్వెపెట్టి దేవుఁడా నీదే భార మనువాడుబుద్ధిహీనుఁడు, స్వప్నదశయందు కలుగు తలంపులు ననుభవింపఁబడుక్రియలు నిక్కముగ నెట్లవశములు దైవవశములో. మఱియును స్వప్నావస్థయందలి యహంకారమమకారములకు జాగ్రదవస్థయందలి యహంకారమమకారములకు నెనుమంతయును భేదములే కయహంకారమమకారమూలమగువురువప్రపయత్నమునకుఁ గూడ నొక్కింతయు మార్పులేకున్నప్పటికిని జాగ్రదావస్థయందెట్లు. మాత్రము కేవలదైవాయత్తమని నిశ్చయింపఁబడుచున్నదో యట్లే జాగ్రదవస్థయందలి వురువప్రపయత్నమునకుఁగూడ దైవమే మూలము.

మనుట నిక్కముగ యథార్థమనకతీతిదు. కాబట్టి అంతయును దైవమే. దైవమునకు వాస్తవముగాఁ బౌరుషము వేటుకాదు గాని పౌరుషముమాత్రము దైవము కానేరదు. ఈశ్వరాంశము జీవుఁడుగాని జీవునియంశ మీశ్వరుఁ డెంతమాత్రము న్నానేరదు. ఆకాశము తక్కినభూతములకెల్ల యాధారమై యాభూతములకు తోపల న్వలుపల నున్నట్లు దైవము పౌరుషమున కాధారమై పౌరుషమందంతటను వ్యాపించియే యున్నదనుట నిస్సందేహము. పంచభూతములును తత్త్వక్రియలన్నియు దైవికములే. పంచభూతములయొక్క యొకవిధమగుసమ్మేళన విశేషోపాధియందుఁ బొడచూపునహంకార మమకారాత్మకమగు పురుషప్రయత్నముగూడ దైవమూలమేగాని దైవస్వరూపమగు పాంచభౌతికవికారమున కన్య మెట్లగును? బీజమునకును వృక్షమునకును వస్తుభేదమెట్లులేదో మట్టికి న్నడవ కెట్లు వస్తుభేదములేదో దైవస్వరూపములగు పంచభూతములకును మఱియును పాంచభౌతికోపాధి వికృతివిశేషమగు సహంకార మమకారాత్మకమగు పౌరుషమునకును వస్తుభేద మొకింతయును లేదు. “వికారో నామధేయ మితి శ్రుతిః” నామరూపములు కుండ మూఁకుడులవలె వికారములుంబౌరుషకృతములగు వసత్కార్యములు. మన్ను నిక్కముగ సవ్యాకృతదైవసత్కార్యము. పురుషకార ముత్పత్తిస్థితినాశములందును గాని దైవ మాకసమువలె నుత్పత్తిస్థితి నాశవిరహితము. అహంకారమమకారప్రవర్తకపౌరుషాత్మకస్మృతియే స్వప్నజాగ్రద్వ్యవహారమునకు మూలము మఱి యాస్మృతియే పౌరుషము మఱి యట్టి పౌరుషమునకు నిమిత్తకారణమగు సుషుప్త్యాత్మకవిస్మృతియే యాటపట్టు. తక్కినభూతముల ప్రవృత్తి నివృత్తుల కాకాశము మూలమగునట్లు పౌరుషాత్మక జాగ్రత్స్వప్నదశ నాస్మృతి ప్రవృత్తి నివృత్తులకు సుషుప్తి దశాత్మకవిస్మృతియే యాటపట్టు. స్మృతి

సంసారము- విస్మృతి మోక్షము- స్మృతి వికృతి- విస్మృతి ప్రకృతి-
 స్మృతి జీవనము- విస్మృతి మరణము- స్మృతి పౌరుషము- విస్మృతి
 దైవము- పౌరుషము మిథ్య- దైవము సత్యము- ద్వైతము పౌరుషము-
 అద్వైతము దైవము- దృశ్యము పౌరుషము- దృక్కు దైవము-
 జ్ఞేయము పౌరుషము- జ్ఞాత దైవము- పౌరుషము భ్రమ- దైవము
 యథార్థజ్ఞానము- ఇంద్రియగ్రాహ్యము పౌరుషము- దైవ మతీంద్రి
 యము- పౌరుషము రథము- దైవము సారథి- నామరూపములు
 పౌరుషము- నామరూపమూలము దైవము- అనిత్యము పౌరుషము-
 నిత్యము దైవము- కార్యము పౌరుషము- కారణము దైవము-
 సూది పౌరుషము- సూదంటురాయి దైవము- ప్రకృతి పౌరుషము-
 పురుషుఁడు దైవము- పౌరుషము మాయ- దైవ మీశ్వరుఁడు- సరక
 దుఃఖకారణము పౌరుషము- స్వర్గసౌఖ్యకారణము దైవము- చెడ్డకెల్లి
 పౌరుషమే కారణము- మంచికెల్లి దైవమే కారణము- బుద్ధకార
 ణము పౌరుషము- మోక్షకారణము దైవము- వికృతి పౌరుషము-
 ప్రకృతి దైవము- సంసారము పౌరుషము- సమాధి దైవము-
 దోషము పౌరుషము- గుణము దైవము- కోపము పౌరుషము- శాంతి
 దైవము- పౌరుషము ఐరాధీనము- దైవము స్వతంత్రము- జన్యము
 పౌరుషము- జనకము దైవము.

దైవలబ్ధములగు గాలి వాన మొదలగు భూతప్రకోపములచేతఁ
 బురుషప్రయత్నము లడ్డఁబడును. కాని రవంతయును బౌరుషమున
 దైవము శాసింపఁబడనేరదు. అహంకార మమకారము లుడిగి
 కష్టములు సహించి నకలలోకోపకారమునకై మాత్రమే పౌరుషము
 చూపు సజ్జనులకుమాత్రమే దైవము తోడుపడి కైవల్యానంద
 మిచ్చును. స్వార్థపరులై భూతప్రదోహమాచరించుదుర్జనులు తమ

పౌరుషమునఁ దామే వంచింపఁబడి యపారసంసారఘోరదుఃఖములఁ బాలగుచుందురు నకలభూతదయాపరులగు సజ్జనులుమాత్రమే దైవ తత్వ మెఱుంగఁజాలుదురు. మఱి యట్టిలోకోపకారపరాయణులు మాత్రమే దైవభక్తులనఁదగి తాము తరించి యొరులఁ దరింపించు చుందురు. స్వార్థపరులై భూతద్రోహమాచరించు దుర్జనులు తాము చెడి యొరుల చెఱుచుచున్నారు. స్వలాభమాసింపక పరోపకారము నకు మాత్రమే జీవించు సజ్జనులపౌరుషమే ప్రత్యక్షస్వర్గము. లోక ద్రోహమాచరించు దుర్జనులపౌరుషమే ప్రత్యక్షనరకము. దైవాధీనము పౌరుషముగాని పౌరుషాధీనము దైవము కాదు. పౌరుషము జడము. దైవము- జ్ఞానము- దేహము తెలివినిబట్టి నడుచునుగాని దేహమునబట్టి తెలివి ప్రవర్తిల్లదు.

“పిట్ట దొరకినపుడు పిల్లికి శీలమా” అనునట్లు ప్రతిజీవునకు నిద్రాహారవిహారసుఖాభిలాష స్వభావముకదా? నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యమునిచ్చుపదార్థము లభించునపు డాపదార్థము సంపాదించు కొనుటలో నితరులకు బాధయయినప్పటికి నట్టిపదార్థమును విడుచు కొని తననిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును వదలుకొని పరులసుఖము కొఱకై తాను గవ్వపడుట దేహధారికి స్వభావ మెంతమాత్రమును గానేరదు. పౌరుష మనఁగా నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకొఱకై దేహధారిచేయుప్రయత్నము. దైవమనఁగానహంకారమమకారములు లేని యతీంద్రియపదార్థము. ఇండ్లుకట్టుకొనుట మొదలగుపనులు పౌరుషశక్తి ప్రయుక్తపాంచభౌతికకృత్యములు- యెండ వాన ఋతు పులమార్పు మొదలగు కార్యములు కరోక్షదైవముయొక్క కృత్యములు పురుషేచ్ఛాను సారముగాఁ బౌరుషకృత్యములు

తఱచుగా సిద్ధించునుగాని దైవకృత్యములు మాత్రము పురుషుల యభీష్టము చొప్పున నెంతమాత్రమును జరుగఁబోవు. పౌరుషము పురుషాధీనముగాని దైవమేమాత్రమును గాఁబోదు. సక్షత్రముల నంటుకొనుటకై చేయు పురుషప్రయత్నము వ్యర్థము - దైవమున కసాధ్యములేదు - విధి చేయరానికార్యమే లేదు - మర్త్యుల శక్తికొలఁది పౌరుషము చెల్లును - పురుషులశక్తి మిక్కిలికొంచెము - దైవశక్తి యపరిమితము - దైవముతోడుపడినఁగాని పౌరుషము వృథాయగును - పౌరుషము దైవాయత్తము - దైవమున కిసుమంతయుం బౌరుషసాహాయ్య మక్కరలేదు - దైవము మిక్కిలి స్వతంత్రము - పౌరుషమెంతయున్ దైవాయత్తమే - కావున పౌరుషమునకు దైవ మెల్లవిధముల బీజముని చెప్పకతిఱదు - పౌరుషమును దైవమే ప్రేరేపించును - అహంకారముమకార ప్రయుక్తకార్యము పౌరుషము - అతీంద్రియపదార్థశక్తి జనితకార్యమంతయును దైవకృత్యము - లోకోపకారపరాయణులగు సజ్జనులబ్రతుకంతయును స్వర్గహేతువగు దైవ సంకల్పమే - జీవహింసకులబ్రతుకంతయును పరకహేతువగు పౌరుష కృత్యమే. కాఁబట్టి దైవానుగ్రహమునకుఁ బాత్రులయినసజ్జనులు జననమరణప్రవాహరూప సంసారకర్మములకు లక్ష్యపెట్టక స్వార్థత్యాగులై విరాగులై లోకోపకారపరాయణులై సర్వభూతసములై దైవముతో నేకీభవించి శాశ్వతానందపదవిని జూఱకొనుచున్నారు - సకలజగత్సృష్టిస్థితిసంహారకారణమగుదైవము నిజభక్తసంరక్షకమై సచ్చిదానందస్వరూపము కలదని దృఢముగ విశ్వసించి లోకోపకారముకై తాఁజేయు పురుషప్రయత్నమును సఫలముకావించుటకై యాదైవమును సర్వకాలము వేఁడుకొనుచు “సర్వే జనాః సుఖినో భవన్తు” అని జపించుచుంటకన్న మనుష్యు లాచరింపఁదగిన కార్య

మెద్దియును గాదని ప్రాజ్ఞులు సదాచారసంపన్నులై తాము తరించి
 తమతోడిపాటివారలఁ దరింపఁజేయుటయే యవశ్యక ర్తవ్యము. ధర్మము
 నుండి తా జాతీ దుష్కార్య మాచరించి వరుల కపకార మొనర్చి
 నపుడు తనబుద్ధి తక్కువయనియును తనపౌరుషలోపమనియును
 తాహాటముగా నొప్పుకొనుచు తన ప్రవర్తన మితరులకు మిక్కిలి
 నేమముచేసినపు డందుకు దై వసంకల్పము కారణముగాని నిక్కముగఁ
 దనపౌరుషశక్తి కాదనియును సజ్జనులు వెల్లిడించుచుందురు. మాయా
 మాత్ర మిదం ద్వైత మద్వైతం పరమార్థతః” “పౌరుషస్వరూపక
 వంచేద్రియదృష్టమైన జగమంతయును మాయామాత్ర మనఁగాయథా
 ర్థముకాదు. ఇంద్రియాతీతమగుదై వ మొక్కటియే వాస్తవము” అను
 నాప్రవాక్యమునుబట్టి దై వమే పౌరుషము. పురుషప్రయత్నమునకు
 మూలము దై వమే. దై వముకాని పౌరుషమేలేదు. మఱియును పురుష
 ప్రయత్నమునకుమూలముమాయాస్వరూపకమగుమనోవిక్రాంతి. సర్వ
 మును దై వమే యనునిశ్చయజ్ఞానముఁగలవా రొక్కొంతయును ఫలాపే
 క్షతోఁబురుషప్రయత్నము చేయఁబోరు. మఱియునుదమకులభించినకష్ట
 సుఖముల నొక్కతీరుగా నుపేక్షించి యేకాగ్రచిత్తముతో సమస్త
 జగత్కార్యములు కల్గలనిగాని కేవలదై వకృతములనిగాని నిరూఢ
 ముగా భావించుచు మంటి నంటియునంటని కుమ్మరిపురువు చండమున
 నిర్లిప్తులై నిత్యానందమున నుందురు. అహంకారమమకారములఁ
 ద్యజించుటచే “యోగరతోవా భోగరతోవా సంగరతోవా సంగ
 విహీనః, యస్య బ్రహ్మణి రమతే చిత్తం నందతి నందతి నంద
 త్యేవ” అనునట్లు పాపకార్యములందును బుణ్యకార్యములందును
 కష్టములందును సుఖములందునుగూడ నొక్కపోల్కిగా నాకాశము
 పలె నంటియంటక భూతభావికాలముల స్పృహ యొకింతయు లేక

శేవలవర్తమానకార్యజ్ఞానమాత్రానుభవరూపకమగు శాశ్వతస్వర్గానందసౌఖ్యమున నోలలాడుచుందురు. అట్టి శాశ్వతస్వర్గానందపదవి స్వార్థత్యాగియైన సర్వభూతదయాపరుడై లోకోపకారపరాయణుడైన వానికిఁ గ్రమక్రమముగా నహంకారము మకారములు దొలంగుటచేత మాత్రము లభించును. దైవముపై భారమువేసి స్వకులవిహితాచారము ననుసరించి సర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించు పురుషప్రయత్నము మనుష్యులకందఱి కవశ్యకర్తవ్యము. పురుషప్రయత్నమంతయు సర్వలోకోపకారములగు విద్యలను లెస్సగ నేర్చి యొనర్పవలయును. చతుర్విధాభినయాత్మకములయి సర్వజగదుపకారములగు సకలవిద్యలు నడునెన్నిదిమహావిద్యలు మఱి యఱువదినాల్గు కళలయందు సంతర్భూతములై యున్నవి

ఇది శ్రీమదజ్ఞానాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
జగజ్జ్యోతియందు దైవపౌరుష నిర్వచనము

జగజ్జ్యోతి

రెండవ ప్రకాశము

దైవ పౌరుషనిర్ణయము

గీ॥ సకలఋణములఁ దీర్చిన సంయమింద్ర
జగతిఁ బుంభావవాణివై తగు యతీంద్ర
ఎవ్వఁడైనను నీ కీడ యీడనాడ
వర సభోధాను యోధరద్వాజనామ॥

అహంకారమును కారాత్మక పౌరుషముచేత మనుష్యులు పంచేం
ద్రదియసాహాయ్యముచే సహజమగుద్వైతజ్ఞానముచేత సతీంద్రియదైవ
మును సకల జగత్కార్యప్రవర్తక మూలకారణముగా భావించు
చున్నారా చతుర్విధాభినయములకును జగత్సృష్టిస్థితిలయతత్త్వము
నిర్దేశించుటకు మఱియు సతీంద్రియమగు దైవముయొక్కయున్ని
స్థిరమగుటకును బురుషవ్రతయత్నరూపకమగు పౌరుషమే కారణము.
పంచేంద్రియ వ్యాపారమును మఱి యట్టివ్యాపారముచే సాధింపఁబడిన
సమస్తవిద్యలును జౌరుషస్వరూపములే. అతీంద్రియపదార్థమగు
దైవముకూడఁ జౌరుషముచేతనే యెఱుంగఁజడుటచేతను “పురుష
ఏవేదగ్ం సర్వమ్ యదృభతం యచ్ఛభవ్యమ్ అసంగోహ్యాయం
పురుషః” భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములయందలి వస్తువులన్ని
యును బురుషుడే. పురుషుఁడు తప్ప జగమునం దితరపదార్థమే
లేదు. పురుషుఁడు కేవలఁ డెద్దానినంటకుండును. అనుటచేత పంచే
ంద్రియజన్యమగు పౌరుషమునకు మఱియు నాపౌరుషముచేత నిర్దేశింపఁ
బడిన యతీంద్రియదైవమునకును భేద ముక్కింతయును లేదు. పౌరు

పమే దైవము మఱియును దైవమే పౌరుషము. పౌరుషము శరీరము వంటిది. దైవ మాత్మవంటిది పౌరుషము దైవము లొకదానివిడిచి యొకటి ప్రకృతిపురుషులవలె నుండనేరవు. స్మృతిచే దైవ మెఱుంగఁ బడును. దైవముచే స్మృతికిఁ బ్రవృత్తికలుగును. కాఁబట్టి స్మృతిరూపక మగు తెలివితే పౌరుషమును దైవమును మఱియుఁ బ్రకృతిపురుషులను కనిపెట్టుటచేత నిక్కముగా జ్ఞానముకన్న వేతే మఱి యేవస్తు వైనను లేదు. సుషుప్తిరూపకమగు విస్మృతియందు శూన్యముతప్ప మఱెద్దియు ననుభూతము కాకుంటచేతను మనఃప్రవృత్తిరూపకమగు స్మృతిచే జాగ్రత్స్వప్నదశాభేదముచే జగత్కార్యములన్నియు నెఱుంగఁబడుటచేతను వస్తువులయున్ని లేములు స్మృతిచేమాత్రమే తెలియఁ బడుటచేతను స్మృతిరూపకజ్ఞానముతప్ప మఱియేపదార్థమును లేదని యును-“ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” జ్ఞానముమాత్రమే సత్యపరార్థము. తక్కిన వస్తువులన్నియు నున్నట్లు తోచుచున్నవి కాని వాస్తవముగా లేవు “బ్రహ్మ సత్యం జగ నిర్మథ్యా” ప్రజ్ఞానమే వాస్తవము మఱి జగ మంతయును స్వక్ష్మమువలె మనోభ్రాంతికృతము గాని వాస్తవము కాద”ను నాప్తవాక్యానుసారముగా నిశ్చయముగాఁ జిత్తవికారముచే జాగ్రత్స్వప్నములును ప్రశాంతచిత్తముచే సుషుప్తియును స్మృతిచే నెఱుంగఁబడుచున్నవి. సుషుప్తియందలి విస్మృతి ప్రకృతి - మఱి స్వప్నజాగరములయందలి స్మృతి వికృతి. లౌకికసుఖదుఃఖములు రెండును లేకున్న సుషుప్తిరూపక విస్మృతి ప్రకృతియును ముక్తి యును బరమార్థమును, మఱియు సుఖదుఃఖోభయాత్మకజాగ్రత్స్వప్న రూపకస్మృతివికృతియును బాధమాను మిధ్యయునగును. ఎడతెగని యాత్మధ్యానముచేత సకలజగత్కార్యములయెడఁ గలుగుసుఖదుఃఖ ములు రెండింటిని బొత్తుగా మఱచి వంచేదియవ్యాపారజ్ఞప్తి

యొక్కింతఁగా లేక విస్మృతిచెందినదనుఁడు మనోవాక్కాయకర్మము లాచరించుచున్నట్లు పై వారలకుమాత్రమే తోచునుగాని వాస్తవముగా సుఖదుఃఖములు రవంతయు నంటక జీవన్ముక్తుడై బ్రహ్మభూతుఁడగుచున్నాఁడు. భూతభవిష్యద్వర్తమానకార్యము మఱిచి పోవుటయే నిశ్చయముగాఁబరమపురుషార్థము. గాఢవిస్మృతిరూపకమగు సనూధిని గొనుటకై చేయుపౌరుషమునకును దైవమునకును రవంతయును భేదము లేదు. అట్టి కై వల్యానందకరమగు గాఢవిస్మృతిరూపక బ్రహ్మసమాధియనుతుది మెట్టెక్కించుటకు సర్వలోకోపకారకప్రవర్తనముకన్న నితర సాధనము లేదు లోకోపకారకప్రవర్తనసాధనము నిక్కముగా సకలవిద్యలను దెలిసికొనుటతప్ప నితరము కానేరదు. కాబట్టి స్మృతిరూపకపౌరుషము విస్మృతిరూపకకై వల్యానందపదవి చేకూరును సకలజగమును సమస్తవస్తువివేకమును సర్వవిద్యలును పౌరుషాత్మక స్మృతిమూలకములే. అగ్ని కజ్జలచేఁ బ్రద్యలించి యాకజ్జలతో పాటు బుగ్గియై నశించినవీరుగా నీ పౌరుషాత్మకస్మృతి సకలజగత్కార్యజ్ఞానముచే విస్తరించి జగముతో పాటు విస్మృతిరూపముగా యాపుమాయును. సకలలోకోపకారక చతుర్విధాభినయాత్మకవిద్య తెవ్వియనఁగా ఋగ్యజుస్సామాధర్వములను నాల్గువేదములు. ఆయుర్వేదధనుర్వేద. గాంధర్వవేదశిల్ప వేదములను నాల్గుపవేదములు. శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్తకల్పములాఱువేదాంగములు. పురాణన్యాయమీమాంసాధర్మశాస్త్రములుకలిసి యష్టాదశ విద్యలు, ఇందు వేదములుమాత్రము పౌరుషేయములు కావు. అనఁగా మనుష్యకల్పితములు కావు. వేదములు స్వయంవ్యక్తము లనఁగా వాని కొక కర్త యెవ్వఁడును ఘటమునకుఁ గుమ్మరివలె లేడు. వేదములు వ్యక్తసముద్రఘోషవలె సనాధిగా నున్నవనియును

మఱి యట్టిశబ్దబ్రహ్మమునకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి వర్ణవద
వాక్యరూపముఁ గావించి యింద్రుఁడువివిధార్థబోధకములుగానొనర్చె
నని వేదభాష్యము చెప్పుచున్నది. శబ్దము వర్ణాత్మకముగాను మఱి
యుచ్చసీచాత్మక కేవలస్వరరూపకముగాను గన్పట్టుచున్నది. కృత
కర్తృ హేతువుచేత శబ్ద మనిత్యముగాన వేదములు నిత్యములును
స్వతసిద్ధములు నపొగుపేయములును గావని తార్కికు లనుచున్నారు.
కృతక మనఁగా ఘటమువలె నింద్రియదృష్టమను జారుపేయమును.
ఇంద్రియ గోచరమైనదెల్ల కృతకము పొరుపేయ మన నిత్యమున
నుత్పత్తిస్థితి నాశముగలకార్యమయనుశబ్దముఁ గూడఁని గరణవ్యాపార
విషయత్వముచేత ననిత్యమని యనుమానించు తార్కికులు ద్రవ్య
గుణకర్మ సామాన్యవిశేషసమవాయా భావాత్మక సప్తకదార్థములుఁ
గూడ నింద్రియవిషయము లగుటచేఁ కృతకము లని యేల చెప్ప
కున్నారు? ఇంద్రియాతీతములగు పరమాణ్వకాశాత్మలయొక్క
యన్ని నెట్లీంద్రియవ్యాపారముచే నంగీకరించుచున్నారో చెప్పఁ
గలరా? వేయేల “అహమస్మి” నే నున్నాను - అనితమ కరణ
వ్యాపారముచేఁగదా తెలిసికొనుచున్నారు. కనుక నింద్రియగ్రాహ్య
ములగు తమయాత్మలుకూడఁ గృతకములని యొప్పుకొనెదరా?
ప్రత్యక్ష ప్రమాణాంతర్భూతములే లిక్కిన యుపమాదిప్రమాణము
లన్నియును గనుకను గరణవ్యాపారవిషయముకాని తమయాత్మస్థితి
తమ కప్రత్యక్షముగనుక తమయన్ని నిజమా లేకబద్ధమా? ద్రవ్య
మింద్రియదృష్టమగుటచేతఁ గున్మరిచే నిర్మింపఁబడినకుండవలెఁ బృథి
వ్యప్తేజోవాయ్వాకాశకాలాదిగాత్రమనస్సులనునవద్రవ్యముల్కృత
కములేయని చెప్పెదరా? ప్రత్యక్షానుమానోపమానశబ్దప్రమాణము
లలో వేదము లాప్తవాక్యాత్మక శబ్దప్రమాణ మొక్కటియే యుక్తి
కగోచరమై నిల్చును. అన్నిటికిని నమ్మకమే ముఖ్యము. స్వప్నము

వలెను బిచ్చివలెను మదవికారమువలెను తర్కమున కొక ముక్కు
మొన గాని యాధారము గాని యంతయు గాని నిర్ణయింప శక్యము
కాదు. తార్కికులకును బిచ్చివానికి నొకరియను భేదము లేదు.
ఎన్నటికిని తార్కికుఁడు సంతుష్టుఁడు కానేరఁడు. తనయుక్తిచేత
నిదమిద్దమని నిర్ణయించిన తార్కికులకుఁగూడఁదుద కాప్రవాళ్యా
త్మకవిశ్వాసమే శరణము. పుణ్యవశమున మొదటనుంజీయు నాప్ర
వాళ్యాత్మక వేదనిత్యత్వమును విశ్వసించి సంతుష్టుఁడగు శ్రద్ధావ
దాసికవైదికుఁడు ద్రావిడప్రాణాయామమువలె డొంకతిరుగుదువ్యర్థ
తర్కశ్రమచే బద్ధార్థతత్వజ్ఞాని ననుకొన్న పాపండతార్కికునివలె
నుభయభ్రష్టు కాఁబోఁడు. సమ్మకముచేఁగాని సంతుష్టికలుగ నేరదు.
తర్కము సమ్మకమును బాడుచేయును. కాఁబట్టి ఆప్రవాళ్యప్రమా
ణైకశరణ్యులుగాక ప్రత్యక్షానుమానోపమాసములచేతమాత్రమే
పద్ధానిరూపణముచేయు పాపండులమత మెంతమాత్రమును సమం
జసముకాదు. శబ్దాత్మకమగు వేదము నిశ్చయముగా సత్యము
నిత్యము నని శ్రద్ధావంతుఁడయి యాప్రవాళ్యైకప్రమాణముచే
నిక్కమగు విద్వాంసుఁడు తెలిసికొని తా నుభించి పరోపకారము
చేయఁగలిగి యుభయలోకములం దరించుచున్నాఁడు. ఎన్నితూట్టులో
యన్ని మట్టులన్న ట్లీతర్కవాదముల కంతమున్నదా? తర్కము
చిత్తక్షోభహేతువుగాని సంతుష్టికారణ మొక్కొంతయు న్నానేరదు.
యుక్తి కేయుక్తి లేదుగనుక యుక్తియనునది శశవిషాణమువలె
కృత్రిమము. కాఁబట్టి యావులగు పెద్దలమాట నమ్ముకొని తమ
యుక్తికిఁగిట్టనిదంతయు స్సరికాదని యేదగించక సకలలోకోపకారక
మును సకలజనసమ్మతమగు శ్రద్ధనువహించి వైదికమతమును విశ్వ
సించి సమ్మకముచేతమాత్రమే తతించవలెను. కృతక మనఁగాఁ గరణ
వ్యాపారవిషయత్వముకదా? అనఁగా నింద్రియగోచరము నింద్రియ

కల్పితము నిండ్రదియవ్యాపారసాధ్యము నగుకార్యము కృతక మని తార్కికు లర్థము చెప్పుచు శబ్దము కృతకమగుటచే నిత్యముకావనుచున్నారు. వేదములు శబ్దాత్మకములు గనుక వేదము లనిత్యము లనియుం పౌరుషేయములనియుం దలంచుచున్నారు. కంఠకాల్వాది జనితములగు నాద్యచ్ఛలును కాదివాల్లులును మఱి యావర్ణసందర్భములగు పదములు వాక్యములును నిత్యములుకావు. ముఖనాసి కాదీం ద్రియవ్యాపారవిషయములగు వర్ణములును పదములును మాత్రమే శబ్ద మనుకొని యట్టి శబ్దమయములు వేదములని భ్రమకడి శబ్ద మనిత్యమనియును గృతకమనియును వేదములు పౌరుషేయములు ననిత్యము అనియు నవివేకముగఁ దలంచుచున్నారు. శ్రవణేంద్రియ మాత్రగ్రాహ్యము శబ్దమనియును శబ్దగుణక మాకాశమనియును సర్వసమ్మతమేకదా? శబ్ద మనఁగా జెవిచేతమాత్రమే గ్రహింపఁ దగినకదార్థము. ఆశబ్దము మంద్రమధ్యతారస్థాయిభేదములచేఁ ద్రివిధము లయి మఱి యచాంతరస్థాయిభేదములచే ననంతవిధములయి విసంబదుచున్నది. శబ్దము ధ్వని మోత చప్పుడు ఇవన్నియును నమా నార్థకములు. శ్రవణేంద్రియ మాత్రగ్రాహ్యమగు నాకాశగుణము శబ్దము. నమ్ముదజలమునకు మఱి యానముద్రతరంగజలమునకు వస్తు భేదములేనట్లు ముద్దబంగారమునకు కడియముచేయఁబడిన బంగారున కును వస్తుభేదము రవంతయునులేనివిధమున శబ్దవిశేషములన్నియును గేవల శ్రవణేంద్రియమాత్రగ్రాహ్యములగుట యందు వస్తుభేదము పొందనేరవు. కాలమునకు క్షణము గడియ జాము పగలు రాత్రి దినము వారము పక్షము నెల రోజు మొదలగువిభాగములు మన స్సుచే గల్పించుకొన్నట్లు శబ్దమున కచ్చులు హల్లులు పదములు వాక్యము లుదాత్తానుదాత్తములు మనఃకల్పితములు కాని వాస్తవములు కావు. ఆకాశమునకు ఘటాకాశపటాకాశభేదములు మనఃకల్పితములయినట్లు శబ్దమునకు వర్ణములుకూడ మనఃకల్పితములే.

కరణవ్యాపారవిషయము కృతక మనిత్యము పొరుషము నైనయెడలఁ గరణములుఁగూడ సనిత్యములగుటచేఁ గృతకముఁ నకతీతదుకదా? “ప్రమితివిషయాః కదార్థాః” అనుటచే బుద్ధిచే గ్రహింపఁబడిన వన్నియుఁ బదార్థములన్నియు నవి ద్రవ్యాదిసప్తపదార్థములనియుఁ బ్రమాణాదిషోడశపదార్థములనియును విభజించుచున్నారు. బుద్ధికి నాధనము లింద్రియములు మఱి యింద్రియవ్యాపారవిషయములు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధములనుపృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశగుణములు. కరణవ్యాపారవిషయత్వమున ముఖనాసికాది కరణవ్యాపారవిషయములగు వర్ణములు కృతకము లనిత్యములుం బొరుషేయము లయిన తీరున ఘటాకాశ ఘటాకాశాక్షర విశేష నీలవీతాదివర్ణవిశేషమధు రాష్ట్రాదిరసవిశేషగంధవిశేషములన్నియును గరణవ్యాపారవిషయత్వ హేతువుచేతఁ గృతకములు సనిత్యములుం బొరుషేయములును గాకతీరవుకదా? ఫలితార్థము బుద్ధి యింద్రియములద్వారమున కనిపెట్టినపదార్థములన్నియును గృతకములు సనిత్యములుం బొరుషేయము లని చెప్పకతీతదు ఈశ్వరబుద్ధి నిత్యమనియును మర్త్యబుద్ధి యనిత్యమనియును నిర్ణయించిన యుక్తివాదులు నిత్యానిత్యపదార్థములు రెండింటికిని నిత్యానిత్యత్వములయందుమాత్రము తేజస్తిమిరములవలెఁ బరస్పరభేద మొప్పుకొనుచున్నారుగదా? తేజస్తిమిరము లన్యోన్యగ్రాహకములుకానట్లు నిత్యానిత్యవస్తువు లన్యోన్యగ్రాహకము కానేరవుగదా? అనిత్యమర్త్యబుద్ధి నిత్యేశ్వరబుద్ధి నెట్లు గ్రహింపఁగలదో తార్కికులు చెప్పఁగలరా? కంటిచే వినరానిపోల్కి మఱి చెవిచేఁ గనరానివిధమున సజ్జననిచే మృతస్థితియును మృతునిచే జీవితమును దెలియఁబడనితీతున నింద్రియములచే ననింద్రియము గ్రహింపఁబడునా? కదార్థము లేడింటిలో గుణ మొక పదార్థమని యును మఱి యాత్మయొక్కగుణము బుద్ధియనియు జీవాత్మపర

మాతృభేదముచే నాత్మ రెండు తెఱఁగులనియు జీవాత్మవరమా
త్మలు రెండును నిత్యము లేగాని తద్గుణమగుబుద్ధిజీవాత్మయొడలననిత్యము
వరమాత్మయొడల నిత్యముగా నున్నదనియును, జీవాత్మలగు తార్కి-
కులు నిశ్చయించి తాఁబట్టినకుందేటికి మూఁడేకా శ్లనుచున్నారు.
మనుష్యప్రాణము పశుప్రాణము శిశుప్రాణము పక్షిప్రాణము కీట-
ప్రాణము ఆర్యప్రాణము మేఘచ్ఛప్రాణ మని ప్రాణభేదము గణించు
బుద్ధిహీనులవలె నాత్మభేదమును మరి యాత్మగుణవిభేదమును నిర్దే-
శించు తార్కిక ఒక వాదమునకు నుస్మత్ప్రలాపమునకును భేదము
కాన్పించదు. మొట్టమొదట బాలదశయం దీ తార్కికునకు హితా
హితవస్తు యథార్థజ్ఞానము కేవలము తలిదండ్రులు మొదలగు నావు
లచేఁ గదా కలిగెను? కాఁబట్టి యాత్మవాక్యమే తక్కిన ప్రమాణము
లన్నిటికి నాటవట్టు. అట్టి యాత్మవాక్యరూపకమగు వేద మిదమిథ
మ్మని తనయూహకు వచ్చినట్లు తార్కికుఁడు నిశ్చయింపఁబూనినచో
గ్రుడ్డు పిల్లను వెక్కిరించుటేకదా? పురుషునిచేఁ దెలియఁబడినదెల్ల
పౌరుషమే. అపౌరుషేయమగు పదార్థమేలేదు. పురుషుఁ డనఁగా
స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తవస్థలను గనిపెట్టి యుండు సాక్షితత్వము. ఆత్మ
కుంబురుషునకుఁ భేద మొక్కింతయును లేదు. పురుషాత్మశబ్దములు
గగనాకాశశబ్దములవలెఁ బర్యాయపదములు. ఆత్మకు స్వప్నజాగ్ర-
త్సుషుప్తవస్థలను గనిపెట్టుట సహజగుణము. సర్వరజస్త మోగుణత్రి-
తయాత్మకజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తవస్థలను గనిపెట్టుతెలివియే పురుషుఁ
డనియు నాత్మయనియును గణింపఁబడును. “సాక్షిచేతాః కేవలో
నిర్గుణశ్చ” అను నాత్మవాక్యప్రమాణము సవలఁద్రోసి యెండెము
కను గొఱుకుచుఁ దననోట గారెడునెత్తు రాయెముక దని పీల్చు
కుక్కవలెఁ బ్రాంతుఁడై తన సహజగుణకల్పితమగు స్వప్నజాగ్ర-
త్సుషుప్తవస్థాత్మకమాయా ప్రపంచమును నెండమావు లను జల

ప్రభాంతిచే వ్యవహరించుమృగమువలె నవరా తార్కికుఁ డెంత వృథాశ్రమమునకుఁబాలె సంతృప్తిఁగనని పిచ్చివాఁడు. ప్రమతి. ప్రమాణము. ప్రమేయము నను మూఁడు సన్యోన్యాశ్రమములును జరస్పరజనకములును గాక తీరివు.

ప్రమాణముచేఁగాని యథార్థజ్ఞానయాపకమగు ప్రమతి కలుగ నేరదు. ప్రమేయమున్నఁగాని ప్రమాణమునకుఁ బ్రవృత్తి కలుగ నేరదు. తార్కికయుక్తులన్నియుం బీరకాయ పీఠువలె నొకదాని కొకటి పొందక తలపులిమినట్లు తనకే తానరిపడక “పాత్రాధీనం ఘృతంవా ఘృతాధీనం పాత్రంవా” యని తర్కించి నేయి పోఁగొట్టు కొన్నయవివేకి చందమున దార్కికుఁడు తనతర్కవరంపర కంతము గానక యొప్పటికెల్లెన స్సమాధానపడనేరక మిక్కిలియసంతుష్టుఁడై వెలితిచూపున దేవులాడుచుండును. “సంశయాత్మా వినశ్యతి”యను నట్లు గ్రాహకమును గ్రహించుటకు జ్ఞాత శ్రేణుఁగుటకు తనతలమీఁద దాఁగూర్చుండుటకు ఆకాశమును బ్రద్దరచేయుటకుఁ బూనుకొని యాప్తవాక్యైకప్రమాణశరణుఁడై యాస్తికుఁడై శ్రద్ధాభక్తులన్గొనడు. జగదుపకారమగు వైరాగ్యమువలంబించని కుక్షింభరులకుమాత్రము తిర్కములు మెండు. భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములచే సర్వలోకహితముగా వైదికులుమాత్రమే సుచరింపఁగలరు. వైదికులన వేదము ననుసరించు వారు. వేదమాప్తవాక్యము. ఆపులు సర్వలోకోపకారపరాయణులు. సర్వలోకోపకారకమగు నభినయవిశేషము వేదము. ఆప్తవాక్యమే వేదము. వేదమే యాప్తవాక్యము. చతుర్విధాభినయవిశేషములచే సర్వలోకోపకారముగాఁ జేసినయువదేశమే యాప్తవాక్యము. శబ్ద ప్రమాణ మనఁగాఁ జతుర్విధాభినయవిశేషములచేఁ జేయఁబడిన హిలోపదేశము. కాఁబట్టి శబ్దప్రమాణాల్మికాప్తవాక్యము సకలేంద్రియవ్యాపార విషయముగాని కేవలశ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమే కాదు.

శబ్దప్రమాణము కగాద్యక్షరాత్మకమనియును ముఖనాసికాద్యవయవ సంజనితాక్షరస్వరూపమనియును దాక్కికులు విపరీతముగా భావించుచు శబ్దము గృతకముగనుకఁ బౌరుషేయమనియు సనిత్యమనియును తప్పనాడుచు వేదశబ్దార్థమెఱుంగక వేదములు పౌరుషేయములనియుఁ గృతకములగుటచే సనిత్యమనియును బల్కుచున్నారు. నీటిలోఁ దిన్నగానున్నకట్టి వాకగానగపడునట్లు ప్రతికృతధ్వని సహజశబ్దముకన్న విపరీతస్థాయితో వెలువడుతీరున మారపుకొండకున్నగానున్నతీరునఁ బంచేంద్రియాస్థితివిశేషములచేతను మా కావస్థావిశేషముచేతను సహజమాలగు శబ్దాదిపంచగుణవిశేషములు సత్త్వరజస్తమోగుణస్థితివిశేషములంబట్టివిపరీతముగాఁ దెలియుఁబడును గాని యున్నదున్నట్లు యథార్థస్థితులన్దోపనేరవు. జీవులయింద్రియము అకుఁ బాంచభౌతికగుణము లెంతమాత్రమును యదార్థసహజస్థితి నొడగట్టవు. నిత్యములగు భౌతికగుణము లనిత్యములును విభాంతి హతములు నగుపేహధారుల యింద్రియములచే నెట్లు యదార్థస్థితి ప్రకాశించును ?

పరావశ్యంతినిధ్యమావైఖరీరూపములతోఁ బరమాత్మ జీవాత్మలన్నిండుకొనియున్నట్లు నాదబ్రహ్మము చతుర్విధాభినయ విశేషస్వరూపమై సకలదగన్నిదాసమై నిత్యమైయున్నది నాదము యొక్కవివర్తరూపమే యీనమస్తదగము. “అతో నాదాత్మకం జగత్ ” అనిశాబ్దికులు వక్కాణించుచున్నారు. శబ్దతత్త్వము శాబ్దికులెఱుఁగుదురుగాని తాక్కికుల కేమెఱుక ? “నాగస్వరముపాట నాగుపా మెఱుఁగుఁగాని తుంగదుబ్బులోఁ దిరుగుతుట్టే మెఱుఁగుజ్జాని యెఱుఁగు సుజ్జాని మెఱుఁగు అజ్జాని యేమెఱుఁగు హరిదాసు లెఱుఁగు” “నహి వంభ్యా విజానాతి గుర్వీం ప్రసవవేదనామ్” అన్నట్లు లేనిపోనితర్కములతోఁ దంటాలుపడుచు మనస్సునఁ బాలు

ద్రాగునవయవహీనులగు తార్కికులకు ఇంద్రియవ్యాపారవిషయ బ్రహ్మనందకరమగు శబ్దతత్త్వ మెట్లెఱుంగఁబడును ? “నాదబ్రహ్మ ముపాస్మహే” అనునట్లు నాదోపాసనపరులగు వైయాకరుణులు శాబ్దికులుమాత్రమే శబ్దబ్రహ్మస్వరూపమగు వేదముల నిత్యా నిత్యములు నిరూపించుటకర్హులు. కావున తార్కికులకు శబ్దబ్రహ్మ స్వరూపములగు వేదములు చెవిటివానిచెంగటి శంఖధ్వని- తన యుక్తిచే నింకొకని యుక్తిని ఖండింపవచ్చునుగాని తన నమ్మకముచే నింకొకనినమ్మకమును జెఱవలేకుంట యెల్లరికి విశదమేకదా ! ప్రత్యక్షానుమానోపమాన ప్రమాణములు బాల్యదశయం దెవ్వరికై ప నక్కరకావు. ఆప్తవాక్య మన్నిదశలందును బనికివచ్చును.

ఉభయతారకముగా సకలలోకోపకారమగు తెన్నునఁ దన కావులగు తల్లిదండ్రులు మొదలగు పెద్దలు తనకొనర్చునుపదేశ మాప్తవాక్యము- శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసముల ననుసరించి లోకా పచారమున కనుకూలముగాఁ దనహితముఁ గోరి లోకోపకారపరాయణులగు నుజ్జనులు తనకుపదేశించినవిధ మాప్తవాక్యము- ప్రత్యక్షానుమానోపమానప్రమాణము లొకప్పుడుపనికిరాకపోవచ్చునుగాని యాప్తవాక్యమును నమ్ముకొన్నవారి కెన్నఁడును గీడు వాటిల్లదు. “నమ్మి చెడినవారు లేరు నమ్మక చెడిపోతే పోయేరు” అన్నట్లు ఆప్తవాక్యముపై భక్తివిశ్వాసములుకలవారు సకలలోకోపకార పరాయణులై యుభయలోకములఁ దరించి నిత్యసంతుష్టిస్వరూపమగు కైవల్యానంద మందెదరు. గౌతమవ్యాసులు పరమావులు “వదార్థ తత్త్వజ్ఞానాన్ని శ్రేయసావాప్తిః” యని యాదినై యాయుకుఁడు సర్వ లోకమునకుం బరమావుఁడును గౌతమమహర్షి మతమగు తర్క మతము, “జ్ఞానేనై నమోక్షావాప్తిః” యను రెండవ యావుఁడైన వ్యాసమతము, “శక్తిః జ్ఞానాయకల్పతే” యను భగవద్వాక్యము

“త్యాగేనై కేనామృతత్వమేతి” యను వచనమును నిక్కముగా సమానార్థకములేయని తెలిసికొని యాప్తవాక్య స్వరూపములగు శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసయథార్థతత్వమును సకలభూతదయాకరులు సర్వభూతసములు సర్వలోకోపకారపరాయణులు సకలశాస్త్రవేత్తలగు సత్పురుషులయుపదేశమున గ్రహించి యెల్లరునుదరింపవలయును.

మంత్రత్రాహ్మణాత్మకములగు వేదము లనాదులు. అపౌరుషేయ మనఁగా నాకాశవాణి యని యర్థము. మేఘగర్జిత మపౌరుషేయము. అవ్యక్తానాదిశబ్దమున కింద్రుఁడను నాదిపురుషుఁడు ప్రకృతిపత్రస్యము లేర్పరచి లోకోపకారముగా నాదాభివ్యక్తి నొనర్చెనని చెప్పటచే వర్ణములు పదములు వాక్యములు తదర్థములు మాత్రము పౌరుషేయము లనకతీరుదు. నానావిధములుగా నవ్యక్త శబ్దబ్రహ్మమును వెల్లిడించిరి. కాఁబట్టి శబ్దబ్రహ్మముమాత్ర మపౌరుషేయము నిత్యమునుగాని యక్షరసమామ్నాయ మనిత్యముం బౌరుషేయ మని గౌతమమహర్షి యభిప్రాయమని తెలియవలయును. పురుషులచే నుచ్చరింపఁబడుశబ్దము పౌరుషేయము సనిత్యమును కాఁబట్టియే వేదములు వ్యావహారికసత్యములుగాని పారమార్థిక సత్యములుకావని లోకులకు మంచినమ్మక మభివృద్ధిచేయుటకై వేదములు అణాదివ్యాకరణకూతములు దేవాలయములు తీర్థములును బ్రహ్మాదిదైవనిర్మితములుగాని పౌరుషేయములు కావని మునులు మొదలగు పెద్దలు లోకోపకారార్థమై యర్థవాదమొనర్చిరి. పురుషకృతముపురుషదృష్టమునగు పురుషేంద్రియగ్రాహ్యమగునదెల్లపౌరుషేయమే. శబ్దాదిగుణముల పౌరుషేయములు నిత్యములును గాని యాశబ్దాదిగుణముల వివిధ విశేషకథనముమాత్రము పౌరుషేయము సనిత్యము. శ్రవణేంద్రియమున కవ్యక్తముగా వినఁబడు నాకాశగుణ మగుశబ్దమ పౌరుషేయము నిత్యముగాని యాధ్వనియొక్క యుదా

తానుదాత్తవర్ణపదవాక్యార్థములు కృతకములు పౌరుషేయము లనిత్యము లనకతీరదు. కాబట్టి “అగ్నిమితే” యను మొదలు వేదాక్షరసమామ్నాయమునుం వేదాంగములును మానవులు వెల్లడించు సఖిల విద్యలును గర్భములును బోధలును పదేశములును సకలేంద్రియ దృష్టములై సకలవిధముల వెల్లడింపఁబడిన మనో వాక్కాయ కర్మములన్నియును వ్యావహారిక సత్యములుగాని పరమార్థసత్యము లెంతమాత్రమును గావు. సత్య మపౌరుషేయ మవ్యక్త మాత్రైక వేద్యము గాని యింద్రియములచే నెఱుంగఁబడ నసాధ్యము. మఱియు వెల్లడింపఁబడ నసాధ్యము. “యత్ర నాన్య తృత్యతి నాన్యచ్ఛ్రోతి నాన్యద్విజానాతి సభూమా” యనుటచే నింద్రియదృష్టము నింద్రియ కృతము నగు జగమంతయు సవిషయకమగు మనఃకల్పితముగాని నిత్యము న్వాస్తవ మెంతమాత్రము న్నాదను జగద్గురుబోధను విశ్వసించిన వారు కై వల్యావందమును జూఱకొనుచున్నారు వ్యావహారికసత్యము ననుసరించి ప్రవర్తించినఁగాని పరమార్థము న్గనరాదు గనుక వ్యావ హారికసత్యములగు దేహేంద్రియదృష్టి వేదవిద్యల నెఱుంగవలయును.

ధర్మమును బ్రహ్మమును గూర్చి వెల్లడించు సపౌరుషేయ ప్రమాణవాక్యము వేద మనఁబడును. మంత్రరూపముగాను బ్రాహ్మణ రూపముగాను వేదము ద్వివిధము. మంత్రప్రబ్రాహ్మణములకు రెండింటి కిని వేద మని పేరు. అనుష్ఠానమును జేయించు భూతద్రవ్యదేవతల న్వెల్లడించునవి మంత్రములు. ఋగ్వజాస్సామము లని మంత్రములు మూఁడువిధములు. “అగ్నిమితే” ఇత్యాది గణపాదచ్ఛందోబద్ధ ములు ఋక్కులు. అవియే సప్తస్వరాత్మకముగాఁ బాడఁబడునవి సామములు. ఋక్సామవిలక్షణములగునవి యజుస్సులు “అగ్ని దగ్ని నిహార” యను సంబోధనరూపములగు మంత్రములు నిగదములనం

జడి యజ్ఞస్థులలోఁ జేరినవి. బ్రాహ్మణముచూడ విధిరూప మర్థవాద
తూపమును విధ్యర్థవాదరూప విలక్షణరూప మనియును మూఁడు
విధములు. అందు శబ్దభావన విధియని భాట్టులు- నియోగము విధియని
ప్రాకాశకులు- ఇష్టసాధనత విధియని కార్మికులును దలంచు
చున్నారు. విధులన్నియునుత్పత్త్యధికారవినియోగప్రయోగభేదముల
నాల్గువిధములు. అందు “అగ్నేయేష్టాకపాలోభవతి” అనునది దేవతా
కర్మ స్వరూపమాత్రబోధకము నది యుత్పత్తివిధి. “వర్షపూర్ణమా
సాభ్యాం స్వర్గకామాయజేత” అని యిట్లు చేయవలసిన యజ్ఞఫల
మును బోధించిన దధికారవిధి. “ప్రేహిభిర్యజేత” అని మొదలంగసం
బంధమునుజెప్పనది వినియోగవిధి. సాంగప్రధానాదికర్మప్రయో
గైక్యమును బోధించుచు మొదటిమూఁడువిధులు కలిసియున్నది
ప్రయోగవిధి. ఆప్రయోగవిధి శ్రౌత మని కొందఱు కల్ప మని మఱి
కొందఱును బల్కుచున్నారు కర్మస్వరూపము గుణకర్మ మర్థకర్మమని
ద్వివిధము. అందు క్రతుకారకముల నాశ్రయించి చెప్పఁబడినది గుణ
కర్మము. ఈగుణకర్మ ముత్పత్త్యాప్తి వికృతసంస్కృతిభేదముల
నాల్గువిధములు. అందు “వసంతే బ్రాహ్మణోఽగ్నినాదధీత-యావం
తక్షతి” ఈరీతిగా నాదాసతక్షణాదులచే సంస్కారవిశిష్టాగ్నియాపా
దులచే నగునది యుత్పత్తి. “స్వాభ్యాయోఽధ్యేతవ్యః-గాఃపయో
దోగ్ధి” అని యధ్యయసదోహసములఁజెప్పచున్నది ప్రాప్తి. “సోమ
మభి ఘణోతి-ప్రేహీనవహన్తి-ఆద్యంవిలాపయతి” అని సోమ
ప్రవిహ్యజ్ఞ ములయభివవాభిఘాత విలాపములఁజెప్పనదివికారము.
“ప్రేహీన్సోక్షతిప్రత్యవేక్షతే” అని ప్రేహ్యదిద్రవ్యప్రోక్షణక్షణము
లెఱింగించునదినంస్కారము. ఈనాల్గు సంగమే- సతియునుగ్రతుకార
కములనాశ్రయించిచేయఁబడునర్థకర్మముఁగూడనంగ మనియు బ్రధాన
మనియును రెండువిధములు. అన్యార్థమేన సంగముగ అనన్యార్థము.

ప్రధానము- సన్నివత్యోపకారకమ్మారాదుపకారకమనియు సంగముఁ
గూడ రెండువిధములు. అవహనసప్రోక్షణ ఫలోపకారియగుచు
ప్రధానస్వరూపనిర్వాహకము మొదటిది- ప్రయాజాదికము రెండవది-
ఇట్లు సంపూర్ణాంగసంయుక్తవిధి ప్రకృతి యనంబడును. వికలాంగ
ప్రయుక్తవిధి, వికృతి యనంబడును. ఈప్రకృతివికృతులకు విలక్షణ
మైనది దర్విహామము తక్కునదికూడ నిట్లే యూహింపవలయును.

విధిశేషభూతమై ప్రాశస్త్యనిందలం జెప్పవార్య మర్థవాదము- ఈ
యర్థవాదము మూఁడువిధములు- గుణవాద మనువాదము భూతార్థ
వాదమునై, ఈమూఁడింటిలో “ఆదిత్యోయాపః” అను మొదలుగ
బ్రహ్మాణాంతరవిరుద్ధార్థబోధకము గుణవాదము- “అగ్నిర్హిమస్య
భేషజమ్” అను మొదలుగఁ బ్రమాణాంతరప్రాప్త్యార్థబోధకమను
వాదము- “ఇంద్రోవృతాయవబ్రుముకయచ్ఛత్” అను మొదలుగఁ
బ్రమాణాంతరవిరోధితప్రాప్తిరహితార్థబోధకము భూతార్థవాదము-
విరోధమందు గుణవాదము- అవధారణమం దనువాదము- ఆరెంటి
హానియందు భూతార్థవాదములు- సర్థవాదములు మూఁడువిధములని
వార్తిక కాదుఁడు నిర్దేశించెను, అందు విధిస్తుతులవిషయమై మూఁ
డర్థవాదములు సరిగాఁ జెల్లినప్పటికిని భూతార్థవాదములకు స్వార్థము
నందుఁ బ్రామాణ్యము కలదు- దేవతాధికరణన్యాయమునుండి
యిలాధితాజ్ఞాతార్థజ్ఞాపకత్వము ప్రామాణ్య మనఁబడును. గుణ
వాదానువాదముల కట్టిప్రామాణ్యము లేదు. భూతార్థవాదమునకు
మాత్రము విశేషముగాఁ బ్రామాణ్య మున్నది. విధ్యర్థవాదోభయ
విలక్షణమగునది వేదాంతవాక్యము, అజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమున్నప్పటి కను
ష్ఠానమును జెప్పకుంటచే నట్టి విధి కాదు- స్వతఃపురుషార్థ పర
మానందజ్ఞానాత్మికబ్రహ్మమందు స్వార్థమున నుపకమోహగంహారాది
షడ్విధతాత్పర్యలింగము కలిగియుండుటచే స్వతఃప్రామాణ్యభూతములైన

సర్వవిధుల సంతఃకరణశుద్ధిభావారా స్వశేషత నాపాదించుచు శేష
త్వాభావముచేత సర్థవాదమును కాకున్నది. కాబట్టి విధ్వర్థవాదము
లకు రెండింటికిని వేదాంతవాక్యము విలక్షణమైనదే కాని యద్వి
యజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమాత్రము నొక్కేడ విధియని చెప్పబడుచున్నది.
మఱియును విధిపదరహితప్రమాణ వాక్యత్వముచేత నొక్కేడ
భూతార్థవాదచునియుం బల్కబడుచున్నది. కాబట్టి వేదాంత
వాక్యము విధియన్నను లే కర్థవాదమన్నను దోషములేదు. ఈరీతిగా
బ్రాహ్మణము మూఁడువిధములుగా నిరూపింపబడెను. కాబట్టి కర్మ
కాండబ్రహ్మకాండాత్మవేదము ధర్మార్థకామమోక్షపాతువై వెల
యుచున్నది.

యజ్ఞనిర్వాహార్థమై ప్రయోగత్రయము చేత నీవేదము ఋగ్వ
జుఃసామభేదములచే వేఱు వేఱుగ నున్నది. ఋగ్వేదముచే హస్తాత్ర
ప్రయోగముయజుర్వేదముచేనాధ్వర్యవప్రయోగము సామవేదముచే
నాద్ధాత్రప్రయోగము నగుచున్నవి. ఈమూఁడుప్రయోగములందే
బ్రాహ్మయాజమానప్రయోగము లంతర్భూతములు. యజ్ఞానువ
యుక్తశాన్తికపాష్టికాభిచారికాదికర్మప్రతిపాదకత్వముచేత సధర్వ
వేదము ఋగ్వజుస్సామవేదములకత్వతవిలక్షణమైనదే. ఇట్లుప్రపంచ
భేదముచే బ్రతివేదమును దేనికదివేఱే వేదశాఖలు పెక్కులు. మఱియుం
గర్మకాండమునందు వ్యాపారభేదమున్నప్పటికిని వేదశాఖలయన్నిం
టికిని బ్రహ్మకాండమం దొక్కటియే రూపము. తమప్రయత్నము
కొనసాగనపుడు సమస్తకార్యములను నడుపు దేవుఁడో దయ్యమో
యొక్కవస్తువుకలదనుకొనుటయు నాదయ్యమో దేవుఁడో యీయీ
విధములనుండుననియు మఱియాదయ్యమునో దేవునినో యీయీ
విధములవశపర్చుకొనవచ్చుననియును మఱి యట్టి యతీంద్రియపదార్థ
మగు దేవతయొక్క యనుగ్రహముచే తమకసాధ్యములగు కదవులు

నందఁగలమనియును మనుష్యులూహించి మనోవాక్కాయకర్మములఁ
 బ్రవర్తిల్లుట యనాదికాలమునుండి వత్తులకెగురుటవలెఁ జేవలు జఱ
 మందు సంచరించుటవలె స్వభావముకనుక మనుష్యసృష్టికలిగిననాఁట
 నుండియు నతీంద్రియపదార్థములభావించి సంస్కృతభాష మొదలగు
 నానావిధభాషలతో నానావిధదేశములందు దేవతల స్థల్పించుకొని
 నానావిధకర్మములు దేవతాప్రీతికై యొనర్చుచు మనుష్యులందఱు
 నసాధ్యకార్యములు సాధింపనుద్యమించుచున్నారు. తమ కలవికాని
 యీతిభాధలను యజ్ఞయాగాదిక్రియలచేతఁ దప్పించుకొనుటకును
 వేయేల తమకోరినయెల్ల సౌఖ్యములును వివిధమంత్రతంత్రయంత్ర
 యోగములచే నతీంద్రియదైవమునుభావించియావేశమెత్తినట్లాడలు
 మఱచి పిచ్చిపిచ్చిచేష్టలొకరింజూచి యొకరు దైవమంత్రత్యక్షముగాఁ
 దచుకుఁ జెప్పినాఁడనియును మునిమతమనియు ననాదివేదచోదిత
 మనియును యజ్ఞములను యాగములను బల్లిపదానములను నానా
 విధపూజలను నానాభాషాఁకల్పితమంత్రజపములను నానాతీర్థక్షేత్ర
 వ్రతవిధానములను నానాదేవాలయనిరాకారసాకార దైవివిగ్రహ
 భావనా సేవనస్తోత్రపరిచర్యలనునకలసౌఖ్యములనాసించి బతుకునందు
 వలె నాత్మమరణముపిదకఁ గూడనుండునని దృఢముగ నమ్ముకొని
 లోకమర్యాద నతిక్రమింపనేరక మూఢవిశ్వాసముతోఁ గొందఱును
 వివేకులమని కొందఱు యోగులమని కొందఱు శిష్టాచారపరులమని
 కొందఱు చెంగటి మంచినీళ్ళకుండను బోఁగొట్టుకున్న నూపుగింజ
 బ్రాహ్మణుని సామెతగా లేనిపోనియూహలతోఁదమతోడిపాటి జఱతు
 లుల యాహారాదిసౌఖ్యములకుఁ దోడై నకలభూతదయతో నర్వ
 లోకోపకారముగఁ బాటుపడుటమాని యాకసమునకుఁ గన్నము
 చేయఁబూనిన యవివేకులవలె భ్రాంతులై మనోవాక్కాయకర్మ
 ములం దమబ్రతుకున లోకోపకారమొనర్చుచు నొరుల నుఖపెట్టి

తాము సుఖపడక దేవానాంప్రియులయిగతించుట మనుష్యుల సహజ గుణము. తనయెదుట “నన్నమో వస్తుమో దాహమో రోగమో దుష్టులు బాధించుచున్నాగు. తక్షించుఁడో కనికరించుఁడో కాపాడుఁడో” యను తమతోడిపాటిజీవుల మొఱ్ఱనురవంతయు స్లక్ష్యపెట్టక ప్రతాగినవారివలె నున్నతులవలె భ్రాంతులవలె సవివేకులు నీటిలోను నిప్పులోను బుగ్గిలోను వ్యర్థముగా నాహారపదార్థములఁ బాడు చేయుచు రాతిబొమ్మపైఁ బాలు దిమ్మరించుచు కాళ్ళవిటుచుకొని కొందఱు చెట్లకుఁ దలక్రిందుగ ప్రవేలాడుచు నుపవాసములనెందుచుఁ గొందఱు నీళ్ళలో మునిగి కొందఱు నగ్గిలోమాడి కొందఱు దేశదేశములం బిశాచములమాడ్కి దిమ్మదిరుగుచుం గొందఱు అయ్యో మానవుల వెఱ్ఱి మతభ్రాంతచేష్ట లేమనవచ్చును? “పరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్. అహింసా పరమోధర్మః. అవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతంకర్మ శుభాశుభ”మను అనుభవవాక్యము లనుసరింపక లోకోపకారకవ్రతమును దృఢముగా మనస్సున ధారణము చేయక పిచ్చిపిచ్చిచేష్టలతోఁ గర్మపరులమని పశులం జంపి యగ్నిలో మంచి తినుబడిపదార్థములను వ్యర్థపుచ్చుచున్నారను జాడ చార్వాకమతములును ప్రౌఢమనుష్యస్వభావము కొంతయును గలిసి మూఢప్రౌఢమతస్వభావములతో మనుష్యులనాదిగాఁ గర్మజ్ఞుల కాండలనొప్పు వేదము ననుసరించియన్నారు. పుట్టినతోనే యేడ్చుపిల్లలుఁ బ్లాలుడిపినంత సుఖముండుట పొడగాంచి నిద్రాహారములకు వలయు సదుపాయములు తల్లులు చేయుచుట సకలజంతువులకును స్వభావము. దేహధారణమునకుఁ గావలసిన యన్నపానములు సుఖనిద్రకై తగినసదుపాయములు గాలి యెండ వానల బారినుండి తప్పకొనుటకై యిండ్లు వాకిళ్లు కావలసినయాహారపదార్థములు సమకూర్చుకొనుటకై పొలములు పొడికై పసులు- వ్యవసాయమునకై తగినపనిముట్లు- సంభోగసౌఖ్యమునకై తమతమయెన్నుకొనిన (స్త్రీ)

పురుషావయవవిశేషములు. ఆరోగ్యముతో శాశ్వతముగా తానును
దనకిష్టమైనవారును బ్రతుకును పాయములు విదేశీయులకన్నను తమ
ప్రతికక్షులకన్నను తమయిరుగుపొరుగులకన్నను సకలవిధముల తానుం
దనవారు సధికభోగభాగ్యములఁ దుఁదూఁగు కోరికలును. మనుష్య
జాతికి స్వభావముగనుక, జగమునందలి సమస్త పదార్థతత్త్వజ్ఞానము
సంపాదించుకొనుటకును సకలభూతములను వశపర్చుకొనుటకు యథే
ష్టము సంచరించుటకును ముల్లోకముల నడ్డులేక కామగమనము
సల్పుటకును పంచభూతములను మఱి సమస్తజగమును యథేష్టముగా
సృష్టిస్థితిలయములుచేయుటకు నణిమాద్యష్టైశ్వర్యములతో విష్టవీగు
టకును సహజముగా వయసుముదిరినకొలఁది లోకానుభవముకలిగిన
కొలఁది పంచభూతవిశేషస్థితులుకనిపెట్టినకొలఁది మనుష్యులతలంపులు
కొనసాగుచుంట్ల సహజము కనుకను, అనాదిగాఁ బారంపర్యముగా
వచ్చుచున్న శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసాదిసకలవిద్యలతీంద్రియములగు
స్వర్గనరకములను భూతధవిష్యజ్జన్మములను సుఖదుఃఖహేతుకర్మము
లను బోధించుచు మనుష్యులందు చతుర్విధాభినయ రూపముల
వెలయుచుంట్లచేతను నిద్రాహారసంభోగములం గడువఁగా మిగిలిన
కాలమును నిద్రాహారసంభోగసౌఖ్యమును సమకూర్చుకొనుటకై
ప్రయత్నముచేయఁగా ఆమూఁడింటియుందు తృప్తిపడి మఱి యా
మూఁడింట ననుభవించుటకు శక్తి లేనికాలమును మనుష్యులు శాశ్వతా
భీష్టసంపదలుఁ బొందునాశతో యజ్ఞయాగజపతపోధ్యానాద్యాస్తిక
కర్మపరాయణులు గతాను గతికులై శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరిం
చుట నవ్వు. సకలపదార్థములం దెలిసికొనుకోర్కెవలెనే బాల్యము
గడచినమానవులకు సహవాసలభ్యమగు గుణము, వెట్టికి వేవిధా
లన్నట్లు నానావిధకార్యములు నడిపించుటకు నానావిధ దేవతలును.
నానావిధ దేవతలను వశపర్చుకొని సుఖించుటకై నానాశ్రౌతస్మార్త

కర్మములును తినుటకును నిద్రించుటకు భోగించుటకు శక్తిచాలక
 కాలమంతయును విధివిహితములనియును శాశ్వతజీవనసౌఖ్యదాయ
 కములనియును స్వార్థపరులగు నంచకు లొసర్చినయస్వార్థములను
 నమ్ముకొని, యేమో యెందుకై నను మంచిదే యుత్తరజన్మము లొక
 వేళ నున్నయెడల స్వర్గనరకములు నిక్కములగునెడల నతీంద్రియు
 లగు దేవతలయున్ని నిజమగునెడల వేత్తలమని కర్మబ్రహ్మల
 న్బోధించుచు, దనుకెంతమాత్రము ధనభోగేచ్ఛలేదని రుద్రాక్షపిల్లుల
 వలె దంభాచారములతో, దా మందు నిద్రాహారవిహారభోగములు
 మాత్రమే శాస్త్రవిహితములని కొంగజకములుచేయుచు, సక్కవినయ
 ములతో దొంగనిష్ఠలతో మెట్టవేదాంతములతో శిష్టాచారపరులమని
 యోగులమని సన్న్యాసులమని యాహితాగులమని బ్రాహ్మణులమని
 దైవభక్తులమనియుం జాటుకొనుచు వేషమాత్రముచే మూఢులను
 వంచించుచు, నిగూఢముగా సకలభోగము లనుభవించుచుండియుం
 జైకిమాత్రము మడికట్టుకొన్నట్టు లగడదుచు నెంతవృద్ధులయినప్పటికి
 నిద్రాహారసంభోగసౌఖ్యము లితరులకన్న సధికముగాఁ దాము
 మాత్రమే పొందుకోరిక మఱుఁగుపర్చి పరులకు మాత్రము వైరాగ్య
 మును నీతులును ధర్మములును వేదాంతమును బోధించుచు, కాయ
 కష్టమండక పోమరులై మఠములు సత్రములు దేవాలయములు
 క్రతువులమిషచేతఁగొందఱు, ఉపనయనములు వివాహములు బ్రహ్మ
 ప్రతిష్ఠలు వైదికములు మతాభివృద్ధిసంఘసంరక్షణములని కొందఱును;
 మొత్తము నందఱును స్వార్థపరులే యందఱును గుక్కింభరులే
 యందఱును మోసగాండ్ల కూటికొఱకుఁ గోటివేషములతో వైదికుల
 మని యాస్తికులమని యాచకులై పరువుమాలి పిశాచములవలె
 నజ్ఞుల న్బోధించుచు, శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాససమ్మతాస్తికశిరో
 మణులమని చెప్పకొనుచుఁ బుచ్చినగొట్టె మందనంతయుం జెడువు

నట్లు తాము చెడి యొరులఁ జెలుచుచున్నారు. శాస్త్రము లబద్ధ
 ములుకావుగాని యాశాస్త్రములు సరిగాఁ దెలిసికొని తాము
 శాస్త్రానుసారముగా నడిచి యొరులను నడిపించఁగల యనుష్యులొక
 రిద్దఱై నఁగలరో లేరో. అన్నిరోగముల నుపశాంతిచేయుమందులను
 శాస్త్ర మెఱిగి సంపాదించుకొని తన బతుకును యధేష్టముగాఁ
 బొడిగించుకొని యిదిగో యిదే శాస్త్రానుసారమైనమండు చూడుఁ
 డీరోగమింతలోఁగుదిర్చెద నని తనరోగముఁగాని తనవారిరోగములు
 గాని కుదుర్చుకొని యిదీరోగము దీని కీమందు శాస్త్రమునఁ జెప్పిన
 యోషధియిదేయిరోగియిన్నా భృజీవిం చునీరోగ మిన్నా శృకుకుదురు
 నని వెల్లడిగాఁజాటిజెప్పి తనయిచ్చవచ్చినన్నా భృతా బ్రతికి యితరుల
 బ్రతికించినవై ద్యులులోకమ లోనిక్కముగనున్నారా? వైద్యముజ్యోతి
 షము. పోరోహిత్య మాధ్వర్యవమాభిచారికకర్మ మాస్తికన్యమతధర్మ
 బోధలు మంత్రోపదేశములు వేయేల సకలజ్ఞాతవస్తుజ్ఞానకకర్మగురు
 పాదతీర్థనేవావిధు లివన్నియును స్వార్థపరులగు కుక్షింభరులు వంచ
 కులు నగుసంసారుల కెంతమాత్రముం బనికిరావు. అహంకారమమ
 కారదూషితులగువారికి శాస్త్రములర్థముకావు మఱియు మునుల
 మాఖ్యాభిప్రాయము బొత్తిగాఁ దెలియదు. స్వార్థత్యాగులై సకల
 భూతదయాపరులై సర్వలోకోపకారపరాయణులై నసజ్జనులకెల్ల శ్రుతి
 స్మృతులుయదార్థముగాబోధపడునుగానియట్టి విద్వాంసులబోధనతీవ్ర
 నము కులటకు రుచించనట్టులహంకారమమకారాభిమానదూషితులగు
 సంసారులకురవంతయునంటదు. సకలజగత్కార్యముల నడిపించునధిదేవ
 తలు సకలదేవతల యనుగ్రహమును సంపాదించుకొనఁగల మంత్రకర్మ
 ములు నతీంద్రియస్వర్గసరకములు నానావిధదేవతలు వివిధౌషధములు
 శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసకథితములై నయిహపరసంతరణోపాయములు
 వాస్తవములుగానున్నవృత్తికింగేవలలోకోపకారపరాయణులుసంసారు

లలో మెలఁగుట మిక్కిలి యరుదుగాన సకలశాస్త్రము లపార్థముగా
స్వార్థభరులగువంచకులచేఁ బ్రకటింపఁబడుటచే నద్దములోని ధనము
మూటవలెనే శ్రుతిస్మృతిప్రయోజనము వృథాప్రయాసకరమును
నిష్ఫలమునై కేవలముదరపోషణార్థమై సంసారరోగాభివర్ధకమై యసర్థ
మగుట మనుష్యులకు నపాదమగు దురదృష్టము. తనతోడిపాటి
జీవులుహాయిగానుంటకై తనకష్టములు మఱచియైన సంతోషించుచు
“నర్వేదనాః సుఖినోభవన్తు” లోకులందఱు హాయిగానుంటకై
కోకుటయే మనుష్యుఁ డాచరింపవలసినవిధి యని సర్వశ్రుతిస్మృతి
పురాణేతిహాసములతాత్పర్యమని స్వార్థత్యాగియైనలోకోపకారపరా
యణుఁడగుసజ్జనునకుబోధపడకమానదు అట్టిసర్వభూతదయాపరుఁడై
లోకోపకారపరాయణుఁడైన సజ్జనుఁడుమాత్రమే యజమానుఁ డాస్తి
కుఁడు వైదికుఁ డనూచానుఁడును బారమార్థికుఁ డనఁడగును.

“యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసాసహ” చతుర్వి
ధాభినయవిశేషములు మనస్సుతోఁగూడ నేతత్త్వము నెఱుఁగఁజాలక
యాసత్యపదార్థము నెప్పటికై నఁ దెలిసికొనఁజాలమని బొత్తిగా
నాస వదలుకొని మర్చించున్నవో యనుశ్రుత్యసంసారము గా రెక్క
పట్టుకొని బలిమింబట్టినఁ బగలురానిదానికిఁ దనవెంటరమ్మని కారు
మబ్బుగమ్మిన యామాసనడిరేయి న్దనునన్న చేసినచందమునఁ బ్రత్య
క్షముగా గురువు లావులు బోధించినను దెలియనితత్త్వము, మూఁగ
సంజ్ఞలగు నక్షరముచేతను మఱి యనాదిగాఁ బరంపరాగతము
లగుటచే సామర్థ్యము జీర్ణించి యుచ్చారణసామర్థ్యము బొత్తిగా
నశించి సంసారపాపపంకిలహృదయులగు సొట్టమూఁతిపండితమ్మన్యు
లచే నవస్వరముగా కూటియాసతో మొఱఁగావింపఁబడిన తాత్పర్య
ధ్వనులచేతను వెండియు నహంకారవిమూఢులగు కుక్షింభరులచేతఁ
బక్షపాతముగా నపార్థముగా వ్యాఖ్యాన మొనర్పఁబడుటచేతనువ్యవస్థ

లేని నానార్థములతోఁ బ్రతిశబ్దమును సంస్కృతభాష నానావర్ణములఁ దోచు స్ఫటికమువలె విభ్రాంతిజనకమగుటచేతను వేదశాస్త్రముల యందలి మునిప్రోక్తభాష యెంతో మఱి యావేదశాస్త్రములయందు స్వమతాభిమానులగు వంచకులు మార్చి దూర్చినమాటలెన్నో యల్పజీవులగు మర్త్యులు కనిపెట్టఁ దరముకాదు.

“మద్దో-ల్పచలః” ముద్గశబ్దమునకు స్పృచలశబ్దమునకు వైద్యశాస్త్రమున సర్థమేమి? ముద్గ మనఁ బెస లనియు సల్పచల మనఁగా విశేషవారిమునుబుట్టినక త్వరగా జీర్ణమగుననియు సర్థములు చెప్పచున్నారు. ముద్గ యనుశబ్ద మనాదియగు సంస్కృత భాషకదా? ముద్గ మనుశబ్దమున కనాదిగ నాంధ్రుల కర్థముచెప్పుటకుఁ బెస లనుశబ్దముఁగూడ సంస్కృతముతోపాటున్నదనవీలా? పిడలుగాఁ బరిణమించినబీజమం దొడ లెదుగుచున్నకొలఁది బయలగు రోమరాజివలె ననాదిగా మాతృభాష ప్రవర్తించినకొలఁది నాంధ్రము మొదలగు దేశభాషలకూడఁ బ్రవర్తిలుచుంటుకేసఁదియము? మాతృభాషయన నొడలికి బీజము చెట్టునకు పిత్తువలె సఖిలభాషలకు మూలమగుధ్వనివిశేషము సంస్కృతప్రాకృతాద్యఖిలభాషలకు, నానావర్ణములు పెక్కురకముల కొలఁతలు పలువిధముల యందములు గల శరీరస్థితుల కాదికారణము మనుష్యులకు జరాశయమగు విధమున సవ్యాకృతాకాశ గుణమగు నిత్యావ్యక్తశబ్దమే మూలమనకలీతిదు. ముద్గమనఁగాఁ బెస లనియుఁ బెసరగింజ- పెసర మొక్క-పెసరాకు-పెసరపిందె-పెసరకాయ-ముదిరికుండిన పెసరచేను-పెసలలో నెన్నిరకములున్నవో- పచ్చపెసర- నల్లపెసర- పిల్లిపెసర మొదలుగా పెసరచే లెన్నివిధములో- యేపెస లేగుణమునిచ్చునో- యేరోగము శాంతించుట కేపెస లెట్లు వాడవలయునో- పచ్చిదా లే కుడికించినదా? పప్ప లేక పిండియా? యేవయనువారి కెట్టి

రోగమున కెంతమాత్ర మేవేళలం దెట్లునేవించవలయునో ప్రాజ్ఞులగు
గురువులు బుద్ధిమంతులగు శిష్యులకుఁ జిత్రక్షముగా బోధించి
నప్పటికిఁ బ్రమాదముచేనప్పుడప్పు డప్రకయోగములమున నొవధ
నేవ నిష్ఫలమగుచుండఁగా నేనాఁడో పుట్టిన పర్వ కయను సంస్కృత
మునకు మొన్న మొన్నఁ బుట్టిన కొండభాషవంటి తెలుఁగులోనావా
లని యర్థ మెవరో యెన్నఁడో చింకితాటాకులలోఁ బక్కిరినారని
డబ్బాసతోఁ జిన్నావాలో పెద్దవాలో వర్ణావాలో సరసావాలో
నేదేశపావాలో యెట్టియావాలోనిబమ్మైనయావాలో శే కావాలవంటి
యింకొకగింజలో యెవ్వయో నూటి కంటికిఁ బెట్టి నది తుంటి
కంటించి రొక్కమును భేషజమున లంకించుకొనుచు దుంటరులు
తామే శాస్త్రప్రపండితులమనియును నమవైద్యమే శాస్త్రీయమని
యును గుదిరినప్పుడు తమప్రయోజకత్వమనియు లేనిచో దైవ
మనియును స్వలాభముకై తోచినట్లెల్ల మందులు చేయుచు తనది
కానిచో గోదావరివటకు దేశరచున్నట్లు పైవారికి మాత్రాప్రయో
గముకావించి ముందుగా మందుకొఱకని డబ్బులంకించుకొని తమ
యప్రకయోగముచేఁ గొత్తరోగములంబుట్టించు నకస్మత్పులకుఁ
గారణము లోకద్రోహమాచరించువిధమునఁ యాజకులమనియు
ననుచానులమనియును శ్రోత్రీయులమనియును దంధ వేషములతో
మూఢులను వంచించి యకార్యకరణములు స్థలములు జాగుప్సిత
ములు బీభత్సములునగు మంత్రతంత్రప్రయోగముచేయుట వ్యర్థము
మంచి మంచి యాహారపదార్థములగ్నిపాలుగావించియనాధ జంతులగు
మేకలం బెక్కున్నిక్కిలి కూళితనమున మెడలంబిసికించివేదార్థములు
తాము స్వయముగాఁ జూచివచ్చిన ట్లభియించుచు యజ్ఞదేవతలు
తమ కౌగడచున్నట్లు కన్నులుమిటకరించుచు బొంతకాకులవలె శ్రుతి
మతియును లేక యహ్వరముగ నార్చుచు నుద్ధాతలు హోత లాగ్ని

ధులమని పొట్టలుబ్బ తేగతిని క్రొవ్వి క్రతుశాలలం బర్విడుచుఁ
బొండరీకము బహిరంగపుపందిలికూటము ? సోమాసితలవిప్పించు నెగ
తాళినవ్వులు దక్షిణలు కాక కట్నములు కానుక లందుటకై చేయు
టక్కులు తామే ద్విజులమనియు బ్రాహ్మణులనియు శ్రోత్రియుల
మనియుం దనుకు స్వర్గము బెత్తెడెడముగాఁ జేతులకందివచ్చుచున్న
దనియు, పావనులమరియు నితరులందఱును గర్మబాహ్యులు మ్రేచ్చులు
నస్పృశ్యులనియును స్వార్థపరాయణులై పండితమృన్ములై యహం
కారమున మతిమాలి యున్మత్తులవలె బొంగలవలె దుర్మార్గులు
జెక్కండ్రుకుటగా గుమిగూడి ప్రాణిహింస కావించుచులోకద్రోహ
మాచరించు చున్నారని కరుణాసముద్రుఁ డగు గౌతమబుద్ధుఁడు
చేసినబోధ యెంతయు స్పష్టశుకమనకతీతదు.

ఏదీ జగహోమమంత్రములచే దేవతల స్వాధీనముచేసి
కొన్నట్లు దంభముజూపు నిక్కటికయాదకులు తమరోగముల మాన్పు
కొనఁగలిగిరా ? యథేచ్ఛముగా బ్రతుకగలిగిరా ? తమహరిం బాగు
పర్చగలిగిరా ? వేదము లేవియో పురాణమునులు శ్రుతులెట్లు
పలకిరో యావేదవాక్యములకు మునులొనర్చిన వ్యాఖ్యానముల
తాత్పర్యమేమో కల్పమెట్లుండవలయునో- కూటికై వృత్తికల్పించు
కొని సోమరులై కర్మచెడిపోవునని శతవృద్ధులయ్యుఁ బెక్కుసారులు
కనికరములేక ఎలదవ్వనులకేవగాఁ బెండ్లాడుచు బ్రహ్మలోకమునుండి
తాముమాత్రమే యూడిపడ్డట్లు పిచ్చిపిచ్చివేషములతో నగ్గిమైల బుగ్గి
మైల నీరు మైల నింగి మైల యని యసందర్భపలాపము లొన
ర్చుచు లోకోపకారముగా మనోవాక్కాయకర్మములఁ గష్ట
పడి నిష్కాపట్యముగా సత్యముగా న్యాయముగా సర్వప్రాణుల
కుపకారముగా సర్వభూతసములై దయతో సంచరింపక “పశు
మాలభేత” యను వాక్యమునకు చేతికిఁ జిక్కిన పేదకట్టి

మేఁకలం బల్మింజంపి యావపనగ్గిలో వేల్చువలయునిదివేదవ్యాఖ్యాతల
తాత్పర్యమని గతానుగతికముగా శిష్టసంప్రదాయమని ముసలమ్మ
దయ్యపుముచ్చటలనమ్ముమూఢులచందమున భూతద్రోహులు, లోక
వంచకులు, కేవలస్వార్థపరులు, దయావిహీనులు, ప్రాణిహింసకులు
అయినవారు వైదికులట. పాడుజన్నెగట్టులకు తెలివా-తేటా? శబ్ద
జ్ఞానమా? స్వరజ్ఞానమా? సకలజగద్రంజక సహజపాండిత్యమా?
సర్వతంత్ర స్వతంత్ర శక్తియా? దయయా? దాక్షిణ్యమా? సిగ్గా?
లజ్జా? ధైర్యమా? పౌరుషమా? పరశ్రేయస్సహనమా? పోనీకూటికై
యెన్ని పోకిళ్ళుపోనీ మతెన్ని వేషములు వేయనీ వీరి కేమి చేటుగాల
మన్యాయముగా వ్యర్థముగా బ్రాణిహింస క్రతుమిష న్నావించు
చున్నారే? ఈ శబ్దమున కీయర్థమనియు నీధ్వని కీదిమూలమనియును
నిర్దేశింప నెవ్వరిశక్యమా?

వివిధదేశములందు వివిధజాతులలో వివిధసంఘములయందలి
వివిధకుటుంబములలో వివిధవయస్సులు సహవాసములంబట్టి వివిధసమ
యంబుల వివిధప్రసంగములకతమున నొక్కశబ్దమే యొక్క ధ్వనియే
వివిధతాత్పర్యంబులుగఁ బరిగణింపఁబడునని తెలియక “పశుమాల
భేద”యనువిధికి దేవతాప్రీతికై కొన్నిరకములజంతువులఁ జంపవలయు
నని మాంసాశనులై కూశలై హింసాపరులై తమప్రాణంబులు
తమకెంతతీపియో యితరుల కట్లుండునని యెంచక తమయాస్తి
భద్రముగాఁ దాఁచుకొని యితరులద్రవ్యము వెచ్చబెట్టించు ధూర్తుల
వలె తాముప్రొద్దుల మెక్కి యితరుల కేకాదశిం జాటు తుంటరి
వలె తనయాలికి ముసుఁగిడి యెరునాలి నెగాదిగఁజూచుపోకిరివలె
వ్యవహరించువైదికమ్మన్యుల నేమనవలయు? జీవత్పశువునకుఁ బ్రతిని
ధిగాఁ బిష్టపశువునువేయు వైష్ణవమతమును జగద్గురు వంగీకరించిన
తాత్పర్య మెఱిఁగియు నెఱుఁగ కింకను జీవత్పశుహింసనొనర్చు
మూర్ఖులనేమనవచ్చును? “సహింస్యాత్సర్వభూతాని” అను శ్రుత్యర్థ

మెఱుంగఁజాలని మూర్ఖులు పిల్లకాయ లీఁగల జంపునట్లు వైదికమ్మ
న్యలు క్రతువులం బశువులఁ జంపుచున్నారు.

సంస్కృతము ఛందస్సనియును భాషయనియును రెండువిధ
ములు. ఛందస్సనగా నపౌరుషేయవాక్కుగవేదము భాషయనఁగాఁ
బ్రాకృతులగు లోకు లన్యోస్యముం దనుయభిప్రాయములు తెల్పు
కొనుటకై యుపయోగించుకొను సంజ్ఞావిశేషమగుధ్వని. నిత్యా
పౌరుషేయావ్యాకృతావ్యక్తా పరిచ్ఛేద్యాఖండశబ్దము వేదము. అది
సముద్రఘోషవలె ననాదిగా నహబద్ధమై యనిర్వచనీయమై నిత్యమై
యమానుషవేద్యమైన యాకాశగుణము. ఆశబ్దమును లోకోపకార
పరాయణు లతీంద్రియద్రవ్యగుణులు బాలబోధకై దేవతలకుఁ
గనుముక్కులతో శిలాదారుమయములుగా విగ్రహములఁగల్పించినట్లు
దైవధ్యానము కల్గి జనులు తరించుటకొఱకును సకలపదార్థజానము
కలుగుటకొఱకును బ్రకృతి పత్యయము లేర్పర్చి దైవస్తుతికై ఋగ్వేదము
గాను దైవధ్యానపుపనియందలి యాయాసము తెలియనీకుండు
టకై ధాన్యపుమఱలం బనిచేయువారలకుఁ బడవలన్నాగువారికిన్
రంజనము పుట్టించుటకుఁ బాటవంటి సామవేదము న్నూటికై యజుర్వేద
కల్పవిధానము నృన్నిరి. శిలాదారువిగ్రహమున నవయవములకు
ప్రమొక్కుట యావిగ్రహములం బూజించుట సాలగ్రామములఁ గడు
గుట. దేవతార్చన మొనర్చుట యను సకలయజ్ఞముల దేవతాప్రీతికై
ధ్వనిగ్రాహియంతములవలె నొకరినొక రనాదికాలమునుండి జగ
దనుగ్రహబుద్ధిచేపురుహూతుఁడు మొదలు వేదవ్యాఖ్యాతలుయుగాను
సారముగా ననేకవిధములుగా వివిధలోకాభిరుచికేదగునట్లు మొత్తము
పైని చిత్తము ధ్యానాయత్తము కావించి జనులను దరింపఁజేయుట
కనేక మార్గములుగా “అధశబ్దానుశాసనమ్” అని వతంజలిమున్యాది
ఘహాభాష్యకారులు శబ్దార్థముల నుపన్యసించి, “ద్వేషీశ్చ” అను

మంత్రమునకు శబ్దకరముగా వైయాకరుణులు నగ్నిపరముగాఁ
 బూర్వమిమాంసకులు సర్థముచేయుటచే “పశుమాలభేత” పశు
 వనఁగాఁ జిత్తము- అలభేత యనఁగా దైవాయత్తముచేయుట
 యనఁగా మొత్తముపై “పశుమాలభేత” యను వాక్యమునకు
 మనఃస్వరూపులు తపోచిత్తమును దైవాయత్తము కావించవలయునని
 మంత్రార్థము అనవచ్చును. మఱి యందుఁ గల్పము సర్వలోకోపకార
 మగునడువడి- యానడువడి తీరు న్యాయముగాఁ గవ్వపడి వ్యవసాయము
 చేయుట పండించుట తనతోడిపాటిదంతువుల కాపాడికంటలు కుడిపి
 సుఖపెట్టి తాఁ గుడిచి సుఖించుట- సర్వభూతపయాపదుఁడగుటచే
 జనుఁడు చిత్తైక్యాగతనబొంది సంతోషమాతో హాయిగా బ్రతికి
 యేకోర్కయులేక దేహయాత్రనడుపుట- ఇది సర్వవేదముల
 ఫలితార్థము. “క్షజాః తిరాత్మనో వపామునఖ్నిత” బ్రహ్మయగ్నిలో
 హోమముచేయుటకై తనకడుపులోని వశ యనెడిప్రేగు పెట్టివైచె
 ననఁగాఁ బ్రజాపతియొక్క శరీరము రక్తాస్థిచర్మమయ మనియు
 నిక్కముగాఁ దనప్రేగు తనకడుపుచించుకొని హోమమునకై పెఱుకు
 కొన్నాడని చెప్పవచ్చునా? క్షజాపతి దేహమాఁగూడ మనుష్య
 దేహమువలె బాంశభౌతికమని చెప్పవచ్చునా? యజ్ఞమహిమనుగొని
 యాడుటకై యర్థవాదముగా నాశ్రుతి ప్రవర్తించుచున్నదిగాననా
 శ్రుతులకుశబ్దార్థమూర్చిచెప్పవలసిగు న్నది. కాన “పశుమాలభేత”
 యను వాక్యమునకు మేఁకలంబంపి బలియిచ్చుటగాని యర్థము
 చెప్పరాదు. మాంసాశనులగు క్రూరమనుష్యులు యజ్ఞముమిషవెట్టి
 వేషచోదితమని యనేకార్థమాలిచ్చుశబ్దమునకుఁడ గుంజుష్టానుసారముగా
 సర్థముచెప్పి వేదాంగముని శౌతవిధులను దమనిష్టానుసారముగా
 శిష్టనంప్రదాయమని ప్రకటించుచు గ్రామదేవతజాతరకు మ్రొక్కు
 కొన్న మాంసభక్షకులవలె (వైదికులయనియు బ్రాహ్మణులయనియు)

సంధపరంపరానుశ్రుతముగానున్న శబ్దవిశేషములను వేత్తలమనుకొని విజ్ఞప్తిగా యుద్ధోషించుచు పామరరంజకముగా బొమ్మలాటలు నాటక ప్రదర్శనములవిధమున వివిధక్రతుక్రియాకలాపములను విధిచోదితములని మూఢులం బెదరించుచు దంభవేషములు దొంగనిష్ఠలు కొంటె చేష్టలతోఁ బాపమెఱుంగని సాధుజంతువుల నుదరపోషణవృత్తిగా యాజకులమనియు పట్కర్మనిరతులమనియు దంభముగాఁ జాటుకొనుచుఁ గేవలపరమార్థమునకుమాత్రమే యర్పించుచున్నట్లుగ కడుచుఁ గడువృద్ధులయ్యుఁ గర్మచెడిపోవునని మిషవెట్టి నూనూఁగు ప్రాయపుచేడియల కేవలాఁ బలువరుం బెండ్లాడి యైహికభోగంబుల సంతృప్తిఁగొనక సోమరులైన ముష్టిబాళండు “పశుమాలభేత” యను శబ్దమునకు దేవతలపేరుచెప్పి మేఁకలంజంపి తిసవచ్చుననుచున్నారు. “సహింసా త్సర్వభూతాని” యజ్ఞార్థముతప్ప భూతహింసచేయఁ గూడదని ప్రక్షిప్తార్థము చెప్పినారు. ఏజంతువునైనను జంపఁగూడదని విధించుచున్న శ్రుతికి “వైధేయహింసాంవినా” క్రతువునందు తప్ప ననుప్రక్షిప్తార్థ మేలచెప్పవలెను? జగద్గురువు లీమాత్రమైనఁ బూర్వాచారకల్పమున కనుజ్ఞయిచ్చినఁగాని యజ్ఞవిధానములు నిస్సారములై పామరులకు రుచింపక మొదలే దేవతాచింతనముమానుకొని యథేష్టముగా జంతుల నిమిషమిటీచంపెదరని యర్థాంగీకారముగాఁ దలలోని పేలు మంచమందలి నెల్లులును జంపఁబడుట కొప్పుకొన్నట్లు “యజ్ఞదీక్ష నెందఱువహింపఁగలరు? మనుష్యులలో లక్ష కొకఁడుగదా యట్లు కేవల శ్రోత్రియుడైనవాఁడు. తిండికై కాక కేవలహోమార్థమై మిక్కిలిదుర్లభమగు లక్షణములుగలపశువును హింసింపవచ్చునని” శ్రౌతమతస్థాపనమున కొడఁబడిరి. శాస్త్రముకంటె నాచారము బలీయము. పారంపర్యముగావచ్చునాచారము మంచిదైనను జెడ్డదైనను మానుకొననేరదు. మఱియును మానుకొనుటకుఁ జేసినయుపదేశ

ముచే మంచికిబదులుకీడగును. పూర్వాచార మెందుకుఁబట్టెనో
యాచార మెంతవరకవలంబింపవలయునో యెంతవఱకుఁ బ్రకృత
కాలానుసారముగా మార్పుకొనవలెనో యెప్పు డెట్టి సడత ప్రజోప
కారమగునో బాగుగ నాలోచింపక “శతాంధాః కూపం ప్రవిశంతి”
యనునట్లుకవుస్తకమునకుఁ బ్రతివ్రాయుచు నావుస్తకవ్రతమునఁ
జచ్చినయీఁగయుంటఁ జూచి తా వ్రాయుబ్రతిలో నీఁగనుదంపితెచ్చి
యంటించిన మూర్ఖునివలెఁ గాలవశముచేత శిష్టాచారముల ధూర్తుల
గాని యవివేకులుగాని యొవర్చినమార్పులుగూడ నాశిష్టాచారము
లోనివేయని గతానుగతికులై యుక్తాయుక్తవివేకహినులై వేదవేత్త
లయ్యును ముగులఁబఱడితులయ్యును స్వార్థపరులై కొందఱును
మంచికిఁబోయినఁ జెడ్డవచ్చునేమోయని కొందఱును సర్వము విష్ణు
మయమనియు వైతాగ్యమున నుపేక్షించి కొందఱును శిష్టాచార
ముగా నవలంబింపఁబడినదురాచారము లడంపనేరకున్నారు అన్ని
దురాచారములలోను మఱి యన్నిపాపములలోను మిక్కిలిఘోర
మైనది చంపుటకన్న మఱెద్దియునుగానని స్వభావముగాఁ దమబ్రతుకు
నందలి దీపిఁగలదనుల కంఠఁజీకిం బ్రత్యక్షానుభవమేకదా? మనుష్య
బలియిచ్చునాచార మేలమాన్పించిరో యాహేతువునే బాగుగఁ
దలపోసి మనుష్యేతరపశుబలికూడ మాన్పింపరేల? మనుష్యులకు
దమబ్రతుకువలె జంతువులకుఁ దమబ్రతుకుఁదీపియింప తలంపనికూళల
తగవునీర్పయముఁడు లేడా? అకాలమృత్యువు న్యాయస్థానము
కాగా?

“ఎందు కట్లు ఘోషించెడు ప్రాణహింసచేయగూడదుకూడ
దని” భూతహింసవలనఁగాని భూతములు బ్రతుకనేరవు. అహమన్న
మహమన్న మహమన్న మహమన్నాదోఁన్నాదోఁన్నాదోఁన్నాదో”యన్న
మును నేనే యన్నమును భక్షించువాఁడును నేనే యని శ్రుతి

యుద్ధోషించుట కనిపెట్టవా? అనేకకోట్ల కీటకములతో జీవాణువులతో నిండిన గాలి నీవిశ్వాసవాయువుతో దిగపీల్చక జీవింపగలవా? లెక్కలేక మిలమిలలాడుచు బ్రతుకుచున్న పురువులతో నిండిన జలమును ద్రాగక జీవింపగలవా? వేయేల నీబ్రతుకంతయు నితరజీవహింస వల్లనే గదా కొనసాగుచున్నది? జీవికి జీవియే యాధారము. మాంస భక్షణమే తప్ప నెదవు. వేదనిందయును వైదికనిందయును గావించి క్రతువులం బశుహింస నేలకూడదనెదవని" యడిగిన నిదిగో సమాధానము. ధర్మార్థకామమోక్షములను నాల్గు పురుషార్థములను సంపాదించుకొనుట మనుష్యజీవితమునకుఁ బ్రయోజనకరముకదా? "పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్" కనుక బ్రతికిన సార్థక్యము లోకోపకారముగానడుచుట. లోక మనఁగా సహంకారముమకారములతో స్వదేహాభిమానమున జీవితేచ్ఛతో సుఖింపఁగోరి కరచరణాద్యవయవములతో మృతోవాత్కాయకర్మములచే ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్య విశేషననువాయాభావాత్మకసప్తకదార్ధతత్త్వముం బ్రకటించుచువీరు మనుష్యు లివి పశువు లివ్వి జడములు. సుహృదనుహద్వివేకములతోఁ గట్టము న్దప్పించుకొనుటకును సుఖమును బొందుటకును యత్నించు నేజువులు తనకుఁ గాన్పించునో యట్టిజంతుసమూహము జంగమ జీవలోకము. తక్కినది స్థావరజీవలోకము. తనకుఁ దెలియఁబడిన దెల్లలోకమే. లోకము కాని దెద్దియును లేదు. మఱియుం జైతన్యము కాని పదార్థమెద్దియును లేదంతయుం ప్రాణమయమే. జీవమయమే "హరిసుముకానివస్తువు కరమాణువు లేదు" అన్నట్లు జీవికాని లోకమేలేదు. అయినను ధనవలె భగమోదములగపర్చు జంతువులు తనజాతివారు తనబంధువులు తనహితులం దాఁద్రేమించుచున్నట్లు ప్రేమించువాఁడు భూభేదయాకరుడై లోకోపకారిమనఁబడి బ్రతుకు సార్థక్యముగా నొరులసుఖఘట్టులచేఁదా సుఖముగ బ్రతుకఁగలఁడని

యెల్ల రెఱిగినసంగతియే. చావునకుఁ దెగింపక లంకణముచేయరా
డన్నట్లు సచ్చిదానందలక్ష్మణుఁడగువరమాత్మలో లయమంది కైవల్య
మందుటయే పరమ పురుషార్థముగను, కైవల్య మనఁగా శాశ్వ
తముగా సకల భూత దయతోనొప్పట కనుకను బాహ్య
శుచినందినందప్ప సంతశ్శుచి కలుగదుగనుకను మనోవాక్కాయ
కర్మములతో సకల ప్రాణులం బ్రేమించుటచే సంపూర్ణతృప్తిపూపక
మగు కైవల్య మబ్బునుగనుకను ద్వేషముచేత మనస్సంతుష్టిబొత్తిగా
చెడిపోవును గనుక, తిండికై నను జంతువులం జంతుట కలవడనొల్లని
మనుష్యుఁడు తనతోడిపాటిమనుష్యులనుజంతుజాల కుంటచేతను జంతు
హింసకుం దగిన సరక పతన హేతుక కార్యముగాని క్రూరసాధన
ములుగాని బొత్తిగా వినర్జించుట కలవాటుపడిననాఁడు పౌరవాటున
నై సతనసాధుములోని వారికెవ్వరికై న నెన్నఁడును ప్రాణిహింసచేయఁ
గలశక్తి బొత్తుగా నుండదుగనుకజంతువుల నొట్టుటకుఁగాని చూపు
టకుఁగాని బొత్తుగా నలవాటుపడనివారు తమతోడిపాటిమనుష్యులం
బ్రమాదముననై హింసించుసాధనములుదాల్చుకుంటచేతను సకల
భూతదయఁగలమనుష్యులు మాంసాశనముమాని యొరుల ప్రాణములు
గాచి సుఖముగా తాము బ్రతికెదగుగనుకనే “అహింసా పరమో
ధర్మః” అనువచనము “నహింసా త్సర్వభూతాని” యను శ్రుతి
శిరోవిధివాక్యము ననాదిగా నప్రతిహతములుగానఖిలలోకసమ్మతము
లుగా యుక్తియుక్తములై తనరారుచుంటచే నహింసావ్రత మిట్లు
తోడిపాటిజనులకు మాటిమాటికి స్వభావముగాబోధింపవలసివచ్చెను.
భావనావశమున మనస్సు రాగద్వేషములంది కృత్రిమముగానాటకము
నందువలె వికారపడునుగాని శరీరమున కితరులచేఁగలిగిననొప్పివలన
నిక్కముగా క్షోభించును. దూషణభూషణతిరస్కారములు పిల్ల కాయ
తిట్టినతిట్ట మనస్సును నొగిలింపలేదు. పిల్ల కాయ నటికిననజకు శరీర

మును గాయపర్చి బాధింపకమానదు. శరీర వేదనము నిక్కము-
మనోవేదనము కృత్రిమమును సంకల్పవశమునుగలవలె మృషయును.
తిట్టుట. వెక్కిరించుట. యెగతాళిచేయుట తెలిసీ తెలియనివారి
నొకప్పుడు దుఃఖిట్టునేమోగాని కొట్టుట దేహధారులనందఱిని తప్పక
దుఃఖిపెట్టకమానదు. తిట్లకుం గొట్లకై న నొప్పుకొనునుగాని చంపఁ
బడుట కొప్పుకొనుట ప్రాణిస్వభావముకాదు. కాబట్టి చంపఁబూనుట
కన్న గ్రౌర్యమును జంపుటకన్నఁ బాపమును మఱి యితర మెద్దియు
నైనాదు. తమకుఁగాని యితరజంతువులకుఁగాని నిద్రాహారవిహార
సౌఖ్యముల వృంగముకలుగఁజేయుబోని నెనకుగలమనుష్యులు
నాస్తికులుగానీ యాస్తికులుగానీ యేజాతివారుగానీ స్త్రీలుగానీ
పురుషులుగానీ మఱి యేనడువడినుండనీ సజ్జనులే యవుదురు. కాని
దుర్జనులెంతమాత్రమున్లానేరరు. భార్యలుభర్తలు ఆర్యులనార్యులు
నాస్తికులాస్తికులుసగోత్రులసమాసగోత్రులు పాత్రులపాత్రులనికొని
మిథ్యాచారములను దాంభికులు వంచకులు స్వార్థపరాక్షణులు
కల్పించినపన్నికలు. వైపరీత్యములు. తేషిషోనివన్నెలు వేషములు
రచనావిశేషములు వ్యాసహారికములుగాని యదార్థముగా బ్రతుకున
కవశ్యకర్తవ్యములుం బారమార్థికము లెంతమాత్రము స్థావు

“మరణా ప్రకృతి శ్శరీరిణాం వికృతి ర్ద్వివితముచ్యతే బుద్ధైః,
క్షణమస్సృవతిష్ఠతే శ్వసన్యదిజంతుర్ననులాభావానసా” మరణము
ప్రకృతి-జీవనము వికృతి- శరీరము బోడగాఁబుట్టుట ప్రకృతి- వస్త్రా
ద్యలంకారములతోఁ బిదపఁగప్పట్టుట వికృతి- ప్రకృతియగు మరణా
వస్థయందు జీవనలాభనష్టములురెందునులేవు. వికృతియగు దేహ
ధారణావస్థయెడ జీవనలాభము కలదు కాబట్టి యొక్కక్షణమాత్ర
మూపిరితీయుచున్నప్పటికి జంతువు జీవన లాభముకలదే యగును.
కాబట్టి ప్రతిజంతువును ప్రాణలాభకరమగుబ్రదుకునే కోరఁదగినది.

“బ్రతికియుండిన సుఖములు వడయవచ్చు” అనునట్లు స్వభావముగా నెన్ని కష్టములు సహించియోనను సకలజంతువులు బ్రతుకుటకై కోరుచుంట యెల్లర కనుభవమయినసంగతియేకదా! కాబట్టి యట్టి యును రూడ్చి జంతువుల నేమివచేసినైన జంతువుకై దయయే మూర్తిగాఁగల సర్వేశ్వరుడు వేదశాస్త్రముఖముల నెప్పటికిని శాసింపఁడని భగవంతుని దయాతత్వ మెఱిగినవేత్తలు “పశుమాల భేత” యను శ్రుతికి జంతువులను దేవతాప్రీతికై చంపవలసినదను సర్థము రవంతయైనను జెప్పనొల్లరు.

ప్రత్యేకమనెకార్థములతో వ్యవహరింపఁబడు సంజ్ఞారూపము లగు సకారాదివర్ణము లుదాత్తాదిస్వరములు మొదలగునానారూపక చతుర్విధాభినయవిశేషముఁ న్నియును సర్వలోకోపకారముగా విని యోగింపవలసినదనియే సకలవేదశాస్త్రముల ముఖ్యాభిప్రాయమని నిఖిలాదిమునులు వెల్లడించుచు నానావిధజనాభిరుచుల ననుసరించి నానావిధసంజ్ఞార్థబోధకశబ్దజాలమున సమస్తవేదశాస్త్రముల నిర్వంచి చుట తెలియక మాంసాశనవ్యసనాధీనులగు క్రూరమనుష్యులు వేద శాస్త్రముల కపార్థములుచేసి శౌతస్మార్తతంత్రములు నడిపించుట మిక్కిలి హేయమును శోచనీయమును “అగ్నిమీశే పురోహితమ్” శరీరమును బోషించుజతరాగ్నినిఁ గోరుచున్నాను అనినను హాయిగా దిన్నయన్నమును జీర్ణముచేయఁగల జతరాగ్నిశక్తి నాపించుచున్న సనుసర్థమునఁ దనయాఁకలిఁదా నెఱిగినతోడనే ప్రత్యథమమునఁ గోరుట యన్నివేదములకు మొదటిదగు ఋగ్వేదముయొక్క మొట్ట మొదటిమంత్రము తెలుపుచున్నది. వద్యరూపకమైనఋగ్వేదమే సప్తస్వరాత్మకముగాను లయవిశేషముగా శ్రావ్యముగాఁ బాడఁబడి కేవలవాచికాభినయస్వరూపమై సామవేదమనబడుచున్నది. “ఇషే త్వోరేత్వా”యని మొదలిడఁగి యజుర్వేదమునకు “ఇషమేవోర్జం

యజమానాయనధాతి" అన్న మే బ్రతుకఁ గోరినజంతువునకుఁ బుష్టి నిచ్చుచున్నదని బ్రాహ్మణ మర్థమునుపేర్చెడి కేవలవాచికాభినయ విశేషమైయున్నది. "ఇష్టేష్వోర్జ్జితేష్వేతి పలాశశాఖాంఛినత్తి" అని యజమానుఁడు మోదుగుచెట్టుకొమ్మను నలుకుచున్నాఁడని చతుర్విధాభినయవిశేషము. చేఁ దనదేహముతో సంబంధింపక వేటుగా నున్న జంగమస్థావరపదార్థముల నుపయోగించుకొనువిధమును శిక్షా వ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పము లెఱిగించుచున్నవి. ముత్తముపై నను స్రవేద శాస్త్రములవలన ననుజాఁడు పొందఁగలఫలము నిత్యసంతుష్ట జీవనము. వడంగముల ప్రయోజనము వేదములననుసరించి శాశ్వత సుఖజీవనమును సంపాదించికొనగలనడువడి. ఉసులులకు శరీరము నకుఁ గలసంబంధమువంటిది వేదములకును వేదాంగములకును. మానసిక ములు వేదములు వేదాంగములు దైహికములు. అతీంద్రియంబులు దివ్యస్వరూపవిశేషములు వేదములు. బుద్ధిప్రపత్తకేంద్రియాభినయ విశేషభోధకములు వేదాంగములు. వాస్తవముగా వేదము లనంత విధములు. వేదములును వెల్లిడించు వేదాంగములుకూడ ననంతవిధ ములు "పలాశ శాఖాం ఛినత్తి" అనుకల్ప వాక్యమునందలి పలాశ యనుపదమునకును శాఖాయనుపదమునకును ఛినత్తి యనుపదమునకు నర్థము లనంతవిధములు. ఎందఱుజీవులో అన్నిరకములబుద్ధులన్ని రకముల చతుర్విధాభినయవిశేషాత్మకేంద్రియవ్యాపారములును. ఏ జాతిజంతువునకాజాతిగుణములుచేష్టలు మిక్కిలియింపుగావా? "విద్య తేనేన విత్తమితి వేదః" విత్తమనఁ గోరినవస్తువు. తాఁ గోరిన కోర్కె యేసాధనముచే లభ్యమగునో యదంతయును వేదమే. ధర్మార్థకామమోక్షసాధకోపాయమంతయును వేదమే. హరిహరీ యే మిఘోరము. శిష్టాచారమని యుభయలోకభ్రష్టులు గతానుగతిక లయి సిగ్గులేనిమొండిబండలై వినుటకుఁ జూచుటకుమిక్కిలియసహ్య

కరములగుకలుకులతో బీభత్సములగు పనులచేయుచు నెనరుమాలి నోరులేనిసాదుజతువులను ఘోరముగా ముక్కు చెవు లోన్నరు మూసి చంపి కడుపుజీల్చి ప్రేవులులాగియోహూ సోమాసుల సొంపు లధ్వరులు కూటివేసము లక్కటా పిల్లికిఁ జెలగాట మెలు కకుఁ బ్రాణముపోవుట “పశుమాలభేత” అనుమంత్రమునకుఁ దన వారు పశువులుకారాదా? యామంత్ర మట్లు విధించదని చచ్చిన యీగ వంటిచు వీరపూర్వాచారమే తార్కాణమా? పూర్వుల యాచారానుసారముగా నొక్క పశుహింసఁదప్ప మఱెద్దియైన సద్వి ధానముఁ దాఁ జేయఁగలిగెనా? “పశుమాలభేత” యని కామ్య కర్మము నుద్దేశించిన విధి శ్రుతికిఁ బిష్టపశువును దేవతాప్రీతి వేయు బ్రాహ్మణులు కర్మబ్రాహ్మణులు పాపండు లని యనఁదగునా? పామర బోధకై - వివాహమునఁ బుస్తెముడి - గోత్రస్మరణమునఁ బిండవిధి - నీతిబోధయే నాట్యము బొమ్మలాట - పూర్వవృత్తాంతసూత్రమునఁ గావ్యములు పదములుం బాటలును వీరవిఖ్యాతికి గుర్తుగా దేవా లయము మఠము సత్రము దివ్యక్షేత్రము - జాతరసంబరము సందడి చూపులు - అహింసావ్రతదీక్షకై శయనై కాదశీనిష్ఠ మొదలుగా జగదుపకారములగు సడత లాచారములు వ్రతములు నీతులు నిష్ఠలు ముద్దులు ముచ్చటలు విలాసములు వేడుకలు విహారములు గోటులు నీటు లొయ్యారములు డాబుదర్పములు సమయోచితములుగా సాధు జనోపకారములుగా సకలభూతదయాపరములుగాఁగానిచో కేవల పూర్వాచారములైన పేతువుచే సజ్జనాదరణీయము లెంతమాత్రము న్నానేరవు.

వ్రస్తుతకాలానుసారముగా సర్వజనులకును బ్రతుకును బొడి గించి సుఖమానగలిగింపఁదగిననడువడి ననుసరించుట మేలు - పూర్వా ఛారము ననుసరించఁగలసినదే - శిష్టులయినపూర్వుల యాచారమున

కర్థమేమి ? శిష్టాచార మనఁగా సర్వలోకోపకారకమైన యహింసా
 వ్రతమున్న నితరమెద్దియు న్నాదని మనుష్యుడై నవానికెల్లఁ దెలియక
 తీరదు. భూతదయలేనివాఁడు రాక్షసుఁడుగాని నానిసి యనిపించు
 కొననేరఁడు. ఏనుగుపాదము లో నితరజంతుపాదములన్నియు నిముడు
 నట్లు ధర్మములన్నియు సహింసావ్రతములో నిమిడియున్నవి మిగిలిన
 బుద్ధిమంతుఁడు నోటినిండ దీసిపాటువైచి చెఱువులోని చేతులు
 చెల్లెగఁగ్రాకిపోయినవన్నట్లు మనుష్యులకుఁదప్ప నితరజంతువుల
 కాత్మలేదనియు సమస్తలోకమును మనుష్యజీవనోపయోగమునకై
 యుద్దిష్టమై దేవునిచే నృజంకుఁబడె ననుపామగుల మూఢవిశ్వాస
 మేనునవలయును ? పోనిం దంతయును దేవవశమే సుషుప్తియందలి
 యూర్పువలెఁ బురుషప్రయత్నములేని దేహమునందలిధాతువులు
 నానావిధములుగా స్వభావముగా సుత్పత్తిస్థితిలయవిధానము లందు
 చున్నట్లుదేహమునకు వెలుపల పంచభూతసంయోగవియోగవిశేషము
 లచే నానావిధజంగమస్థావరస్పృష్టిస్థితిలయక్రియలు జరుగునట్లు కేవల
 దైవవశముచేతమాత్రమే మనస్సంకల్పవికల్పమూలములగు ప్రాణి
 సంరక్షణమును ప్రాణిహింసయును గామక్రోధలోభమోహ మద
 మత్సరములతోఁగూడి సకలజంతువు లన్యోన్యహింస కావించుకొను
 టయు సహంకారముమకారములతో వ్యవహరించుటయును గలుగనీ,
 కానిసుఖముగా బ్రతుకఁగోరుటయును యధేచ్ఛముగాఁ దిరుగనెంచుట
 యును సర్వజంతువులకు నెన్నిటికిని మఱినిసహజప్రయత్నముకదా?
 స్థావరప్రాణులసుఖదుఃఖవిధానములు మనుష్యులు రవంతయును గని
 పెట్టలేరుగనుక స్థావరప్రాణులను భక్షించి తమగూఁకలి తీర్చుకొనక
 తీరదు కాని కొంతవఱకై నఁ దమవలెఁ గష్టసుఖములను వెల్లిడించు
 జంతువులను దమశరీరాలోగ్యముచెడుటఁక పృథావ్యసనపరులై
 దేవతలకర్పించుమిషమీఠఁ గొండఱు భిక్షోచాఖిల్యమునఁ గొండఱు

చంపి యజ్ఞార్థాకథ్యమాంసములఁ దిని కొరియుకాఁ మృత్యుముఖమునఁ
జొఱఁబడుచున్నారు. మాంసాశనులు-త్రాగుబోతులు-వ్యభిచారులు
దొంగలు- జీవహింసకులు- కూటసాక్షులు- కల్లబోతులు లోక
ద్రోహులు- మోసగాండ్రు- ఆతతాయులు మొదలగుదుర్జనులు
మొత్తముపైమనుష్యులలో జగముందుఁ గొందఱుగన్నాస్యులు-తపో
ధనులు- వృధప్రతులు కోటి కొకిరిద్దఱు తక్కుఁ దక్కినవారందఱును
తెలిసీతెలియని స్వార్థకురులు సజ్జనలవలె దంభవేషముతో ప్రాణి
హింసనుగావించుచు తమయిష్టానుసారముగాఁ జరిగినవంతులను దమ
పౌరుషకృత్యమనియను దమకుఁ బ్రతికూలమయిన దైవవశఁనియును
జాటుచుఁ దాము చెడి యెరులఁ జెఱచుచుంటకుఁగూడ దైవమే
హేతువగునా? ఏమో యేసంగతియు నిశ్చయించి చెప్పవశము
కాదు.

ప్రతిక్షణమునానావస్తుజ్ఞానముచే సంకల్పవికల్పములమాటుచు
గతించినసంగతి పరాధుఁడు మత్తరక్షణ మేమగునో నిశ్చయపర్చ
నేక యబీష్టలాభముకై దేవులాడుచు దిగ తరేఖవాద్దు తోచి
తోచనిచందమున వస్తుతత్వజ్ఞాన మందీయందకి సిద్ధాంతములు
చేసికొను జ్ఞానలవదుర్విదగులే- పోనీ తమ ప్రేమకుదూరమైనమేకలు
మొదలగుజీవుల నేమివచేతనో చంపినఁ జంపనీగాని యన్నిజంతువుల
కన్న జ్ఞానవంతుల మనుకొన్నమనుష్యులు తమలోఁ దా మొదు
కూఱక కూటికిలే దనియా గడ్డకు లేదనియా కాట్లాడి తన్నుకొని
యిందొరులను వ్యర్థముగాఁ జంపుకొనుచున్నారు? చెట్లుచేమలు
దుంపలు కాయలు పండ్లు నానావిధసస్యములు తమంతదాము సహ
జమగవుట్టి పెరుగుచున్నవి. మఱి పైరుపెట్టి పండించుకొన్న సవవిధ
భాస్యములు చేవలుజెల్ల లడ్డమైనగడ్డి యన్నివిధములయిన మృగ
మాంసములు యధేష్టముగాఁ దమపొట్టనింపుకొనుటకు నేళ్లు చెరువులు

నూతులు పలురకములపానకము లానవములు మద్యములు దప్పి
 తీర్చుకొనుటకై కొండగుహపొదరిండ్లు చెట్లతోట్టలు నానావిధగృహ
 ములు మిద్దెలు మేడలు కావలసినన్ని కష్టపడి నిర్మించుకొన్నచోఁ
 జెట్టులకట్టలు నారచీరలు ప్రతిపట్టు రోమములతోనేసికొన్న ముతక
 సన్న బట్ట కప్పుకొనుట సకలయంత్రములు యానములు బండ్లు వివిధ
 జంతువాహనము లోడలు భూమియందు జలమందును సంచరించి
 యథేచ్ఛ దేశఁబుల సంచరించుటకై యంతకుఁడగినబొంతిలై తనివి దీఱఁ
 గామోప భోగంబుల నోలలాడించు నీడుజోడుకుడిరిన దినదినము
 క్రొత్త క్రొత్తచవులెఱిగించు కామినీకాముకులు- ఈతిబాధలనుండి
 తప్పించుకొని బ్రతుకఁగల నానావిధజీవనోపాయములు సకలసామర్థ్య
 ములకలిగించు పలురకముల మందులు మ్రాఁకులు కావలసిన సుఖ
 జీవనసాధనములతో నెవరినుట్టుకువారికే యేదేశమున కాదేశమండే
 మొత్తముపై “కోతి భారః సమర్థానాం కిం దూరంవ్యవసాయినామ్
 కోవిదేశః సవిద్యానాం కశ్యత్తుః ప్రియవాదినామ్” అన్నట్లు తెలివి
 తేటలతో సంచరించినచో నెంతసంఖ్యాకముల జీవనోపాయములతో
 నిండి యనంతయనఁదగు కృధివిపై నన్వోఽస్యన్నేహబాంధవప్రేమ
 లతోఁ బరస్పరసాహాయ్య మొనరించుకొనుచు మనుష్యులంబఱు న్దను
 జీవితమును సుఖముగాఁ గడపుకొనక- వేదములఁట- శాస్త్రములఁట
 పురాణేతిహాసములఁట- పూర్వాచారములఁట- శిష్టులఁట భ్రష్టులఁట-
 యార్కులఁట- మేచ్చులఁట- వైదికులఁట పాపండులఁట- నాస్తికు
 లఁట- యాస్తికులఁట- శ్రీమంతులఁట- పేదలఁట- బ్రాహ్మణులఁట-
 యంటరానిపారఁటమడివారఁట మైవారఁట- పెండ్లఁట- పేరంటమఁట-
 సంసారులఁట- సానులఁట- వావులఁట- వరుసలఁట- పుణ్యమఁట-
 పాపమఁట- స్వర్గమఁట- నరకమఁట- క్రిందిగన్మమఁట- మీఁదిగన్మ
 మఁట- క్రౌతకర్మలఁట- స్మార్తకర్మలఁట- వైదికమఁట- లౌకిక

మఁట. భార్యలఁట. భర్తలఁట. తల్లిదండ్రులఁట. పిల్లలఁట.
 చెల్లెలు తమ్ముఁ డన్న యవ్వు యమ్మ పిన్నమ్మ పెద్దమ్మ
 కొడుకు కూతురు వదిన మఱిదలు తోటికోడలు ప్రభువు నేవ
 కుఁడు గురువు శిష్యుఁడు దేవుడు దయ్యము న్యాయ మన్యాయము
 సదాచారము దురాచారము తనుఁగట్టుతాళ్లు తాఁ దెచ్చు
 కొన్నచందమున మనుష్యులకుఁ బండితమ్మస్వతః చదువు వ్రాఁతలు
 స్వర్గనరకములు పూర్వోత్తరజన్మములు లేనిపోనియొక్కరమాలిన
 కట్టుబాట్లుజరగనిమాట యరగనితిండివలెఁ దక్కినజంతువుఁ న్నియును
 జ్ఞానహీనములనియు తామొక్కరే యానమునుజించి సూర్యునిలో
 నున్న లేశమునుగూడ లెక్కింపఁగల తెల్విగలవారమనియు నోటికి
 వచ్చినట్లు ప్రేలుచుఁ తేరికివచ్చినట్లు ప్రవాలుచుఁ దమచెడ్డ రాణి
 వాసముగాఁ దనమంచి వెలయాలిన్ గావించుచు సహంకారమమ
 కారముల విట్టివీఁగుచు మాదేశము మామతము మాజాతి మాబంధు
 వులు మావారు మాయిల్లు మావాకిలి మాపరువు మాయాస్తి
 మాక్రయోజకత్వము మాపిల్లి మావాపము మాకును మీకును
 తేజస్తిమిరములకున్నంత భేదము మాకును మీకును సరిపడదు క్షణ
 మైనఁ గిట్టదు మాదేశమున మీ రడుగిడరాదు. మమ్ములను మీరు
 ముట్టుకొనరాదు మీగాలి మాకు సోఁకరాదు మీయున్ని మాకుఁ
 గిట్టదు మాకారోగ్యము మాకుధనము మీకుఖుణము “అస్తిభాతి
 ప్రియమ్” ఉన్నది ప్రకాశించుచున్నది ప్రేమించుచున్నది యని
 సచ్చిదానందమూర్తియగు దేవుని ప్రతినిధుల మని చాటుకొనుచు
 నొకరితో నొకరికి సరిపడక రాజధర్మమఁట ధర్మయుద్ధమఁట వీరస్వర్గ
 మఁట ఈతిబాధలతో విధిలేకచచ్చుటయేగాక కోరి తమంత యెదిరి
 నానావిధోపాయములు కల్పించుకొని నానావిధాయుధము లిచ్చుచు
 కొని రాచవీరుఁగు తోఁడులేక పోవ దనుసామితగాఁ దమతోడు

గుట్టము లేనులు మొదలగుమృగములనూడ బలత్కారముగాఁ
గూలించుచు నొకరినొక రెదుర్కొని కోట్లకొలది హాయిగాఁ దిని
కుడుచుకాలములో క్రొవ్వి యొందొరుంబొడుచుకొనిచచ్చుచున్నారే
మనుష్యులు. కటకటా యితరజంతువులకన్న నెంత తెలివిమాలిన
వారు ? సకలజగత్సృష్టిలో నిక్కముగ మనుష్యసృష్టి యొకకుర్లు-
సొగసుగు తక్కినజంతువుల సుఖజీవనసంపత్సస్యమునకు మానవుఁ
డొక వెఱబొమ్మ. నిర్మలబ్రహ్మసృష్టిలో మనుష్యుఁ డొకమసిబొట్టు-
తెలిసినవారు దేవతలు. తెలివితేని జంతువులు కశువులు. మునివలె
దెలిసినను బాధలేదు. కశువువలె దెలియకున్నను బాధలేదు.

తెలిసీ తెలియక జ్ఞానలవదుగ్నికగులాటచేత మనుష్యులు : కోరి
క్రొవ్వి తమలోఁదాము కొట్లాడుకొని వేదశాస్త్రములు చదువు
వ్రాతలు తెలిసికొనుటకై పడుచున్నశ్రమకుఁ బై పెచ్చు కోట్ల
కొలది మూఁకమూంకలై పండువంటిదవ్వనమున హాయిగా నన్యో
న్యానురాగముగ సుఖంబు నేరక పోరాడి చచ్చు. అంత యాశ్చర్య
మేమీ దైవసంకల్పము ? ఆహా ఏమి పౌరుష మేమి వివేక మెఱిగి
యెఱిగియెఱుంగని కశువులకన్న హీనముగఁ బోరుచున్నారే
మనుష్యులు ? మనుజులకన్న మత్తేవాణియైన నయము రాలు
నయము అప్పలు నయము. ఒకరినొకరు చంపుకొననేల ? గాలి
నీరు నిప్పు మన్ను నాకసమును దేవుఁడు మనుష్యులందఱు సమముగా
ననుభవించి బ్రతుకుటకై యందఱిని సమానాస్తిగ సర్వభోగములను
సృజించెను. ఎందుకు మీలోమీరు భేదమొంచుకొనియన్యాయముగాఁ
దక్కినజంతువులకన్న తేనిపోనికష్టములు కోరిక్రొవ్వి తెచ్చుకొని
పరస్పరవైరములను పెంచుకొని యకాలమృత్యువును జేతులారఁ
దెచ్చుకొనుచున్నారా ? తేనిపోనికష్టము లున్నట్లునలెఁ గల్పించు
కొని వృధాభ్రమచెంది యేలదుఃఖించెదరు ? మీసృష్టి మీరుమాను

కొనుడు. దైవస్వప్తి తక్కిన జంతువులకువలె మీ కెంతమాత్రమును బంధించబోదు. అహంకారముమతారములు స్వార్థకరత మాను కొనుడు. అందఱును సమానభోగరాగములతో, దక్కిన జంతువుల వలె హాయిగా న్యసంత్రముగా బ్రతికి దేవునిలో జేరుడు చదువు కొన్నను జదువకున్నను గాళికి బోయినను బోకున్నను ఏదేశమందు జన్మించినను మతెల్లున్నను మనుష్యుడు మనుష్యుడే. మనుష్యులందఱును సమానులే యొకరికన్న నొకరు గొప్పకారు కొద్దికారు. జల్తారుటోపి పెట్టుకొన్నకోతి కోతుల రాజగునా? సింహాసనమున ప్రవాలినయీగ యీగలదొర యగునా? చావుపుట్టులా కలిపిపిక్కులు మనోవాక్తాయభోగవాంఛలాధివ్యాధులు తాపత్రయములు మొదలగు నెల్లతీరులసుఖదుఃఖములు వేయే. మనుష్యధర్మము మనుష్యులందఱి కొక్కపోల్కి యేక దా? ఇతర జంతువు నుమీశక్తి కొలదిమీయిచ్చకు వచ్చినట్లు చంపుడు పెంచుడు కాని మీలోమీ కన్యోన్యద్వేష మేలా? యెందుకుపరస్పరవైరము నవివేకముగఁ బెంచుకొనియకాల మృత్యువుచాలగుచున్నారు? తిన్నగ బ్రతుకలేరా? యేమీయన్యాయము? మనుష్యులకెట్లునచ్చె నీ తెలిసిన వెట్టి? కోతికన్నఁజాపల్యము. పాముకన్నఁ గ్రౌర్యము. చీమకన్న నసామర్థ్యము. నల్లికన్న దొంగతనము. దోమకన్న సామూహ్యము. నక్కకన్న గొంతు తనము. కాకికన్నఁ జెడ్డతనము. గాడిదకన్నఁ బెరివిలేమి. మత జంతువుకన్న నోర్వలేమి. మనుష్యుల కేమివైకరీత్యము? మెట్ట వేదాంతము. మార్జాలచాంద్రాయణము. దంభవేషము. బక భ్యాసము. ఏమీస్వార్థకరత? ఏమీనీతులుబోధించుట? న్యాయము. వద్దతికట్టుబాటు. పుణ్యము. వాదము. మడిపొత్తికంచ. జపమాల. నామములు. చదువులుసంఘాలు ప్రతిములునిష్ఠలు. వరులకొంఠకూరి నలె. వనములుసింధవలె. ఒకరికి లేకపోవలెను. దనకుండవలెను. దాఁ

దినవలె నొరుఁడు మాఁడవలెను. తనకు సుఖ మొరునకుఁ గవ్వము. తా బ్రతుకవలె నొరుఁడు చావవలెను. ఓరులు చెడవలెను దా బాగు పడవలెను. దా సుఖముగనున్నఁజాల నితరులెట్లయినఁ దనకేమి? తాను దనయాలుబిడ్డలు తా మున్నినది గంగ తా వలచినది రంభ యోహో యెన్ని సుంచాంగము లెన్నిపురాణములు? పరులకుబోధించు నపుడా కన్నులుతేలవై చుటమునిలాగుకాన్పించుట చిత్తముశివునిపై బత్తిచెప్పలపై. ఏవస్తువై న నాఁడెముకట్టవచ్చునుగాని మానిసి నాఁడెముకట్ట బ్రహ్మకై నఁ దరమగునా? సృష్టిలో మనుష్యుఁ డెంత యున్నతస్థితిలోనుండెనో తిన్నగనుండకున్న సంతపాటుకడకమానఁడు.

పామరులగు ప్రాకృతజనుల కుపాసనాసౌలభ్యముకొఱకును మఱియును మిక్కిలిసులభబోధకొఱకు నింద్రియ గ్రాహ్యముగా నవ్యక్తమమూర్తియు నపౌరుషేయమునతీంద్రియమాత్రైకవేద్యము దివ్యమునగు వేదమునకు యుగానుసారముగా భాషార్థములను దదను సారముగాఁ గర్మకలాపమును మునులు పన్నిరిగాని వాస్తవముగా యోగులకుమాత్రమే యవ్యక్తమైన నాదబ్రహ్మత్యకమగు వేదము నకు సుంతయు నింద్రియగ్రాహ్యమగు శబ్దస్వరూపముగానియర్థము గాని తదనుసారముగాఁ జేయవలసినయజ్ఞక్రియాకలాపముగాని లేదు. నిర్గుణబ్రహ్మమే వేదము. దేవునినుపాసించుసాధనములుగా విగ్రహ ములను దేవాలయములను బూజావిధానములను బామరరంజనము కొఱకును మఱి యాస్తీక్యబుద్ధి హెచ్చరించుటకు నేర్పర్చినట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మములను తాకికదుఃఖములనుండి పామరులమనస్సు లాస్తీక్యబుద్ధికి మఱిల్పుటకుఁ గారుణికులైనమును నేర్పర్చినసాఫల ములు సకలయజ్ఞక్రియాకలాపములు. వేదములుకేవలము మూర్తమ వచ్చిదానందాత్మకమగునౌర్ధ్వదైహికవ్వర్ణావర్ణములబోధించుచున్న విగాని యైహిక తాకికకర్మములనుగానియైహికవస్తువులనుపయోగించు

క్రతువిధానములనుగాని యెంతమాత్రమును బోధింపవు. యుగాను సారముగా నాచారములు నిద్రాహారవిహారములవిధానములు మాటుచున్నట్లు వేదములశబ్దార్థములు వానిసనుసరించినకర్మములు మాటకతీరుదు.

వేద మాతృ యాత్మకు మాయాశరీర ముపాధియైనట్లు వేదమున కింద్రియ గ్రాహ్యములగు శబ్దార్థవిశేషములుసాధులు. గాఢలు-నారాశంసులు- ఇతిహాసములు- ఆఖ్యాసములు- పురాణములు- కల్పములు- విద్యలు- ఉపనిషత్తులు- శ్లోకములు- సూత్రములు- వ్యాఖ్యానములు- అనువ్యాఖ్యానములు- అను సూక్ష్మలతో వేదభాష యొప్పుచున్నది. వేదద్రవ్యలగు ఋషులు గోత్రకారులు పెక్కండ్రు “గోత్రాణాంతు సహప్రాణిప్రయుతావ్యర్బదానిచ, ఊనకంచాశదై తేషాం ప్రవరాఋషిదర్శనాత్” లెక్కింపశక్యముకాక గోత్రముల సంఖ్య యెంతయోకలదుకాని ఋషిదర్శనమువలన నలుబదితొమ్మిది మాత్రమే లెక్కింపఁబడినవి. “కస్తేదేవాయ హవిషావిధేమ”

ఏవేల్పునుగూర్చి వేలుదుమని ఋగ్వేదమునందలి పశ్చముచే వేద మనేక దేవతలను గూర్చియు సనేకవిధయజ్ఞముల గూర్చియుఁ బల్కుచున్నది. వేదమూర్తికి యజుర్వేదము తల- ఋగ్వేదము కుడిప్రక్క- సామవేద మెడమప్రక్క- ఉపనిషత్తు లూపిరి- అధర్వవేదము తోఁక యని చెప్పఁబడుటచే లోకోపకారపరాయణు లతీంద్రియద్రవ్యలగు స్వయంభువు మొదలగునేఁబదిమువ్వురుఋషులు నిర్గుణగుర్రబ్రహ్మాత్మక మగు వేదము నింద్రియగ్రాహ్యముగా నొనర్చిరి. కంచభూతమయ మగునిజగముత్పత్తిస్థితినాశములందుచునానావిధివివృణ్మమవస్తువులతో ననాదిగా నెట్లువెలసినదో యాకారణము వేదమే చెప్పలేకుండెను. చైతన్యము- జడము నాత్మయును దేహమును ఈశ్వరుఁడు- జగము- దృక్కును దృశ్యము- జ్ఞాతయు జ్ఞేయము నత్వరజస్తమో

గుణాత్మకమయిన ప్రకృతియు సచ్చిదానందలక్షణుడగు భగవంతుఁ
డును వేదములచే విశదీకరింపఁబడుచున్నారు. పరలోకమునుబోధించు
చతుర్విదాభిసయములు జగమునం దాయాయి దేశములవారి
కాయాయి వేదరూపములుగా ననాదిగా వెలయుచున్నవి స్వర్గాపర్ణము
లును సంస్కృతము మొదలగు నానావిధభాషలు. దేవాయములు.
మతములు. దివ్యశీర్షములు. సజ్జనసాధుములు. నానాదేశదనులకు
నానావిధములయి కాలానుసారముగా సమయోచితచాండిత్యము ననుస
రించి ప్రాచీననవీనాచారములతోఁ బ్రవాహోదకమరీతిని దేశకాల
పాత్రానుసారముగా మాటుచుండియును మాటకున్నవి. వేదశబ్దము
నకు మంత్రత్రైవిధ్యములును జౌరుదుబ్బును మొదలగు నానార్థముల
యొడఁ బ్రయోగింపఁబడుటచేతను వర్ణాత్మకముగా కేవలఽన్యన్యత్వక
ముగా నీశబ్దము ప్రసంగవశమున సమయోచితార్థముల నైలుపఁ
బడుటచేత నర్థానుసారముగా నాచరింపఁబడు శ్రేతకర్మము నను
యోచితముగా యథేచ్ఛముగాఁ బ్రయోగింపఁబడుచున్నవి గనుక
త్రైవిధ్యయజ్ఞకర్మలన్నియును మానసికములుగా మార్పుకొన్న
ప్పుడు కేవలపరమార్థదాయకములు వివేకాభివర్ధకములు భూతదయా
మయకరులు సర్వలోకోపకారములగుటకు సుదేహములేదు.

“చోదనా లక్షణో వేదః” ధర్మమును చెప్పునది వేదము.
ధర్మము స్థూలమనియును సూక్ష్మమనియు నెందువిధములు. ఒక
పురుషునకు బెక్కండ్రు భార్యలుండవచ్చునుగాని పెక్కండ్రుపురుషుల
కొక్కెతె భార్యగానుండరాదని వేదము నుడువుచున్నది. ద్రౌపది
కేవురు భర్తలనుటచేఁ బలుపురుపురుషు లొకభార్యతోఁ గాఁపురము
చేయవచ్చునని వంచమవేదమగు భారతము నుడువుచున్నది. వేదము.
వంచమవేదము. వేమన్న చెప్పినది వేదము. సమయోచితముగా ప్రజల
సౌఖ్యమును లోకోపకారమును చేయఁదగుకర్మమును బోధించుచున్న

శబ్దార్థములన్నియును వేదములే— ఋగ్వేదము— యజుర్వేదము—
అథర్వవేదము— అంగిరసవేదము— సర్వవిద్యావేదము— రక్షోవిద్యా
వేదము— అసురవిద్యావేదము— ఇతిహాసవేదము— పురాణవేదము—
సామవేదము— కాఁబట్టి విద్యమొదలుకొని సకలవిద్యలును వేదములే
యనిపించుకొనుచున్నట్లశ్వమేధమునఁ జెప్పఁబడుచున్నది—ఈదిక్కు
మాలిన వేదములు తఱుఁగనితంపియునుక పాఁతఱ యాద్యంతములుగాన
కొక ముక్కు మొసయును లేక లెక్కకుమిక్కిలియైసకలలోకచర్యల
నెఱిఁగించుచునతీంద్రియపదార్థములబోధించుచుజగములోజరుగుచున్న
సంగతులనెల్ల పేర్కొనుచుఁ జతుర్విధాభినయాత్మకమాలై సకలజగ
త్స్వరూపములై భూతవర్తమానభవిష్యత్కాలిక సకలపదార్థతత్త్వ
బోధకములై సర్వజగద్వ్యాకృతములై వెఱుఁయుచున్నవి— వేదమే
లోకము మఱియును లోకమే వేదము— లోకములోజరుగుచున్న
సంగతుఁనియు వేదములందును వేదములోఁజెప్పఁబడినవన్నియును
లోకములోనుగాన్పించుచున్నవి—ఏకార్థమైనను జేయవచ్చుననియు
జేయఁదలంచితలంపంతయును వేదమే— వినఁబడినశబ్దమంతయును
వేదమే— జరిగినపనియంతయును వేదమే— సమస్త జగమును వేదమే—
దేవుఁడుకానిపదార్థము దైవసంకల్పితముకాని పనియును లేదు.
దేవుఁడు—వేదము— జగత్తునిక్కముగా నీమూఁడింటికి శబ్దభేదమే గాని
రవంతయును వస్తుభేదములేదు.

జడచైతన్యములకువలెలోక వేదములకుభేదమెన్నఁబడుచున్నది.
స్మృతినిఁబట్టిలోకముస్ఫరించుచుంట యెల్లరికనుభవమేకదా? సాహిత్య
సంగీతమయలోకము—సాహిత్య—మనఁగా జ్ఞానము సంగీత—మనఁగా
నామరూపాత్మకమగుజగము—సుషుప్త్యవస్థయందువలెనేస్మృతిప్రకృతి
స్థి నముకాఁగానామరూపాత్మకమగుజగముకూడఁబ్రకృతియందులీనమై
యవ్యాకృతమై సచ్చిదానంద లక్షణమైన బ్రహ్మస్వరూపముగా

మిగులుచుండును. ఇహ పరక్రియలు నెఱవేఱుటకు పురుషప్రపయ త్ననూ దైవయత్నమా ముఖ్యకారణ మని చర్చింకఁగా బాల బోధకై యేగ్పర్చినదేవాలయములు దేవతావిగ్రహములవిధమున పానరులను బోధించుటకై పురుషప్రపయత్నము — సకలరూపకమగు పౌరుషము — కార్యసిద్ధికై దైవమువలె బుద్ధమైన కారణమని శాస్త్రములు పఠ్యచున్నవని మునులు నిర్ణయించినారు. కానినిశ్చయముగా మనులముఖ్యాభిప్రాయము సకలజగత్కార్యములకును సకలపురుష ప్రపయత్నములకు నిశ్చయముగా దైవమేకారణముకాని పౌరుష మెంతమాత్రమును గాదని సిద్ధాంతీకరింపకతీయదు.

జీవుఁడు మిక్కిలియజ్ఞానబద్ధుఁడుమాయకు వశుఁడు భ్రమోప హతుఁడు మిక్కిలి యన్నికార్యములయెడల నస్వతంత్రుఁడు కావున సకలజగత్కార్యములకును దైవమదృష్టమే కారణము — నేను నాది యను నహంకారమచుకారబద్ధుడై నజీవుఁడు మాయావశుడై స్వక్షమమువలె మిథ్యయగు జగమును జూచుచు సుఖదుఃఖము లందు చున్నాఁడు. “అసంగోహ్యాయపురుషః” అను శ్రుతిబోధచే నిత్య సంతుష్టుడై సర్వమునువిష్ణుమయముగా ధ్యానించుచు నిర్వికారుడై కై వల్యమందుచున్నాఁడు. పౌరుషమన్న శబ్దము కుందేటికొమ్మువలె అసంభవార్థమునెఱింగించునామమాత్రము నిశ్చయముగా ఆత్మ — పురుషుఁడు — బ్రహ్మము — దైవము — అదృష్టము మొదలగుపర్యాయ శబ్దములుగల యెద్దియోయది యతీంద్రియము మఱి యలౌకికము నగుపదార్థ మెద్దియో యీపౌరుషమునకుఁ బ్రేరేపకమై నత్యమై నిర్వికారమై శాంతమై యద్వయమైన దైవస్వరూపము కలదు. కాబట్టి యంఘ్రియును దైవమేగాని పౌరుషమన్నది గగనారవిందమువలె శబ్ద మాత్రముగాని యెంతమాత్రమును దైవముకన్న వేతేపదార్థము లేనేలేదు.

మునుముగ్ధుని కవశ్యకార్థము - మును లేర్పర్చిన బ్రహ్మచర్య
 గాఢస్థ, వానిప్రస్థ, న్నాస్తిసాశ్రమములను సరిగా నడిపించఁదగిన సత్స
 హవాసము సహర్దినిమును విడువక సకలాంతర్యామియును సకల
 జగత్స్పృష్టిసంహారమూలమును సకలకర్మసాక్షియును సకలకర్మఫల
 దాయకుఁడును సర్వశక్తియు సచింత్యమహిమాన్వితుఁడును సగ్రశీ
 రక్షాశీక్షాబద్ధకంఠుఁడును సూర్యమండలమధ్యవర్తియును స్వయం
 ప్రకాశుఁడును సకలతేజఃకారణమును సకలభూతప్రవృత్తినివృత్తి
 శాసకుఁడును జాగ్రస్స్విత్సుమప్త్యవస్థాత్రయసాక్షియును సచ్చిదా
 నందమూర్తియును స్వరజస్తమోగుణలీలలన్ గ్రీడించుదేవుఁడు
 నారాయణుఁడు ప్రత్యక్షముగాసకలగ్రహతేజఃప్రవర్తకుఁడై త్రిమూ
 ర్తిస్వరూపుఁడై ద్వాదశాత్ముఁడై కాలస్వరూపుఁడై యహర్దివ
 ప్రవర్తకుఁడై మిట వెఱుఁగుచున్న భాస్కరుఁడని దృఢముగా
 నమ్ముకొని, రాజభటునియెదుట నేరముచేయుటకు భయపడుదొంగ
 వలె యచుశిక్షకువెఱచి రేబవల్లు దిక్కులు భూమ్యంతరిక్షములు
 సూర్యచంద్రులు వేయేల సకలభూతములు తమతలంపులకును మఱి
 తాముచేయుసకలకార్యములకును వెల్లడిగాఁ గనిపెట్టు నిష్పక్షపాత
 సాక్షులని నమ్ముకొని, యేపనిచేసినపుడు జనులు తమ్మును దూషించి
 శిక్షించెదరో యేపనులను జేయనీక తమ్మును పెద్దలు నివారించెదరో
 మఱెట్టిపనులు చేయుటకు సంకల్పించినపుడు చేయుచున్నపుడుగాని
 చేసిపిమ్ముటనుగాని తమగుండెలకు దడపుట్టుట యితరులు తమ
 సంగతిచూచినారేమో యని భయముకల్గుట యేమో వెల్లియును
 సిగ్గువాటును వ్యధయు నిట్లెందుకుచేసినా మని నొచ్చుకొనుటయఁ
 దప్పచేసినా రని తమ్ము నితరులు తర్జనభర్జనాదిశిక్షల శాసించుట
 యును మఱి యెన్నఁగొంటఁబడకున్నను దమకృత్యములకుఁ దామే
 యెద్దియఁదోచక మతిపోయినట్లు తమనీడకుఁ దామే వెఱచుట

తటస్థించునో యట్టి కాశ్యములుచేయుట తమకు తటస్థించ నీని
సత్సహవాసమును మోఁగుట - పెద్దలేర్పర్చిన కట్టుబాటులలో
మెలంగలేక నుత్యాద సత్క్రమించినపుడు మఱి జీవించి నలుగురిలో
నగుబాటుగానుంటకన్నఁ జావు వేయిరెట్లు నే లని స్ఫుటముగాఁ
దెలిసికొనుట - యీతిబాధలనుండియు సకలప్రమాదములనుండి గును
గాపాడుటకు దయానిధీ! భక్తపరాధీనా! సర్వేశ్వరా! భగవంతుఁడా!
దేవదేవ! నీకన్న మఱి వేరేశరణు లే దని ప్రతిక్షణమును రేబసభృ
దై వముపై భారమువేసి మంచియైనపు డది దై వకటాక్షమున ఒరిగె
ననియు చెడ్డయైనపుడు తమయవివేకమును మఱి తమక్రయత్నిలోప
మనియును నిశ్చయించుకొనుచు సన్మార్గమున ప్రవర్తించుమానవు
లిహవరలోకసుఖముల సనుభవించుటయేగాక తోడివారినిగూడ తమ
తోపాటు సన్మార్గమునకుఁ దీసికొనిపోవుమరనుట కావంతయు సందే
హము లేదు.

వర్ణాశ్రమవ్యవస్థ - గోత్రావళి

శ్రుతివలన - వస్తువివేకముకలవాఁడు బ్రాహ్మణుఁడు. భుజ
వరాశ్రమముకలవాఁడుక్షత్రియుఁడు. ప్రజోత్పాదనసామగ్రికలవాఁడు
వైశ్యుఁడు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యు లనుమువ్వురను వారివారివృత్తుల
యందుఁ బ్రవర్తించఁజేయువాఁడు శూద్రుఁ డని తాత్పర్యము. ఇద
చైతన్యాత్మకమై జంగమస్థావరాత్మకమగు పాంచభౌతికప్రపంచము
సందలి వివిధవస్తుసమూహమంతయును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర
జాతులచే నుత్పత్తిస్థితినిశము లందుచున్నది. అచేతనమగు రత్న
ములు సదులు రంగులు మొదలగు నానావిధజడములందును జరాయు
జాండజోద్భిజ్జన్వేదజములందును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర జాతు
లారోపించఁబడియున్నవి. రాగద్వేషములందక యథాలాభసంతుష్టి

కలిగి సకలలోకోపకారముగా నున్న ప్రాణులకు బ్రహ్మజాతి చెల్లును, అట్టి బ్రహ్మజాతి సంరక్షణమునకై దుష్టసంహారమొనర్చు జీవులకు క్షత్రజాతి యొప్పును. బ్రహ్మక్షత్రియులకెల్ల జీవనసామాగి కూర్చు జీవులకు వైశ్యజాతి తగును. బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యుల సౌకర్యమునకై ప్రవర్తిల్లు దేహధారులకు శూద్రజాతి యగును ఎప్పటికైన న్నమోమజాతినయమును మాటకున్నప్పుడు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్య శూద్రజాతులన్నియును సమానశౌరవమర్వాదలుకలవే. కలగల్గు నూలువలె నీనాల్గుజాతిధర్మములును నొక్కదేహధారియందే కాలవశమునఁ బొడచూపుచుంటచే మునులందుఁదప్ప బ్రాకృతులగు సంసారులలోఁ బ్రత్యేకజాతి యేదేహధారికైన నిర్ణయింప వీలు వడదు. కామక్రోధలోభమోహమదనుత్సరాశ్మకారిషడ్వర్గపీడితులగు సంసారులలోఁబర్చుకొనితారతమ్యముఁబట్టి క్రమముగా బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రజాతు లొకదానికన్న నొకటి శౌరవమునఁ దగ్గుచున్నవి. ఓర్పుతగ్గుచున్నకొలంది బ్రహ్మజాతి క్షత్రియజాతిగాను క్షత్రియజాతి వైశ్యజాతిగాను వైశ్యజాతి శూద్రజాతిగాను శౌరవముఁ గొఱతపడుచున్నది. మునులందుఁ దప్పఁ బ్రాకృతదేహధారులందు జాతిశుద్ధి నిర్ణయింప వీలుకాదు. సత్త్వగుణాధిక్యముచే స్వార్థపరుఁడుగాక కేవలము కరోపకారముగాఁ జరిపించినపుడు బ్రాహ్మణుఁడు, రజఃప్రవృత్తిచే స్వపరసౌఖ్యముగా నడచినపుడు క్షత్రియ వైశ్య శూద్రజాతులు కలవాఁడును, కేవల తమోగుణ ప్రధానుడై స్వార్థపరుడై భూతదోహమాచరించువాఁడు జాతి బాహ్యుఁడనబడును. బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్రజాతులును జాతి భ్రష్టులును ముఖ్యముగా దేహధారులందు మనుష్యులలో నలువది తొమ్మిండు మునులగోత్రమువారు ప్రవర్తిల్లుచున్నారు. ఒక్కఁ డింద్రు ముగ్గురైదుగు రేడ్డురు ఋషులు మూలముగాఁగలగోత్రములు

మొత్తముపై నలువదితొమ్మిదిగోత్రములలోఁ జేరినవారే జగము నందలి మనుష్యులందఱును. మనువనుబ్రహ్మవలనఁ గలిగినవారుగనుక మానవులు మనుజులు మనుష్యులనియును సంకేతము జగమునందలి జనులకు విలసిల్లుచున్నది. మన్ అను ధాతువునకుఁ “దలంచుట” యని యర్థము. భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలముల తలంపులుగల జంతువులకు మానవు లని పేరుకలిగెను. సర్వగోత్రములు క్రవరగణాయత్రములు. గోత్రము లనంతసంఖ్యాకము లందులో ఋషిదర్శనమువలన నలు వదితొమ్మిదిమాత్రమే ముఖ్యములయినవి. ఈనలువదితొమ్మిది గోత్రములఁజేరి కర్మభూమియగు భరతవర్షచుండు బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యశూద్రజా త్యభిమానముకలవా రనాదికాలము నుండియు నున్నాగు తక్కినదేశములలోనివారు తనుతమకులములకు మూల పురుషులను వివిధమతములం బరిగణించుచున్నారు. భృగ్వంగిరోత్రి విశ్వోమిత్రకశ్యపసిన్ధాగస్త్యు లనునక్షులమూలమున నీనలువది తొమ్మిదిగోత్రములు క్రవర్తిలుచున్నవి.

1 భృగుఋషిమూలమున (1) భార్గవచ్యవనాక్షవ నౌర్వ జామదగ్ని పంచార్షే యప్రవరాన్విత జామదగ్నివత్సగోత్రము(2) భార్గ వచ్యవనాక్షవనాషేయణానూపేతపంచార్షేయ క్రవరాన్విత జామదగ్న్యము లేక జామదగ్న్యగోత్రము(3) భార్గవచ్యవనాక్షవ నౌర్వబై నపంచార్షేయప్రవరాన్వితబిదగోత్రము (4) భార్గవవైత హవ్యసావేతసత్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగు యాస్క- బాధాల- మాశ- మాక- శార్కరాక్షి- సార్షి- సావర్ణి- శాలంకాయ- జైమిని- దేవంత్యానాదిగోత్రదశకమును (5) భార్గవవై నపార్ధత్ర యార్షేయ ప్రవరాన్వితశైత్యగోత్రమును (6) బాద్రశ్వేకార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక భార్గవదైవోదాసబాద్రశ్వశ్రత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని యగుమిత్రాయువగోత్రము (7) గార్త్తిమ

దైత్యార్షేయప్రవరాన్వితముగాని భార్గవశౌన మూతగార్హస్థ్యపత్ర
యార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగు శునకగోత్రము.

11 అంగీరసముని మూలము గౌతమసగ్గోతాంతర్భూతములు
(8) అంగీరసాయాన్యగౌతమత్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగు గౌతమ
గోత్రము (9) అంగీరసాతసధ్యగౌతమత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగు
సతసధ్యగోత్రము (10) అంగీరసరావళాగణ్యగౌతమత్రయార్షేయ
రావళాగణగోత్రము (11) అంగీరసామ్యరాజగౌతమత్రయార్షేయ
సామరాజకగోత్రము (12) అంగీరసవామదేవ్యగౌతమత్రయార్షేయ
వామదేవగోత్రము (13) అంగీరసబార్హద్రుక్గౌతమత్రయార్షేయ
బృహద్రుక్గోత్రము (14) అంగీరసపార్షిదశ్వవైరూప్యత్రయార్షేయ
ప్రవరాన్వితముగాని లేక అష్టాదంష్ట్రపార్షిదశ్వవైరూప్యత్ర
యార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని యగుపార్షిదశ్వగోత్రము (15)
అంగీరసబార్హస్పత్యభారద్వాజవాంధనమాలవచన పంచార్షేయ
ప్రవరాన్వితముగియుపిగోత్రము (16) అంగీరసాతధ్యసత్యగౌతమాశిషకాక్షి
వత్ పంచార్షేయ ప్రవరాన్వితకాక్షివంతగోత్రము (17) అంగీరసా
చిధ్యదీర్ఘతమ త్రయార్షేయప్రవరాన్వితదీర్ఘతమసగోత్రమును
మతీయు అంగీరసమూలమున భారద్వాజర్షినుండి (18) అంగీరస
బార్హస్పత్యభారద్వాజత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితభారద్వాజాగ్ని
వేశ్యగోత్రము (19) అంగీరస భర్మ్యశ్వమాద్గలత్రయార్షేయ ప్రవ
రాన్వితముగాని లేక భర్మ్యభర్మ్యశ్వమాద్గలత్రయార్షేయ ప్రవ
రాన్వితముగానియగుముద్గలగోత్రము (20) అంగీరసపౌరుకుత్సతసదశ్వ
వ్రతయార్షేయప్రవరాన్వితవిష్ణువృద్ధ గోత్రము (21) అంగీరసబార్హ
స్పత్యభారద్వాజగార్హస్థైన్యపంచార్షేయప్రవరాన్వితముగానిలేక
అంగీరసశైన్యగార్హస్థత్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగు గర్గ
గోత్రము (22) అంగీరసాంబరీషయావనాశ్వత్రయార్షేయప్రవరా

న్వితములుగాని యయిన హరిత- కుత్స- పింగ-శంఖ- దర్భ- భైమగ
వము లనునాఱుగోత్రములు (23) ఆంగీరసగారి వీతసాంస్కృత్యత్ర
యార్షేయప్రవరాన్వితములుగానితేక శాక్త్యగారివీత సాంస్కృత్యత్ర
యార్షేయప్రవరాన్వితములుగానియగు సంకృతి- పూరిమావ-
తండి- శంభు- శైవగములను నైదుగోత్రములును (24) ఆంగీరసాజా
మిహ్యకాణ్యత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగానియగు కణ్వగో
త్రము(25) ఆంగీరసామహేయవోరుక్షవస త్రయార్షేయప్రవరాన్వి
తకబగోత్రము (26) ఆంగీరసబార్హస్పత్య భారద్వాజశౌంకర్మిల
వంచార్షేయ ప్రవరాన్విత శౌంకశైశిరగోత్రము.

III అతిఋషిమూలమున (27) ఆత్రేయార్చనానశ్యావాస్య
త్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు ఆత్రేయగోత్రము (28) ఆత్రేయ
శావిష్ఠరపౌర్వాతిథత్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగుగవిష్ఠిగోత్రము

IV విశ్వమిత్రర్షి మూలమున (29) విశ్వమిత్రదేవరాతౌరల
త్రయార్షేయప్రవరాన్వితములగుచికిల- గాలవ- కాల- బవ- మను
తంతు- కుశికము లనునైదుగోత్రములు (30) విశ్వమిత్రదేవశ్రవన
దైవతరస త్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితమగు శ్రౌమతి కామకాయన
గోత్రము (31) వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందనధాపాజయ్యత్రయార్షే
యప్రవరాన్వితమగుధనంజయగోత్రము (32) వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛం
దసాజ్య త్రయార్షేయప్రవరాన్విత మగు అజగోత్రము(33) వైశ్వ
మిత్రమాధుచ్ఛందనశౌహిణత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితరోహిణగో
త్రము(34) వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందసావ్యక త్రియార్షేయప్రవరాన్వి
తమగు అవ్యకగోత్రము(35) వైశ్వమిత్రదేవరాతపౌరణత్రయార్షే
యప్రవరాన్వితపౌరణవారిధావయన్తాగోత్రము(36) వైశ్వమిత్రకా
త్యాక్షిల త్రియార్షేయప్రవరాన్వితగోత్రము (37) వైశ్వమిత్రా
ఘమర్షణకాశికత్రియార్షేయప్రవరాన్వితమగు అఘమర్షణగోత్రము
(38) వైశ్వమిత్రగౌధిన రైవణత్రియార్షేయ ప్రవరాన్వితరేణవగో

త్రిము(39)వై శ్వామితగాభినవైణవత్రయాక్షేయ ప్రవరాన్వితవేణవ
గోత్రము(40)వై శ్వామితశాలంకాయనకౌశిక త్రయాక్షేయప్రవరా
న్వితములగుశాలంకాయన- శాలాక్ష- లోహితాక్ష- లోహితజహ్ను
వములనునాల్గు గోత్రములు.

V కాశ్యపర్షి మూలమున (41) కాశ్యపావత్సారాసిత త్ర
యార్షేయప్రవరాన్విత కాశ్యపనగోత్రము(42)కాశ్యపావత్సారనై
ర్ధువత్రయార్షేయప్రవరాన్వితనిర్ధువగోత్రము (43) కాశ్యపావ
త్సారరైభ్యత్రయార్షేయప్రవరాన్వితరేభ్యగోత్రము (44) శాండి
లాసితదైవల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని లేక కాశ్యపాసిత
దైవల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగుశాండిల్యగోత్రము.

VI వశిష్ఠ మూలమున (45) వశిష్ఠకార్షేయప్రవరాన్విత
వశిష్ఠగోత్రము (46) వశిష్ఠాభరద్వస్వింద్రప్రమదత్రయాక్షేయప్రవరా
న్విత మగు ఉవమన్యవగోత్రము (47) వశిష్ఠశక్త్యపారాశర్య
త్రయార్షేయప్రవరాన్విత పరాశరగోత్రము (48) వశిష్ఠమైత్రా
వరుణ కౌండిన్యత్రయార్షేయప్రవరాన్విత కుండినగోత్రము.

VII అగస్త్యమూలమున (49) అగస్త్యద్యాయతేఽఽ
వాహత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక అగస్త్యద్యాయత
సోమవాహత్రయాక్షేయప్రవరాన్వితముగానియగుఅగస్త్యగోత్రమును.
ఇంతేగాక లెక్కకుమిక్కిలియగు గోత్రసంఖ్య కలదు. అందు భృగు
వర్ణగోత్రములం బ్రత్యేకము డెబ్బదిమూడుపేర్లుకలవి. అందులో
శౌనకగోత్రము లెనిమిది పైలగోత్రములు పదమూడు. పింగళాయన
గోత్రములు పదునాల్గు పాణిగోత్రము లిరువదితొమ్మిది. వాల్మీకీయ
ములు ముప్పది విధగోత్రములు పదమూడు. ఆప్తిషేణము లెన్నిది
యాన్కము లిరువది. మైత్రేయములు పదునొకండు. వైస్యములు

మూఁడు శౌనకములు తొమ్మిది. ఈతరున గోత్రములవిశేషముల గణితములు శిష్టాచారసంప్రదాయానుసారముగా నాచరింపఁబడు యజ్ఞవిధానములఁబట్టియు వివాహవిధానములఁబట్టియును ప్రాచీన బ్రాహ్మణగోత్రవిశేషభేదము లాహ్వాములు.

దేవతలకు హవ్యమునం దిచ్చు నగ్నిహోత్రుని ప్రార్థించు విధానము ప్రవర యనఁబడును. అగ్ని శాన్ షేయమనిపేరు. ఆత్ షేయ మనఁగా ఋషిసంతానము. ఋషులు మొట్టమొదట యజ్ఞమునకై యగ్నిని బుట్టించినారుగనుక. దేవతలలో నగ్ని హోత్రయు సధ్వర్యుఁ డునుగా నున్నాఁడు. హోత్రధ్వర్యులవలె దేవతల కగ్ని యుపచ రించుచున్నాఁడు. బ్రాహ్మణుఁ డగ్ని హోత్రముచేయునపుడు తనవంశ మూలపురుషులను స్మరించవలసివది. అగ్నిహోత్ర ప్రార్థనమందు తనవంశకర్తపేరు ప్రవర యనఁబడును. ఇందు కుదాహరణముగా మాండుకేయగోత్రమునఁ జేరినబ్రాహ్మణులు మాండుకేయులు వత్సగోత్రములోనివారనియు నావత్సలు భృగుసంతతివారనియును జెలిసిగొని యాబ్రాహ్మణులు తక్కినవత్సగోత్రమువారివలె నే భార్గవ చ్యవనాత్మవనార్యజామదగ్నవంచార్షేయప్రవరాన్వితవత్సనగోత్రుఁడ నని యగ్ని హోత్రముచేయవలయును. మానవశౌతసూత్రములందు యజ్ఞదీక్షితుఁడు తనపేరు తనగోత్రము పేరు తనతండ్రిపేరు తనపితా మహునిపేరును తనప్రపితామహునిపేరును జెప్పవలసివది. ఈతరుగా బ్రాహ్మణుఁ డనాదికాలముగాఁ బ్రవర్తిల్లుచున్న తనగోత్రమును దనవంశమూలపురుషులను మూఁడుతరముల తాతతండ్రులఁ జెలిసి కొనుటచే శౌతస్తార్తకర్మములందుఁ దనకులగోత్రములను వెల్లడించు కొని తనవంశావళిచరిత్రను బ్రచురించుకొని ధర్మశాస్త్రముసారముగా వివాహాదిసంస్కారములచే గృహస్థయి వర్ణాశ్రమధర్మములఁ గాపాడు కొనుచు నిహవరములఁ దరించుచున్నాఁడు. బ్రాహ్మణులందఱును

భృగు- అంగిరసుఁడు- విశ్వామిత్రుఁడు- వశిష్ఠుఁడు కశ్యపుఁడు-
అత్రి- అగస్త్యుఁడు- ఈ యేడుగురు ఋషులను బట్టి కలిగిరి- జనుదగ్గి-
గౌతమ- భరద్వాజ- విశ్వామిత్ర- వశిష్ఠ- కాశ్యప- అత్రి- అగస్త్య
లను- నీ యెనమండు) నిక్కముగా సంవత్సర బ్రాహ్మణులకు వంశ
కర్తలు- ఈయెనిమిదిగోత్రములనుండి పై వివరించిన నలువదితో మ్మిది
గోత్రములను గలిగెను.

మొదట గర్భమునుండి జంతువుయొక్క శిరస్సు పిదప
బాహువులు తరువాతఁ దొడలు తుట్టతుదకుఁ బాదములు వెలు
వడుట తఱచుకదా? కాబట్టి విరాట్పురుషుని శిరఃప్రదేశమగు
ముఖము బ్రాహ్మణరూపమనియు బాహువులు క్షత్రియవర్ణమనియు
నూరువులు వైశ్యజాతియనియు పాదములు శూద్రవర్ణమనియుం
జెప్పఁబడెను. మొత్తముపై నీజగమంతయును విరాట్పురుషుని
శరీరముగనుక సంతరిక్షము బ్రాహ్మణస్వరూపము నాయతంతరిక్షము
నడుమ నగపడుగ్రహములు సక్షత్రీములు మేఘములు మెఱుపులు
మొదలగునవి క్షత్రియరూపము- భూమి వైశ్యరూపము- సాతాళియు
శూద్రరూపము. భూగర్భములోని పదార్థములు తెలియఁబడవుగాన
ద్విజనంస్కారములేక శూద్రజాతివలె ససంస్కృతమై యున్నది.
భూమిపై భాగము గ్రహసక్షత్రీగతులు సంతరిక్షము కొంతవఱ
కింద్రియగోచరముగనుక తత్తత్కార్యములయొడఁ బ్రవృత్తినివృత్తుల
నుదహరించుటచేత సవి సంస్కృతములై బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులవలె
ద్విజత్వము గాంచిన ట్లూహింపఁబడు చున్నవి. వాస్తవముగా
మొత్తముపై నాల్గుజాతులం బరఁగు ముఖబాహుసాదావయవ
విశిష్టమగు మూర్తియంతకును దేహ మనియే పేరుగదా? కాబట్టి
భూమియందు ద్విజాలు ద్విజేతరులు ననిపించుకొన్న బ్రహ్మక్షత్రియ
వైశ్యశూద్రులందఱును మనుష్యులే- భృగాదిన పక్షులు సప్తార్థ

లోకములు- సప్తవాయువులు- సప్తకిరణాత్ముకులు - సప్తాగ్నులు-
 సప్తసాగరములు- సప్తపాతాళములు నేడేట్లుకలుపఁగా నలువది
 తొమ్మిదిగోత్రములుగాని కులములుగాని జాతులుగాని భిన్నవస్తు
 సమూహములుగాని తేలుచున్నది- కాఁబట్టియే ద్రవ్యగుణకర్మ
 సామాన్యవిశేషసమవాయా భావములు సప్తపదార్థములని లెక్కింపఁ
 బడెను. బ్రతుకున ముఖ్యముగాఁ బెండ్లి సఖ్యము- సప్తపదులు
 త్రొక్కుట సాప్తపదీనము సఖ్యము- మృతక శేబరమనకు సప్తకట్టు-
 సప్తదశాక్షరము యజ్ఞము- సభసప్తాంగలక్షణము- అనాదిగా వేద
 ప్రమాణముచేతం ఆగమాః ఖలు దుర్లభా యను కల్కు
 పాటించక వేదభావకు యథేష్టార్థములు పన్ని గొప్పకొద్దులు
 తమలోఁదాము మనుష్యులహంకారమమకారములతో స్వార్థపరులై
 మునులయభిప్రాయ మెఱుఁగనేరక సర్వభూతదయయును సర్వలోకోప
 కారవర్తనమును యథాలాభసంతుష్టియును నకలవేదములు బోధించు
 చున్నవని సర్వశసనమృతముగా నొరులసుఖపెట్టి తాము సుఖకడ
 నేరక తెలిసీతెలియని జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులగు మనుష్యులు తనుకట్టు
 త్రాళ్ళు తాఁదెచ్చుకొన్నట్లు కోరి తిర్యగ్జంతువులకన్నఁ గట్టములఁ
 బడుచుంటకుఁగారణము నిక్కముగా స్వాభిమానమే.

త త్వ ని ర్ణ య ము

నానావిధ పాంచభౌతికోపాధుల నాశ్రయించి స్వకర్మఫల
 మనుభవించు వివిధజీవులు ననాదిగా సహంకారమమకారములతోఁ
 బ్రవర్తిల్లుట స్వభావము- దహనశక్తి యిగ్నికి నిత్యమును సహజ
 మునుగాని యాయగ్నియొక్క జ్వాలాకారములు మఱి యది వెల్లి
 డించు నానావిధములగురంగులు నితరభూతసంయోగోపాధివిశేషజన్య
 ములు సనిత్యము లాగంతుకములుగాని సహజము లెట్లుకావో యటు

లనే పృథివ్యాది సవ ద్రవ్య కదార్థములకు గుణకర్మసామాన్య విశేష
సమవాయాభావములను నితరపదార్థవిశేషవ్యక్తికరణ మనిత్యము
నాగంతుకము గాని వాస్తవముగా స్వతస్సిద్ధము కాదు. పాంచభౌతిక
స్థూలౌషాధి యుక్త తిస్థితినాశములందుటచేత వనిత్యమును స్వత్సము
వలె గల్పితమును మిథ్యయును గాని నిర్విషయమగు మనోద్రవ్యము
వలె నిత్యమును సత్యమును గాదు. ఘటక పాలాదినామరూపము
లుక్త తిస్థితినాశవంతములగుటచేత మృత్తునందు- స్వత్స జగమువలెను
మదవికారమువలెను గల్పితములుగాని వాస్తవము లెట్లుకావో
యటులనే పంచభూతాత్మికస్థూలేంద్రియదృష్టములగు సహంకార
మమకారద్రవ్య కళబద్ధస్పర్శరూపరసగంధాదిగుణవిశేషములన్నియును
మిథ్యలుగాని కరమార్థములెంతమాత్రమును గావు- సత్త్వరజస్తమో
గుణసామ్యమగు ద్రవ్యకృతియే యీనర్వజగద్వికారములకు మూలము.
నిర్లిప్తుఁడు ననంగుఁడు నగు పురుషుని సంపర్కమహిమముచేత
సూదంటురాతిసంపర్కమున నినుము భ్రమించున ట్లీద్రవ్యకృతి నర్వ
జగద్వికారము లందుంచుట కాత్మవశమున జాగత్స్వప్ననిద్రలం
బరఁగు మనస్సే తార్కాణము.

పురుషసంపర్కమహిమముచేత నీతిగుణసామ్యమగు ద్రవ్యకృతి
ద్రవ్యకృతి నివృత్తులందుచున్నదికాని నిర్గుణుఁడగు నప్పరమపురుషున
కీద్రవ్యకృతిన్మూర్చి తలంపేలేనికారణముచేతను ద్రిగుణసామ్యమగు
ద్రవ్యకృతిపురుషునివలె నిర్వికారమగుటచేతను పురుషునకును మతీయుం
బ్రహ్మకృతికిని వ్యభావముగాలేనిజగద్వికారములన్నియును నున్నమునకుఁ
గాని కనుపునకుఁగాని సహజముగాలేని యెటు పారెండింటి సంపర్క
విశేషమున నాగంతుకముగా నుద్భవస్థితినాశము లందుచున్నట్లు
కన్పట్టుచున్నవి. ద్రవ్యకృతికిఁబురుషుఁడుగాని పురుషునకుఁ బ్రకృతిగాని
యన్యోన్య మున్న ట్లెంతమాత్రము న్ధరియదు. నిర్విషయమగు మన

స్సువలెఁ ద్రిగుణసామ్యమును కృత్యమును దామరాకునంటని నీటి
బిందువువలెఁ బ్రకృతినంటని పురుషుఁడు సన్మోన్యాభావవిశేషముచే
నుభయు లెవరిమట్టుకువారే నిత్యులును సత్యులు నిర్వికారులను
మఱియుం గేవలులును. బ్రహ్మక్షత్రయ వైశ్య శూద్రాదిజాతులు
నానావిధదేహాద్యపాధివిశేషములు సుత్య తిస్థితినాశవంతములగు సకల
జగద్వికారములును స్వత్సవికారములవలె మిథ్యలుగాని వాస్తవ
ములుకావు.

కులమున కెందు కిట్లన్యాయముగా గుర్తింపరాదెదరు? రెండును
మట్టిబొమ్మలే. మొక్కుట మొక్కించుకొనుటయు నొక్కయవివేక
మునఁ గలిగినచేష్టలే. వెనుకటి మొట్ట యెందుకు? వేదములు శాస్త్ర
ములు. గరించినవానిసంగతి నీకేల? క్రస్తుతము నీయెదుటనున్న
నీతోడిపాటివారినెమ్మి సంపాదించుకొని వారినిసుఖపెట్టి నీవుసుఖ
పడుము. నీవు బ్రాహ్మణుఁడవు కావు మఱి యబ్రాహ్మణుఁడవును
గావు సుఖముగాబ్రతుకుటకై దేవులాడుజంతువులలోనొకజంతువవు
నీతోడిపాటిజంతువులకప్పేష్టమాలు కనిపెట్టి యొరులసుఖపెట్టి నీయూ
పిరియున్నంతవఱకు నీవు సుఖపడుము. ఈ సంగతియేవేదములు
శాస్త్రములు మునులు పెద్దలు ప్రాచీనులు నవీను లావులు పిన్న
పెద్దలందఱును బోధించుసహజధర్మము. నీతల్లిదండ్రులు నీయవ్వ
తాతలువలె నీవున్నావా? వారిశరీరము వారిమనస్సులు వారిచేష్టలు
వారికష్టసుఖములు వారిమతమాలు వారికర్మములువారిగతులువేఱు.
నీస్థితి వేఱు. కాలమానుబట్టి జగమునందలివస్తువులు కృతిక్షణ
మొక్కొక్కవిధముగా వికారములందుచుండును. నీబ్రతుకు సుఖ
మెట్లుసమకూరునో యటుల నీతోడిపాటివారలతో నీవు వర్తించు
నేర్పు నీలో నున్నది. మఱి యట్టినేర్పు నీకొదవుట కాలరూపియైన
దైవముచేరిలో నున్నది. హాయిగాబ్రతుకు. నీకోర్కె నీపౌరుషమా.

మఱి యాసుఖము నీకుఁజేకూరుట నీయదృష్టమగుదై వమా-నీబ్రతుకు
 సుఖము కోరెదవేని “సర్వేజనాః- సుఖినో భవన్తు” అని యహర్నిశ
 మును జపించుచుండుము- వేదములు శాస్త్రములు పురాణములు
 మునలమ్మ పిట్టకథలు వెనుకటిమాచ్చటలు గలెదలసేతుబంధములు
 నీకేల? జగదుపకారముగానడచి యెరులసుఖపెట్టి తాసుఖకడువాఁడు
 గొప్పజాతివాఁడు. పరులనుబాధించి బాబధపడువాఁడు తుద్ర
 జాతివాఁడు. దేశ మెవరేలిననేమి యెవరుకభవు లైననేమి
 వారివారి చిత్తానుసారముగానడచి వారివారియనుగ్రహమునకుఁ
 బాత్రుడవై వారి కుపచరించి సుఖముగా బ్రతుకు మయ్యో!
 యవివేకీ! యీదేశ మీభూమి యీయల్లీశ్రీ యీధన మీదేహ
 మీయాపి రీబ్రతుకు నీయధీన మనుకొనకు. నీ వెంతమాత్రమును
 స్వతంత్రుఁడవు కావు. కాలవశమున మఱియు నదృష్టవశమున నీ
 కీబ్రతుకునందలిస్థితిగతులు తటస్థించుచున్నవి. వాస్తవము నీయహం
 కారమనుకారములు నీచిత్తవికారములు నీస్థితిగతులు స్వక్షువికార
 ములవలె మదవికారములమాడ్కి భ్రాంతిజన్యములుగాని వాస్తవ
 ములు కావు- నీ కీబోధ దురవగాహమయ్యేనేని చూడు మాఁకలి
 కేయన్నమైనది నకున్నావా? డప్పి కేనీరై నద్రాగకున్నావా? కాఁబట్టి
 సుఖముగాఁ బ్రతుకఁ గోరితివేని నిన్నునీవు ప్రేమించునట్లు నీతోడి
 పాటిపారలం ప్రేమించి వారిమాన్మత్యసంపద నీకున్నట్లు మనస్సు
 మాధానముచేసికొని యేయెండ కాగొడుగు పట్టి సుఖించుము- నాది
 భారతవర్షము- నేను బ్రాహ్మణుఁడను నాయిల్లు నావాకిలి
 నాధనము నాజాతి నాపెద్దలంతంతవారు వారలకువలె నాకు జరుగ
 వలయును- జాతితక్కువవానికి నేను లోఁబడను నాకుఁగాని
 నాజాతివారికిఁగాని దేశవాసులకుఁగాని నన్నుండి యెట్టికష్టములు
 వచ్చినను రానీ జాతినిపోఁగొట్టుకొనెదనా? వేదములు శాస్త్ర

ములు పురాణములు ప్రాచీనులు పెద్దలు బోధించిన నాజాతి నామర్యాద నాకులము పోగొట్టుకొందునా? యని కాబుచ్చిన గొట్టె మందనంతను జెరిచిన స్త్రీల నీవు చెడుటయేగాక నీతోడిపాటి వారిని జెరిచెదవు? ఆడుజాతి పోతుజాతి యీరెండు జాతులుతప్ప మఱి జాతి లేదు. అన్యాయముగాఁ జెడిపోకు. మనుష్యులందఱి దొక్కటే జాతి. జాతిధర్మము కాపాడఁదలంచుకొందువేని నీతోడి మనుష్యులందఱితోఁ బోతుగొని వారియిష్టానుసారముగా నడుచుకొని సుఖించు. ఆయాకాలములకుఁ దగునట్లు వేదములు శాస్త్రములు పురాణములు మునివచనము లర్థముచేసికొని కాలోచితవర్తనము నమయోచితవాక్యముఁ బ్రకటించుచు సుఖముగా బ్రతుకఁడనియే వేదశాస్త్రములన్నింటి తాత్పర్యము కాకతీయదు. పుస్తకట్టినమాత్రమున వీనిపెండ్లానుగునా? కవగూడినమాత్రమున వీనినంతా ననుగునా? యేమీ వెట్టి? బదరీబాదరాయణసంబంధ మీసంతసంసారము చుట్టరికము. వావివరుసలు కులములు జాతులును అనువస్తువు లకఁబెట్టె నీబ్రతుకు. నీబ్రతుకుపెట్టె తాళముమాత్రము దైవముచేత నున్నదికాని నీచేతిలో లేదెందుకు? జాతి హెచ్చుతగ్గులెంచుకొని కులమునకై గ్రుద్దులాడెదవు. నీది మనుష్యజాతి నీవెంతపోగొట్టుకొన్నను మఱి యితరు లెంత జెరిచినను మనుష్యజాతికిఁ బోతుజాతికి వలెఁ దోచులు వచ్చునా? తెక్క లబ్బునా? వెనుకటిపంచాంగములు నీకేల? నీకాత యెంతవాఁడైన నేమి యెట్లున్న నేమి? మునులనంగతి ప్రాచీనవర్ణవిశేషవిభేదము నీకేల? అప్పటి కావేదములు మఱి యాకాలమున కాజాతిమర్యాదలు చెల్లినవి. “ఎప్పటి కెయ్యది వ్రస్తుత మప్పటి కామాట లాడి” అను న్యాయ మనుసరించి సుఖించుము. నీ కేజాతియును లేదు. నిక్కముగాఁ దక్కినజంతువులవలె నీ వొకజంతువవు. కాబట్టి దుష్టజంతువులను నేర్పునఁ దవ్వకొని

నిన్ను సుఖపెట్టుసాధుజంతువులఁ గనిపెట్టుకొని యుండు-ప్రస్తుతము
వేదము శాస్త్రముల కిద్దియే తాత్పర్యమని ముమ్మాటికి నమ్ముకొ
నుము.

వేదేల త్రిగుణసామ్యమయిన ప్రకృతికే నిర్విషయిక మన
స్సని రెండవపేరు. సత్త్వరజస్తమోగుణత్రయ ప్రకోపమువలన
వాతపైత్యశ్లేష్మత్రదోషసాయు మారోగ్యము మఱి యారోగ్య
లక్షణము కోర్కలేమి. త్రిగుణసామ్యముప్రకృతి. ప్రకృతిలక్షణము
జగముతోఁచని ప్రళయాత్మకమగు సమాధ్యవస్థ. ఈజగమంతయును
స్వప్నజగమువలె మనోభ్రాంతిమూలమునగాని వాస్తవము కాదు.
వాస్తవమైనచో మత్స్యత్థిస్థితినాశవత్తుకనుక నేయనిత్యమును గార్యము
నగునీజగమేకారణము కానేరదుకదా ? కారణములేని కార్య
మెట్లు కలుగును ? మఱియు జగస్సృష్టిస్థితిలయములకుఁ ద్రిగుణ
సామ్యమగు కృతి యొక్క గుణప్రకోపమే కారణమనక తీరదు.
మఱి యాగుప్రకోపమునకు హేతువు ప్రకృతిపురుషసంపర్కమై
యుండును. సూదంటురాలు సూదులసంస్కరముచే వలె ననుమాన
ప్రమాణమునఁ బ్రకృతిపురుషసంపర్కమును సాధించి సూచీపరి
భ్రమణకార్యనదృశముగా జగత్కార్యమును సాధింపవచ్చును.
ప్రకృతిపురుషపరస్పరసంపర్కవశమునఁ బ్రకృతిపురుషతత్త్వమెద్దియు
న్గాని జగమనుమిథ్యాకార్యము విచిత్రమగునీడవలెఁ బొడముచున్న
దనకతీరదు. నిర్గుణుడగు పురుషునకుఁ బ్రతిబింబముపొడమనేరదు
కదా ? త్రిగుణాత్మకమగు ప్రకృతిప్రతిబింబమిజగత్తు. జాగ్రదవస్థా
వస్తుప్రతిబింబము స్వప్నవస్తువై నట్లు కలుగుచున్నదనియనుమానించ
వచ్చును. స్వప్నజగము నిక్కముగాఁ బుట్టలేదు. పెరుగలేదు
మఱియు నశింపలేదుకదా ? పుట్టినట్లు నిలిచినట్లు నశించినట్లున్న
నీడవంటి మిథ్యాస్వప్నభ్రాంతి సదృశకార్య మిజగము. కానిచో

నిత్యవస్తువులగు ప్రకృతిపురుషు లీయనిత్యమిథ్యాజగత్కార్యమన
 శేవిధమైనకారణము న్నానేరరు. మఱియునిజ్జగము త్రిగుణసామ్యమగు
 ప్రకృతియొక్క ప్రతిబింబముగాఁగాని నిర్గుణుడగు పురుషునిప్రతి
 బింబముగాఁగానియుండనేరదు-ప్రకృతిపురుషసంపర్కభ్రాంతికారణ
 ముచే స్వప్నావస్థచే మిథ్యాప్రపంచముతోఁచున ట్లీమిథ్యాజగము
 తోఁచుచున్నది- త్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతికి స్సంకల్పములేదు.
 నిర్గుణుడగు పురుషునకు స్సంకల్పమున్నదనరాదు. కాబట్టి ప్రకృతి
 పురుషసంపర్కజన్యమగు నెద్దియో యనిర్వచనీయవదార్థ మీదగ
 త్కారణమని నిర్ణయింపక తీరదు. సుషుప్త్యవస్థావిశేషము నివరించి
 చెప్పనలవికానిచందమున నీదగద్భవస్థితివినాశకారణము నిర్ణ
 యింప నలవికాదు- తెలియశక్యముకాని కారణమే దైవము-
 మఱి యాదైవమే ప్రకృతి పురుషసంపర్క మహిమాత్మకమై
 యహంకారమమకార జనకమగు స్మృతియాకమై యున్నది. మఱి
 యాస్మృతియే సకలసంసార హేతువు- సుషుప్త్యవస్థాస్మృకమగు
 విస్మృతియే త్రిగుణసామ్యమగుప్రకృతి- స్వక్షణాగ్రతుష్ణుష్ణుప్త్యవస్థా
 సాక్షియై నిర్లిప్తుడై నిర్గుణుడయిన పరమాత్ముడు పురుషుడు.
 వేదములు పరమార్థమును జెప్పుచున్నవిగాని యొక్కీంతయును లోక
 వ్యవహారములనుగూర్చి చెప్పువు. జగదుపకారులయిన యతీంద్రియ
 ద్రవ్యలగు మునులు పామరబోధకొఱకు మఱి యుపాసనకొఱకు
 సతాకికవదార్థములగు వేదములచే తాకికవదార్థభినయమొనర్చిరిగాని
 నిక్కముగా బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రాది తాకిక
 జాతుల న్నేవల పరమార్థబోధకములగు వేదములెట్లు వాకొనును?
 అగ్ని తన్నుఁ దా దహించుకొనఁజాలనట్లు ప్రజ్ఞాన పురుషా
 త్మకమగు వేదము తన్నుఁ దాఁ దెలిసికొనఁజాలదు. గుణాత్మకమగు
 తెలివి నిర్గుణుడగు వేదపురుషు నెట్లు తెలియఁగలదు? వాస్తవ

ముగా వేదపురుషుఁ డీలాకికాకారాద్యక్షరమూర్తి యని చెప్పట సామానము. శాఖాగ్రచంద్రవత్తుగాఁ బామరబోధకై మునులు వేదముల నక్షరమయముగా నౌపచారికముగాఁ జెప్పి శ్రద్ధ నుద్బోధించుటకై “అగ్నిమీశే పురోహితమ్” అను మొదలగువాఙ్మయము నుచ్చరించిరి. “వృషోదరా దీని యథోపదివృమ్” అను వ్యాకరణ మూత్రానుసారముగాఁ గేవలజగదుపకారకులయిప శిష్టులుచ్చరించిన వివిధవేదములు లాకికములయినప్పటికిం బ్రమాణములుగా నంగీకరించుటయే మిక్కిలి శ్రేయము.

వేదార్థము

వేదములయర్థమును వేదములభాషయును బ్రతియుగమున మాటుచుండును. పుతాణవచనానుసారముగా “ఇషేత్వోద్జేత్వా” అని ప్రారంభించు యజుర్వేదభాషయును మఱి తదర్థమును దదీయ కల్పవిధానములును బ్రతియుగమును మాటుటచే వేదభాషయు నర్థమును మఱియుఁదత్కల్పవిధానములు నైహలాకికములేయనియు ననిత్యకార్యములని యంగీకరింపకతీరదు. మఱియును వేదములన్నియును వైఖరీరూపకమనుష్యకంతోద్భవములు గనుక మానుషాదిదేహముల వలె ననిత్యములని నిర్ణయింపకతీరదు. వేదములందు నమృతమధికముగాఁ బామరులకుఁ గలిగించి తరింపఁజేయుటకై శాశీవిశ్వనాథుని లింగమును గాశియును బ్రళయాంతమందుఁ గూడ నశింపక శాశ్వతములుగానుండునను వ్యాసవచనములవలెనే జైమినివ్యాసయవార్షులు వేదములు నిత్యములు మఱి యసౌరుషేయములని వేదములను స్తుతించుచుఁ దన్నిత్యత్వము నౌపచారికముగాను గాణముగాను సిద్ధాంతికరించి రని ప్రాజ్ఞు లెఱుఁగవలయును. “యద్భుశ్యం తన్నశ్యమ్” అను

నట్లు మానుషేంద్రియములును మఱి తద్దృష్టపాంచభౌతికగుణ
విశేషములన్నియు శనిత్యములును స్వప్నజగమువలె మిథ్యలనియును
బ్రకటించు సుఖనివశ్మతమే మిక్కలి యుక్తియుక్తమునుఁ గడు
సమంజసమును. స్త్రీముందా పురుషుఁడు ముందా? స్త్రీపురుష
సంయోగము సంతానమునకుఁ గారణ మని చెప్పరీతిదుగదా?
స్త్రీపురుషమిధునమున కాదికారణము స్త్రీపురుషమిధునమే యని
చెప్పనపు డనవస్థాచక్రకదోషము లనివార్యములు. చెట్టుముందా
విత్తుముందా యనునపుడు చెట్టే విత్తు విత్తే చెట్టు. స్థూలసూక్ష్మా
కారభేదమున్నప్పటికి వస్తుభేదములేదనియును “వాచారంభణం
వికారోనామధేయమ్” అను శ్రుతిశ్రుతకారము మృద్ధుటముల కభేదము
“మృదేవసత్యమ్” అనునట్లు నామరూపములు స్వకవస్తువువలె
మిథ్యలుం బ్రాతిభాసికములని యంగీకరించినయెడల నిజజగమంతయును
వ్యావహారికసత్యముగాని నిక్కముగాఁ బారమార్థికసత్యముకాదని
నిశ్చయింపకరీతిదు.

స్మృత్యర్థము

స్మృతియే యహంకారమమకారాకృతమై సకలజంగమస్థావ
రాత్మక జగత్సృష్టిస్థితిలయములకుఁ గారణ మగుచున్నది. విస్మృతి
దశయెడల నీసకలజగమును లయమగుచున్నది. కాబట్టి సగుణమగు
స్మృతియే శ్రుతిశ్రుతధానమాయావిద్యా నిర్వచనీయనామమని
మఱి విస్మృతియే సమాధిశ్రుతయబ్రహ్మతురీయనచ్చిదానందలక్షణ
కై వల్య మని సిద్ధాంతీకరింపకరీతిదు. “తేనుఁ గెఱుఁగని సంస్కృతంబు
తె న్నే మెఱుఁగున్” అనున బ్రహ్మలౌకికధర్మమునే తిన్నగాఁ దెలిసి
కొని నడువశక్తులుకాని మనుష్యులకుఁ బారలౌకికప్రతిబోధనైక
ప్రయోజనములగు వేదచింతలు ఏసెడుబరు వెత్తజాలక గిజగిజ
గింజకొనువాఁడు హిమవత్పర్వత మెత్తనుంకించిన ట్లుండును. అతీం

ద్రియద్రవ్యలు గాదును లగుపెద్దలు జగదుపకారధర్మకార్యము
 లందుఁ బామరులకు విశ్వాసము బలపర్చుటకై పరలోకమునల్పించి
 శాశ్వతస్వర్గసౌఖ్యము కలుగునని యాసపెట్టి బెల్లముగపర్చి చేదు
 మేపి పిల్లలం బాగుచేయుతల్లివనె స్వార్థపరతమాని “శరీరమాద్యం
 ఖలుధర్మసాధనమ్- అహింసా పరమోధర్మః- కరోమకారార్థ మిదం
 శరీరమ్” అని చేదువలె నారోగ్యకరమును కష్టాచుభవకరమగు
 పరోపకారధర్మమును వేదవేదాంగములంబన్ని నాట్యముచేఁ బామ
 రులధనమును హరించునట్లు పామరులస్వలాభసౌఖ్యధనమునుహరించి
 “యస్యానుగ్రహ మిచ్ఛామి తస్య విత్తం హరామ్యహమ్” అను
 న్యాయముగా సంసారభోగసౌఖ్యమును దొలంగించి జగదుపకారక
 ధర్మాచరణక్షేత్రమునఁ బ్రవర్తించుకేసిరి. బ్రతుకునకు సంతృప్తి
 మానసమే ఫలముగమకను స్వాలాభప్రవృత్తియొడఁ గోర్కె తిరిగి
 వెల్లి మనస్సున కధికమగుచుండుటచేతను పరోపకారప్రవర్తనము
 చేత స్వసౌఖ్యవిముఖతకలుగుకారణముచేత సంతృప్తిమయినమనస్సు
 నిర్విషయమాటచే మనుష్యుఁడు సంసారదుఃఖ విముక్తుఁడగునని
 మునులు కేవలజగదుపకారధర్మమును ముఖ్యగౌణవిధులచే, వేద
 శాస్త్రకావ్యరచనావిశేషములచే, లౌకికవ్యవహారధర్మముల ననాది
 కాలమునుండియును బోధించుదలకొనరి.

అహం మమ ప్రత్యయము

అహంకార మమకార జాత్యాభిమాన స్వకరవిభేద జన్యరాగ
 ద్వేషములచే నన్యోన్యముఁ దన్నుకొని నీరస్వర్గలాభ మనియును
 ధర్మమనియును యుద్ధమాలాడి తెలిసీ తెలియని జ్ఞానలపద్యుద్విదగ్ధులు
 “క్షణమన్యకతిష్ఠతే శ్వసన్ యది జంశుర్ననలాభవానసా” బ్రతికి
 యుండిన సుఖములు కడయవచ్చు ననునీతి నవలఁద్రోసి తినికొన్ని

యెరులఁ జంపి రాము జావనేల ? “శతం దీర్ఘమాయుః” అను శ్లోతిం బాటించకవశ్యక ర్తవ్యములగు సామదానము లవలఁద్రోసి స్వపరహానికరములగు భేదనందోపాయము లనునరించుకూరులు బ్రతుకు తెరువెఱుఁగని వెఱ్ఱులుకా? దేహము మొదలకొనియేవస్తువును నిక్కముగాఁ దనదికా దని ప్రతిక్షణానుభవమునఁ దెలిసికొనుచుండియు నాయాలు నాబిడ్డలు నాయిల్లు నాశరీరము నాధనము నాభూమి నాదేశము.. నాజాతి.. నాస్థితి యని దురభిమానము నహంకారముకారములమగు సంసారమందు మమత విడఁజాలక కేవల వరోపకారమునకే తనబ్రతుకు ప్రయోజన మని పట్టు వేదశాస్త్రపురాణర్షి వాక్యతాత్పర్యము గణింప కూరకొరుల హింసించి రాము హింసపడుచు బ్రాహ్మణులమనియు క్షత్రియులమనియుం బ్రభువులమనియుం బరిపాలకులమనియు దేశజాత్యాభిమానములతోనహంకార మమకారముచే నొండొరుం బొడుచుకొని చచ్చువారు మానుషాకారములనున్న రాక్షసులం బశువులుగాని నిక్కముగా సకలప్రాణ్యులకారైకధర్మస్వభావలక్షణులగు మానవులెట్లాదురు? పెక్కుమాట లేల మనుష్యులందఱు నొకరినొకరునొప్పించక హింసించక సుఖముగా బ్రతుకుమార్గమంతయును సకలవేదశాస్త్రసమ్మతమే. రాచటికము.. జాతి.. జాతినీతులు.. వివాహవిధానములును.. సంఘశాసనములు.. కరిపాలనపద్ధతులు.. లోకములోని మనుజు లొండొరులను బాధించక న్యోన్యానురాగమున నందఱును బ్రతుకుటకై దారులేర్పఱచిన మునియభిప్రాయము సర్వలోకరక్షము కదా? నేను నాదియను నహంకారముకారములఁ దొఱఁగి మనుష్యులందఱు న్గీలసి మెలసి సమాన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములతో బ్రతుకుటయేసమస్తవేదశాస్త్రములు ఘంటాపథముగాబోధించుచున్నవి. అఁడు దేముందువుట్టెనోమగవాఁడేముందు వుట్టెనో లేకుదయలోక్కసారియేవుట్టిరో “ఇచ్ఛామాత్రం

ప్రభోః సృష్టిః" అనునట్లు దైవసంకల్ప మాత్రముచేతనే కొండలు
 వృద్ధులు కొండలుపడుచువారు కొండలుకనివారు మొదలుగా నానా
 వర్ణములతో నానాదేశములందు నానాచారవ్యవహారములతో నానా
 జాతివయోరూపముల వమాన సౌఖ్యాకులగు మానవులు కలి
 గిరో స్వర్గమర్త్యపాతాళములు తత్త్వస్తువులతో నానా వన
 తులతోడి జడచైతన్యాత్మక జంగమస్థావర వస్తువు లెప్పటినుండి
 మొదలుకొని యెట్లప్పటివఱకు మాటుచున్నవో యింక
 ముం దేసృష్టి యేమగునో నానావేదశాస్త్రమతానుసారము
 నానాప్రకారములుగా నూహించబడుచున్నవిగా? నాసర్వమతమున
 లన్యోన్యయుక్తి ఖండితములౌటచేతను వేదశాస్త్రములు బహుముఖ
 ములై బహుమతములం బోధించుచుంటుచేతను నిశ్చయము నిదమిత్థ
 మ్మని నిర్ణయించుట కేప్రమాణము నిర్ణయకుంటుచేతను మఱి
 యీలోకమందలిబద్ధార్థతత్త్వమెద్దియోననిది యిట్లని వాస్తవముగా
 నెఱుంగ వీలుపడకుంటుచేతను బ్రతిక్షణము వృద్ధక్షణతల మాటు
 చున్న క్షణికేంద్రియములచేత క్షణికములగుప్రత్యక్షవస్తుతత్త్వమును
 నిర్ణయించుటలో ననాదిచరితానుసారముగా నిప్పటివరకు స్పంశ
 యమే మిగిలియుంటుచేతను "పద్ధార్థతత్త్వజ్ఞానాన్నిశ్చేయసావాప్తిః"
 యను న్యాయము పెండ్లియయినఁగాని వెఱ్ఱికుదురదు వెఱ్ఱికుదిరినఁ
 గాని పెండ్లికాదన్నట్లున్నది- కాబట్టి స్వర్గనరకములజోలి మనకేల?
 మనకవశములగు పాంచభౌతిక కార్యచింత మనకేల? మనయిష్టాను
 సారము సూర్యుఁడుదయించునా? ఋతువులు మాటునా? కాబట్టి
 "అశ్వప్లుతం వాసవగర్జితంచ స్త్రీణాంచ చిత్తం పురుషస్య భాగ్యమ్
 అవర్షణం చాప్యతివర్షణంచ దేవో నజానాతి కుతోమనుష్యః"
 అనుటచేతఁ బద్ధార్థతత్త్వ మెఱిగినామనుకొనుట కుండేటికొమ్మ
 చూచినామనుకొనుటకదా? నిదాహరవిహరసౌఖ్యమాసించునీబ్రతు

కునఁ గొంతవఱకుఁ దోడిపాటిజనుల యనుగ్రహము సంపాదించు కొన్నప్పుడు ధర్మము లభించుచుంట ప్రత్యక్షధర్మార్థకామమోక్షముల నాల్గింటికిఁ బాదా ధర్మము. కనుకనే చాతుర్వర్ణమునకు ధర్మమే మొదటఁ జెప్పఁబడెను.

ధర్మమునఁగా లోకోపకారకమగు పుణ్యము. లోకోపకారక చింతగలవాని కిల్లు నెల్లాలు మొదలగు సర్వసుఖము కలుగును. ధర్మముగా సంపాదించఁబడిన యర్థమున నాహారసౌఖ్యము నాయాహార సౌఖ్యముంబట్టి లోకసమ్మతవిహారరూపమగు కామసౌఖ్యమును మఱి యట్టిజనరంజకవిహారమున నొదవు సుఖనిద్రానిశాంతిరూపకమగు మోక్షానందమును లభించును. అభిలషి తాహారవిహారనిద్రాత్మకము లగు సర్వకామమోక్షముల కాలవాలము సర్వలోకోపకారకచింతాస్వరూపమగు ధర్మమేకదా? కాబట్టి నేను నాది యను జ్ఞప్తి యున్నంతవఱకు దేహధారి సంచరించకతిఱగదుగనుక గగనారవింద సప్తశకుగు పరిలోకప్రసంగముతో లేనిపోని యజ్ఞములు యాగములు క్రతువులు మఱి- తదులు స్నాన- సంధ్యలు జప- తపములు జాతి- భేదములు శౌత- స్మార్తకర్మములు మిట్టవేదాంతములు సన్న్యాసములు ఘోరవ్రతములు వివాహకర్దత్తులు స్వవరమతభేదములు మతములు వీరములు పూజలు సమాధులు భజనమందిరములు దైవప్రార్థనము లాకాశపంచాంగములు సకలభూతవశ్యగుం తాభిచార హోమములు వామాచారములు భూతభావిజన్మచింతలతో వృథాకాలాయాపనముచేయుక తమతోడిపాటిజనులను సుఖపెట్టి తానుసుఖపడు బ్రతుకు తెరువున నడుచువారే మనుష్యు లనఁదగినవారు. నాయాలునాపిల్ల నాయిల్లు నాభూమి నాధనము నాసొత్తు ననునవి యహంకారమనుకారకల్పితమైన మద్యవికారజన్యములగు బొమ్మలవలె మిథ్యలుగాని వాస్తవములుకావు. అహంకారమనుకారములను

దగ్గించుకొన్న పరోపకారపారీణులగు ధర్మాత్ములకు మాత్రము లోక సమ్మతముగా లభించిన నిదాహారవిహారాత్మకములగు శర్థకామ మోక్షములతో హాయియగుటకు లభించును.

మానవోన్నతి

ఎవ్వరికైనను బ్రతికియున్నవఱకు నిదాహారవిహార సౌఖ్య చింత తప్పదుకదా? తాను శూరుడని- ఐండితుడని- గొప్పకుల మునఁ బుట్టితినిని యితరులకన్న నెక్కువగాఁ నెవ్వఁడైన సధికముగా భోగింప నర్హుఁడు కాఁడు- దేహధారులకుఁ గావలసిన తత్తద్దేశోచిత నిదాహారవిహారసౌఖ్యము దైవదత్తమైయున్నది. మనుష్యులలో నొకఁడొకనికంటె గొప్పయుం గాఁడు కొద్దియుం గాఁడు జ్ఞానియుం గాఁడు- మఱి యజ్ఞానియుం గాఁడు శుద్ధుఁడు న్నాఁ డశుద్ధుఁడు న్నాఁడు పుట్టిన వాఱందఱు నూపిరితీసికొనుటకు నిదాహారవిహారసౌఖ్యమునుభవించుటకు స్సమానస్వాతంత్ర్యముకలవారే యొకనికంటె నొకఁడు శిష్టుం గాఁడు భ్రష్టు న్నాఁడు ధనికుఁడు న్నాఁడు పరిధుఁడు న్నాఁడు. లోకోపకారధర్మపరాయణుఁడు యథాలాభసంతుష్టుఁడు గాన సకలజనులను దనవలెఁ బ్రేమించును. “అస్తి-భాతి ప్రపియం నచ్చిదా సందలక్షణం బ్రహ్మ”యనునచే జగదుపకారపరాయణుడై నిత్య సంతుష్టుడై నిధర్మాత్ముఁడు బాహ్యంతశ్చశ్రుబాధ సఁటక మరణ చింతలేక నిర్భయుడై “అమృతమథయమాత్మా” అనునట్లు లహంకారముమకారశూన్యుఁ డౌటచే “అశరీరమాత్మా” యనునట్లు జగదుపకారధర్మస్వరూపుడై జీవన్ముక్తుడై శాశ్వతబ్రహ్మసందమందును. ఊపిరితీసుకొనుటవలెనే నిదాహారవిహార భాభిలాషము-నల్ల వారుకానీ తెల్ల వారుకానీ యేవర్ణుల వారుకానీ యేజాతి వారుకానీ యేదేశము వారుకానీ పిన్న కానీ పెద్ద కానీ సుఖజేనేచ్చ మనుష్యులం

దటికిని నమానమేకదా? దండకారణ్యమునఁ దపోధనులగు మునులు
తమ్ము రాక్షసులు భక్షింపఁగా భయపడరేమి ప్రతిఘటించరేమి?
ఆచటన్వేగుబెబ్బలికిఁ గోరి బుద్ధుఁ డేల తనయొడలి నాహారముగా
నొసంగెను? దేవతల కేల దధీచిముని తనయొముకలను సమర్పించెను?
శిబిచక్రవర్తి యేల తనయొడలిమూంసమునడగ యాఁకలి తీర్చిగువ్వను
గాపాడెను? “పరోపకారార్థమిదంశరీరమ్”, “అహింసాపరిమోధర్యః”
అని తెలిసిన జగదుపకారధర్మమూర్తులు కాఁబట్టి యట్లు పరులకై
తమప్రాణము లొసంగిరి. శరీరస్మృతియున్నంతవఱకు మనుష్యుఁడు
పరోపకారముగాఁ బ్రవర్తింపక త్రికరణశుద్ధిగాఁ దనతోడిపాటివారల
కుపకరించక నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యదాయకద్రవ్యముల సందతితో
సమానముగావంతుపంచుకొనక దంభుఁడై యితరులకన్నఁదనకెద్దియో
యాధిక్యమున్నదనుకొని విఱ్ఱివీఁగుచు ధర్మయుద్ధమని న్యాయదండన
మనియును బరుల నేమిషచేతనైన బాధించిచంపుట రాక్షసకృత్యము
పశుకర్మమునుగాని మనుష్యధర్మ మెంతమాత్రము న్నానేరదు. కుల
గోత్రములు పూర్వాచారములు జాతినీతులు శ్రౌతస్మార్తవిహితపద్ధ
తులు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసచోదితములని వంచకులు స్వార్థపరు
లును మునులయభిప్రాయ మరయక వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసకావ్య
ముల కపార్థములు ప్రచురించి రాక్షసకృత్యములగు భేదదండోపాయ
ములనుమాత్రమే యవలంబించి కేవలమనుష్యధర్మములగు సామ
దానముల నుపేక్షింపరాదు. ఆహారనిద్రావిహారములాసించి బ్రతుకు
పశుపక్షి కీటములవలె మనుష్యులుఁగూడ నొకవిధమైన జంతుసమూ
హములోఁ జేరినప్రాణులే కదా?

బ్రహ్మసృష్టిలో మనుష్యుఁ డెందు కుత్తముఁ దనవలెను?
ఏజంతువులనైన హింసింపక ధాన్యములు కూరగాయలు పాలుమొద
లగుసాత్త్వికాహారముచేమాత్రముబ్రతుకఁగలిగిననమరణప్రవాహ

మావకమగు సంసారతాపత్రయమునుండి తప్పించుకొను మోక్షోపా
 యము నెఱుంగు తెల్వితేటలు సహజముగాఁ గలిగియుండుటచేతఁ
 గదా? లోకమండలి మనుష్యులు స్త్రీబాలవృద్ధులందఱును బరస్ప
 రానురాగముతో శక్తికొలఁదిఁ గను తెల్వితేటల నుపయోగపర్చి
 కష్టపడి భూమిని ఫలవంతముగా మువ్వేళలను నేద్యముచేసికొని
 కేవల శాకాహారులై తత్తదేశఫలితములగు ధాన్యముల న్నూర
 గాయ పండులను బంచుకొని దేశకాలపాత్రోచితకథ్యాశనసాసం
 బుల న్సంతుష్టులై యధేష్టకేళీవిహారశయనసౌఖ్యంబులం బ్రతుక
 వలయుననియే వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసకావ్యముల యన్నింటి
 ముఖ్యాభిప్రాయ మని సిద్ధాంతీకరింపక తీరదు. కరోపకారబుద్ధి
 యొక్కటి దప్ప తిక్కి-నజాతికర్మములు-గోత్రములు-వివాహకర్మములు
 ధనికదర్శితారతయ్యములు- స్వర్గనిరకవిభేదములు శ్రౌతస్మార్త
 కర్మనిధానములు- స్వీయపరకీముద్రవ్యకల్పసమాలు- వావిశరుసలు.
 కులవృద్ధసంప్రదాయములు- పుత్రప్రేతపంశచారంపర్యానుసారగత
 స్వాస్థ్యవైభవానుభవన్యాయములు మొదలగునాచారములనన్నియును
 స్వార్థపరతచేధూర్తచూనుషాకారము నున్న రాక్షసులుకన్నినకన్నఁ
 గడగాని సహజసర్వభూతవయామయలగు మూలవధర్మము లెంత
 మాత్రమున్నానేరవు. తాముచెడి యెరులనుజెఱచుదుర్మార్గులు మను
 ష్యాకారములనున్న రాక్షసులుకారా? “సర్వేజనాఃసఖినోభవన్తు” అని
 యహర్నిశముం జింతించుటకన్న మనుష్యధర్మము వేతెదియన్నాదు.

దర్శనపరమర్శ

ఎవఁడో పండితుఁడు నాయెదుటపడి నేఁ జెప్పినది కాదని
 నహేతుకముగా శాస్త్రార్థముచేసి వాదము నెఱ్ఱగలడా? కానీ. ఇది
 వాకు నల్లగా నగపడుచున్నది యథార్థముగానే చెప్పుచున్నాను.

వితండముకాదు-సల్పుకాదు తెల్పనినాకెట్లుబోధించెదవు? మఱియు
 నన్నెట్లుప్పించెదవు? నాదృష్టి వేటు మఱియు నీదృష్టి వేటు మఱి
 మనముభయులచుతమునకు“తత్తుసమస్వయాత్”అనునట్లు సమస్వయ
 మెట్లుకుదురును? మనముభయుల మొక్కఁడై నపుడుకదా యొక్క
 తెల్పే లే కొక్క సల్పే తెల్లమగును? మనోవాక్కాయకర్మల
 నీకు నాకును సల్పుతెల్పులకువలె భేదముకలదుకదా? నీసత్యము
 నా కబద్ధము నీతెల్పు నాకు సల్పు నీవు నీవు నేను నేను నీకును
 నాకును సామాన్యాధికరణ మొందెన సందభించినపుడుగదా నీ
 యూహ నాయూహతో సమస్వయించును. నీవు లేనేలేవు. నా
 స్మృతికొలందినదా నీసంగతి నాకగపడును? నా వయోవిశేషములఁ
 బట్టి నాస్మృతియొక్కవ్యక్తావ్యక్తదశలుండును. కాబట్టి నాస్మృతి
 శక్తివిశేషమే నీవుగాని నిక్కముగా నీచనేపదార్థమేలేదు. ఇంతేకాక
 స్మృతియొక్క యవస్థావిశేషముచేత నేనున్నాను. నాస్మృతి
 సుషుప్తియందువలె బ్రకృత్యైత్రిగుణసామ్యమును బొందునపుడు
 నీవునులేవు నేనునులేను. మన మభయుల మున్నామా లేమా
 కల గాంచుచున్నామా? యిద్ది జాగ్రదవస్థయని యెట్లు నిశ్చయింపఁ
 గల మిట్లని నాపూర్వబుద్ధిమో నై యాయికమృత్యుఁడా సమా
 ధానము చెప్పి కాణాదుఁడా యేదీ నీపదార్థతత్వ జ్ఞానవైభ
 వము? ప్రమాణప్రమేయాది షోడశపదార్థములనుగాని ద్రవ్య
 గుణాదిసప్తపదార్థములనుగాని ప్రతిపాదించు నీస్మృతి యాయా
 పదార్థాంతరూపమా? లేక తత్త్వపదార్థముల నిరూపించు వేటు
 పదార్థమా? నీస్మృతి నీకంటె భిన్నమా యభిన్నమా? నేను
 నాస్మృతి యనుచున్నావే నీస్మృతి మిట్టమైన నీమూర్ఖావస్థయందు
 నీకు స్మృతిలేనట్లు చెప్పుచున్నావే? నీసుషుప్తియెడనీకు స్మృతి
 లేనిచో నీజాగ్రదావస్థలో నీమూర్ఖావస్థానుభవ మెట్లువెల్లడింపఁ

గలిగితివి ? స్మృత్యవచ్చేదకావచ్చినను గు నీమర్త్యబుద్ధి యనిత్య
గుణవిశేషముగా నిర్ణయించిన నీవు సర్వగ్రాహకమయినగుణమునే
ముందుంచక ద్రవ్యమును గణింపనేల ? స్మృతినిగడింకక విస్మృతిని
గణించునట్లు విస్మృతిని మఱియు స్మృతిన భావాభావమును గణించు
టకు స్మృతియే కారణమనునవుడు స్మృతికన్న వేఱుపదార్థమే
లేదనియేల నిర్దేశింపరాదు ? ప్రమితి యిట్టిదనికాని ప్రమాణ
మిట్టిదనికాని ప్రమేయ మిట్టిదనికాని నిర్ణయించుటకై “ప్రమితి
విషయాః పదార్థాః” అనుచుంటివా ? ప్రమితికూడ పదార్థమే
కదా ? పదార్థవిషయాః పదార్థాః అని యనునవుడు “విషయ
విషయిణోరభేదః” యని నీ వంగీకరింపకతప్పదుకదా ? “గుణగుణిణో
రభేదః-విషయవిషయిణోరభేదః” అనునట్లు “గ్రాహ్య-గ్రాహకియో
రభేదః, దృగ్దృశ్యయోరభేదః జడచైతన్యయోరభేదః” అని నీ
వాక్యకొనకతీరినపు డీపిష్టపేషణబహుసంఖ్యాకపదార్థకథన మేల ?
వెట్టికివేయివిధాలన్నట్లు నీయిష్టమావచ్చినట్లు నీవుపదార్థతత్త్వమునిర్దే
శించునవుడు నాయిష్టమువచ్చినట్లు నిన్ను నే నోయి ! వేదముల
యపౌరుషేయతను నమ్మని కుతార్తికశిరోమణి ! నిన్నుఁగూర్చి నీవు
నిర్దేశించి చెప్పగలవా ? పృథివ్యాది నవద్రవ్యములలో నీ వేద్రవ్య
మవోపృథివ్యప్రేజోవాయువరమాణువులెన్నెన్ని యెట్లెట్లుచేరినవో
మఱి యవి యాకాశకాలదిగాత్మసానస్సులతో నెట్లుకూడినవో
యింతేల జననమరణస్థితులయందలి నీయనుభవమేమో యనుమాన
ప్రమాణమున సాధించి నిర్దేశింపగలవో-నీవు తల్లిగర్భములో
నున్నప్పుడు నీవు సస్మృతుడవా లేక విస్మృతుడవా- సస్మృతుడ
వైనచో నీతల్లిగర్భమున బోరిగలనుంటివా లేక వెల్లికిలనుంటివా ?
చెప్పము. చెప్పలేక విస్మృతుడవంటివా శరీరము నీతల్లిగర్భమున
మొలచినట్లు నీ వెట్లు చెప్పగలవు ? యెద్దియో నీకుఁదోచిన

ఔల్లఁ బదార్థగణనముచేసి న్యాయవైశేషిక సూత్రభాష్యముల
తాత్పర్య మిద్దయని నీవు గ్రహించినట్లె యాదేవభావ కర్థమను
కొని, గౌతమకణాదమునుల తాత్పర్యమిదియేయని పామరుల
యొద్దఁ బండితుఁడ సనిపించుకొని డాబుకొట్టెడు “పశ్యన్నపిచ
నపశ్యతి మూఢః ఉదరనిమిత్తం బహుకృతవేషః” అన్నట్లు కేవల
లోకోపకారకకర్మాచరణమునే బోధించు గౌతమకణాదమునిమతము
లకు బ్రహ్మనుబోధించుటకు వేనభావవలె శ్రీ వేంకటేశునిబోధించుటకు
రాతిబొమ్మవలె గల్పింకఁబడిన సూత్రములకుం దదాభిష్యములకుం
దెలిసీతెలియని సంసారాంధకార నిమగ్నులై జీవనసుఖేచ్ఛచేతఁ
గూటికి దేవులాడు పండితమ్మన్యు విజ్ఞానలవకషాయితానందర్భ
ప్రలాపకర్ణనమున విజ్ఞానులమనుకొని క్రొత్తవితసాద్యతావచ్చేదకా
వచ్చిన్నపదార్థతత్త్వతాత్త్వతాత్త్వతత్త్వతాపార్థకాక్షర్థ వ్యర్థాడంబర
మేలచేయవలె? విభజింపఁబడనిపరమాణు తీంద్రియమని యింద్రియ
సాహాయ్యమున వచించునీతెలివితేట లటుండనీ?

నీవు రావోయీ వైయాకరణసుఖగూచీ- వాక్కుముందా
లే కర్థముముందా? నీలోనితలంపు ననుసరించి పల్కు ననుచున్నవా?
లేక నోటికివచ్చినట్లెల్ల వాగుచున్నావా- ఇద్ది సాధు విద్ది యసాధు
వని శబ్దముయొక్క సాధుత్వాసాధుత్వకల్పనాక్షేపము వ్యర్థముగా
నెందుక ట్లద్దమునఁ దననీడ చూచుకొన్నపిచ్చుకవలెఁ బొందెదవు?
“అథశబ్దానుశాసనమ్” అపౌరుషేయ వేదశబ్దములనుగూర్చియా
నీయనుశాసనము లేక లౌకికమర్త్యవైఖరిన్ఘోషియాయా? మనుష్యుల
కంతముఁ నుండి వెలువడినవై ఖరి యనుశబ్దవిశేష మలౌకికాపౌరుషేయ
వేదశబ్దమంతమాత్రమా న్నానేరదుకదా? మఱియును శ్రవణమాత్ర
గ్రాహ్యమగు శబ్దవిశేషము చక్షుర్గ్రాహ్యమగునా? అ-ఇ-ఉన్వా
ద్యక్షరసంజ్ఞారూపమగు వ్రాఁబట్టి యెట్లు నిర్దేశింపఁగలవు?

“అత్మావినక్షమాణోయం మనః ప్రేరయతే వునః మనఃకాయాగ్ని
సంయోగాత్సంప్రేరయతి మారుతమ్” చైతన్యం సర్వభూతానాం
నిర్వృత్తిర్జగదాత్మనాం నాదబ్రహ్మముపాస్మహే” అని నిర్గుణము
శబ్దబ్రహ్మమునుచు మఱి యాత్మకుం బరావశ్యస్తీ మధ్యమావైఖరీ
తూపములఁ బరమాత్మయొక్క పలుకు నిచ్చు పాంచభౌతికోపాధి
పలన శ్రవణగ్రాహ్యమయినదని చెప్పెదవే? నిర్గుణమగు అత్మ
కెందుకూరక వివక్షాకల్పనము కుందేటికొమ్మువలెఁ జేసెదవు?
నాదమే బ్రహ్మమునుచు రజ్జువునందలి సర్పమువలె నాదబ్రహ్మముం
దీజగమంతయు సద్యస్థమారోపితవివర్తమని యొప్పుకొను నీమతమున
నాదవివర్తము వివృతస్వరూపము రజ్జు వివృతసర్పమువలె భ్రాంతి
కల్పితమిథ్యాభూతావాస్తవమగు సకాద్యాత్మకవాగర్థసాధుతాత్వని
రూపణమేల? మనస్సులోఁ బాఁత్రతాగిసట్లు-అ పొరుషేయ మతీంద్రి
యముకదా? యనిత్యతాకికశ్రవణమున కగ్రాహ్యముకదా? యావేద
శబ్దము నీ వెట్లు వినఁగల్గితివి? నీకంటికిమాత్రమే గోచరమగు సచ్చుల
యొక్కయు హల్లులయొక్కయు నాకృతివిశేషములగు ప్రాకృతజన
కల్పితసంజ్ఞామయాక్షరపద వాక్యసమూహములే యాయతీంద్రియ
తాకికాపొరుషేయనిత్యవేదశబ్దములని నీవు చెప్పట పెట్టనిబచ్చలి
లేనిగేదె పోట్లాటవలె హాస్యాస్పదమేకదా? కాబట్టి నీవు వేదశబ్ద
ముల సాధుతాసాధుతలనుగూర్చి యుద్దేశించిన శబ్దానుశాసనప్రక
టనము విచ్ఛిన్నమని- మనుష్యవాక్కు లెట్లుండవలయునో తెలుప
నీశబ్దానుశాసనము పనికివచ్చునేమోయని యనుకొంటివేని- నానాల్క
నాపల్వతుగు మొదలగు సవయవశక్తి ననుసరించియు నాకంతనాశ
తటిమననుసరించియును నాతక్కినశరీరావయవస్థితి విశేషములననుస
రించియును నాతలంపులను వాచికాద్యభినయవిశేషము లుండును-
నుభ్యనో లక్ష్మీపతియొప్పుడన్నట్లు నీశబ్దానుశాసనమోదుకు? మొండి

చేతివాని కంగులివిన్యాసవిశేష మెఱిగించినట్లు ! తమతమయవయవ
 శక్తికొలది జంగమస్థావరాత్మక ప్రాణివిశేషములన్నియుం దమకష్ట
 సుఖములఁగూర్చి నామరూపాత్మకముగా సహజము వెల్లడించుకొను
 చున్నవి. మఱియును గ్రహణపామర్థ్యముననుసరించి యావాచికాం
 గికాహార్యసాత్త్వికాభినయవిశేషాత్మకనామరూపభేదముల నాయా
 జంగమస్థావరజీవులు తెలుసుకొనుచున్నవి. నాయూహ యెట్లభినయిం
 చినపుడెట్టి జీవులెట్లు తెలిసికొనగలరో యట్టియభినయప్రయత్నము నా
 కెఱుకగాని ఎదుమ నీశబ్దానుశాసనమెందుకు? నాయూపిరిదీసికొనుట
 నీవు మప్పవలెనా? నీకూపిరితీసిగొనుట యెవరు మప్పినారోయి
 మధ్యముఁడా? ఏమి నీయచ్చులు హల్లులు నీసంజ్ఞలు నీగ్రంథములు
 నీగడబిడలు నీశబ్దానుశాసనము నీయింట్లోనివారికా? నీయిరుగుపొరు
 గులకా? లేక దేశమందలి జనులకా? ఒక్కసంస్కృతసంజ్ఞక
 భాషకా? లేక లోకములోని యన్నిభాషలకా? తలంపులును మఱి
 యాతలంపులఁ దెలుఁనుంకించు చతుర్విధాభినయములును జిహ్వా
 దొక రుచి పుట్టేదొక గుణ మన్న ట్లెందఱు మనుష్యులున్నారో
 యన్నివిధములు అభినయవిశేషములు సహజజన్యములు కానిశిక్షా
 కృతము లెంతమాత్రము న్నానేరవు. మఱియును దత్తత్సమయాను
 కూలముగాఁ బ్రసంగముననుసరించి యభినయవిశేషము లుపయో
 గించుచుండును. కాఁబట్టి నీశబ్దానుశాసనభస్మహోమ మరణ్యరోదన
 మోయీ శాబ్దికమృన్మయఁడా-యేదీ నీతెల్విరమధాతువుకంటె ఘృణో
 ప్రత్యయముచేసినప్పుడు రామయనియైనదా దానికిసుచేర్చిన రామసు
 అనిపల్కి పిదప రుత్వమువచ్చి రామరయి యారు విసర్గగా మాఱి
 "రామః" యని ప్రథమైకవచనరూపకమైనదా?నరేకాని రము అను
 రెండక్షరములుగలశబ్దమే ప్రాతిపదికమా? లేకయారాకు మాకుఁ
 గూఁడ బ్రత్యేకప్రాతిపదికము లున్నవా? అర్థవదధాతురప్రత్యయః

ప్రాతిపదికమ్ యథాగ్విశీత్యక్షరరూపమ్” అట్టిప్రాతిపదికప్రకటనము
వలన వక్తకు శ్రోతకునుఁగూడఁ బొడముప్రయోజన మర్థ మనఁ
బడును. అట్టిప్రాతిపదికము స్వయంభువు న్నాఁడనుకావలెను గాని
కార్యరూపముగనుండకుంటయ ధాతువనుటకుఁ బ్రయోజనము.
మఱియు నాప్రాతిపదికము పుష్టిజప్రత్యయములలోఁ జేరఁగూ
డదు. కాబట్టి యట్టిప్రాతిపదికరూపమే యోఖనూచీ వీ వెఱ్ఱియూ
హచేఁ గల్పింపఁబడవలసినదేకాని . యుస్మత్తమనో వికారమువలె
శబ్దముకారణము స్వయంవ్యక్తమని చెప్పనీ తెల్పితేటలు చాలు నీ
ప్రకృతిప్రత్యయకల్పన మదొక వెఱ్ఱి - లోకములో నానావిధవక్తలు
తమయొక్క నానావిధోహలను నానాప్రకారాభినయములతోఁ
దెప్పి నుంకించుచున్నారు. మఱియును శ్రోతలు తమతమ
శక్తికొఁలది గ్రహించుచున్నారు. “చత్వారి శృంగాశ్రుయో
అస్యపాదాద్వేశీరే సప్తహస్తాసో అస్య త్రిధాబద్ధో వృషభోరో
రవీతి మహాదేవోఽుర్ర్యా ఆవివేశ” సహజశబ్దబ్రహ్మమనకుగగనసౌధ
మునకువలె వన్నలు చిన్న లేర్పర్చు నీపిచ్చి కట్టిపెట్టుము. ఆర్య
ప్రాణ మనార్యప్రాణమను భేదముగడించునట్లు శబ్దమునకు
సాధుత్వాసాధుత్వము లేర్పర్చు నీతెల్పి చాలును. ప్రతిజంతువునకు
స్దనయూహ లెట్లు వెల్లడించవలెనో యట్లినేర్చు సహజసిద్ధమే? నకును
నీశబ్దానుశాసన మొదుకుఁ బిలువనిపేరంటకము చెప్పని విందువలెను?
నీకష్టసుఖములు నీవు వెల్లడించుకొనువిధ మే శబ్దానుశాసన మఱిగి
చేయుచున్నావో? అకారాదిస్వరములెవ్వయో కకారాదివ్యంజనము
లెవ్వయో యేస్వరవ్యంజనములకూడిక న్దొల్లి సకలజనవిదితముగా
నీ లేర్పర్చుకొన్నవద్దతి ననుసరించి నీయాకస్మికకష్టసుఖదశఁబోలు
గలవో యట్లినామరూపము లేర్పర్చఁగలవా? “అథశబ్దానుశాసనమ్”
అనుటలో “అథ” యను శబ్దమునకు వేదమానకు శబ్దానుశాసన

మొనర్చెద ననియా? లేక తాకిక భావ కనియా? అపారపీయము నిత్యమునై బ్రహ్మమువలె సత్యిందియపదార్థమగు వేదమునకు నీశబ్దానుశాసనశాస్త్రముప్రపవర్తిల్ల నేరదుకదా? మాయవలె జగత్తువలె ననంతవిధముయి క్షణికమై స్వభావముగాఁ బ్రవర్తిలుచున్న తాకికశబ్దమునకు నీశబ్దానుశాసనము గ్రుడ్డికి కాటుకవలె హాస్యాస్పదమగును. అవశబ్దము సుశబ్దమును సంస్కృత మపభ్రంశమనియును నీయూహలో నున్నవిగాని వాస్తవముగా లోకములోలే నేలేవు. నీయవశబ్దమునాసుశబ్దము-నీరుంస్కృతము నాయపభ్రంశము. సహజము నవ్యాకృతశబ్ద బ్రహ్మము నానావిధముగా నానావిధదేశజనులందు వ్యాకృతమై తిత్తదేశమున గ్రహ్యమై యనాదిగా నున్నయదియే కాబట్టి నీ “అథ” శబ్దమును నీశబ్దానుశాసనమును స్వప్నపులకితములు భ్రాంతిమూలములు. జనులందఱు తమయూహల న్దెలుపుకొనునామరూపము లన్నియు సంస్కృతములును వ్యాకృతములే. సంస్కృతమును వ్యాకృతమును మొదటఁగాకున్నచో నామరూపవ్రకటనమేకానేరదు. ఇంతకును నామరూపములయర్థమును భావమును రసమును జనుల కందఱి కాత్మైకవేద్యముగాని యిదమిద్దమ్ముని తెలుప నశక్యము. వంచనార యనువస్తువుయొక్కగుణ మిట్టిదని యనుభవైకవేద్యమే కాని యథార్థముగాఁ దెల్ప నశక్యము. నీయాఁకలియెంతో నీడప్పి యెట్టిదో నీకష్టసుఖములెట్టివో నీకే న్నుటముగాఁ దెలియనవుదు బరుల కెట్లు తెలుకఁగలవు? ఆకాశ మిట్టిదని బ్రాహ్మ యిట్టిదని గాని నిన్ను నీవు చూపించుట గాని యెట్లసాధ్యమో శబ్దతత్త్వము తెల్పనీశబ్దానుశాసనప్రయత్న ఫలమిట్లసాధ్యమును మఱియు ససంభవమును.

వీవు రావోయీ మీమాంసకదుర్దుహాధుఁడా. కణాదగౌతమ మనులయభిప్రాయము ద్రవ్యప్రమాణాదిపదార్థతత్త్వమునుగ్రహించి

జగదుపకారకమగు ధర్మప్రపత్తనమున బ్రతుకు గడువుకొన్న యెడలఁ
గై వల్యస్వరూపమగు మనస్సంతుష్టి కలుగుననియును “రక్షోహాగమ
లభ్యు సందేహః ప్రయోజనమ్” అని సకల జంతుప్రాణసంరక్షణబుద్ధి
ప్రయుక్తమై విస్పష్టమైన మితవాక్కు వలుకవలయునని పతంజలిముని
యొక్క ముఖ్యతాత్పర్యమనియును న్యాయవై శేషికమతావలంబులను
శాబ్దికు నొప్పించి పంపినాఁడ నీవు రమ్మ “చోదనాలక్షణధర్మోవేదః”
అనునపుడు ధర్మస్వరూపమగు వేదము చోదనాలక్షణము- చోదన
మనఁగా సమూహఫలమునిచ్చునగ్నిష్టోమాదిక్రతు విధానముపశువపా
హామాదికమని యర్థము చెప్పెనవా? ప్రాణిహింసను జెప్పున దెంత
మాత్రమును బ్రమాణము న్నానేరదు. మఱి యలౌకిక మపౌరుషేయ
మగు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగువేద మెంతమాత్రమును లౌకిక
కార్యకర్మపరముకాదని తలంపవేల? పురుష వేద్యముగాని పురుష
ప్రయత్నసాధ్యము గాని యనిత్యమర్వైహలౌకికమగు పౌరుషమే
యగునుగాని యపౌరుషము బాలౌకిక మెట్లగును? కాఁబట్టి వేదము
తప్పక పౌరుషేయమే యని యనకతీతము- మఱియును ధర్మసముల
వలె మునిదృష్టమును గృతముని తప్ప కెఱుంగవలయును, కాఁబట్టి
సకలభూతదయాపరులును సకలభూతసములు సత్సంధియద్రవ్యలగు
మునులు కేవల పారలౌకికపదార్థవిజ్ఞానదాయకమగు శబ్దజాలమునే
చోదనాలక్షణధర్మమగు వేద మని ప్రతిపాదించిరికాని పదార్థములను
నాటకమునందువలె శృంగారవీరకరుణహాస్యభీభత్సభయానకరాద్రా
ద్యుతము లనునెన్నిదిరసములచే జనులకు వేధపుట్టించుటకుగాదు. కేవ
లాధ్యయమునకుమాత్రమే మంత్రబ్రాహ్మణశబ్దజాల ప్రయోజనము-
వేదపఠన మలౌకికమగు చిత్తశాంతిని గలిగించి పారలౌకికమగు
శాంతరసమునుగలిగించి కై వల్యప్రాయమగు నిత్యమనఃసంతుష్టిం గలి
గించును- అన్నమునకు రుచికలిగించు మధురామృతి క్తలవణకటుకషాయ

రసములవలె శిక్షా వ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములు గౌణము
 లుగాఁగల్గింపఁబడెను. కాని యీ యాఱు వేదాంగములు వేదాధ్యయ
 నమువలె పారలౌకికధర్మముగూ చిత్తశాంతికి ముఖ్యములుకావు. షడంగ
 ములచే వేదమున కపార్థములుకల్పించి వేదశబ్దములు క్రతువిధాన
 పరములని లేనిపోనియూహలతోఁ జిత్తశాంతి న్నాడుచేయు పశుపా
 హామాదిలౌకికక్రియాకలాపములఁ బన్ను నీవైదికమృత్యుత నేమన
 వలయును? బుద్ధిజాడ్యజనితోన్మాదుఁడా శ్రోత్రియుఁడా- నీముఖ్య
 ప్రమాణము శబ్దమేకదా? శబ్ద మపఁగా నాప్తవాక్యముకదా?
 ముఖ్యాప్తవాక్యతృకమగు వేదము సకలప్రాణితోషకముగాని ప్రాణి
 హింసకమగునా? యీరహస్య మేల గుర్తెఱుఁగక వేంకటేశ్వరుఁడు
 మనుష్యరూపముననన్నాడని నమ్ము మనుష్యునిపోల్కి రాతివిగ్రహ
 మునుజేసి యామొగమునకు నానుములు పెట్టి మ్రొక్కి దేవునివాస్తవ
 తత్త్వమెఱుంగని పామరునివలె, దేవతలన నెట్టివారో సవిగ్రహులొ
 లేక అవిగ్రహులొ తర్కింతుక నీవలె వాఁకలినిద్రలును గామక్రోధ
 లోధ మోహ మదమత్సరములను వారికిఁ గల్పించి గ్రామదేవతవండుగు
 నడువుజానకదులవలె నేమేమో తెలిసీతెలియని మంత్రము లుచ్చ
 రించు సద్వర్యసప్తదశకసహాయమునఁ దక్కినమనుష్యులకన్న నీ
 పవిత్రత సగపర్చు దంభకర్మముల విఱ్ఱివీగుచు మేఁకలు మొదలుగు
 నిరపరాధజంతువులను గటికవలె నేల చంపెదవు? ఏదీ నీశ్రోత్రియ
 కర్మమహిమము- మృతక శేబరము నొకదానినైన స సచేతనముగా నొన
 ర్చగలవా? క్షణములోఁ బ్రాణముతీయవచ్చునుగాని ప్రాణముపోయుట
 నీయబ్బకై నఁ దరమా? నీషడంగ విధానములన్నియును గేవలము
 స్వలాభపరులచేఁ గల్పింపఁబడిన దంభక్రియలని తెలిసికొమ్మఁ-
 సకల జంతుప్రాణసంరక్షకములు. కాని కర్మములన్నిటికిని స్వార్థ
 పరతయును గేవలస్వోదరపోషణదురాసక్తియు. కారణమని తలంపవేల

నోకూళసోమాసి? నీ బ్రతుకును వీదారపు బ్రతుకు నీకెంతటివియో
కనికర మామేకల బ్రతుకు వాని కంత టివి యని తలంపవేల నోబుద్ధి
హీనుఁడా చాలుచాలు నోశ్రోత్రయాతతాయీ! నిన్ను దన్నిదగిలి
వేయవలయు నిద్దియే నీశుఁ దగినమర్యాద- చీచీ జీవఘాతకుఁడా!
సహసము స్ఫూతదయయును మఖ్యత్రాహ్మణధర్మములు- నీయధ్వర్య
సప్తదశకధూర్తలక్షణమెఱుఁగలేని పామరుఁడవు నిస్సరుణింపకటిఱదు.
సముద్రఘోషవలె మేఘగర్జితమువలె సన్యోన్యాకృష్టభగోళసరస్వర
సంమర్షణధ్వని సతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులు లోకోపకారముసకై
సుప్తిజంతములు గావ్యాకృతములు నొసర్చి పతనమాత్రమునఁ జిత్త
శాంతిస్థలిగించి సంసారక్లేశమును మఱపించు మహిమముఁగల మంత్ర
త్రాహ్మణరూపముగాఁ గావించిరని తెలియుము. వేదములు పతన
మాత్రప్రయోజనములు చిత్తశాంతికరమహిమాస్పృశములుగాని కర్మ
పరములుకావని తెలిసికొనుము- జై మినియభిప్రాయ మిద్దియేయని
గ్రహించుము. శివనామయణాది నామోచ్ఛారణ మెట్లుకై వల్య
దాయకమని పురాణమతమో యట్లే మంత్రత్రాహ్మణాత్మక వేదా
ధ్యాయనము సంసారక్లేశహరకమని జై మిని యభిప్రాయము.

వాదించెదవా చెప్పుము- “ఇషే త్వోర్జేత్వేత్వాహ ఇఖ
మేవోర్జం యజమానాయ దదాతి” ఇషేత్వేతి పలాశశాఖాంఛింతి”
పలాశశాఖకు మోదుగుకొమ్మ యని యెట్లాఱిగితివి? గాతమవ్యాస
మును లిరువురు మాత్రమే యాపు లనఁదగినవారుకదా దక్షిణకై
నీ కుపదేశించు నీప్రకృతులు చెప్పినయర్థము పలాశ మన మోదుగు
చెట్టని మాత్ర మెట్లు నమ్మెదవు? “పలాశశాఖాంఛింతి” అనఁగా
నాఁకలిగొన్న తోడిపాటివారియాఁకలిఁ దీర్చుటకై పలాశమన
నన్నముతో నిండినకుండ- శాఖ మనఁగా కుండలోని యన్నమందలి
యొక పెద్దకబళ మని నే కర్థము చెప్పుదున్నాను. “ధాతూనా

మనేకార్థత్వాదవ్యయానామనేకార్థత్వాన్నిపాతానామనేకార్థత్వా
 నుపసర్గాణామనేకార్థత్వాత్ప్రసంగవశాత్సర్వశబ్దానామవ్యభిప్రాయ
 త్వాత్" అనుటచే శబ్దమున కర్థము సచయోచితముగాఁ దీసికొనుట
 సార్వత్రికమేకదా? కేవల ధ్వన్యాత్మకమగు శబ్దమును వర్ణాత్మక
 ముగా వ్యవహారమునకై, క్షణములు గడియలు మాసములు సంవత్స
 రములు శతాబ్దములవలెను దిక్కునుగూర్చి క్రిందుమీఁదు ప్రక్క
 తూర్పు పడమర దక్షిణోత్తరములు వంక తిన్నదనముల మూలలు
 చేరువు-దూరములు క్రోసులు యోజనములవలెను గుఱియొకటిరెండు
 మొదలగుసంఖ్యలు కొలతలు తూనికలు పొడవు పొట్టి మొదలగు పరి
 మాణవిశేషములు - బ్రాహ్మణాదివర్ణములు - నామభేదములవలెను
 కల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు మరియును గటకాద్యలంకారా
 కృతివిశేషములు కృత్రిమములనిత్యకార్యములుగాని బంగరుమాత్రమే
 వాస్తవమైనట్లు స్వరములు వ్యంజనము లచ్చు లల్లులు పదములు
 వాక్యములు ఉదాత్తానుదాత్తాద్యాత్మక సప్తస్వరవిశేషము లివన్ని
 యును వ్యావహారికసత్యములుగాని నిక్కముగాఁ బారమార్థికసత్య
 ములు కావు. ఈశబ్దమున కీయర్థమని వియమములేదు. యుగాను
 సారముగా వేదములు వేదార్థములు మాటుచున్న వనువురాగావచ
 నము పాటించక తీరిదు. అనాదిగా పతనపాతనసంక్రదాయక్రమ
 మున లన్నియక్షరము లిన్నిపదము లనిప్రత్యేకవేదమునకు నియమిత
 ములై యున్నవి కాని- వేదముల కర్థయిను వివరించు నిరుక్తమును
 వేదాంగనమునకుఁ గాని-విద్యారణ్యభాష్యమునకుఁ గానియాధునికము
 లగుటచేత పట్లు గ్రంథసంఖ్య నియమింపఁబడియుండలేదు. మరియును
 దేహములవలెనే వేదాంగములు ప్రాచీనములు కావు. కావుననే
 వ్యాకరణమున వేదమునకు చ్ఛందస్సనియును వేదాంగపురాణాదుల
 కర్ణములనియును తక్కిన కావ్యములకు భాషయనియును బ్రతిపాదింపఁ

బడెను. మఱియును మతభేదములని “అశ్వాలంభం గవాలభం
సన్యాసంకలపై తృకమ్ దేవరేణసుతోత్పత్తిః కతాపంచనివర్జయేత్,
శంస్యనేత్సర్వకర్మాణి వేదమేకం సశంస్యనేత్” అనియును కొండలు
శ్రౌతకర్మములందు పిష్టపశువును నానుధిర్మశాస్త్రమున శ్రౌతస్మార్త
కర్మలం దేవానియందైనను బశుహింస సేయఁగూడదని యుగాను
సారముగా శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మార్పుకొనవలయుననియును
బశుహింసచేయుకర్మము కామ్యకర్మము సనిత్వమును గౌణముఁగాని
ముఖ్యముకాదనియును నక్కాణింపఁబడెను. కాఁబట్టి యిన్నింటిఁబట్టి
చూడఁగా వేదమువి కర్థము-వేదముల కేమి-మతేశబ్దమునకై నను వమ
యానుసారముగా యథేష్టముగాఁ జెప్పవచ్చునని తేలికఫలితార్థము-
“ఏకఃశబ్దః సమ్యక్ సంప్రదయక్తః” అనుటచే లౌకికశబ్దము యథేష్ట
ముగా ప్రయోగింపవచ్చునుగాని వేదశబ్దముమాత్రము తన్నియత
స్వరముననే యుచ్చరింపవలయునని యునుము. మేఘసర్జితమవలె
సముద్రఘోషవలె మంత్రబ్రాహ్మణాత్మికమగు వేద ముకయును
కరణశబ్దముగాని యొకయర్థమునుగాని కర్మమునుగాని యుద్దేశింపదు.
అనాదిగా బరసహతససంప్రదాయక్రమమున పయతసంఖ్యాకగ్రంథ
మగుటచే వేదము శివనారాయణాదిశబ్దయిలవలె నుచ్చరించినమాత్ర
మున బ్రహ్మానందదాయకమని పిద్ధాంతికరింపఁబడెను. అర్థవివక్షచేసి
వచో నశ్వమేధమున “సమాంయభతికవ్చస” అను మొదలగు
మంత్రములకువలె నర్థముచెప్పుటయెఁ యశ్లీల మెంతజగుస్సాకరము?
వేదములు కేవలముం బరసహతస ప్రయోజనములేగాని కర్మకరము
లెంతమాత్రమును గావని యెఱుఁగు మోమోటుశ్రోతియఁడా!
నీవలెఁ గరచరణాద్యవయవముల దేవతలు తిండికై దేవులాడుచుఁ
దమకు నగ్నిమూఱుమున హవ్యమున లంచమిచ్చునారికి రంభాభోగాది
స్వర్గసూఖము న్నలిగింతురనుకొంట వట్టిభ్రాంతి-పరోపకారముగా నీవు

ప్రవర్తించినయెడల నీబ్రతుకు హాయిగా జరుగును. లోకులయెడల నీవెట్లు నడిచెదవో తలుచు లోకులుకూడ నీయెడల నట్లే నడిచెదరు. కాబట్టి సకలజనరంజకమయిన నీపలుకే సుశబ్దము జనుల కసహ్యమగు నీపలుకే యశబ్దము. జనరంజకముగా నీ పుచ్చరించినశబ్దమే వేదము - జనరంజకమగు నీప్రవర్తనమే యజ్ఞము- తిలకాష్టమహిమబంధప్రాయమగు వేదముజోలి నీకేల? ప్రతిదినమును నీతో వ్యవహించు నీతోడిపాటిజనుల యనురాగమును సంపాదించుకొని నిబ్రతుకు సుఖముగాఁ గడముట్టించుకొనుము. సకలభూతదయావరుండవైన నీకు దైవకృతములన్నియు సుపకారములుగాఁ దోచకమానవు.

ఋగ్వేదమునందలి పదములు ఉత్తానుదాత్తస్వరితాక్షరములు ప్రత్యేకము “సతోబంధుమసతి నిరవిదన్ హృద్విప్రతీవ్యకవయోమనీషా” అను ఋగ్వేదశ్రుతికి సత్యమగుబ్రహ్మపదార్థమున కసత్యమగు జగత్తునకును సంబంధమును మునులు తమహృదయమందు తమయోగమహిమముచేఁ గనిపెట్టి రని కదా యర్థము? వేదశబ్దములు తొకకభాషాశబ్దములవలెఁ జూపట్టినట్లు మునులచేఁ బ్రకృతిప్రత్యయ భాగవిశేషములవలనఁ దోచుచున్నవికాని వాస్తవముగా మేఁకకుఁ బొదుఁగుననున్న స్తవమునకు మెడనున్న స్తనమునకు వలె లేడిమూతికెగువనున్న కందోయికి మఱి యామీఁదనున్న కందోయికివలె నాకృతిమాత్ర పోలికఁగలదుగాని యర్థముప కెంత మాత్రమును బోల్కి లేదు. మఱియును వేదము జ్ఞానపరముగాని కర్మపర ముకింతయును గాదు. వేదము కేవలమును బరససాతనములఁగూర్చియే యుద్దేశింపఁబడెను. పరమాత్మను మునులు తమ హృదయములందు కనిపెట్టి కైవల్యానందమును బొందిరికాని శ్రౌతస్మార్తదంభక్రియాకలాపము చేతఁ గాదు. గ్రహగతులుమార్పుటకుఁ

గాని ఋతువులను దాత్మాతో నర్చుటకు గాని పంచభూతములను యథే
ష్టానుసారముగా నడిపించుటకుఁ గాని వేయేల కోరినట్లు కలలు గాంచు
టకుఁ గాని మతేతాకిక్రియ లభిస్తానుసారముగాఁ జేయుటకుఁ గాని
యీశౌతస్మార్తకర్మములు పనికిరాకున్నవి సర్వక్రియలు విధివశ
ములుగాని పౌరుషప్రయత్న సాధ్యములు కాకుంట రూఢికదా ? భూత
భవిష్యజ్ఞస్మములఁ గూర్చియు నకుశములగు కాలగతులను గూర్చియును
నతీంద్రియములగు స్వర్గపాతాళవస్తువులఁ గూర్చియును గతజలనేతు
బంధనమువలెఁ జింతింపనేల ? ప్రకృతమనునరామః పాయసం
భక్షయానుః” అన్నట్లు మనతోడిపాటిపాణులను మచ్చికచేసికొని
తదనుగ్రహమును సామదానోపాయములచేతనుమాత్రమే సంపాదించు
కొని సర్వజనసమ్మతముగా నడుచుకొని యెరుల సుఖపెట్టితానుసుఖ
పడుచు దనజీవితమును గడపుకొనుటకన్న నవశ్యకర్తవ్య మర్హ
కర్మ మింకెద్దియుం గాదని ఘంటానధముగాఁ జాటుదనోయీ పూర్వ
మీమాంసకమ్మన్యుడా !

“అథాతోధర్మజ్ఞానా” అని ప్రారంభించినావుకదా “బోధనా
లక్షణోధర్మః” అనుచున్నావు వేదచోదితకర్మాచరణము ధర్మ మను
చున్నావు కాని వేదశబ్దమునకు అర్థమేమి చెప్పెదవు? “విద్యతేన స
విత్తమిది వేదః” అని విద్యారణ్యభాష్య మొప్పుకొనెదవా ? లేక
వేద మనఁగా నొకవిధమైనయజ్ఞమునకుఁ జేరినకనిమట్టున కర్థము
చెప్పెదవా ? లేక “విద్జ్ఞానే” అనుటచేతఁ దెలివి కర్థము
చెప్పెదవా ? యెట్లైన నిర్వచించుము వేదశబ్దార్థ మెట్లున్నను నిక్క
ముగా ధర్మప్రతిపాదకమగుశబ్దము కాకతీయకదా ? ధర్మ మైహ
తాకికము పారతాకిక మని రెండువిధములుగా విభజించి యైహతాకిక
ముగాఁ బ్రాకృతులును పారతాకికముగా మునులును ప్రాకృతులగు
మానవులకు పరోపకారవర్తనము ధర్మ మనియును మునుల కాత్మ

జ్ఞానైకప్రయోజనముగు సాధనచతుష్టయ సంపత్తిసంపాదనమే ధర్మ
 మనియును ననాదిగా వ్యవహరించుట తెల్లముగదా? శ్రౌత
 కర్మమే ధర్మమనియును శ్రౌతకర్మము వేదచోదితమనియును కాబట్టి
 పశుహింసాకరములగు క్రతువిధానమే ధర్మమనియు నుద్ఘోషించుచుఁ
 బేదసాదలన్నము లేక మలమలమాడుచుండఁగా వారికి సాయపడక
 నిష్ప్రయోజనభస్మహోమ మేలచేసెదవు? పాలు నేయి ధాన్యములు
 వ్యర్థముగా సగ్గిపా లేల చేసెదవు? ప్రాణభీతిచే మొఱివెట్టువసుల
 నేల చంపెదవు? ఆకాశమువలె శబ్దమాత్రగుణముగల వేదపురుషుఁడు
 ప్రత్యక్షముగాఁ గ్రతువులొనర్చు మని నిన్ను బలిమిచేయలేదే?
 తమ్ము హింసించుమని కనులు నిన్ను బలిమాలినవా? బోకులను
 బీడించి యర్థములను దండి వారికి లేపొని గగనారవిందోపన్యాసము
 లిచ్చి దక్షిణ నార్జించి పొట్టపోషించుకొను ధూర్తుల సద్వర్త్యులం
 గావించుకొని పగటివేషగానివలె నేమి నీపాండిత్య మోహో యేమి
 నీవేషముల మార్కార యేమి నీవిద్యమృత్యుతః? చాలుచాలునీచిదులు
 నీపరవళ్ళు నీలేడితోళ్ళు నీగడ్డి మొలనూళ్ళు నీచప్పిళ్ళు నీపెడబొబ్బలు
 నీకన్నుమిటకరింపులు బొమ్మలాటవానివలె, నటునివిధమునఁ బామరు
 లను మోసపుచ్చెదవా? నటులు నీకంటె మంచివారు. తమవిద్యా
 వైభవమునుకూతముగవర్చి సకల పాణులను రంజింపఁజేసి తమపొట్ట
 పోషించుకొనుచున్నారు. నీలోనీకేకాదు నీయబ్బకుఁగూడ స్వత్న
 మందైనఁ బొడగట్టని మిత్రావరుణులనియు సగ్గీహోములనియు
 నేమేమో దిక్కుమాలిన లేనిపోనిపేర్లతోఁ బిశాచగ్రస్తునివలె
 నున్నత్తునిమాడ్కిఁ బ్రలపించుచుఁ బైపెచ్చు నిరపరాధిజంతువుల
 నేల హింసించెదవు? ముచలీశ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధించిరని
 సమ్మోదపు కాఁబోలును. కోళ్ళు గొట్టెలు బట్టెలను బసువుబొట్లతో
 గుడిలోనున్న గ్రామదేవతకు బలియిచ్చు మాంసాశనులగు క్రూర

పామరజానపదులకంటె నీవు క్రూరుడవు మఱియు న్నూఢుడవును. సర్వలోకోపకారపరులును సకలభూతదయామయులును గేవల సమాధి నిష్ఠులు నటించియద్రష్టలగు మునులపేరు పెట్టుకొన్న ధూర్తులు క్రూరులు కేవలకుక్షింభరులగు జ్ఞానలవదుర్విదగు లనాదిగాఁ గ్రతు క్రియాకలాపములను రాక్షసకృత్యములను స్వార్థపరులై పామరుల లోఁగొనుచు నిట్టిజ్ఞానార్థకశైతస్మాత్ క్రియాకలాపములం బ్రకటించు చున్నారగానివాస్తవము గామునువ్యధర్మము సర్వప్రాణ్యుపకారకము లగు సత్యదయలఁ బ్రవర్తించుటతప్ప నితరక్రూరకర్మమెద్దియును ముమ్మాటికి న్నాదు.

“కోదధర్మక్షయమం జాయమానమస్థస్వంతంయదనస్థావిభర్తి - భూమ్యాఅసరస్యగాత్మా క్వస్వితో విద్వాంసముపగాత్ ప్రప్తమ్ తత్” అను ఋగ్వేదానుసారమునా నాత్మ నెవ్వరికి నేవద్యముకాదు. పరమార్థసత్య మెవ్వరికి నెలియఁబడదు. కాఁబట్టి శైతకర్మములచేత నీవు గగనసాధనిర్మాణ మొనర్చుట దుర్మార్గముగువెట్టి అగ్నిహోములు గాని మిత్రావరుణులుగాని నీ కగపడలేదు. నీహవ్యము మఁటఁగల యుటయుం బనులు నీచేఁ జంపఁబడుటయును దప్పనీకు అతౌకికపదార్థ మెద్దియును బ్రత్యక్షానుభూతముకాలేదని నీ వొప్పుకొనకతీరదుకదా? పూర్వు లీక్రతువు లాచరించిరి కాఁబట్టి నీవుఁగూడ చేయక తీరదని యందువా? పూర్వులకును నీకును సంబంధ మెద్దియును లేదు. గత వత్సరమున కిప్పటివత్సరమున కెంతభేదమో నిన్నటియెండకు నేటి యెండ కెంతవ్యత్యాసమో నీకును నీపూర్వులకు సంబంధము. వారు క్రతువు లెట్లాచరించిరో యాశ్చోతకల్ప మెట్లుండెనో యావేద మంత్రోచ్ఛారణ మెట్లుండెనో యప్పటి యుద్దిష్ట మెయ్యదియో నీ వెఱుఁగుటెట్లు? నీకుఁ బ్రత్యక్షముగా సంబంధించి నీకుటుంబములోని జనులకందఱికి న్నామరూపములందు మఱి యన్ని విధములచేతను

బరస్పరభేదమున్నదికదా? కంఠస్వరము రూపము వ్రాత యుద్దేశము నడువడి తలంపు మనోవాక్యాయకర్మముల నొకరింబోలి మఱొకరు వేరొకరివలె నొక రాచరింజుజాల రొకరు తెలిసికొన్న విధము నింకొకరు తెనియనేర రొకరిమత మింకొకరిమతముకా దొకరియిష్ట మింకొకరిదికా దొకరిగతి యింకొకరిదికా దొకరికర్మ మింకొకరిదికా దొకరియదృష్ట మింకొకరికిరాకుంట నీప్రత్యక్షానుభవమేకదా? వేదము లిట్లు శాసించుచున్నవనియుం బూర్వు లిట్లు నడిచిరనియు నీకన్నఁబెద్దలు నీయాపులు చెప్పుచున్నారనికదా నా కులమిది నా వర్ణ మిది నా తల్లి యీమె నా తండ్రి యితఁడు నా సోదరాదిబంధువులు వీరు మఱి యీశబ్దమున కిది యర్థము నేనొవర్చవలసిన శ్రౌతిస్మార్తకర్మములివ్వియని కేవల శబ్దపమాణమాత్రము చేతనేకదా వ్రవర్తిల్లుచున్నావు; నీబ్రతుకుసుఖ మాసించికదా యిన్ని పోకిళ్లు పోవుచున్నావు? నీవలె గష్టసుఖము లితరుల కుండునని తలంచవా? నీతోడిపాటివారియెడల నీ వెట్లు నడిచెదవో నీయెడల వారెట్లు చేసెదరని నీప్రత్యక్షానుభవము నో యవివేకివై దికజడుఁడా నమ్మవేల?

“అజోసుమ్యక్షవరుణభియః సంమత్సమాల్ప తావోఽనుమా గృభాయదామేవవత్సాద్విముమగ్ధ్యంహోసహిత్యదారేనివిషశ్చనేశ” మెడకిరికినత్రాడును దప్పించి లేగను గాపాడునట్లు లోకరుణదేవుఁడా నాపాపములనుండి నన్ను దప్పించుము. నీవునుగ్రహించిన వైద్య నీసాయములేక కనురెప్పలాడించుకొనుటకై నను నేను సమర్థుఁడను కానను ఋక్కు నుపేక్షించెనవా? కన్నెకలుపు మెడనిరికికొని పోవుటచే గిజగిజగింజుకొని కాధపడుచున్న లేగ నాయురి తప్పించి సుఖపేట్టు దయాశాలికదా మానవుఁ డని యర్థమిచ్చు శ్రుతి పశు హింసను విధించునా? నీపూర్వులు పశుహింసలొనర్చి క్రతురూప

కామ్యానిత్యకర్మములొనర్చి రని స్వార్థపరులగు ప్రాకృతసంసారుల
 పల్కులు నమ్మకుము. వేదముల కేయర్థము న్నేనేలే దొకవేళ
 వేదము లర్థశరములైనచోఁ గేవల దేవతాప్రార్థనచోదకములుగాని
 క్రత్వాదికామ్యకర్మచోదకములు కానేకావు. “అహరహః సంధ్యా
 ముపాసీత” అను నిత్యకర్మమునకు వేదముచో దకమని చెప్పకతీరుదు.
 సంఖ్యోపాసన మనఁగా సర్వజగదుపకారముగాఁ దన్ను నడిపించు
 మనియును మత్ప్రాణికై సఁ దననుండి బాధరాసీకుమనియును
 “ధియోయోనః ప్రచోదయాత్” పరమార్థజ్ఞానముం దనకుఁ
 గలిగించుమనియును మనుష్యుఁడు దైవమును వేఁడుకొనుటయును
 సర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుటయును. నీపూర్వులవలె నీవు
 నడువనేరవు నీపూర్వు లెట్లునడిచిరో యిప్పటిసీయుపదేష్టలుగాని
 గురువులుగాని యిప్పటిగంధములుగానినీవుగాని నిర్దేశింపనసాధ్యము.
 నీ విప్పుడొనర్చు క్రతువు కూరకర్మమును వ్యర్థము న్గాని నీపూర్వు
 లొనర్చినయజ్ఞమువలెనే సత్కర్మము కాదు. నీపూర్వులు వేఱు
 నీవు వేఱు వారిదొక జాతి నీదొక దిక్కుమాలినజాతి వారిదొక
 కులము నీదొక కులము వారి పుట్టుక వేఱు నీపుట్టుక వేఱు నీతల్లెవతో
 నీతండ్రియెవడో నీవు నిశ్చయముగాఁ జెప్పలేవుకదా నీపూర్వు
 లొనర్చిన శ్రౌతస్మార్తక్రియావిధానము లిట్టివని తెలియ నీకుఁ గాదు
 నీయబ్బకైన శక్యమా ? యూరకపశుహింసకావించి నీకంటఁ
 దక్కినవా రధమజాతివా రని నిరసించి నీవు నిలచినకొమ్మ నీవే
 నటకుకొని కోరియేల ముప్పు తెచ్చుకొనదవో శ్రోత్రియమ్మన్యఁడా!
 యోకటికయాజీ!

“ప్రవృత్తి రేషాభూతానాం నివృత్తిస్తుమహాఫలా” యను
 మనువచనానుసారముగా నితరులసౌఖ్య మరయక తనయిచ్చ
 కొలంది నిదాహారవిహారములం ప్రవర్తించుట నకలజీవుఁకు స్వభావ

మేగాని తక్కుకా దయినప్పటికిం బరోపకారమునకై తనభోగములను మానుకొన్నందువలన నిత్యమనస్సంతుష్టి తప్పక కలుగును. ఒకవేళ వేదము స్వర్గాద్యపూర్వభోగఫలక కామ్యకర్మచోదకములయినప్పటికిం గేవల స్వార్థకరులకే యావేదచోదన ముపకారమగునుగాన “నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణివిధీయన్తే” అనునట్లుసర్వభూతనములైన కేవలపరోపకారపరాయణుల కట్టికామ్యకర్మము వేదచోదనాక్షణమగు ధర్మమెట్లగును?

“చత్వారిశృంగాస్త్రయోలస్యపాదాద్వేశీర్షేన ప్రహస్తాబాలస్య త్రిభాబద్ధో వృషభోరోరపీతి మహాదేవో మర్త్యాః ఆవివేశ” నామాఖ్యాతోపసర్గవిపాతములను నాల్గువిధముల పశజాతులను కొమ్ములు-భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములను మూడువిధముల పాదములు-నిత్యానిత్యములు వ్యంగవ్యంజకములను రెండువిధముల శిరస్సులు ప్రథమా ద్వితీయా తృతీయా చతురీ పంచమీ షష్ఠీ సప్తములను నేడు విభక్తులు క్రియాకారభావముచే నభీష్ట ఫలప్రదమై జగదాత్మకమై జగత్కారణమై నిత్యమై నిరవయవమైస్ఫోటాఖ్యమైన శబ్దబ్రహ్మము మర్త్యుల నావేశించి యత్యంతము స్థనిచేయుచున్నదని పఠంబలిమునియును- శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములు మంత్రత్రాహ్మణములవలె వేదములును గావు మఱియు ననాది మునికృతములు గావు గాని మశకబాద్ధాయనావస్తంబాశ్వలాయనకాత్యాయనాదినామములుగల ప్రాకృతిపండితులచేత రచింపబడినవి- “మశకబాధాయ నావస్తంబాది ద్రవ్యోప దేశ ఇతి సతేభ్యః ప్రకృతి భూతేభ్యోనాది గంధవిషయసమాఖ్యా వ్యుత్పాదన సభవః” అనికుమారిలభట్టు వక్కాణించెను. మఱియును “తత్ర యావద్ధర్మమోక్షసంబంధి తద్వేదప్రథవమ్- యత్స్వార్థకామ మయంతల్లోకవ్యవహారపూర్వక మితి వివేకవ్యం—

ఇత్యాది వచనములచే ధర్మమోక్షసంబంధి విషయములనే
 పురాణ వేదములు బోధించుచున్నవి. ఇతరములగు శ్రౌతస్మార్త
 చూపములగు లోకవ్యవహారసంబంధముల కర్మములఁ గూర్చి రవం
 తయు నుద్దేశింపవు. ప్రాకృతాధునికపండితులయిన మశకబోధాయ
 నాదిపండితులు లోకవ్యవహారమునమయానుకూలముగా నడుచుటకై
 శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములను సకలధర్మశాస్త్రీతి
 హాసపురాణ న్యాయవిస్తర మీమాంసలను దమతమ యిష్టాను
 సారముగా ధర్మసత్రములు మతములు కోవెలలు మొదలగుప్రజోప
 కారకములగు శిల్పములను వివరించిరి. కాఁబట్టి మంత్రబ్రాహ్మ
 ణాత్మకమగు వేద మంతమాత్రమున్నిత్యనిర్గుణా ద్వైతస్వరూపమగు
 శేవలబ్రహ్మమునుగూర్చి తప్ప నీజగత్సృష్టిస్థితిలయములగూర్చి
 కాని శ్రౌతస్మార్తక్రియలంగూర్చికాని బోధింపదు. ప్రాకృతులు
 మర్త్యులు నాధునికు లగుమశకాద్యాభియుగల మనుష్యులచేఁ గల్పిత
 ములగు వేదాంగపురాణేతిహాస ధర్మశాస్త్ర న్యాయవిస్తర మీమాం
 సాది గ్రంథములన్నియును సమయానుకూలములుగా సకలప్రజోప
 కారములుగా మార్పుకొనవచ్చును. వీని కొక నియమము లేదు.
 ఏదేదేశమున కెట్లు రంజకములగునో యట్లు చతుర్విధాభినయ
 మొనర్చుట దేశీసంగీత మగును. ఏవియమమును లేనప్పటికి నెట్లు
 ప్రజారంజకమై చతుర్విధాభినయము సకలనాదరణీయమో యట్లే
 యధేష్టముగాను సకలప్రదానకారకముగాను సమయానుకూలము
 గాను శిక్షాదివేదపడంగములను పురాణేతిహాసధర్మశాస్త్రన్యాయ
 విస్తరమీమాంసలను దోచినట్లెల్ల జనరంజకముగా సకలభూతదయ
 వాకింతయు నివిడ కప్పటికప్పుడు కల్పించుకొనవచ్చును.

శబ్దానుశాసనమందు పఠంబలిముని “చత్వారిశృంగాః” అను
 శ్రుతికి వర్ణాత్మకశబ్దబ్రహ్మపరమున సర్థము చెప్పినాఁడుగదా మఱి
 యును సూత యధ్వర్యుఁ డుద్ధాత బ్రహ్మ యీనల్గురును నాల్గు

కొమ్ములు ప్రాతఃసవనము మాంధ్యందినసవనము సాయంసవన మను
మూడుపాదములు. పల్నీ యజమాను లకురెండు శిరస్సులు. గాయ
త్రత్యాదిసప్తచ్ఛందస్సులు నేడుచేతులు. ఋగ్యజుస్సామవేదములచే
మూడువిధములను బంధింపఁబడి యభీష్ఠారములను వర్షించుచు
స్తోత్రశస్త్రాదిశబ్దములను మాటిమాటికి ఘోషించుచు నిట్లు యజ్ఞ
రూపమైన మహాతేజస్సు మర్త్యుల నావేశించియున్నదని జైమిని
మునియును గౌణముగా “చక్రవాళస్తనీ హంసదంతావళీకాశవస్త్రా
శైవలకేశినీ” అని నదులను పండిత కవులు వర్ణించునట్లు వర్ణాత్మక
శబ్దబ్రహ్మము నొకఁడు యజ్ఞము నొకఁడు వర్ణించిరి.

మఱి యిప్పుడు స్వరము పదము లయ. చేతోవధానము లను
నాల్గుకొమ్ములుకలిగి గీత వాద్య నృత్యము లనుమూడుపాదములు
గలిగి. మార్గదేశి యను రెండుశిరస్సులుకలిగి. మంద్రమధ్యతార
స్థాయిలను మూడు తెఱంగుల బంధింపఁబడి సరిగమపదని యనుసప్త
స్వరములచేతఁ నోరినట్లు ధర్మార్థకామమోక్షసంపదలను వర్షించుచు
రాగరూపకాలపులను మాటిమాటికి మొరయుచు నిట్లు కేవల
నాదబ్రహ్మము చేతనజంగమస్థావరాత్మక మర్త్యలోకము నావేశించి
ప్రమోఁగుచున్నదనికాని, బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యవాసత్రస్థనాస్త్వసము
లనునాల్గుకొమ్ములుగలిగి జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తు లను మూడుపాదము
లతో స్త్రీపురుషు లనురెండుశిరస్సులతో రక్తము మాంసము మజ్జ
వస శుక్రము మేదస్సు నెమ్ము లనునేడుచేతులతో నభీష్ఠారములను
వర్షించుచు బాల్య యౌవన వార్ధ్యకములచే బంధింపఁబడి బ్రతు
కనుమహాతేజస్సు మర్త్యజీవుల నావేశించి ఘోషించుచున్నదని
కాని. సామదానభేదదండోపాయములను నాల్గుకొమ్ములతో
యుద్ధము. కృషి. నేవ లనుమూడుపాదములతో చేతనాచేతనరూపము

లను రెండు శిరస్సులతో సప్తవ్యసనము లను నేడు చేతులతో నభీష్టారము
లను వర్షించు చుత్తమమధ్యమాధమస్థిత్రయమున బంధింపఁబడి
మర్త్యుల నావేశించి ధనమును మహాదేవుఁడు ధ్వనిచేయుచున్నాఁడని
కాని యర్థము చెప్పవచ్చును.

కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును నిద్రాహారవిహార
మునకై వినియోగింపఁగా మిగిలినకాలమును లోకోపకారముగాఁ
గఁడుపుటకై కాలక్షేపార్థమై పండితులచేఁ గల్పింపఁబడిన యాటలు
వేడుక లుపాయములు గాని యవశ్య కర్తవ్యము లేంతమాత్రమును
గావు, “చోధనాలక్షణోధర్మః” అని వేదవిహితకర్మమగు నగ్నిష్ఠో
మాదికర్మము ధర్మమును నో మీమాంసకుఁడా! ఋగ్వజుస్సామా
ధర్వములను నాల్గువేదములును బరసపారసమాత్రఫలకములై
యధ్యయనమాత్రముచేతనే మతీయును వినూటమాత్రముచేతనే
యాప్తవాక్యప్రమాణమునఁ జిత్తశాంతికరమై జననమరణప్రవాహ
రూపమగు సంసారతాపత్రయమునుపశేబ్దమిల్లిజేయునని నమ్మకొన్న
వారికి జగదుపకారకమగు మనస్సంతుష్టిని సంగీతముపలె నొకప్పుడు
కలిగింపవచ్చును. కేవల ధ్వన్యాత్మకములగు రాగరూపకాలపులకును
సంహితాపదకమజటఘనాదుల నుచ్చరింపఁబడు వేదశబ్దములకును
సమ్మేదతరంగములకువలెమృద్యాండములకునువలెస్వర్ణగుండలములకు
వలె వస్తుభేద ముకింతయునులేదు. వేదములో వేదచోదితములో యని
మేల పిచ్చిపానివలెఁ బ్రలపించెదవు. నీకు లోకులవలనఁ బ్రయోజన
మున్నదికనుక లోకోపకారమునకై నీబ్రతుకును వినియోగించి
ఝేరులను సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము. సమ్మేదఘోషవంటి వేదధ్వని
వినేటవల్ల స్వప్నవికారములవంటి శ్రౌతస్మార్తకర్మములను నాచరిం
చుటచేతను నిక్కముగా నీవు గ్రహింపఁదగిన పరమార్థముగాని
నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యలాభముగాని జగదుపకారమునకు మతే

ప్రయోజనముగాని రవంతయును లేదు. కేవలవృథాకాలక్షేపమాత్ర ప్రయోజనమయి పిచ్చివానిపలుకులవలె నసందర్భములై సకలజన దురవగాహములయిన వేదములు వినుచుస్వార్థపరధూర్త మండితకల్పిత శ్రోతస్మార్తకర్మములాచరించుచు సోమరివై చెడక నీజీవితమం దవశ్య కర్తవ్యమగు పరోకారకకర్మమును ద్రికరణశుద్ధిగా నాచరించి నీవు తరించి పరులం దరింపఁజేయుము.

“ధృతవ్రతా ఆదిత్యాఇషిరాలరేమత్కర్త రహసూరివాగః”
 దృఢవ్రతులగు నోయాదిత్యులారా రహస్యముగాఁగన్న బిడ్డను తారిన వలెఁ ద్వరగా నాపాపమును బైటఁబాటవేయుఁడు. ఇద్దియే శ్రుత్యర్థ మని వెల్లడించువాఁ డెంతబుద్ధిహీనుఁడు? స్త్రీలపరువులేని బ్రహ్మ క్షత్రియవైశ్యశూద్రకులకౌరవముఁబోనూడ్చి ప్రజలకు దుర్నితమప్పి యస్త్రీలముగా వేదము పల్కునా? చాలుచాలు. “ఆపాణినీయః సూత్రేషుపాఠ ఇత్యాహ” పాణిని ప్రోక్తములుగాని సూత్రములు కొన్ని కాపింజలహస్తపాదాదిత్యస్యాపాణినీయత్వాత్” మొదలగు నవి పాణిని పేరుతో నుంట కై యటుఁడు కనిపెట్టినవిధముగా నెన్ని శ్రుతు లాధునికకల్పితములై శ్రుతులపేరఁ బరఁగుచున్నవో సకల జనోపకారయగు కర్మలులెప్పు మనుష్యుల కవశ్యకర్తవ్య మింకెద్దియు న్నాదు “వేదప్రేమం శ్రూయతే ఏకస్య బహ్వ్యజాయాభవంతి నైక స్యావవబహవః పతయస్సంతి ధర్మా ధ్వవిధః స్థూలః సూక్ష్మశ్చ మందమతిభిరపి సుఖేన బుధ్యమానః ససాచాచమన సంధ్యావంద నాదిః స్థూలా ధర్మః శాస్త్రపారంగతైః మండితై రేవ బోధ్యం యోగ్య ఇతరేషామధర్మభ్రాంతివిషయోద్రావదీవివాహాదిఃసూక్ష్మ ధర్మః” ఒకపురుషునకుఁ బెక్కరిండుభార్యలు కలరుగాని యొకస్త్రీకి బలుపురుషర్తలు లేరని వేదమందునిల్లు చెప్పఁబడియెను. స్థూలమ నియు సూక్ష్మమనియును ధర్మము రెండు విధములు. పామరజనులకు

మిక్కిలి సులభముగాఁ దెలియఁదగిన శౌచాచమన సంఖ్యావందనాది కర్మము స్థూలధర్మము శాస్త్రపారంగతులయిన వండితులచేత మాత్రమే తెలియఁదగిన బ్రహ్మపదీవివాహాదికర్మము సూక్ష్మధర్మము అని సామాన్యచార్యుఁడు స్థూలమారిలభట్టును వక్కాణించుటచేతఁ బామరజనులకు మిక్కిలిసులభముగా బోధపడుటకై యేర్పడిన శ్రౌతస్మార్తకర్మము విగ్రహారాధనముపలె స్థూలధర్మముగాని సర్వ జగదుపకారకమగు నహింసావ్రతము కేవల పండితైకవేద్యమగు సూక్ష్మధర్మము “నహింస్యా త్సర్వభూతాని, అహింసా పరమోధర్మః” అని సర్వప్రాణ్యుపకారకమగు నహింసావ్రతముకన్న మనుష్యులచ రింపవలసిన వేదచోదితధర్మ మింకెద్దియు న్లేదు. సర్వభూతదయాపక మును సకలజనసంతోషకరముగాని తక్కినకర్మములన్నియు శ్రౌత కర్మములుగానీ లేక స్మార్తకర్మములు మతేకర్మములయిన న్నానీ మిక్కిలి హేయములుగాని యాదేయము లెంతమాత్రము న్నావు నా పంచేంద్రియచేష్టలతప్పొక్కలు నేనే కనిపెట్టుచు భేదమోదము లందుచు నాలోనిరహస్యము నేనేదాఁచుకొనలెనివిధమున నాయుంతఁ సాక్షియెద్దియో నేను వివరింపశక్యముకానికారణ మున్నదని నే నెఱుంగుచుంట యత్యాశ్చర్యకరము “సతాంహి సం దేహ సదేషు సస్తుషు బ్రహ్మాణ మంతఃకరణప్రవృత్తయః” జీవులు తమయింద్రియ గోచరమగు వస్తుయథార్థతత్వము నిశ్చయింపఁజాలక సంశయపడు నపుడు వారివారియంతఃసాక్షియెద్దియో వారివారికి సంశయముతీర్చి వస్తుయథార్థమును దెలుపును అని కాలిదాసన్నట్లు మనుష్యులస్వలా భమాసించి చేయుకర్మములెవ్వియో మఱియుఁ గేవల లోకోపకారక ముగాఁ జేయుకర్మములెవ్వియో వారివారియంతఃసాక్షియేవారికిఁ దెల్పు కమానడు. స్మార్తపరులుగాక లోకోపకారమునకై జను లేకర్మములు చేసినప్పటి కవన్నియును వేదచోదితధర్మములే. వేదశాస్త్రములు

జగత్తుపకెల్ల మిత్రులవలె సర్వప్రాణ్యుపకారకములై యహితముల నుండి జనులను మల్పించుటకును మఱి హితములందుఁ బ్రవర్తింపఁ జేయుటకుమాత్రమే యభిప్రాయపడుచున్నవని ప్రాజ్ఞుల తీర్పు.

“అథారసశాయీ” అథ శబ్దస్య సవర్ణదీర్ఘశ్చాందసోఽప హతోవా, అగ్లాస్తు-తత్రతానుస్వారపాఠశ్చాందసః అపహతోవా” అని సూత్రములనుగూర్చి భాష్యకారు లనుటచేతసూత్రభాషనుసవరించినట్లే సూత్రార్థములుకూడ సవరింపఁబడి జగదుపకారక భూతదయాదరము లుగా నేలసవరింపఁబడరాదో? శబ్దాలు ఋగ్యజుస్సామవేదములు బ్రహ్మముఖమున సకలప్రాణ్యుపకారములుగా వెలువడినసంగతి సత్యమేకాని క్రూతకర్ములగు కొందఱు బ్రాహ్మణజాత్యాభిమాన ముతో మఱి శ్రోత్రియమృన్యగర్వముతోను బండితమన్యతతోను మిక్కిలి స్వార్థపరులయి ప్రాణిహింస కర్మకరములుగాఁ గొన్నిశ్రుతు లను దాము వన్ని యావేదత్రయమున దోఁపి రనియును గాఁబట్టి పుచ్చినగొఱియ మందనెల్లఁ జెడిపెనన్నట్లు వేదములన్నియుం తమకు ప్రమాణములు కావనియును ధమ గ్రంథములందు వెల్లడించిరి. విదేహరాజగు జనకుఁడు బ్రాహ్మణాధ్వర్యసాహాయ్య మక్కఱ తేకయే తనయిష్టానుసారముగా నగ్నిష్టోమాది యజ్ఞ కర్మములను స్వతంత్రముగా నిర్వర్తించుకొన్నాఁడని ఛాంద్యోగ్యమువల్ల వెల్లడి యగుచున్నది. దర్శపూర్ణమాసాదిశౌతకర్మములు కేవలమును శ్రుతివిహితములనియు ఆ కర్మములన్నియును గార్హపత్యాగ్నిస్థాపన మయినపిమ్మటఁ జేయబడవలయుననియును, స్మార్తకర్మములు ప్రబ్లిన్నవేదశాఖాభేదరహస్యమిదులై న ఋషులచేతఁ జెప్పబడినవి గాన- బుగ్యాహవాచ నాదికర్మములన్నియును స్మార్తకర్మములని యును జెప్పఁబడుచున్నవి.

“శ్రుతిరపి స్మృతీనాం వైదమూల త్వమాహయ ద్వైకించ
మనురవద తద్భేషజమితి భేషజం యథాహితమేనం మనువచనమపి
ప్రమాణత్వేనహితమిత్యర్థః” మనువుచెప్పినది మం ధని శ్రుతికూడఁ
బలికె ననుటచేత శ్రుతి పేర్కొన్న వశిష్టాత్రివరాశరవ్యాసయాజ్ఞ
వల్క్యాదిమహర్షులచేఁ గావింపఁబడిన స్మృతులన్నియును బ్రమా
ణములేయనియును వాజసనేయశాఖలో వేదద్రవ్యలగు వరాశరాది
మునులు వక్కాణింపఁబడుటచేతను గాఁబట్టి శ్రౌతకర్మములవలె
స్మార్తకర్మములుఁగూడ వైనవిహితములగుట నొక్కింతయైన నుల్లం
ఘింపఁబడరాదనియును వేదద్రవ్యలగు మునులే స్మృతుల నొనర్చిరి.
కావున శ్రౌతమువలె స్మార్తముఁగూడ వేదచోదితమే యనియు
నొప్పుకొనకతీతనపుడును, సంగీతవిద్వాంసుఁ డొక్కఁడే మోక్షమంమ
నని యాజ్ఞవల్క్యుఁడును, “సర్వధర్మా న్పరిత్యజ్య మామేవ శరణం
ప్రద” శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును విడిచి నన్నే భజించుమని
భగవద్గీతను జెప్పినవ్యాసుఁడును, స్వార్థత్యాగముగా కేశవనామ
సంకీర్తనముగాని భగవత్సంస్మరణముగాని కలియుగమునఁ దక్కిన
శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నింటికన్న ముఖ్యమని వరాశరుఁడును, పాయ
సము పువ్వులచేత మాత్రమే విష్ణువు నారాధింపక క్రూరులై క్రతువు
లందు పశుహింసకావించువారికి నరకముతప్ప దనుమనువువాక్యమును
నిరసించి యోపూర్వకమృత్యుఁడా క్రతువులందు పశువుల నేల
హింసించుచున్నావో ?

“సూత్రేషు స్మృతిత్వం స్మృత్యధికరణేస్థితం- తత్సూత్ర
కారేణైవోక్తం న్యాయవిత్సమయ ఇతి మీమాంసాసిద్ధాంత స్వీకార
దర్శనేన” హిరణ్య కేశిసూత్రవ్యాఖ్యాతయగు మహాదేవుఁడను
పండితుఁడు సూత్రరూపములగు వేదషడంగాదుదెల్ల స్మృతులనియే
పేర్కొనియెనుగాఁబట్టి శిక్ష- వ్యాకరణ- చంద్- జ్యోతిష-

కల్ప- నిరుక్తములగు వేదాంగము లాఱును న్యాయ- వైశేషిక-
సాంఖ్య- యోగ- పూర్వమిమాంసా తగమిమాంస లనువద్దర్శ
సములును వెయ్యేల సూత్రరూపములతోనున్న గ్రంథములన్నియుం
గొన్ని యనుష్ఠుచ్ఛందోరూప గ్రంథములును స్మృతులనియే న్యాయ
విత్సమయములని మిమాంసా సిద్ధాంతస్వీకార దర్శనముచే
బరిగణింపఁబడెను. “శ్రుతేరివార్థం స్మృతిరన్వగచ్ఛత్” శ్రుతుల
యుద్దేశమునే స్మృతులు వక్కాణించుచున్నవని కాళిదా సన్నట్లు
శ్రుతులకును స్మృతులకును రచనాభేదముతప్ప సర్థభేద మొకింతయు
లేదని స్వీకరింపకతప్పనవుడు సకల శ్రుతిస్మృతులను సమన్వయము
చేసినప్పుడు సచ్చిదానందలక్షణమగు బ్రహ్మపదార్థ మొక్కటియే
సిద్ధించునప్పుడును “అస్తిభాతిప్రియమ్” అనుటచేతఁ బ్రేమయే
స్వప్రకాశుఁడైయున్న దేవుని తత్త్వ మని చెప్పకతీరినవుడును
ప్రాణిహింసను విధించుకల్పవిధాన మెంతమాత్ర మాదేయముకాదు
గదా!

“తత్ర యాపద్దర్శమోక్షసంబంధి తద్వేద, ప్రభవమ్-యత్త్వర్థ
నుఖవిషయం తల్లోకవ్యవహారపూర్వకమితి వివేకవ్యమ్-ఏషైవేతి
హాసపురాణయోరవ్యవదేశవాక్యానాం గతిః” అని తంత్రవార్తిక
మంది కుమారిభట్టు వేదపడంగమును ఋరాణేతిహాసములును
సాంఖ్యాది వద్దర్శనములును ఋగ్యజుస్సామయంత్రములుతప్పఁ దగిన
గ్రంథములన్నియుం గృతిమములనియును లోకవ్యవహారముం దత్త
త్సమయానుకూలముగ దేశకాలపాత్రానుసారముగ నాయాలోకుల
కలవడివ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యానుకూలముగా మనుష్యులు కల్పిం
చినగ్రంథములే యని స్పష్టపర్చె నోశోక్తియమ్మనఁదా! యీసాటి
నీఘోరపశుమారణకృత్యమునట్టిపెట్టుము. నీశౌతస్మార్తకర్మము వేద
త్రయివలె నిత్యములు కావు. గ్రామదేవతజాతరలవలె బొమ్మలాట

కలె నాటకములతీరున కగటివేషములమాడ్కిఁ బ్రాకృతజనకల్పితములుం బామరోత్సాహజనకములగుట విస్పష్టము- నీవరువు బయలయ్యె నిఁక నోర్చుకొని పొమ్ము. శివనారాయణాదిదేవతల పేర్లం బిలువఁబడు మానవులు శివనారాయణాదిదేవత తాదురా? యట్లే వేదద్రష్టలగు మునులపేర్లు పెట్టుకొన్న వేదాంగపురాణేతిహాసాది గ్రంథకర్తలగు ప్రాకృతమనుష్యులు మును లవుదురా? స్వార్థపరుఁడుఁగాక ఫలప్రక్షమువలెఁ బరోపకారమునకు మాత్రమే బ్రతుకుచుపోవుఁడు ముని-స్వలాభ మాశించి దక్షిణచేఁ బొట్ట పోషించుకొంచు సహంకారమమకారముల సంసరించు మనుష్య కల్పితములయిన పశుహింసాకర శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చోదనా లక్షణములగు ధర్మము లని ప్రలపించక పొమ్ము- అగ్నిష్టోమాద్య శ్వేమేధాంతముగు శ్రౌతకర్మమును నిషేధాదిశ్మశానాంతస్మార్త కర్మమును దత్తదేశకాలపాతానుసారముగా నానాజనాభియతానుకూలముగా నిద్రాహారసంభోగములకు వినియోగింపఁగా మిగిలిన కాలమం దుబుసుపోఁగొట్టుకొనుటకై ప్రాకృతాధునికమర్త్యవిద్వారములుపన్నినపన్నుగడలుగాని సహజసిద్ధములు గావు-తక్కినజంతువులకన్న మనుష్యులు కేవల లోకోపకారమునకై పాటుకడుటమాత్రము స్మార్తకమైన పౌరుషకర్మము. లోకోపకారముగా సంపరించుటమాత్రమే మనుష్యులకుఁ దగినమర్యాద. స్వార్థపరతయును లోకోపద్రవముగా బ్రతుకుటయును రాక్షసులకును గ్రూరజాతువులకును సహజధర్మములుగాని విక్రమముగా మానుషధర్మ మెంతమాత్రము న్నాదు.

యజ్ఞము - పశుహింస

హరదత్తుఁ డఁ పండితుఁ డాపస్తంబప్రోక్త సామయాచారిక సూత్రములకు వ్యాఖ్యానముచేయుచు “అథాతః సామయాచారిక

స్థర్మా స్వాస్థ్యాస్వామః” అను మొదటిశూత్రమునకు శ్రౌతస్మృతి గృహ్యవిధులు చెప్పఁబడినవి కనుక నావిధులకుముందుగా దంతధావనాది శౌచకర్మములు విధింపఁబడుచున్నవి. శ్రౌతస్మార్త కర్మములు చేయఁబూనినవాఁడు మున్నుండు దంతధావనాదిశుద్ధులు కావించుకొని పవిత్రదర్భను ధరించి యజ్ఞోపవీతధారియైనవాఁడెల్ల సామయాచారిక విధుల నాచరింపవలయును. త్రికాల సంధ్యావందన మాచరింపనివాఁడే శ్రౌతస్మార్త కర్మము చేయుటకుం బనికిరాఁడు అని చెప్పెను. విధినియమప్రతి పేధములని సామయాచారికకర్మములు మువ్విధములు. “శాఖానాం విక్రకీర్ణత్వా త్పురుషాణాం ప్రమాదతః, నానాప్రకరణ స్థత్వాత్స్మృతేర్మూలం నదృశ్యతే” స్మృతి పుట్టినమూలమగు వేదశాఖ యగపడకుంటచేతను మరి యావేదశాఖలు చెదరియుండుటచేతను అధ్యయనము మఱువఁబడుటచేతను నానాధికారములుగా నానాంశముల నిర్మూలమగు నానాస్మృతు లొకదానికొకటి భిన్నముగా నుండుటచేతను స్మృతికి వేదమూలము నిర్మూలపరిశక్యముకాదని కుమారిలభట్టు గోడమీఁదిపిల్లివలె స్మృతులు శ్రుతిమూలము లని బౌద్ధుల భయముచే చెప్పలేకున్నాఁడు.

“అనుమాన శ్శిష్టాచారః తేనహిభూతం శ్రుతిస్మృతిలక్షణం ప్రమాణమనుమీయతే” స్మృతి యనఁగా మన్వాదికృత ధర్మ శాస్త్రము. కుమారిలప్వామి మానవకల్ప సూత్రమలఁ గూర్చి చేసినభాష్యగ్రంథ సం. 2200 లు. 32 అక్షరముల సంఖ్యకు గ్రంథమని పేరు. యజుర్వేదతైత్తిరీయసంహిత ననుసరించి మీమాంసిం చిన మానవకల్పసూత్రభాష్యము కుమారిలుం డొనర్చెను. యాజమానమగ్నాధాన-మగ్నిష్టోమము- చాతుర్మాస్య మని నాల్గు విధములఁ బెక్క-ధ్యాయముల నీసూత్రగ్రంథము వెలయుచున్నది

హోమవిధులు కర్మవేదములు

“అంశు అగ్నిచయన- అగ్నిహరిస్తరణ అగ్నిపస్తరణ- అగ్ని
మంథన- అగ్నియజ్- అగ్నిష్టోమ- అగ్నిసంస్కార- అగ్నిహోత్ర
(దశహోత్రాగ్నిహోత్రప్రథమాగ్నిహోత్ర) అగ్నిహోమ- అగ్ని
ధాన- అగ్నిధేయ (అగ్నిధేయిక) అగ్నిధేయేష్టి- అగ్నిపాక-
అతిరాత్ర- అధియజ్ఞ- అధిశ్రవణ- అనుతాపన- అనుమంత్రణ- అను
యాజ- అన్వాధాన- అన్వరంభణీయా- అభిఘాత- అభిధారణ-
అభినిర్వాహ- అభిమర్శన- అభ్యంజన- అభ్యక్షణ- అభ్యూహన-
ఆగ్నేయయాగ- ఆగ్నేయేష్టి- ఆగ్నిధేయిక- ఆగ్నియణ- ఆద్య
హోమ- ఆజ్యాహుతి- ఆధాన- ఆమంత్రణ- ఆరంభణీయా- ఆవసన-
ఆవసద్య- ఆస్తరణ- ఆహుతి (యాగ)- ఆహ్వాన- ఇష్టి (ఇష్టిక)-
ఉత్పవన- ఉద్ధాన- ఉద్ధావ- ఉద్ధాన- ఉద్వాసన- ఉద్వాహ (జాద్వా
హిక) ఉన్నయన- ఉపక్షప్తి- ఉపచార- ఉపయమన- ఉపయామ-
ఉపవపన- ఉపవసధ- ఉపసజ్- ఇష్టిక- కాకిహోమ- కామ్యేష్టి-
కృష్ణలిపాక- గోదాహ గోదాహన) చర్విష్టి- చాతుర్మాస్య- చాంద్రా
యణ- జప- తుషవిమోక- శుషావాహ- దర్శిదర్శిపౌర్ణిమాన- దశ
హోత్రాగ్నిహోత్ర దీక్షా- దేనయజన (దేవయజన)- దోహ (గోదోహ)
ద్వాదశాహిక- నారాశంసి- నిత్యహోమ- నిమితిభోజన- నిర్మంథ
నిర్వహణ- నిర్వాహ- నివృతన- నిష్వాహన- కత్తిసంయాజ- కరియూర్జన-
కరివాహణ- కరిషేక- కరిస్తరణ- కరిహారణ- కర్మగ్నికరణ- కర్మ
క్షణ- కశుబధ- కశుశ్రవణ- పాక- పాకయజ్ఞ- పాణిగ్రహణపిండధాన
పిండపితృయజ్ఞ- పితృకార్య- పితృమేధ- పితృయజ్ఞ- పిష్టవేషణ- పిష్టలేప
పూర్ణాహుతి- పౌర్ణమాస- ప్రణయన- (ప్రణయనాగ్ని)- ప్రథమాగ్ని
హోత్ర- ప్రాయశ్చిత్త- ప్రేష- ప్రోక్షణ- ప్రోహణ- ఫలీకరణ-
బహిఃప్రహరణ- బహిఃస్తరణ- బలిహరణ- బ్రహ్మవిరణ-
భక్తదాన- మన్తస్తోమ- మంత్రావృత్తి- యజ్ఞ (యజ్ఞయ)-

యాగ - యూపవేష్టన - యూపసంమార్జన - యూపాహుతి -
 రాజసూయ - రాష్ట్రభృత్ - వపన - వరణ (బహువరణ) వ్రత
 విమూక - వ్రతోపాయన - శునాసీర్య - శ్మశ్రువపన - శ్రవణ-
 సంస్కార - సంస్కర్ష - సుత్ర - సంసహన - సంవివశన - సాకమేధ - సాక
 మేధిక - సాస్త్రపన (సాంతపనీయ) - సోమపాన - సోమాధాన - సోమేష్టి -
 స్తరణ - స్వాహాకార - స్విష్టకృత్ - హోమ - " అను శబ్దములు హోమ
 మునుగూర్చియును హోమవిధులనుగురించియును, మఱియును "అగ్ని
 (అహవనీయాగ్ని) ఆహితాగ్ని - ఉద్యతాగ్ని - గార్హపత్యాగ్ని - దక్షి
 ణాగ్ని - శాలాగ్ని - అగ్నివృత్తాగ్ని హోత్రవణీ - అజఅశ్వఅశ్వద్ధ - అష్టా
 కపాల ఆద్య - ఆకదుహ - ఆమిత్రాహవనీయాగ్ని - ఆహితాగ్ని ఇడా
 ఇధ్మ ఇధ్మాబర్హిష - ఇష్టిపశు - ఉత్తరవేది (జాత్తరవేదిక) - ఉద్య
 తాగ్ని - ఉపభృత్ (ఔపభృత్) - ఉపల - ఉలూఖల - ఉర్ణా - ఏక
 కపాల - ఓషన - ఓషధి - కసాల - (అష్టాకపాల - ఏకకపాల - దశకపాల - నవ
 కపాల - పంచకపాల - షట్కపాల - (సప్తకపాల) కర్షూ - కాంస్య -
 కాష్ఠ - కుండల - కుంభి - కృష్ణాజిన తామ - ఖనిత్ర ఖాదిర - ఖలేచాతి -
 గార్హపత్యాగ్ని - గుగ్గులు - గోక్షీర - గోమయ - గ్రావన్ ఘృత -
 చమూ - చరు - చరుస్థలీ - చర్మన్ - చాత్వాల - దపనుత్ర - దరద్ధవ
 (జహవా (జోహవ) తందుల - తిల - తుషి - దక్షిణా - దక్షిణాగార - దక్షిణాగ్ని
 దక్షిణాపాత్ర - దండ - దధి - దర్భ - దర్భపింజాల - దర్భరజ్జ - దర్వి - దశకపాల
 దిత్యవాహ (దిత్యోహీ) - దృషద్ - ద్రపస్ - థాన్య - ధిష్ణ్య - ద్రువా (ధౌవ) -
 నవకపాల - నవనీతపంచకపాల - పరధి - పర్ణశాఖా - పవిత్ర - పశు - పశువు
 రోదాశ - పాత్ర (పాత్రీ) - పింజాల - దర్భపింజాల) పిండ - పూతీక -
 పృథు గావన్ - ప్రిణీతా - ప్రస్తర - ప్రాచీనావీత - బర్హిన్ -
 బలి - (బ్రహ్మానన - (బ్రహ్మాదనిక) - భక్త - భద్రసుక్ -
 భస్మన్ - మధుపర్క - మస్త్రీమహాహవిన్ - మూంస - మాష -
 ముద్గ - ముద్గర - ముసలమూల - మృగ - మృదంగ - మేషి -
 మూంజ - యజ్ఞా యజ్ఞయ - యజ్ఞోపవీత (యజ్ఞోపవీతీన్) - యవ -

యవాగూ-యాజ్ఞానువాక్య- యూన- యోక్త- రజ్జ- రథ- రేఖా-
 లేక-లోమన్- వత్స-వస్త్ర- వామదేవ్య- వీరవస్త్రీయ- వేది (ఉత్తర
 వేది-వేదికోణి)- వేచాత్-ప్రేహి- శరట-శతమాన-శతాయుధ-శమీ
 (శమీశాఖ)-శర-శ-శ-శాఖాశాలా- శాలాగ్ని- శుల్క- శూర్ప-
 శ్మశు- శ్యామా- శేనీ- షక్కపాల- సప్తకపాల- సవిష్టయజుస్-
 సంభార-సాంనాయు-సోమ-సంబ-శుజుస్-స్రుచ్ (స్రౌచే)-స్రువ-స్ఫ్య-
 హవిర్ధాన-హవిస్- "అనెడు హోమద్రవ్యములు పనిముట్లు పాఠ
 నములును దక్కిన హో-సంబంధవస్తువులును, మఱియును హోమకర్మ
 ములగూర్చి సమయ ప్రదేశములు:- అనుమతీఅమావాస్యాఉపసత్తాల-
 కృత్తికా-చైత్రి-నక్షత్రాకాల- ద్యావాపృథివీ-పునర్వసు- ప్రాతర్-
 ఫాల్గునీ- భువనే- భూ-మాధ్యందిన- మార్గశీర్ష- మృగశిరసీ-రాత్రి-
 వర్షాః (వార్షిక)- రే-తీ-రోహిణీ- వసంత- వైశాఖ- వృషభ- శరద్-
 శిశిర-శునాసీర-సంనశ్చర-సద్యఃకాల- సాయమ్-సూర్యోదయ-స్వర్-
 స్వర్ద హేమంతములును, మఱియును అధ్వర్యులగూర్చి, అధ్వర్యు (అధ్వ
 ర్యువ) అగ్నిధ్ర-ఆపానర్హిజ్- ఉద్ధా- ఋత్విజ్- చమసాధ్వర్యు-
 కత్తి- పురోహిత- ప్రతిప్రస్థాత్ప- బ్రహ్మన్ (బ్రహ్మత్వ)- యజమాన
 (యాజమాన)- యజ్ఞపతి- యుప్త- హోతృ (హోత్ర) శబ్దములును-
 ముఱియున్దేవతలను స్పృశ్యతులను దెల్పుటకై అగ్ని- అగ్నిజోమీయ-
 ఆగ్నింద్ర (ఇంద్రాగ్ని) ఆదితి ఆపానప్త-ఆపానప్త (ఆపానప్రీయ)-
 ఆగ్నేంద్ర- ఆగ్నేయ- ఆదిత్య- ఆశ్విన- ఇంద్ర- ఇంద్రాణీ- ఇంద్ర-
 ఇంద్రాగ్ని- గంధర్వ- తనూనపాద్- త్ర్యంబక- దేవ- దేవతా-
 పూషన్- బలదేవ- బహుదేవత- బృహస్పతి- మరుత్ (మారుత)-
 మహేంద్ర- మైత్రావరుణ- మైత్రాయణ- రక్షన్- రద్ర-
 వరుణ (వారుణ) వాయు- వైశ్వదేవాః (విశ్వదేవ)- విష్ణు-
 వైశ్వానర- సూర్య (సౌర్య)- సోమ- సోమపౌష్ణ- సౌర్యవారుణ-

హిరణ్యగర్భశబ్దములును మానవసూత్రములం దున్నవి. పూర్వ
మీమాంసాశాస్త్రమగు మానవధర్మసూత్రములకు వ్యాఖ్యాత కుమా
రిలభట్టు. కుమారిలభట్టునకుముందు శబరస్వామి జైమినికృతపూర్వ
మీమాంససూత్రములకు భాష్య మొనర్చెను. పూర్వమీమాంసా
సూత్రములకు భాష్యముచేసినవారిలో మాధవాచార్యుఁడు కడపటి
వాఁడు. “లోకవ్యవహార పూర్వకాశ్చ కేచిదృత్విగాది వ్యవహారాః
సుకార్థహేతుత్వేనాశ్రితాః” అనుటచేత శ్రౌతస్మార్తకర్మవిధాన
ములు కొన్ని నానాజనాభిరుచి ననుసరించి కల్పింపఁబడుట నిక్క
మని కుమారిలభట్టు వ్రాసెను. నాలోనూఁడు నేనులున్నా ననుసంగతి పతి
జనుఁడు తెలిసికొనునప్పుడు నన్ను గూర్చి నేను విచారించుకొని తెలిసికొన
నొచ్చుకొనుట నన్ను మెచ్చుకొనుట దూషించుకొనుట నాపాప
పుణ్యములునాగుణదోషములు నామంచిచెడ్డలునా హేయాదేయములు
నేను బరికించుచుంట నా మొగము నేఁ జూచుకొనుట నాలో నే
నానందించుటయు నొచ్చుకొనుటయు నోహో నే నెన్ని నేనులో
యొకప్పుడు జగమంతయును నేనే యింకొకప్పుడు నేను నేనుకాను
మఱొకప్పుడు నేను లేను. నిక్కము నిట్టులాత్మతత్త్వము నెఱిగి “ఇద
మిథ్యమ్” అని నిర్ణయించి యేదోయొక పద్ధతి న్నడువశక్యము
కానపుడు శిష్టాచారముచొప్పున నడువఁబూనుకొని ప్రకృతోప
యోగకరమగు పర్తమానోచితముఖ్యకర్మాత్మకోభయలోకసంతారక
పరోపకారకపర్తనము న్మానుకొని ప్రస్తుతమునకుఁ బనికిరానిపూర్వా
చారముల నవలంబించి లోకోపద్రవకరములు ప్రాణిహింసకములు
నగు పశుబలి హేతువులగు క్రతువులఁ దలపెట్టి జైమిన్యాదిమునుల
మత మని నిర్ణీపనంజ్ఞారూపకశ్రౌతస్మార్తకల్ప గ్రంథములకుఁ దెలిశీ
తెలియని ప్రాకృతులొసర్చిన వాఖ్యానముల కపార్థము లొసరించి
శ్రోత్రియమృత్యులునకల్ప ప్రాణిసంతృప్తిగావింపకవ్యర్థముగాఁ దవ్యము

✧ నగ్గిలోను బుగ్గిలోను నీటిలోను గల్పుచున్నా రనువివేకుల న్నావండు లని నిందించుటాక దుర్విధికదా ?

స్వత్ను సుమప్తిదశలయందలి పనులు జాగ్రద్దశ కెట్లు కొఱగావో యట్లే భూతభవిష్యదాచారములు వర్తమానమున కాచరణీయములు కానేరవు. తన బాల్య యౌనన వార్ధక దశలలోని కృత్యము లొకదానికొకటి విరుద్ధములగుట సర్వజనానుభవసిద్ధమే కదా ? “వేదాదృశేఽపి కుర్వంతి కలైః కర్మాణియాజ్ఞాకాః సతు కలైర్విదానేచిస్మంత్ర బ్రాహ్మణమాత్రకాతే ” అని కుమారిలభట్టు నిర్దేశించినట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నిదివఱకు “గతాను గతికో లోకో సలోకః పారమార్థికః” అన్నట్లు వివేకహీనులైత ప్రకూరమానవు లనంతప్రవచనమూలములగు సనంతసంఖ్యాకవేద శాఖల స్సమన్వయ మొనర్చి “అహింసా పరమోధర్మః” అను నిత్య శ్రేష్ఠధర్మము ననుసరింపక తాముచెడి యొరులను జెఱచుచుంట దుర్దైవముపాటిట్టియాభిచారికహింసాకృత్యములు జరుగనికాలమే కదా సకలజనశ్లాఘనీయమగు కృతయుగ మనిపించుకొనుచున్నది. ప్రాణిహింస నడ్డజాలనుగాని యోకూళ యాజకమ్మన్యూడా ప్రాణి హింస నేవేదమైనఁబ్రతిపాదించలేదు. నీవు నీప్రకూరస్వభావముచేతను నీమాంసాశనవ్యసనాతిశయదోషముచేతను మఱి నీజాత్యభిమానము చేతను నీవండితమ్మన్యతచేతను నీస్వార్థపరతచేతను నీదురహంకార మనుకారములచేతను తనదికానిచో గోదావరివఱకును దేకుచున్నట్లు నీవు నీయాలు నీపిల్లలునీబంధువులు నీమిత్రులు సుఖించుటకై స్వర్గము లభించునని మిమపెట్టి కేవల కుక్షింభరుడవై సాధుల న్మోసపుచ్చి క్రతునాటకములాడి పశువులం బంపి తిని క్రొవ్వుచున్నావా?

మా న వ థ ర్థ ము

ఏదీ “పశుమాలభేత” అను వాక్యమునందలి పశుమ్-అలభేత
 యనుపదముల కర్థమేమో నీవే ప్రమాణముచేఁ దెలిసికొంటివి ?
 నీయంతట నీవు తెలిసికొంటివేని నీయజనమున నీవు కూర్చుంటివహట
 నీకు నందర్భముగాఁ దోచునా ? లోకులు చెప్పినారుగనుక నా
 రెండుపదముల కర్థ మెఱిగితి ననెదవా ? నీ కావదార్థతత్త్వ మెఱి
 గించినలోకులు గతానుగతికులుగాని పారమార్థికులు కారను లోకుల
 మాట పాటించవేల ? నీప్రాణము నీకు బెల్లవా ? ఇల్లుకట్టు
 కొన్నట్టుల మూర్తమగు స్వర్గమును నీతక్కినీబిక్కిరిపిచ్చిత్రైతకల్ప
 ముచే రచించుకొందువా ? చాలుచాలు నీగతజలనేతుబంధన
 ప్రయత్నము నీతిలకావ్యచుహివబంధనగ్రంథపాండిత్య దంభము.
 పూర్వులయాచారము పూర్వులకుమాత్రమే తగును. నవీనుల కె
 ట్లుపచరించునురా దుర్మతీ ! మునులమతము మనల కెఱుకగాని నీ
 కెట్లు తెలియగగురా జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధా ! నీసుఖము నీవుకోరిన ట్లితర
 ప్రాణులు తమతమసుఖము లభిషించుట సహజధర్మమని తెలియని
 నిన్నుంచుటగాని నిన్సూర్చి యరణ్యరోదన మిట్లు నాచే చేయించుట
 గాని నిక్కముగ దైవముపొరపాటు. “బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణ
 మాలభతే” అను శ్రుతి కెట్లర్థముచేసెదవో ? “అలభేత” అనుక్రియ
 కొకప్పుడు చంపుటయు మఱొకప్పుడు స్పృశించుటచూత్రమే యని
 యర్థము చెప్పుచు నీవాడైనచో ముట్టుకొనెదవుగాని యితరజంతు
 వైనయెడ జంపెదవా ? “ఆత్మవత్సర్వభూతాని యఃపశ్యతి
 సపశ్యతి” అనుచందమున నోకామ్యకర్మాచరణమోహంధుఁడా !
 నీకుఁ జూడు శబ్దార్థమెఱుంగుట చూడు మోజై మినిహ్మన్యుఁడా !
 శబ్దబ్రహ్మతత్త్వమెఱుంగఁ బ్రాకృతజనుల శక్యమా ? “పశుః” అను
 భకార శకారోకార విసర్గములకుఁ బ్రత్యేకము “ప- అ, శ- ఉః”.

అనెడు వ్రాతకుఁగాని లేక ధ్వనికిఁగాని కర్ణాకర్ణిగాను మఱియు
 దృష్టిదృష్టిగా నీవెఱుంగుట తప్ప మతేయాధారము నీ కున్నది ?
 ప్రత్యక్షానుమానోపమానశబ్దప్రమాణములు నాల్గును నిక్కముగా
 సన్మోన్మాన్మంతర్భూతములు మఱియుం బరస్పరకారణములని తెలియ
 నీన్యాయ మొకమూలనుంచువారు చెప్పినారు-వీరు చెప్పినారు గనుక
 నీశబ్దమున కిది యర్థమనుచున్నావుగాని నీవు స్వయముగా “పశు
 మాలభేత” అను శ్రుతి కర్థముచేసికొనఁగల్గితివా ? పూర్వులు
 చెప్పినయర్థము నీవు చెప్పనేల ? పూర్వులువేఱు నీవు వేఱు నిన్న
 నేడగునా ? యోపూర్వాచారపరాయణమృన్ముడా ? పూర్వుల
 సంగతి నీకెందుకు ? నీజీవితమందలియనుభవమెంచుకొను మప్రస్తు
 తాధికప్రసంగము నీకేల ? నిన్నటి నీసంగతియొక్క యధార్థస్థితి నీకే
 కూలంకషముగాఁ దెలియనశక్యమని నీవొప్పుకొనకతీఱ దుగదా?
 నీపూర్వులు పూర్వాచారములు నీవేదములునీశిష్టాచారసంక్రదాయ
 ములు నీకుఁ దెలియునని దంభుఁడవై చాటుకొను నోకూళఛాం
 దనుఁడా ! చాలుచాలు నికనైన సహింసాకృత్యములను భస్మ
 హోనుగులమ మాని సకలభూతదయతోఁ బరోపకారమొనర్చి
 పరుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖించుము- వేదములశాఖలును సంహితులును
 బ్రాహ్మణములు నశించిపోయెనుగాని యాధునికముగాఁ దమతమ
 సుతమూలకుఁ బనికివచ్చినచరణములను శాఖలును బ్రాహ్మణములను
 మాత్రము కొందఱాచార్యులుసంగహించుకొన్నారు- చరణవ్యూహ
 మనుగ్రంథమునందు ఋగ్వేదమున శాకల-బాష్కల-ఆశ్వలాయన-
 సాంఖ్యాయన-మాండూక్యాయనము లను నైదుచరణములును యజు
 ర్వేదమున చరకములు మొదలెనుబది శాఖలు పేర్కొనబడినవి కాని
 వానిసగముసంఖ్యయైన గ్రంథమునఁ గానరాకుండెను. సామవేదము
 నకు వేయిశాఖలు కలవు కాని వానిలో ధాణాయనీయ-సాత్యముగ్ర-

కాలాప-మహాకాలాప-లాంగలాయన-శార్దూల- కాధుమశాఖ లేడు
మాత్రమే పేర్కొనబడెను. మఱియును కాధుమశాఖ లేడు భేదములు
కలవి. అధర్వవేదమున పైవృత్త- దాంత- ప్రదాంత- స్నాత- బ్రహ్మ
దావల- శౌనకీ- తేవదర్శనీనామముల నేడు మాత్రమే లెక్కింపఁ
బడెను. మఱియును పైవృత్త- శౌనక- దామోద- తొత్తాయన-
జమూల- బ్రహ్మకలాశ- కానఖ- దేవదర్శిని- చారణవిద్య లను
తొమ్మిది పేర్కొనబడెను ఈ వేదశాఖలన్నింటిలో ఆశ్వలాయన-
హిరణ్యకేశి- భారద్వాజ- ఆపస్తంబ- జాధాయన పారాశర్యాది
శాఖలు సూత్రరూపములు కావున నవీనములనక తీరిదు-ప్రచీనులు
కొందఱు తమపేర్లు శాశ్వతముగా నిల్పుకొనుటకై కొన్ని శాఖలం
బన్ని యనాదిగ్రంథములందు దోచి రసవచ్చును. గణింపనశక్య
మగు పురాతన కాలమందు మంత్రబ్రాహ్మణములును చిమ్మట నాఱు
వేదాంగములును కలిసి సకలావ్యవిద్యలు పౌరుషేయములు
కృత్రిమములుగాని పంచభూతవృత్తులవలె సహజసిద్ధము లెంత
మాత్రము న్నావు. మనుష్యకల్పితము లీయష్టాదశవిద్యలు కావున
వీనిలోఁ బ్రకృతమున సకలభూతదయాపరములును సకలప్రాణ్యుల
కారములు నగువిద్యనుమాత్రమే యనునరించి తత్తద్దేశజను
లన్యోవ్యసుఖంకరముగా బ్రతుకుట మిక్కిలి శ్రేష్ఠమానవధర్మము.
కాశికయందును సిద్ధాంతకొముదియందు మాత్రమేకొన్ని పార్తికము
లున్నవికాని భాష్యమునఁ గానరాకుండుటచే నావార్తికములుమిక్కిలి
యాధునికకల్పితములైనట్లు శౌతస్మార్తకర్మములు స్వార్థపరాధునిక
మనుష్యకల్పితములు-సందియ మొకింతయును లేదు- ఏకాలము
నకుఁదగునట్లాకాలమున నుభయతారకములుగా జీవనోపాయ
కర్మములు బుద్ధిమంతులు కల్పించిరిగాని వానకురిసినట్లు తేలవట్లు
తోచిన ట్లీవిద్యాస్థానగ్రంథములు కల్పితములుగాని సహజసిద్ధము

శంకరాచార్యుని గావు. అనాదికాలమునుండియు నొకదానితో
 నొకటి కలిసి మొత్తమే సముద్రరూపముగా నిల్చినయుదకబిందువు.
 వలె సగతీత ప్రాచీనకాలమునుండియుం ద తద్దేశమానవులయూహలు
 వివిధభావల న్మొత్తముగా సంగ్రహింపఁబడి గ్రంథరూపముగా
 వెలయుచున్నవి. కావుననే వ్యావహారికదశయందుమాత్రమే వేదము
 అన్నవికాని నిక్కముగఁ బారమార్థికదశలో వేదములు లేవని
 శంకరాచార్యుని భావ్యకర్తలు సిద్ధాంతీకరించిరి. పరమార్థము
 వాఙ్మనసగోచరము. పాంచభౌతికమాయోపాధివిశిష్టులగు జీవులచేఁ
 బాలమార్థికసత్య మెఱుఁగఁబడరాదు. మఱియును దెలుఁపఁ
 శక్యముకాదు. వ్యవహారదశయందు శాఖాచంద్రన్యాయముగా
 సవ్యక్తమగు సత్యపదార్థసిద్ధికై స్థూలరూపముగా సప్తాదశవిద్యా
 విశేషములచే లోక్లోపకారపరాయణులు పరమకారిణికులునతీంద్రియ
 దర్శనక్రితిభాలంకృతులు సహజపాండిత్యవిశారదులగు మునులు
 పామరులకుఁ బరమార్థప్రాప్తిపరమార్థము సగవర్చిరి. కోవెలలందలి
 పాంచభౌతికవిగ్రహములు దేవతలకుమాఱుగా నెట్లు భావింపఁబడుచు
 నుపాసనాసౌలభ్యమున కెట్లు నాధనములగుచున్నవో యట్లే యీ
 శ్రుతిస్మృత్యాదివిద్యాప్రాసములన్నియు సపారుషములనియు దివ్యము
 లనియుం భావింపఁబడి పరమార్థప్రాప్తిపరమార్థము లగుచున్నవి
 నదును లక్ష్మీకృతి యొప్పఁడన్నట్లు నీబోధలు నీవ్రాత లేఁ? జగమునఁ
 గాలానుసారముగా జరుగుచును నీయిష్టానుసారముగా మార్పుట
 నీ తరమా? కొన్నిజంతువులు కేవలమాంసాహారముచేతను గొన్ని
 కేవలశాకాహారముచేతను మఱికొన్ని యుభయాహారములచేతను
 దత్తత్సనుయోచిత దైవనిర్ణీతములై బ్రతుకుచున్నవి. యెవరిజ్ఞానము
 వారిది మఱి యెవరియిష్టము వారిది. శిష్టాచారసంప్రదాయులు
 కొందఱు. కొందఱు యథేచ్ఛసంచారులు. మొత్తముపై నూపిగిలిన
 కొనుమెలకువ బ్రతుకుచున్నవారికెల్ల సహజసిద్ధమైన టెల్లపాణులకు.

వారివారికిఁగావలసినసుఖములనందు ప్రయత్నమునుమఱివారిదుఃఖకర
 కార్యములఁదప్పించుకొను నుపాయమును వెదకుకొనక మానరు
 తమతమకోరికసుఖముల నందాటకై ప్రయత్నించుట యెల్ల జీవుఁకు
 సహజముగాని తాము కష్టపడియైన లోకోపకారముచేయయత్నిం
 చుట స్వభావముకాదు. తనదేహమును దాఁ గన్నపిల్లల యెడ
 శ్శను సహవాసబలమున మచ్చికపడి తనకూర్చి కాలవాలమగు
 ప్రాణులశరీరములను దనకు శరీరస్మృతియున్నంతవఱకుఁ గాపాడు
 చుంటకూడ దేహధారులకు సహజధర్మము. “అహమన్న మహమ
 న్నాదః” అను శ్రుతిచొప్పునఁ బాంచభౌతికోపాధి యన్నస్వరూపము
 కావుననే యన్నము భక్ష్యమగుచున్నది. సమానధర్మములగు వదార్థ
 ములు వరస్పరముఁ గలియుచున్నవి. నీటిలో నీరు. నిప్పులో నిప్పు.
 గాలిలో గాలి. మట్టిలో మట్టి. యాకసము దాకసము
 మఱి పాంచభౌతికపదార్థము పాంచభౌతికపదార్థమందును గలియఁ
 దగినరీతి న్గలియుట సహజప్రకృతులక్షణము. వ్యక్తావ్యక్తస్థితులంబట్టి
 పాలు నిరు కలిసిన విధముగా జడచైతన్యములురెండు న్గలిసియే
 యున్నవి. పాంచభౌతికోపాధియును జైతన్యము నొందొంటికి వేతై
 యుండ నేరవు. కాబట్టిజీవులుయధేష్టాహారనిద్రావిహారభోగములందత్త
 త్కాలస్వభావచోదితులై యనుభవించుచున్నారోప్రాజ్ఞమృన్మయఁడా
 నీతత్త్వోపదేశములు నీనీతులు నీజ్ఞానబోధలు నీవ్రాతలు నీగొడవ
 లె దుకనెదరా? పశుఘాతుకులగు నోశోక్రియమృన్మయలారా?మీరు
 న న్నొప్పించలేకట్లు మిమ్ము నే నొప్పించఁజాలనుగాని మీరు వ్యర్థ
 ముగాఁ బ్రాణిహింసకావించుచు మీకంటెనితరులు నాస్తికులనియు
 నప్రాణిహింసకులనియును మ్రేచ్చులనియును గర్మభావమృన్మయలనియు నరక
 గాములనియును బరమపాతకులనియును మీరే యార్యావర్తవాసు
 లనియు నితర దేశవాసులందఱు ననార్యులనియునుమీరు చంపితినుపశు

పులు మాత్రమే స్వర్గ మేగుననియునోబుద్ధిజాడ్యజనితోన్మాదులారా! మీరు గాక తక్కిన మనుష్యులందఱున బ్రహ్మణులు నీతి బాహ్యులు బహిష్కృతు లపాక్షేయుల స్పృశ్యునియును మీరు నిరసించుటకు మీ కెంత స్వాతంత్ర్యమో-లోకద్రోహులు ప్రాణిహింసకులు కశుమారకులు సంగీతసాహిత్యకుతాపములు కఠోరహృదయులు కరమమూర్ఖులగు మీకు మీఁదిస్థితి బోధించినట్లు గ్రంథ మొనర్చుట మాదృశమహాకవివండితులకు సహజస్వతంత్ర మేలకాదో? ఏమిషనైనఁ బశుహింసచేయు శ్రౌతియమ్మనఁబట్టు తమ యాచరణము వేదశాస్త్రసమ్మతమా నిష్టాచారసంకరాదాయసిద్ధ మని సాధించుచున్నాఁడో యట్లే సర్వప్రాణ్యులకారముగా సకలభూతదయాకరముగా నెట్టి నపముచే నైన నేజంతువును జంతుగాదని “నహింస్యా తస్త్వభూతాని” యను సుపనిషత్సంప్రదాయానుసారుల కిట్లే గ్రంథములు వెల్లడింపరాదో? అష్టాదశవిద్య లెంతమాత్రమును బశుహింసం బ్రతిపాదించలేదు. ఏకవిద్యలును లోకోపకారకమును నడవడితోఁ దనతోడిపాటిజీవులను సుఖపెట్టి తా సుఖంబవలయుననియే మర్త్యులకు నిశ్చయముగా బోధించుచున్నవి. నీ వితరులదయఁగుచాత్రుఁడ వైనఁగాని నీకోరినసుఖము నీకురాదు.

మత సమీకరణము

ఓరీ దంభుఁడా! వట్టెడునామములు పైకిఁ బెట్టచున్నావు గాని శివుఁ డెఱుఁగని గొండులూ, యందఱును శ్రీవైష్ణవులయినచో గంపెడుపరిగె లెట్లు మాయమయ్యె నన్నట్లు నీసుఖముకొఱకుఁగదా నీరంభాసంభోగముగూర్చికదా నీయాలుబిడ్డల సేమముకైకదా నానా జంతువులను దేవతాసమర్పణమివను జంపి తినుచున్నావు. మఱియు నీవలెఁ గూరకర్మములు కొప్ప కేమిషనైనఁ బశుహింసచేయక

కేవలజంతురక్షణమునకై మాత్రమే సాత్త్వికాన్న పానములను వినియోగించు భూతదయాపరులం బామఁడులు కర్మబాహ్యులని మోసకాఁడవు స్వార్థపరుడవై ఏల నిందించెదవు? స్వార్థపరులుగాక కేవలలోకోపకారపరులైన పూర్వులసాటి యోకుక్షింభరుఁడా యిత్రుడు నీకెందుకు? పూర్వము క్రతువులెట్లు జరిగెనో యాక్రతువులందలి పశువు లెట్లుండునో నీకెఱుకా? తిరువతిగుడిలోని బొమ్మశ్రీ వేంకటేశుఁడగునా? నారాయణుఁడనుపేరు వహించిన మర్త్యుఁడు నారాయణుఁడగునా? క్రతువులం బశుహింసచేయుకూరు లురిదీయఁబడుదురని ప్రభుశాసనమైనచో నీక్రతునిష్ఠలేమిగునో? నీశిష్టాచారసంక్రదాయానుసరణవ్రత మేగంగలోఁ గలియునో నీవెఱుఁగవా? ఒకశబ్దమున కొక యర్థమును వియును మెక్కడిది? ప్రసంగవశమునఁ బ్రతిశబ్దమున కర్థము మూఱుచున్నది. “యయాకయాచవిధయా బహ్వాన్నం ప్రాపుయాత్” అని నీబ్రతుకునుఖముకొఱకై నీశిష్టాచారము నవలఁద్రోసి రాజ్యపాలక శాసనవద్ధతులకులోఁబడి పొట్టపోషించుకొనుచున్న యోవైదికమ్మన్యుడా? నిత్యధర్మనగు నహింసావ్రత మవలంబించి నీతోడిసాటిప్రాణుల బ్రతుకు పొడిగించు నీబ్రతుకు వృద్ధిచేసికొనుము “అహింసా పరమోధర్మః” అని మాత్రమే వేదశాస్త్రములన్నియున్దాత్పర్య”వడుచున్నవి. మఱియును మునులందఱును సర్వలోకోపకారకచగు నహింసావ్రతమును మాత్రమే బోధించిరి. ‘మూఢః పరప్రత్యయనేఋబుద్ధిః’ అన్నట్లు నీవు మూఢుడవోకూళసోమానీ! నీపూర్వులక్రతువిధాన మెట్లు జరిగెనో నీవెఱుఁగవు. పశుమారణకర్మమును బోధించి నీచేత శ్రౌతక్రియాదీక్షను జేయించు నాధునికాధ్వర్వులో “యథాంధైర్నియమానా ఇవాంధాః” అనునట్లు. నీవు కేవల స్వార్థపరమూఢుఁడవుగాని. స్వార్థపరులును వంచకులును కూళలును బరమమూర్ఖులనియు నెఱుంగవేల? సర్వ

భూదదయాపరులగు మును లెంతమాత్రమును జీవహింసను భోధించలేదు.

“పశుమాలభేత” అనుచోఁ గన్పయైనఁ బట్టుకొనుట-శామైన విడిచిపెట్టుటవలెనే-బల్కి దవ్వములుగు సింహాదినత్వములను యజ్ఞశాల యందు బొయలుగా నుంచి సాధుజంతువులగు మేకలం జంతు నీక్రూరశౌతకల్పనాచాతురిఁ గట్టిపెట్టుము. యుగానుసారముగా సకలధర్మములును సకలశౌతస్పార్తకర్మములును మారుచున్నట్లు ప్రమాణమున్నదిగాని నీయొక్కదిక్కుమాలినక్రతువిధానమున సపార్థముగఁ గ్రూరాధ్వర్యులచేఁ దప్ప సహింసావ్రతధర్మము మతెందైన నెన్నుండైన మాటిసట్లు ప్రమాణ మగపర్చుఁగలవా ? ఎందు కీడొంక తిరుగుదు ? మునుల యందఁజీయొక్క ముఖ్యతాత్పర్య మన్ని విద్యల యందును- సర్వజగదుపకారకమగు దయను వహించి తనతోడి ప్రాణుల స్సఖముగ బ్రతుకనిచ్చి మనుష్యుడైనవాఁడు తానుఖముగ బ్రతుకవలెననియే- పశుశబ్దమున కర్థము మనుష్యహృదయము- ఆలభేత యనుశబ్దమునకు భూతదయాపరముకావించుట యని తాత్పర్యము- మొత్తముపై “పశుమాలభేత” యనుశ్రుతి కితరజీవులు నీయొడల నెట్లు వర్తింపఁగోరుదుందువో నితరజీవులయొడ నీ వట్లు ప్రవర్తించుమని యుష్టాదశవిద్యలయొక్క ముఖ్యఫలితార్థము- శిష్టాచారమనియునుగులధర్మమనియునువిధిచోదితమనియు నోక్తూరుఁడా ! యేమిషనైన జంతువులం జంపించుటయును జంపుటయు నీస్వభావమైనచో నీ కిది తగదని చెప్పుచు లోకములో జరుగుచున్న జంతు హింసకై యిట్లే ప్రతిక్షణ మసీదుఃఖబాష్పరచనావిచిత్రప్రబంధ గ్రంథరచనవ్యసనినౌట నాస్వభావము.

“బ్రాహ్మణేన వడంగవేదోఽధ్యేతవ్యః” అని శ్రుతిని నిరాకరించి జ్యోతికారులగు మునులలో యవనునిఁగూడఁ జేర్చి యా

యవనుఁ డొనర్చిన పారసీకభాష నెట్లీ బ్రాహ్మణులుచదివికొనితాజక శాస్త్రమును వేదాంగముగా గ్రహించిరో! “బాలాఙ్గి సుభాషితమ్” అనున ట్లాసికఁడనో నాస్తికుఁడనో జీవహింసచేయకుఁ డో మొరటు కూళమానిసులారా! మీతోడి పటిజంతువుల సుఖపెట్టి మీరు సుఖ పడుఁడు. శౌకాహారమునమాత్రమే జీవించుఁడు. మాంసాశనము మానుకొనుడు. యంత్రములచే మీకార్యముల నెఱవేర్చుకొనుఁడు. మీకార్యములకై జంతువును బాధించకుఁడు. మీజాతినీత్యభిమాన ములన్నయుం గట్టిపెట్టి యోమనుష్యులారా! మీలోమీరు పొత్తు గొని హాయిగా నన్యోన్యసాహాయ్యమున మనుండుఁ డనియే యష్టాదశవిద్యారహస్యతాత్పర్య సిద్ధాంతము.

జ గన్నిర్ణయము

అనాదికాలమునుండియును వివిధదేశములందలి బుద్ధిమంతులు ప్రత్యక్షాద్విప్రమాణములచేతఁ దరుతమయూహలంబట్టి జగత్సృష్టిస్థితి లయకారణములఁగూర్చి చేసికొనిద్ధాంతవాక్యములన్నియును సందర్భానుసారముగఁ దత్తద్దేశభావలందును మఱియు సకలజనసామాన్య వేద్యములుగాఁ గల్పించిన సంస్కృతాదిగ్రాంథికభాషల న్వేలిడింపఁ బడుచు సనాదిసంప్రదాయసిద్ధములై పఠనపాఠనక్రమముగాఁ బ్రచురింపఁబడుచు వ్రాతలమూలమునఁ గొన్నియుం గేవల శ్రవణమాత్రములై కొన్నియుం గేవల చక్షుర్గోచరములై కొన్నియు స్మరియు నామరూపోభయాత్మకములై కొన్నియుం బ్రచురింపఁబడుచుఁ గొన్ని వ్యవహారము ల్కఱి కొన్ని పరమార్థమునుబోధించుచుఁ దత్తద్దేశములం దత్తద్భాషా నష్టాదశవిద్యలయి వెలయుచున్నవి.

ఐహళాకీకపదార్థములం బోధించువిద్యలలోని గుణదోషము లనుభవముచే నెఱుంగవచ్చును. కాని పఠలోకముఁగూర్చిన గ్రంథ

ములమందలి గుణదోషములు కేవలవిశ్వాసమూలములు - వారివారి
యభిరుచులం బురస్కరించుకొని దేవతాపతిపాదకములగు ఋగ్వేద
సామాధర్వాత్మక వేదచోదితకర్మములు దేవతాప్రార్థనముదేవతా
పూజయును దైవసంకీర్తనమును మఱియాభిచారికకర్మములుం గామ్య
నిత్య నైమిత్తికయాచముల నానాదేశములం బరగుచున్నవి-ఇంద్రియ
ప్రగాహ్యములగు సకలజగత్కార్యముల కతీంద్రియకారణస్వరూపు
లగుదేవానురులంగల్పించుకొని సుఖదాయకులగు దేవతలయనుగ్రహ
కరములగు ప్రార్థనాదికర్మములను దుఃఖదాయకులగురాక్షసులం
బాఱఁదలుమట్లకై కొన్ని మంత్రతంత్రవిధానముల స్థిరగించుటయును
బాల్యముగడచి వయసుమించినకొలంది నమనుష్యులకు మిశ్రములు
మొదలగుకొత్తయవయవవిశేషములవలె బొడచూపుట సహజ
గుణము - మనుష్యులు పెండ్లి - హాస్యము - సిగ్గు - వ్రాత - యలంకార
ధారణము - వంట మొదలగు నాహారనిద్రావిహారోపయోగకరక్రియ
లకు న్నించిన కొన్ని పనులందుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ బెచ్చుగఁ
జేయు స్వభావముకలవారు. లోకమునందు సకలజంతుసామాన్య
మును నశన శయన విహరణ జరారుజా మరణక్రియలకు మించి
పెచ్చు మనుష్యులం దగపడు హాస్య లజ్జా లేఖన పఠనాలంకరణ
యజన పచనాది క్రియ లన్నియును వారలకు సహజముగా సుఖా
భాసములు దుఃఖప్రాయము లయి శూహవాసబలమున యగ్నిన యంటు
తెవుల్లు, సకలభూతదయయును సర్వలోకోపకారపరాయణతయునుఁ
గల మనుష్యులు మాత్రమే నిరోగు లనదగును. ప్రత్యక్షముగా
నున్న వర్తమానవస్తుతత్వ నిర్ధారణమొనర్చుటయేసంపూర్ణముగా
శక్యముకానవుడు భూతభవిష్యజ్జగత్కార్యయథార్థసితి స్థిరమట
మిక్కిలి శంకాస్పదము స్పష్టియెట్లు జగుగుచున్నదో స్పష్టికి లోబ
డినవారు నిర్ణయింపఁ దరముకాకుంట యొకబ్బరముకాదు కానిస్పష్టి
కధ్యక్షుఁడగు పరమాత్మునకే మీజగత్స్పష్టి యొట్లగుచున్నదో

యాసంగతి యాదేవునకై పఁ దెలియునో లేదో యని “సోఁగ వేదయదివాసవేద” అని శ్రుతి పలుకుచున్నది. కావున నానా వయోగుఁ డేవభాషాచారములతో నున్న నానావిధజంగమస్థావర ప్రాణుల యుత్పత్తిస్థితిలయములకునిత్యకారణమైన నానావిధసంఖ్యాక దేవతలనాభివించి తమతమసుఖజీవనాభివృద్ధికై కొల్చుచుంట మనుష్య స్వభావము.

ఆర్యులు సనాఝ్యులు నానాదేశములందు మొట్టమొదట (స్త్రీ)పురుషద్వందము లసంతసంఖ్యాకులై పిల్లలనుగాంచి యిట్లు మానవులను సృజించువా రెట్లున్నారో - వలయురేఖాది మధ్యాంత ములు లేనట్లేదగమునకు సృష్టిస్థితిలయకాలమును గణించశక్యము కాదు. ఆదిదంపతుల నిర్ణయింప వీలులేదు. తలిదండ్రులు లేక పిల్లలు పుట్టుట యసంభవము. పాంచభౌతికవికారములకుఁ బాంచ భౌతికసంయోగవియోగములే కారణములు. వేయేల యీజగము నకు దుద మొదఱ్ఱు లేనేలేవు. మొదట నెట్లనో యీప్రపంచము మఱి దీని తుదిమాఱురూ పెద్దియో. నానావిధపరమాణువుల సంయోగవియోగముల కాధారమగు నాకాశ మొకటి యుండక తీరుదుగా? ఆయాకాశముగదే యీ జగత్సృష్టి లయములగు చున్నవి. మఱియును శరీరస్మృతియున్నంతవరకుగదా యీజగ త్కార్యచింత దలుగుచున్నది. విస్మృతిరూపమగు సుషుప్తి యెట్టిదో యట్టిదే యకాశ స్థితి యని స్వక్షణజాగ్రత్సుషుప్తుల స్థితిఁ గనిపెట్టిన మనుష్యులందఱికి సనుభవసిద్ధమేకదా? కాఁబట్టి సర్వేంద్రియము లుపశమించి యన్నప్పటిసుషుప్తి యందఱియనుభవమందొక్కరూపే యెనెట్టు లాకాశ మొక్కవిధముగానే నిత్యమై యున్నది. నిర్వికార మగు సుషుప్తివలెనే నిరాకారమగు నిర్గుణమగు నాత్మ యీభౌతి కాకాశమునకు మఱి యీస్వక్షణజాగ్రత్సుషుప్తుల న్గనిపెట్టు తెల్వి

మూలాధారమై నిత్యమై యుండకతీతదు. మఱి యాయాత్మయే
 యాకాశమునకును మఱి తక్కిన భౌతికవికారములు యదభవస్థితినాశ
 ములకు స్థూలకారణమైవిస్మృతిస్మృతిరూపములతో నకలదేహధారుల
 యనుభవమునఁ బ్రత్యక్షమయి యున్నది. ఈ స్మృతివిస్మృతులనే
 తెల్పిచేఁ గనిపెట్టుచున్నామో యాజ్ఞానమే యీసకలజగదుదభవస్థితి
 నాశమౌతే జ్ఞానము కవిపెట్టుచున్నదో యట్టిజ్ఞానమే యాత్మ కావుననే
 “ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” అనుశ్రుతికలిగెను. సరియే యీజగమున కాది
 ముధ్యాంతములు నిర్ణయింపఁ దరముకాదు. మఱియును పంచేం
 ద్రియములు పనిచేయుకున్న సుషుప్త్యవస్థకూడ స్విజనసామా
 న్యానుభవము.

కాఁబట్టి విస్మృతిరూపమగు సుషుప్తి ప్రకృతి యనియును
 స్మృతిరూపకములగు స్వప్నజాగరములు వికృతులనియును జెప్పక
 తీతదు. బీజము ప్రకృతి-వృక్షము వికృతి-ఆత్మ ప్రకృతి-జగము
 వికృతి-విస్మృతి ప్రకృతి-స్మృతి వికృతి-స్మృతి-యెట్లు విస్మృతియగు
 చున్నదో మఱియు విస్మృతి స్మృతి యెట్లుగుచున్నదో స్వప్నజాగర
 ములు సుషుప్తిలో నెట్లుపశమిల్లుచున్నదో మఱియును సుషుప్తిస్థితి
 నుండి స్వప్నజాగరము లెట్లు వుట్టి పెరుగుచున్నదో చెప్పశక్యము
 కాన ట్టిజగమున కాదిమధ్యాంతము లున్నవని మాత్రము నిర్ణయింప
 వచ్చునుగాని మొదలెద్దియో నడుమెద్దియో తుదయెద్దియో జగద్బీజ
 మెట్లుండునోవృక్షబీజములొకదానికొకటి వస్తుతత్త్వమానకువేటు కాన
 ట్టిజగదాత్మలకు వస్తుభేదము నిర్ణయింపరాదు. మూలప్రకృతియగు
 నాత్మ సుషుప్తిదశవలె నవ్యక్తము న్మఱియు ననిర్దేశ్యమును గాఁబట్టి
 యీజగదుదభవస్థితులకు నీజాగ్రత్స్వప్నదశలకు న్నారణము న్నిరూ
 పింప శక్యముకాదు. వస్తుతత్త్వము న్నిరూఢిగనెఱిగికదా యావస్తువు
 నైవద్య లుపయోగించవలయును. తనదననవరణస్థితు లననుభ

వించినపిమ్మటఁగదా తనజననమరణస్థితు లిట్టి పని యెవ్వఁడైన
యథార్థముగా వక్కాణింపఁగలఁడు “సహి వంధ్యా విజాసాతి గుర్వీం
ప్రసవవేదనామ్” అన్నట్లు తినక రుచియుం జొరక లోఁతు నెఱుఁగ
రానిచందమున “అవ్యక్తాదీనిభూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత,
అవ్యక్తనిధనా న్యేవ కాతత్ర కరివేదనా” అను భగవద్వాక్యముంబట్టి
సృష్టికి మొదలుం దుదయును నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరముకాదుగాని
స్థూలరూపముగా వ్యక్తమందు వ్యవహారము సాగించుటకై ద్విగేశ
కాలవిభాగ మేర్పర్చితీఱనందున నీసకలభూతసృష్టి స్థితిలయములకుఁ
గారణముగాసృష్టిస్థితులకుం బ్రేమమూలమగుభూతదయాస్వరూపులు
సర్వజగదుపకారకులగు దేవతలను మఱియును సంహారమునకుఁ
శ్రౌర్యస్వభావముఁగల ప్రాణిహింసకులగు నసురులను వేదములు
వర్ణించుచు రాక్షసనిగ్రహమునకును దేవతానుగ్రహమునకు దగిన
శ్రౌతస్మార్తకల్పమును విధించుచున్నవి.

సృష్టిస్థితులు సత్త్వరజోగుణమూలములు, నాశము తమ
గుణమూలము కాఁబట్టి లోకోపకారకములయినసరజస్సత్త్వగుణముల
నచలంబించి భూతదయాపరులయిన సజ్జనులు శ్రౌతస్మార్తవిధానము
లన్నియును సకలజంతుప్రాణసంరక్షణముకై మాత్రమే వినియో
గించుచుఁ బశుహింసాది క్రూరకర్మములను నిషేధించుచున్నారు.
నీబ్రతుకు సుఖము నీవు కోరుట నహజము కదా? పరుల సుఖము
నీవు కనిపెట్టనియెడల పరులు నిన్ను సుఖపెట్టరు, కాఁబట్టి యెరులను
సుఖపెట్టి నీవు సుఖించుమనియే సకలవేదముల అభిప్రాయము. సకల
భూతదయాపరుఁడవై ప్రవర్తిల్లుచున్న నీనడతయంతయు వేదచోదిత
ధర్మమని యోమిమాంసకుఁడా నీవు తెలిసికొనుము. జై మిన్యాది
మిమాంసకులు సకలభూతదయాపరులు కావుననే మునులు నాఁ
బరగి రోకుక్కింభరుఁడా! అమ్మని శాస్త్రముల విపరీతార్థము

లోనర్చి యామిషాశనుడవై నీవ్యసనమునకుఁ దగునట్లు జంతుహింస వేదచోదిత మని యపార్థ మొనర్చుకు మోకూళసోమానీ“ పాపాయ వరవీడనమే పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్, అహింసా పరమోధర్మః” అను పరమధర్మరహస్యము తెఱిగి యితర జంతువుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము- కల్పమునకు నీవు చేసినదే యర్థముగాని నేఁ జెప్పిన దర్థముకాదా ? స్వార్థపరుండవుకానిచో నీయర్థమును గ్రహింప నగును- నీసుఖముకొఱకై యొరుల హింసించి కామ్యకర్మములగు క్రతువులందు నీచేతికి లొంగిన నీవేదజంతువుల న్ముక్కునెవులుమూసి చంపుచున్నావు నీకేమి చేటుకాలము ? నీతత్వకాదు- నిన్నీకూర కర్మమునకుం బ్రేరేపించిన కూళదయ్యము నిన్నూడ నూపిరాడనీక తెగటార్చునప్పుడు నీతత్వ నీకు జ్ఞప్తికిరాకమానదునుమీ ? వరుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము- పరులఁ జెఱచి నీవు చెడకుము- అష్టాదశ విద్యలయిభిప్రాయమునకలప్రాణిసంతక్షణ మొనర్చుటకన్న రవంతయు నే్వలుకాదు.

నీకు బుద్ధిలేదో పశుమారణదారుణజై మినికడియరుఁడా ? పదార్థతత్వజ్ఞానము నీకునున్న. “పశుమాలభేత” అనుశ్రుతియందుఁ బశుశబ్దమునకు దేహధారియని యర్థము. ఆలభేత యనుపదమునకుఁ బ్రేమించుట యర్థము-కాబట్టి స్వార్థపరులగు మాంశాసనకూర కర్మలొనర్చిన యపార్థముల ననుసరించక స్వార్థత్యాగులగు సర్వ భూతదయాపరులగు మహాత్ముల యుపదేశము నంగీకరించుము- నీజాతి నీనీతి నీవావి నీవర్తనము నీబ్రతుకంతయు నితరప్రాణుల సుఖపెట్టుటకై వినియోగపడినప్పుడు వేదచోదితకర్మానుసారములని ముమ్మాటికి పమ్మకొనుము. సచ్చిదానందలక్షణుడగు దేవునకుదూరుండవై కూరముగాఁ బ్రాణిహింసచేసి నరకమున నేలకూలెదవు ? ఋషిభి రతింద్రియప్రకాశకైఃమంత్రైః” అని ఋషిశబ్ద మతీంద్రియప్రకా

మగు మంత్రపర్యాయుని సాయనాచార్యుడు చెప్పటచేత ముమ్మాటికి స్వేదమంత్రము లింద్రియదృష్టమగు జగము నెంత మాత్రమును జెప్పవు. కాబట్టి శ్రౌతకర్మములం దై హతౌకికపదార్థము లగు నగ్ని యజ్ఞాయుధములు అధ్వర్యసప్తదశకము వశువులు మొదలగు యజ్ఞద్రవ్యములు ఆస్తిక్యము న్నలిగించుటకై మఱియును డమజీవనోపాయముగా వంచకులైన ఛాండసులు శీతకర్మవిధానములఁ బన్నిరి. మఱియును ధూర్తులు స్వార్థపరులై స్మార్తకర్మముల న్నల్పించిరి కాని వాస్తవముగా వేదము లిహము న్నూర్చి యెంతమాత్రమును బోధించకుంట రూఢి. ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యము న్దనతోడిసాటి జంతువుల కభివృద్ధి కావించుకర్మములు మాత్రమే యవశ్య కర్తవ్యములు.

కర్మమనఁగా శరీరావయవాలన మని “ద్రవ్యగుణకర సామాన్యవిశేష సమవాయాభావాః సప్తపదార్థాః” యనునపుడు కర్మమను పదార్థమున కవయవవిశేషణాకుంచనాది సంచలనార్థము జెప్పఁబడెను. శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చెప్పఁబడలేదు. సకలజగ దుపకారక కర్మమే యవశ్యకర్తవ్యముగాని ప్రాణిహింసాకతమగు క్రూరకర్మము ధూర్తులు స్వార్థపరులు సయినశ్రోత్రియమృన్ములు చేసిన కుట్ర వన్నికలు. కాబట్టి ప్రాణిహింసాకరములు బూటక నాటకములు హోమములు వృథాప్రయత్నములగు శ్రౌతస్మార్త కర్మములు వంచకల్పితములని ముమ్మాటికి నిర్ణయించి సర్వజను లకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యకరములగు కర్మములు మాత్రమేయవశ్య కర్తవ్యములని తెలిసికొనవలయును.

జ న తా కృ తి

అ ఇ డ్ ణ్ మొదలగు పదునాల్గువ్యాకరణసూత్రముల నాదు లనియును మహేశ్వరుడో లేక వేదపురుషుడో యాపదు

నాల్గుసూత్రములకు స్వర్తయనియును డక్కిన వ్యాకరణసూత్రము
లను పాణిని యను నొక వండితుఁ డొనర్చె నని నాగోజీభట్లు వక్కా
ణించెను. అల్లిడీజ్ మొదలగు సనాదివ్యాకరణ సూత్రము లెట్టివో
యనాద్యవ్యక్తధ్వనిని వర్ణాత్మకము కావించి ఋగ్యజుస్సామాధర్వ
రూపములుగా నిండఁ దొనర్చిన మూత్రబ్రాహ్మణాత్మకవేదమట్టిదే.
మహేశ్వరసూత్రముల ననుసరించి పాణిని చేసినవ్యాకరణసూత్రముల
వలె వేదములంబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్చందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములను
నానావండితులు రచించిరి. స్వరములు వ్యంజనములు వడములు
వాక్యములుండదర్థములుం గల్పితవికారములుగాని వాస్తవములుకావు
మఱియు నష్టాదశవిద్యలయొక్క తుఖ్యప్రయోజనము మనుష్యుల
కహంకారమనుకారము లుడిగించి స్వార్థపరత మాన్పించి తమతోడి
పాటిప్రాణుల స్సఖిపెట్టి తన్నులమున సుఖపడి నిత్యసంతోషులై
తమజీవనము గడుపుకొనునట్లొనర్చుట- జగమునందలి దేహధారు
లలో నొకొక్కని కొకొక్క యూహ కావున నొండొరుల శక్తిభేద
మున న్నామరూపములం బ్రతిక్షణము మాటుచుందురు. నామరూప
ములు వ్యావహారికములు, అనిత్యములు మఱి యాపాధికము
లాగంతుకములు నవశములు నగు పాంచభౌతిక గుణవికారములగు
నామరూపములకు నిక్కముగా నొకవ్యవస్థ యెద్దియును లేదుగాని
లోలోపకారములగు శబ్దాదిగుణములు మాత్రమే సర్వజనాదరణీ
యములు-తమవర్తమానస్థితి లోలోపకారముగా గావించుకొనిజనులు
నిత్యసంతోషమున బ్రకుతుట యవశ్యకర్తవ్యము- కాని-భూత భవి
వ్యజ్జన్మములఁగూర్చిగానిమీస మేషాద్యాకాశవంచాజ్ఞములఁ గూర్చి
గాని యతీంద్రియస్వర్గపరకాదికల్పనలంగూర్చిగాని యసాధ్య యోగ
ప్రాప్తిగూర్చిగాని యశరీవాణిశ్రవణాసక్తి చేతఁగాని యసంభవ బ్రహ్మ
సాక్షాత్కారజిజ్ఞాసచేఁగాని లోలోపకారకప్రవర్తనము మానుకొని

వ్యర్థముగా ఖరలోమసంఖ్యాగణనము మాడ్కి కాలక్షేపము చేయు వార లిహవరదూరులై యుభయప్రభవ్యులైయొరులను సుఖపెట్ట నేరక తాము సుఖపడఁజాలక రిత్తగా నజాగ్రత్తనములవలెఁ గాలక్షేపము చేయుచుందురు.

“పరోపకారాయ సతాంవిభూతయః” తమతోడిపాటివారి స్సంతోషపెట్టుటకుమాత్రమే సత్పురుషులు యాయస్సంపద వినియోగించును. పరోపకారముగా జనుఁడు పాటుపడి నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యములను సంపాదించుకొనుటకై గడుపుచిక్కని పూగుషాయువును జపమువిడిచి లొట్టలకుదిగునట్లు నిద్రాహార విహారసౌఖ్యముం జెఱచు శ్రౌతస్మార్తకర్మల వెఱ్ఱిచే వ్యర్థముగా దుర్విధిహతులై శ్రోత్రియమ్మన్యులు యొరులజెఱచి తాము చెడుచున్నారు. తనతోటిపాటివారి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకై పాటుపడి తనబ్రతుకు హాయిగా గడపుకొనక దెలిసీదెలియక దంభులై స్వోదరపూరణపరాయణులై యాషాఢభూతులై యహంకార మమకారాభిమానదూషితులై కూటి కల్లాడుచు మొండికూటివేషములు వేయుచు సనుభవించక తీరిని కాంతాకనకాశలందేవులాడుచు నాభూమి నాసోత్తు నాయిల్లు నా(స్త్రీ) నాజాతి నాకులాచారము నానివాసము నాయూరు నాపేరని వ్యర్థాహంకారమున గింజుకొనుచుఁ బేక్కండ్రు పెక్కుతెఱఁగుల సోమతులై పిచ్చివారై వృథానటనతత్పరులై లోకోపకారమునకుం బనికిరాకుంట మిక్కిలి కుటిలకాలవై పరీత్యము. మనుష్యులందఱి న్యోగ్యానుకూలవిహితప్రవర్తనముచేఁ బరస్పరోపకారులై సమకూర్చుకొనుట విధిలేని నిద్రాహారవిహారములన్ సర్వభూతదయావరులై కాయకష్టమున సంపాదించుకొని హాయిగా బ్రతుకుటకన్నఁ జేయఁదగిన యవశ్యకర్తవ్య మింకెద్దియును గాదు. శ్రవణసుఖముగాఁ బల్కుట. నయనాదంధకరముగా నగపడుట మఱియు సర్వలోకోప

కారముగా నడిచి యెరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడుట కన్న మర్త్య జీవితమున నాచరింపఁదగినకృత్య మింకెద్దియు న్ముమ్మాటికి న్నాదు. శ్రవణసుఖమగు కలుకే వేదము. పరోపకారప్రపత్తనమే శిష్టాచారము. ఒరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే వేదచోదితస్వర్గ యజ్ఞీయశ్రౌతస్మార్తకర్మధర్మము. “సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు” అని సంతతముం గోరుచుంటయే బ్రహ్మసందానుభవము. వాయ్వాది మహాభూతప్రకోపోపద్రవములకులోఁబడకతీరిదు. మరణమునందప్పించు కొనఁ దరముకాదు. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకై దేవులాడక వీలుకాదు. తప్పనిదైవకృత్యములగు మహాభూతప్రకోపోపద్రవ జరామరణవ్యాధు లుపశమిల్లుటకై దైవముమీఁదే భారమువేసి పురుషవ్రతయత్నముచే జనులందఱునోవ్యక్తకాయక్షేత్రముచేసుఖనిద్రాహారవిహార స్థానసామగ్రి స్సంపాదించుకొని పరస్పరవిహితోపచారంబుల బ్రతుకవలయునని బోధింపని దెద్దియును వేదచోదిత ధర్మము కానేకాదు.

ప్ర గ తి

కృతయుగమున రెండువేల సూర్యగ్రహణములు రెండువేల చంద్రగ్రహణములు-త్రేతాయందు గ్రహణసంఖ్యనాల్గురెట్లు. ద్వాపరమున నేఁబదిరెట్లు కలియుగమున గ్రహచారనియమములేదు గ్రహణము లమితసంఖ్యాకములు. కాలనియతి కానరాదు కావునఁ గలికాలమందు శ్రౌతస్మార్తవిధానములు పనికిరావు. చుటియునుప్రాచీనాచారములు శిష్టసంప్రదాయములుజాతిస్థితులుచతుర్వర్ణనియమ వర్ణాశ్రమధర్మములు స్వర్గసరకచింతలు జపతపములు మొదలగువేదశాస్త్రోపదేశములు నిరర్థకములు. కాఁబట్టి దేశ కాలప్రాతానసారముగానొరుల సుఖపెట్టి తానుఖపడఁదగిననిద్రాహార విహారమాత్రోపయోగకరము

లగు సాధనసామగ్రి స్సనుకూర్చుకొనుటయే పరమపురుషార్థమని ముమ్మాటికి న్గలికాలనూనవు లెఱుంగవలయును. వేసనికిఁ బనికి వచ్చిన విరునకట్టలు మాదురుశీతకాలమున నమ్మజూపు నవివేకివలెనే కృతతేతద్వాపరయుగార్థములగు తపోజ్ఞానయజ్ఞాచరణము న్గలికాలమునుపజేశించు ఛాందసుఁడు మిక్కిలి హేయఁడుకాఁడా? “నేవయాధీయతే కలా” కలికాలమున జనులు పరస్పరనేవచేతఁగాని సుఖముగ బ్రతుకనేరరు. కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మములు కలికాలమున కరణ్యరోదనములు, పరస్పరోపచారముల నన్యోన్యవిహితాచరణములం గలిజనులు కలసిమెలసి బ్రతుకుటయే పరమసీతి.

వేదాంగకర్తలనేకులు ప్రాచీనులు పేర్కొనఁబడిరి. వ్యాకరణమున పాణిని ఆపిశలి. కాశ్యప- గార్గ్య- గాలవ- చాక్షశర్మణ- భారద్వాజ- శాకిటాయన- శాకల్య- నేనక- ..... మరియుం బ్రాచీనోదీచీనాచార్యులను మఱియు “నొకవైయాకరణుఁడుపల్కెను. ఇట్లితవైయాకరుణులు. కొందఱువైయాకరణులు. మఱొకవైయాకరణుఁడని” భాష్యకారుఁడునువాక్కినుటచేతలెక్కకు మిక్కిలిగాననాది భూతకాలమునందలి వైయాకరణులు పేర్కొనఁబడిరి - కావున వేదములందలి శబ్దములును సంస్కృతభాషయందలి శబ్దములును బలువిధములం బెక్కఁడు వైయాకరణులచే కాలానుసారముగా నాడుకంబట్టి పరిష్కరింపఁబడుచు వచ్చినవి. ప్రతియుగమునకు వేదములును వేదార్థములు నింద్రులు మనువు లాచారములు వర్ణాశ్రమధర్మములు జంతువులును సకలోపాధులు సకలసృష్టివిధానములు మాఱుచున్న వని పురాణములు పల్కుచున్నవి. కాఁబట్టి పరిక్షణమును బ్రపంచస్థితి మాఱుచుంట నహజము- కాని- సకలజంతువులకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభిలాషమనాదికాలమునండియు నాకాశమువలె నొకరీతిగా నిత్యమై మాఱుకున్నది. “శ్రుతిశ్చ భిన్నా స్మృత

యశ్చభిన్నా మహాముషీణాం మతయశ్చ భిన్నాః అనంతావై వేదాః”
అనుటచేతఁ దత్తద్దేశగాలపాత్రానుసారముగా సర్వలోకోపకారక
ముగా నెప్పుడైన వేదపాఠారులు తమతమజీవయాత్ర గడపుకొనక
తీరదు.

అ మొదలగుస్వరములతో క మొదలను వ్యంజనములతోడను
దమతమయ్యుద్దేశములను వెల్లడించుకొనుటకై సకలదేహధారు
లన్యోన్యబోధకై యెలుగెత్తుటయును కరచరణాద్యవయవచాలనీకాభి
సయవిశేషము లగవర్చుటయును జత్సర్వార్థహ్యముగాను అభిప్రాయ
బోధకముగా మఱియును సకలేంద్రియగ్రాహ్యవస్తునివేదనము లోన
ర్చుటయు సనాదిగా సనాదికాలమునుండియును సహజముగా నలవాటు
వడియుంటచేత వాచికాంగికాహార్య సాత్త్వికాభిసయ విశేషములు
నానాజాతుకోటికి స్వభావములు. చతుర్విధాభిసయములుద్దేశమునుబట్టి
జంతువులలో మనుష్యాదిజంతువులకుఁ గొన్నిటికి త్రికాలజ్ఞప్రియును
వస్తుసంగ్రహమును నూత్నకల్పనాచాతుర్యమును స్వభావములు
కావునఁ దా మొకధ్వనినిగాని మఱిసంజ్ఞనుగాని దమయ్యుద్దేశమెద్ది
యేసఁ బరులకుఁ దెల్పునూహించిచేసినపు డాయుద్దేశము నట్టిసంజ్ఞచే
నితరులు గ్రహించినతీరు తమకుఁ దిరిగి సంజ్ఞాపూర్వముగా బదులు
నల్పినపు డీయుద్దేశ మీసంజ్ఞఁ దెల్పునను నిశ్చయముతో నట్టిసంజ్ఞఁ
లను సందర్భానుసారముగా సంగ్రహించి జ్ఞప్తిరూపమునఁగాని గ్రంథ
రూపముగాఁగాని యుంచుకొనుచు సమయోచితముగాఁ దత్తత్సంజ్ఞల
నుపయోగించుచున్నవి స్వభావముగాఁగొన్నిక్రియలు సహవాసమునఁ
గొన్నిపనులు నలవాటుపడుచున్నవి. మనుష్యుల చతుర్విధాభిసయ
విశేషములు స్వభావముచేతఁగన్న సహవాసబహుముచేతనే మూఁడు
పాళ్ళు వెల్లడింపఁబడుచున్నవి. ధ్వనియందు నవయవములందు వణ
కుట మొదలగుకొన్నియభిసయవిశేష లుద్దేశము లేకయే మఱి సహ

వాసమక్కరలేకయే శీతకాలము మొదలు కొన్నిసమయవిశేషములఁ బట్టి స్వభావముగా వెలువడుచున్నవి. తమతమయభిప్రాయమును ఫలింపఁజేసిన తమతమయభినయవిశేషములను జ్ఞప్తియుంచుకొని యింద్రియగ్రాహ్యములగు వ్రాత మొదలగు సంజ్ఞారూపకముగా కొందఱు గ్రంథరూపముగాను గొందఱు విగ్రహరూపముగాఁ గొందఱు మఱియు నానారూపముల న్గొందఱుస్వర్తమానభావిజనోపయోగముగా ననాదికాలమునుండియును లోకోపకారముగా సంగ్రహించుచు వచ్చిరి. దేశకాలపాత్రలంబట్టియుం బ్రసంగానుసారముగా నీచతుర్విధాభినయము లర్థమిచ్చుచున్నవి. చీమలుకూర్చిన యిసుక లేశములు కాలక్రమమున గొప్పపుట్టలై వివిధాకారములతో నృప్తిస్థితి నాశములందునట్లు మఱియును వర్షబిందువు లొకదానికొకటి చేరి కల్లములందు గొప్పగొప్ప జలాశయములై యుద్భవస్థితిలయవిశేషములందున ట్లనాదికాలముకొలంది న్నామరూపాత్మకమగు వస్తువు లన్నియుం గొన్ని స్వభావవశతంబట్టియుం గొన్ని కృత్రిమరచనా విశేషముచేతను బ్రతిక్షణము న్మాటుచు స్థూలసూక్ష్మగతు లందు చున్నవి కాబట్టి యనాజ్ఞానసగోచరమగు నాత్మపదార్థముతత్పఁ బాంచభౌతికాత్మకములగు నామరూపాత్మకసంజ్ఞలుగాని తదర్థములు గాని యనిత్యకార్యములని సిద్ధాంతీకరింపవలయును. అకారాది స్వరాత్మకధ్వనులకుం గకారాదివ్యంజనాత్మకధ్వనులకు మఱియుం దమభయాత్మకేతరలిఖితాదిసంజ్ఞలకును సమయోచితముగాదేశకాల పాత్రముల ననుసరించి యుచ్చారణమందును తేఖనాదీతర సంజ్ఞల యందు మఱి వానివానియర్థములందును మాటుదల ప్రతిక్షణమును గలుగుచుండుటయే స్వభావము.

“అగ్నిమిశే పురోహితమ్” అను ఋగ్వేదమంత్రాక్షరములు పూర్వయుగమాన నెల్లున్నచో మఱి యవుడున్న యక్షర

సమామ్నాయమున కర్థమేమో మఱి యాశ్రుతి కెన్నియంగములో
 యాయంగములకు వినియోగ మెట్లుండెనో పిచ్చివమ్మకముకలవాడు
 తప్ప వివేకులు నిర్ధారణము చేయగలరా? ఇవ్వడుమాత్రమకార
 గకారేకార సకార సమాహమగు సన్నిశబ్దమందు అకారమున
 కర్థమేమో. ఇకారమునకు గకారమునకు సకారమునకుఁ బ్రత్యే
 కార్థము లెవ్వియో మఱి అ. ఇ యను సచ్చులను గ. న. అను
 హల్లులను వ్యక్తీకరింపఁజేసిన మూలప్రకృతిధ్వనులెవ్వియో మఱి
 యట్టి ధ్వనులకు దశకములగు నాకాకాశవిశేష మెట్టిదో మఱి
 యానాడి కాకాశమాటుతము నెట్టి యతీంద్రియపదార్థము ప్రేరే
 పించెనో నిక్కముగా నీ పాంచభౌతికసృష్టికి మూలకారణమగు నాత్మ
 పదార్థ మిదమిత్థ మ్మని కూలంకషముగా మునులుగూడ సహేతుక
 ముగా భోధింపఁజాల కాత్మపదార్థ మెఱుఁగుసాధనములనుమాత్రమే
 లోకాన్తగ్రహణరులై బోధించిరి. ధ్వనిగ్రాహియంత్రములవలె నాది
 కవులయిన మునులు సహజములగు పాంచభౌతికగుణములగు శబ్ద
 స్పర్శరసగంధములను దత్తదేశ కాలపాత్రానుకూలములుగా లోక
 వ్యవహారమునాగుటకై విభజించివాచికాంగికాహార్యసాత్వికాభిసయ
 మూలముగా సంగ్రహించి వంశపారంపర్యముగా సమయోచిత
 సంస్కారార్థములుగా వెల్లడించిరి. ఇంద్రుఁడను ముని మొట్ట
 మొదట నావబ్రహ్మమును “అగ్నిమిత్రే పురోహితమ్” ఈ మొద
 లగు ఋగ్వేదశబ్దములను “ఇషేత్వోర్దేత్వా” అను యజుశ్శబ్దములు
 గాను మఱి నానావిధానంతసంఖ్యాక సామాధర్వవేదశబ్దములుగాను
 ‘ఇవమేవోర్జం యజమానాయదధాతి’ అని మంత్రార్థమును వెల్లి
 డించు బ్రాహ్మణవాఙ్మయముగాను బ్రకృతిప్రత్యయనిర్ణయమున
 సవ్యాకృత శబ్దబ్రహ్మమును వ్యాకృత మొనర్చెను. అనఁగాజగమున
 నానాదేశములందు వేదసంజ్ఞల నలరు శబ్దములన్నియు నింద్రునివంటి

తూదికవులు ధ్వనిగాహయంత్రములవలె సంగ్రహించిన శబ్దములే. ఆయింద్రులాకవులు మఱాధ్వనిగాహయంత్రములనందగునతీంద్రియ దర్శనసామర్థ్యముగల సుహృత్తులప్రాచీనార్వాచీనసామర్థ్యవిశేషములచే “అగ్నిమిత్రే వురోహితమ్” అని యిప్పటికి సంగ్రహింపఁబడి పారంపర్యముగా వచ్చుచున్న వాఙ్మయమిముం దె టుచ్చారణమున నక్షరముల మఱియు సర్థములందెట్లు మాఱునో యెవ్వరూహింపఁగలరు ? పాంచభౌతికపదార్థ స్థూలసూక్ష్మక్రమము నానా రూపవిశేషము స్థూలవశమున మఱుచుంట సర్వజనానుభూతమే కదా ! “యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ” అన్నట్టిశబ్దమునకీయంథమనునియముము లే దెల్లెంచినవారి కట్లర్థము ప్రతిశబ్దాది గుణసంజ్ఞాశలిగించును గావున నకలాష్టాదశవిద్యలుం గేవలలోకోపకారకభూతదయనుమాత్రమే బోధించుచు జంతుహింసను నిషేధించుచున్నవను మానవపరాశరస్మృతులు మాత్రమే ప్రస్తుతగ్రాహ్యములనుకొన వోయీ పూర్వమిమాంసకదుర్దురూఢుఁడా ! చాలుచాలు నీయకాల క్రూరవైదిక హింసాచరణము.

సమయోచితముగా జగముతోనే వేదములు న్వేదాంగవిధానములు సంప్రదాయములారాచారములు ఋతువులమాడ్కినకలై హింస గతులుం దాత్మాఱు కాకతీఱదు. వేదాధ్యయన మలవాటులేక క్రొత్తగా నధ్యయనవేత్త యనిపించుకొన నాశించిన ద్విజశ్మన్యుఁడొకఁడు “ఆయతనవాన్ భవతి” అని యుచ్చరించుటకు బదులుగా “ఆయోడదవా బవది” అని యుచ్చరింపఁగా నతనిం బెద్దగా గణించుకొన్న పిన్న లాయుచ్చారణమే సమందసమనుకొని తమకులక్రమాగతము నాపాతమే సాధువుగా గ్రహింపకుందురా ? కాబట్టి అనాదిగావచ్చుచున్న యాకాశగుణమగుశబ్దము జగమునం దేది మానవులు తమతమ శ్రవణేంద్రియసామర్థ్యానుసారముగాఁ దత్త

తనమయోచితార్థానుకూలము విధివశమున నెట్లు గ్రహింపఁగల్గిరో మ తెల్లెట్లాశబ్దమును బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి యేయే తాత్పర్యముల నిర్దేశించి యెట్లు వల్కి మఱి యేయే గుఱుతులను సంగ్రహించి తను యర్వాచీనులకు నేర్పిరో మఱి శిష్యులం దా వా గర్థము లెట్లు మాఱుడుకచ్చెనో యింకముం దీశబ్ధార్థముల కెట్టి మాఱుకల కలుగునో వివరింప నెవరి శక్యము? కావున “పశుమాల భేత” అను వాక్యముచే క్రూరుఁడవై స్వార్థపరుఁడవై యో తెలిసీ తెలియని యహంకారవిమూఢచ్ఛాందసుఁడా! క్రతుహర్షస్యము న్మాను నీక్రతుకునందు నీ కెంత తీపియో తక్కినజంతువులకుఁ గూడ నట్లే యని విశ్వసించుము. నీ వింక పశుహింస మానుకొనవేని యితకన్న వేయిరెట్లు నీకు సరిగా బుద్ధిచెప్పి పశువునోకు నీవు మూయించినట్లు నీనోరు మూయించుభూతదయావరులు వేసవేలు చెలరేగెదరుచుమా? పూర్వులవలెఁ గాక నీవు కేవల స్వార్థ పరుఁడవు పరమార్థ మొక్కింతయు నెఱుఁగఁజాలనివాఁడవు గనుక నిక్కాలము నీకుఁ గ్రతువొనరించుట కెంతమాత్రము న్దగదు తగదు.

మొదటఁ దల్లిగర్భమునుండి శిశువు వెలువడినతోడనే వంచేంద్రియశక్తి సుషుప్తియందువలెనే సూక్ష్మస్థితిఁగలిగియుంటనే యాశిశు పూపిరితీసికొనుట ప్రారంభించుటకు సమకాలికముగా నా శిశువుయొక్క స్పర్శేంద్రియము వనిచేయుటకై ప్రారంభించును. స్పర్శేంద్రియము మేలుకొన్న గుర్తుగా నాశిశువు కంత నానాకాశగుణమగు ధ్వని వెలువడును. మఱియు నాశిశువునకు గ్రుక్కఁమ్రొగెడుశక్తి సహజముగాఁ గలుగును. పిదప నాశిశువు క్రమక్రమము వినుటకు న్ననుట కాక్రూణించుటకుం దవి నెఱుంగుట కలవాటుపడును. మఱియు నాశిశువునకు దానిచుట్టుపట్లనున్న వస్తు

గుణములను దనకుంచేంద్రియపాటవముకొలంది. న్నలుతుపట్టుజ్ఞానము
 కొనసాగినకొలంది న్దనతల్లిదండ్రుల పిలుపు నాకారములు నెఱుంగుచుఁ
 క్రమక్రమముగాఁ దనకు హేయాదేయవస్తువులను దనతల్లిదండ్రుల
 మప్పుబడిచే నెఱుంగఁజాలును. మొదటఁ దనయదేశము నాంగి
 సార్థికాభినయములచేతమాత్రమే వెల్లడింపఁగల్గి బాల్యముగడిచిన
 కొలంది న్వాచికాహార్యాభినయములకు ముప్పుబడి లోకకవ్యవ
 హారానుసారముగా దొరకొనును. శిశువునందు మొట్టమొదట
 వెలువడినశబ్ద మొకయాకంఠసూచకమగు అ-ఇ-మొదలగు కేవల
 ధ్వనిమాత్ర హెచ్చుతగ్గుసాన్నివిశేషములుమాత్రమే సహజముగాఁ
 దొరతెంచును. క్రమక్రమముగా నాశిశువుచ్చరించు క మొదలగు
 వ్యంజనములన్నియు నాశిశువునకుఁ దలిదండ్రులు మొదలగుజనులు
 నేర్పినయవియే. మఱి యెట్టిభాషయు మఱి యెట్లాభాషనుచ్చరించిన
 నేరీరుగా నాంగికాభినయమొనర్చనలయునో యాపద్ధతులన్నియు నా
 శిశువు లోకవ్యవహారానుసారముగా నట్టి వాచికాంగికాభినయము
 లనుకరించును. ఆశిశువు తొలుదొల్ల నేయభిప్రాయము లేకయే
 ధ్వనిచేయును మఱి శరీరావయవచాలనముచేయును. కాని క్రమ
 క్రమముగ ముదిరినకొలంది లోకవ్యవహారానుసారముగాఁ జతు
 ర్విధాభినయము లొనర్చుటకుఁ దలకొనును. మొదటినుండియును
 దమకు లోకజ్ఞానము ప్రారంభించిననాటనుండియును దమతమ
 నిద్రాహారవిహారమనోరథములు దెల్పుటకై సాజముగాఁ దమ కళ్ళి
 కేవలధ్వనిమాత్ర మొనర్చు శ్రమచేఁ గలిగినయవయవచాలన
 విశేషములుతప్పఁ బదార్థవివేకముగానొనర్పఁదగిన కుంచేంద్రియ
 వ్యాపారమంతయును ముప్పుబడినవేకాని సహజము లెంతమాత్రము
 న్నావని బాల్యముఁ గడపినజనులందఱికిం బ్రత్యక్షానుభవసిద్ధమేకదా ?
 కాలోచితములైన వివిధలోకవ్యవహారసిద్ధములగు వాచికాంగి

కావ్యసాత్త్వికాభినయవిశేషములు దేహధారుల కాగంతుకములు
 సహవాసజన్యములై పాంచభౌతికోపాధులరీతి ననిత్యకార్యములై
 వివిధగతుల నుద్భవస్థితినాశము లందుచుండును. కాఁబట్టి యనాది
 సంప్రదాయములోకమందలి ముదిరిన మానవులు వాడుచున్న చతు
 ర్విధాభినయవిశేషములన్నియును వ్యావహారికములును గృతిమములుఁ
 గాని న్వభావసిద్ధములు కాకుంటచే నీ యష్టాదశవిద్యలన్ని గృతి
 మములు కల్పితము లని సిద్ధాంతీకరింపకతీయదు. శౌతస్మార్తకర్మము
 లన్నియును గృతిమములలోఁ గృతిమములు. దగదుపకాంక్షమై
 సర్వభూతదయాపరమైన పుణ్యాచరణకర్మమే స్వర్గము. ప్రాణిహింసా
 కరమగు రౌద్రబీభత్సభయానకరసము లగపర్చు పాపకృత్వమే
 నరకము. ఈ లోకమునకు మించి వేఱుగా స్వర్గనరకములు లేనేలేవు.
 ఈ లోకమందు మానవులు సకలభూతదయాపరులై పరస్పరాను
 రాగముతోనన్యోన్యదేహానంతక్షణప్రీతితోఁ గలసిమెలసి బ్రతుకుట
 కొఱకై భూతభవిష్యజ్ఞస్మకర్మఫలములు పుణ్యపాపఫలప్రాపక స్వర్గ
 నరకాద్యార్థ్యలోకములు సకలలోకపాలురు స్వర్గపాతాళాద్యప్ర
 త్యక్షలోకములు నిఖిలదేవాసురకోట్లు సకలభుననసృష్టిస్థితినాశకత్త
 లగు బ్రహ్మవిష్ణుశివులు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేదములుం బురాణేతి
 హాసకావ్యాద్విగంధములుండేవతాలయములుయందలిదేవతావిగ్రహ
 ములవలెఁ గల్పింపఁబడెను. కాని పాంచభౌతిక పదార్థమయమగు
 నీలోకమువలె సహజములు వాస్తవములున్దావు. మఱితథక్తి
 శ్రద్ధలు కలుగుటకొఱకై యీ లోక సుఖదుఃఖములం దుపేక్ష న్గలి
 గింప యీ సంసారతాపత్రయము న్మఱపించిపరధ్యానవశమున నిత్య
 సంతృప్తాంతరంగుల న్నావించుటకై పురాతనవిరచితములగు దేవాలయ
 ములు దేవతానిర్మాణములనియు దేవతావిగ్రహములు బ్రహ్మప్రతి
 స్థితములనియు న్నాశీపట్టణము బ్రహ్మప్రళయమందుఁగూడ నశింపక

నిత్యమై యుండుననియు సతిశయోక్త్యలంకారవిశేషములం బ్రతిపాదింపఁబడియె న్నాని వాస్తవముగా “సర్వం క్షణికం క్షణికం దుఃఖం దుఃఖా స్వలక్షణం శూన్యమ్” అను శ్రుతి ప్రకారము “అత్మసత్యం జగ నిర్భావో యద్వైశ్యం తన్నశ్యమ్” అనురీతిని సకలజగత్కారణమై సచ్చిదానందమూర్తియగు దేవుఁ డొక్కఁడే సత్యముతక్కివ యీజగమంతయు సనిర్వచనీయ మాయాకల్పితమైస్వత్కప్రపంచమువలె మిథ్యయని నిత్యసంశుద్ధికారణగాఢవైరాగ్యమున్ స్థిరపర్చుట కొఱకై మనఃసమాధిజనక హేతువుగా నాదిఋషులు నానావిధముల లోకోద్ధరణముకై పన్నిన పన్నికలు - మఱియును తమతోడిపాటిదేహధారులకు శ్రవణసుఖముగాఁ బలికినవలుకే వేదము - తమయభిప్రాయమున్మూలంకషము దెలుపఁగలభాషయంతయును సంస్కృతమే పరలోకప్రతిపాదకమగు వాక్కు చ్ఛందస్సు - ఐహికవ్యవహారమునకు పనికివచ్చినశబ్దములన్నియును భాషలు - జనుల కొండొరులయభిప్రాయము సంపూర్ణముగా నెట్లు తెలియునో యట్టి చతుర్విధాభినయ పద్ధతియే వ్యాకరణశాస్త్రము - అన్యోస్యము దేహధారులు తమయూహ నెట్లు తెలుపుకొన్నం దెల్పుకొననిమ్ము - నడుమ నీవైయాకరణులేల - ఇట్లూపిరితీసికొనవలయునని తెలిసియే దేహధారులూపిరితీసికొనుచున్నారా? సహజముగాఁ జతుర్విధాభినయముతో జనులు పరస్పరము న్దమశక్తికొలఁదిఁ దమయూహల న్దెల్పుకొనుచునేయున్నారు. పరస్పరరంజకముగా జగదుపకారపరులైన యుత్తములు చతుర్విధాభినయములన్నివియోగించుకొనుచునేయున్నారు లోకోపకారముగా నాదివ్యాధులనుండికా నాడుటకై యావధవిశేషములెఱిగించునట్లు జగదుపకారకములు సర్వప్రాణిరంజకములగు చతుర్విధాభినయవిశేషములు ధర్మార్థకామమోక్షకారణములుగా సహజప్రతిభా లంకృతులగు నాధికవులు విరచించిన యష్టాదశవిద్యలందు సప్తవ్యసన

దుష్టచిత్తులగు కొందఱు మాంసాశసక్తకూరహృదయులు భూర్తులై
 స్వార్థకరులై పశుమారణాదికూరకర్మముల కుపచరించునట్లు
 దశవిద్యల న్లేనిపోని తఱుకల్పనంబుల న్జనువుచుఁ దమపక్షము న్నాపా
 దుటకై యస్త్రములు శస్త్రములు వధోపాయములు హాననసాధనా
 యుధములు భేదదండోపాయవిశేషములు జాతులు కరువు లధికార
 ములు శ్రౌతస్వార్థకర్మములు వేయిమాటలేల సకలజనచిత్తరంజ
 కములును భూతదయాకరములుగాని దుష్టకృత్యములనెల్ల ననాది
 శాసనములుగాఁ బానకములోనిపుడుకలవలెఁ గుహకమతోఁ బన్ని
 యున్నారు. నీతోడిపాటివారి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యదాయకమగు
 కల్కు కల్కుము నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకుఁ గొరగాని వ్యర్థా
 లాపములగు “ఇషేత్యా” యని వెట్టిపానివలె నఱచెదవు. నీతోడి
 పాడిజనులకుం గూడుగుడ్డలు సమకూర్చి నీకాయకష్టమున ధాన్యాది
 సాత్త్వికాహారద్రవ్యములం బండించి యొరుల న్సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడు
 నడుపడి శేర్చుకొనుము. జీవహింస లేని యన్నపానములను సంపా
 దించి నీతోడిపాటిజనులకు నీతో సమానవంతు కంచిపెట్టి నీ వనుభ
 వించుము. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సరిగా సకలజను లనుభవించ
 వలసినదే. మనుష్యులు తమతోఁదా మొకరికంటెనొకరు గొప్పవారుం
 గారు. కొద్దివారుం గారు శ్రీమంతులు న్నారు. పేదలు న్నారు. కండి
 తులుం గారు. పామరులు న్నారు. పుణ్యాత్ములుం గారు. పాతకులుం
 గారు. స్త్రీలందఱు న్భార్యలే. పురుషులందఱున్ భర్తలే. స్త్రీలందఱు
 ప్థలులే. పురుషులందఱు వ్రండులే. స్త్రీలందఱు అక్క సెల్లెండ్రే. పురు
 షులందఱు అన్నదమ్ములే. స్త్రీలందఱు న్గొమార్తేలే. పురుషులందఱు
 న్గొడుకులే. జనులకుఁ బరస్పరానురాగము న్దొలఁగించి ద్వేషము
 వ్రల్పించి ప్రాణహింసనుగావించి యొండొరులు తన్నుకొని బాధపడి
 చచ్చువిధమునకు హేతువులయిన దేశ కుల జాతి మతాభిమానము

లహంకారమునుకారములు స్వార్థపరత యొరులసుఖముచూచి
 యోర్వకుండుట లోకులం బీడించు చుల్లాసకడుట. యాత్మస్తుతి. పర
 నింద. కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరములు కుట్ర మోసము
 దంభవేషము. మాంసాశసము న్మోదలగుదు శ్చేష్టల్పిక్రమగారాక్షస
 క్రూరకృత్యములుగాని మనుష్యధర్మము లెంతమాత్రము న్నాపు-
 థర్మార్థకామమోక్షములను పురుషార్థములను సంపాదించుకొనుట
 మనుష్యులందఱుం బాత్రులు. మనుష్యులు తా మొనర్చుకర్మములకు
 ఫలము తమజీవితకాలమందే “అవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతంకర్మ
 శుభాశుభమ్” అనునట్లునుభవించకతీరదు. భూతభవిష్యద్జన్మములు
 ధర్మబోధకములయిన కల్పనములుగాని యథార్థములుకానేకావు. వెను
 కటిచన్మమునులేదు. భవిష్యద్జన్మమునులేదు. స్వర్గము న్లేదు. పరకము
 న్లేదు. నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధనము సంపాదించుకొనుటకన్న నీ
 జీవితమున మఱి నీకుఁ గర్తవ్యమెద్దియును లేదు. లోకోపకారముగా
 నీనడువడియుండినదాని నీతోడిపాటిజనుల యనురాగమును నీవు
 సంపాదించుకొన్నదాని నీకు బ్రతుకుసుఖముండదు కావున నీతోడి
 పాటిజనులను సుఖపెట్టి పొయిగా నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మనుభ
 వించుకొమ్మోవిద్యస్మన్యుఁడా! నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసంపాదకము
 కానదెద్దియు నిద్యకాదని తెలిసికొను మూర కేల విచ్చివానివలె
 మనమత్తునివలెన క్రస్తుతప్రశంసలగు శ్రౌతస్మార్తఃపక్షాదేశకర్మలంబల
 పించెదవు? ఒరులసుఖపెట్టి నీవు సుఖపడు మిద్దియే సకలమునిసమ్మతి
 వచనము. నీతోడిపాటిజనుల దేహములన్నియును నీదేహమే
 యెఱియు న్నారీయందత్రేపాణము నీప్రాణములేయని తికరణశుద్ధిగా
 నీవు సంతతము న్భావించకుంటివేని నీకు నిద్రావిహారసౌఖ్యము చేకూ
 రదు. సుఖానుభవప్రయోజనమగు నీబ్రతు కెందు కన్యాయముగా
 లహంకారమునుకారములన్ బశువువలె దుఃఖపెట్టుకొనెదవు? సుఖ

దుఃఖములకు నీవే కర్తవు. నీవు లోకోపకారవరుడవై సర్వజగము నీశరీరముగాను సర్వభూతజీవనము నీజీవనముగాను సర్వభూతదయా మయుడవై నన్నుడే నీ బ్రతుకున నీకు పౌఖ్య ములరును. నీవు నిక్కముగా మానవులలో లెక్కింపఁబడెదవు

వైద్యజ్యోతిషావశ్యకత

ప్రాచీనగ్రంథములలో వైద్యము జ్యోతిషము తప్పఁ దక్కిత శాస్త్రములెవ్వయును వర్తమానకాలమునకు మతేగ్రంథములు నీవు తెలిసికొనవలసినది లేదు. ఆయుర్వేదమును జ్యోతిష మనువేదాంగమును లోకములో నానాభావలస్థల వివిధగ్రంథ పరిశోధనము చేసికొని ప్రత్యహమును గ్రహగతులం బరిశీలించుచు ఋతువులమూఱుపు కనిపెట్టి జగదుపకారముగాఁ బ్రతిక్రియలొనర్చుచు సరిగానోషధులను గనిపెట్టి నానావిధచికిత్స లుచితముగాఁ జేయుచు శిల్పశాస్త్రమును భూమినిఁబండించునేర్పును నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభివృద్ధి కావించుచు న్ననతోడిపాటిజనుల కుపకారముచేయువారు నిక్కముగా మనుష్యులఁడగుదురు. లోకోపకారముకై తనబ్రతుకు ధారపోయు సజ్జనునకు దైవసాహాయ్యము తప్పక కలుగకమానదు. మఱి యట్టి లోకోపకార పరాయణుని నిత్యసంతుష్టి కొనసాగుచుండును. ఈబ్రతుకున సంపూర్ణ మనస్సంతుష్టిపొందుటకన్నఁ గోరఁదగినసంపద యింకెదియు న్నాదు. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మన్యోన్యాయురారగముకోరి జగమునందలి మనుష్యులందఱు తమ దేహరోగ్యానుకూలముగా సకలభూతదయా వరులై బాలవృద్ధాతురుల నెల్లవిధములఁబోషించునమానస్వాతంత్ర్యమున నొప్పారుచుండు సప్పటికాలమే కృతయుగముం బుణ్యకాలమనియుం గొనియాడఁబడుచుండును. జాతిమతాచారము లెవ్వి యెట్లున్నను బరస్పరమైత్రితో నన్యోన్య నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము

లరయును నర్వభూతదయాపరులై మానవులందఱున్ సంతతమురి
 ప్రవర్తించుటయే నిశ్చయముగా ముమ్మాటికిన్ సకలపేదకాశ్రు
 సమ్మోత మనుష్యధర్మము. అనాదికాలమున నష్టాదశవిద్య లెల్లయుం
 బ్రవర్తిల్లుచుంటుండేతఁ బ్రాచీనఋషుల న్మఱి యాచార్యుల నిర్ణయింప
 వీలులేదు. గణించుటకు శక్యతముకాని యవ్యక్త కాలముం బరమాణువుల
 లను లోకోపకారముకొఱకై స్థూలదశ లాకాలపరమాణువు
 శేర్పర్చి ప్రాచీనమహర్షులు ప్రాకృతజనులఁగూర్చి లోకవ్యవహార
 ముకై సకలజగదుపకారార్థమై వ్యవస్థగల్పించిరి. కాని దైవవశమున
 నానాఁటి కావిద్యలు దత్తన్నియ తాచారములుం బాంచభౌతికపదార్థ
 మును ఋతుధర్మములు మానుషజీవితకర్తవ్యకార్యము లొక నియమ
 మెద్దియు నేక యెట్టి నిత్యనియతపద్ధతియు ననుసరింపక మాలుచు
 వచ్చుచున్నయది. కాని నిక్కముగా ప్రాణికోట్లయందు సుఖించు
 టకై ప్రవర్తించుటయును కష్టమునుండి తప్పించుకొనుటకై ప్రయ
 త్నించుచుంటయును నిత్యములై మాఱనిగుణము లనకతీరుదు.
 కారణబీజము నిత్య మవ్యక్త మొకప్పుడు కార్యరూపముగా వ్యక్తీక
 రించి యుద్భవస్థితులం బరిణమించి తిరిగి బీజరూపముగా లయము
 చెందును. శిశువునందలి శబ్దస్పర్శరూపరసగంధజ్ఞాన మవ్యక్త కారణ
 బీజరూపముననుండి బాహ్యేంద్రియోపాధిస్థితిని శేషములఁబట్టి కలు
 విధముల ననిత్యకార్యరూపములం బ్రవర్తిల్లి నిత్యావ్యక్తకారణ
 బీజముగా నిర్వర్తించును. త్రిగుణసామ్యముగు ప్రకృతిపురుషునకుఁ
 గదలిక పుట్టించి స్వభావముగా బుధ్యహంకారాదులం బరిణమించుచుఁ
 దనకుదాఁ భోగ్యభోగభోక్తృరూపములన్ జ్ఞానజ్ఞేయజ్ఞాత్మరూపముల
 నివికారములం బరిభ్రమించుచుం బరమపురుషాచింత్యశక్తిమహి
 మముచే నద్దముచూచుకొనుపిచ్చుకవలె నానావికారములందుచు
 వృద్ధిస్థితిని శాశ్వతమగు జగద్రూప మగుచున్నది.

శతం దీర్ఘమా యుః

త్రిగుణమాయమును సకలజగద్రూపకమగు ప్రకృతియును నిర్గుణుడగు పరమపురుషుడు నీరెందు తత్త్వములును వాస్తవములే కాని వ్యక్తావ్యక్త కార్యాకారణ స్థూలకాక్షు పంచభూత తన్మా త్రాత్మక పరిణామసుఖదుఃఖానుభవఫలము లందుచున్న జీవతత్త్వ మీప్రకృతి. ప్రకృతికి వేటుపదార్థమే “సాక్షిచేతాః కేవల నిర్గుణశ్చ” అని వేదాంతములచే బ్రతిపాదింపబడిన యాపరమ పురుషుడు. కారణములేక కార్యము కలుగదు గనుక నీప్రకృతి నివృత్తిరూపక జగదుద్భవస్థితి నాశ హేతువుగాఁ బరమపురుషునిశక్తి మహిమ ముపనివత్తు కల్పించెనేమో- త్రిగుణమాయమగునీప్రకృతియే యొకపుడు జగదుద్భవస్థితి నాశముల న్నార్యరూపమగుచు మఱొకవేళ సుషుప్తియందలి మనస్సువలె త్రిగుణసామ్యమై యవ్యక్తకారణ రూపమగుచుంట ప్రతిమనుష్యప్రత్యక్షానుభవము. కాఁబట్టి యొక మహిమచే నిద్రాహారవిహారముల స్థితముగా నియమించుకొని పౌరుషముతప్ప మఱి వేతేపదార్థమే లేవని నిశ్చయించుకొని వృథా దైవకల్పనమును బిచ్చివానివలెఁ జేసికొనక కామక్రోధలోభమోహ మదమత్సరములకు సంధిని కేవల కరోపకారకప్రవర్తనము న్నాన్విర్థ పరత మాని యహంకారమనుకారములం దొఱంగి సర్వభూతదయా కరుడైన మనుష్యుడు కపిలచుహమునివలె తాపత్రయము నొక్కిం తయునంటక నిత్యసంతుష్టుడై గుణప్రకోపనవికృత్యనిత్యకార్యాత్మక సంసారదుఃఖ మొక్కింతయున్లేక త్రిగుణసామ్యకారణాత్మక ప్రకృతి నిత్యకై వల్యానందపదవి నోలలాడుచుండును “మనవీవ మనుష్యాణాం కారణం బద్ధమోక్షయోః” లోకోపకారక సర్వభూతదయాకరుడై నియమితాహారనిద్రావిహారుడై యున్నమనుష్యునకుఁ దప్పకమనః

సంతుష్టి సమకూరును. యథాలాభసంతుష్టుడై కోర్కె లేకున్న
 యమనస్కుయోగియే జీవన్ముక్తుడై శ్రుతిస్మృతిప్రసిద్ధులగు వామ
 దేవ శుక కపిలాది మహామునులవలెఁ ద్రిగుణసామ్యాత్మకమగు
 చిచ్ఛక్తి ప్రకృతి నిత్యానందమయు లయ్యెదరు. వేయేల సర్వ
 భూతదయాపరుడవై యహింసావ్రతము సవలంబించుకొను మేనుంగు
 పాదమునఁ దక్కినయదుగులన్నియు నిముడునట్లు ఆహింసా పరమో
 ధర్మః” అను నార్యోక్తి సనుసరించి నీయొక్క సకలశ్రేయస్సుకును
 మతియు నీకోరిన నీమనస్సంతుష్టికి నాచరింపవలసిన సర్వవేదశాస్త్ర
 విహితధర్మములన్నియు నాచరించినవాడవే యగుదువు. “సర్వే
 జనాః సుఖినోభవంతు” అను వాక్యముకన్న నీవు జపించవలసినది
 మతి నీవితరుల కుపదేశించవలసిన మంత్రముకన్న శ్రేష్ఠమంత్ర
 మింకొద్దియు న్నాదు. లోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుమనియును
 సర్వభూతదయాపరుడవు కమ్మసియును మాత్రమే యష్టాదశవిద్యలు
 నీకుపదేశించుచున్న వని సర్వజ్ఞుడగు కవి యిట్లు వ్రాయుచున్నాఁ
 డని ముమ్మాటికి నమ్ముకొను మోకూశసోమాసీ! యింకనైన
 బుద్ధిఁగొని కుశుహింస మాను మోశ్రోత్రయమ్మన్యుడా!
 యోకటికయాజులూ! స్వార్థపరులగు ధూర్తకల్పితకూరకల్పము
 సవలంబించకు. వేదవేదాంగములకు భాషానియమము లేదు.
 ఆత్మకు శరీరములేనట్లు విద్యకు భాషయను నుపాధి కల్పితముగాని
 వాస్తవము కాదు.

ఇది శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు

జగజ్జ్యోతియందు దైవపౌరుష నిర్ణయ నిర్వచనము.

జ గ జ్ఞో తి

మూఁ డ వ ప్ర కా శ ము

ని ష్కృ ప్త ప్ర త్య భి జ్ఞా న ము

“ఫలనిర్వృతిశ్చ” అను పూర్వమిమాంసాసూత్రముంబట్టి ఇంద్రశబ్దముయొక్క యర్థమును మహేంద్రశబ్దముయొక్క యర్థమును వేఱు కనుక “అథశబ్దానుశాసనమ్” అను కతంజలిభాష్యానుసారముగా సత్యభామా యనుకదమునందు సత్యా యనుకదమును భామా యనుకదమును సమానార్థములనుటచేత మహత్ - ఇంద్ర-మహేంద్ర యను మూఁడుకదములు సమానార్థము లగును. కతంజలి వైదిక శబ్దములకును మఱి తాకికశబ్దములకుఁగూడ ననుశాసన మొనర్చెనుగదా. ఇందుఁబట్టిచూడఁగా శబ్దార్థములకు సంబంధముండీ లేనట్లగుచున్నది. ఏశబ్దమున కేది యర్థమో నిర్దేశింప నలవి కాదు. తలంపును వెల్లడించుసంక్షిప్తశ్రోత్రగాహ్యమగుశబ్దము. అర్థరూపమగు తలంపుముందును మఱియాతలంపు న్వెల్లడించుశ్రోత్రచక్షుర్గాహ్యములగు నామరూపాదిసంక్షిప్తలయత్పత్తి వెనుకనుగలుగుచున్నవి. ఈతలంపుల నీనామరూపములు వెల్లడించునను నియమ మెద్దియును లేదు. ఒకనామమే మఱియొకరూపమే దేశకాలపాత్రముల ననుసరించి గణింపనలవికాని యర్థములను వెల్లడించుచుంట యెల్లరికిం బ్రత్యక్షానుభవసిద్ధమే. నామరూపములయత్పత్తి కారణము తలంపు. మఱి తలంపుపుట్టుటకు గారణము శరీరమందలి చైతన్యము. “చైతన్యంసర్వభూతానాం నిర్వృతి ర్జగదాత్మానామ్...నాదబ్రహ్మ

ముపాస్మహే” అనుటచేత చైతన్యమే నాదబ్రహ్మము తనకుఁ దాఁ
 గారణము. “శాస్త్రాద్రూఢిర్భలీయసీ” అనుటచేతఁ దెలియనశక్యమగు
 కారణరూపకమగు శాస్త్రము నైలిసికొనుటకై వృథాప్రయత్నమును
 మానుకొని నిక్కముగా బుద్ధిమంతు లింద్రియదృష్టములగు నామ
 రూపకార్యములను దమతోడిపాటిజనులసుఖమునకై యుపయోగ
 పర్చుచుఁ దాముకూడ సుఖపడుచుందురు. వేదశాస్త్రములన్నియు
 ననంతవిధములుగాఁ గడిచినసంగతుల గుఱించిన కవిలకట్టు. మఱియు
 స్థతదలనేతుబంధనములు. అందునుగూర్చిన పాతపంచాంగములతోఁ
 బ్రయోజనమేమి? ప్రతిక్షణము జగత్కార్యములన్నియును మాఱక
 లీఱదుకదా? భూతకాలమున ననంతవిధములుగామాఱినజగత్కార్య
 ములు వర్తమానభవిష్యత్కాలములందుఁగూడ నెన్నివిధములమాఱ
 నున్నవో యెవరు నిర్దేశింపఁగలరు? “సోఽంగవేదయదివాసవేద”
 అని శ్రుతియే యీజగత్సృష్టిన్సూర్చియొద్దియు నిర్దేశింపలేక సంశయ
 మునదేవులాడుచున్నది. వాస్తవముగా నత్యాసన్నకాలభూతకార్య
 ములు మాత్రమే తెలియశక్యమగునుగానిభవిష్యత్కార్యములురూఢి
 చేయుఁ దరనుకాదుకదా? అనుభవములో నందఱకునత్యాసన్నభూత
 కాలకార్యములేయుంటచేత వాస్తవముగావర్తమానభవిష్యత్కాల
 కార్యము లూహ్యములుగాని ప్రత్యక్షములు కానేకావు. కాఁబట్టి
 భూతకాలము మాత్రమే వాస్తవముగాని వర్తమానభవిష్యత్కాల
 ములు రెండును మిథ్యలే-కల్లలే-మఱియులేనేలేవు. గడచిన సంగతి
 కయ్యో యింత పొట్టిగాఁ బుట్టినానేమి యని వగచెడువెట్టివానివలె
 నిఁకముందెట్లయ్యెదనో యీలాగై ననాకు మేలనుకోరికలనువ్విల్లారు
 జనుఁడంతకన్న బుద్ధిహినుఁడుగదా? ‘సాక్షిచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ’
 అనుతీరుగా నిద్రి యీలాగున జరిగె నిట్లగుచున్నది మఱియు కాఁగల
 దింతకేదియెట్లయినఁగనిపెట్టుటకన్న నీజగత్కార్యములతో నాకేజోక్య

మునులేదు. కేవలము నేను సాక్షిమాత్రుఁడను దటస్థుఁడ ననుకొను
వాఁడనిక్కముగాజీవన్ముక్తుఁడును మిక్కిలిస్వతంత్రుఁడును. మత్తెదియు
ననుకొనక మఱి మనోవృత్తియునులేక స్వయంప్రకాశమగు తత్త్వమే
వాసుదేవుండను శాస్త్రమే మిక్కిలియుక్తియుక్తమని నా నమ్మకము.
ఇంతకును నెద్దిసత్యమోయట్టితత్త్వము యుక్తిగోచరముకాదు మఱి
యనుభవమునకు రాదు. కాబట్టి యనుకొన్న దెద్దియున్నాదుగాని నిక్క-
ముగాఁదనయున్నితనకుఁ బ్రత్యక్షము కాకమానదుకదా? “సత్యంజ్ఞాన
మనస్తంబహ్మ” అనుటచేత నాయున్నిమాత్రమేనాకుఁ బ్రత్యక్షము
గాని నాయున్ని గుణ మెట్టిదో యది వాస్తవముగాఁ దెయఁజాలను
మఱి తెలుపలేనుగనుక “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అనుశాస్త్రము
చేత నేను నాది యనుకొనుటకుఁ గారణముండక తీరదుగాననట్టికార-
ణయు నెలిసికొన్నయెడల నేను నాదియనుకొనుటవలసగలిగిన దుఃఖము
శాతించునని పరమకారుఁడుఁడైనగురు పుత్రరమిమాంసాశాస్త్ర-
మపదేశించెను. ఇంతకును బ్రతుకకవిధిలేదు. బ్రతికిన సార్థకములేదు.
మరెద్దియుంబాలుపోదుగానియీబ్రతుకుసందెల్ల యనుభవము “యద్వై-
త్యం తన్నత్యమ్” అనుతీరుగాఁ బ్రతికార్యమునుగడిచిపోవుటమాత్రమే
యందుచేత నే ననఁగా సత్యాసన్నభూతకాలజ్ఞానస్వరూపుఁడ నని
తేలినఫలితార్థము “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా తత్తు సమన్వయాత్”
అనుసకలబ్రహ్మసూత్రముల సారభూతములగునీరెండుసూత్రములచేత
“సాక్షిచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ” శ్రుతి స్ఫూర్తి యుటచేత సచ్చిదా-
నందలక్షణమగు బ్రహ్మమే నేను-“శివః కేవలోఽహమ్” కేవలము
నేను నిర్గుణుఁడ ననఁగా సత్త్వరజస్తమోగుణములనుండి విముక్తుఁడ
నైతిని. ఇదివఱకు నన్నంటిస సుఖదుఃఖభోగరూపసంసారమంతయును
గతించిపోయెను. ఇప్పుడు నేనుకేవలముఘృతుఁడను. వెనుకటివితలంఘ-
కొని వెక్కివెక్కియేడ్చెడు వెట్టివానివలె “తత్త్వజ్ఞానాదేవనిశ్చేయ

సావాప్తిః” అనున్యాయానుసారముగాఁ గడచిపోయిన యవస్థలఁ దలంచుకొని వృథా కుండ కుబ్బక నన్నంటిన దెల్ల గడచియేపోవును మఱి యెద్దియు నంట కెప్పటి నేనే మిగిలియున్న వాఁడను. మఱి త్రిగుణాత్మక మయిన సంసారమంతయు నన్నంటియంట కున్నది. కనుక క్షణికమగు సంసారవిషయచింత వృథాగా నేఁ జేయనేల యని ప్రతి క్షణము న్దనకుగలిగినమనోవృత్తి నలక్ష్యముచేయుచు “విస్మృతిః ఖలు ముక్తిః” అను గురూపదేశమునుంబట్టి యేతలంపు లెట్లున్నను భేద మోదములు లేకున్న వాఁడు కపిలమహామునివలె నిత్యశుద్ధబుద్ధముక్త స్వరూపుఁ డగుచున్నాఁడు. ఇదుగో లోకులందఱి కభయమిచ్చుచున్న భగవాతుఁడు గోవిందుఁడు “తత్త్వమసి శ్వేత కేతో” ఓయీ నీబ్రతు కంతయున్ గల గాని వాస్తవము కాదు కాదు “మాయామాత్ర మిదం విశ్వ మద్వైదం పరమార్థతః ఆత్మైవేదగ్ం సర్వం యదృఛతం యచ్ఛభవ్యమ్” అని ప్రతిస్మృతిపురాణేతిహాసాద్యష్టాదశవిద్యాత్మక జగజ్యోతియై ప్రతిజీవునకుఁ బ్రత్యక్షముగా సూర్యభగవానుఁడై యగ కడుచుండఁగా నొడిలో బిడ్డని బెట్టుకొని యూరెల్ల నెవకు విభ్రాంతుని ఐలె నేల దేవులాడెదరు? “ఆత్మావై శ్రోతవ్యో మస్తవ్యోజిజ్ఞాసితవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః” అనుతీరుగా నేను నాది యనుకొనుటచేఁ గలిగినసుఖ దుఃఖాత్మకజగత్కార్యములన్నియును స్వప్న కార్యములవలె మిథ్యలు ‘ఈశ్వరః సత్యమ్ జగన్మిథ్యా’ యనుకొనుటచేత మాయామాత్రము లయిన కార్యములన్నియునశింపఁగా సత్యమైన కారణమే నారాయణుఁ డొక్కఁడేనచ్చిదానందలక్షణుఁడై మిగులుమిగులు మిగులును. దేహ ధారులలోఁ గోర్కెలేకుంట, యేకపిలమునికో చెల్లునుగాని సర్వ సామాన్యమనస్సును నిర్విషయ మొసర్చుకొనుట దేవతలకైన ససాధ్య మైనప్పుడు సంసారపాశబద్ధులగు మానవులన నేపాటి? “బ్రహ్మ సత్యమ్ జగన్మిథ్యా” యనుట యుక్తియుక్తమే. మఱియును శాస్త్రీ

యమేశానీగానీ యక్కరకురానిచుట్టనువలె తనకెన్నఁడైన నంద
నలవిగాకున్న సవనిధులకన్న చేతఁజిక్కిన దమ్మిడియైన నెంతయో
మేలు కాదా ? మా కెందు కీవెట్టి ముట్టి వేదాంతతత్వము
మా కోర్కెలు తీర్చి మా బ్రతుకుసంతుష్టిగా నడుపఁగలయుపాయము
మాచేతనైనది చెప్పము. “బ్రహ్మ సత్యమ్ జగన్నిథ్యా” అను
నీగీర్వాణము మఱకు దెలియును. తెలిసికొనుటకు మాతల చాలదు.
మహాప్రభూ కృష్ణా ! నీవుబోధించిన భగవద్గీతలు తెలిసికొనుటకు
నిద్రాశనాదిలోలురము మే మొకింతయు సధికారులము కాము.
కాబట్టి నీవు పయోపముద్రుఁడవు కనుక మాకవ్వములబాపినూమంచి
కోర్కెలు కొనసాగనిమ్మని మంచినడువడి నొరులకు మేల్చేయఁచు,
బొరపాటున దారితప్పినపుడు పెద్దలబోధను విశ్వసించి తెలివి తెచ్చు
కొని తప్పులు దిద్దుకొని సకలజనసమ్మతముగా నడుచుకొనుచుండుము
క్రమక్రమముగా నీయంతటనీవే నీకోరినమనస్సంతుష్టి నందగలవను
న్యాయశాస్త్రము చేతఁజిక్కి యక్కరకువచ్చినపండు భాగవతము.

సంస్కార సంగ్రహదశ

అద్వైతమునను నీటిలోని గేదె బేరమువలెఁ గొనఁగల
గేదెకుఁగల బెట్టఁగల బచ్చలివలె నద్వైతములోనిముళ్ళేవలె సంసారులకు
మొగముదుడువుమాటవలె సంతగాఁ బనికిరాదు పనికిరాదు. పడుచు
దంపతులకు వైరాగ్యబోధ పనికిరాదు. “అహంబ్రహ్మస్మి” అను
మహావాక్యమునుదెలిసికొనుటకధికారి కదునాల్గుభువనములలోస్థానఁ
డగువరిమిశ్రుఁడుతక్కఁగొకఁడుమరి లేడు లేడు. ఊసుపోనిమంగలి
పిల్లితల గొలుగునట్లే తనతోడిపాటివారి కూడుగుడ్డలకై తోడ్పడక
సోమరిపోతులై యొరులకవ్వమున బ్రతుకు నాల్గిముచ్చటకరులును
ప్రభాంతనునస్కులు తప్పుఁ గాయక్లేశమున న్యాయార్జితమునఁ దాము

సుఖపడి యెరుల సుఖపెట్టు మంచివారికి భగవద్గీతలు నామాలు
 తావళాలు మంత్రాలగొణుగుటలేలా? త్రికరణశుద్ధిగానొరులమేలు
 పకై పాటుపడి నీతోడిపాటివారి యనుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడ
 వగుటయే నీవు పుట్టిన సార్థక్యము. బ్రతికున్నంతవఱకు నేను నాది
 యనునభిమాన మేజీవునకై నను దప్పదు తప్పదు. కనుకఁ దననిద్రా
 హారవిహారసుఖము సంపాదించుకొనుటకై క్రతిజనుఁడును బ్రయ
 త్నముచేయుటలోఁ దనకోరికల కడ్డుఁ దగులునవి జడములుగానీ లేక
 చేతనములుగానీ యట్టివానినన్నింటిని నిర్మూలముచేసికొనక తీఱ
 కుండుటచేత దేహధారులన్యోస్యకలహమాడుకొని యాకలహమునం
 దోడినవారు కష్టములను, గెల్చినవారు సుఖములను సహజముగా
 జగముపుట్టినదిమొదలుకొని యనుభవించుచున్నారు. కాఁబట్టి మను
 ష్యాది సకలదేహధారులలోఁ బరస్పర శత్రుత్వము సహజముగాఁగల
 రెండు తెగలేర్పడినవి. జంతువులమాట యటుండఁగా మనుష్యులలో
 మనుష్యులు- రాక్షసులని రెండు తెగలున్నవి. ఏమివచేతనై నప్పటికి
 బ్రాణిహింసకొప్పనిదయార్ద్ర)-హృదయులు మనుష్యులు- అట్టిదయార్ద్ర)
 హృదయులైన మనుష్యులు వాయుభక్షు లబ్భక్షులు పర్ణబక్షులుం
 గేవలశాఖాహారులు మాత్రమే. అట్టి మహాత్ములయొద్ద మూఁడు
 పూటలకుమాత్రమే యుపయోగించు శాశాహారముమాత్రమేనిల్వ
 యుండును. వారియునికివట్లు కొండగుహలు వృక్షమూలములు
 మాత్రమేయై యుండును. వారు కట్టుకొనుటకుం గప్పకొనుటకుం
 జెట్టుపట్టు మాత్రమే యుపయోగించుకొనెదరు- వారి కిళ్ళుగాని
 పగలుగాని నాణెములుగాని పశువులుగాని వస్త్రములుగానియాయుధ
 ములుగాని మతేపనిముట్లుగాని మతేవిధమయన యాస్త్రగాని పుస్తక
 ములుగాని తావళములుగాని నామములుగాని జన్నిదములుగాని
 పుస్త్రెలుగాని పూసలుగాని పెండ్లిండ్లుగాని మతెట్టిగా రస్యపదార్థములు

గాని ఊడశకర్మములుగాని మఱెట్టిసంస్కారములుగానిలేనేలేవు. ఈదు
జోడుకుదిరి యన్యోన్యప్రేమానురాగముగల స్త్రీ పురుషులిరువురు
మాత్రమే నిర్జనక్రదేశమున వసింతురు. సంతానముకలిగినయెడల
నాపిల్లలకుఁ బన్నెండేడ్ల యీడువచ్చువఱకుఁ బెంది విడిచిపెట్టి
తామిద్దఱుమాత్రమే యెడతెగక కలిసియుందురు. పురుషుఁడు
మృతిపొందిన భార్య మఱి బ్రతుకడు. భార్యమృతిపొందినఁ బురుషుఁ
డామెకై యేడువక కేవల మేకాకియై యెవ్వరికిం గంటఁబడక
యావజ్జీవ మెచ్చటనో కాలక్షేపముచేసికొనును. అట్టిమనుష్యులకు
యథార్థవస్తుజ్ఞానముకలిగి శాశ్వత కై వల్యానందానుభవదాయక
మగును. సకలభూతముల కభయమిచ్చువారు కనుక నామనుష్యులు
తమ యెముకలున్నంతవఱ కనఁగా స్త్రీ పురుషులు సంభోగార్హములగు
పై తొడుగుశరీరములఁ దొఱఁగినప్పటికి నెప్పటికి నైడనిసూక్ష్మదేహము
లతోఁబరస్పరప్రేమానురాగసౌఖ్యమును శాశ్వతకై వల్యానంద మనుభ
వించుచుందురు. అట్టి యుత్తమమనుష్యమిధునము లెన్నియుగములకు
ముందో స్థూలదేహములతో నుండెను. అట్టి నిక్కపుమనుష్యు లెన్ని
యుగములక్రిందఁటినుండియో మఱి పృథివిలోఁ గలుగనేకలుగ లేదు.
బంగారునకు ముచ్చిబంగారువలె నాపుణ్యదంపతుల తరువాత
నానిక్కపుమనుష్యుల క్రతిఫలములయిన కల్లమనుష్యులు కలిగిరి.
ఏదురంగులతో సూర్యకిరణము వ్యక్తీకరించును. గుణముకలది
గుణమునను రెండువస్తువులుచేరి యొక్కటిగాఁ దోచును. గుణి
పురుషుఁడు గుణము స్త్రీయనుఁ గాఁబట్టి క్రతివ్యక్తియును స్త్రీ పుం
మిధునమే. కనుక సూర్యకిరణము లేదుగుణములతోడను మఱి
యేదుగుణులతోడను గలిసియున్న దాయేదుగుణులను పురుషవ్యక్తు
లేదుగుణములను స్త్రీవ్యక్తులును పశిష్టారుంధతులు మొదలగు నప్తర్తి
నుండలములు మొట్టమొదట వ్యక్తీకరించెను. ఆనప్తర్తిగోత్రము

లోకొక్కటి యేడింట రెట్టింకఁబడి నలువదితొమ్మిది మూలగోతము లయ్యెను. మనములనఁగివా రాసప్తదింకతులు. ఆదంపతు లొక్కొక్కశిశువు న్నని యాశిశువును బాల్యముగడచువఱకుం బెంచి పిమ్మట నాపిల్ల యధేష్టముగా బ్రతుకు తెరువుచూపి తాము మఱి కరస్పరసంభోగమాను మానుకొనియును జంటఁబాయ కింద్రియముల న్నాస్వధీనకర్చుకొని దంపదీధర్మమును శిశురక్షణోపాయమును గూర్చిన తమయనభవమును దమయొద్దకువచ్చి తెలిసికొననిచ్చుగించిన కస్యక లకు స్వఙులకు నోబ్బించుచు విజవస్థలు న్నమబ్రతుకు గడవు కొందురు.

“ఋషిభ్యచ్చ పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్య ఏవచ” అను తీరుగా జగమునందలి భూతభవిష్యద్వర్త మానకాలములందలిమానవు లందఱాసప్తది గోత్రముఁ జేరినవారే. మొట్టమొదటిఋషి ద్వంద్వము లేడు. మఱి యేడుజంటలసంతానమే తక్కిన మానుష్యు లందఱును, కాబట్టి మనుష్యులకు మూలకారణ మిధునములగుటచేతఁ బితరులనియు సతీంద్రియద్రవ్యగుటచేత ఋషు లనియును స్వాధీనేంద్రియులుగనుక మహాయోగులనియు మూలపురుషులై పైతృకము లందుఁ బేర్కొనఁబడుచున్నారు. సూర్యకిరణము మంషమైనపుడు రాత్రియు తీవ్రమయినపుడు సంధ్యయును దీప్తవశరమైనపుడు పగలును బొడముచుండును. కాబట్టి యీమూఁడుకాలవ్యవస్థలంబట్టి మను ష్యాదిజంతువులన్నియు పుంస్త్రీసపుంవ్యక్తులఁదాల్చిన త్వగజస్తమో గుణవిశేషములచేత నుత్తమమధ్యమాధమస్థితుల . మనుగడ న్నడవు కొనుచుండును. రాత్రియందుస్త్రీవ్యక్తి సంధ్యయందు సపుంవ్యక్తి పగటియందు పుంవ్యక్తియుం బొడమాను. గుణోపచయమానఁ బుంలింగమును గుణాపచయమాన స్త్రీలింగమును గుణాంతరాభావస్థయందు సపుంలింగమును వ్యక్తీకరించును. మొట్టలోమొట్ట నా ముండిచేయి

చూపించురా యన్నట్లు నాతోడివా రేమో వారికిఁ దోచినట్లు
 వల్కుచున్నారు గనుక నేఁగూడ నేమోచదువరివలె నిట్లు
 ప్రాముచున్నానుగాని నాకు మాత్రము తెలిసియేడుచునా? తొల్లింటి
 పెద్దల కేమి తెలిసెనో వారొసర్చినసూత్రములనియును వారుకతి
 పాదించినగ్రంథములనియు నిప్పుడు ప్రచురింపఁబడినపుస్తకములను
 బట్టి చూడఁగాఁ దొల్లింటి పెద్దలు నిస్సందేహముగా నెఱిగినవారే
 కావచ్చునుగాని వారుచేసినగ్రంథముమాత్రమిప్పటికాలమునఁ బ్రచు
 రింపఁబడిన వేదశాస్త్రములెవ్వియును గావు కావు- కారణ మేమన
 ప్రాతలు తలంపులఛాయనుమాత్రము తెలుపఁగలవుగానినిక్క-మగు
 తలంపుల ప్రాణసుగురసము స్థాంతయైనవెల్లడింపనేరవు ఉసురెడలిన
 లొందియొక్క చిత్రపటము స్వస్థునిదేహసౌఖ్యముగాని విద్వాంసుని
 యంతరంగముగానిఁ బొత్తిగాఁదెలుపనేరవు- ధ్వనిగ్రాహి యావ
 గ్రాహియంత్రములంబట్టికొంతవఱకుస్వస్థుడై నవిద్వాంసునివాగ్రూప
 ములు స్థూలదృష్టి కందినప్పటికిని సూర్యుఁ డగ్ని యనియును భూమి
 కిన్ని యోజనములమేఱ నున్నాఁడనియును మింటిపాలదారిలోని ప్రతి
 నక్షత్రమును సూర్యునికంటఁ బరిమాణమున లక్షంతలు పెద్దయను
 నంచనా టప్పాలు కట్టవలసినదేగాని ఇదమితమ్మని నిస్సంశయముగా
 స్థూలశూక్ష్మదశలన్నియుం బరీక్షించి చెప్పనలవియగునా? మఱి
 యును బెద్దలుకదేశించిన వేదశాస్త్రములివియని వర్తమానమునఁ
 ప్రచురింపఁబడినప్రాతలంబట్టి యమ్మునులయభిప్రాయములను యథా
 ర్థముగాఁ దెలియ నెవరితరమగును? నన్ను నేనే తెలుపలేకున్నప్పు
 డొరులసంగతి తెలిసి తెల్పఁగలవండితుఁడ నని చెప్పకొనుట
 దంభము మోసము స్వార్థపరత కూటివేషముగు న్నాని యథార్థ
 మగునా? “విజ్ఞాతారమరేకోవిజ్ఞానీయాత్” అని డప్పవేసి శ్రుతి
 ఛాటుచున్నదికదా? యథార్థవస్తుతత్వ మెవ్వరికి నెలియఁజడదు,

మరొక పేత సతీంద్రియద్రవ్యయగు కపిలునివంటిముని తెలిసికొన్నప్పు టికిం బరమార్థ మింద్రియగ్రాహ్యముకాదుగనుక “మానం వాఖ్యా సమ్” అనుచందముగా యథార్థవస్తుజ్ఞానలక్షణము కేవలబహ్మ సమాధిస్థితి కాకతీయదు. కావున లోకకవ్యవహారమగు నీకలములు సిరాబుడ్లు కాగితములు వ్రాతలు పుస్తకములు లేనిపోని వ్యయ ప్రయాసములన్నియును గేవల ముదరపోషణార్థమైన దంభములుగాని యథార్థజ్ఞానజోధకము తెంతమాత్రము న్నావు కావు కావుగాని యేదోయొకవృత్తి యవలంబించి పొట్టపోషించుకొనకతీయదుకనుకఁ బలువృత్తులన్ని నడువని లోకమందఱొకేవృత్తిగొనునపుడు వివిధ గతులఁగడపుకొనకతీయనిబ్రతుకు జనసమ్మతముగా నడువదుకనుక యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనదానప్రతిగ్రహణములబ్రతుకువారు బ్రాహ్మణులనియుం బ్రతిగ్రహణము యాజనాధ్యాపనలుశూత్రము విడచినవారు క్షత్రియులనియు దానప్రతిగ్రహణములకుమాత్రమే యధికారులు వైశ్యులనియును బ్రతిగ్రహణమునకొక్కదానికే యధికారులు శూద్రులనియును నియును మగపడుచున్నది. “చూలే లేడ్డ న్నవ్వుడు కొడుకుసోమలింగ” మన్నట్టిలోకకవ్యవహారమునఁ బర మార్థమేలేనప్పుడు కేవలపరమార్థప్రయోజకములగు యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనములు నాల్గును దంభములుకాని యథార్థములు కానేకావు.

దానప్రతిగ్రహణములు రెండునుమాత్ర మీలోకకవ్యవహార మున నుండకతీయదుకనుక నారెండే సత్యములని యెల్ల రెఱిగిపడే దాన మనగాఁ బనికిఁదగినకూలి. ప్రతిగ్రహణమనఁగాఁ గష్టార్జిత మును గుడుచుట. తనకుఁ గావలసినపని స్పరిగాఁజేసినవారి కేవలసిగ్గ ప్రతిఫలము దానము. తనకవ్యమునకుఁ దగిన ద్రవ్యమునుమాత్రము పుచ్చుకొనుట ప్రతిగ్రహణము. ఈదానప్రతిగ్రహణము లనఁగా

నిచ్చివుచ్చుకొనుటలు. పనిచేయించుకొనువారును బనిచేయువారు
 నన్యోన్యోక వ్యక్తులు జనువుకొన్నపు డీతోకవ్యవహారమంతయును
 సరిగావడుచును కావలసినపని చేయించుకొనునేర్పును పనిచేయు
 నేర్పును మఱెంతవని కెంతప్రతిఫల మీవచ్చునో యేవని కెంతప్రతి
 ఫల మడుగునో యాచొప్పున జగముతోనే పెద్దలు పిన్నలకుఁ
 దాము చేసి చూపించుచున్నాగు. పనిచేసి పెద్దలు చూపించినపుడే
 సరిగా గ్రహింపఁగలపిన్నలు కోటికొకరై నలేనపుడు “పట్టపగలు
 చేయిపట్టుకొని లాగినపుడేరాని దమావాస్యనాఁటి చిమ్మచీకటిలో
 నామడదూరమునుండి కన్నుగీతిన వచ్చునా” యన్న ట్టిపుస్తకము
 లక్షరములు వ్యాకరణములు తర్కములు కవితెకట్టలు పంచాంగ
 ములు తిలకాష్టమహిమబంధనములవల్ల యధార్థజ్ఞాన మెన్నియుగము
 లైన నొక్కచిక్కినను ముమ్మాటికి స్తబ్ధించదు లభించదు. ధర్మమున
 న్దానడిచి పిన్నల కగపర్చినవాఁడే యాచార్యుఁడు బెద్ద యగుఁగాని
 పుస్తకములు జన్నిదములు నామములు స్థరించివమాత్రమునఁ దా
 ధర్మవేత్తనుకొను వాఁడు బొత్తిగా నెట్టివాఁడో లేక తెలిసీ తెలియని
 దురహంకారవంతుఁడో లేక కేవలము మోసకాఁడో యెయుఁడక
 తీతను, పిల్లికిఁ జాంద్రదాయణవ్రతమునలె నక్క కేకాదశిపారణము
 పోతఁ గేవల నిద్రాశనిధివనవరులగు సంసారులకు యజనయా
 జనాధ్యయనాధ్యాపనములుగాని మఱి యట్టిపరమార్థజ్ఞానకచిహ్నము
 లగు జన్నిదములు నామములు జవతావళములు మడిమైతలు జాతి
 వద్దతులు షోడశసంస్కారము లివన్నియును గేవల దంధకృత్యములే.
 వికల్పముగా సాధనచశుష్టయనంపన్నులగు ముముక్షువులకుమాత్రమే
 యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనము లుద్దేశింపఁబడినవి కాని స్వార్థ
 వరులు కుక్షింధరు లగు సంసారుల కెంతమాత్రము న్నానేకాదు.
 ఆకస్మికముగా విజనప్రదేశమున నడవిలో నొండొరున్గలిసికొని

తరస్పరప్రేమానురాగము లగవర్చిన నవవయోవంతులగు స్త్రీపురుషు
 లొకసంతానము స్తన్నవతికుమాత్రము సంభోగసౌఖ్యమున నోలలాడి
 తక్కిన తమజీవనము గడుపుకొనుటకొఱకై మాత్రమే యీయజన
 యాజనాధ్యయనాధ్యాపన ముద్దిష్టములై నవిగాని సంఘములుగాఁజేరి
 గ్రామములందు నిరంతరవిషయభోగతత్పరులై నివసించుమనుష్యులకుఁ
 గానేకాదు. గ్రామవాసులగు మనుష్యులందఱికిని గేనలము దానశ్రుతి
 గ్రహములు రెండుమాత్రమే చెప్పఁబడినవి. దాన మనఁగాఁ దోడి
 పాటివారి కుపకార మొనర్చుట-ప్రతిగ్రహ మనఁగాఁ బ్రత్యుపకారము
 నందుట- తోడిపాటివారికొఱకై వండించి యిళ్ళు వాకిళ్ళు కట్టి వండి
 వడ్డించి బ్రతుకు హాయిగాఁ గొనసాగించుటకై తగిన యన్నివిధముల
 పరిచర్యలు చక్కఁగా నెఱవేర్చుట దానము- తా నెల్లవిధముల
 నొరులమేలునకై శ్రీకరణశుద్ధిగాఁ గష్టపడుచు నొరులచేతఁ దగిన
 ప్రత్యుపకారమందుచుంట్ల ప్రతిగ్రహము. ఈదానప్రతిగ్రహమును
 సరిగా నడుపఁగలవారే సాధనచతుష్టయసంపత్తి బొందఁజాలి
 ముముక్షువులు కాఁదగి యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనముల న్వాన
 ప్రస్థాశ్రమమునఁ జరించి “బ్రహ్మవిద్య”వైష్ణవ భవతి” అను
 తీరుగాఁ జరమార్థవేత్తలు కాఁగలరు కావున మునులు, గ్రామవాసు
 లకుగూడ క్రమక్రమముగా దానప్రతిగ్రహముల స్మృతకృత్యులైన
 వారికిమాత్రమే యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనములు- మీరు
 ముముక్షువులై వానప్రస్థాశ్రమనియమములను వహించ యడవిలో
 నాచరింపవలసి యుండుననిమాత్ర మాచార్యముఖమున వెల్లిడిం
 చిరి. కన్నున్నట్లు పైవారనుకొన్నజాలునని గ్రుడ్డివాఁడుగాజాకన్నులు
 పెట్టుకొన్నట్లే గ్రామవాసులయిన సంసారులు యజనయాజనాధ్యయ
 నాధ్యాపనము వెల్లడించుచున్నారు. పైకిపటారము లోపల లోటార
 మన్నట్లున్న వీదంభుల ఊడశసంస్కారములు. వేయేల యీవు సకము

లీలంఛాంగము లీవేదశాస్త్రము లీచాతుర్వర్ణ్య పద్ధతు లీయజనయా
జనాధ్యయనాధ్యాపనము షోడశసంస్కారము లీసంస్కృతగ్రంథము
లీగడబిడలన్నియును గేవలదంభకృత్యములే.

“స్ఫ్యే స్ఫ్యే నే స్ఫ్యే నాని హేమ త్స్ఫ్యేన” జహా! యేమిసంస్కృ
తభావ? ముశ్యకంచెమీఁదనడిచిన ట్లెంతసుఖము! నోటికినిక్కముగా
బ్రతుకంతట నక్కరయగు మెత్తని తీయని యచ్చతేటతెనుఁగు
నాటుమా టాడనేర్చినవారు తెలియనివారా? “హేమత్స్ఫ్యేన” అని
యెంతో పీండిచుకొన్న సంస్కృతమో “నా తెడ్డా” యనే కదా?
ఈ సంస్కృత మీషర్ణ్య పద్ధతు లీయజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనము
లీషోడశసంస్కారములును లొత్తిగా మచ్చమాసివన్నాని • యిచ్చి
పుచ్చుకొనుటలు సరిగా నడువనేరవు మఱి యిచ్చిపుచ్చుకొనుటలు
తిన్నగా జరుగనంతవఱకు నెవ్వరు న్నడతేటనేరరు నేరరు. ఏమియును
జడువనిగొల్లి డెప్పుడు వానగురియునో తనగొఱ్ఱలనడువడింబట్టియు,
నెప్పు డెంత ప్రొద్దో పిట్టయాలుపులంబట్టియు నేతెవుళ్ళ కేమందో
తనతలిదండ్రులమాటలంబట్టియు నున్నదున్న ట్లెఱిగి వట్కర్మ
నిరతులకన్న వేయిరెట్లు హాయిగా బ్రతుకుచుంట కనిపెట్టియును
పోమరితనమునకలవడి కనిచేయనోడి పోకిరిమాటలం బోకిరిమాటలిన
ప్రవారలం బ్రొద్దుపుచ్చు టాటోటుచక్కరితంటా మ్రుచ్చులకన్న
వసులు నయము, చెట్లు నయము, రాలు నయ మెంతమోస మెంత
బూటక మెంతనగునా టీవట్కర్మషోడశసంస్కారవృథాయానము?
తమ పిన్ననాఁటి తీయనితెనుఁగుమాటల యలవాటుతప్పి మంచిసీరు
మూవి వెట్టిసీళ్ళకలవడిన చెడుగులవలె టెక్కలెలుపుగొన్నమూల
కాకులవలె నంటించుకొన్న వేల్పులసచదువు బడాయిచూపుతెలిసీ
తెలియనివారికొఱకై తత్సమమువ్రాసుక తీటదుగనుక కేవల
లోలోపకారపరాయణు లతీంద్రియద్రవ్యలు పరమకారుణికులు సర్వ

లోకావృతగు గౌతమవ్యాసాదిమునులేర్పర్చినధర్మపద్ధతులు స్వాధ్యైక
పరులకుఁ గోఁతి చేత కొబ్బరికాయవంటిదేకదా ?

ఊరికి జోగి వెఱ్ఱి, జోగి కూరు వెఱ్ఱి అన్నట్లు సంసారికాని
జోగి యూరికి రానేరాఁడు మఱియు సంసారము లోనున్నవాఁడుజోగి
కానేకాఁడు. కాఁబట్టి విరాగులమని జోగులమని సన్న్యాసులమని
వరమహంసలమని యవధూతలమని వేదాంతులమని మతగురువుల
మని పీఠాధిపతులమని గురువులమని యుపదేవులమని శ్రోత్రియుల
మని యజ్ఞులమని బ్రాహ్మణులమని మడికట్టుకొన్నవారమని తప
శ్శాలురమని యొక్కవజ్రాలివారమని శ్రేష్ఠులమనియుం బామరుల
మోసపుచ్చుచు మూకరిసోమరిపోతునాలిముచ్చులు తప్ప నొరుల
కష్టారితమగు సొమ్ము గుడుచుచు నూళ్ళ సంచరించనే సంచరించరు.
నిక్కచుగు విరాగులు గ్రామములకు రానేరాక విజనప్రదేశములగు
శేవలారణ్యములందే యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టులయ్యెదరు. ముంతేరి
కంకణమునకద్దమేలా ? కాషాయవస్త్రములు కాపీనములు జడలు
గడ్డములు వికృతపిశాచరూపములు చేత గుండచిప్ప కఱ్ఱలు
పావకోళ్లు దమ్ముపిడతలు వెఱ్ఱి మొఱ్ఱి కేకలతోఁ దా మాతృజ్ఞాన
వంతులమనియుం బరమార్థవేత్తలమనియు సనశసవతులమనియు
నూళ్ళం జొరఁబడు కనికిమాలిన సోమర్తిపేలుడుగఱ్ఱలుం దెవులుల
నువ్వజంతువులను బాటదరుమున ట్లింట నడుగుపెట్టనీక బుద్ధిమంతు
లగు సంసారు లడవికిఁ దన్నితగిలివేయవలెను ఇల్లువాకిలి భార్యపెళ్ల
యిరుగుపొరుగు నాజ్ఞయడ్డు మర్యాద పెద్దపిన్న మంచినడువడి
పొలమువ్యవసాయము కాయక్లేశము కష్టారితమునబ్రతుకుట తోడి
పాటివారికిఁదోడుపడుట యొరులను సుఖపెట్టిజనసమ్మతముగా బ్రతుకు
పౌఖ్యమునొందుచు సంచరించుట మొదలగు కట్టుబాట్లు గలగృహస్థ
ధర్మమాచరించుటకన్న మనుష్యు లిహపరములందరించుట కిగకొక

యుపాయము ముమ్మాటికి న్నేదు లేదు లేదు. ఇంద్రియకర్మము లయినసంగతులు తోడిపాటిజనులు పెద్దలో నూటికి డెబ్బదియైదుగు రొప్పుకొని యాయాయించొట్ల జగమునఁ దమపిన్నలకు నిక్క ముగాఁ దాము రూఢిగాఁ జెలిసినసంగతులని భోధించిన యతీంద్రియ వస్తువులు తప్పఁ దక్కిన యతీంద్రియములను గూర్చి యూహించి పెద్దలు చెప్పనిసంగతుల స్థూర్చి తెలిసి కొనుటకై స్వస్వవిహిత సంసారకృత్యములు మానుకొని యెవ్వఁడో యొక వట్టివాఁడుగాని మోసగాఁడుగాని తనకుఁ బ్రత్యక్ష మయ్యెనని యొక లేనిపోనిదయ్యుమునుగూర్చి చెప్పిన దంతయును నిజ మనినమ్మరా దొకవేళ యట్లాండవచ్చునని యుక్తిచేత నమ్ముకొనినను దనతోడిపాటివారి కుపకారకమగు సాంసారికధర్మమును విడుచుకొనుట స్వప్నచింతవలెఁ గావలసివని చేటునకుఁగాని మఱెందుకుం గొఱ కాదు. అతీంద్రియకారణము అతీంద్రియకార్యక్రమము నూహించుట కధికారు లడవిలో దపసుచేసికొనుమునులే. ఏది సంసారమున జరుగ వలసినదో మఱియును మర్త్యజీవనమున కెంతయవసరమో యీజగ మున నెప్పు డెట్లేది జరుగకతీటదో యట్లే యగుచుండును. మనుష్యులు తమలోఁదామందఱు స్థలనీమెలసి పొందిపోనఁగి యన్యోన్యప్రేమాను రాగముల సంచరించుటమాత్రమే సంసారమున నవశ్యకర్తవ్యమగు విధి. కాఁబట్టి బుద్ధిమంతులగు మనుష్యులు లేనిపోని గగనారవిందవర్ణ నములకుఁబూనుకొనిపనికిమాలినమాటలువాఁతలుపుస్తకములన్నియు నట్టిపెట్టి కూడుగుడ్డలు కష్టపరితముగా సంపాదించుకొని గృహకృత్యము లన్నియును స్త్రీపురుషులందఱును నెఱవేర్చుకొనునేర్పు సంపాదించు కొని సకలజనసమ్మతముగా నడుచుకొను నన్యోన్యమైత్రిం బరఁగుచు నాకస్మికములు దైవికములగు నీతిబాధలనుండి కాపాడుమని లోక భాంధవుఁడునుబ్రత్యహప్రత్యక్షుఁడగుసూర్యభగవానులకు నిష్ఠలేచిన

వెంటనే మ్రొక్కి హాయిగా బ్రతుకుటమిక్కిలి దొడ్డబుద్ధి. జనులందఱి కన్యోన్యమైతిం జెఱచి వరస్సర ద్వేషమును స్వార్థపరతను హెచ్చించు మత్రిగంధములను బూర్వాచారములను వేషభావలయందలి కట్టుబాట్ల నన్నింటి నాయాయీదేశములనుండి బుద్ధిమంతు లేకీభవించి యహింసా వ్రతానుసారులై బహిష్కరించకతీఱదు. డయానుయుడగు భగవంతుడు వేషశాస్త్రములన్నియుం బ్రజలు వరస్సరప్రేమానురాగములతో సర్వజనసామాన్యభోగభాగ్యము లనుభవించి యిహపరములఁ దరించుటకొర కేర్పర్చునుగాని యెండొరులు కలహించి బ్రతుకు సౌఖ్యము చెఱచుకొని నిరయభాజనులగుట కెంతమాత్రము న్నానే కాదు. తెలిసీ తెలియని మొట్ట నీ కెందు కీయవస్థ? దై వసంకల్పముచొప్పు న నే కాలమున కెట్లుండవలయునో యాతీరుగానే జనుల వేషభావలు మఱి సకలాచారపద్ధతు లుండకతీఱదు నీయిష్టానుసారముగా గాలివానలును గ్రహగతులును ఋతువులును దేహధారుల యుత్పత్తిస్థితి నాశములును మొదలగు సహజ పకృతిపద్ధతుల న్మామవప్రయత్నము సుంతయు న్మార్చలేవుకదా! ఎప్పు డెట్లు జరుగవలయునో యట్లే జరుగుచున్నది. నదుమ నీరీతువుపిట్టరాయబార మెందుకు! నీమనసు నీయిష్టానుసారము నీవే దిద్దుకొన నొక్కింతయును నమర్థుడవు కావుకదా! కాలగతులు తప్పింప నీతరమా? యెందుకు నీపిచ్చి వాఁతలు కాగితములు కలము లంజనములు చేటు- వ్యర్థవ్యయ ప్రయాసములు నీకేల “సాక్షిచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ” అను తీరుగా యెట్లేదిజరుగుచున్నదో కనిపెట్టుటనొదప్పు నీకర్తృత్వము మఱెందుకు నేదని తెలిసియుండెలియనట్లు వృథాభ్రాంతి నెందు కల్లాడెదవనెడవా యోయీ! కఠికక్షీ! చూడుయీడుముదిరినమనుష్యుడు సహజముగా నత్వగుణప్రధానుడయ్యేనేని వగచినలాభములేకని రూఢిగాఁ దెలిసి కొన్నప్పటికిం ప్రాణిహింసకొప్పుడు- మఱితనతోడి పాటివాఱందఱు

నూడఁ దసవలె సత్త్వగుణప్రధానులై కరస్పరప్రేమానురాగముల
 హాయిగా బ్రతుకుచుంటకై సంతతమన్గోరుచుండును. మఱియుం
 బరస్పరప్రేమానురాగములతో స్వార్థపరతమాని తనతోడిపాటివారం
 దఱును సమానభోగభాగ్యముల హాయిగాఁ గలసిమెలసి సుఖముగా
 నెట్లు జీవించగలరో యట్టియుపదేశము నొరులు వినిపను వినకున్నను
 వట్కులన్ ప్రవాతల నిట్లు వెల్లడించుచుండును. స్వార్థపరుడవై నీవు
 నీతోడిపాటివారికన్న ధనము విద్య కులము బలములందు శ్రేష్ఠుడని
 పించుకొనుటకు తంటాలుకడుచుంట నీకెట్టిస్వభావమో నీవంతశ్శత్రు
 వుల జయించి సత్త్వగుణప్రధానుడవై నన్ను నీతో సమానునిగా
 ననుగ్రహమునఁ జూచెదవేమో యిట్లు ప్రవాతల నీమనసుగఁగించు
 టకై కలమునఁ గన్నీటిసముద్రముల న్గల్పించుట శాస్త్రభావము-
 జనులందఱునోయ్యస్యప్రేమానురాగములతోఁ గలసిమెలసి దేశకాల
 పాత్రానుసారముగా బ్రతుకుటకై పెద్ద తేనాడో వన్నిసవాక్యములే
 వేదములు కావునఁ బౌరుషేయములుం గృతిమములేగానిపంచభూత
 ములవలె నహజములు కావు. కాఁబట్టి వేదములు వేదాంగములు
 మొదలష్టాదశవిద్యలన్నియును ధర్మసంగ్రహార్థమై బుద్ధిమంతులున్
 సర్వలోకహితైషణులగు ప్రాచీనులు వన్నిసవన్నాగములే. కాఁబట్టి
 దేశకాలపాత్రానుసారముగా వర్తమానకాలమం దష్టాదశవిద్యల
 న్గల్పించుకొనవచ్చును.

బ్రతుకుతెరువు

సకలజనసమ్మతమైన వర్తకలక్షారి కొఱకు మాత్రమే శ్రౌత
 స్మార్తకర్మములు విధింపఁబడెనుగాని ఒరులకష్టమున బ్రతుకునాలి
 ముచ్చుపోమరిపోతు బూకరిగాండకొఱ కెంతమాత్రము న్గానేకాదు.

బ్రతుకున కవశ్యమగు కృషి వాణిజ్యము వశుపాలనము- దుష్ట
 శత్రుమర్దనచాతుర్యము- గృహవస్త్రాద్యవశ్యజీవనసదుపాయవిరచనా
 చాతుర్యము- సకలశిల్పకళాకాశలముతోఁ దనతోడిపాటివారి నుఖ
 పెట్టి తానుసుఖపడనేరనివాఁడు- గేవలపరమార్థబోధకములగు వేద
 శాస్త్రాభ్యాసమునకును శ్రౌతస్మార్తవిధానములు జరుపుట కెంతయు
 స్పృహగలిగిరాఁడు పనికిరాఁడు- తెనుఁగెఱుఁగని సంస్కృతంబు తెన్నెఁమెఱుఁ
 గున్- నేర్చుకొని నెఱవేర్చుకొనకతీరని సంసారికత్వములే చేతఁ
 గానివారికిఁ గేవల పరమార్థసాధకములగు శ్రౌతస్మార్తకర్మము
 లాచరించు నేర్పెన్నటికి న్గుదురనే కుదురదు- ఉట్టికెగరలేనమ్మ స్వర్గ
 మున కెట్లగుదును? వంచకులుటక్క-రులుతుంటరులుదుర్వ్యసనాసక్తులు
 కేవలస్వార్థపరులుకర్తవ్యాకర్తవ్యవివేకము లేనిలెలినీ తెలియనిజ్ఞానలహ
 దుర్విదగులుతప్ప- జపములువిడిచిలొట్టలకుదిగునట్లు దనతోడిపాటివా
 రునుదానును సుఖముగా పరస్పరప్రేమానురాగములతోఁ బ్రశంసించు నెఱ
 వేర్చుకొనఁదగిన సుఖజీవనోపాయములను సంపాదించుకొనుటమాని
 గగనారవిందవర్ణనమగు కేవలపారలౌకికప్రయోజనములగు శ్రౌత
 స్మార్తకర్మాచరణమేలా? తనతోడిపాటివారి న్మోసపుచ్చివ్వపెట్టక
 తనకష్టార్జితమునఁ దనకుటుంబమును సంతోషపెట్టి నుఖించినఁ
 జాలును- కేవల ముముక్షువులకుమాత్రమే యుద్దిష్టమగు పరమార్థ
 విచారణము మాలయూల్లో మంగళాష్టకములవలెఁ గేవలనిదాహార
 విహారసౌఖ్యసంపాదన ప్రయోజనమగుసంసారముననిష్ఠులమాలగుట
 యేగాక సగుణాటుకూడగాదా? కాఁబట్టి వేదవేదాంగవేత్తలమనియు
 శ్రౌతస్మార్తకర్మనిష్ఠాపరులమనియు స్వర్గమునకుఁ దమకున్బెత్తెడ
 యెడమనియు తమ భావ సంస్కృతమనియు నితరులభావయప్రభంశ
 మును మేల్చితమనియుఁ దమ్మును తత్పుణ్యమునకే కూడుగుడ్డలిచ్చి

యందఱి కన్నముందుగా నాదరింపనివారందఱును నా స్తికులుంగులబాహ్యులనియును వారుడవరనిమి త్తబహుకృత వేషమున్నట్లు అవివేకులు పామరులుం బిచ్చివారును మఱియుం దమ్మును కీముపిట్టగావించుకొని లోకులను బెదరించి బ్రతుకనొచ్చిన మోసకాండ్రు.

అట్టివారి మాటలిట్లుండును :- ఓహో సెట్టిగారు! నే నేనుని మనవిచేసెదను. నేను భోమయాజులనుగదా, యబద్ధమాడను చిత్త గించితిరా నాపిలుక, నానామములు, నాదేతితడియంగవస్త్రము, చిన్న రాగిజారీయును. ఒక్కపూఁటే నా భోజనము. రాత్రి వాసెనపోలే, దానిలో నంచుకొనుటకుఁ బప్పు పచ్చ పూరుగాయలు, ఫలాహార మైనప్పిట్ట దొరికినన్ని పాలు. నాసోమిదేవికిఁ బదాజేండ్ల వయసు, నాకిప్పుడు డెబ్బవయసు. నేను బెండ్లాలపులి నిదినఱ కైదుగురునీ మాట దక్కించుకున్నాను. ఇప్పుడు ముసిలిబోసిపులి నై యీపెను మీవంటి ధర్మాదుఁ బహుము చేతఁ బెండ్లాడి పిల్లల న్గనుచున్నాను. కావున ముగ్గు నే బొత్తిగాఁ బనికిరా నై నప్పటికిఁ గర్మచెడిపోదా? కాబట్టి మాశ్రోత్రియులలో “నూపిరివిడుచుచున్నప్పటికిఁ బెండ్లాడు” మాదిక్కుమాలిన చావు చావక తీరినిగూనివంపు మరియాద - అని అందురు. సరే యావల నగ్నిహోత్రమువేళ యగుచున్నది చిత్త గించుడి, మహానుభావుని. పురమండలి శ్రోత్రియులు పట్టాశ్రమ వండితు లందఱును మీతరణోపాయమునకై తెచ్చినాము చూడండి యీమహాత్ముఁడు వేదవండు. రాజసూయాంతశ్చౌతకర్మములు, పితృ మేధాంత స్మార్తకర్మములు చేయించుటలో నింతవాఁడదివఱకు లేఁ డింక ముందు పుట్టఁడు. వ్యాకరణమూ వలంబలే. తర్కమూ గౌత ముఁడే. బుద్ధికి బృహస్పతిం బంపి పుట్టినాఁడు. వేయేల స్వతంత్ర స్వతంత్రుఁడు దర్శనములన్నియును ముమ్మాటికి సకలవేదశాస్త్రము లన్నియు నిమ్మహానీయునిసొమ్ములే. “పుంభావ నగస్వతి. ఖమభర్షు

తథాపి ప్రాముఖ్యాఖ్యాన ప్రఖ్యాక్షర త్సుభిత త్సుణ్ణావ చేచ్ఛద్యా
 వచ్చేదకావచ్చిన్నఖఫయ్ - వసన్ - మత్స్సేన పరిష్కృత
 ప్రకృతిపురుషచతుర్వింశతి తత్త్వాకాశపంచాంగానాహత మణిపూర
 స్వాధిష్ఠాన బ్రహ్మప్రళయ సమాధ్యుచ్చిష్ట ప్రమాణ ప్రమేయ
 సంశయ సంశయద్రవ్యగుణ విక్షేపణావక్షేపణాది కర్మాభావ
 సమవాయకారణచక్రకదోషా నవస్థావస్థానుస్సర్గదురారాధ దౌష్ట్యే
 షేత్వేత్యాహ పలాశఖాంఛినత్వా దర్శి హోమ పురోడాశ స్విష్టకృ
 త్భక్షణమదమత్తాంతాంబాలికేన కశ్చిన్నాయభ్యత్యశ్వకంవినాశాలా
 ప్రవేశావభృథస్నాన యజ్ఞోపవీతసూత్ర నీష్వీడనోదకంత్రఃపరిషిచ్య
 'భూర్భువస్వః' మంత్రప్రసాదాంత షోడశ వైదికస్మార్తవధ్యహం
 బ్రహ్మస్మి'యేమిచెప్పదు సెట్టిగారూ! యిమ్మహాత్ముడవతారపురుషుఁ
 డాలాగుకాదు సాష్టాంగపడవలసినదే చూచితిరా యీయూరి వేద
 వేదాఙ్గావేత్తలము మేమందఱము. మాతోనే యిప్పటికిఁ గొంత
 బ్రాహ్మణ్యము నిలిచియున్నది. చిత్తగించండి బ్రాహ్మరథశ్రోత్రియ
 శిరోమణి మహామహామహామహాసాధ్యాయ పండితసార్వభౌముని
 గ్రిందడుగు పెట్టనీ మాపేండ్రీకయాజులుగారి కిప్పుడు డెబ్బదేడ్లు
 దాటినవి గాని యింకను చేయవలసిన మహావ్రత మొక్కటియే
 తరువాయి. ఇంతలో గ్రహచార మవత్నికుఁ డయ్యెను. సవత్నికుఁడు
 కాని యజ్ఞము చేయనర్హుఁడు కాఁ డోహో మీతాతతంత్రులు.
 కుబేరునకైనఁ గొఱతకలదుగాని మీరు సర్వసంవత్సమృద్ధిమంతులు.
 "అగ్ని మేవపరూధంకృత్వా" అని యన్నాఁడు. మీవంటిధర్మాత్ము
 లీమహావ్రతకర్మ సకలజన బాహుముగాసలిపించకతీరదు. మీభారము
 చూచినారా! లక్షరూపాయలు నగదున్న దొక్కవైదికునకైన
 మీపొరు గిచ్చినాఁడా "వేనవిదే ఖలు దత్తం దత్తమ్" అన్నాఁడు

పదనాల్లేండ్రకస్యక లోసాలుకీడుచున్నది. పుస్తే ముడివేయుట
తరువాయి. రెండువేలరూపాయలునగలకు నాల్గువేలరూపాయలు తిని
వేయుటకు కావలె నింతవండితుఁ డవత్నికుఁడై శతవృద్ధినప్పటి
కుంటకు బ్రాహ్మణ్య మిష్టపడ దీపుణ్యము మీరు దక్కించుకొన
వేమయ్యా కుబేరుడఁపు నీకొకపూటతాంబూలముపాటి నెలపు
లే దీయాలువేలరూపాయలను” - అని

విశ్వహితకాంక్ష

అటువదిలక్షలసంవత్సరముల కొకమాటు క్రమక్రమముగా
సూర్యునకు మర్త్యలోకమంతయును దగ్గరయై యొక్క క్షణములో
భస్మమై యాకసంబున సంతర్హితమగును. పిదప నాసూర్యగోళము
కూడ వాయుగ్నిజలపృథ్వీతత్త్వము లన్యోన్యము కలిసి ఘనీభవించి
సముద్రములు పర్వతములు నదులు వనము లాకాశమునఁ గల
భూమండలముగా నేర్పడుచున్నకొలంది నెనుబదినాల్గుకోట్లజీనరాసులు
నానావిధోద్భిజ్జస్వేదజాండజడరాయుజదేహులు “థాతా యథా
పూర్వమకల్పయత్” అను శ్రుతిచొప్పునఁ బ్రత్యేకముగా స్త్రీపుం
వ్యక్తులేర్పడి ఋతుధర్మముననుసరించి యుద్భిజ్జములందు స్వేదజము
లందు సండజములందును జరాయుజములందుం బొడము. కీటసరీసృప
పక్షి మృగమనుష్యజాతి దేహములందు సమానాకారములనున్న స్త్రీ
పుంవ్యక్తులు ఋతుధర్మానుసాతముగా మిథునములు గట్టుకొని తమ
తమపోల్కి స్త్రీపుంరూపసంతానము న్నన మొదలిడును. సహజముగాఁ
బుట్టిన కీట సరీసృప పక్షి మృగ నదులు దేవయోను లనఁబడిరి.
మొట్టమొదట స్త్రీపుంవ్యక్తుల పరస్పరసంభోగమువలనఁ గలిగిన

దేహధారులు ద్విజస్వేదజాండజజరాయుజప్రాణులు మర్త్యు లనంబడిరియామర్త్యజీవులు సృష్టిమొదలు ముప్పుదిరెండులక్షలయేండ్లవఱకున్నకాలము కృతయుగము- తరువాతకలిగిన దేహధారులు పదాఱులక్షలయేండ్లవఱకు న్వలసినకాలము త్రేతయుగము. విధవ నెన్నిదిలక్షలవత్సరములవఱకుఁగల సకలజంతుసృష్టికాలము ద్వాపరయుగము. కొట్టకొనకు నాల్గులక్షలవర్షములవఱ కున్న కాలము కలియుగము. పిమ్మట నఱువదిలక్షలవఱ కెట్టిసృష్టియును లేకున్నకాలము ప్రళయకాలము. ఇట్లు తుద మొదలై యుఁగఁ దరము కాని యఱువదిలక్షలసంవత్సరముల గడువు లెన్నిగడచినవోలోకఖాంధవుఁడును కర్మసాక్షియు జగచ్చక్షువునగు సూర్యునకే యెఱుక. కృతయుగమున మర్త్యధర్మము మార కొక్కతీరుగా నుండును. త్రేతాయుగమున నొకవంతు మాఱజొచ్చును- ద్వాపరము ధర్మమున వగ మొడిదొడుకగుచు మాఱుచుండు- కలియుగమున ధర్మమంతయున్న సగము న్నిలుకడ నెట్లుమాఱునో యామాఱుడలఁగూడఁబోల్చినలవికాక ప్రతిక్షణము మాఱుచు యొక్కింతయును వ్యవస్థల లేక రానురాను సన్నగిలి తుదకు నిశ్చేషముగా మర్త్యలోకముతోఁ బ్రళయాగ్నిపాలై నశించును- చెట్టుచచ్చెడుకాలమునకుఁ గుక్కముటికిపిందెలన్నట్లు “కలౌ పంచసహస్రసాణి జాయతే వర్ణసంకరః” అనుతీరుగా నిపుడు వర్ణసాంకర్యము పొడచూపెను. శిష్టాచారములడుగంటెను- దుస్సౌతంత్ర్యము దురభిమానము కుతర్కము వివరీతభావనయును జెరుఁగఁ దక్కినజంతువుల సంగతియేమోకాని మానుష్యులందు మర్యాద తాఱుమాఱగుచుండెను- ఇపుడాదేయమిద్దో హేయమిద్దయో యెవఁడేజాతివాఁడో కర్తవ్యమిద్దయో శైలియరాక గడచినయైదువేలసంవత్సరములక్రిందటఁగూడ ప్రాచీనుఁ

యందు నివృత్తివారియం దచ్చటచట ముదిరిన యభావచేష్ట లున్నవని
 నిశ్చయించునంతదుస్థితిలో ధర్మమన్ బంధువునున్నది - దగ్ధకట
 న్యాయముగాఁ జాతుర్వర్ణ్యమును శిష్టాచారమును నామమాత్రా
 వశేషములయినవి. ఓయీ! యెవ్వటిధర్మ మవ్పటి దెవ్పటికుల
 మర్యాద లవ్పట్టివి. నీ కెందు కీయరణ్యరోదనమనినచో - “నీటికి
 వంకలున్నవిగాని నీటికి వంకలున్నవా” అనునట్లు కృతత్రేతాద్వాపర
 కలియుగములం దెన్నఁదైన ‘సోఽయం దేవదర్తః’ అను న్యాయముగా
 నెచ్చటనున్న వ్పటికి దేవదత్తుఁడు మాఱఁడుగా? జనులందఱు స్థలసి
 యన్యోస్య పేమానురాగముల నున్నపుడు ఆరోగ్యమయినశరీరము
 నకు మందవనరములేన ట్లీవ్రాత యవసరమేలేదు - సోయాసి
 కొనుమోయి వ్రతకక్షీ! యారోగ్యముదప్పినపుడు నీ వెన్నిచింక
 ములు పెంకితనములు కట్టిపెట్టుకొని మొట్టో మందోమందో యనవా?
 ఇవ్పటిజనమాలేమియుఁ బోల్చివీలుకాని జన్నియ నున్నారు - నిక్కమే
 నారోగమే నే గుదుర్చుకొననేరనుగాని నాయరుగుపొరుగులు హాయి
 నుంట నావారుసుఖముంట చూచుట నాస్వభావముగాన నిట్లీవ్రాత
 యొకమందై యివ్వులు నాతోడిపాటిమంచివారలు సుఖపడుదురు
 దొడ్డబుద్ధిసలరుదురుగాక యని కోరుచుంటిని. ఇంతకును దేహస్మృతి
 యున్నదనుక సహంకార మమకారయుతుఁడై తన్ను న్దనకంటె
 వేఱుగా విశ్వము న్బరికించకతీరుదుకనుకఁ బరోపకారమున కడ్డు
 పగులు నాచారమును ద్యజించి పరోపకారకృపవర్తనముం జేకొని
 తనపూన్ని నెఱవేర్చుమని సర్వశక్తియు సర్వకర్తయు నిర్మలాంత
 రంగప్రకాశకుఁడగు వాసుదేవు సహర్నిశము న్వేడుచు జీవయాత్రను
 గడపుచు బుద్ధిమంతుఁడు లోకులందఱిచేత మంచివాఁ డనిపించు
 కొనును. యావజ్జీవము “సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు” అను

మంత్రముకన్న దగు మనుష్యుడు జపించఁదగినమంత్ర మింకెద్దియును లేదు. తాఁబుట్టకముం దున్న తనస్థితివలె దేహత్యాగము పిదపఁ గలుగు తనస్థితి యేమగునో దైవమునకే యెఱుక. కావున ఫలాపేక్ష యెద్దియు న్నాని కేవల లోకోపకారమునకై తన జనులను వినియోగ పర్చుకొను నుపాయమునే మును లష్టాదశవిద్యల నుపదేశించి రని ముమ్మాటికి నమ్ముకొనవలయును. ఇది నా సమ్మతము మఱి యీనా మతముతో నెవ్వరై న నేకీభవించినయెడ నుపకారము పొందదు రేమో యని యిట్లు నిద్రాహారసౌఖ్యమునై న నుపేక్షించి యీ గ్రంథమును రచించుచున్నాఁడను. సర్వాంతర్యామియగు భగవంతుఁ డీకృతి న్నొన సాగించుగాక.

మా న వ జీ వ న ర హ స్య ము

మొట్టమొదట స్వతంత్రముగాఁ బుట్టిన స్త్రీపురుషు లీడునకు వచ్చి యన్యోన్యముం బ్రేమించి కవగూడి తమకుఁ గలిగినశిశువును జన్మండేండ్ల వఱకుఁ బెంచి యింక నీయిచ్చవచ్చినట్లు బ్రతుకు మని విడిచిపెట్టి మఱి దాము కవగూడక తమపుట్టుటకును దమయన్యోన్య ప్రేమానురాగములకును దమకుఁ గలిగినసంతానమునకును మఱియురే దమవలె సృజింపఁజడిన యితరదేహధారులకును దమకుఁ బ్రత్యక్ష ముగాఁ దోచు జగత్కార్యములన్నింటికినిఁ గారణమెద్దియో కనుఁ గొనుటకై తమ మిగిలినజీవితమును వినియోగించుచు ఋషిదంపతు లఁనాఁ బరఁగిరి. ఆఋషిదంపతులకుఁ బుట్టిన స్త్రీలు పురుషు లన్యోన్యముం బ్రేమించి యీడునకువచ్చి పూర్వులవలె నొకసంతానము మాత్రమునఁ దృప్తిపడయఁజాలక ఋషిపున్నంతవఱకుఁ దా మొదటఁ బ్రేమించిన పురుషునే స్త్రీ నేవించుచు నడవిలో వల్కల

ములుకట్టుకొనుటయును బదిపడేనుగురువలకుఁ గుటుంబములుచేరి
యొక్కచోఁ గుటీరములు నిర్మించుకొని కాఁపురములు చేయుచుఁ
గంధమూలఫలములచేతమాత్రము జీవించుచు ఋషిసంతతివారమని
తమతమమూలపురుషులను బ్రత్యహము స్మరించుకొని వారియయో
నిజత్వహహత్త్వమును మఱి యొక్క సంతానముతోమాత్రమే యా
పుణ్యదంపతులు సంభోగవాంఛ న్గట్టిపెట్టుకొని పరమార్థవిచారణచేత
మాత్రమే తమజీవయాత్రఁ గడపుకొనఁగలిగినవ్రతమును గొనియాడు
కొనుచుం బరస్పరోపకార మొనరించుకొనుచు నడవిలోనున్న మేఁకల
నావు, స్మచ్చిక కావించుకొని పాల్బితుకుకొనుటయు దుంపలుడుకఁ
బెట్టుకొనుటయు నివ్వరినంచుకొనుటయును గావలసినయాహారఁదార్థ
ములను భూమినిబాగుచేసికొని పండించుకొనుటయును దమపేడివఁట
లకుఁ దోడుకమ్మని సూర్యచంద్రులను జాక్కలను గాలి వాన యగ్ని
నీరు భూమి చెట్లు పర్వతములు నదులు మొదలగుజగమునందలియన్ని
వస్తువులం దొకశక్తి యెద్దియో యున్నట్లు భావించి యట్టివేల్పును
దమబ్రతుకుసౌఖ్యము సభివృద్ధికావించ వేఁడుకొనుచుఁ దాము తిను
పదార్థములను నావేల్పునకు మొట్టమొదట నివేదించి పిదపఁ దా
మనుభవించుచుం దమపుట్టుకకుం బెరుఁగుటకును మఱియు మృతికి న్నార
ణముగాఁ నెద్దియో దైవ మాన్నదనియుఁ దా మంద అన్యోన్యోపకా
రము గావించుకొను చాదైవమును వేఁడుకొనుచుండినయెడలఁ
దాముకోరినట్లు తమబ్రతుకు హాయిగాఁ గడచునని దృఢముగా
నమ్ముకొనుచుఁ దమతమమూలపురుషుల క్కతిగౌతమవశిష్టకశ్యప
భృగ్వంగిరభరద్వాజాది సప్తర్షినామంబులిడి తద్గోత్రభవుఁము తా
మని నలువదితోమ్మిదిగోత్రములవారై మఱిలెక్కకు మిక్కిలియైన
యవాంతరగోత్రంబులం దామరతఁపర జగమునందుఁ జిన్నచిన్న
కొండపల్లెలందుఁ బెక్కుతావు, నివసించుదొడఁగిరి- జనసమూహ

మధికమయినకొలది శాశాహారము దొరకనిచోట్లంగూడ నివసించి
 చేపలు మృగమాంసముగూడఁ దినక విధిలేనిచోట్లగూడఁ గొందఱు
 నివసింపఁదొడఁగిరి. త్రామములు మొదలగునీతిశాధలం దాఁకటివెట్టిచే
 జేతఁజిక్కినశాకమునుగాని యేజంతువునైనఁగాని తుదకుఁ దమతోడి
 చాటివారినిగాని భక్షించి బ్రతుకు నిల్పుకొన నాసించిరి. ఈవిధముగా
 మనుష్యసంఘము పెరిగినకొలంది జగమం దన్నిచోట్లకును వ్యాపించి
 కేవలము మంచుదిబ్బలమీఁదను మఱి మంచుచున్న యెడారుల
 యందును బర్వతములందును నదులందును నరులచేతను సముద్రము
 చేతను జాట్టబడిన చిన్నచిన్న ద్వీపములందు ఘోరారణ్యములందును
 నివసించి శాశాహారమునకును మాంసాశనమునకుఁగూడ నలవాటు
 పడిరి. నభోగవంశసము మానుకొనలేక ఋతురజస్సు బొత్తిగాఁ
 గట్టబడినవఱకు స్త్రీలు పురుషసంయోగసౌఖ్యమున నోలలాడుచుఁ
 దమబ్రతుకులు బొడిగించుకొనుటకై యాహారపదార్థములను గుంపా
 దించుకొనుటకై తమపిల్లలనుగూడ నమ్ముకొనఁజొచ్చిరి. భూమిని
 బండించుకొనుటకై మఱి పాలకొఱకును మాంసముతినుటకొఱకై
 వివిధజంతువులను మనుష్యులనుగూడఁ గ్రయమిచ్చిగాని బలాత్కార
 ముగాఁగాని దొంగతనము మోసముచేతఁగాని స్వాధీనపర్చుకొను
 చుండిరి. శరీరబలము మఱి బుద్ధియుపాయముల సామర్థ్యముగల స్త్రీ
 గాని పురుషుఁడుగాని బలహీనులను జేతకానిమనుష్యులను జంతువు
 లను దనవశములోనుంచుకొని యథేష్టసుఖము లనుభవించుచుండును.
 జగమందుఁబెక్కుచోట్ల లెక్కింపవలసినవికానిగుంపుగుంపులుగామను
 ష్యులుగూడి యొండొరులం దమవశముకావించుకొని యథేష్టభోగము
 లనుభవింప నాసించి పరస్పరకలహముంగొని జయాపదయంబులసుఖ
 దుఃఖంబు లనుభవింపఁజొచ్చిరి. కేవలము స్వార్థపరులై కుక్షింభరులై
 భక్త్యాభక్త్యవివేకములేక తమసౌఖ్యముకై తమకంటె వేఱగునే ప్రాణి

నేన హింసించుస్వభావముకలవారు మనుష్యులలో రాక్షసులు
 క్రత్యాదు లనురులుం బూర్వదేవత లనంబడిరి- దేహముమాత్రము
 భక్షింతుఁబడునుగాని స్వక్షజాగ్రత్తువువు- బరికించుసాక్షియగు
 చైతన్యము దేహాతిరిక్తము నిత్యమని తెలిసి తమదేహము నుపే
 క్షించు స్వభావముకల మనుష్యులు సురలు దేవతలు మునులు
 బ్రాహ్మణు లనంబరఁగిరి- తోడిపాటివారికి రాక్షసులు భీకరులు
 మఱి బ్రాహ్మణు లనుకూలురు- మొత్తముపై మనుష్యులలోఁ గేవల
 శాకాహారులై యేమివచ్చెనైన జంతువులను జంపనొల్లక తమ
 తోడిపాటివారికి సంతోషకారులై నవారుదేవతలు. మఱి మాంసాశను
 లై లోకకంటకులై జీవహింసాపరులై నవారు రాక్షసులు- సుఖదుఃఖము
 లను రెండు నుపేక్షించి స్వార్థపరతలేక కేవల లోకోపకారపరాయణు
 లగువారు మనుష్యులలో దేవతలు భూసురు లనంబడుచు నిత్యమన
 స్సంతుష్టికిఁ బాత్రులై జనపచరణప్రవాహరూపకసంసారమునకు
 సాక్షిమాత్రులై యుదాసీనులై యరిషడ్వర్గమునకు లోబడక జీవ
 న్ముక్తులగుచున్నారు- స్వార్థకులై పరస్పర కలహముల నెడతెగ
 కరిషడ్వర్గమునకుఁ జిక్కి సకలవిషయభోగవ్యసనమగునై తమ
 సౌఖ్యముకై తమతోడిపాటివారి నెల్లవిధముల బాధించుచు బుద్ధి
 మాంద్యమును హెచ్చించు మద్యమాంసాశనములకులొనై సుకృందన
 వనితాదిలంకటమును పదలలేనికూశలు రాక్షసులు ఘాతుకు లాత
 తాయులు నృశంసు లనంబడుచు జనభీకరులై యవివేకులై తాప
 త్రయాభీదావాగ్నికి మిడుత లగుచున్నారు. తనతోడిపాటివారిదేహ
 రోగ్యాభివృద్ధికొఱకును మరియును వివేకాభివృద్ధిని గుఱించియును దా
 నెట్టియిక్కట్టులు సైచియైనఁ బాటుపడు వారు మనుష్యులలోఁ
 బ్రత్యక్షదేవతలు భూసురులు మునులు మహాత్ములు బ్రాహ్మణులు
 పండితులు నాదరింపదగువారు. కేవల స్వార్థకులై కుక్షింభరులై

తమదేహసౌఖ్యము కొఱకై లోకులం బీడించువారు రాక్షసులు
 క్రూరులు దుర్వ్యసనపరులు తుద్రులు చండాలురు మూర్ఖు లనఁ
 గర్హింపదగువారు. అల్పసంతుష్టులు శాంతులు స్మనుష్యులలో
 నుత్తములు మఱియాసపోతులు పంచకులు స్మనుష్యులలో సధములు.
 ఉత్తమాధములకు నడిమివారు మధ్యములు. సృష్టిలో మొట్టమొదట
 మనుష్యులందుఁ గేవలము త్తములున్న కాలము కృతయుగము. కృత
 యుగమునందున్న మనుష్యసంఖ్య రెట్టించినకొలందిని త్రేతద్వాప
 రములందు మనుష్యులలో మధ్యము లధములు బొడఁజూపి కలియుగ
 మునందెక్కడనో కోటి కిద్దఱు ముగ్గుఱు తప్ప నుత్తములు లేనే
 లేరు. కృతయుగమందున్న మనుష్యసంఖ్యకన్న రెండురెట్లు త్రేత
 యందును త్రేతకన్న నాల్గురెట్లు ద్వాపరమందును ద్వాపరయుగము
 కన్న నెన్నిదిరెట్లుకలియుగమునందును మనుష్యులసృష్టిస్థితి నాశము లధిక
 మగుచుండును. “పెరుగుట విఱుగుటకొఱకే ధరతగుట హెచ్చుకొఱకె
 తధ్యము సుమతీ” యనునట్లు కలియుగమునం దెంత విషయభోగ
 సృష్టి సంపాదనోపాయము హెచ్చుచుండునో స్వభావముగా నాశక
 సాధనముకూడ దానితోనే పెరుగుచుండును. ఇంతకును జగత్సృష్టి
 మొదలు కాలక్రమమున రానురాను బితపకాలమున స్వార్థపరత
 ముదిరినకొలంది నీకలికాలమున మనుష్యులలో నుత్తములు నామ
 మాత్రావశిష్టులుకాఁగా సధమాధములలో కేవల స్వార్థపరులు
 మాత్రము లోకద్రోహులయి చండాలజాతిగా నేర్పడి యొక్కటియే
 కుక్కముఱికిగాఁ బెచ్చుపెరిగి యల్పాయువులై పుట్టి పరస్పరకలహ
 మునఁ గిట్టుచుందురు. తప్పనిసరి మిన్ను విఱిగి మీదఁబడిన నాఁకు
 నెవరితరము? కాలకృత్యమునుమాన్ప నేరిశక్యము? కటకటా!
 జగమందెక్కడనో యేమూలనో యొకరిద్దఱు నాబోంట్లు “వలదు
 వాదన్నలారా! మనలోమనకుఁ గలహమెందుకు? కోరికోరి యుకాల

మృత్యువు పాలయ్యెదరేల ? కొంచమైననుఁ దగఁబంచి గుడువ మేలు
మనుష్యులందఱు న్గలసిమెలసి పరస్పరప్రేమానురాగములతో సమాన
భోగము లనుభవించఁగలిగినపుడు ప్రతిజనున కొకవిధమయిన నిత్య
మనస్సంతుష్టి లిగి పొదలి యందఱిని జీవన్ముక్తులఁ గావించు" నని
యిట్లెంతకాలమునఁ గన్నీరు సముద్రమై యుప్పొంగ బతిమాలి
ప్రవాసినను నోటిమాటలం బోధించినను నిక్కముగా నరణ్యరోదన
ముగాఁ ఘోరకలికాలము కావించకమానదని తెలిసియునిట్లుప్రతాప
ప్రవాతలం దెల్పుచుంటకూడ సహజకృత్యమే.

సరియే- యెవ్వరిరుచి యెట్లున్నను సుఖజీవితేచ్ఛ యందఱికి
స్వమానమేకదా ? స్నాభిలషితసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనఁదగిన
యుపాయమునే పరమకారుణికులు స్వర్వజ్ఞులయిన గౌతమవ్యోసాది
మహర్షులు వేదశాస్త్రముఖములఁ బ్రాకృతులగు మనుష్యులకు
దేశకాలపాత్రోచితముగా నుపదేశించి వద్దతులేర్పర్చిరి. ఆ వద్దతులే
శ్రౌతస్మార్తవిధులుగా లోకమునననాదికాలమునుండియును మనుష్యు
లందఱును దేశకాలపాత్రానుసారముగా వాడుకొనఁచున్నారకాని
నిక్కముగా దేశకాలపాత్రానుసారముగా మునులేర్పర్చిన మానవ
వద్దతు లేవు డెట్లు మార్చుకొని వాడుకొనవలయునో యాసంగతి
స్వార్థపరతలేక కేవల లోకోపకారపరాయణులగు వేదశాస్త్రవేత్తలు
ప్రకృతానుసారముగాఁ జతుర్విధాభినయములముగా నిట్లు దెలుప
వలసివచ్చెను. "తినకరుచి, చొరకలోఁకు తెలియద"న్నట్లుాపిరితీయు
చున్నవానికి వానిబ్రతుకు కష్టేష్టములు తెలియవుగా? సర్వజగత్సృష్టి
లయకార్యములకుఁ గారణమగుకాలము నిర్దిశింప నెవ్వరికిం దరము
కాదు. సూర్యాదిసప్రగహగతుల ననుసరించి జగత్కార్యము
లన్నియుం జరుగుచుంట సర్వజనప్రత్యక్షమైనప్పటికిని గ్రహసక్షిప్త
ములకన్నింటికి న్గారణమెద్దియో తెలియఁదరముకాదు కాబట్టి

మనుష్యాదిసర్వజంతువు లనుభవించుకష్టములకు 'ఇదమితమ్' అని మూలకారణము నిర్ణయింతుశక్యముకాదుగనుక సట్టి మూలకారణము నకు దైవమనియు సదృష్టమనియును గర్మమనియును విష్ణుమాయ యనియుం దెలియఁదరముకాని యెద్దియోతత్త్వమనియును వేదశాస్త్రములు పల్కుచున్నవని పెద్ద లనుచున్నారు. భూతభవిష్యత్స్వరమాస కాలిక కార్యములు కొంతవఱకు శక్తికొలంది కనిపెట్టుటకంటె మనుష్యుఁడు మఱొందుకై నను సమర్థుఁడుకాఁడు. ఏమనినై నను నెఱవేర్చుటకై తలపోసి ప్రయత్నము చేయుటపొరుషము. మఱియున్గార్యమును ముగించుట దైవవశము. కాబట్టి లోకములో జరుగుచున్న మంచి చెడ్డలకు మనుష్యుఁ డేమాత్రము స్వరకానేకాఁడు. "సాక్షి చేతాః కేవలోన్మిర్గుణశ్చ" అన్నట్లు మనుష్యుఁడు కేవలము సాక్షిమాత్రుఁడే కనుక నేను నాదను సహంకారమమకారములు వ్యర్థముగాఁ బొంద రాదుకాని యట్లుపొంగుచుంబొంగుచుఁ గ్రుంగుచుంటకుఁగూడ దైవమే కారణమగుట నిస్సందేహముగాన "నానుశోచంతిపండితాః" అను భగవద్వాక్యముచొప్పున సంసారముకిటుకు తెలిసికొనుసదృష్ట శాలురగు పండితులకు వేదశాస్త్రములతోఁ బనిలేదుగాని యహంకారమమకారదూషితులగు పామరులకు మాత్రమే వేదశాస్త్రము లుద్దిష్టములయినవి.

శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నాయుర్వేదాంతదృఢములై మనుష్యులు నీరోగముగాఁ బిల్లలన్గని సుఖముగా నూతేండ్లు బ్రతుకు వైద్యసాధనములనే చెప్పుచున్నవి. "దధ్నేంద్రియకామస్య జాహుయాత్" అనుటచేత దధిభక్షణముచేత వీర్యపుష్టి కలుగును. "ఘృతేనవర్ధతేబుద్ధిః" ఘృతపానముచేత బుద్ధి యభివృద్ధియగును. కొన్నికొన్నివస్తువులగ్నితో వేల్చినపుడు కలిగినపొగ యొడలికిఁ బట్టినపుడు కొన్నికొన్నిరోగము లుకళమించి మనుష్యుల కారోగ్య

మిచ్చుటయేగాక యాపొగ యాకసమునఁగలిసి వర్షముగురియుటకుఁ గూడఁ గారణమగును. కాఁబట్టి “యజ్ఞాత్పర్జస్యః పర్జన్యాద్వృష్టిః” అని చెప్పఁబడెను. కాఁబట్టి వర్షమువలన సన్యము-సన్యముతినుటచేతఁ బశువు లభివృద్ధిపొందుచున్నవి. కనుకనే “పశుకామోష్యాతేనయ తేత” పురుషప్రయత్న మివిధముగాఁజేసిన పశువృద్ధి యగునని చెప్పఁబడెను. “యోవృష్టికామోయో అన్నాద్వకామోయః స్వర్గ కామః ససాధరేణస్తువీత” అనుటచేత మానవులకుఁ దమబ్రతుకు నందతి యభీష్టసౌఖ్యములు చేకూర్చుకొనఁ దగినసాధనములనే శ్రౌతస్మార్తవిధులన్నియు నుపదేశించుచున్నవి. ఏదోపరమార్థము స్వర్గము దేకూతునని యాసపెట్టినట్లైనా లోకులు సరిగా నౌషధసేవ చేసి కప్పినట్లు తిరుగరని మునులు శ్రౌతస్మార్తవిధులందుఁ జెప్పిన పారతాకికసౌఖ్యములన్నియు నీసంసారమం దనుభవించఁదగిన సౌఖ్యములే. స్వార్థపరు లెంతమాత్రము న్నాక కేవల లోకోపకారపరా యులులే సర్వజ్ఞ లతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులు వేదశాస్త్రముల నోబ్ధించినటుల నడుచుకొన్న మనుష్యు లభీష్టసంపదలందెదఱు దెదరు. అభీష్టసౌఖ్యములనందుటకై యందఱు న్నోరక మానరుకదా? కోర్కె నెఱవేలుట దైవాధీనము. “దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనంతు దైవతమ్, తస్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోమమదేవతా” జగత్తునందు జరిగెడుక్రియలన్నియు నెదియో మనుష్యులయూహ కందని దైవమనుపేరిటికారణముచేత జగత్తునందు నెఱవేలుచున్నవి. జగత్తనఁగా జంతుజాలమునకుఁ గావలసినసుఖసంపద - మంత్ర మనఁగా సుఖమందుటకై చేయుపురుషప్రయత్నము. బ్రాహ్మణుఁ డనఁగా సుఖసంపద యెట్లులభించునో యాయుపాయము వెల్లడించు వేదశాస్త్రవేత్త - కాఁబట్టి వేదశాస్త్రరహస్యములెఱిగి లోకోపకారమున్లావించు పెద్దలేర్పర్చినపద్ధతులంబట్టి నడుచుకొన్నవా రిహ

వరమసౌఖ్యములం దప్పక పొందెదరు. శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు
 నేశకాలపాత్రానుసారముగా జనులందఱాచరించుకొనక తీరదు.
 తనతోడిపాటిజనులందఱికి న్నమ్మలముగ నడుచుకొన్న బుద్ధి
 మంతుఁడు తనబ్రతుకునఁ జేయుపనులన్నియును వేదచోదితకర్మ
 ములు కాకమానవు. సత్యమును భూతదయయు న్గలవానిబ్రతు
 కంతయును సకలవేదశాస్త్రచోదిత ధర్మస్వరూపకమే. “సౌభరే
 పురుష్కృతేః నిధనం కామసంయోగః” అను సూత్రముచేత నిహ
 వరసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనుటకై పురుష్కృతమవశ్యకర్తవ్య
 మని నిర్దేశింపఁబడెను. కాబట్టి పెట్టి మొట్టిమెట్టవేదాంతముల నట్టి
 పెట్టి సర్వము నైవాధీనమేయని మాటవాసికను పోమరిపోతుమాట
 లను లక్ష్యపెట్టక బాగుపడగోరినవారందఱును సత్యదయాభివర్థకమగు
 మంచిపడవడి న్దప్పక తనతోడిపాటివారిని సుఖపెట్టి తరింపఁజేసి
 తాము సుఖపడి తరించుచున్నారు. “వసంతే బ్రాహ్మణోఽగ్నినాద
 ధీత-గ్రీష్మే రాజన్యః శరదీవైశ్యః” అను శ్రుతులకు వసంతర్తువు
 నందు సత్కర్మమాచరించినమనుష్యుఁడు బ్రాహ్మణుఁడనియు గ్రీష్మ
 ర్తువునందు లోకోపకారమునకై కష్టపడువాఁడు రాజన్యుఁడనియు
 శరదృతువునందు సత్కర్మమాచరించువాఁడు వైశ్యుఁడనియుబిరుదు
 లందెదరని యర్థము. మొత్తముపై మనుష్యులలో సత్యభూతదయల
 న్దప్పక లోకోపకారమునకై నాల్గుపాళ్ళు పూర్ణముగాఁ ద్రికరణ
 శుద్ధిగా సత్కర్మ మాచరించినవాఁడు త్రైమూర్తమఁడు బ్రాహ్మ
 ణుఁడు- ముప్పాలునడిపినవాఁడు క్షత్రియుఁడు- సగబాలునడిపినవాఁడు
 మధ్యముఁడు వైశ్యుఁడొక్కపాటిమాత్రమే మంచిపనికై కష్టపడువాఁ
 డధముఁడు శూద్రుఁడని యర్థము. వేయేల సమస్తవేదశాస్త్రములు
 నివ్వదైలన్నియున్గూడ మనుష్యు లభీష్టాయురారోగ్యైశ్వర్యము లనుభ
 వింపఁదగినయుపాయములనే బోధించుచున్నవి. ఆధివ్యాధులంటక

సుఖముగా మిక్కిలియాలోగ్యాభివృద్ధికలుగువిధమున నిద్రాహార
 విహారములందు మిక్కిలి జాగరూకతతోఁ బ్రవర్తించినమనుష్యులు
 తప్ప కిహపరలోకములరెండింటిని దరించి తమపుట్టుక న్సార్థక్యము
 చేసికొనఁగలరు ధర్మార్థకామముల స్సరిగా వ్యవహరింపక దుర్వ్యసన
 పరులైన సోమరిపోతుల కిహపరసౌఖ్యమెద్దియఁగలుగదు. కలుగదు.
 ఉభయలోకసౌఖ్యమ పొందనెంచువారు వేదశాస్త్రములను విశ్వసించి
 తమతమకులమర్యాదప్రకారమున నడుచుకొనకతీరదు. “వాయవ్యం
 శ్వేతమాలభేత భూతికామః” అనఁగా ఆవు సరిగాఁ బాలిచ్చుటకై
 యద్దానియెడట దానిదూడను లాలించవలయు నట్లు లాలింపఁబడిన
 దూడగల యావుపాలు త్రాగినవారికి వాతరోగ మంటదని తాత్ప
 ర్యముగాని వాయుదేవతాప్రీతికై తెల్లదూడను జంపవలయునని
 గోమాంసభక్షకులు చెప్పనర్థ మెంతమాత్రము స్సరికాదు. సర్వ
 భూతదయనుబోధించు శౌతస్మార్తవిధు లహింసాపరములుగాని రవంత
 యున్ బశుహింసను బోధింపవు. మాంసప్రియులు క్రూరకర్ములగు
 కుక్షింభరులు పామరుల స్వశపర్చుకొని “పశుమాలభేత” అను శ్రుతి
 పశువునుజంపుట వేదచోదితమని యపార్థమునుజెప్పచున్నారు” శ్వేత
 మాలభేత” అను శ్రుతి మొదవు సంతోషించుటకై పాలుబితుకు
 కొనువాఁడు మొదట దానిదూడను ముద్దుపెట్టుకొని లాలించవలయు
 నని ప్రతిపాదించిన యర్థమునే మున్నూటికి న్బోధించుచున్నది.
 “అథాతోఽగ్నిమాగ్నిష్టోమేనాను యజతి. అగ్నిం యజతి. సమిథో
 యజతి” అను శ్రుతులం దగ్నియు సమిత్తును నిక్కముగా నొకవిధ
 మయిన యజ్ఞ విశేషములపేర్లుగాని యగ్నియుం గట్టియలుం గానేకావు.
 “భావనాం వినా ద్రవ్యస్వరూపమేవ నాస్తిఖలు” అనుటచేత సకల
 భూతదయనుమాత్రమే బోధించుశ్రుతిస్మృతులు జీవహింసను బశు
 హింసను విధించుచున్నవని క్రూరులు న్మాంసాశనవ్యసనపరులగు దుర్జ

నులు తప్ప నిక్కముగా మనుషుడై నవాడెవడు నైప్పుడుచెప్పుడు-
 “ఐంద్రమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్సజాకామః” అనుశ్రుతి యైన్ద్రును
 నోవధిని బదునొక్కసారి పుటమి పెట్టినవించినవారు తప్పక పిల్లలస్థనఁ
 దగినశక్తి స్వహించెదరని యర్థము. శ్రుతిస్మృతులన్నియును సకలా
 ప్తాదశవిద్యలు నాధివ్యాధులు మాన్చి యాయురారోగ్యసౌఖ్యమిడు
 నుపాయములనే బోధించుచున్నవి. “స్వర్గకామోయజ్ఞేత” అనుచోట
 మిక్కిలి యారోగ్యముగా హాయిగా బ్రతుకనెంచినవారు వైద్య
 శాస్త్రానుసారముగా నిద్రాహారవిహారముల స్పరిగాఁబ్రవర్తించవలయు
 సనియే బోధించుచున్నవి. ఇహమందా సరిగాఁబ్రవర్తించి దేహారో
 గ్యము సంపాదించుకొననేరనివారికి స్వర్గసౌఖ్యము లేనేలేదు.
 కాబట్టి యైవ్వరికైన నిర్దేశింపశక్యముకాని దైవము స్వార్చి చింతింపక
 కేవల పౌరుషమునే యాసరాచేసికొని వేదశాస్త్రముఖముం బెద్ద
 లుపదేశించినతెరువున దేశకాలపాత్రోచితప్రవర్తనమునొస బుద్ధి
 మంతుఁ డొరులకు మేల్చేసి యొరులయనుగ్రహమును సంపాదించుకొని
 హాయిగాఁ దనబ్రతుకు గడపుకొనవలయును. పల్లముంబట్టి నీ రా౞లు
 నట్లు పురుషప్రయత్నము న్దప్పక దైవము వెంబడింపకమానదు

“యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ” అనుట చేతఁ
 బురుషప్రయత్నానుసారముగా దైవము ఫలమిచ్చునుగనుకనే దైవ
 పౌరుషములలోఁ బౌరుషమే ముఖ్యము. కానిచో వేదశాస్త్రములు
 విధినిపేధములం బ్రతిపాదించిన ప్రతిపాదించవు. దైవమే ముఖ్య
 మగునెడల లోకములో శాస్త్రప్రవృత్తియే పుట్టకుండును. శ్రౌత
 స్మార్తకర్మములయవసరమే లేకుండును. సుఖాభిలాషమున్నంతవఱకుం
 బురుషప్రయత్న మత్యంతావశ్యకము కాకతీయదు. అహంకార
 మమకారములున్నంతవఱకుం బౌరుషమే ముఖ్యము. అహంకార
 మమకారము లుడిగినవాఁడు దైవస్వరూపుఁడేకనుక వాని కే వేద

శాస్త్రములతో నైనఁ బని లేనేలేదు. “యావజ్జీవం దర్శపౌర్ణ
మాసాభ్యాం యజేత” సుఖాభిలాష మమావాస్యతో మొలకెత్తి
వెన్నెలవలెఁ బున్నమతో నిండారఁబండును కనుకఁ బురుష
ప్రయత్నము న్దనయభీష్టము న్నెఱవేర్చుకొనుటకై ప్రారంభించిన
కాలము దర్శ మనంబడును. మఱి యాకోర్కె సంపూర్ణముగా
ఫలించినకాలము పౌర్ణమి యనంబడును. కాఁబట్టి ప్రతిమాసపుఁడు
తన కోరిన కోర్కె న్నెఱవేర్చుకొనుటకై తాఁ జేయవలసినపురుష
ప్రయత్నము చంద్రకళ శుక్లపక్షమునఁ బ్రతిదిసము రెట్టించినట్లు
రెట్టింపఁజేసికొనవలెనని యాశ్రుతియొక్క తాత్పర్యము. బ్రతుకు
నందలి పురుషప్రయత్నము వెన్నెల యమావాస్యనుండి తలచూపి
పున్నమతో సంపూర్ణమగునట్లు దేహోపసానముతో సంపూర్ణముగా
ఫలించిస్వర్గమును పండువెన్నెలగాఁబరిణమింపఁజేసికొను మనుష్యుడే
వేదశాస్త్రానుసారముగాఁ బ్రవర్తించిన బుద్ధిమంతుఁడు బుద్ధిమంతుఁడు
మఱియును బ్రతిమనుష్యుఁడు యావజ్జీవము “క్షణశః కణశశ్చైవ
విద్యార్థమర్థంచ సాధయేత్” అనునట్లు విద్య యనఁగా దనతోడిపాటి
వారి యనుగ్రహము సంపాదించుకొనుచుపాఠము మఱి యర్థ
మనఁగా సుఖజీవనము. విధేయోద్దేశ్యములగు విద్యార్థముల
రెండింటిని పౌరుషముచేత బుద్ధిమంతుఁడు సాధించుకొని తన
బ్రతుకు సార్థక మొనరించుకొనును. “యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం
జహోతి” బుద్ధిమంతుఁడైనవాఁడు నిద్రాహారవిహారముల న్నియ
మముతో లోకోపకారముగానడుపుకొని యొరులనుసుఖపెట్టి తాసుఖి
పడునని శ్రుతి తాత్పర్యము. అగ్నిహోత్రమనఁ దా లోకోపకారక
పురుషప్రయత్నమని యర్థము. ఇంతకును ఫలితార్థము దైవము.
నీరు. పౌరుషము తరంగమువలె. నీటియొక్కవికారముకావున దైవ
పౌరుషములకు వస్తుభేదము లేనేలేదు. దైవము సత్యము పౌరుషము

మనఃకల్పితము- కావున సహజపద్ధతియగు దైవమే పౌరుషమునకు మూలకారణమని యొప్పుకొనక తీరదు. మఱియును వేదశాస్త్ర విధ్యుక్తముగాఁ బ్రవర్తించినవానికిఁ దప్పక దైవమే వాస్తవము మఱి పురుషప్రయత్నమంతయును వృథాభ్రాంతికల్పితమని బోధ పడును- శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తకర్మముల నాచరించునపుడు పురుష ప్రయత్నమునఁ బ్రమాదమునకు దైవమే కారణము- కాఁబట్టి ప్రాయశ్చిత్తము ప్రమాదమొనర్చిన పురుషకారమున విధింపఁ బడెనుగాని దైవకారమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్త మెంతమాత్రమును విధింపఁబడలేదు- పౌరుషమునకే పొరపాటుగాని నిక్కముగా దైవమునకుఁ బొరపాటు భ్రాంతియుం బ్రమాదముంబళ్ళాత్పాపముం బ్రాయశ్చిత్తము నాకసమునకు వికారమువలె లేనేలేదు. ఇంతకు జరిగినమంచిచెడ్డ లనుభవించుటకు మాత్రమేగాని నిక్కముగా మేల్కొలుపునర్హుటకు మనుష్యుఁ డేపాటియు సమర్థుఁడుకాఁడు- సూర్యునుదయింపఁజేయుటకుఁగాని యస్తమింపఁ జేయుటకుఁగాని యెట్లు మనుష్యుఁడు శక్తుఁడుకాఁడో యట్లే మంచిపనిగాని చెడ్డపని గాని చేయుటకు సమర్థుఁడుకాఁడు. మనుష్యుఁ డేపనినైనను జరుప లేఁడుగాని జరిగినమంచిచెడ్డ లనుభవించక తీరదు. పౌరుష మేపని నెఱవేర్చలేదుగాని కడచినకష్టసుఖములను మనుష్యులచేత సనుభవింపఁజేయును. దైవము పనులన్నియు న్నెఱవేర్చునుగాని తా నెఱవేర్చుకనులవల్లఁ గలిగినకష్టసుఖములు రవంతయుసనుభవించదు- పనియొనర్చుటమాత్రమే దైవమువంతు మఱి దైవకృత్యము లనుభవించుట పౌరుష మనఁగా జీవులవంతు- చావకతీరి గూనివంపువలె మనుష్యాది దేహధారులు దైవకృత్యములవలనఁ దమ వచ్చు కష్టసుఖములు యావజ్జీవమనుభవించక తీరదు.

“ప్రారబ్ధకర్మణాం భోగాదేవక్షయః” అనుచోట ప్రారబ్ధ కర్మములనఁగా దైవకృత్యములని పిరిడితార్థము. పురుషప్రయత్నము

వ్యర్థము. దైవకృత్యమనుభవించకతీరుదను నిశ్చయజ్ఞానము వేదశాస్త్ర
 పద్ధతులంబట్టి పెద్దలు బోధించినట్లు పురుషప్రయత్నము దృఢముగా
 నొనర్చు ప్రతపరాయణులగు మనుష్యు లెఱిగి “స్వభావోహి ప్రవ
 ర్తతే. కాతత్ర పరివేదనా. నానుశోచంతి కుండితాః” అను రీతిగా
 దృఢమనస్కులై యోగిగొని యుదాసీనులై కైవల్యమందు
 చున్నారు. తినకరుచి చొరకలోతు తెలియదుగనుక పెద్దలు వేద
 శాస్త్రముఖములం బోధించినచొప్పున సత్కర్మాచరణమునకై దృఢ
 పురుషప్రయత్నము చేయఁగలవిద్వాంసులకుఁడప్ప “ఈశ్వర స్సత్యం
 జగన్మిథ్యా” అను సంగతి బోధనడి నిత్యసంతుష్టి కలుగనేరదు.
 కనుక మునులేర్పఱచిన శిష్టాచారపద్ధతులను శ్రేయస్కాములగు
 మనుష్యు లవలంబించుట యవశ్యక ర్తవ్యము కర్తవ్యము “స్వర్గ
 కామోయజ్ఞేత” స్వర్గ మనఁగా నహంకారమమకారములుడిగి
 యథాలాభసంతుష్టి యట్టి నిత్యసంతోష మభిలషించినబుద్ధిమంతుఁడు
 స్వర్గకాముఁడనంబడును. స్వర్గము పొందుటకుఁదగినయుపాయము
 యజ్ఞ యనంబడును. యజ్ఞ మనఁగా “యజపూజాయామ్” అనుట
 చేత భగవంతునిం బూజించుట యజ్ఞ మనఁబడును. పూజించుట
 యనఁగాఁ ద్రికరణశుద్ధిగాఁ బ్రేమించుట. భగవంతుఁడనఁగా
 నైశ్వర్యవంతుఁడుచుటి యైశ్వర్య మనఁగా సకలలోకరంజకశక్తి. ధర్మ
 మనఁగాభూతదయ. కాఁబట్టి సర్వలోకోపకారకమగునహింసాప్రతము
 కలవాఁడే స్వర్గకాముఁడైన సోమయాజి యనఁదగిన పుణ్యాత్ముఁడు.
 సరేగాని యింతకును మంచిచెడ్డలు భావనామూలములు. జగము
 నందు మంచియంతయును నిక్కమగుదైవము. మఱిచెడ్డయంతయు
 న్మనోభ్రాంతికల్పితము కుందేటికొమ్మువలె నామమాత్రమగు
 హుళిక్కి. లోకమలోఁ జెడ్డ లేనేలేదు. “హరిరేవ జగజ్జగదేవ
 హర్హిర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః” అనునట్లు “బ్రహ్మసత్యం

జగన్మిత్రా” అన్న టీదైవమే వాస్తవము నుటి పౌరుషము కల్ల
 యని దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బెద్ద లేర్పర్చిన మర్యాదననుస
 రించి పురుషవ్రతయత్నముమానక తనబ్రతుకునఁ బ్రమాదములు
 తటస్థించినప్పటికిఁ బట్టినపట్టు విడువక పశ్చాత్తాపముపొంది ప్రాయ
 శ్చిత్తముఁగొనుచు సకలలోకోపకారధర్మమునఁ బ్రవర్తించువానికి
 మాత్రమే నిరూఢిగా సత్యము బోధపడి జీవన్ముక్తియను నిత్యమన
 స్సంతుష్టి లభించి యనర్థకములగు సహంకారమమకార ముపశ
 మించి దైవములో నైక్యమగుట సంభవించును. యావజ్జీవ మగ్ని
 హోత్రం జుహోతి- యావజ్జీవం దర్శపూర్ణ మాసాభ్యాంయజేత”
 అనఁగాఁ బురుషవ్రతయత్నము దృఢముగాఁ జేసి యారోగ్యముగా
 శరీరమున్నొచుకొనుటకై “అగ్నిమూలంబలం పుంసాంరేతోమూలంచ
 జీవితమ్-తస్మాత్సర్వవ్రతయత్నేన వహ్నిం శుకంచ రక్షయేత్” అను
 న్యాయముగా జతరాగ్నిం బధ్యాశనముచేత సరిచేసికొని సప్తధాతు
 వులం బలపర్చుకొని పితృదేవతాకవయిస యమావాస్యేష్టిరూపక
 మగు శిష్టాచారకర్థతి న్నడచి నిండుపున్నమవెన్నెలవలె బుద్ధిమూల
 మగు శతాయువు సంపాదించుకొనవలయునని శ్రుతి తాత్పర్యము.
 సర్వలోకోపకారపరాయణులై చంద్రకళ చాటునవసించుపితృదేవతల
 యనుగ్రహమును సంపాదించుకొనుటకై “అన్నస్యక్షుధితం పాత్రమ్”
 అనునట్లు న్యాయార్జితద్రవ్యమును వినియోగించి భూతత్పత్తి చేయు
 వార లిహపరసౌఖ్యముం జూటకొందురని మొత్తముపైశ్చోతస్మార్త
 విధులన్నియు న్వల్లడించుచున్నవి. పున్నమ యనఁగాసంపూర్ణ
 యశావన మమావాస్య యనఁగా శరీరబలము బొత్తిగా శగ్ధిపోయిన
 దేహావసానసమయము. “దర్శపూర్ణ మాసాభ్యామ్” అనఁగాపున్నమ
 వంటి సంపదయందు సమావాస్యవంటి యావత్సమయమందు నల్గి
 లేములరెండింటియందును “యజేత” పురుషవ్రతయత్నము సరిగాఁజేసి

లోకోపకారకధర్మమునఁ బ్రవర్తించవలయునని శ్రుతి తాత్పర్యము. ఆహారనిద్రావిహారనియమ మగ్నికరిచర్య దివ్యోషధముల సగ్ని స్వేల్చిన ధూమసంకర్షము మొదలగుసంపూర్ణాంగములతో విధ్యుక్తముగా భగవదారాధనచేయువారి కైహికామస్మికసంపద కరతలామలకమని శ్రౌతస్మార్తవద్ధతులం బెద్దలు వెల్లడించినారు. నుఖాభిలాషముగల సంసారులందఱు స్తప్పక పెద్ద తేర్పర్చిన కట్టుపాట్ల ననుసరించి యభీష్టసంపదలు తప్పక పొందెదరు. “ఉదితే జుహోతి. అనుదితే జుహోతి” అనుటచేత ధర్మాచరణ దేశకాలపాతానుసారము బలురకములం గన్పట్టుచున్నది. కాబట్టి యిద్ది యిట్లే చేయవలయునను నియమ మే ధర్మమునకైన న్లేదు. బ్రతికిన దూరు మానినది ముందన్నట్లు తనతోడిపాటివారి కుపకారముగావించిన నడువడి యంతయును మనమ్యుఁడు యావజీవ మాచరించవలసిన ధర్మమయగును. లోకోపకారకమగు కర్మమంతయును విధ్యుక్తముకాక మానదు” కర్తా భోక్తా జనార్దనః” అను నట్టిజగమును జగమునడిపించువాఁడును దేవుఁడే. దేవునికన్న నిక్కముగా వేతే నుతేవస్తువును లేనేలేదు. నేను నాది నాకిది కావలె నిద్ది యక్కఱలేదను తెలివి యెండమావులనీటివలె భ్రాంతిమూలముకాని వాస్తవము కానేకాదు.

శోకమోహజహోతి. భిద్యస్తే సర్వసంశయాస్తస్మి స్తృప్తే పరావరే” అను తీరుగా సహంకారమనుకారములు వదిలినందప్ప జీవన్ముక్తి కలుగనేరదు. పెద్దలు వేదశాస్త్రముఖమున బోధించిన యహింసావ్రతపరాయణునకుఁడప్ప సహంకారమనుకారములు కేవల స్వార్థపరస్వోదరమాత్రపూరకున కెన్నఁడు స్వదలనే వదలవు. కావున సర్వలోకోపకారకప్రవర్తనమును యజ్ఞదీక్షవహించి పెద్దలు బోధించినధర్మమార్గమున నడిచిన సజ్జనునకుమాత్రమే “త్యాగేనైవే సమృతత్వ మానశుః” అనురీతిగా సహంకార ఘమకారాత్మక

స్వార్థపరత మానుకొని కేవల లోకరంజనముకై మాత్రమే తన బ్రతుకు వినియోగించుట యనబడు త్యాగయజ్ఞాచరణముచేతఁదప్ప నమృతకై వల్య మనబడు శ్రుతిక్రతిపాదితాపూర్వస్వార్థఫలము లభించనేరదు. మనోవాక్కాయకములని యజ్ఞములు మువ్విధములవి యథాపూర్వముగా నొకదానికొకటి కారణములు. “వరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్” అను పెద్దలవాక్యముచొప్పున నొరులకు మేలుగోరుట స్వర్గదాయకమగు పుణ్యకార్యమనియు నితరుల న్దనసౌఖ్యమునకై బాధించుట పరకవేదనాకారణమగుపాపకృత్య మనియుం దెలిసికొని స్వర్గపరకస్వరూపకమగు పరలోకమున్నదని నమ్ముకొని “సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు” అని నిరంతరమును గోరుచుఁట మూససికయజ్ఞము. సర్వజనరజకముగాఁబలుకుటవాగ్యజ్ఞము. లోకోపకారకముగాఁ బ్రవర్తించుట కాయకయజ్ఞ మిట్లు త్రికరణ శుద్ధిగా కరోపకారమును యావజ్జీవము నేయువాఁడే “యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం జాహోతి” అనుతీరుగా నగ్నిహోత్రమనుపేరఁ బరఁగు బ్రతుకనుయజ్ఞమును యథావిధిగాఁ జేయఁగలిగిన యజ్వ యనిపించుకొని సంసారమును పరకాపదపాల్పడక నిత్యసంతుష్టియను నపూర్వ స్వర్గసంపద స్సంపాదించుకొనఁదగును.

“కర్మాణ్యపి జైమిః ఫలార్థత్వాత్ - ఫలంచ పురుషార్థత్వాత్ - పురుషశ్చ కర్మార్థత్వాత్” అను సూత్రములంబట్టి వడ్లుదంచుట బియ్యముకొఱకు, బియ్య మన్నముకొఱ, కన్న మాఁకలితీర్చు కొనుటకొఱ, కాఁకలితీర్చుకొనుటకొఱకు బ్రతుకుకోరుట జీవునకు స్వభావము. హాయిగాబ్రతుకుటయే స్వర్గమనబడును. “స్వర్గకామో యజేత” హాయిగా బ్రతుకనెంచుమానుషదేహధారి యజ్ఞము చేయవలయును. యజ్ఞ మనగా హాయిగా బ్రతుకుటకై తగినరీతి నన్నము కూర్చుకొని యాఁకలితీర్చుకొని సంతుష్టి పొందుట, హాయిగా బ్రతు

కుట యనుయజ్ఞముయొక్క సంభారములు ప్రయోజము లనంబడును. దర్శపూర్ణ మాసయజ్ఞస్వరూపమగు మానునజీవితమునకు సకలశ్రేత స్మార్తవిధులన్నియును సాధనములే. దేహధారి కభీష్టజీవనమును స్వర్గమును సంపాదించుకొనుటకై - బియ్యమును వండుకొనుటకై యగ్ని నీరు వంటకట్టెలు పాత్రములు పొయ్యి పొయ్యిపెట్టుకొనుటకై వేది కాస్థలము వడ్లుదంచుకొనుటకై రోళ్లు రోకళ్ళు దంచుకొనుశ్రమను మఱపించుటకై న దంపుశ్శసాట వడ్లు పండించుకొనుటకై పొలము పొలము దున్నుటకు నాఁగళ్ళు నక్కులు పూజలు పలుపులు గరు గుళ్ళు బండ్లు వసరము లడుపులు కోతలు గ్రామదేవతలు జాత రలు కోళ్ళుగొట్టెలంగోయు మ్రొక్కులీవ్యవసాయమంతయున్నదుపఁ దగినపెద్దలువివిధములగుపనిముట్లువలె శిష్టాచారపద్ధతులు జ్ఞేదశాస్త్రములు శ్రేతస్మార్తవిధానములు దేవత లాదేవ కాప్రీతివిధానము లన్నియునుసాధనములు. కాగాహాయిగామనుష్యుఁడయ్యావజ్జీవము యదమానుఁడనుపేరఁబరఁగిపశుకామః-పుత్రకామః-స్వర్గకామఃఅను శ్రుతులంబట్టి యాధివ్యాధు లంటనిరీతి హాయిగాఁ బొట్టపోషించుకొ నకతీఅదు- కనుకనే“యజేత” అనిసుఖజీవేచ్ఛగల దేహియన్నసంపా దకకర్మస్వరూపమగు యజ్ఞమును జేసికొనకతీఅదని శ్రుతి విధించుచు న్నది- స్వభావమగు నాఁకలితీర్చి సంతృప్తిపొందించునన్నమును సంపా దించుకొనుటకేర్పడిన సాధనములే శ్రేతస్మార్తయజ్ఞకర్మములన్ని యును. ఆఁకలితీనపిమ్మట సంతృప్తుఁడై సుఖావేశమున నొడలుమఱచి యానందించుచున్నపుడు-శ్రేతస్మార్తకర్మములతోడీప్రయోజనము- కుడిచినపిమ్మట నెగిలివిస్తళ్ళతో నెంతప్రయోజనమో యంతే. “కామోదాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా” అన్నట్లు కోర్కె లేకున్న వాసుదేవునకు శ్రేతస్మార్తయజ్ఞములతో బనియేలేదు.“ఏకస్వాదు పిత్థలమత్రి - ఏకోఽనన్నన్నభిచాకశీతి” అన్నట్లు దేహధారి

యగు జీవునకే కామస్వభావముచేత యజ్ఞ సాధకమగు జీవనసాఖ్యా నుభవాభిలాషమున్నదిగాని సత్వజగత్స్పృహిణినాశకారణమైనప్పటికిని దేవుఁ డేకోర్కెయై లేనివాడు. కావున సుఖజీవనానుభవమెద్దియు నేకయే నిత్యతృప్తుఁడై ప్రకాశించుచున్నాఁడు. వాసుదేవుఁడుతప్పఁ బ్రతిజీవుఁడు శ్రౌతస్మార్తకర్మస్వరూపకయజ్ఞము నాచరింపకతీతదు తీతదు. “దేవా యజ్ఞమతస్వత. అసురావై యజ్ఞమతస్వత యజ్ఞో యజ్ఞమతస్వత. యజ్ఞేనయజ్ఞమయజస్తదేవాః” అను శ్రుతులంబట్టి సహజముగా సుఖజీవనేచ్ఛయనుకామముతో దేహధారియగు జీవుఁడు “స్వాదుపిప్పలను త్రి” అనుటచేత నెడతెగక తీర్చుకొన్నకొలది మఱి:త పుట్టుచున్న యాఁకలి యనుతృష్ణాపాశబద్ధుఁడగుటచేతనే సకాముఁడగుజీవుఁడు “యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం జాహోతి” అను శ్రుతులంబట్టి యాఁకలిలేని వాసుదేవునిలోఁ జేరునవధియగు యావజ్జీవ కాలముం బ్రతిదినము సుఖజీవనముకై “యజేత” అన్నఘన సంపాదించుకొనుటకు పురుషప్రయత్నము చేయక తీత దని శ్రుతులు విధించుచున్నవి. అహంకారమమకారము లున్నంతవఱకు సుఖజీవనసంపాదకప్రయత్నముచేయకతీతదు. అహంకారమమకారము లుడిగినజీవుఁడు నిత్యతృప్తుఁడగు వాసుదేవుఁడే. సముద్రమునేరిన నది సముద్రమేయగునట్లు చున్నాఁడు. విద్యుక్త యజ్ఞాచరణముచేత స్వర్గరూపుడగు వాసుదేవునిలో లయముచెందిన జీవునకు వేదచోదిత శ్రౌతస్మార్తయజ్ఞధర్మాచరణముతోడి ప్రయోజనము మఱి యుండనేరదు. మొత్తముపై లోకమున జరుగుచున్న ప్రతికార్యమును యజ్ఞకర్మమనియే చెప్పఁబడినది కానిచో “దేవావై యజ్ఞమతస్వత్స్వ. అసురావై యజ్ఞమతస్వత్స్వ - యజ్ఞో యజ్ఞమతస్వత. పశవోవై యజ్ఞమతస్వత్స్వ. సమిధోవై యజ్ఞమతస్వత్స్వ. అను శ్రుతులంబట్టియు “విష్ణుః యోని మకల్పయత్ -

సర్వం విష్ణుమయః జగత్ ” అను రీతిగా జగ మంతయును
 యజ్ఞ కర్మస్వరూపమే- కావున జగత్సృష్టి నాశ కార్యములన్నియును
 యజ్ఞ ములే యనఁగా దేవునిలోనుండి యీజగ ముత్పత్తియై తిరిగి
 దేవునియందే లయమగునపుడు జగత్కార్యప్రవృత్తివృత్తి విశేషము
 లన్నియును యజ్ఞ ములే యగుచున్నవి. యజ్ఞ ముకానిపని యేజగమున
 లేదు కాబట్టి యజ్ఞోవేదిష్ఠః” అను శ్రుతి పల్కుచున్న దనఁగా
 జగమునకును దేవునకును “సత్యవిభేదా వగమే నాథ తపాహం సమా
 మకీస స్త్వమ్, సాముద్రోహి తరంగః క్వచన సముద్రో న తారంగః
 “హేతు హేతుమతో భేదాత్ - గుణగుణినో భేదాత్ ” అనున్వాయ
 ముంబట్టి దేవునిస్వరూపమే యజ్ఞ మాయజ్ఞమే జగదుత్పత్తినిత్య
 విశేషకార్యాత్మకమని తేలిపఫలము. మఱియును దేహధారు
 లందఱును సకలజంగమస్థావర ప్రాణికోట్లనవరసాత్మకచతుర్విధాభినయ
 విశేషమంతయును యజ్ఞ విశేషమే- యజ్ఞమే దేవుఁడు దేవుఁడే
 యజ్ఞము- దేవుఁడే జగము- జగమే దేవుఁడు- నీరే తరంగము
 తరంగమే నీరు “అహం బ్రహ్మాస్మి” అను మహావాక్యముంబట్టి
 “హరిమయముకానివస్తువు, కరమాణువు లేదు పంశపావన వింటే”
 అను పురాణోక్తి సనుసరించి పశుభావనము వీరభావనము దివ్యభావ
 నము లనుమెట్టెక్కినజీవులు జీవన్ముక్తులై దైవస్వరూపులే యగు
 చున్నారు- అన్ని యజ్ఞములలో జ్ఞానయజ్ఞము దేవునిలోఁ జేరుటకు
 మిక్కిలి చేరువదారి- జ్ఞాన మనఁగా సహంకారమమకారము లుడిగి
 సర్వభూతసముఁడై యహింసావ్రతపరాయణుఁడగు దేహధారియొక్క
 ప్రవర్తనము- తనసుఖముకై దేవులాడుట సంసారనరకము-
 బంధము- లోలోపకారముకై మాత్రమే ప్రవర్తించుట సన్న్యాసము
 స్వర్గము మోక్షము- “యద్యత్కర్మకరోమి తత్తదఖిలం శంభో
 తవారాధనమ్” అనునట్లు సంసారి చేయుచున్న మనోవాక్కాయ

కర్మములన్నియును భగవత్పూజనమే “యజపూజాయామ్- రాధ పూజాయామ్” అనుటచేత యజనారాధనశబ్దములు రెండును పూజా శబ్దాపర్యాయములే కనుక లోకములోని సృష్టిస్థితిలయకార్యము లన్నియును యజ్ఞములే కాకతీత దై నవృత్తికి దేహధారులందఱును జంగమస్థావరప్రాణికోట్లయినవృత్తికి లోకవ్యవహారము సాగుటకై మనుష్యకశుకక్షీకీటస్థావరప్రాణిభేదము లేర్పర్చబడునట్లు యజ్ఞము లందు దేవపితృమనుష్యయజ్ఞాదివిశేషము లేర్పడినవి. కర్మములు విధినిషేధములు రెండుతెఱంగు లీరెండు నవాంతరభేదంబుల యనంత విధముల జగమునఁ జరుపబడుచున్నవి. దేశ కాలపాత్రవిశేషములఁబట్టి యనాదిగా మనుష్యులం దనంతవిధనామరూపములుగా శ్రుతిస్మృతి లును శ్రోతస్మార్తకర్మములును వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. జగమున ననాదిగా ధర్మదేశకాలపాత్రానుసారముగా నెల్లజీవులందును ముఖ్యముగామనుష్యులందువ్యవహరింపఁబడుచున్న యాచారములన్నియును శ్రుతిస్మృతిచోదితధర్మములే కావుననే “యథాలోక స్తథావేదః- వేదాన్సామర్చ్యధాతా యథాపూర్వసుకల్పయత్” అనువాక్యము లనాదిగాఁ బ్రవర్తించుచున్నవి. “పండితాః సమదర్శినః” అనుటచేత సర్వజనసములై మాత్సర్యములేని సత్పురుషులు, లోకములోనిపల్కులన్నియును సర్వజగమును పాసుదేవుఁడే యనియును నిశ్చయించుకొని రాగద్వేషములురెండును లేక నిర్విషయమనస్కులై జీవన్ముక్తులై కై వల్యానందమున నోలలాడుచుందురు.

య జ్ఞ క ర్మ ము

మొత్తముపై మనుష్యుఁ డాచరించవలసినయజ్ఞకర్మము తన తోడివారి కుపకారముగాఁ బ్రవర్తించుట యని సకలవేదశాస్త్రము సమ్మతమయిన సిద్ధాంతమా. అశ్వమేధమునందు జంతుబడిన గుఱ్ఱము నకు గడ్డి మేపఁబోవుట- మహావ్రతమునందు కందిరికూటమి

“నమాంకశ్చనయభతే” అను బండబూతుహాస్యములు. వేయేల
యజ్ఞమివం బ్రకటించు కామ్యకర్మమంతయు గౌణమాపచారికమే
గాని ముఖ్యమెంతమాత్రము న్నానేకాదు. కవిత్వమునందు తు, హి,
చ, వై ల వలె నిష్ప్రయోజకములయ్యు ననాదిగా గతానుగతిక
ములై శిష్టాచారములనియు నలంఘ్యములనియును “శతాంధాఃకూపం
ప్రవిశన్తి” అనుతీరుగా వారుచేసినారని వీరు వీరు చేసినారని వారు
యేనుగుంబోల్చు గ్రుడ్డివానివలెనసందర్భపుపనులు చేయుచు నవన్ని
యును వేదచోదితయజ్ఞధర్మములే యనుకొనుచు దంభులై లోకోప
కారమునకుబదులు తమతోడిపాటివారి కసహ్యమును ద్వేషమును
భాధను గలిగించుచున్నారు. తనతోడిపాటిజనులందఱు స్సంతో
షించునట్లు ప్రవర్తించుట తప్ప మఱి మనుష్యుఁడాచరింపవలసినయజ్ఞ
మింకెద్దియు న్ముమ్మాటికి న్లేదు లేదు. ఒరులను సుఖపెట్టినందఱు
దనకు నిక్కముగా సుఖము రానేరదు. బ్రతుకు సుఖము కోర్కె
దేహధారికిఁ దప్పని స్వభావము. ముంజేరికంకణమున కద్ద మేల ?
యెవనిమట్టుకు వానికే తెలియును. దా సుఖింపఁగోరినట్టితరులుగూడ
సుఖింపనెంచెదరని తెలిసికొనుట మానసయజ్ఞము. జనరంజకముగాఁ
బల్కుట వాగ్యజ్ఞము లోడిపాటివారుసంతోషించునట్లు సంచరించుట
కాయకయజ్ఞము. లోకోపకారముచేయనికర్మమంతయును నిషిద్ధమే
గాని యోతమాత్రము నిర్విధి కానేకాదు. మునులు ప్రకటించిన వేద
శాస్త్రములకు కేవల కుక్షింభరులగుధూర్తులపార్థము చేసి పాదురు.
స్వశపర్చుకొని యెద్దుచాటునుండి కొంగలం జంపు లబ్ధకునివలె
శ్రౌతస్మార్తవాక్యములఁ బిక్కపెట్టి వల్లించి పశుహింస చేయుచు
లోకద్రోహ మాచరించుచున్నారు. తల్లిదండ్రులు పిల్ల న్నావనెంచు
నట్లు వేదశాస్త్రములన్నియును సకలప్రాణుల స్రక్షించునుపాయమునే
బోధించుచున్నవి. వేదశాస్త్రప్రవర్తకులగు మానులందఱు స్సర్వజన

సములే కావున నందఱికిని హితమునే యుకదేశించి ప్రాణులందఱికిఁ బరస్పరానురాగమునే బోధించిరి. “యావజ్జీవం ధర్మపూర్ణమాసా భ్యాం యజేత” అను శ్రుతియందు ధర్మన మనఁగా నాయుర్వేదము విధించినలంఘనము. పూర్ణమాన మనఁగా బృంహణము. కావునఁ బ్రతిజనుఁడును సరియైన యాఁకలిదప్పికలు పుట్టించుకొనుటకై తన కడుపున కిచ్చుకొన్న యవధికాలము ధర్మ మనఁబడును. మఱి యాయాఁకలి దప్పికలం దీర్చుకొనుటకై యన్నపానములచేఁ దన కడుపునించుకొన్నకాలము పూర్ణమాన మనఁబడును శ్రౌతస్మార్త కర్మములన్నియు నాధివ్యాధుల నడ్డుకొని హాయిగా నొరుల సుఖంపఁ జేసి తా సుఖముగా దేహధారి బ్రతుకునుపాయమును మాత్రమే బోధించుచున్నవి. “శరీరమాంద్యం ఖలు ధర్మసాధనమ్” అనుతీరున ధర్మార్థకామమోక్షముల న్నాధించుకొనుటకు నారోగ్యమైన దేహము నరిషడ్వర్గమునంటనిమనస్సును ముఖ్యసాధనములుకదా ? కాబట్టి సకలశ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నాయుర్వేదచోదిత ధర్మములే యని బుద్ధియింతులు తెలిసికొనుచున్నారు. భవవైద్యుఁడు వాసు దేవుఁడు. మరి సంసారరోగనివారకమగు మందు సర్వలోకోపకారక ప్రవర్తన మని నిక్కపుమనుష్యుఁడు తెలిసికొను. తెలిసికొనును. తెడ్డు. మూకుడు. పొయ్యి. చేట. చర్మము. సెమ్మె. రోలు. రోఁకలి. సన్నె. గొడ్డ యీపది యజ్ఞాయుధము లివన్నియు వంటసాధనములే. యందులో చర్మముమాత్రముశీతలప్రదేశమందలి మును లేర్పర్చినట్లు పొడఁగట్టుచున్నది. ఆధ్వర్యవమనఁగా వంట యనియు సధ్వర్యుఁ డన వంటవాఁ డను ప్రతీతి యిప్పటికిం గలదు. గాన “స్వర్గకామాయజేత” అనఁగా స్వర్గమనంబడిన బ్రతుకు పాఖ్యమునకై దేహారోగ్యకరమగు సశనమును సంపాదించుకొన వలసినదనియే శ్రుతి యభిప్రాయము. దేహధారులుకాని యశరీరులు

సర్వవ్యాపులు విభులునగు దేవతలకుఁ నీట పోయ్యి తెడ్డులతోఁ బనియేమి ? కనుక యజ్ఞవిధానమాలన్నియును మనుష్యుల బ్రతుకు కొఱకై వేదశాస్త్రముఖములం బెద్దలనాదిగా బోధించుచున్నారు.

అనాదిగా జగమునం దయ్యాయి యభినయవిశేషములతో దత్తదేశకాలపాత్రానుసారము నాయాయి భాషావిశేషములతో మనుష్యులలో నసంతభేదములుగా వేదశాస్త్రములును శ్రౌతస్మార్త కర్మములును వ్యవహృతములగుచున్నవి. స్వర్గము కొఱకై చేయఁ బడుచున్నదిగనుక యజ్ఞము స్వర్గముకంటె ముఖ్యముకాదు. యజమానుఁ డొనర్చినయజ్ఞముంబట్టి స్వర్గముం పుట్టుచున్నది కనుక యజమానునికంటె స్వర్గముముఖ్యముకాదు. కామము బట్టియజమానుఁడు స్వర్గముపేక్షించెను గనుకఁ గామముకంటె యజమానుఁడు ముఖ్యుఁడు కాఁడు కాబట్టి లోకములో నన్నిపదార్థములకంటె “కామోదాతాకామః ప్రతిగ్రహీతా” అనునట్లు సంకల్పమే ముఖ్యము. “యాదృశీ భావనాయత్రస్థి రభవతితాదృశీ, మనవప మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః” ఇదివఱ కనుభవించిన సుఖదుఃఖము నందుగాని కోరిక పుట్టనేపుట్టదు. కాబట్టి కోరికకంటె ననుభూత సుఖంకరపదార్థము మఱి యాపదార్థముకంటె ముందుగా నద్దానిచవి నెఱింగినకర్తయుండకతీరిదు కాబట్టి జీవుఁడే జగత్కార్యముల ముందున్నాఁడు. జీవాత్మయొక్క సంకల్పముచేతనే జగత్సృష్టినాశము లగుచున్నవి. సంకల్పముకలవాఁడు జీవాత్మ-విర్వికల్పుఁడు పరమాత్మ కావున బరమాత్ముఁడు జీవాత్మకంటె ముందున్నవాఁడని యొప్పు కొనకతీరిదు. జగము జీవునియధీనము మఱి జీవుఁడు దేవునియధీనము. అనఁగాఁ జరాచరమంతయును దైవాధీనమని సర్వశ్రుతిస్మృతి పర్యాయోచనముచేతఁ దేలినఫలితము ఫలితము. మఱియును దేవుఁడు కారణ మనియును సకలజంగమస్థావరాత్మకచరాచరప్రపంచమంత

యును గార్యమనియును సిద్ధాంతీకరింపఁబడెను. కారణము నిత్యము న్నార్య మనిత్య మని యెల్ల రెటింగినసంగతియేకదా? “దాతృత్వం ప్రియవక్తృత్వం ధీరత్వ ముచితజ్ఞతా, అభ్యాసేఽ నలభ్యంతే చత్వారః సహజగుణాః” అనఁగా నాహార్యాభినయమగు దాతృత్వము నాంగికాభినయమగు ధీరత్వము సాత్త్వికాభినయమగు నుచితజ్ఞత వాచికాభినయమగు ప్రియవక్తృత్వమును స్వభావముగా లభించినపుడే లోకరంజకమగునుగాని “బలాదాకృష్యమాణాచే త్సరసా విరసా భవేత్” అను తీరుగా శిక్షవలనఁ దిన్నఁబడనేరవు. సత్కర్మచరణగుణము స్వభావముగాఁ బుట్టినపుడే లోకోపకారము నుభయతారక మగునుగాని కేవల స్వార్థపరతగాఁ గామ్య మును నపుడు ముంచికిబదులు చెడ్డ కావింపకమానదు.

“తస్మాత్పాపాప్రపివృథాగః అదశ్శోహినః” “కాఁబట్టి పూముడనఁబడుసూర్యునకుఁ బిండిముద్ద పెట్టవలెకారణమేమనఁగా నాదేవత బొక్కివాఁడుకనుక-” ఏమీయన్యాయము దేవతలలోఁ గూడ బొక్కి-గ్రుడ్డి-సొట్ట-మూఁగ-చెవిటి మొదలగునంగ వైకల్యమున్నదా? నిక్కముగా వెట్టివాండ్రు శ్రోత్రియులు “బుద్ధిజ్ఞాడ్య జనితోన్మాదు ల్కదా శ్రోత్రియుల్” అనుకవివాక్య మెంత నిజము? శ్రౌతస్మార్తకర్మము లన్నియును స్వార్థపరులయిన సోమరిపోతు ధూర్తులు పామరుల న్మోసపుచ్చి దక్షిణను సంపాదించుకొనుటకై పన్నినకన్నికలు- కాఁబట్టి లోకోపకారకములుకాని యసంభవ కార్యములెల్ల వేదచోదితములను వంచకులసంగతి యిట్లు వెల్లడి కాఁబడియెను. బూముఁ డనుదేవత బొక్కివాఁ డట కాఁబట్టి యాదేవతకొఱకుఁబిండినిఁ బాలు చక్కెరలతోనుగంధద్రవ్యములతో బాగుగ నుండుకఁబెట్టినఁగానిబొక్కితుంటరియాజకుండుతిన నేరఁడుగా? మేఘగర్జితమునముద్రఘోషవలెఁగేవలాతీంద్రియ ద్రవ్యయగుఋషులకు

మాత్రమే యోగదృష్టిచేత గ్రహింపఁదగినవేదమునకుఁ గేవల కుక్షింభరథూర్తశోత్రియమన్యులు శ్రౌత మనుపేరుపెట్టి స్వార్థ పరులై యిత పనికిమాలిన యపార్థములు వేసమునకుఁ జెప్పి పామరుల నోసవుచ్చి సొత్తుకూర్చుకొనుట యెంతఘోరకలికల చేష్టితమో? “అవ్యక్తాదీని భూతానివ్యక్తమధ్యాని భారతఅవ్యక్త నిధనాన్యేవ కాతత్ర పరివేదనా” అను రీతిగా నీజగత్కార్యములు భూతకాలమునందు బీజరూపముగా నున్నవి భవిష్యత్తునందునుబీజ రూపమున లయమగుచున్నవి. వర్తమానకాలమునందు మాత్ర ముత్పత్తిస్థితివిశేషములం బరిణమించుచున్నవి. భూతభవిష్యత్కాల ములందు లేనికార్యము వర్తమానకాలమందుమాత్ర మెట్లు చూపిం చును? నిద్రకుముందుగాని మెలఁకువవచ్చినతరువాతగాని లేనిస్వప్న జగ మెట్లు వాస్తవముకాదో యట్లే యీజగత్కార్యము సర్వా ద్యంతభూతభవిష్యత్కారణమైన యాత్మయందు రజ్జువునందుసర్పము వలె సద్యస్తముగాని వాస్తవము కానేకాదు. కాబట్టి విధినిషేధము లతో నీకేముయుంబనిలేదని తెలిసియు నెందుకిట్లు వృథాదేయహేయ కర్మములన్ఱూర్చి శ్రమపడి వ్రాసెద పని యడిగెదవా యోపూర్వ పక్షీ విను మీవాఁలకూడఁ దుద మొనశ్శసవ్యక్తదశలోనుండి యీ పక్షును నిట్లు వ్యక్తమగుచున్న నీతర్కశాస్త్రమిటుండనీ- తర్కముల కన్నింటి కాద్యంతావ్యక్తాత్మయే మూలము. పూర్వపక్షసిద్ధాంతము లన్నియుఁ దెలిసీతెలియని మనుష్యకృత్రిమస్వప్నసదృశమిథ్యాకార్య ము లయినప్పటికి “అహ మ్మమ” అను జ్ఞప్తియున్నంతవఱకు నీకుఁ గాని నాకుఁగానివిధి నిషేధచింతలుగకఱిగదు. కాబట్టియట్టివ్యర్థచింత నుపశమింపఁజేసి మనలనుద్ధరించుటకొఱకే పిన్నలకుఁ బెద్దలు వస్తుజ్ఞానము నోబ్బిండుతీరున వేదశాస్త్రముఖములచే మనపూర్వులు సంత్యక్తాహంకారమమకారులయినప్పటికి మఱియు జీవన్ముక్తులయినప్పటికి

సర్వభూతదయా కరిపూర్ణులై ఘోరదుఃఖాత్మకాపారసంసారసంతర
ణోపాయములగు విధినిషేధకర్మములం బోధించిరి. కాబట్టి వేద
శాస్త్రములన్నిశ్వసింది విధులనాచరించి నిషేధములఁబరిత్యజించుటకై
యహర్దివములు యాచార్యము మనము పాటుకడి “చావని పుట్టని
త్రోవ వెదకుకొనుట దొడ్డబుద్ధి” అనుతీరునఁ గై వల్యానందమునొం
దుటకొఱకే యీ బ్రతుకు సాధనముగా నేర్పడినదని మనము తెలిసి
కొనవలయును. వలయును. “కామి గాక మోక్షగామి కాఁడు”
అన్నట్లు సత్కర్మాచరణము సద్బ్రహ్మస్థాశ్రమము నిర్వర్తించిన
వారుగాని కేవలనిత్యకై వల్యానందపదవిం బొందలేరు పొందలేరు.
“ఏష వా వ్రథమో యజ్ఞానామ్” ఈజ్యోతిష్లోమ మనుయజ్ఞమే యన్ని
యజ్ఞములకు నొడటిది. అనఁగా నీశరీరజ్ఞప్తియే సర్వవేదవిహిత
ధర్మాచరణములను నానాఖ్యలం బేర్కొనఁబడిన యజ్ఞముఁన్నింటి
కిని మొదటియజ్ఞము. సోమపాష్టంచరుంనిర్విపేతనేమపిష్టమ్” సోము
నకు బిరుసుగాను బూషునకు ముద్దగా నొక్కసారే యొక్కపాత్ర
లోనే యన్న ముడికించవలెనట. అశరీరులగు దేవతలలో సోము
నకు దంతము లున్నవట పూషుఁడు బొక్కివాడట. ఇందునుబట్టి
చూడగా నెస్వని యాకలిడప్పిక లెట్లు తీర్చవలెనో యేరోగ
మున కేయావధమో యనుపానమో యేదిపథ్యమో యది
బోధించు నాయుర్వేదాంతరూఢతములే ఋగ్యజుస్సామాదివేదశాస్త్ర
ములన్నియును, మఱియును జంగమస్థావర ప్రాణ్యాంతరూఢతములే.
“అగ్నిముఖావై దేవాః” అనుతీరున బ్రతుకును బెంచుజర రాగ్నిస్వరూ
పులే దేవతలందఱు నని తేలినఫలము. జగమునందలి జంగమస్థావర
జీవులకన్న వేతే దేవతలు లేనేలేరు. కాబట్టి బ్రతుకుసభివృద్ధి హాయిగా
నొనర్చుటకుఁదగినట్లు విధింపఁబడిన నిద్రాహారవిహారయోగ్య
వ్రతవర్తన విశేషములే వేదవిహితాచరణీయయజ్ఞకర్మములన్నియును.

“యుక్తాహారవిహారశ్చయ్యుక్తచేష్టశ్చ” అనుతీరుగాఁగోరినంతకాలము బ్రతుకు పొడిగించుకొనుటకై పెద్దలు బోధించిన మంచియుపాయములే శ్రౌతస్మార్తవిహితయజ్ఞవిశేషకర్మములన్నియును.

దేవతలకై యుపవీతము పితృదేవతలకై ప్రాచీనావీతము తిథులయొడ నివీతము ధరించవలయు ననఁగా- దేవతాస్వరూపమై దైవికమైన యాయుర్వృద్ధికై యుపవీతముగా నెడనుపక్కను శయనించవలయును- పితృదేవతాకమై సులభమరణముగోరి ప్రాచీనావీతముగాఁ గుడిపక్కగా శయనించవలయును- పనిపాటులుచేయుటకై సన్నద్ధముగా మనుష్యప్రీతిగా నివీతముగా వెలకిలఁ బడుకొనవలయు ననఁగా దేవతాప్రీతికై యుత్తరదిక్కున కేగి లోకోపకారకకర్మమొనఁగించవలయును- పితృసంతృప్తికై దక్షిణదిక్కునందు సత్కర్మమొనఁగి చవలయును- తనతోడిపాటివారి కుపకారము తానున్న దేశముందే సత్కర్మమొనఁగించవలయునని యభిప్రాయము. ఉపవీతమనఁగా నుత్తరదిక్కు సన్న్యాసమున కుత్తరదేశమును వానప్రస్థమునకు దక్షిణదేశమును బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యములకుఁ దనజన్మభూమియును నివాసయోగ్యము లని ‘నివీతమితి మనుష్యధర్మః శబ్దస్యతత్ప్రథానత్వాత్’ సూత్రమభిప్రాయపడుచున్నది. “దిగ్విభాగశ్చ తద్వత్సంబంధస్యార్థహేతుత్వాత్” అను సూత్రముంబట్టి ప్రాచీనులు దేవతలు దాక్షిణాత్యులు పితృదేవతలు పాశ్చాత్యులు మనుష్యులు మఱియూత్తరాత్యు లనురు లని తెలుపఁబడెను- అనఁగా సూర్యుడుదయించినపు డెండ న్నెనుకఁబెట్టుకొని వర్షిమదిక్కుగా నడుచువాఁడేమనినై నఁ జేయఁగలఁడు- మనుష్యులొక్కరుమాత్రమే లోకోపకారముగుపని చేయఁదగిన వా రని యభిప్రాయము. దేవతలు పితృదేవతలు మఱి యనురులు జనసంఘమున కెంతమాత్రము న్బనికీ ధారు పనికిరారు

ప్రస్తోత-ఉద్ధాత-ప్రతిహర్త- సుబ్రహ్మణ్యః డనునల్వరుం
సామగాయకులు- పాటకులకుమాత్రమే కడుపునిండఁ దిండిపెట్టవలెను
కాఁబట్టి లోకములోనన్ని పనులకన్నఁ బాడుటయే నిక్కముగా
మిక్కిలి శ్రమకరముగు విద్య- “శ్రుతిరంజకమగు గానమువంటి
విద్య మఱి గానము గానమెయ్యెడను” అనునట్లు వాచికాంగికాహార్య
సాత్త్వికాభినయములలో వాచికాభినయముగు స్వరమువలె జన
రంజకమయిన దింకొకవిద్య మతెద్దియును న్లేదు. శరీరాఠోగ్యకర
ములై ప్రాణిహింసను చేయక మనోరంజనములైన శ్రౌతస్మార్త
కర్మములు మాత్రమే మున్యుపదిష్టములుగాని ప్రాణిహింసాకర
ములు విద్వేషకరములు కేవలస్వోదరపూరకమగు కర్మములు
కేవలస్వార్థులగు ధూర్తజనులకల్పించినవిన్నికలుగాని వేదచోదిత
కర్మము లెంతమాత్రమన్దా నేకావు. ఉద్ధాత ప్రస్తోత ప్రతిహర్తలు
మువ్వరుమాత్రము పాటపాడెడువారు. సుబ్రహ్మణ్యఁడు నీవుదంచు
నేకప్రక్కలెగరవేసెన నన్నట్లున్నవాఁడు. కనుకనే పాటకులలోఁ
జేరినప్పటికి న్దలమాత్ర మూఁచువాఁ డగుటచేత వానికి యజ్ఞవిశేష
భోజనము వంతులేదు. నిజమే సోమరిపోతుకు మేపుట దండుగు.
బ్రాహ్మణులమని డాబులుగొట్టుచు లోకోపకారకమగు పనుల న్దెప్ప
పడనివారికి గ్రొన్నుగూర్చుండ మేపువారు మిక్కిలి యవివేకులు
కదా?

వరికి నివ్వరి సోమలతకుఁ బూతికయు బదులు పెట్టవచ్చును
గదా? కాఁబట్టి జీవత్పశువులకుమాటు కాయగూరలేలపెట్టరాదో?
శాస్త్రోక్తలక్షణములుకల జీవవత్పశువులు లోకములోలభించవుకదా?
కాఁబట్టి మేఁకలు మొదలగుపశువులకుమాటు పిష్టవశువులే వేయక
తీరదు- కూటికొఱకు కోటివిద్య లన్నట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మము
లన్నియు న్నూటికై ధూర్తులు కల్పించినవిదైలే- గ్వార్తవత్య మాహాన

నీయ దక్షిణాగ్ను లనఁ మూఁడగులు వాస్తవముగా వాతపైత్య శ్లేష్మము లనుత్రిదోషములు. త్రిదోషసామ్యసూరోగ్యము త్రిదోష ప్రకోపమునన్ని పాతరోగము కాఁబట్టియారోగ్యమునకై త్రిదోషసామ్య మొనర్చు సాధనమయి నిదాశనవిహారము, స్యక్తియుక్తముగా నడుపుసాధనవిశేషమే యజ్ఞ మనఁబడును. త్రిదోషమయమగు శరీర మందు గార్హపత్యము పైత్యకోశ మాహవనీయమాయకోశము దక్షిణాగ్నిమూత్రకోశము “సప్తనశకం లింగమ్” పంచభూతములు. పంచతన్మాత్రలు. పంచేంద్రియములు. మనస్సు. మఱి యాత్మయు నీవదేదుపదార్థములబ్రతుకు కల్పించఁబడె నీవదేడిటికే పదేడ్డు రధ్వర్య అనియు యజమానుఁ డాత్మునివలె నీవదేదుపదార్థములలో ముఖ్యుఁడు కాఁబట్టి వానికే తల గడ్డముల గొటిగించుట కాటుక పెట్టుట మొదలగుసంస్కారము లాత్మునకు సత్త్వరజస్తమోగుణ విశేషములవలె నిరూపింపఁబడుచున్నవి. “తపశ్చఫలసిద్ధిత్యాలోక వత్” యజమానుఁ డుపవాసము చేయవలయును. లోకములో జ్వరముతగిలినవానికి లంఘనము చేయిం చెదరు. లంఘనబృంహణము లాయుర్వేదమున సమయానుకూలముగా విధింపఁబడెను కాఁబట్టి యగ్నిష్టోమాది యజ్ఞకర్మములన్నియు వేయేల శ్రౌతిస్మార్తకర్మము లన్నియుం జకిత్సావిశేషములే యాయుర్వేదతంత్రములే.

అధ్వర్యులు బంగరుకంటెలుపెట్టుకొనవలయు నెఱ్ఱతలపాగాలు చుట్టుకొనవలయును. కట్టు బొట్టు జుట్టు నగలు స్నానము లుపవాసములు వేయేల బ్రాహ్మయజ్ఞకర్మవిశేషములన్నియును. “గుణ త్యాచ్చవేదేనవ్యవస్థాస్యాత్” అను సూత్రముంబట్టి గౌణములు గాని ముఖ్యము లౌతసూత్రము న్నావని యాధ్వర్యవౌద్ధాతాత్మక వాక్యాయకర్మప్రబోధకయజ్ఞాసామవేదోక్తవాచికాంగికాహార్యాభి నయము లన్నియు న్గౌణము లౌపచారికములు న్గాని ముఖ్యము

తెంతనూత్రము న్నావు కావు- హాత్రమగు ఋగ్వేదాత్మక మానసిక
 యజ్ఞస్వరూపక సాత్త్వికాభిసయమొక్కటియే కేవల సత్సంకల్పాత్మక
 మగుటచేత నిర్వికారనిర్మలభావనాత్మకమగుటచేత ముఖ్యమనం
 బడును. కావున బాహ్యతాకికకర్మములను విధించుయజుస్సామ
 వేదములకన్న ఋగ్వేదమొక్కటియే మానసికమైన మంత్ర మనఁదగి
 ప్రధానమగుటచేతనే “అభ్యర్చితంచ” అను సూత్రమునకుఁ
 దార్కాణమై త్రయీవిద్యయందు ఋగ్యజుస్సామము లని యజు
 స్సామములకంటె ముందు పల్కఁబడెను, సత్సంకల్పమే సత్కర్మము
 లకు మూలము కావున సంకల్ప మతాకికాత్మవశముకావున సత్సంక
 ల్పాత్మ ఋగ్వేదము. తాకికబాహ్యనాక్కాయకర్మోద్బోధకాధ్వర్య
 వౌద్గాత్రములకన్న శ్రేష్ఠమని చెప్పఁబడెను. “యేధర్మకర్మ నిరతా
 ద్విజదేవభక్తాః- యది మనసా వచసా చ ప్రద్రుహ్యాతి న సర్వ
 భూతేభ్యః” ధర్మకర్మనిరతులు ద్విజదేవభక్తులమాత్రమే గ్రహ
 వత్తాయు వనుభవించఁగలరని జ్యోతిశ్శాస్త్రమును సర్వభూతదయ
 కలిగియుంటమాత్రమే పథ్యాశనవ్యాయామజితేంద్రయత్నములకన్న
 మిక్కిలియారోగ్యదాయకమని వైద్యశాస్త్రమును “పారదార్య
 మనాయుష్యమ్” వ్యభిచార మాయువును హరించునని వేదములును
 జాటుచున్నవి, ఇంతకును “సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు” అని సంత
 తమును నిర్మలాంతఃకరణమునఁ గోరుచు సత్యదయలను తప్ప
 కొరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే జన్మసాఫల్య మని సర్వ
 వేదశాస్త్రములయొక్క ముఖ్యాభిప్రాయము.

మఱియును జితైకాగ్రత స్థలిగిరచుటకై ప్రతిమారాధనము
 న్మునులు విధించిరని తెలిసికొనలేక “ప్రతిమామందబుద్ధీనామ్” అను
 నట్లు చపలచిత్తులగు మనుష్యులకుమనస్సొకపదార్థమునే ధ్యానించుట
 సాధనముగా శ్రౌతస్మార్తకర్మకలాపమును విగ్రహారాధనవిధి న్మును

తేర్పర్చిరి. కాఁబట్టి బుద్ధిమంతులగు మనుష్యులు శ్రౌతస్మార్త
 కర్మాచరణమంతయుం జిత్రశుద్ధికారణములని తెలిసికొని గాఢము
 లగు కామ్యకర్మము లాచరించి ముఖ్యమగు చిత్రశుద్ధిని సంపాదించు
 కొనవలయును. “చిత్రశుద్ధితేని శివపూజలేలాకోవిశ్వదాభితామవినుర
 వేను” అన్నట్లుని దాహారవిహారవిషయభోగైకతత్పరులైన స్వాత్మకర
 ధూర్తజనులు “యజపూజాయామ్” అను ధాత్వర్థమెంచి కేవల ధర్మ
 స్వరూపుఁడగు యజ్ఞపురుషుని నిర్మల మహాపుష్పమునఁ బూజింపక
 కేవల కుక్షింభరులై యధ్వర్యదంభవేషములతో తమమలినాంతః
 కరణముల న్బుద్ధిచేసికొనుటకుబడులు “ఏకాదశకపాలం నిర్వపేత్”
 అనఁగా మనస్సుతోఁగూడిన దశేంద్రియము లేకాదశపాలములు
 కావించుకొని యేకాదశరుద్రులకు సంప్రీతిగా నేకాదశేంద్రియ
 నిర్వర్తిత లోకోపకారధర్మరూపక హవిర్దాన మిచ్చి నిత్య
 సంతోషాత్మక స్వర్గము న్మనుష్యుఁడు పొందవలయునని శ్రుతి
 విధించుచున్నది. “జ్ఞాతేచవాచనం సహ్యవిద్వాన్విహితోఽప్ర
 త్తత్యజ్ఞేన కల్పతామ్” అను మొదలగు క్లుప్తమంత్ర
 ములు యజమానుఁడు మాత్రమే చెప్పవలెను. మంత్రము
 న్మంత్రార్థము నెలియనివాఁడు యజ్ఞము చేయరాదు. వేదమంత్రము
 లన్నియును పల్లించి చక్కఁగా జ్ఞప్తినుంచుకొనియేమంత్రము న్మఱు
 వక సప్తస్వరజ్ఞానముతో నుదాత్తానుదాత్తస్వరీతములం బొరపాటు
 లేక సుస్వరముగా నచ్చరింపఁగలిగి సరిగా మంత్రార్థమంతయు
 నెఱిగిన విద్వాంసుఁడు తప్ప నితరుఁ డెవ్వఁడును యజ్ఞము చేయుట
 కైతమాత్రముం బనికిరాఁడు “ఏకశ్శబ్దః సమ్యక్జ్ఞాతః సమ్యగ్రాప
 యుక్తః స్వర్గేలోకే కామధుగ్భవతి” అనునట్లు మంత్రోచ్ఛారణము
 సరిగాఁ జేయుటకుఁగానిమంత్రార్థమెఱుంగుటకుఁగానియజ్ఞ మొనర్చు
 టకుఁగాని కేవలము ఋషులే తగుదురు. పామరమనుష్యు లై హిక

విషయభోగవ్యసనాతురులు కనుక వేదోక్తకర్మము లాచరించుట
 కెంతమాత్ర మధికారులు కానేరరు కానేరరు. పరాకశ్యస్తీ
 మధ్యమావైఖరు" లను చతుర్విధశబ్దములలో మనుష్యుడు వైఖరి
 స్థవ్వఁ దక్కిన మూఁటింటి నైలిసికొననేరఁడు. కనుకనే పతంజలి
 యనుముని తన శబ్దానుశాసనమున శబ్దచాతుర్విధ్య మెఱిగి సుస్వర
 ముగా నుచ్చరించినవాడే "యజ్ఞేన స్వర్గమకురత" స్వర్గకారణ
 మగు వాగ్యజ్ఞ మునరిపఁదగినవాడని నిర్దేశించెను కనుక సతీంద్రియ
 ద్రవ్యలగు ఋషులకుమాత్రమే శ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధింపఁబడు
 చున్నవి. కాని యింద్రియవిపశులు విపరీతదృక్కులు భ్రాంతులుం
 బామరులగు ప్రాకృతసంసారబద్ధులగు మనుష్యుల కెంతమాత్రము
 నివిధింపఁబడలేదు. విధింపఁబడలేదు. కాబట్టి సర్వజ్ఞులగు మునులు
 తప్పఁగించిజ్ఞులగు మనుష్యులు యజ్ఞమాచరించుట కెంతమాత్రముం
 బనికిరారు పనికిరారు. శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చిత్తశుద్ధితేని ప్రాకృత
 పామరమనుష్యులకే విధింపఁబడునెడల పెట్టినారు, లింగము వదినే
 ర్లన్నట్లు విధింపఁబడిన శ్రౌతస్మార్తకర్మములలో నూటవవంతుకన్నం
 బ్రమాదమురానీ కావంతైన నాచరింపఁజాలని పామరులకు విధింపఁ
 బడిన ప్రాయశ్చిత్తకర్మము వేయిరెట్లుండును. ప్రాయశ్చిత్తకర్మమే
 సరిగా నెఱవేర్చుకొనఁజాలని సంసారులు విధ్యుక్తకర్మ మెట్లు రవం
 తైన న్నొనసాగిపఁగలరు? ద్విజత్వము మొట్టమొదట సిద్ధించిననాని
 బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులు కానేరరుగా? బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులుతప్ప
 ఇతరులు అగ్నిష్టోమ మాచరింపఁదగరుగా? వెట్టికుదిరనంగాని పెండ్లి
 కాదు. పెండ్లియైననాని వెట్టికువరదన్నట్లు ద్విజులుతప్ప అగ్నిష్టోమ
 మాచరింప రాదు. మఱి యగ్నిష్టోమమాచరించినందప్ప ద్విజులు కానే
 రరు సంస్కరింపఁబడిన మాత్రముచేత మనుష్యులు ద్విజులయినచో
 శూద్రు లేల ద్విజులయి యగ్నిష్టోమమాచరింపరాదో? నిక్కముగా

మంత్రమున్యథావిధి నుచ్చరించుటకుఁగాని మంత్రార్థము తెలిసికొనుటకుఁగాని “శ్రుతిస్థానే స్వరాస్వక్తుం నాలంబహ్మపి తత్త్వతః” అని నారదముని చెప్పినట్లు మనుష్యు లెంతమాత్రము న్జాలరు చాలరు. కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మాచరణము విద్వాంసులతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులకేగాని ప్రాకృతులగు పామరజనుల కెంతమాత్రము న్నాదు కాదు. కాఁబట్టి మనుష్యు లుచ్చరించునది త్రయీవిద్యయు న్నాదు ద్విజాలమనుకొని ఏ రాచరించుకర్మములు విధ్యుక్తశ్రౌతస్మార్తకర్మములు న్నావు. పరమార్థము న్నిత్యమైన వేదమంత్రము అనిత్యమర్త్యవ్యవహారమునకు సాధ్య మెట్లగును? కనుక నిద్రాశనవిహారసౌఖ్యమునకై సాయపడని యేవో లేనిపోని యాకాశపంచాంగములు చెప్పుమఁ దాము శ్రోత్రియులమని దంభవేషములతోఁ బశుహింస కావించుచు వెట్టికల్పములం బన్నిస్వార్థపరులై సోమరులై మంత్రము మావలె నుచ్చరించవలయుననియును శ్రుతిస్మృతుల కర్థము మేము చెప్పినదేయనియును మఱి యాధ్వర్యవమునకు మేమేతగినవిద్వాంసులమనియు ననాదిగా స్వార్థకరధూర్తుల కృత్రిమకల్పమున న్దమబ్రతుకు వృత్తిగా నేర్పర్చుకొని వ్యభిచారమును దొంగతనములకు వాత్సల్యయనసూత్రముల న్గోమారతంత్రము నివధ్యుక్తములను దుర్జనులవలెఁ దాము చేయుకర్మములు శ్రుతిస్మృతినమ్మతములు న్నేడచోదితధర్మములని చాటుచుం దెలిసీతెలియని ధూర్తమానవులు తమతోడిపాటి వారలం జెఱచి క్రొవ్వునం దాముచెడుచున్నారు. తనతోడిపాటివారి బ్రతుకు సౌఖ్యమునకుఁ దగునన్న పానవస్త్రముల న్నూర్చుకొనుటకై చేయుపనికన్న మనుష్యుఁడాచరింపఁదగిన విధ్యుక్తకర్మ మింకెద్దియు న్నాదుకాదు. కూడుగుడ్డలకై పనికిరాని శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నిస్సంశయముగా ధూర్తజనకల్పితములే దంభకృత్యములే మోసములే మోసములే. వేదము స్మనుష్యులు వరింపనేరదు. బ్రహ్మకైన

వేదార్థ మెఱుంగరాదన మంత్రార్థము నెలిసికొనుట మనుష్యులేపాటివారు? మంత్రార్థము తెలియఁజాలనిపాములకు శ్రౌతస్మార్త కర్మాచరణ మిట్లు నిర్వచింపఁగలరు? ఋషులు ఋషులొనరించుట కొఱకుమాత్రమే వేదకరణ మొనర్చిరి. మంత్రార్థము నెల్లడించిరి. శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తకర్మము లొనరించిరి. మనుష్యుఁడు మనుష్యుల కొఱకే వంశాయవచ్చడిచేయునుగాని తేళ్ళ కొఱకు కాదుగా? యజ్ఞేంద్రియద్రవ్యము కామరూపులు సత్యసంకల్పులగు ఋషుల నడువడి ఋషులు తెలిసికొని యొనరించుటకేగాని సంసారపాశబద్ధులగు మర్త్యుల కెంతమాత్రము న్నాదు కాదు - “శ్రుతేరివార్థం స్మృతి రస్వరచ్చత్” అను విధముగా శ్రుతియొక్క తాత్పర్యము శ్రౌత కర్మముచేతఁ గన్న స్మార్తకర్మముచేతనే సరిగా వెల్లడింపఁబడుచున్నదను మహాకవివల్క్య మిక్కిలి గణనీయుము.

అశ్వమేధమానందు చచ్చినగుఱ్ఱమునకు మేఁతపెట్టు శ్రౌత కర్మముకన్నఁ దప్పటదుగులిడుచు హాయిగా నాడుకొనుచున్న పిల్లని కన్నప్రాశనము కావించుస్మార్తకర్మము శ్లాఘ్యముం గన్నువండువు కదా? “శబ్దగుణక మాకాశమ్” అనుతీరున నావేదపురుషుఁడే శబ్ద బ్రహ్మమాకాశమునఁ బ్రతిఫలించె నాక్షతిబింబముమాత్రమే శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యముకాని నిక్కముగా నాదబ్రహ్మముభౌతికముకాదు. కనుక శ్రవణేంద్రియముచేత యధార్థముగా గ్రహింపఁబడనేరక ప్రతిబింబితమైమాత్రమే గ్రహింపఁబడుచున్నదని బోధించిన మునుల బోధనుకూడఁ బ్రాకృతులు వివరీతదృష్టులుకావున శబ్దబ్రహ్మమగు మంత్రమునకు వివరీతార్థముచేసి శ్రౌతస్మార్తకర్మకలాపము స్వార్థ పరులై కామ్యకర్మముల న్నావించుకొని తమతమయిష్టానుసారముగా, నన్నపానముల న్నల్పించి దేవతలపేరుచెప్పి మద్యమాంసాశనులై వ్యసనకరులై సౌత్రామణిముస్మద్యపానము మాంసాశనముంగ్రతువుల

విధ్యుక్తమని పామరుల స్వశవర్చుకొని తామొనర్చుకూరికర్మములు
బీభత్సకార్యము లశ్లేలచేష్ట లన్నియును శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తమని
చెప్పి విట్టవీగుచు భూతద్రోహముకావించుచున్నారు. బ్రతుకున
నెద్దియోపని నేయకతీరదుకదా? తనతోడిపాటివారికి సుఖమగు
తీరునఁ బ్రవర్తించియొరులనుసుఖపెట్టి తాసుఖపడునట్లుచేసినపనియంత
యును విధ్యుక్తమేయని వేదశాస్త్రోపదేశ మొనర్చిన మునుల ముఖ్య
తాత్పర్యము.

“స్వాత్ప్రకృతిలింగాద్వైరాజవత్” అను సూత్రముంబట్టి
యజమానుఁడు వేటాడి చంపినమృగమాంసముతో సవనీయమును
సప్తము చేయఁబడవలయునని ప్రతిపాదించఁబడగా సవనీయ మను
సప్తము మాంసముతోడనే చేయఁబడనక్కరలేదని సూచింపఁ
బడెను కాఁబట్టి మాంసాశనులుమాత్రమేమృగములను వేటాడెదరు
కాఁబట్టి క్రతువులు మాంసాశనులకుమాత్రమే విధింపఁబడెనుగాని
శాకాహారుల కెంతమాత్రము ని్వధింపఁబడలేదు. కాఁబట్టి మృగము
ను వేటాడి చంపి యామాంసముందిని జీవించుకూరికర్ములగు
మనుష్యులుతప్ప కేవలభూతవయాకరులై యహింసాపరాయణు
లగు సజ్జనులు వశుహింస నివ్ధించు యజుర్వేదవిధు లెంతమాత్రము
నేయఁదగదు.

జ గ ద్గు రు ప్ర శం స

“పౌరుషేయవచనానితు పురుషబుద్ధి క్షభవత్వా ద్భాత్యా
విప్రలిప్సయావా ప్రయుక్తాని మూలదోషేణ దుష్టత్వాదయథార్థా
నిభవంతి” మనుష్యులందఱును భ్రాంశులు వంచనాకరులగుటచేత
వారలాడుపల్కులుయథార్థములుకావనిసర్వతస్త్రిస్వతంత్రుఁడనితెగ
బాకెడువిరుదుతోఁకంటించుకొన్న పార్థసారథి మిత్రునిపల్కులుకూడ

పౌరుషేయములగుటచేత నయథార్థములు కాకమానవుకదా? తాఁ
 జేసినశాస్త్రదీపి కపౌరుషేయము భ్రాంతిమూల మయథార్థమని
 తెలిసియుం బూర్వమిమామాంసాశాస్త్రము న్యథార్థముగా బోధచేయు
 నని వెట్టి నమ్మక మేలకొనెనో? నాకెద్దియు న్దలియదు నేను బొత్తిగా
 భ్రాంతుఁడ ననమథుఁడనై నప్పటికిని శాస్త్రార్థముం జేయఁగలనని సభ
 లలోఁ బండితునివలె సంభావనముగోరు ధూర్తమానవుల నేమన
 వలయును? గ్రహచారముచే నోటికివచ్చినట్లాడు పిచ్చివాఁడను
 బొట్టకూటికొఱ కిట్లు పండితునివలె నట్లుచు న న్దరుణించి నాగోరిన
 యన్నపానముం దాత లీఁగోరెదవన్న నెంతబాగుండునో యట్లు
 తన యజ్ఞతం బాహుటము నొప్పకొనిక తా నేమో వేత్తననియుఁ
 దాఁ జెప్పి న్నదే శాస్త్రార్థమనియు విభ్రాంతి సమ్మిశ్రు లహంకార
 విమూఢాత్ములై నావలె నెంత చాటభారతము శాస్త్రదీపిక ప్రచు
 రించిరో! “శతాంధాః కూపం ప్రవిశన్తి” అను చందమునఁ “గురూపీ
 కురూపీ యేలఁ బుట్టితివే” యన సురూపుల న్వెక్కిరించుట కన్నట్లు
 సర్వభూతదయాపరు లహింసావ్రతపరాయణులు సకలజగన్నిత్రులు
 సర్వజనసములును “యదేవ శ్రేయస్సాధనయాపం యాగహోమాది
 తదేవ ధర్మశ్శుచ్యతేలోకే-నాపూర్వమన్తఃకరణప్రవృత్త్యా ది వా
 లోకప్రసిద్ధి విరహాత్ ” అని ముశులు సీయెడమచేయి తీయుము నా
 వుట్టచేయి పెట్టెదనన్నట్లు వ్రాసిరి. శ్రేయస్సాధనమగు ధర్మము
 పశుహింసాత్మక యాగహోమాది క్రూరకర్మమే యగునని సర్వ
 భూతదయాపరతంత్ర నిర్మలాంతఃకరణాది సాత్వికకర్మము కాదట.
 లోకప్రసిద్ధము క్రూరక్రతుకర్మమేగాని యహింసావ్రతము కాదట.
 యోహో మాంసాశనక్రూరాంతఃకరణలకు సర్వభూతదయావ్రత
 పరాయణలోక మెట్లు తెలియు న దటుండఁగా పౌరుషేయలోక
 వ్యవహృతములగు శబ్దార్థములు పౌరుషేయము లేయగునని

- ✧ యపౌరుషేయము లెట్లగును ? నా కెట్లుగా నగపడెన్ గాని నేఁ జూడలే దను మోసకానివలె నివి మంత్రము లని పురుషవ్రతయత్నము చేతనే వేదము లుచ్ఛరించు వేదము లపౌరుషేయములను ధూర్త ప్రలపితము లేమనవచ్చును? మిశ్రిగాదా ! దేవతాప్రీతిగారాజుగారు యాగముచేసెన రాక్రతువునందు మనుష్యపశువు కాఁదగినవారు మీరుగాని మీపుత్రుఁడుగాని నిశ్చయింపఁబడిరని రాజభటులు మెడన్బాశములు వేసిలాగుపప్పుడు మీ రేమిచేయుదురు? శునశ్శేవుడు యజ్ఞపశువు కావింపఁబడినలోకవసిద్ధి నొప్పుకొనెదరో? తనదికానిచో గోదావరివరకు దేఁకుమన్నట్లున్నది వీరి వాఁత- పురుషవ్రతయత్న కృతములుకావున మంత్రమంత్రార్థములు రెండును బౌరుషేయములే. ఇది పౌరుషేయమనియు నిది యపౌరుషేయమనియును నిర్ణయించు తెలివికూడ బౌరుషేయమే “పురికేతఇతి పురుషః” హృదయమం దవ్యక్తముగానుండి సకలలోకవ్యవహార కారణమగు జ్ఞానము పురుషుఁ డనఁబడును. “పురుషఃపద్మవ్రతాంజువ నిర్లిప్తః- అసంగోహ్యాయం పురుషః” అని తెలుసుకొన్న వాఁడు “బ్రహ్మవిద్రవ్యైవైవభవతి” అన్నట్లు “వశిష్ఠా నప్రజయా త్యాగేనై కే అమృతత్వమానశః” న అనిత్య సంతృప్తియే స్వరూపముగాఁ గలజ్ఞానమేపురుషుఁడని తేలినఫలితము కదా ? “స్వర్గకామాయజేరి” అనుటచేత స్వర్గము నాసించువాఁడు యజ్ఞము చేయవలయునని విధ్యుక్త కర్మాచరణమునఁ జిత్తశుద్ధి కలుగును. విశుద్ధాంతఃకరణమునందు జ్ఞాన ముడయించును. “ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” అనుటచేత జ్ఞానమే బ్రహ్మస్వరూపము- మతే కోర్కెయులేక నిత్యసంతృప్తి నిక్కమగు ధర్మ మగున్దాని వపా హోమాది క్రూరకామ్యకర్మము ధర్మము కాదను నితనిచెంత నాట పాటలఁ జాటుచున్న పరమభాగవతలోకమును ఘూకమునకు లోక బాంధవునివలె నీక్రూరక్రతుకర్మమున కెంత యప్రసీధమయ్యెను ?

(ఎలుకకు) దొండ పాక్షి యన్న ట్లీవశుహంసాపరులకు మాంసాశనవ్యసననిమగ్నులండితమ్మన్యలోకమే ప్రసిద్ధసాక్ష్యమా? పౌరుషేయవాక్కులు దోషభూయిష్టములు. వేదవాక్కులపౌరుషేయములు కనుక నిర్దుష్టములు కావునఁ బ్రమాణమునకు మనుష్యులెంత బుద్ధిహీనులో? మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకవేదవాక్యములు-“ఇషే త్వోర్జేత్వా- ఇషమేవోర్జం యజమానాయదధాతి” అనువాక్యములు మనుష్యులుచ్చరింపఁగా వేదవేత్తలు విన్నారా? లే కావాక్యములాకాశవాణి నలెకా? “అధ్యేతవ్యో వేదః” అనునప్పు డధ్యాపకులనోళ్ళు పౌరుషేయములా లేక యపౌరుషేయములా? యధ్యాపకులమ్మకడువునఁ బుట్టలేదా? అపౌరుషేయములైన వేదవాక్కులు దోషభూయిష్టములగు మర్త్యులనోళ్ళ వెలువడుటెట్లు? “తస్మాదనాప్తవచసాం సత్యేవా ప్రామాణ్యే వక్త్రదోషాధీనత్వాద్వేదేచ తదభావాత్ప్రామాణ్యమేవ వక్తవ్యమ్” అని ప్రతిపాదించిన మిశ్రులనాదిసంప్రదాయసిద్ధమై పారంపర్యముగా నుపదేశింపఁబడుచుఁ బఠనపాఠనముల మాటకున్న హేతువుచేత నిషేత్వాదివాక్కులపౌరుషేయములుం బ్రామాణ్యములనుచున్నట్లే యనాదిగాఁ బఠనపాఠనముల మాట కార్యావర్తేతరదేశముల న్వేదములని వాడుకొనఁబడుచున్న వాక్కులప్రమాణములని యెట్లు నిర్దేశింపఁగలరో? “అన్నాత్పురుషః” అనుటచేత లోకములో నందఱికన్న మిశ్రుల తాతలే ముందు పుట్టిరా? యాగహోమాదికర్మమే ధర్మముగాని యితరకర్మమెద్దియును శ్రేయస్కరసాధనమగు ధర్మముకాదని- తన తాతల సమానకాలికులగు సాంఖ్య శాక్యార్థ త వైశేషిక మతావలంబుల వాక్యము చోదనాలక్షణము కాదా? శ్రేయస్కరసాధన చోదనాలక్షణధర్మము కాదా? “అనం తావై వేదాః” అనియును బ్రతియుగమును వేదములు మాటుచుండునని మిశ్రు లెఱుఁగరా?

కేవలముమాంసాశనవ్యసనకురులు తాము తినుటకై గ్రామదేవతకుఁ గోడినిమొక్కుకొన్నట్లు “అజః క్రథమః పశూనామ్” అనుతీరుగా నల్లమేఁకమాంసము దేహోగ్యకరమని రుచిమరగి “కశుమాలభేత” అనుననాదివాక్యమున కపార్థకల్పపక్షుం బిన్ని యాగహోమాది కర్మమే శ్రేయస్కరసాధనధర్మ మనుచున్నారు

“మనస్తు పృథివ్యాదీనామేవాన్యతమాత్మకం. తేభ్యోఽన్యద్వాసర్వథాతావదస్తి మనః, తచ్చాత్మతద్గుణేష్వేవ స్వతంత్రం ప్రవర్తతే న బాహ్యేషు రూపాదిష్విత్వాంతర ముచ్చతే, రూపాది జ్ఞానేవ్యపితచ్చక్షురాదిసహాయం ప్రవర్తతే, ఏవమనుమానాది వ్యపి లింగాదిసహాయమ్, అన్యమనస్కస్య సంప్రయుక్తేవ్యపి రూపాదిషు జ్ఞానానుత్పత్తేః స్మృతావపి సంస్కారపరతంత్రం ప్రవర్తతే నస్వ తంత్రమ్” అనిపెద్దలమాట. మనస్సుఉన్నది. ఆత్మగుణము లందదిస్వ తంత్రము ఇతరములందువరతంత్రము. మనస్సనుజయించినవారేద్రవ్యలు వాస్తవముగాశబ్దబ్రహ్మమగు వేదపురుషుని దెలిసికొనుట కతీంద్రియ ద్రవ్యలగుఋషులుమాత్రమే యధికారులా ఋషీంద్రుడు తాఁ దెలిసి కొన్నతీరుతక్కినఋషులకుఁ దెల్పగోరి యాశబ్దబ్రహ్మమున “ఇషే త్వోజ్జత్యా” అనురీతిగాఁబ్రకృతి ప్రత్యయములేర్పర్చి యింద్రియ గ్రాహ్యముగావించెను. శ్రవణపథమందుతోఁచిన వేదాత్మకమగు శబ్ద బ్రహ్మమును దనసాటిఋషులమెప్పునుగోరి జైమిని “అథాతో ధర్మ జిజ్ఞాసా” అనుసూత్రములద్వారమునవివరించెను. “ఛన్దోవత్సూత్రాణి” అనుటచేత నిషేత్వాదివేదశబ్దములవలె సూత్రార్థవిచారణమున కతీం ద్రియద్రవ్యలగుకపిలవతంబలిగౌతమకణ్వజైమినివ్యాసాదులవంటి మహర్షులుదక్కవివరీతబుద్ధులు ప్రకృతిబుద్ధులు ప్రాకృతులగు పామరజను లొకవేళమిశ్రులవలెఁ బ్రతిభావిరాజితులయినప్పటికిఁబుష్కైకగ్రాహ్య మగు దేవభాష భాషచేత వివరించుట నిష్ప్రయోజనము. కావుననే యుత్తమమనుష్యులైన గౌతమబుద్ధ మహావీరాదులు తమతమమతము

లను దమతమదేశభావలగు పాళీ మొదలగునాటపల్కులతో వెల్లడించిరి. జగద్గురుఁ డతీంద్రీయద్రవ్యయగు మహర్షి కాపున బ్రహ్మసూత్రముల నేవల సాధనచతుష్టయసంపన్నులయిన ఋషితుల్యులు మాత్రమే యధికారులని దేవభావ న్దలిపెను. వేదములకు ఋషి కృతసూత్రములకు దేవభావచే భావ్యమొనరించుట జన్మసిద్ధులగు జగద్గురువుల కొక్కరికే చెల్లును. జగద్గురువులు గీర్వాణభావచేత భావ్యముచేయుట పులినిజూచి నక్క వాఁతలువేసికొనుటయే. జగద్గురువులవంటి యాజన్మసిద్ధులుం బుట్టునన్మ్యాసులకుఁ దప్ప నితరులు దేవభావయొక్క మర్యాద నొకవేళఁ దెలిసికొనుచుతిథి నొప్పారీయు దేవభావతో వ్యాఖ్యానమొనరింప నమర్దులగుట శశవిషాణమువలె మిక్కిలియసంభవము. దేవయోచిసంభవులగు కపిలాదిమహర్షులమాట యటుండఁగా మనుష్యులలో నొక్క జగద్గురువులుతప్ప ఛందస్సూత్రార్థములఁ దెలిసి గీర్వాణభావతో భావ్యమొనరింపఁగలచుతిథి మఱెవ్వనికి న్ లేదులేదని ఘంటాపథముగాఁ జాటక తీఱదు తీఱదు. అమ్మకిడువునవుట్లిన తక్కినవారందఱును స్వోదరపోషణార్థమైతమకుఁ గూడ దేవభావ తెలిసినట్లు దంధముతో వ్రాసిన వ్రాతలుగాని యీమిత్రశాదులభావ యాలపెయ్యగాక గేదెపెయ్యయన్గాక దేవభావయు న్నాదు దేశభావయు న్నాదు కాదు. “శ్రుతిశ్చభిన్నాస్మృతయశ్చభిన్నా మహాఋషీణాం మతయశ్చభిన్నాః” వేదార్థము స్థూర్చియు స్సూత్రార్థముస్థూర్చియు నభిప్రాయభేదమందు దేవతలయొక్కయును ఋషులయొక్కయును సందేహము న్దీర్చుటకై సాక్షాత్తుగా శివుఁడే జగద్గురుఁడుగా నుదయించి ప్రస్థానత్రయము కావించెను. కానిచో సూత్రకారులకుఁగూడ శక్యముకానియట్టి శాస్త్రీయగభీరవాగ్దశనము జగద్గురున కొక్కరికే చెల్లు పెట్లు ?

మిశ్రవాదనిరాదరణ

“బ్రహ్మణితు సహవస్థానాద విరుద్ధా విద్యా సతేనోచ్ఛేత్తుం
సాశక్యా - తతశ్చానిర్మోక్షప్రసంగః - తస్మాద్బ్రహ్మణః ప్రశం
సార్థైరస్థాయిత్యేన ప్రపంచస్యా సత్యముపచర ధిరౌపనిషదై
స్తదనుసారిభిశ్చేతిహాసపురాణై రాఘంతానాం. వాక్య తాత్పర్య
మజానానాన్యాయాభియోగశూన్యానాం ప్రలాపోయమద్వైతవాద
ఇత్యుపేక్షణీయః - తత్సిద్ధమవికల్పస్య ప్రత్యక్షస్య విశేషవిషయ
త్వమ్” ఇట్లే మీ దౌర్జన్యము! జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులు సంకరమిత్రులు
పెద్దకుండల కెసళ్ళు పెట్టుచున్నారు. వేదాంతేతిహాసపురాణమతాను
సాకులగు మహర్షులు భ్రాంతులై యద్వైతముగాఁ బ్రేరేక్షాని వదరు
చున్నాఁడు “స్వర్గపుత్రాదిభేదశ్చ కీదృశాత్కర్మభేదతః, ఇతియావన్న
విజ్ఞాతం తావన్నైవ ప్రవర్తతే” కాబట్టి మేకర్మముచేసి నందువల్ల
యేఫలమువచ్చునో యాకర్మము నడిపించువిధానమును దత్ఫలవిశే
షమునాకర్మచేయువానికి ముందుగాఁ దెలిసియుండవలెనుగదా.
సంభోగకర్మమువలన సంతానముకల్లుచుంటప్రత్యక్షముగానియపూర్వ
మప్రత్యక్షమననుభూత మయినస్వర్గఫలమంగు మనుష్యునకుఁ గోర్కె
పుట్టనేపుట్ట దొకవేళదయ్యమునుగన్నస్వత్నమువలెఁ బిచ్చివా రాడు
కొనుకర్మ కాబట్టి లేనిస్వర్గఫలానుభవము త్రాగినవానికిఁ బొమ్మ
లగపడినవిధమునఁ దోచినప్పటికి న్నగనారవిందము న్గోయుటకై వెట్టి
వాఁడుతప్ప నేమాత్రమైనం బుద్ధియున్నవాఁడు చెయిచాచునా ?
ప్రత్యక్షముగాఁ జిత్తవిశ్రాంతికరములగు నుపనిషద్వాక్యములు
విభ్రాంతప్రపలపితములఁట యీ గగనారవిందమువలె శశవిమాణమురీతి
నసంభవమగు స్వర్గఫలబోధకకామ్యకర్మవిధాయకకూరాధ్వర్య
వాక్కులు సత్యములఁట యోహో యేమీ సంకరమిత్రుల పొగరుఁ

బోతువాఁత ? తాఁబట్టిన కుండేటికి మూఁడే కాళ్ళని వాదించుచు
 నుపనివదితిహాసపురాణమతములను దూషించుచున్నాఁ డీమాతరి
 పురుషుఁ డీసంకరమిశ్రి ? యుక్తి చెప్పుచున్నాఁడా వీనితాతయుక్తులు
 చెప్పి వీని వాద మఁడఁగదొక్కు కేవలద్వైతమతవై భవ ముక్తిం
 తయు స్థలపోయనేఁడా ? వేదములు విభజించిపురాణేతిహాసములను
 సకలలోకోపకారార్థమై యుపదేశించి ముముక్షువుకుఁ గైవల్యపదవి
 కరతామలకమగునట్లు బ్రహ్మసూత్రములఁ గావించి యద్వైత
 మతముం బ్రవర్తింపఁజేసిన వేదవ్యాసమహర్షి కూడ వేదవాక్య
 తాత్పర్య మెఱుఁగఁడని తృణీకరించిన క్రూరక్రతుకర్మవ్యసనపర
 ధూర్తమిశ్రుల నేమనవలయును ? “అథాతో ధర్మ జిజ్ఞాసా” అని
 లోకీకవస్తుధర్మ మెఱిగించి యాయుర్వేదతత్త్వ మెఱిగి యాధి
 వ్యాధుల మాన్చుకొను నుపాయము స్లోకులందఱు నైలిసికొని నిద్రా
 హారవిహారముల న్నియమించుకొని హాయిగాఁ దమబ్రతుకు గడపు
 కొనుటకై శ్రుతిచోదితకర్మముని మిషవెట్టిన న్నాని తిన్నగా నియమ
 ముల ననుసరించి తమబ్రతు కారోగ్యముగాఁ బొడిగించుకొననేరరని
 జనులకు “పూర్వజన్మకృతంపాపం వ్యాధిరూపేణ బాధతే, తచ్ఛాంతి
 రౌషధై ర్దానైర్జపహామాదిభి స్సదా” అనుతీరుగాఁ బూర్వ
 మీమాంసాశాస్త్రమును సర్వజ్ఞుఁడుం బరమకారుణికుఁడైనదై మిని
 యుపదేశించెను. పూర్వమీమాంస యనఁగా సాధనచతుష్టయ
 సంపన్నులగు ముముక్షువు లాచరింపఁదగిన పారలౌకికకృత్యముల
 విధించుశాస్త్రము. వ్యాసముని “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అని
 యుపదేశించె నిట్లు తెలిసికొను ప్రజ్ఞలేమి స్మిశ్రులు “మూఢః పర
 బ్రత్యయనేయబుద్ధిః” అనుతీరుగాఁ దనుగన్న తల్లిదండ్రు లెవ్వరో
 శ్రుతివాక్యతాత్పర్యముంబట్టి తెలిసికొననా మిశ్రులు లేక తన
 యిరుగుపొరుగు పామరవాక్యతాత్పర్యముంబట్టి తెలిసికొన్నాఁడో ?

న్యాయాభియోగశూన్య లద్వైతవాదు లనుచున్నాఁడే? తా నేన్యాయముంబట్టి తనతలిదండ్రుల నెలిసికొనఁగలఁడో? ప్రత్యక్షాది ప్రమాణముల నెట్లు తన తలిదండ్రుల న్నాధింపఁగలఁడో? తనపుట్టుక సంగతియే తాను సప్రమాణముగా నిర్దేశింపఁజాలని గర్వవర్తతా రూఢమిశ్రు లుపనిష్కృతఖండన మొనరింప సాహించుట కొండ న్దగరు ఢీకొనుటకదా? కోళ్ళు తోలుమన్నఁ గోటలోని సంగతులు చర్చించునట్లు పూర్వమిమాంసాశాస్త్రముం బ్రతిపాదించు జైమిని సూత్రముల నివరించుటమాని తానుగాని తనతాతలుగాని కలయైనఁ గనుఁగొనని యుపనిషత్సతము చర్చించుచుండెనా! హా! యీమిశ్రుఁ డెంతఘోరు? బ్రహ్మముతో నొక్కటిగా నవిద్య చేరియున్నదట- కాబట్టి బ్రహ్మమునుండి యవిద్యతో సివేయఁబడశక్యముకాదట- యేమీ మిశ్రుల విపరీతపు తెల్విపొగరు? తనవీఁపే తా నెఱుఁగని మిశ్రుఁడు కేవల మలౌకిక మచుంబిత మతీంద్రియమగు బ్రహ్మము నూర్చి తా నెఱిగిన యజ్ఞాయుధములు చేట రోలు రోకలితెడ్డుల కంటఁ జూపినఁ జేయుచున్నాఁడు.

“అల్పవిద్వాంసుడే యాక్షేపణకు పెద్ద” అనుకవివాక్య మీదేవానాంప్రియునెడ నెంత నిజమయ్యెను? ఋక్కు మానసిక కర్మము యజుస్సు కాయికకర్మము సామము వాక్కర్మము కనుక మనోవాక్కాయములు మూఁడు నింద్రియవికారములు న్నార్యాత్మక ములే- యత్పత్తిస్థితినాశవత్తులే- యనిత్యములే కావున స్వప్న కార్యములవలె మిథ్యలే- మఱియును మనోవాక్కాయకర్మసాక్షి నిత్యసత్యోపవర్గకారణకేవలనిర్గుణాద్వైతపరమాత్మయొక్క యునికి నొప్పక తీఱదుగా? “యజ్ఞేన స్వర్గమకురుతే” యజ్ఞకర్మము చేత స్వర్గముం బుట్టించినాఁడని కదా యర్థము- స్వర్గ మతీంద్రి యమా? యింద్రియగోచరమగు పదార్థమా? అవాఙ్మనసగోచరము

స్వర్గమయ్యెనినేనిఁ ద్రికరణసామ్య మెట్లగును? స్వర్గముయజ్ఞముచేత
 జేయఁబడినపుడు కార్యముగాకతీరదుగదా? యజ్ఞము సాధనము.
 స్వర్గము సాధ్యము. యజమానుఁడు సాధకుఁడు. కాఁబట్టి యజ
 మానుఁడు యజ్ఞమును సహజసత్యవస్తువులు రెండున్నపుడుమూఁడవ
 వస్తువయిన యపూర్వస్వర్గవస్తువు దంపతులవల్ల సంతానమువలెఁ
 బుట్టింపఁబడుచున్నది. పాంచభౌతికోపాధితో నుండిననాని మఱియు
 దేహధారియై యజమానుఁ డుండకతీరదు. సచేతనులగు యజమాన
 దంపతులచేతనమగు యజ్ఞకర్మముచేత బుట్టించుసంతానయావమగు
 స్వర్గముకూడ సచేతనము కాకమానదుగా? పాంచభౌతిక దేహ
 ధారి కాకతీరదు. పాంచభౌతిక జగదతీతాపూర్వఫలము స్వర్గమనెడు
 ద్వైతు లేమి యిట్లు పప్పులోఁ గాలు వేసిరి? దేహమువలన
 దేహము కలుగునుగాని యశరీముచేత శరీర మెట్లు కల్పించఁ
 బడును? కాఁబట్టి యశరీరస్వర్గఫలము న్గనుయజమానుఁడుకూడ
 నశరీరుఁడు కాకతీరనపుడు ద్వైతవాదమునకు నీశ్చధార విడువ
 వలయును. “సతోఽసన్నజాయతేఽసతః సన్నజాయతే” (నాసతో
 విద్యతే థావో నాభావో విద్యతేసతః) అను లోకజ్ఞానమించుకయైన
 లేక ద్వైతు లాహి యొంత దివాంధులై లోకబాంధవులగు నుపని
 వత్తేజము న్గనఁజాలకున్నారు. బ్రహ్మతో నెడతెగ కెప్పుడు నీవిద్య
 యున్నది కాఁబట్టి బ్రహ్మనుఁడి యవిద్య పెఱికివేయఁబడదుగావున
 మోక్షము లభించనేరదట. యేమిద్వైతులభ్రాంతి. పూర్వ
 మీమాంసాసూత్రముల కీట్లు లవకతవక వ్యాఖ్యానమొనర్చిన
 మిశ్రులు తనమీన దానినీడతో నెడతెగకుండుటచేత శుద్ధశరీరులు
 కాకుంటచేతనే సంకరులు మిశ్రియని పిల్వబడుట కొప్పుకున్నా రతని
 శరీరమువలె నద్దానినీడకూడ వాస్తవమేయనుకొని తనశరీరమును
 గూర్చి చింతించినపుఁజెల్ల దానినీడనుగూర్చి చింతించుచున్నాఁడు.

మఱి యానీడతోఁ దనశరీరమున కెంతమాత్రము వాస్తవసంబంధము లేదని నిశ్చయింపలే కొకప్పుడానీడ తన శరీరప్రతిబింబమా లేక తనశరీరమానీడయొక్క ప్రతిబింబమా యనికాని మఱి తన శరీర ప్రతిబింబ మొకవాస్తవమగు దయ్య మని కాని బ్రమకూడఁ బడుట చేతనేకాఁబోలు నీదేవానాంప్రియుఁడు “ఇంద్రాయానుబూహి”-అని మహాకల్పానుకృత మృషాజేవతలతోఁ బిచ్చివాఁడు దయ్యములతో వలె వ్యవహరించుచుఁ దననీడకుఁ దనశరీరమునకు న్నలసంబంధము కేవలము భ్రాంతికల్పితమని తెలియకున్నాఁడు. వాస్తవజీవాత్మకుఁ దైన దనకుఁ ఎట్లు తనశరీరమునకుఁ దచ్చాయ మిథ్యాప్రతి బింబమా , యట్లే వాస్తవమగు బ్రహ్మమునకు మిథ్యయగు జగదాకృతావిద్య ప్రతిబింబమని తెలిసికొనలే కద్దమునఁ దననీడతోఁ బోరాడు పిచ్చుక యగుచున్నాఁడేమి ద్వైతసంకరమిశ్రి ?

బ్రహ్మవి దృష్ట్యైవభవతి-అహం బ్రహ్మస్మి-మాయామాత్ర మిదం విశ్వ మద్వైతం పరమార్థతః” అను నుపనిషద్వాక్యవిచారణ కధికారి సాధనచతుష్టయసంపన్నుఁడగుముముక్షువు కాని, యహంకార మమకారాత్మకసంసారబద్ధుఁడై మిథ్యావిషయ సుఖభోగతత్పరుఁడై యసంభవగగనారవిందసదృశస్వర్గఫలాపేక్షుఁడగు ‘కామ్యకర్మబద్ధుఁ డగు మిశ్రివంటి ద్వైతమతావలంబుఁ డించుకయు న్దగడు తగడు ఆహా! తననీడ యెట్లు కేవల మిథ్యయో యట్లే తనమనోవాక్కాయ కర్మప్రవృత్తి హేతువగు ప్రత్యక్షభౌతికజగమంతయును మఱియులేని పోని పిచ్చిపిచ్చి యధ్వరకర్మముల నిర్విధిందు ఘుణాక్షరసదృశకర్మ కాండమును మఱియుం బడరానిపాట్లుపడి కేవలస్వార్థపరత నాసించు స్వర్గఫలముగూడ నట్లే శశవిషాణమువలె ఖండమావులతీరున స్వప్న వస్తువులవలె మద్యవికారమువలె వ్యర్థశబ్దస్వరూపములుంగేవలాసం భవములుం గల్గులుగాని వాస్తవము లెంతమాత్రము . న్నానని ఘోర

సంసారాంధకారనిర్మగుండగు ద్వైతి “పిల్ల కాకి కేమి తెలియునురా
 యుండవిల్లిదెబ్బ”యన్నట్లు నమాలవంటి త్రయీవిద్య కొంతనేర్చు
 కొని తెలిసీ తెలియక జ్ఞాపలవదుర్విదగుడై యుపనిషద్విద్య స్థూల
 నాదుట యొకవింతకాదు - సర్వజనసములు సర్వభూతదయాపరులు
 నిత్యసంతుష్టులగు నుపనిషద్విద్యాపారంగతులగు నద్వైతులు
 న్యాయాభియోగశూన్యులై భ్రాంతులై పేలెదరట యాహాయేమి
 సంకరబీజ ద్వైతారూఢమిశ్రుల సాహసము? దివ్యనంటు
 మిడతవలై భ్రాంతుడై వ్యర్థముగాఁగామ్యక రాగ్ని నాత్మహింసకావించు
 కొనుచున్నాఁడీ ద్వైతమతావలంబుఁ డీగృహ స్థీయజమానుఁ డీవృథా
 మిథ్యాసంసారమోహపాశబద్ధుఁ డీసంకరమిశ్ర. అన్నిపాములు
 తలలెత్తిన హసపాముకూడఁ దల యెత్తె నన్నట్లు జగద్గురు శంకరా
 చార్యాదిపరమహంసలు గ్రంథనిర్మాణము న్నూచి, తా చేయఁగా
 శబ్దజ్ఞానమైనదిన్నఁగాలేని మిశ్రకూడ నొకగ్రంథకర్తయై యుపనిష
 త్స్వరాణేతిహాసమతములం బ్రువ్వతిట్లెనాని “యనిపించుకొనుట యత్త
 గారా నీస్వభావమా”యన్నట్లు పడ్డితో మాఱు కుడువవలసివచ్చు
 నేమో యెఱుఁగలేడయ్యెన్లదా? కనికర ముపనిషద్వాదులు న్యాయ
 మరయఁజాలరట? “సవిద్యత ఇత్యవిద్యా - విదభావే, విద్యత ఇతి
 విద్యా”అనుటంబట్టి వాస్తవమైనదివిద్య - వాస్తవముకాని దవిద్య
 యని మిశ్ర తెలియఁడా? చీకటి నల్లగానున్నదను బాలునివాక్యము
 వంటిదే “బ్రహ్మణితుసహవస్థానాదవిరుద్ధావిద్యానతేనోచ్ఛేత్తుం
 శక్యా”అని యసందర్భముగా శబ్దజ్ఞానమైన నెఱుఁగఁజాలని మిశ్రుల
 యెడ వైయాకరణఖసూచి శబ్దము సార్థకమయ్యెను. ఆతీంద్రియ
 ద్రవ్యలయిన మహర్షు లేయద్దేశముతో నేవాక్యమును బ్రయోగిం
 చిరో - వ్యాసాదిమహర్షి తాత్పర్య మిట్లుండు నేమోయనిమాత్రము
 ప్రాకృతు లూహింపవచ్చునుగాని “ఇదమిత్థమ్” అనిశ్రుతిస్మృత్యర్థ

మును సంసారాంధకాశనిర్మగులగు మిశ్రాదిప్రాకృతజనులు నిర్ణయింప నెంతమాత్రమును సమర్థులు కారు కారు. “ఇథం వుణ్యమిదం పాప మిత్యే తస్మి శ్చదన్వయే, ఆచందాలం మనుష్యాణామల్పంశాస్త్రప్రయోజనమ్” ఇది వుణ్యము మఱి యిది పాపము నని గుఱుతెఱుఁగుటకు మనుష్యులసంభటికిని సహజజ్ఞానమే చాలును. శాస్త్రముతోఁ బనిలేనే లేదు. తనుగొట్టుట తనకుబాధయని తెలిసినవానికిఁ బశువునెఱుకుట కాపశువు లొప్పుకొనవని తెలియదా ? తెలిసినప్పటికి స్వాధికారత న్నూర్తిలై హింసావ్యసనపరులై యెరుఱు

నొప్పించుట కలవడిన మొండిమనుష్యులు విధ్యుక్తమని చేతికిఁబొంగిన మేఁక మొదలగు పేదజంతువుల న్బలిజేసి దేవతానై వేద్యము ప్రసాదమని మాంసాశనమునఁ గ్రొవ్వచుఁ దా మాచరించు హింస విధిచోదితమని శ్రుతుల కపార్థము చేయరాదు. సర్వప్రాణ్యుపకారపరులగు మునులు “అహింసాకరమోక్షార్థః” అనియే శ్రుతి తాత్పర్యమును స్మృతిముఖమున వెల్లడించిరి. “అహింసాపరమోధర్మః”

అనుట నా స్తికమత మఁట “బ్రాహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే” అను సున్నాలపన్నములోఁ బ్రతిపాదింకఁబడిన సింహవ్యాఘ్రాదిపశువుల న్గర్హ్యుకొన వెఱచి పేదమేఁకలమెడలం బిసుకుధూర్తయాజుల దౌర్జన్యమి”స్సీసీ- ఎండిపోయినయెముక న్దిననుంకించి కుక్క యాయెముక న్గొఱకుచుఁ దనదొడల న్గారుచున్న తననెత్తు తాయెముక నుండి వచ్చుచున్నదని భ్రమించి తననెత్తుటే తాజాఱు చానందించు తీరున మఱియుం దనబొటమనవ్రేలు చీకుకొనునర్భకులవలెఁ దా నేర్పర్చుకొన్న తనకల్ల తెల్విప్రమాణముచేత సత్యమునైలిసికొనుచున్నాననుకొనుచు పశుహింస విధ్యుక్తమని యుక్తులన్వేదించు శ్రోత్రియమున్యనిం బశువుగాబంధించి క్రతువాటికకుఁ దెచ్చిసప్సదుగాని “అహింసాపరమోధర్మః” అనుస్మృతి కర్థము బోధకడఁగలదా ?

“యన్మనురవద త్తద్యేవ జమ్” అనుశ్రుతియును “వైదికైః స్మర్ష మాణత్వాత్తత్పరిగ్రహ దార్ధ్యతః, సంభావ్య వేదమూలత్వాత్ స్మృతీ నాం వేదమూలతా” అను శిష్టవాక్యముంబట్టియు “అతఃస్మృతయః ప్రమాణ మితి సిద్ధమ్” అని “వేదాః ప్రమాణమ్” అను విధమున సంగీకరించి సిద్ధాంతముచేసిన పూర్వమిమాంసావండితమ్మన్యులు “కత్త్రైః పుష్పైః పాయసేన విష్ణుమభ్యర్చయే ద్విజః, యజ్ఞేషుయః కశూన్ హన్తి సనూనం సరకం వ్రజేత్” అను మనుస్మృతిం బాటిం చక మాంసాశనవ్యసనధూర్తశ్రోత్రియులు కశుహింస విధిచోదిత మని క్రూరచండాలకృత్య మాచరించి కోరి తాము చెడి యితరుల న్నూడఁ చెఱచి నిరయగాము లగుట యెంతఘోర కలికాల దుష్ట చేషితమో?

“యాపదేకం శ్రుతౌకర్మ స్మృతౌచాన్య త్ప్రతీయతే, తావత్త యోర్విరుద్ధత్వే శ్రౌతానుష్ఠాన మితవ్యతే- తేనఫలితోఽప్రపామాణ్యం శ్రుతివిరుద్ధానాం స్మృతినామితి సిద్ధమ్” అని యిట్లు తుద కేమి వైదికమ్మన్యమిశ్రి తన నైయామికయుక్తి న్దున్నుమన్నాఁడు? వేదాంగములన్నియును స్మృతులేకదా? స్మృతులచేత న్దవప్రశ్నుల తాత్పర్యము నిర్ణయింప శక్యముకాదుగదా? శ్రుతిస్మృతివాక్య ములయొక్క విషమవిరుద్ధార్థములన్నూడ సాధించుటకు స్మృతులే సాధనములుకదా? ప్రమాణప్రమేయములవంటి శ్రుతిస్మృతులుకారణ కార్యములతీరున వస్తు భేద మెంతమాత్రము లేకున్నవని యెఱుఁగ డెంతభ్రాంతుఁ డీద్వైతశ్రోత్రియమ్మన్యుఁడు? కారణకార్యములు రెండును భ్రాంతిచిత్తునకు రెండుపదార్థములుగాఁ దోఁచును, దృగ్దృ శ్యములగు చూపును వెల్లిడియును నిక్కముగా భిన్నపదార్థ ములు కానేరవు- నామరూపము లారోపితములుగాని వాస్తవము లగునా? సూర్యబింబమునకును మఱి యాసూర్యకిరణముఁనగవచ్చు

- సూర్యప్రకాశమునకును మఱి యాసూర్యనింబ సూర్యకిరణములను
 రెండింటిని జూచుదృక్కునకు మఱి యాదృక్కునలద్రవ్యకు వస్తుభేద
 మున్నదను తార్కికమృన్యః డీమీమాంసదర్శనరూఢుఁడెంత భ్రాం
 తుఁడో? కరస్పరభిన్నవస్తువులు తేజస్తిమిరములవలె నశ్వోస్యై గాహ
 కములగుటెట్లు? శరీరమునకును శరీరావయవములకును వస్తుభేదము
 న్నిరూపించు తార్కిక పశువులు ద్వైతశ్రోత్రియమృన్యలు వేదశరీరము
 నకు వేదశరీరావయవములగు శిక్షావ్యాకరణచ్చందోజ్యోతిషశాస్త్ర
 కల్పము లనుస్మృతులకును వస్తుభేదము గణించి నోటికివచ్చినట్లు
 వాగుచుఁ జేతికివచ్చినట్లు వ్రాయుచుఁ గేవల స్వార్థవరులై కూళతై
 క్రతుమిషం బశుహింసకావించుచు సర్వభూతదయను హెచ్చరించు
 వృద్ధమనుస్మృతిని గ్రుడ్లు పిల్లను వెక్కిరించునట్లు “నిహింస్యా త్సర్వ
 భూతాని- అహింసా పరమోధర్మః” అను శ్రుతిస్మృతులన్నిరసించు
 చున్నారు- సమృద్ధిదఘోషవలె నఖండశబ్దమాత్రమగు శ్రుతికిఁ బ్రకృతి
 ప్రత్యయము లేర్పర్చి సార్థకమొనర్చిన స్మృతిశ్రుతికిఁ దల్లివంటిది- మఱి
 యును స్మృతి వేదమాత ప్రతిబంబమువంటిది. ప్రతిబింబస్వరూపమగు
 స్మృతి బుద్ధిపఁటిది- శ్రుతి యాత్మవంటిది- బుద్ధియనుగుణముం
 బట్టియే యాత్మ ప్రతిపాదించఁబడును. స్మృతి క్రకృతి- శ్రుతి పురు
 షుఁడు- స్మృతిశక్తి- శ్రుతి శివుఁడు “గుణగుణీనో రభేదః” అని
 నైయామికుఁడొప్పుకొనకతీతదుకనుకనే “ద్రవ్యగుణాదీన ప్రపదార్థ
 ములను- ప్రమాణప్రమేయాది షోషశపదార్థములను బాహరబోధకై
 మొదట నుపక్రమించి “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అని బాలు
 రుకై కర్మపరముగా శ్రుతిని వివరించి ప్రాథులకుఁ గేవలద్వైత
 బ్రహ్మకరమని నిరూపించి విరమించెను- సాంఖ్యయోగ న్యాయ
 వైశేషిక పూర్వమీమాంసాశాస్త్రము లుపాసనాసౌలభ్యమునకై
 కర్మకాండచే ద్వైతమును బ్రతిపాదించెను. మఱి యుత్తర

మీమాంసాశాస్త్రము నిత్యసంతుష్టిరక్షకై జ్ఞానకాండచే నద్వైతముం బ్రతిపాదించెను.

“నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణి విధీయన్తే” అనుటచేత భూత హింసాకరములైన యాధ్వర్యవక్ర్మములు మూర్ఖజనులకు మాత్రమే యుద్దిష్టమయ్యెనుగాని ప్రజ్ఞులకు సర్వభూతదయును బోధించు శేవ లోపనిషద్వైతమునే బోధించు సర్వలోక బాంధవి మానవధర్మశాస్త్ర ప్రకాశము నధ్వర్యవైదికమృన్మదీవాంధమీమిశ్రిత గణికకున్నం బర మార్థమగు నుకనినత్సార్యకాంతి కొకలోకమా? శబ్దమయవేదశరీర మపౌరుషేయచిసీయునిత్యమనియునొప్పకొనుచున్నద్వైతివేదశరీరావ యవములగు శిక్షాదిస్మృతులు పౌరుషేయములుకనుక వేదశరీరము వలె ప్రమాణములు కావచ్చున్నాడే? నామరూపభేదమాత్రమే గాని సముద్రమునకుఁ దరంగములకువలె వేదమునకు వేదాంగము లగుస్మృతులకు నస్తుభేదము లేదుగా? శరీరమునకుం ద్వర్చక్షుశ్రోత్ర జిహ్వఘ్రాణాద్యవయవములకు నస్తుభేదము లేనలేదు. దేహాంత ర్భూతములే యింద్రియములగునట్లు శుత్యంతర్భూతములే స్మృతులు. గుణము గ్రాహకము ద్రవ్యము గ్రాహ్యము. బుద్ధిగుణము గ్రాహక మార్థ ద్రవ్యము గ్రాహ్యము “యజ్ఞేన స్వర్గమకురుత” “యజ్ఞోవై విష్ణుః” అను శ్రుతుల కర్థము వేదాంగ మనఁబడు నిరుక్తి యను స్మృతిచేతనే నిర్ణయింపఁబడెను. దృక్కుంబట్టి దృశ్యము “ప్రమితి విషయాః పదార్థాః” అనుటచేత యథార్థబుద్ధిచేత గ్రహింపఁబడునవి పదార్థములుగను స్వర్గఫలము సాధ్యము యజ్ఞకర్మము సాధనము. యజ్ఞసాధనము తాకికము సాధ్యస్వర్గఫల మపూర్వ మతాకికము. యజ్ఞసాధనము ప్రత్యక్షము. సాధ్యస్వర్గమ ప్రత్యక్ష మనుమానైక గమ్యము. చేతివెన్నముద్ద పాటవైచి చేయినాకుకొను వెంగలివలె కోరి బురదలోఁ బడి యొడలుకడుగుకొను నవివేకివలె స్వయం

ప్రకాశుడగు వేదపురుషునకు శిక్షాద్యవయవములు కల్పించి నిత్యా
 పౌరుషేయశబ్దబ్రహ్మము స్థల్పితాధ్వరక్రియాకలాపముచేత శశవిషా
 ణమువలె నామమాత్రప్రసిద్ధుడుగు తేనిపోని స్వర్గ మనుగగనారవింద
 మాఘాణింపఁదలఁచు భ్రాంతద్వైతమతావలంబనతత్పరశోత్రియ
 మ్మున్య లెంత జేవానాంప్రియలో? . తను యాఁకలిం దీర్చుకొను
 టకై మేఁకలు మొదలగుపసులం జంపి యీవైదికమ్మున్యలు తిన్న
 న్గొంతనముగాని యేమో పిచ్చిపిచ్చికూఁతలు గూయుచు వ్యర్థ
 ముగా నెఱుకలు వస్త్రముల న్గొఱకునట్లు పాములుం దేళ్ళు బాధించు
 తీరున క్రూరప్రవర్తనముచేత జంతుహింసకావించుచుఁ దమక్రూర
 వ్యర్థధూర్తచేష్టితములు విధ్యుక్తధర్మము లనుచు సర్వభూతదయా
 పరులు సర్వవాణ్యపకారపరాయణులు “సర్వం విష్ణుమయం జగత్”
 అను నిత్యసత్యజ్ఞానానందతన్మయులు నద్వైతమూర్తులగు పరమ
 భాగవతుల నలంచుచుంట యెంతఘోరకలికాలచేష్టితమో? జంతు
 వులం బోషింపఁదగిన పాలు నేయి ధాన్యాదులను వ్యర్థముగా నగ్గి
 బుగ్గి పాత్రేయుచు తెలిసీతెలియ కేమేమో ప్రలపించుచుఁ జేతికి
 లొంగిన మేఁకలు మొదలగుసాధుజంతువుల నోడ్మక్కుచెవుల నూసి
 చంపి “ఇంద్రాయానుబూహి” యని బీకరధ్వనులొనర్చు క్రూర
 క్రతుకర్మముల స్వార్థైకపరత్వముం బ్రోత్సహించు వైదికపిశాచములం
 బాటఁదొలఁ దగినసాధన మోర్పు తప్పఁ బరమభాగవతుల కింకెద్ది?
 స్వభావముగా మాంసాహారమునఁ గాని బ్రతుకఁజాలని జంతువులు
 చేయుహింసమాత్రమే వైధేయహింస యనంబడి హింసగా శ్రుతి
 స్మృతులచేతఁ బరిగణింపఁబడలేదు. కేవల శాఖాహారమున హాయిగా
 బ్రతుకఁగలమనుష్యు లధ్వరమిషచేఁ జేయుపశుహింస వైధేయహింస
 యని మాంసాశనవ్యసనపరులగు క్రూరమాంసవులు శ్రుతులకప్రార్థము

చేయరాదు. మనుష్యు లేమివచేతనై నవృత్తికిం బశుహింస చేయ రాదనియే మన్వాదియులు చాటుచున్నారు.

“బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణ మాలభతే” అని సున్నాలపన్నము నందుఁ జెప్పఁబడిన మనుష్యాదిపశులనన్నింటినిం దలంపుచేత మాత్రమే దేవతలకు మానిసికయజ్ఞము న్దలపెట్టుయజమానుఁడు నివేదన మొనరించవలసిదనియే శ్రౌతాదిస్మృతి తాత్పర్యము. మఱియుఁ బ్రత్యక్షమైన స్వర్గమును గనుఁగొంటకై జంతుసంతృప్తి కరములగు పన్నపానములను వ్యర్థముగాఁ జర్వరములేనివాఁడు సులోచనములతోఁ జూచునట్లు యజ్ఞముచేయ నవసరములేదు. స్వర్గ మప్రత్యక్షమైనపుడు న్నగ్నివాఁడు సులోచనములు తగిలించుకొన్నట్లు స్వర్గము న్గూటకై యజ్ఞ మొనరింప నవసరములేదు. కాబట్టి శ్రౌత క్రియాకలాపమంతయును ఒకబంధనన్యాయమువలెఁ గేవలము మూర్ఖ పద్ధతియేగాని యెంతమాత్రము నివేకకృత్యము కానేకాదు. “అశరీర మాత్మా” అనుటచేత నిందఁడు కేవల తేజోమూర్తిగాని పాంచభౌతికమూర్తి కాకుండుటచేతనే నానాదేశములం దొక ముహూర్తమున జరుపుయజ్ఞము లన్నియును కేవల మానసికము లగుటచేతనే మంచితలంపను హవిస్సును భుజింపఁగల్గెను. కాబట్టి యశరీరులగు నిందాదిదేవతలకై యశరీరములగు నాంతరంగిక యజ్ఞములే చేయవలయునుగాని బాహ్యయజ్ఞములు చేయఁగూడ దనియే శ్రౌతముయొక్క ముఖ్యతాత్పర్యము. మఱియును శ్రౌత స్మార్తకర్మములన్నియును బ్రతిమాన్వనమువలె నోనమాల యక్కరముల తీరున కేవల మందబుద్ధుఁగు పశుప్రాయులకై యేర్పడి నవికాని వివేకవంతులగు మనుష్యుల కెంతమాత్రము న్నాదు. దండ ధారణము పశువునుగూర్చిగాని మనుష్యునిగూర్చి కానేకాదు. ఏమాత్రమైనను వస్తువివేకముకలిగి తన పర యనుకొను తెల్విగలిగి

తన కష్టసుఖముఁ పంటివే యితరప్రాణుల కష్టసుఖములని తెలిసికొనఁ గలవారే మనుష్యు లనందగినవారు. పరులకష్టసుఖము లాలోచించక కేవల స్వార్థపరతచేతఁ దాము వేదశాస్త్రవేత్తలమని దంభముచూపు మనుష్యులు రాక్షసులకన్నం బశువులకన్నం బిశాచములకన్న మిక్కిలి హేయులు హేయులు.

“సోమేనయజేతేతి సోమశబ్దో లతా వచః” సోమ మనఁగా యొకవిధమైన లత యని పూర్వుల యభిప్రాయమని నమ్ముకొని మిశ్ర “సోమేన యజేత” అను శ్రుతికి మదకరమైన యొకతీఁగెను నూటి యది దేవతానివేదనముకావించి యజమానుఁ డామద్య పానముచేత మత్తుఁడై యొడలుమఱిది యల్లాసముగాఁ ద్రుళ్ళుచుఁ దా నివేదించిన సోమలతారసపానముచేత దేవతలుకూడఁ దనవలె మత్తైక్కి యల్లాసమున యజమానునికోర్కె లిచ్చెద రని పామరుల వలె శ్రుతి కపార్థము చేయుచుఁ దనవంటిపామరులచేతఁ గా వేద వేత్త పని విఱ్ఱవీఁగుచుఁ జేతికివచ్చినట్లు తనకుఁ దెలిసీ తెలియని యేదోభాషను సాక్షాత్తనునకొని వ్యాఖ్యాసహాసముగా నానె నాడు “సోమేన యజేత” అను శ్రుతియందలి సోమశబ్దమునకు సోముఁ డనఁ జంద్రుఁడు “చంద్రమా మనః” అనుటచేత చంద్రుని తత్త్వము మనస్సు కాఁబట్టి యజమానుఁడు తన మనస్సును శోధించు కొని విశుద్ధాంతఃకరుణుఁడు కావలసినదనియే “సోమేన యజేత” అను శ్రుతికిఁ బాడితుఁడు చెప్పఁదగినయర్థము మఱియును “అగ్ని ఘోమీయం పశుమాలభేత” అను శ్రుతియందలి కశశబ్దమునకు యజమానుఁ డని యర్థముగాని మేఁక మొదలగుజంతువు కానేకాదు. అగ్ని యనఁగాఁ గోర్కె గాని యగ్ని కా నేకాదు. ఆలభేత యనఁగాఁ బ్రవర్తింపఁజేయుట యర్థము గాని చంపుట కా నేకాదు. కాఁబట్టి “అగ్ని ఘోమీయం పశుమాలభేత” అను శ్రుతియొక్క తాత్పర్యము

యజమానుఁడు తనయంతరంగమాను నిర్మలముకావించుకొని తాకోప
 కారముగాఁ దనబ్రతుకును గడపుకొనవలసినదనియే... వండిత
 మ్మన్యుఁడు క్రూరస్వభావుఁడు జ్ఞానలవదుద్విదగ్ధుఁడు మిశ్రివంటి
 దుర్జనుఁడు తప్ప నిక్కముగాఁ బండితుఁ డెవ్వఁడును మద్యపానము
 (సోమపానము) చేయవలసినదనికాని మేఁక మొదలగుజంతులం బంపి
 దేవతలపేరు చెప్పి తిని క్రొవ్వు మనిగాని యెంతమాత్రమును
 “అగ్నిహోమియం పశుమాలభేత” అను శ్రుతికి యెల్లమ్మజాతర
 వంటి యున్నత్ర కూరకర్మపరమగు శాత్పర్ణముం జెప్పనేచెప్పఁడు.
 శబ్దము లేనేలేదు కాబట్టి మనుష్యులు విని యుచ్చరింపఁగలశబ్దము
 నిశ్చయముగా “అగ్నిహోమియం పశుమాలభేత” అనునది యథార్థ
 వేదశబ్దము కానేకాదు. అద్దమునఁ బ్రతిఫలించు వండు నందుకొనఁ
 గే ల్పొచ్చుచు నవివేకివలె . నీలోకమునఁ బ్రతిఫలించుశబ్దబ్రహ్మమును
 గ్రహింపఁగల్గితినని నోటికివచ్చినట్లు పిచ్చికూతలుగూయుచుఁ జేతికి
 పచ్చిన ట్లసందర్భముగా వ్రాయుచుం గ్రూరకర్మలకుం బూని తాఁ
 జెడి యొరులఁ జెఱచు శ్రోత్రియమ్మన్యులు రాజశాసనముచేతఁగాని
 తిన్నఁబడరు తిన్నఁబడరు. “ఏతానివై దశయజ్ఞాయథాని” అని చేట
 తెడ్డు మొదలగుపనిచూట్లును యుద్ధసాధనములకు న్దగినపేరగు
 నాయుధశబ్దము లాక్షణికముగాఁ బ్రయోగింపఁబడినపుడు “పశుః”
 అను శబ్దము శాఖాహారవిశేషమని యేల లక్షణార్థము చెప్పరాదో?
 “పశుమాలభేత” మేఁకను జంపవలయుననుటకుబదులుగా ఆకేలిఁ
 దీర్చి సంతృప్తియనుస్వర్గసుఖమునిచ్చుటకై యాకలిస్పాధకడువాఁడు
 ఫలాహారముచేసికొనవలయునని “పశుమాలభేత” యను శ్రుతికి
 లాక్షణికార్థమాను శ్రోత్రియమ్మన్యుఁ డేలచేసికొనరాదో? వేదములు
 వేదాంగములును మొత్తముపై సకలజగదుపకారకములై నిద్రాహార

విహారసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనఁగల యుపదేశమునే చేయుచున్నవి. కాని లోకాతీతగగనారవిందప్రాయస్వర్గమును సాధించుకొనుచుని యెంతమాత్రమును పిచ్చిచేష్టలను జెప్పనేచెప్పలేదు. స్వార్థకురథూర్త శోత్రియత్మన్యులు పామరులనొసపుచ్చి సుఖువుగా నై హిశభోగములం దామంకఱికంటె నెక్కువగా ననుభవింకఁగా శశవిశాణగగనాద్భుతవిందస్వర్గము నొసరించుచు వేదశాస్త్రములకు విపరీతార్థముజేయుచున్నారు. ఏనాడుతూపములకైన నెవ్వ రెట్లు భావించుకొనెదరో మఱీసమ్మకముచేత నెట్లు తలంచుకొందురో యావిధముగా స్వర్గము స్ఫురించును. “యాదృశీభావనాయత సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ” అనుతీరుగా నామరూపములకెల్ల ముఖ్యము గౌణార్థముల నెవ్వరికిఁ దోచినట్లు వారు గ్రహించుచునహంకారమమకారదురభీమానముల చేత నేనుం గెట్లుండునో చెప్పఁగలముచు గుడ్డివారివలె ననందర్థ గ్రంథరచన కావించు వైదికమ్మన్యులు తాము చెడుటయేగాక కూళిలై సాధుజంతుహింస కావించుచున్నారు.

శాబ్దికక్రియాతత్త్వము

అష్టాదశవిద్యలు ననాదులే. జగముతోడివే యందులో నాల్గు వేదము లనఁగా జగత్కారణమగు నాదబ్రహ్మమే. ఆనాదబ్రహ్మమును శబ్దరూపాయంత్రమువలె సహజకండితుఁగు మొదటిఋషులనుకరించి యాత్మనికేఁ బ్రకృతిప్రత్యయములుదాతానుదాతాది స్వరములు పదములు వాక్యములుగా విభాగించి ప్రాకృతజనులకుపదేశించి జగమునందు మనుష్యులు హయగా పభీష్టసౌఖ్యము లందఁగల యుపాయమును జగమునందలి సకలపదార్థతత్త్వమును బోధించునట్లు శ్రుతుల కర్థము బోధించిరి. వేదశబ్దవిభాగమును మఱి యాశబ్దార్థమును సహజపాండిత్యమునఁ గొఱతవడినప్రాకృతజనులకు

బ్రతుకు తెరువు బోధించినటులు జగముతోనే సృష్టింపఁబడిరి కాని
 వారనుకరించినవేదశబ్దములు జగత్సృష్టికిఁ గారణమై జగముకంటె
 ముందుగా ననాదిగా వెలయుచున్న నాదబ్రహ్మమే జగము
 కార్యము నాదబ్రహ్మము కారణము జగము నాదబ్రహ్మము
 యొక్క వికృతస్వరూపము నాదబ్రహ్మమొక్కటియే నిర్వసత్వ
 పదార్థము నాదబ్రహ్మముయొక్క వికృతస్వరూపములే వేదములు
 వేదశాస్త్రములన్నియును నాదబ్రహ్మము సూక్ష్మము జగమును
 మఱియు సందలియట్టాదశవిద్యలన్నియును నాదబ్రహ్మముయొక్క
 క్షతబింబములు “ఏకమేవ ద్వితీయం బ్రహ్మ” అను శ్రుతివాక్య
 మొక్కటియే పరమార్థములను బోధించు సకలాట్టాదశవిద్యాసార
 భూతమయిన శబ్దబ్రహ్మముంబట్టి తొంటిగాను లుచ్చరించిన మొట్ట
 మొదటి యనుకృతవాక్యము తదనుకృతివిశేషములే తక్కిన యనం
 తములయిన యట్టాదశవిద్యాబోధకములగు శబ్దములన్నియును మఱి
 యును వైదికశబ్దమునకుఁ గాని తాకికశబ్దమునకుఁ గాని వాస్తవ
 ముగా నర్థనిర్దేశముపట్ల ముఖ్యము గౌణముగాను గౌణముముఖ్యము
 గానురూఢి యోగముగాను యోగము రూఢిగాను దేశకాలపాత్రాను
 సారముగా విధి యర్థవాదముగా నర్థవాదము విధిగాను భావనం
 బట్టియే యేజనము లెల్లయేశబ్దములను భారంబర్యముగా నేయే
 యర్థములందు వినియోగించుచున్నారో కనిపెట్టి యీశబ్దమున
 కిద్దియే యర్థ మని నిర్ణయింపఁదరముగాక ననంతవిధముల యుదాత్తా
 నుదాత్త శ్రుతిస్వరభేదములతోఁ బ్రతిక్షణ ముపాధిమారుదలంబట్టి
 మాటుచుంటచేత శబ్దార్థతత్త్వమును “ఇదమిత్థమ్” అని బ్రహ్మపదా
 ర్థమువలె తెలిసికొనుటకుఁ గాని తెలుపుటకుఁ గాని యేవారలకైన
 శక్యముకానేకాదు ఇది వైదికశబ్దమనియు నిద్ది తాకికశబ్దమనియు
 నీశబ్దమున కిద్ది యర్థమనియు నీయర్థముంబట్టి యిక్కర్థ మూచరించ

వలసినదనియు నిది విధి యనియు నిద్రి నిషేధ మనియును నోటికివచ్చి
 నట్లు వాగుచుఁ జేరికివచ్చినట్లెల్ల వ్రాయుచుఁ దెలిసీతెలియని మను
 ఘ్యులు వెఱ్ఱికుదిరినది రోఁకలి తేరా తలకుచుట్టుకొనెననన్న ట్లాకన
 మున మిద్దెలట్లు నవివేకదంతువులు మనుష్యులు తత్పమతేదంతువులు
 స్థాశ్ర కావు- కాఁబట్టి బ్రతుకుసౌఖ్యము లేనిపోనివిచ్చియాహాలు
 లేని తక్కినదంతువులవలె మానవదంతువులకు తేనేలేదు- తద్దినము
 కొని తెచ్చుకొన్నట్లు విధినిషేధ ద్వాండసకర్మమునుశ్రుతిస్మృతివిచార
 మునుడక్కినదంతువులవలెనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములతోహాయిగాఁ
 దనుబ్రతుకుఁ గడపుకొనఁదగినబుద్ధిసహజముగాలేని వాఁడాగ్ధ్యజీవు
 లీమనుష్యులు-శ్రుతులనియును స్మృతులనియు విధులనియు నిషేధము
 లనియును “శతాంధాః కూటం ప్రవిశన్తి” అనునీతిగా మూనాశ్శ
 ముచ్చట బ్రతుకులోఁ గోరికొరి సకఁజీవుఁడు న్నమముగా భగ
 వంతుఁడు సహజముగా నేర్పర్చినజీవితసౌఖ్యము జెడఁగొట్టుకొనుచు
 నూకదంపువలెఁ గొఱిమాలినచేష్టలుచేయు దద్దముంజూచుకొని
 వికారకడు సహంకారమమకారబద్ధులవలెఁ దమవన్నిసశ్రుతిస్మృతుల
 చేతఁ దమనీడఁ దాము చూచుకొని లేనిపోని చింతలపాత్రైనిద్రాహార
 విహారసౌఖ్యపాయము లరసికొనక సిక్కిముగా వ్యర్థసంసారమున
 దేవులాడుచున్నారు.

అగ్నిశబ్ద మొడుగయి వేదాధ్యయనముచేయుచు నగ్నివలె
 శుచిగానుంటచేత బాలునకు వర్తించునపుడు “అగ్నిర్మాణవకః”
 అని యగ్నిశబ్దమునకు లాక్షణికార్థము గొణము- కుటీయు వంటకట్టి
 యు న్నండించువేడి కగ్నిశబ్దము వాచనికార్థము ముఖ్యము- కాఁబట్టి
 ప్రతిశబ్దముయొక్క యర్థము భావనావశము- వాటియే శాస్త్రమైనను
 వివక్షామూలమే. కనుక నెవ్వరెవరిభావనననుసరించి వారువారు తమ
 యిచ్చానుసారముగా నామరూపాత్మక జగత్కార్యములన్నింటిని

గ్రహించి తమయాహ-చౌష్వస నానామరూపతత్త్వమున్నిర్ణయించు
కొని కర్మము లాచరించుచున్నారు. ఏనామరూపములతత్త్వ మెట్లు
న్నను వేదశాస్త్రప్రపత్తలగు మును లేతాత్పర్యముచేత నేకకర్మములు
విధించినను సకలవేదశాస్త్రములు మొత్తముసర్వజగదుపకారకయో
జకములే కావున దేశకాలపాతానుసారముగ మనుష్యులందఱును
బరస్పర్తపేమానురాగములతో నారోగ్యముగా హాయిగాఁ జిరకా
లముబ్రతుకఁదగినయుపాయములనే సర్వజ్ఞులును సకలభూతదయాపరు
లును నిఖిలజనసములగు మహర్షులందఱును బహువేదశాస్త్రముఖ
ముల ననాదిగా భూతభవిష్యద్వర్తమాన సమయోచితములుగా సకల
లోకోపకారమగువిధమునుమాత్రమే బోధించుచున్నారని యేమా
త్రపుబుద్ధిగలమనుష్యులైనను గ్రహించి మంచినదువడి న్నాము సుఖ
కడి తమతోడిపాటిజనుల స్సఖపెట్టుచుందురు. స్థూలసూక్ష్మదశాభేద
ములు తప్ప నామరూపముల కెద్దానికైనను మతేవిశేషములైనను
సహజముగా లేనేలేవు. వ్యక్తావ్యక్తదశాభేదములుతప్ప నామరూపా
త్మకజగమునఁ దక్కిన వర్ణభేదములన్నియును వాస్తవములు కానే
కావు. మనుకల్పితస్వత్వప్రపంచమువలె మిథ్యా భాంతికల్పితములే.

“అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమథ్యాని భారత, అవ్యక్తనిధ
నాన్యేవ కాతత్ర పరివేదనా” “యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్” “బ్రహ్మ
సత్యం జగన్మిథ్యా”. అను యథార్థవస్తుతత్త్వమెఱిగిన ఋషులు
దప్ప బ్రాకృతజనులందఱును భ్రాంతులే కావున మంత్రద్రవ్యలు కల్ప
రని తన్నుగన్నవా రున్నారని నమ్మకొనకతీరనిచందమున నమ్మ
వలసినదేగాని యామంత్రములే మనుష్యు లుచ్చరించు “ఇషేత్వో
క్షేత్వా” అను మంత్రశబ్దములని నిర్దేశించుటకుఁ బ్రమాణ మెద్దియును
లేనేలేదు. తనకుఁ దల్లికలదనుటకుఁ బ్రమాణమున్నది తనయునికిఁ
బ్రమాణము సహజముగా నాత్మానుభవమే ప్రమాణము. కాని

తనకుఁ దల్లి కలదనుకొనుట సహజానుభవసిద్ధప్రత్యక్షప్రమాణము లేనేలేదు. కాబట్టి వెనుకటిదానిఁ దలంచుకొని వెక్కిరివెక్కిడ్యే నన్నట్లు పరోక్షచింతచేయకే నడువడిచే హాయిగాఁదనబ్రతుకుగడవు కొనవచ్చునో యట్టి సకలజనసమ్మతముగు ప్రవర్తనముకలిగి వివేకి యొరులనున్నుఖపెట్టి తా సుఖపడుచు నిత్యసంతుష్టుడై సచ్చిదానంద తత్త్వమున లీనుడై సంసారబంధమునుండి తప్పించుకొని ప్రకృతి శంటక భ్రాంతినందకసర్వసముడై కపిలాదిమునులవలెగైవల్యానంద పదవి నోలలాడుచున్నాఁడు. దైవకృతములగు గ్రహచారవిశేషకార్య ములం బురుషప్రయత్నముచేత నడ్డఁ దరముకాదుగాని పురుషకార ముం బురుషప్రయత్నముచేత స్వాధీనము కావించుకొని సుఖపడ నెంచుట సర్వజనసాధారణప్రత్యక్షానుభవమేకదా?

అత్యాసన్నభూతభవిష్యత్కాలవిచారణము వర్తమానకృత్య ముల నెఱవేర్చుకొను దారిచూపుచుగనుకనే ప్రపితామహు నాబ్దిక మున స్మరించువాఁడును బ్రపౌత్రునిమోము న్గన్నవాఁడును మిక్కిలి ధన్యు లను న్యాయ మెంతయును గణనీయము. అనఁగాఁ బ్రపితా మహునినాఁటి గతకాలమునాఁటి యాచారానుసారముగాఁ బ్రవర్తించుచుఁ బ్రపౌత్రుఁడు కలుగు భవిష్యత్కాలమువఱకు సరిపడునంత ధనసంగ్రహముకావించుకొనువాఁడు మిక్కిలిబుద్ధిమంతుడై తా సుఖపడి తనయిరుగుపొరుగుల నున్నుఖపెట్టఁగలఁడు కాబట్టి నూట యిరువదేండ్లకంటె వెనుకటివిగాని ముందిటివిగాని భూతభవిష్యత్కాలములందలి మనుష్యాచారములను వర్తమానకాలమందు చింతించుట యుబుసుపోని మంగలి పిల్లితల గొఱుగుటవలె మిక్కిలి కొఱి గానిపిచ్చిచేష్ట యని యేమాత్రము బుద్ధిగలవాఁడైనను దెలిసికొని తనతోడిపాటివారికిఁదెలుపకమానఁడుమానఁడు, మానడు. ఇమే త్యాది వేదములను ఇకోయణజాదిశాస్త్రములను నూటయిరువదేండ్లక్రిందగతించిన

కవులగ్రంథములను కొనగలగేదెకు పెట్టగలబచ్చలి యును సామె
తగా నూటయిరువదేడ్ల పివపచరుగఁబోవు కార్యమును నిక్కముగా
బుద్ధిచూతుడు విచారించెడు. జగమునందలి జనులందఱుం బరస్ప
రానురాగముతో వోయిగాఁ దనుబ్రతుకుఁ గొనసాగించుకొనుపా
యమును బట్టుదలతో వెదుకుటకన్న నిక్కముగా నవశ్యకర్తవ్య
కార్యమింకెద్దియు న్నానేకాదు. బ్రతికిన దూరు మానినది ముం దన్న
సామెతగాఁ దనజీవితసౌఖ్యమును బోక్షముగాఁగాని ప్రత్యక్షముగాఁ
గాని కావించువాఁడు తనపాలిటి దేవుఁడు తా నట్టిదేవునియెడలఁ
గృతజ్ఞతచూపుటకన్న వేతేవురుషగార మింకెద్దియు న్నానేకాదు.
అట్టివురుషప్రయత్నము ఫల మొరులనుసుఖపెట్టి నొరులయనుగ్రహ
ముచేఁదా నుభవదుటయే. కాబట్టి వెట్టి మొట్టి యూహలతో లేని
పోనిచింతలపాలై తెలిసీతెలియని వేదశాస్త్రచర్చలతో నాకాశ
కుంచాంగముల బోధింపక ప్రకృతోపయోగమగు మంచిపడువడితో
నొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖించుటయే నిక్కమగు మానుషధర్మము
ధర్మము.

“అవశ్యం కల్పవీయం హి మంత్రస్య బ్రాహ్మణస్యవా,
గౌణత్వం తచ్చ మంత్రస్య యద్యతే” అనుటచేతను మఱొ
కవ్వడు విధిలిప్యిత్యయములోడర్థమందుమాత్రమే గౌణముగా
“లభేత సికతాసుతైలమపి యత్నతః పీడయన్” అనుతీరుగాఁ
బ్రయోగింపఁబడుటచేతను ముఖ్యముగా నేశబ్దమున కేది
ముఖ్యార్థమో యేది గౌణార్థమో తెలిసికొనుటకు శక్యముకాకుంట
చేతను దేశభాషాబట్టియే దేవభాష కిది యర్థ మని ప్రాకృతజనుల
బోధను గేవలము విశ్వాసముచేతమాత్రమే “సర్వ పః” అనఁగా
నావా లని ప్రత్యక్షముగా గురువులు తెల్పినపిదపఁగాని తెమఁగు
మొదలగుదేశభాషలనుమాత్రమే చదువుకొనకముం దలవడిన బాలు

రకు తెలిసికొనుట మిక్కిలి యసాధ్యమగుటచేతను వేదవేదాంగ
 శబ్దముల యర్థతత్త్వము నిర్దిశింప నెవ్వరికిం దతముకాదుకనుక మి
 మ్మొదలగు వైదికమృత్యులు దేవభాష తమకుఁదెలిసినట్లు ముని
 సూత్రములకుఁ దమకుఁ దోచినట్లెల్ల యేమో పిచ్చిపిచ్చివ్యాఖ్యాన
 ములను దెలిసీతెలియనివాక్యములతోఁ బ్రచురించుట మిక్కిలి
 కొఱగానిపని. అపౌరుషేయములగు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేదముల
 కతీంద్రియవేత్తలగు జైమిన్యాది మునులు వన్నిససూత్రములకుఁదగిన
 వ్యాఖ్యానము లాజైమిన్యాదిమహామునులకు తెలియునుగానిప్రాకృతు
 లగు మిశ్ర మొదలగు మర్త్యు లెంతమాత్రమును దెలిసికొననేరరు
 నేరరు. “కోవక్తాతారతమ్యస్య తమేకం వేదసంపిన్నా-ఆగమాః
 ఖలు దుర్లభాః” అనుటచేతఁ బరపదార్థములను మునులు తప్పఁ
 బ్రాకృతమర్త్యులు తెలిసికొంటిమనుకొనుట యచ్చదార్జన్యము
 దార్జన్యము. దేవభాష దేవతలకుమాత్రమే యుద్దిష్టమగుటచేతనే
 దేవభాషనాఁ బరఁగెను కాఁబట్టి వేదవేదాంగములు కేవల
 మతీంద్రియజ్ఞానముగల మునులకై మాత్రమే ప్రవర్తిల్లుచున్నవి.
 వేదశాస్త్రవేత్తలమని దుర్జనులుతప్ప సజ్జను లెన్నఁడును విష్టవీగి
 తనతోడిసాటిదనులను వంచించనే వంచించరు. “వచనాద్ధి సకల
 ప్రయోగోగమ్యతే. తత్ర తావిద్యమానార్థాన్యపి పదాన్యదృష్టాయ
 ప్రయోక్షంతే తస్మా దిష్టదేవతానురోధేన వచనాదితి నిష్కర్షః”
 అని లోకోపకారమునకై దేవతల నాతాధించునపుడు సూక్త
 వాక్యమునకుఁ బర్యాయపదమైన వైదికశబ్దమునకు యధేష్ఠారమును
 జెప్పకొనవలసినదని నిష్కర్ష చేయు శ్రోత్రియమృత్యుమిశ్ర “ఋశు
 మాలభేత” అను శ్రుతికిఁ బ్రతిగ్రహస్థును సర్వజనరంజకముగాఁ
 దను బ్రవర్తింపఁజేయుమని భగవంతు సహర్నిశమును విధిగాఁ

బ్రాధించవలసియుండునను నర్థమేల నిష్కర్మ కావించి వివిధాహార
 త్రవ్యము లగ్నిపాలుచేసి వ్యర్థముగాఁ గూతనమున దేవతాప్రీతి
 చేయునెపమున మేఁకలంబట్టి చంపెడుకూరకర్మముల మాను
 కొనుటయే నిష్కముగా మనుష్యావశ్యకార్యమని తెలిసికొని సర్వ
 భూతదయాపరుడై తరింపఁజాలక యథోగతిపాలగుచున్నాఁడేమి ?
 “అగ్నా ఆయాహివీతయే” అనుశ్రుతికిస్వభావముగాఁబ్రతిదేహియును
 దనకోర్కె నీర్చుకొనుటకై ప్రయత్నపడకతీరదని యర్థము. వేద
 మనఁగా దెలివి. బ్రతుకుచున్న ప్రతిజంతువునకు నేహమున్నట్లే
 తెలివికూడ యుండుట యూహిరీతిసికొనుటవలె నై జగుణము-స్వభావ
 మును బ్రతిజంతువునకుఁ నైలువు నామరూపములేసకలవేదస్వరూపము
 “యథాలోక స్తథా వేదః” అనుటచేత జగమే వేదము వేదమే
 జగము- జగత్తునకును వేదమున కగ్నికి వేడికివలె భేదము లేనే
 లేను. కాబట్టి బ్రతుకు లోకము వేదమను నీమూఁడుశబ్దములు
 భూమి నేల మున్నను శబ్దములవలెఁ బరస్పరపర్యాయపదములు.
 విశ్వమ్ అనునామము. మొదలుకొని సత్త్వగుణాయుధః అను
 నామమువఱకున్న విష్ణుసహస్రనామములన్నియునొకవిష్ణుదేవునిగూర్చి
 వివరించుపర్యాయపదములే యయినట్లు “అగ్నిమీశే పురోహితమ్,
 ఇషేత్వోర్జేత్వా” అను వేదమంత్రములన్నియును సకలమర్త్యజీవిత
 మానువివరించుపర్యాయపదములే. ఈజగమంతయును గోర్కెయొక్క
 రూపమే. మఱికోర్కెనీర్చి సంతృప్తిపొందునుపాయమే దేవుఁడు.
 కోర్కెనీర్చుకొని సంతృప్తిపొందఁదగినయపాయస్వరూపుఁడగు దేవుని
 యొక్క వాస్తవతత్త్వము సకలజనసమ్మతమగు సత్త్వవర్తనమే.
 కాబట్టి ప్రతిమనుష్యుఁడు న్దనతోడిపాటివారియనుగ్రహమును సంపా
 దించుకొని సంతృప్తుఁడగుటకన్నఁ జేయఁదగినయజ్ఞము మఱేదియును
 గానేకాదుకాదు. తనయూపిరి తానెట్లు కీసికొన్నఁ దనకువోయిగా
 నుండునో యాసంగతి నిశ్చయించుకొనుటకుఁ దనమట్లుకుఁ దానే

ప్రత్యక్షప్రమాణము కాఁబట్టి తక్కినయనుమానోపమానశాబ్దిక
ప్రమాణములన్నియును ముంజేతియొద్దమువలె నిక్కముగా వ్యర్థములు
ననహాస్యాస్పదములు కావా? కాఁబట్టి యోవైదికస్మన్వ్యుఁడా
నీవేదశాస్త్రశుష్కతర్కిము న్మానుకొని గతమేమైన నేమి యాగత
మెట్లున్న నేమి నీబ్రతుకున నొరులసుఖపెట్టి నీవుచుఱించునట్లు నడుచు
కొనుము “ప్రకృతమనుసరామః పాయసం భక్షయామః” అనునీరున
నేయెండకా గొడుగుఁబట్టి నీబ్రతుకును గాపాడుకొనుటకై నీతోడి
పాటివారియనుగ్రహమును సూపాదించుకొనుతెన్నున నడుచుకొనుము.
వేదశాస్త్రములు తెలిసినట్లు నిన్ను మోసపుచ్చి సోమరులై నీచేత
నేవచేయించుకొని సుఖపడ నొచుదుర్జనుల తక్కిరిబిక్కిరిమాటలు
దంభవేషము లెంతమాత్రము న్నమ్మకుము- నీబ్రతుకుకన్న మఱి
వేతే దేవుఁడు లేనేలేడు- నీవుసంతుష్టిపొంగుటకన్న స్వర్గము
మఱివేతేలేనేలేదు- మఱియు నాదేవుఁడు నాదేవునిస్వరూపమగు
స్వర్గమును దనరంజకమగు నీనడువడికన్న మతెద్దియు న్నానేకాదు-
తన వీఁపే తా దెలియఁజాలని మూఁఢమానవుఁడు దేవునిగూర్చియు
వేదశాస్త్రములనుగూర్చియు స్వర్గసరికముఁగూర్చియును దెలిసినట్లు
నటించు లెంత మోసము? తన తలిదండ్రులెవరో గూఢిచెప్పఁ
జాలని మూఁఢమానవుఁడు తనవర్తమానజీవితకాలముయొక్క ఖరోక్ష
భూతభవిష్యత్తులఁగూర్చి యుపస్యసించు గగనారవిందవర్ణన యథార్థ
మనుకొనిపరమార్థసాధనమగునీజీవిత మూటక పాడుచేసికొనకుము
ప్రకృత మనుసరించి నీ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును సంపాదించు
కొనుట కెట్లు నీతోడిపాటివారియెడల నీవు నడుచుకొనవలసినదో
బాల్యముగడచినపిమ్మట నీమట్టుకు నీకే సహజముగాఁ దెలియక
మానదు- నీయాత్మ స్వయంప్రకాశము- “ఆత్మావాలరే శ్రోతవ్యో
మస్తవ్యోనిధిధ్యాసితవ్యః” అనుశ్రుతిబోధ నీయుపిరి నీకు సహజ

ముగాఁ గాలానుసారముగా లభించినట్లు కలుగకమానదు. కాఁబట్టి వెఱ్ఱి మొఱ్ఱి పోకిళ్ళుమాని తలకుమించినమాట లాడక “తగినవేషంబు తనుఁదానఁ బొగడుకొనమి నొచ్చియును గీడు పలుకమి యిచ్చి వగవ కునికి, తన కె త గడవకయున్నఁ, బథము తప్పకుండుట నడువడి కొప్పుఁ జేయు” ప్రత్యక్షముగా నీతలిదండ్రులు పెద్దలుచేయుబోధను జ్ఞప్తి తెచ్చుకొని పెద్దకుండల కెసళ్ళుబెట్ట కొరులసుఖవెట్టి నీవుసుఖ పడుమనియే సర్వవేదశాస్త్రముల ముఖ్యతాత్పర్యమని తెలిసికొని యన్నివిధములచేత సుకలజనరంజకకుండవై సర్వభూతదయాకరుడవు నీవై నన్దర్ప నీబ్రతుకు మతేప్రవర్తనముచేతనై నను విన్నపడదు తిన్నపడదు. నీతోడిసాటివారి నుఖపెట్టినఁగాని నీబ్రతుకు నీకు నుఖము కానేరదు. నీకోర్కెనీర్పుకొని సంతృప్తిపొందుటకన్న మఱి వేతే నీవు చేయవలసినపని లేనేలేదు.

వి శ్వ మాం గ శ్య బోధ

“ప్రజావతిరకానుయత ప్రజాః సృజేయేతి. సతపోఽతవ్యత స్మాతేఽశానాత్త్రితయోదేవా అసృజ్యన్తాగ్నిర్యాయ రాదిత్యస్తే తపోఽతవ్యస్త తస్మాతేవ్యావేద్యస్త్రయోవేదా అసృజ్యన్తాగ్నే ఋగ్వేదోవాయో ర్యజుర్వేద ఆదిత్యా త్సామవేదః” ప్రజావతి యను దేవత ప్రజలను సృజించఁగోరి తపస్సుచేయఁగా యతని తినుకు నుండి యగ్నియు వాయువు నాదిత్యుఁ డను ముగ్గురు దేవతలుపుట్టిరి మఱి యామువ్యును తపస్సుచేయఁగా వారి యధఃకాయములనుండి తినుకఁగా ఋగ్యజుస్సామములను మూఁడువేదములు పుట్టినవట. యేమీ పిచ్చిపల్కులు ఆకస మవ్వా యెందు కంత దూరముగా నున్న వనఁగా మరుమఁడా నాచిన్నవ్వుడు నావీపునకుఁ దగులు చుంట కోర్వక నాచీపురుతో నాయాకాసము నెగురఁగొట్టినాను కాఁబట్టి నాచీపురుదెబ్బల కోర్వ కాయాకాసగాఁడు బడిసి యంత

మీఁద నంటుకొన్నాఁడని యవ్వ యాపిల్లనికి సమాధానము చెప్పినట్లున్న దీయసందర్భచుంఁతార్థము లీత్రాహ్మణవాక్యములు- కష్టపడి వ్యవసాయముచేసి పండించుకొనితనతోడిపాటివారి కన్నవస్త్ర) సౌఖ్యమునల్లిగించి తాఁ దిని సుఖపడలేని సోమరిపోతు లుబును పోఁగొట్టుకొనుటకై వాగుపిచ్చి కూఁతలు వెఱ్ఱిచేష్టలుగా కీమంత్రత్రాహ్మణము లీశ్రౌతకర్మములు వేఱుకావు- ఆఁకలిదప్పికలు తీర్చునన్నపాపములే దేవతలు మఱి యాయన్నపాపములను సంపాదించుకొను తెరువులే శ్రౌతకర్మములు- హాయిగా బ్రతుకుటయే స్వర్గము- ఒరులనుఖపెట్టి తాము సుఖపడుబుద్ధిచుంతులు కేవలము సోమరిపోతులుంటరులకుమాత్రము ప్రౌద్ధవుచ్చుకొనుటకుమాత్ర మేర్పడిన యసందర్భప్రలాపములు పిచ్చిచేష్టలగు మంత్రత్రాహ్మణశ్రౌతకర్మముల నెంతమాత్రము న్దలపెట్ట దగఁడు తగదు.

“యఃశబ్దస్య శ్రవణాదేన వినియోగః ప్రతీయతే సశ్రౌత ఇత్యుచ్యతే” ఏధ్వని వినినతోడనే యేదైనఁ బని చేయఁ దలంపు గలుగునో యట్టి పని శ్రౌత మనంబడును- తినుమనువలుకు వినినతోడనే తినెనుకని శ్రౌత మనంబడును- శ్రుతి యనఁగా వినట- శ్రౌత మనఁగా వినంబడినధ్వనియొక్క యర్థముంబట్టి నడుచుకొనుట- మొత్తముపైఁ దనకు వినంబడినధ్వనింబట్టియు నగపడిన యాకారముంబట్టియు మఱియుం దననక లేంద్రియములకు న్నోచరములగు శబ్దస్పృశ్యరూపరసగంధముల న్దాను గ్రహించినవిధముగాఁ దన యిష్టావిష్టముల ననుసరించి తాఁ జేయుపని శ్రౌత మనంబడును- కాబట్టి యీజగమునందు సమస్తప్రాణు లొసర్చుమనోవాక్కాయ కర్మములన్నియును శ్రౌతకర్మములే- “యథాతోక స్తథా వేదః” సృష్టిస్థితిలయముల జరుగుపనులన్నియును మొత్తముపై జగత్కార్యములన్నియును వేదవిహితయజ్ఞకర్మములే శ్రౌతక్రియలే- జగమే

శ్రౌతకర్మము- శ్రౌతకర్మమే జగత్తు- సమస్తజంగమస్థావరప్రాణుల
 కన్నింటికిని జైతన్య మొక్కటియే- మనుష్యునిప్రాణమునకు స్త్రీ-న
 జాతువులప్రాణమునకు స్థావరప్రాణులప్రాణమునకునువీసమైనభేదము
 లేనితీరున సర్వప్రాణుల నిద్రాహారవిహారకర్మఫలమునకు యజ్ఞకర్మ
 ఫలమునకు నేభదము లేనేలేదు- జగమంతయును యజ్ఞమే- సమస్త
 జాతువులును దనుతమ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకై చేయు
 ప్రయత్నమంతయును విధిచోదితశ్రౌతకల్పమే- సమస్తజంగమస్థావర
 ప్రాణులబ్రతుకంతయును యజ్ఞమే- బుద్ధికృతములు మఱి యబుద్ధి
 కృతములని యజ్ఞకర్మములు ద్వివిధములు- జంగమప్రాణులబ్రతుకులు
 బుద్ధికృతయజ్ఞములు- స్థావరప్రాణులబ్రతుకుల బుద్ధికృతయజ్ఞములు-
 కాఁబట్టి జగమునందు జరుగుచున్న పనులన్నియును స్వర్గసాధనములగు
 విధిచోదితశ్రౌతకర్మములే- ఈజగమంతయు సాలెవురుగుకడుపులో
 నుండి నూలు పెకివచ్చి తరిగి యాసాలెవురుగుకడుపులోనికే పోవు
 నట్లు వాసుదేవునిలీలచేతఁ గలిగి యావాసుదేవునియందే లీనమగు
 చున్నది. “కర్తాభోక్తాజనార్దనః తమేవ భాంత మనుభాతి సర్వమ్
 సర్వం బ్రహ్మైవఖిలు ఈశ్వరస్సర్వభూతానాంహృదేశేఽర్జునత్తిష్ఠతి”
 అను విధనమున “హరిమయముకాని వస్తువు పరమాణువులేదు వంశ
 పావన వింటే” అన్నట్లేజగమంతయును యజ్ఞమే “యజ్ఞోవైవిష్ణుః”
 “హరిరేవ జగజ్జగదేవ హర్హిర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః”
 అనుటచేతను స్వర్గావర్గస్వరూపుఁడై సమస్తజగద్రూపము యజ్ఞ
 మూర్తియై సకలభూతాంతర్భూహిస్సంగతుఁడై ప్రత్యక్షస్వర్గమైనకల
 ప్రాణిజీవనస్వరూపముగానున్న శ్రీకృష్ణపరమార్థము మిథ్యాశ్రౌత
 కర్మల న్నాధింపఁబూనుట యొడిలోనున్న బిడ్డను వెదకుట యాకన
 మున మిద్దెలల్లుటవలెనే- రిక్తవ్యర్థమిథ్యానంసారకృత్యములన్నియును
 మిక్కిలియవివేక కార్యములే- యెందుకిన్ని ఛొంకతిరుగుళ్ళు వాసు-

దేవుఁడు తప్ప వాస్తవమింకెదియు న్నాదని తన యహంకారములు విడుచుకొనగల్గిన యద్వైతస్థితిమాత్రమే బ్రహ్మక్షస్వరూపవర్గస్వరూపము. మిథ్యాహంకారముకారకల్పితసంసారమంతయును బ్రహ్మక్ష సరకదుఃఖస్వరూపము. బెబ్బలిం దప్పించుకొనఁగోరి యవివేకముచేత బ్రహ్మంతుఁడై యాబెబ్బలిచెంతకే పోవుదేబెవలె చేతనున్న వెన్నముద్ద న్నేలపా ల్కావించుకొని యుత్తచేయి నాకుకొను వెంగలివలె, బిడ్డ నొడిలోన పెట్టుకొని యూరెల్లి వెడకుఁవెట్టివలె, దాఁ గోరినస్వర్గమే తనబ్రతుకురూపమునఁ దాఁ బ్రత్యక్షముగా ననుభవించుచుండియు వృథాప్రయానమున రుచ్యములగునన్న పానములు తనతోడిపాటివారి కిచ్చి తాఁ గుడిచి సుఖంపక స్వార్థపరుల ధూర్తప్రలాపముల నమ్ము కొని పా లెరుగు నేయి మొదలగుతినుబడిపదార్థములన్నియును బ్రహ్మంతులై యజ్ఞమునెవమున నగ్గి బుగ్గి పా ల్గొవించుకొను మూర్ఖుల దురదృష్ట మెంతయును శోచనీయము. మును లుపకారమునకై యనుభవింపఁదగిన కథ్యాశనము బోధింపఁగా వారియాజ్ఞచొప్పున నడువనేరక ధాన్యమును దంచుకొని మెత్తగా వండుకొని తిన కన్న మును కుళ్ళఁబెట్టి సారాయి చేసికొని త్రాగి మత్తుఁ జెడిపోవు మూర్ఖులచందమున మునులయుద్దేశముప్రకారము సర్వలోకోపకార ముగా నడువనేరని మోసకాండ్రును మఱియొద్దియు న్దెలియని యవివేకులు శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును విపరీతదృష్టులై యవ ప్రయోగముకావించి కోరి దుఃఖము న్గొనితెచ్చుకొనుచున్నారు.

ఇది శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు

జగజ్జ్యోతియందు నిష్కృష్టప్రత్యభిజ్ఞాన నిర్ణయ నిర్వచనము.

జ గ జ్యోతి

నా లు గ వ ప్ర కా శ ము

కా ల గ తి

లోకమునందలి జనుల యభిప్రాయములం దెల్పుకొను చతుర్విదాభినయవిశేషములు సకలలోకోపకారములుగా మఱియును సకల జనరంజకములుగా మఱియును సర్వజనసాధారణములుగా సకలజనులు ననాదిగాస్వభావముగానేర్పాటుచేసికొనుచున్నారు. నిద్రాహారముల న్దనివిచెంద మిగిలిన కాలమునఁ దిరిగి నిద్రాహారసౌఖ్యమునకు సహాయ మొనర్చుటకు ముఖ్యపాత్రువగు విహారము నుభయతారకముగాఁ గృషివాణిజ్యములం ద్రికరణశుద్ధిగా సజ్జనులు పాటుపడి యొరులను సుఖపెట్టి తాము సుఖించెదరు. సోమరిపోతుటక్కరికూళమోస కాండ్రు వేదవేదాంగగగనారవింధవర్జితములతో మూఢులంబెదరించి దంధవేషములతోఁ ద్రిపుండ్రధారణములతో మడ్డిమైలదంధవేషములతో శ్మశాంతస్మారవ్యర్థకర్మకలాపములతో నితరుల కన్యోన్యమత ద్వేషములు వుట్టించి యొడలువంచి కష్టపడి తమకూడుసంపాదించు కొనుటకు బద్ధకించి యన్యాయముగా మోసమునఁ బ్రతుకనెంచి వేదములనియు శాస్త్రములనియు స్వర్గనరకములనియు జాతిమత విశేషములనియును లేనిపోని టక్కరిబూటకపుమాటలుం దిలకావ్త మహిషబాధములవలె నసందర్భగ్రంథవిశేషములను వేదవేదాంగములు దైవనిర్మితము లపౌరుషేయము లని యనాదికులసంక్రూదాయానుసారముగా ధూర్తకల్పితవర్జ సమామ్నాయమునుబరించుచు

వృథా బశుహింసాదిదంభకర్మము లాచరించుచు శ్రోత్రియులమని,
యగ్రజాతులమని, సన్న్యాసులమని, మతాధికారులమని, పూజారుల
మని, పురోహితులమని లోకుల నెట్లయిన రంజింపఁజేయనేరక కులము
నుండి వెలి చేసెదమనియును బామరులను బెనరించి క్రతుమిషలన్
జూడశకర్మాచరణములచే బశుహింసకావించుచు భూతములవలె
లోకులనెట్లపెట్టి వీడించుచుపోమరిపోతులై దంభవేషములతోఁ దామే
యార్యులమనియుం దమదేశమే కర్మభూమి యార్యావర్త మనియుం
దక్కినవా రనార్యులు మ్లేచ్ఛులుం బతితులు పాపండులు నరకపాత్రు
లని సారకాయలు నటకు వంచకులుకల్పించినగ్రంథములే యా
ధూర్తులు వెల్లిడించు వేదవేదాంగములు. వాస్తవముగా సకల
లోకోపకారకములు సర్వభూతదయావరములు సకలజనశంభకములు
నిద్రాహారవిహారసుఖసాధనములుగాని పలుకులుగాని కర్మములుగాని
వేదవేదాంగములుకావని అనాదివంచక రాక్షసపారంపర్యకల్పితములని
సిద్ధాంతీకరింపకతీతదు. ఈడుముదిరినకొలందిని మనుష్యులు నిద్రా
హారవిహారపాటవముఁ గోలుపోయి లోకోపకారముగాఁ గాయక్లేశము
పడుట మాని కేవల కాయకష్టసాధ్యములగు పనులను యావన
వంతుల కప్పగించి తాము సుఖముమరగి కూర్చుండి పిన్నులను దమ
యిష్టానుసారము నడిపించుచు పోమరులై లేనిపోని శాస్త్రచర్చలం
బ్రొద్దువుచ్చుచు తమరచించినగ్రంథములందుఁ దమ యిష్టానుసారము
తమముసిలితనపు గార్హస్థ్య వాసప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమములచేబ్రహ్మ
క్షత్రియ వైశ్యులు తమజీవనము గడపుకొనవలయుననియును
శూద్రులు మాత్ర మా ద్విజ నేవచేతను జీవనము వెళ్ళవుచ్చవలసిన
దనియును ఎన్నిదివిధములయిన వివాహములచే నీచాతుర్వర్యము
సంసారమున చేసికొనవలయుననియును ఈనాల్గవర్ణములం దన్యోన్య
క్రీపురుషదుష్టసాంగత్యముచేతఁ బుట్టినవారు నానావిధసంకరవర్ణులై

చండాలాద్యధమజాతులలోఁ జేరి కులభావ్యాలు క్షత్రావ్యాలు పతితులునై నరకభాదచులగుచున్నారనియును ఆహా నిద్రావిహార సామర్థ్యముఁ దొఱఁగి చుడునట్లు పిన్నలం దిన్నగ సుఖజీవనము గడవనీ కేమేమో పిచ్చిబోధలు చేయుచు నసందర్భపుగ్రంథము లల్లుచు మనుష్యుల కన్యోన్యద్వేషములు పుట్టించుచు పుచ్చినగొఱై మందసంతయుఁ జెఱచునట్లు వృథా జాతిమతాభిమానములచేస్వార్థ పరులై యహంకారముమకారవిమూఢులై తక్కినజంతువులకన్నఁ దమమనుష్యజాతి కన్యాయముగ నకాలమరణములను లేనిపోని దుఃఖముల నాధివ్యాధులను పొచ్చించుచున్నారు. వాస్తవముగా దేహధారులగు జీవులందఱికి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును సుఖజీవి తాశయును జననమరణములు నాఁకలిదప్పికలు తాపత్రయమును సమానములేకాని మనుష్యులకుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ దా మెక్కుడు తెలివికలవారమని వివరీతభ్రాంతదృష్టిచే దైవమునకు బ్రతికూలముగాఁ దమనియతి న్దప్పించుకొనుప్రయత్నముచేతఁదక్కిన జంతువులకన్న నెక్కుడుదుఃఖములు క్రొత్తక్రొత్తయాధివ్యాధులు కోరి తెచ్చుకొని యస్వతంత్రులయి తమజీవితసౌఖ్యమునఁ గొఱత వడుట పెచ్చునై జము. ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యమును దక్కిన జంతువులవలె హాయిగాఁ దా మనుభవించి యన్యోన్యానురాగమున నుఖపడ లేనిమనుష్యులకు దుష్టకలికాలవశమునఁ బుట్టినయనన్యజంతు సామాన్యమగు క్రొత్త తెవుళ్ళష్టాదశవిద్యాప్రస్థానములు.

మనుష్యులు తక్కినజంతువులకన్న బలహీనులై యాధివ్యాధు లకు మఱింతలోనై కోరి యల్పాయువులై తాము చెడి తక్కిన ప్రాణులను బాధించుటకు నిక్కముగాఁ వృథా భ్రాంతికల్పిత విద్యా ప్రస్థానములే కారణములు. సహజముగా దైవ ముఘర్చియిచ్చిన దుంపలు కాయలు వండ్లు ధాన్యములు తిని యాఁకలి తీర్చుకొని

వాన నీట నిండినయడవికొలనులు కొండకాలువలు నదులు మొద
లగుస్వభావసిద్ధములగు జలాశయములఁ దానమాది డప్పితీర్చుకొని
కొండగుహలు వృక్షమూలములు దట్టములగువెదురు మొదలగుపొద
లలో దైవసృష్టములై యెండ గాలివానలం జొరనీని నున్ననిత్రదేశ
ములు మఱియు నొడలుదాఁచుకొనఁదగిన సహజసిద్ధములగు నాశ్రయ
ములు కీట పక్షి మృగములకువలె మనుష్యులకుఁగూడ దైవనిర్మిత
ములై యున్నవి. ఈతి బాధలనుండి మనుష్యు లెట్లు తప్పించుకొన
లేరో భూకంపాశనిపాతక్షామాదిభూతోపద్రవములనుండి తమ్ముఁ
దామెట్లు కాపాడుకొనలేరో యిట్లే తమకు నియతములైన జనన
మరణ వ్యాధి క్షుత్పిపాసాది సుఖదుఃఖములు తక్కినజంతువులకన్న
తగ్గించుకొనుటకై గాని హెచ్చించుకొనుటకుఁగాని సమర్థు లెంత
మాత్రము న్నా సేరరు. తక్కినజంతువులకన్నఁ దమదుడదృష్టముచేఁ
దమకబ్బినవివరీతబుద్ధి యనునై జముచేఁ దా మీవిద్యాపఞ్ఘాన
ములు కల్పించుకొని వ్యసనములమఱఁగినయవివేకులవలె దేహదార్ధ్య
మున మిక్కిలికొఱఁతవడి కోరి సహజముగాఁ దమకుదైవమిడిననిదా
హారవిహారాత్మకజీవితసౌఖ్యమును మఱియు నారోగ్యమును మనస్సం
తుష్టినింగూడఁ గలికాలవశమునఁ బాడుచేసికొని నశించుచున్నా
రయ్యో! యేమీ ప్రస్తుత మర్త్య దుర్దశ? కాలపక్వమయిన
యాహారపదార్థముకన్న వండుకొన్నయాహారపదార్థముల కలఁగిట
చేత దైవదత్తములగు పర్వతగుహాదులనుండ కూర్చులో నుండుట
చేతను సహజమగు స్త్రీపురుషాన్యోన్యాయురాగముచేఁ గవగూడక
బలాత్కారవివాహపద్ధతు లేర్పర్చుకొనుటచేతను తమయాహారము
తాము కూర్చొనుశక్తి వచ్చినపిమ్మటన్గూడఁ బిల్లల నెడఁబాయ
కుంటచేతను తమకుఁబుట్టినవారు పరులకుఁబుట్టినవారు నని భ్రాం
తితో స్వీయపరకీయ విభేదమెంచుకొనుటచేతనుసహజవాచికాంగికా

హార్యసాత్త్వికాభినయములచేఁ దక్కినజంతువులవలెఁ దాత్కాలిక
ముగాఁ బరస్పర మూహతెల్పుకొనక గ్రంథమూలముగాఁ దమ
యూహలను సంగ్రహించుకొంట చేతను ఎచ్చటనున్నవా రచట నుం
డక వింతవింతరుచుల కలవడి మిక్కిలి దేశద్రుమ్మరులగుటచేతను
మఱియు ముఖ్యముగా దైవకృత్యము స్థూపారుషమునఁ దప్పించు
కొనఁగలమను దుర్భ్రమచేతను విపరీతబుద్ధులై తక్కినజంతువులకన్న
మిక్కిలి దుఃఖితులగుట కభియుగమానవుల దుర్విధి. శ్రుణ్వదశయగు
కృతయుగమున మానవులలోఁ దక్కినజంతువులకువలె స్త్రీపురుషు
లను రెండుజాతులు తప్ప బ్రాహ్మణాదిజాతులును వర్ణాశ్రమధర్మము
లును స్వర్గనర కాదిచింతయును భూతభవిష్యజ్ఞస్మరణాంగగణనమును
బరస్పర ద్వైషమునఁ దన్నుకొని చచ్చుటయు నున్నట్లు పురాణ నిద
ర్శనము లేదు.

“తపఃఫలం కృతయుగే...” అను వరాశర స్మృత్యనుసార
ముగా హేయాజేయవస్తుచింతయే లేకందలుమానవులు గలసి
మెలసి హాయిగఁ దక్కినజంతువులవలె నుండుట యవ్వటి మనుష్య
స్వభావము. కుళ్ళాయిచొక్కా ముక్కుకమ్మ చెవికొనకాడల కల
వడి మనుష్యునిచే నాడింపఁబడిన తిమ్మనివలె మఱి దుస్తుల కలవడి
ముంగటికా లెత్తుటయు వెనుకటిది నిలుపుటయును మప్పఁబడిన
గంగిరెద్దుతీరున తక్కినకోతులకన్నను దక్కినయెడ్లకన్నను ముసలి
తనమున బాధపడుట తప్పించుకొననేర కాఁగా యీవిద్యాశ్రద్ధాన
వేత్తలకు కాకిముక్కునకుఁ గట్టినగవ్వవలె మఱి కుక్కమెడ వట్టెడ
తీరున. మనుష్యుల కీవేదవేదాంగవతన మాగంతుకముగాని సహజ
సిద్ధము కాదు. అద్దముచూచుకొని వికారపడు నవివేకివలె జాతిమతా
దర్శనముచే వ్యర్థముగా బ్రాంతులై బుద్ధివైవరీత్యమున మదమత్తుల
వలెఁ బిశాచ్ఛగస్తులరీతిని సన్నిపాతరోగాధీనులవలెను స్వల్ప భాం

తులవలె వేపవేదాంగవిద్యానుదవికారముచే నన్యాయముగాఁదక్కిన
 జంతువులకిన్నఁ గలికాలదుస్వధిసంజుతులగు మనుష్యులుబుద్ధిహీనులై
 దేహసౌఖ్యము న్నాపలసి చాడుచేసికొని జాతిమతభేదముల న్నల్పించు
 కొని పండితమృత్యులై స్వార్థపరులై యన్యోన్యద్వేషమున నకాల
 మృత్యునిహతు లగుట కలియుగస్వభావ మెవఁ డడ్డఁగలఁడో కూళ
 సోనూసీ ! కోయుము కోయుము నీచేఁ జిక్కినన్ని మేకల నోవైదిక
 మృత్యుఁడా ! పంథ వేషముల నీనలె బొట్టు కట్టు జుట్టుంచుకొనని
 జను లధము లనార్యులు చండాలురు మ్లేచ్ఛు లని తిట్టి కోరి జగడ
 మాడి తిన్నులుతిను తినుమోహావాదకమృత్యుఁడా ! నీయహంకార
 మమకారముల నీవు దొలంగినదాఁక నిట్లు పిచ్చిపిచ్చిమెట్టవేదాంత
 మతబోధిచేయుచు బ్రతిదిన కూషచక్రకాశనముచే బుద్ధిజతరమాం
 ద్యములం జెడు చెడు మోయధికారపిశాచగ్రస్తుఁడా ! యసూయా
 పరులు నిన్నుఁ జిరము బ్రతుకనీరని తెలిసికొనక సాధారణప్రకృం
 దనవనితాదిభోగముల నందఱికిన్న ముందు ముందు ముందు
 మోహోసకలభూతదయాకర భాగవతుఁడా ! నిన్నిట్లు దుర్విధి దుష్ట
 కలికాలమునఁ బుట్టించినందున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమెఱుఁగ
 కిట్లు కలమునఁ గన్నీటిపటదల న్నార్చు కార్చుము. కాలగతి న్దప్పింప
 నెవరి శక్యము ? ఇంతకు నీతత్పరగాదు. నాస్మృతికన్న నీసర్వజగ
 త్కార్యములకు మఱి వేతేకారణము లేనలేదు. “తదాసంకనో
 భవతి”అను వేదాంతవాక్యముచొప్పునం గేవల సుషుప్త్యవస్థలో
 నున్నచో నిట్టిచింతలు నీవ్రవాతయు నొక్కింతయు న్నలుగఁ
 జోవుకదా?

సరియే! నాననియేమో నేఁ జేయకతప్పదుకదా? “ఇషేత్వో
 ర్జేత్వా”అను శ్రుతియందు “త్వో” అను సంయుక్తాక్షరమున కను
 దా తస్యరము “ఉచ్చై రుదాతః నీచ్చై రనుదాతః” హెచ్చుస్థాయి

కుదాత్తమనియుం నగుస్థాయి కనుదాత్తస్వరము చెప్పబడెను. ఉదాత్తముమీఁదుగననుదాత్తముక్రిందుగనుండును. ఉదాత్తస్వరము లను మూఁడుస్థాయిల ధ్వనిభేదము కలదు. లావు సన్నము ననుములుగా నున్నయొక్కతీరగు నుక్కుతీరె లొక్కపొడవుగానముగాబిగింకఁ బడినపు డొకపోల్కి నాడ మిచ్చునుగాని యారెండుతీరెలలో నొక తీరెకన్న నొకటి బిగింపున సగముతగ్గినపుడు బిగింకఁబడినతీరెనుండి వుట్టిన నుదాత్తధ్వని యనియును సడలినతీరెయొక్క ధ్వని యనుదాత్తమనియు సంజ్ఞలం బరఁగును. ఆరెండుతీరెలలో నొకటియెంత బిగింకఁబడగలదో హెచ్చుస్థాయిసంజ్ఞగల యుదాత్తధ్వనిని రెండవది యెంతసడలింకఁబడగలదో యంతతగుస్థాయి సంజ్ఞకలది యనుదాత్తధ్వనిని వెల్లడించును. ఉదాత్తమనంతవిధములు మఱి యనుదాత్తము గూడ ననుతవిధములు. “ఇషేత్వోర్జేత్వా” అను శ్రుతి నుచ్చరించుటలో “త్వో” అనునక్షరద్వయ మనంతభేదమునగు ననుదాత్తస్వరవిశేషములు. దేయనదాత్తస్వరమే శ్రుతిజాతిగామమూర్ఛనలంబట్టి యుచ్చరించవలెనో మఱి యాయనుదాత్త స్వరమున కాకారము స్వర్ణము న్వాహన మాహారణధిదేవతావిశేషములెవ్వయో కూలంకషముగా మునులే తెల్పలేక “శ్రుతిస్థానే స్వరాస్వక్తుం నాలంబ్రహ్మపితత్వతః” అని నారదశిక్షానుసారముగాఁ బ్రాకృతులల్పాయువులు కించిజ్ఞు లల్పశక్తులు దైవోపహతులగు నీవైదికమృన్ములు “ఇషేత్వోర్జేత్వా” అను శ్రుతి స్వరముగా నుచ్చరించుట మిక్కిలి యసంభవము. కాబట్టి వేదశబ్దోచ్ఛారణసామర్థ్యము బ్రహ్మకైవలేదని నారదముని నిర్దేశించుటచేత నీవైదికు లుచ్చరించుశబ్దములు వేదము లెంతసూత్రము న్నావు. ఈవైదికులుమంత్రబ్రాహ్మణముని యుచ్చరించుశబ్దములను వీరు వేదచోదితములని చేయు శ్రౌతస్మార్తకర్మము లన్నియును వంచకకృత్యములు స్వార్థసంపాదనమాత్ర

ప్రయోజకములు పామరజనులను బెదరించి సోమరిపోతులయిన ధూర్జటిజమ్మన్యులు చేయుపంథములు నిష్ప్రయోజములు బూటకములు మాయలు కపటోపాయములు భూతోపద్రవకరములు, లోకోపకారకము లెంతమాత్రమును కావు. అట్లదియ మిపారుషేయము లోకాతీతమగు నాదబ్రహ్మాత్మకవేద మీద్విజమ్మన్యులనోటఁ బొరుషేయమై యుచ్చరింపఁబడుట యాకాశముబద్ధలగుటవలె నుత్తమశక్తి. వేదములే లోకాతీతములయినపుడు వేరచోదనాలక్షణమగు శ్లోతస్మాత్తథర్మములుం జాతుర్వ్యన్యనియములును గగనారవిందకింజల్కములవలె శశవిషాణములవలె ధూర్తకల్పితాసంభవపదార్థములు కాకున్నే ?

ఉ ప ని ష ద్ధా థ

ముఖ్యములగు నుపనిషత్తులు పరాపరములను జెప్ప రెండు విద్యలలోఁ బరవిద్యను జెప్పచున్నవి. వేదము కర్మకాండ బ్రహ్మకాండము లను రెండుకాండములుగా విభజింపఁబడినయది. కర్మకాండ మపరవిద్యను బ్రహ్మకాండము పరవిద్యను జెప్పచున్నవి. బ్రహ్మకాండాత్మకమగు నుపనిషత్తు లనేకము లందులో బృహదారణ్యక. ఐతిరేయ. ఛాందోగ్య. తైత్తిరీయ. ఈశ. కేన. కఠ. ప్రశ్న. ముండక. మాండూక్యము లనుపదియును ముఖ్యములు. ఈపదియునుగాక మిఱి తొంబదెన్నిది యుపనిషత్తులుగూడఁబేర్కొనఁబడినవి. ఉపనిషత్తులకు బ్రాహ్మణాత్మకములగు నారణ్యకములు మూలములు. “తస్య వా ఏతస్య యజుషోరస ఏవోపనిషత్” యజుర్వేదముయొక్క సారమే యుపనిషత్తు. కాఁబట్టి “నహింస్యా త్సర్వ భూతాని” అనునుపనిషత్తు “పశుమాలభేత” అను మంత్రముకన్న ముఖ్యముగా నెన్నఁదగినది. సాంఖ్యయోగన్యాయవై శేషికోధయ

మీమాంస లనుత త్వమును జెప్పవద్దర్శనములును పనివన్నూలములే. ఉపనిషత్తులలోఁగూడఁ గొందఱు ధూర్తులు తమతమ మతములను వెల్లడింకఁగోరి లేనిపోని క్రొత్తకల్పనముల నుపనిషత్తు లని ప్రాచీనోపనిషత్తులదొంగతనమునఁజేర్చిరి-సగుణాత్మస్వరూపుఁడగు నీశ్వరుఁడు లేనేలేడనియును చైతన్యమక్షణభంగురమనియును దెలివి మద్య వికారమనియుఁబల్కు-బౌద్ధమతఖండనముకై శివసంకల్పేశోపనిషత్తులు 31-40 అధ్యాయములుగానువాచన సేయసంహితయేయని యుపనిషత్తులకు మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మకాపారుషేయానాదిత్వమునల్పించిరి. ఉపనిషచ్ఛబ్దమునకు రహస్యమనియు నుపదేశముపొందుటకై గురుసమీపమునఁ గూర్చుండుటయనియు మొదలగునర్థములు చెప్పఁబడుచున్నవి. “యదేకవిద్యయాకరోతి శ్రద్ధయోపనిషదా తదేవ వీర్యవత్తరమ్” అను ఛాందోగ్యోపనిషత్తుప్రకారము-జాగరూకతతో గురుసమీపమున నభ్యసించిన యోగము సిద్ధించుననుటచే నుపనిషత్తనఁగా గురువునొద్ద సంతత ముండుటయనియే సూక్ష్మార్థము. “గురువులేని విద్య కూడదు కూడదు విశ్వదాభిరామ వినరవేమ” కాఁబట్టి యహర్దివము గురుసమక్షమున నుండియోగాభ్యాసముచేయవలయు . అట్లు గురుసమక్షమున యోగ మభ్యసించుటకై కూర్చుండుట యుపనిషత్తనఁబడును. “ఉపాసితో గురుం భవాన్- ఉపాసితో గురు ర్భవతా” అను భాష్యోక్తులంబట్టి గురువుజెంతఁ గూర్చుండి గురుముఖము నుండి విద్య నభ్యసించవలయును. శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తుప్రకారంభములో “కిం కారణం బ్రహ్మకుతఃస్మజాతాజీవామిశేన క్వచ సంప్రతిష్ఠితాః-అధిష్ఠితాః కేనసుఖేత రేషు, వర్తానుషేబ్రహ్మవిదో వ్యవస్థామ్-కాలఃస్వభావో నియతిర్యదృచ్ఛా భూతానియోనిః పురుష ఇతి చింత్యా సంయోగవషానత్వాత్మభావా దాత్మావ్యసీశః సుఖదుఃఖ హేతోః-మాయాంతు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినంతు మహేశ్వరమ్

తస్యావయవభూతైస్తువ్యాప్తం సర్వమిదంజగత్ - సనుశ్చేతాశ్చత
రోపనిషది మాయాయాః ప్రకృతిత్వం పరమాత్మనస్తన్నియం
త్వత్వం శూయతేమాయాన్వితినాయందోషః మాయాయాః పర
మాత్మశక్తిత్యేన శక్తిమతోఽప్యాత్మనః ప్రకృతిత్వావశంభావాత్ -
దహనశక్తియైకేఽగ్నాదాహకత్యే వ్యవహారదర్శనాత్ - ఆత్మ
శక్తిత్వంచమామాయాస్తస్యామేవోపనిషది శ్రుతంతేధ్యానయోగాను
గతాలవశ్యనేవాత్మశక్తింస్వగుణైర్నిగూఢమ్”

బ్రహ్మకారణమా- మన మెందుండి వుట్టినాము- మనము
దేనిచే బ్రతుకుచున్నాము- మన మెటకుఁ బోవుచున్నాము- పద్ధతి
ప్రకారము మన మెవనియాజ్ఞంబట్టి సుఖదుఃఖముల న్నడుచు
చున్నాము- కాలమా స్వభావమా విధిమా లేక భూతములా కార
ణము- మనుష్యుఁ డిందంతకును జన్మస్థానమా- లే కివన్నియుం గలిసి
యున్న స్థితియా- ఇం దెద్దియుఁ బ్రత్యేకముగాఁగాని యన్నియు
స్థలసికాని కారణము కానేరదు- సర్వస్వతంత్ర మాత్మయొకటి
యుండకతీరదుగనుక మఱియు నాసర్వస్వతంత్రమగు పరమాత్మకు
న్మాడ సుఖదుఃఖముల నేవస్తువుకలిగించుచున్నదో యట్టివస్తువును
శాసించునధికార మున్నట్లు తోచదు- ఇట్లుపనిషత్తును దాని
భాష్యమునుబట్టి తెలియవచ్చుచున్నది- పైనుదహరించిన ప్రశ్నము
లకు బహ్వచోపనిషత్తు “సదేవసామ్యేదమగ్రాసీత్ - ఏకమ
ద్వితీయమ్- తద్దైక్షితబహుస్యాంప్రజాయేయేతి - శత్రేజోఽసృజత-
తత్రేజవిక్షత బహుస్యాంప్రజాయేయేతితదపోఽసృజత- దద్ధైక ఆహు
రసదేవేదమగ్రాసీదేకమేవాద్వితీయం తస్మాదసతస్సజ్జాయతే” మొట్ట
మొదట నిజగమంతయును సతే (నిర్గుణపదార్థమే) యాసత్పదార్థము
కన్న నింకొకవస్తువెద్దియుం బ్రవర్తింపలేదు- ఆసత్పదార్థము “నేను

జగము సృజించనీ" అని తలపోసెను మఱి యీజగములను సృజించెను.

ఇందుమూలమున సగుణమును పరమపదార్థము తనసంకల్ప మాత్రముచేత యీజగము సృజించినట్లు కనబడుచున్నదనియు- మఱి యింకొక్క యుపనిషత్తుంబట్టి నిర్గుణపదార్థమే యీజగత్సృష్టికిఁ బూర్వముండెను మఱి యాశూన్యమానుండి యీజగము కలిగెను. ప్రకృతియే మాయగాను మాయాశక్తిమంతుఁడు మహేశ్వరుఁ డనియును ప్రకృతీశ్వరులసంయోగమున జగము పుట్టెననియును వేడియగ్నికున్నశక్తివలె "శక్తి శక్తిమతోంభేదః" అను న్న్యాయాను సారముగా అగ్నిదహనశక్తితోఁ గూడినట్లు ప్రకృతితో మహేశ్వరుఁ డున్నాడనియును దనగుణములందుఁ దా దాఁగి యాపరమాత్ముఁ డున్నాడనియును మూలముంబట్టి భాష్యములంబట్టియు నుపనిషత్తులు బీరకాయపీచువలెఁ గలకాపులముగా నరసినకొలంది మఱింత సందేహమునఁ జొన్నుచున్నవి. ఇంతకు స్వత్సజాగరరూపముగు నాస్మృతియే యీజగత్తుం బన్నుచున్నది. మఱి సుషుప్తిరూపముగు నావిస్మృతియే యీజగమును లయముచేయుచున్నదని సకలప్రౌఢ వయస్కమనుష్యుఁ డనుభవించుచున్న ప్రత్యక్షానుభవముగనుకను బ్రతిజనుఁడు దుఃఖములం దప్పించుకొని సుఖించుటకై కోరుచుంట చేతను నిక్కముగాఁ దనసుఖముకోరెడు ప్రతిమనుష్యుఁడు పరోప కారముగాఁ దా నడచినందప్పఁ దన నితరులు సుఖింపనీరుగనుకఁ దన పురుషప్రయత్నము నొరులకు హితముగా నడిచి తనహితము సంపా దించుకొనుటకు మఱి యట్టి తనప్రయత్నమును సఫలము కావించి తనకు సంపూర్ణసంతృప్తి నయ్యచేయుమని తనస్వత్సజాగ్రత్ సుషుప్త్యవ స్థలమూఁడింటికి న్నారణముగు దైవమును సంతతమును నిర్మలాంతఃకరణ మునఁ బ్రార్థించుచుంటయు నవశ్యక ర్తవ్యములని నిర్ధారణ మొనర్చు

కొనకటిలు తీలుదు. స్వ తీక్ష్ణ విస్మృతిన్మాడఁ గారణమగు
 పదార్థము నిర్గుణమునగు నాదా ? అట్టిపదార్థము నిక్కముగా
 నున్నదా లేదా ? ఇట్టి అజ్ఞానవగోచరభగవత్త్వము నీవు
 ప్రార్థింపనేలయునునచో నట్లు దైవమును నీసాయముగోరుటకు నీవు
 ప్రార్థించుచుండునునటయందలి శుద్ధము దృఢముగాఁ బరోపకారము
 నేమరక చేయుచుండుము నీకు బ్రతుకునఁ దప్పకనీకోరిననునస్సంతుష్టి
 కలుగునని దైవప్రార్థనవందలి మాఖ్యోద్దేశము. కాఁబట్టి నీకువురువ
 ప్రయత్నకర్యామగు పొరువముకన్న 'వేతేపదార్థమే లేదు-
 దైవము మాట లోకోపకారమును దప్పక చేయుచు నీకోరిననునః
 సంతుష్టినొందుటకుఁబన్నిన ప్రతిజ్ఞోధకసంజ్ఞామాత్రోపరిచారికశబ్దముగా
 భాషింపవలయును వలయును. నీకు దుఃఖమిడిన నీస్వార్థవారతకే నీవు
 తశ్చాత్తాపుఁడవై నకొలంది నీవు నీకు సుఖమిచ్చువరోపకారకవర్తన
 మున నడిచెదవు. నీవు నీస్వార్థవరతన్నాని సర్వభూతనముఁడవై
 పరోపకారముచేసినకొలంది నీకోరిననునఃసంతుష్టి చేకూరుచుంటయే
 నీవు త్రిగుణాతీతపదార్థమగు పరమాత్మునిలోఁ జేరుచుంటయే నీ
 ప్రార్థన మాలించి నీకు దైవము సాయపడుచున్నాఁ డనిభావించుము-
 భావించుము? “యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ” ఇది
 తప్పదు తప్పదు. నాస్మృతివలననే యీ జగము కలుగుచున్నది మఱి
 విస్మృతిదశయం దే జగము న్దోచకున్నది కాఁబట్టి నాస్మృతియొక్క
 రూపమే నామనఃప్రవృత్తిరూపమే స్వేక్ష జగమయినతీరున నిజ్జగ
 ముగాఁ బరిణమించుచున్నదని చెప్పుట యుక్తికిఁగిట్టినదికాని లక్ష
 కోట్లు సంఖ్యాకరూప్యము లంకెలయందు సయుక్తికముగా $100000 \times$
 $10000000 = 1000000000000$ యొకంకెవేసి పదునొకండు
 సున్నలు చుట్టిన వచ్చినసంఖ్య లక్షకోట్లు యగు నన్నిరూప్య
 ములప్రోవు లెక్కలోఁ గన్పర్చవచ్చునుగాని యనుభవమునఁ

జాచుటగాని చూపించుటగాని శక్యముకానట్టిజగత్కార్యములన్నియును స్మృతి(మనుక్రకృతి)యొక్క రూపములుగాని మనఃప్రవృత్తి రూపముగు స్మృతికిమించి యతీవేతేకదార్థము లేదనియు స్మృతియును విస్మృతియు ననుమనఃప్రవృత్తులు రెండును వాస్తవముగా మాయ యనియుం బ్రకృతి యనియు నవిద్య యనియు దైవశక్తి యనియును పేర్లం బరఁగుచున్న యనిర్వాచ్యమాలాజ్ఞానమునువేదాంతతత్త్వము ప్రత్యక్షానుభవములో లేదు కాబట్టి యీమిట్టవేదాంతములతోఁ బనిలేదు. తనశరీరము తనయున్నియును దా నెట్లు వాస్తవములని తలంచుచుఁ దనసుఖముకొఱకై జనుఁడు పాటుపడుచున్నాఁడో తనకు వేఱుగానున్న జగమంతయును నిక్కమనియును నమస్తజగత్సుప్తిస్థితి లయకర్తయగు వాసుదేవుఁడు భక్తవృత్తులఁడై పరమభాగవతులకు సాయపడుచుండుననియుం బరమభాగవతులధర్మము పరోపకారబుద్ధి యును సర్వభూతదయయును సంతతదైవభక్తియు నని నిశ్చయించి కొని ప్రతిజనుఁడుం దా భాగవతుఁ డౌటకు నిరతముంబయిత్తించు చుంట మనుష్యధర్మ మని తెలియవలయుం తెలియవలయును. తన జాగ్రదవస్థయందు దృష్టనుగు జగమంతయు న్యథార్థమనియును ధర్మాత్ముఁ డీజగత్కర్తయగు నారాయణు ననుగ్రహమాపకుఁ బాత్రుఁడై సంసారదుఃఖములేక నిత్యానందపడవినొందుననియును ద్వైతము జగమంతయు నశింపఁగా నిర్గుణుఁడగు వాసుదేవుఁ డొక్కఁడు మాత్రమే మిగిలియుండునను విశిష్టాద్వైతమతము. వాసుదేవః సర్వమితి. పురుషవేదగోసర్వం"అనునట్లు బ్రహ్మసత్యం జగన్నిధ్యా" జగమంతయు నెండమావులజలమువలె భ్రాంతికల్పితము "ఏకమేవా ద్వితీయంబ్రహ్మ"నిర్గుణబ్రహ్మముతప్ప సత్యమైనవస్తువు మఱెద్దియు స్తేనేలేదను నద్వైతము నీద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతము లోనే నానావిశేషములతో సమస్తమనుష్యమతము లిమిడియున్నవి.

వాసముచేయుటకై మనుష్యసంఘంబునుండి బహిష్కరింపఁబడ
వలయును. వేదములు శేవలము సన్న్యాసులకుమాత్రమే యుద్దిష్ట
ములుకాని నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యతత్పరులగు సంసారుల కైత
మాత్రము న్నాదు కాదు. వేదాంగసూత్రములు మొదలగుసూత్ర
ములకన్నింటి కీయారణ్యకములే పుట్టిండ్లు.

అ రణ్య క ము లు

గృత్సమద- విశ్వామిత్ర- వామదేవ- అత్రి- భరద్వాజ-
వశిష్ఠ- బ్రహ్మధ- పావమానిదృష్టము లారణ్యకములనియూ ఋగ్వేద-
సామములు వేదములకుఁ బెట్టిన పెర్లనియును నిర్దేశింపఁబడెను.
ఋగ్వేదమొదలున్న వ్యంజనములు ఘోషము లూష్మములు మోహగు
నక్షరవిశేషములు లెక్కించుటయును కొన్ని పుక్కిటి పురాణకథలను
జెప్పటయును మూఢులం బామరులను బాలురను స్త్రీలను బెదరించి
భయ పెట్టుదయ్యములచర్యలు గణించుటయును నాటకబూటకములు
గారడిమాయ హుళిఁక మంత్రయంత్రతంత్రములు శేడుకమాట
లుబుసుపోవుటకు న్నాలక్షేపమునకు నీయారణ్యములు కల్పింపఁ
బడుట నిశ్చయము. మంత్రబ్రాహ్మణములు; బ్రాహ్మణములు
బ్రాహ్మణజాత్యభిమానులచే గల్పింపఁబడి కొన్నిక్రతువిధానములను
కొన్ని హోమవిధులను కొన్నిశ్రౌతస్మార్తగృహ్యకర్మములు గొన్ని
వ్యాకరణాదు క్తశిక్షానైఘంటికవిశేషములను గొన్ని యసందర్భకాశ
వంచాంగములను గొన్ని మసలమ్మనయ్యాలకథలను గొన్ని యసంభవ
పురాణగాథలను మఱికొన్ని యతీంద్రియన్వర్తనరక భూతభవిష్యజ్ఞస్మ
కథనమునుమఱికొన్ని లేనిపోనిసోదెలను వెల్లడించుచున్నవి. “భూభృ
వస్స్వరిత్యేతావావవ్యాహృతయథమే త్రయో వేదాభూరిత్యేవ
ఋగ్వేదోభువఃస్థితి యజుర్వేదః స్వరితి సామవేదః” అని నిర్వ

చించుం గొన్నియు బ్రాహ్మణములన్నియు విధ్యర్థవాదములను వెల్లి
డించుచున్నవి బ్రాహ్మణములు శ్రౌతకర్మమును గొన్ని- మఱి
కొన్ని వ్యాఖ్యానరూపములనియు నావస్తంబుఁడు చెప్పుచున్నాడు.
పూర్వము చేయఁబడనికర్మములు పూర్వము తెలియఁబడనికర్మములఁ
గూర్చియుం గొన్ని బ్రాహ్మణములు విధించుచున్నవి. దీక్షణీ
యేష్టియం దగ్నివిష్ణువుఁకుఁ బురోడాశమిచ్చుట పూర్వము లేని
క్రొత్తవిధి. మఱి "స దేవేదమగ్రతీత" అని కొన్ని బ్రాహ్మణములు
వ్యాఖ్యానరూపములు. ఇవి మంత్రములు మఱియివి బ్రాహ్మణము
లని పూర్వుల యేర్పాటునుబట్టి తప్ప సతేవిధముచేతనై నను మంత్ర
బ్రాహ్మణముల రెండిటికిని భేదము చెప్పటకు వీలులేదని సాయనుఁ
డనుపండితుఁడు నిర్ణయించెను.

వేసున్న చెప్పినది వేదముకాదన్నవాఁడు గాడిద అనునట్లు
మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగు వేదమునుగూర్చియును వేదాంగములను
గూర్చియును శబ్దముకన్న వేతేత్రమాణ మెద్దియును లేదు. విధులు-
అర్ధవిధములు పరమార్థమునుపదేశించునాపనిషత్తులన్ బ్రాహ్మణ
ములు తెల్పుచున్నవి. "ఆగ్నేయమష్టాకపాలన్నిర్వపేత్ - దర్శపూర్ణ
మాసాభ్యాం స్వర్గకామాయజేత-ప్రహిభిర్యజేత" అని మువ్విధము
లుగాఁగాని యీమూఁడువిధులను గలిపిగాని చేయవచ్చునని బ్రాహ్మ
ణము లుద్దేశించుననియు "అగ్నిర్వేదేవానా మనమోవిష్ణుఃపరమః
అగ్నిర్వేదేవానా మవరాఢ్యోవిష్ణుఃపరార్ధ్యః" అని ఐతిరేయబ్రాహ్మ
ణము వైకల్పికము పుల్కుచున్నదని మధుసూదనుఁ డనుపండితుఁ
డనుచున్నాడు. ప్రౌఢబ్రాహ్మణము - పద్వింశబ్రాహ్మణము -
అద్భుతబ్రాహ్మణము - వెదకినకొలంది సనేకబ్రాహ్మణములు నుపని
షత్తులు బయలుకడుచు నానామతముల కాధారముగా జనులకుఁ
బ్రమాణములగుచున్నవి. అద్భుతబ్రాహ్మణము దేవాలయముఁ

గూర్చియు నాలయములో నవ్వుచు నాడుచుం బాడుచు మఱియు నానావికారములొనర్చు విగ్రహములంగూర్చి చెప్పచున్నది. యజుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనశాఖలు చరకశాఖలను సంజ్ఞ కలవి. ఈచరకశాఖలకు నింద్యనామము ఖలము లని ముప్పదియవయధ్యాయమునఁ బురుషమేధమున “దుష్కృతేచరకాచార్యమ్” దుష్కృతికై చరకాచార్యుని బలివేయవలసిన దని యున్నది. మేఁకలను వధించి బలియిచ్చుటకన్నఁ బశుబలి నియమించు కూశమానవులం జంపి బలియిచ్చుట కొంతనయముకదా? తెత్తిరీయసంహితయందు “వాయవస్త ఉపాయవస్త” అనఁగా ఆలదూడలను మీదు గాలులవంటివా రని చెట్టుకొమ్మతోఁ గొట్టెడి కర్మము మాంధ్యందినశాఖయందు “ఉపాయవస్త” అను వాక్య మన్యశాఖీయముగాన విధిగా విడిచిపెట్టవలెనని బ్రాహ్మణము నిషేధించుచున్నది. “తస్మాదాహవాయవస్తే త్యుపాయవస్తేత్యుహైకఆహురుపహిద్వితీయోధతీతితదుత ధానబ్రూయాత్ ఇషేత్వోర్జేత్వేతిశాఖామాచ్ఛిన త్తివాయవస్థోపాయవస్తేతివత్సానపాకరోతి. వాయవస్తేతిపుంస ఉపాయవతిస్త్రియః” అని మంత్రబ్రాహ్మణ కల్పములు. వాజసనేయసంహితయందు దర్శపూర్ణమాసములు. సోమయజ్ఞములు. అగ్నిచయనములు అనిమూఁడు భాగములుగ నానావిధయజ్ఞకర్మములు విధింపఁబడుచున్నవి. “ఉపాజ్ఞాతే. వినోపదేశనజ్ఞాతమ్ తేనప్రోక్తం యతేనప్రోక్తంనచతేనకృతమ్” అనిపాణినికుతంజలులచే నుపపాదింపఁబడుటచే నొరుల యుపదేశములేకయే స్వయముగాఁ దనకుఁదోచిన ట్లొనర్చిన గ్రంథము మఱియితరులుచేసిన గ్రంథమును దా బయలుచేయుట క్రమముగా నుపజ్ఞాతమనియుం బ్రోక్తమనియుం జెప్పఁబడుటచేత మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకములగు వేదములు వేదాంగములు మొదలగునష్టాదశవిద్య లీరెండువిధములలోనే భాగ మెద్దియో తెలియఁబడనీక గంపగోళకషాయమువలెఁ గలగా పులకములుగా

నున్నవి. కేవల స్వార్థపరతం బ్రోత్సహించు ద్వైతము. పైకొకటి లోపలనొకటియుం గల్పించి కాపట్యమును హెచ్చించి “వాసుదేవః సర్వమితి” అనిపైకిమాత్రము చెప్పుచు స్వార్థపరతపదలతేక సంసరించుటచేత విశిష్టాద్వైతము “సోహమ్” అని దుఃఖము లందఱి కన్న నెలిసి యనుభవించు నద్వైతము న్మోత్తముపైని ద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతమతములు మూఁడును స్వార్థపరత న్నగించి లోకోపకారకబుద్ధి నధికముకావించి సర్వభూతదయను హెచ్చింప కున్నపుడు జనుల కాదేయములు శ్రేయము లెంతమాత్రమున్గావు. సర్వభూతదయాపరమై యహింసా వలములమై సోమరితనము న్మాన్పించి స్వకాయకష్టార్జితము సంపాదించుకొన్న నన్నపానములు తోడిపాటిజనులకు వంతుపంచియిచ్చి “సర్వేజనాః సుఖానోభవంతు” అని జపించుపరమభాగవతమొక్కటి మనుష్యధర్మమును సర్వలోక శ్రేయస్కరమును సప్రామాణమును సహేతుకమును మఱి వివేక విలసితమని మనుష్యులందఱు పలకబించఁదగిన మతము—

పాంచభౌతికమగునిజ్జగముంతయునుయజ్ఞశాలయే. పాంచభౌతిక పదార్థములన్నియును యజ్ఞార్థములే. యజమానుఁడగు మనుష్యుఁడు తనయింద్రియదృష్టములై తానుసంపాదించఁగలిగిజడచేత. పదార్థము లన్నింటిని మఱియఁ దనమనోవాక్కాయకర్మములను దనయాత్మ తోఁగూడ దేవతానివేదనముచేయుచునిత్యక్తై వల్వానందమున నుండు టయే సకలవేదవేదాంగవిధులొనరించుటకు ఫలము. స్వార్థపరతతేక కేవలలోకోపకారమునకై మాత్రముసర్వభూతదయాఁరుఁడై ప్రయత్నించుభాగవతుఁ డీసకలశ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నింటిని నిర్వర్తించి ప్రత్యవాయముగానక శ్రోత్రియుఁకన్న వేయిరెట్లు సులభముగాఁ ద్వరలో సుభయలోకములొ దరించును. స్వార్థపరగుల స్వజాతి కులాభిమానముతో సకలజనాన్యోన్యద్వేష కారణముగఁ బశుహింసను విధించి జాతిరవలె జనులకు తొకేక విషంబమును ముచ్చటలఁ

జవిచూపు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు ప్రమాదప్రత్యవాయప్రాయశ్చిత్తముల కాలవాలమగుటచేతఁ గర్మయోగమునఁ దరించుట చంద్రసూర్యబింబములనంటుటకై యాకసమున కెగరఁబూనుటవలె వృథా ప్రయాసకరము. హాస్యాస్పదము. భూతబాధకమగుటచేతనే కామ్యకర్మకాండమును “నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణి విధీయంతే” అని పరమభాగవతులకు. శ్రౌతస్మార్తకర్మము లవసరములేదని యుపనిషత్సూతము. సర్వమేధ బ్రహ్మయజసములు రెండును నాటకములవలె లోకరంజకములగు తక్కినకర్మములకుఁ బ్రతికూలములై కేవల శాంతరసప్రధానములగుటచే నారెండు శ్రౌతకర్మముల నారణ్యకములందుఁ జేర్చి దంభులగు సద్వర్ష్యులు పాసిగోష్ఠ్యులనుండి యతులనుపలెఁదక్కిన శ్రౌతకర్మములనుండి బహిష్కరించిరి వాజసనేయసంహితకు శతపథబ్రాహ్మణము వ్యాఖ్యానరూపమైనది. “తైత్తిరీయకేసమామ్నాయే సమానాధ్యయనే నానాసూత్రాణి. తస్మాదపి శాఖాభేదః. తథా చైకస్యాం తైత్తిరీయశాఖాయాం సమానసాతా యాంకూత్రభేదాదనాంతరశాఖాభేదః” అనుటచే సూత్రభేదముచే శాఖాభేదములగుటచే శ్రౌతస్మార్తకర్మముల లగణితములు. కావున నెవ్వ రే శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరించుటకుఁ దెలియశక్యముకాదు మఱెట్టివారి కే శ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధింపఁబడెనో నిర్దేశింప నశక్యము “ముద్గలో గోకులో వాత్స్యః శైశిరః శిశిరస్తథా, పంచైతే శాకలాః శిష్యాః శాఖాభేద ప్రవర్తకాః” చరణవ్యూహ నానుగ్రంథమునందు ఋగ్వేదమున కయిదు చరణములు యజుర్వేదమున కెనుబది యాఱు చరణములు సామవేదమునకు పేయి చరణములు అధర్వవేదమునకుఁ దొమ్మిది చరణములు చరణస్వరూపములగు శాఖలు ప్రతివేదమున కనేకవిధాగణితసంఖ్యాకములు నవ్వుములుం బరిశిష్టములును. ఈవేదచరణశాఖలందు నూపుమాసిప వెన్నో ప్రాచీనములెన్నో పవిత్రములెన్నో సూత్రములకు బ్రాహ్మణములకు సంహితలకెవ్వవి యెన్నెన్ని మూలములలోఁ తెలియరాదు. చుంత్రోచ్ఛారణ

విశేషము శాఖ, ఆయుచ్ఛారణ మనంతభేదమనుండుటచే ననంత సంఖ్యాకశాఖలు కలిగెను. శాఖాధ్యయనానుసారముగాఁ గుఱు భేదముం గోత్రభేదముం గలిగించినవి చరణములు కాఁబట్టి యనంత భేదము లనంతశాఖ లనంతచరణము లనంతగోత్రము లనంతకులము లసంఖ్యాకములై యున్నవి.

యజ్ఞదీక్ష

దీక్షణీయ మనుశ్శాతకర్మమన “అగ్నిర్వైదేవానమపమో విష్ణుః కరమస్తదస్తరేణసర్వాఅన్తా దేవతాః” అగ్ని మొదలువిష్ణువు తుద తక్కినదేవతలందఱు నుడుము “అగ్నావైష్ణవం పురోడాశం నిర్వహతిదీక్షణీయ మేకాదశకపాః మ్” పదముకొండుకపాలముల పురోడాశ మాగ్నావైష్ణవ మనఁబడును. అగ్నియును విష్ణువునేభిఁ దేవతలే కనుక సర్వదేవతల కీపురోడాశముచెందును “సర్వాభ్యవవై నం తద్దేవ తాభ్యోఽనంతరాయంనిర్వహంతి - అగ్నర్వైసర్వదేవతావిష్ణుః సర్వదేవతాః-ఏతేవై యజ్ఞస్యాంతేః స్వాయానగ్నిశ్చ విష్ణుశ్చతత్యదాగ్నావైష్ణవం పురోడాశం నిర్వహన్వితిఏవ తద్దేవాస్పృహ్నువంతి- తదా హుర్యదేకాదశకపాలః పురోడాశోన్వానగ్నావిష్ణూచై నయోస్తత క్లుప్తః కావిభక్తిరితి-అష్టాకపాలఆగ్నేయోఽష్టాక్షరావై గాయత్రీ గాయత్రమగ్నేశ్చంద్రప్రొకపాలోవైష్ణవ ప్ర్యర్థేదంవిష్ణుర్విచక్రమతే సై నయోస్తతక్లుప్తిస్సావిభక్తిః - ఘృతేచరుంనిర్వపేతయోఽక్రతిష్ఠితోమన్యేత-అన్యాంవావసన్ప్రవశితిష్ఠ*యోనక్రతితిష్ఠతి” అగ్నియే నమస్తదేవతలును మఱియును విష్ణువే నమస్తదేవతలును కాఁబట్టి యగ్నిని విష్ణువు నుభయుల నారాధించినవారు నమస్తదేవతల నారాధించినవారగుదురు.

ఎన్నిది కపాలముల పురోడాశ మగ్ని దేవతకుఁ జెందును- గాయత్రి యెన్నిది వ్యంజనములుగనుకను మఱియు న్గాయత్రి యగ్ని దేవతాకముగనుకను. మూఁడుకపాలముల పురోడాశము విష్ణువున

కేర్పడెను. కారణమేనున విష్ణువు త్రివిక్రముడై ముజ్జగముల నాక్ర
 మించెనుగనుకను. మతేయా స్తియును లేనివాడు తనతినే చరువుగా
 దేవతల కర్పించవచ్చును. ద్రవ్యములేనివాఁ డీలోకములో నెందుకుం
 బనికెరాడు. “తద్యద్ధృతంతత్త్రియైకయోయే తండులా నేవుంసస్త
 స్మిధునం-మిధునేనై వేనంతత్ప్రజయాపశుభిః ప్రజనయతి ప్రజాత్యైప్ర
 జాయతే ప్రజయాపశుభిర్యవంవేద - ఆరబ్ధయజ్ఞోవా ఏవ ఆరబ్ధదేవ
 తోయోదర్శపూర్ణమాసాభ్యాంయజతతిమావా న్యేనవాహవిషేష్ట్యా
 పూర్ణమా నేనవాతస్మిన్నేవవాహవిషితస్మిన్నృత్తిరీక్షేతైషావకాదీక్షా-సప్త
 దశసామిధేనీరనుబ్రూయాత్ - సప్తసశౌవై ప్రజాపతిర్ద్వాదశమాసాః
 పంచర్తవో హేమంతశిశిరౌసమా నేనతావాంత్సంవత్సరఃసంవత్సరః
 ప్రజాపతిః-ప్రజాపత్యాయతినాభిరేవా మిరాభోతి యవంవేద-
 యజ్ఞోవేదేవేభ్య ఉదక్రాంతమిష్టిభిః ప్రేక్షమైచ్చన్యదిష్టిభిః ప్రేక్ష
 మైచ్చన్ సదిష్టినామిష్టిత్వంతయన్యవిందన్”చరువునందలి నేయి (స్త్రీ)
 యొక్కచనుబాలుధాన్యపుగిండలుపుగఁగనిబీజముకాబట్టి యారెండును
 మిధునమైనది కాబట్టి యీప్రకారముగా నాచరువు వాఁడభివృద్ధి
 పొందునట్లు వానివంశమును బశువును వృద్ధిచేయును. ఇట్లు తెలిసిన
 వాఁడు వంశాభివృద్ధినిొందును. అమావాస్యపూర్ణిమాహోమములు
 చేయువాఁడుయజ్ఞకర్మములకును దేవతారాధనమును మొదలిడినవాఁ
 డగును. ఇట్లు దర్శపూర్ణమా నేష్టులు జరిపినపిమ్మట యాదేవతా
 నివేదనములతో నేయా యజ్ఞవేదికయందే వాఁడు దీక్షపూసవచ్చును.
 ఇదియొక దీక్షారూపము - హోతిపదేడు సామిధేని శ్లోకములను
 జదువవలయును-జగత్ప్రభువగు ప్రజాపతి పదేడురెట్లే యున్నాడు.
 మాసములు పన్నెండు. హేమంతశిశిరర్తు లొకటి గావించఁబడి
 నపుడు ఋతువు లైదు అదే సంవత్సరము మఱి యాసంవత్సరమే
 ప్రజాపతియై యున్నాడు-ప్రజాపతిలోని పదేడు సామిధేని శ్లోకము

లున్నవని తెలిసినవాఁ డభివృద్ధిపొందును-యజ్ఞము దేవతలనుండి
 పాటిపోయెను-ఆయజ్ఞము నిష్టలచే దేవతలు వెదకగోరిరి-యజ్ఞ
 మును వెదకటకై కోరఁబడినసాధనములుగనుక నిష్టలిష్టులని చెప్పఁ
 బడినవి- (ఇవ అను ధాతువునకుఁ గోరుటయని యర్థము) ఆ దేవత
 లిష్టిమూలమునఁ దిరిగి యజ్ఞమును బట్టుకొనిరి- “అనువిత్తయజ్ఞం
 హోధోతి యవపంవేద - ఆహూతయావైనామైతాయదాహూతయ
 వతాభిర్వేదేహా న్యజమానోహ్వయతితదాహూతి నామాహూతిత్వం-
 ఊతయోఘల్బునై తానామయాభిర్దేనాయజ మానస్యహవమాయంతి
 యేవైపంథానోయాః స్పృతయస్తావాఊతయస్తడవవై తత్స్వర్గయాగా
 యదమానస్యభవంతి-తదాహూర్యదన్యో జాహోత్యధయోఽనుచాహ
 యజతిచకస్మాత్తంహోతేత్వాచక్షతఇతి-యద్వావసత్రేయథాభాద
 నందేవతాఆముమావహాముమావహేత్యేవాహ్వయతిదేవహోతుర్హో
 తృత్వంహోతాభవతి-హోతేత్యేనమాచక్షతేయవపంవేద - వునర్వా
 వనమృత్యజోగర్భాకుర్వంతియ దీక్షయంతి-అద్భిరభిషేచంతి- రేతో
 వాఆహుసరేతసమైవైసంతత్కృత్వాదీక్షయంతి- సవనీత్యేనాభ్యంజంతి
 ఆభ్యంవై దేవానాంసురభిఘృతం మనుష్యాణామాయుతం పితౄణాం
 సవనీతంగర్భాణాంతద్యన్నవనీతే నాభ్యంజయతిస్వేనైవైసంతద్భాగ
 ధేయేన సమర్థయంతి ఆభ్యంతేవం” ఈవిధముగాఁ దిరిగి యజ్ఞము
 లభించెనని తెలిసినవాఁ డభివృద్ధిచెందెను-ఆహూతులచే దేవతలు
 యజమానులచేఁ బిల్వబడెదగు- కనుక నవి యాహూతినంజ
 నొందెను-అవియూతులని పిల్వబడెను- యజమానుని నాయూతుల
 వలన దేవతలుపిల్వబడిరికనుకను లే కవి మార్గములు త్రోవలయిన
 కారణములచేత నవి యూతు లయినవి- మఱి యవి యజమానుఁడు
 స్వర్గమునకేగు దాకుల గనుకను-అధ్వర్యుఁడు వేల్పుచుండఁగా
 మంత్ర ముచ్చరించువాఁడు హోత్రి యెట్లయ్యెనని కొందఱు పలికిరి-

వాని నిచ్చుటకీఁ దీసికొనిరా తీసికొనిరమ్మని తమయజ్ఞవేదికకు దేవతలను రప్పించుటకుఁ గారణమైనవాఁడుగనుక హోతి యని చెప్పఁబడెను వాఁడు హోతి (ఆవహ యనుధాతువునకు దగ్గఱకుఁ దెచ్చుట యని యర్థము). ఈసంగతి యెఱింగినవాఁడు హోతి యనఁబడును

దీక్షాకర్మముచే నధ్వర్యు లెవనిని సంస్కరించెదరో వాఁడు ద్విజాఁ డగుఁచున్నాఁడు. వానిని నీటిచే వా రభిషేకించెదరు. నీరు బీజము (రేతస్సు) ఈ రేత స్సీవిధముగా యజమానుఁడైఁ జల్లుటచే వాని నధ్వర్యులు సంస్కరించుచున్నారు. అప్పుడే తీసికొన్నెన్నను యజమానునకుఁ బూయఁచున్నారు. వెన్న కరుగు దేవతల కాజ్యము. మనుష్యులకు సురభిఘృతము. ఆయుతముప్పిదేవతలకు. నవనీతము చూలులకు కాబట్టి నవనీతమునఁ బూయటచే గర్భధారణము కావించుచున్నాఁడు. వానికీఁ గాటుకఁ బెట్టుచున్నారు. “తేజోవావతదక్షోర్వదా జనంసతేదసమేవై సంతర్తృత్యాదీక్షయంతి ఏకవింశత్యావర్భపింజాలైః పావయంతి. శుద్ధమేవై సంతర్తూతం దీక్షయంతి. దీక్షితవిమితం క్రసాదయంతి. యూనిర్వావదీక్షితస్య యదీక్షితవిమితం యూనిమేవై సంతర్త్వాంక్రసాదయంతి. తస్మాద్ధృవా ద్యోనేరాస్తేచ చరితచ. తస్మాద్ధృవాద్యోనేర్గర్భాధీయ తేచక్రచ జాయంతే. తస్మాదీక్షితం నాన్యత్రదీక్షితవిమితాదాదిత్యోఽభ్యుదయాద్వాభ్యస్తమియాద్వాపివాభ్యాశ్రావయేయః. వాససాప్రోర్ణవంతి. ఉల్బంవావదీక్షితస్య యద్వాసఉల్బేనైవై సంత్రోర్ణవంతి. కృష్ణాజసముత్తరంభవతి. ఉత్తరంవాఉల్బాజ్జరాయ్జరాయనైవై సంత్రోర్ణవంతి. ముష్టికురుతే. ముష్టివైకృత్వాఃరోభింః. శేతేముష్టికృత్వాకుమారోజాయతే తస్యముష్టికురుతే. జేచైవ తస్మిన్వాశ్చ దేవతాముష్టికురుతే” కాటుక పెట్టుట కన్నకుఁ దేజము కాటుకనుంచుటచేఁ దేజమొసఁగి వా రాయజమానుని దీక్షితుని

గావించెదరు. ఇగువదొక్క దర్భకట్టలతోఁ దుడిచి వానిని శుద్ధి చేసెదరు. ఇట్లు శుశుద్ధికావించఁబడినవానిని దీక్షితునిగాఁ జేసెదరు. వానిని శాలా పవేశము కావించెదరు. దీక్షితుని కాయజ్ఞశాల గర్భనావ టిది (ఆయజ్ఞ వేదిక ప్రాచీనవంశ మనఁబడును) కలిలరూప మగు నాయజమానుని యజ్ఞశాలాగర్భాశ మున నుంచెదరు. ఈ యథార్థమైన గర్భగోళము దాయజమానుఁడు కూర్చుండి మఱి యందుండి వెలువడును. కాబట్టి బీజము యథార్థమగు గర్భాశయముననుండి యద్దానినుండి మొలచును. కాబట్టి తనయుదయాస్తమయకాంతిని సూర్యుఁ డాయజమానునిపైఁ బ్రసరింపకుండ నిమ్మ నుఱియు సద్వర్ణులు వానితోఁ బలుకకుండనిమ్మ- వానిని వస్త్రముతోఁ గప్పెదరు. ఈవస్త్రమే శిశువు నివసించి తైకివెలువడఁ దగిన జరాయువు కాబట్టి వానిని జరాయువుచే మూసెదరు. సర్వ సారగల మగలేడిచర్మము వానిపైకప్పు- ఉప్పుముమీఁదిదిజరాయువు మఱి యీవిధము నాయజమానుని జరాయువ నుంచెదరు. ఆయజమానుఁడు తనపిడికిళ్ళు మూసికొనును. మూయఁబడినపిడికిళ్ళలో బీజమును శిశురూపముగాఁ జేయుగర్భాశయముండును. శిశువుపిడికిళ్ళు మూసికొనియేపుట్టునువాఁడువానినిపిడికిళ్ళు మూసికొనునుగనుక యజ్ఞమును గట్టిగాఁ దనపిడికిళ్ళలోఁ బట్టుకొనును. మఱి యజ్ఞదేవతలందఱాపిడికిళ్ళలోనిమిడియుందురు. తదాహుర్ల పూర్వదీక్షిణఃసంసవోఽస్తి కర్మగ్రహితోవా ఏతస్య యజ్ఞః సర్వగ్రహితా దేవతానై తస్యార్చి రస్త్య పరదీక్షణావీవ యథాతథేతి ఉన్ముచ్యన్మన్తజన మవబృథ మభ్యవైతి తస్మాన్ముక్తాగర్భాజరాయుర్జాయంతే-సహైవవాససాభ్యవైతి తస్మాన్సహైవోల్పనకుమారోజాయతే - త్వమగ్నేసప్రథాలసి సోమయాస్తేమయోధువళి త్యాజ్యభాగయోఃపురోసువా క్యేలనుబ్రూయాద్యఃపూర్వమనీజానఃస్యాత్తస్మై - త్వయా యజ్ఞంవితవ్యతథియజ్ఞ

మేవాస్మావతద్వితనోతి - అగ్నిఃప్రతేనమస్మనాప్త్యావయమితయః
 పూర్వమిజానఃస్యాత్తస్మై-ప్రతన్నమితిపూర్వంకర్తాభివచన - తత్తన్నా
 దృత్యమేఅగ్నిర్వృతాణిజంఘనత్వంసోమాసిసత్వతఃకీతివాక్రిహ్నా
 వేవకుర్యాత్ - పృథింవావవహన్తియజ్ఞాడవసమతిస్సాద్వార్త్ర
 ఘ్నా వేవకర్తవ్యావితి" మొట్టమొదట దీక్షితుడౌవాని కిగులుదీక్ష
 నందుదొమ్మిగందరగోళ మంటదు కారణమేమనవాని యజ్ఞమువానిపిడికి
 శ్చలో గట్టిగఁ బట్టుకొనఁబడెనుగనుక మఱియు దేవతలందఱు న్వాని
 పిడికిశ్చలో నిమిడియుండుటచేతను కాబట్టి వాని కాలస్యముగా
 దీక్షితుడౌవానికివలెనప్తమెద్దియు న్నలుగదు. అదీక్షితుడు తనపై
 కప్పుతొలగించుకొని స్నానమూడదొడఁగును కాబట్టి జరాయువు
 పెడలినపిమ్మట లోపలియుచ్చతి త్రిమాత్రమే మిగులును. వానిలోఁగలి
 వస్త్రముతో వాడు స్నానముకై నీట దిగును. కాబట్టి శీశు వుచ్చ
 తిత్తితోఁ గప్పఁబడి పుట్టును. అదివఱకు యజ్ఞముచేయునివానికి
 "త్వమగ్నేసప్రథాఅసిసోమయా నేనుయోభవ" అనురెండు పురోఽను
 వాక్యములు హోత్రి వినిపించనిమ్ము క్రమముగా మొదటియాజ్యభాగ
 మునుగూర్చియును రెండవయాజ్యభాగమునుగూర్చియును "నీద్వార
 మున యజ్ఞమును వారు కొంపోయెదరు."

మొదటిశ్లోకమందలి మూడవపాదము చదివి హోత్రి యజ
 మాననిగూర్చి యజ్ఞమును మోసికొనిపోవును. అదివఱకు యజ్ఞము
 చేసినవానికి "అగ్నిఃప్రతేనమస్మనా - సోమగ్భిష్టా వయమ్" అని
 చదివి వినిపించనిమ్ము. ప్రతన్నశబ్దముచే దొంటియజ్ఞము గూర్చి
 తెల్పును. అదివఱకు యజ్ఞముచేసినవానికిం జేయనివానికిం గొన్ని
 శ్లోకములు హోత్రి వినిపించవలయునను నీరెండువిధు లాచరింపఁ
 దగదు. అగ్నిర్వృతాణిజంఘన - త్వంసోమాసిసత్వతిః" అహోత్ర
 పృథుని ధ్వంసము కావించుటకై ముఖ్యముగా నీరెండుమంత్రము

లుచ్చరించనిమ్ము- కారణమేమన యజ్ఞ మెవనిని నమిపించునో
వాఁడు వృత్తుని సశింపఁజేయును. కాబట్టివృత్తునిధ్వంసముకావించు
శ్లోకములే యుపయోగించవలయును“అగ్నిర్ముఖంబ్రథమోదేవతానా
మగ్నిశ్చ విష్ణోతపతీత్రమం మహాఇత్యాద్వావైష్ణవస్యహవిజాయా
జ్యానువాక్యేభవతః, ఆగ్నావైష్ణవ్యాపసమృద్ధేవతద్వైష్ణవస్యస
మృద్ధంయద్రూప మృద్ధంయత్కర్మక్రియమాణమృదభివక్షతి అగ్నిశ్చ
హవై విష్ణుశ్చ దేవానాం దీక్షపాతాతౌదీక్షయా ఈశాతేతద్యదాగ్నా
వైష్ణవంహవిర్భవతియాదీక్షయాఈశాతేతౌదీక్షాప్రయచ్ఛతాం
యాదీక్షయితఃరాతౌదీక్షయేతామితి-తిష్ఠభౌభవతఃసన్నియత్వాయ
గాయత్ర్యోస్విష్టకృతః సంయాజ్యేకుర్వీతతేజస్కా మోబ్రహ్మవర్చస
కానుః- తేజోవైబ్రహ్మవర్చసంగాయత్రీ- తేజస్విబ్రహ్మవర్చసీభవతి
యవవంవిద్వాన్ గాయత్రేకురుతే-ఉష్ణిహవాయుఃకామఃకుర్వీత-ఆయు
ర్వాఉష్ణిక్-సర్వమాయురేతియవవంవిద్వానుష్ణిహాకురుతే”“అగ్నిర్ము
ఖంబ్రథమోదేవతానామ్”అనునదిపురోఽనువాక్యము“అగ్నిశ్చవిష్ణో
తపతీత్రమంనుహః” అను మొదలగునది యాజ్యశ్లోకము-అగ్నివిష్ణు
పులఁగూర్చిన యీరెండుశ్లోకములు సరిగానున్నవి-యజ్ఞముయొక్క
శుద్ధి నిరుపాకృతింబట్టి యుండును. ఈయంశములో సందర్భించినశ్లోక
ములు కర్మమనుగూర్చి విశదపర్చును- దేవతలలో సగ్గియు విష్ణు
వును దీక్షారక్షకులు. వా రుభయులు దీక్షాప్రభువులు కనుక అగ్నికి
విష్ణువునకు హోమములు జరుగును. దీక్షాప్రభువులయినవా రిద్దరును
సంప్రీతులై దీక్షను గొనసాగించి యీహోమకర్మము నాచరించు
దీక్షితులు కాఁదగినదని పల్కెదరు. శరీరబలమిచ్చుటకై వారుత్రిష్ఠ
భు లని చెప్పఁబడెదరు- సౌందర్యమును బుద్ధి నాసించువారు స్విష్ట
కృతులైన గాయత్రీశ్లోకముల రెండింటి నుపయోగించుగాక-
గాయత్రీ సౌందర్యమును బుద్ధి నై యున్నదిః ఇట్లెఱింగి యారెండు

గాయత్రీశ్లోకముల నుపయోగించువాఁడు సాంధర్వము బుద్ధియుం
గలవాఁ డగును. దీర్ఘాక్షుర్ధాయువును గోరినవాఁ డుష్ణిగోశ్లోక
ములు వాడనిమ్ము. ఉష్ణిహస్సే యాయువు - ఈసంగతి తెలిసి
యారెం డుష్ణిహములుపయోగించినవాఁ డభీష్టాయువు పొందును.
“అనుష్టుభాస్వర్గ కామఃకుర్వీత-ద్వయో ర్వా అనుష్టుభాశ్శ తుష్ణష్టిగక్ష
రాణి తయిత్తగుణార్ధావకవింశాలో కావకవింశ త్యేకవింశత్యై వేమాం
లోకాన్త్రోహతిస్వర్గవవలో కేచతుష్టిమేవక్షతిశిష్టితి- ప్రతితిష్ఠతియ
వవంవిద్యాననుష్టుభాకురుతే-బృహత్యో శ్రీ కామాయశస్తామఃకుర్వీత
శ్రీర్వైయశశ్చందసాంబృహతి - శ్రియ పేవయశశ్చంద్రతేయవవం
విద్యాన్ బృహత్యోకురుతే-వంక్తీ యజ్ఞ కామఃకుత - సాంకోవేయజ్ఞః
ఉపేనంయజ్ఞోన మతియవవంపిద్యాన్వంక్తీకురుతే - తిష్టుభావీర్య
కామఃకురుతే-ఓజోవాఞ్మదియంవీర్య శిష్టవ్-ఓజస్వీమదియవాన్
వీర్యవాస్థవతియవవంవిద్యాన్ప్రొష్టుభా కురుతే-జగత్యో కక్ష కామః
కుర్వీత-జగ త్తావే పశవః- పశుమాస్థవతియవవంవిద్యాన్ జగత్యోకురు
తే-విరాజావన్నాద్య కామఃకుర్వీత- అన్న వేవిరాట్- తస్మాశ్శస్యై
వేహభూయిష్ఠమన్నంభవతి సవవభూయిష్ఠంలోకేవిరాజతి తద్విరాజో
విరాట్వమ్”

స్వర్గమునుగోరువాఁడు రెం డనుష్టుభుల నుపయోగించనీ-
రెండనుష్టుభులలో నఱువది నాల్గక్షరములు కలవు. మఱి యొక్కొక్కటి
యిరువదొక భాగములుగల మూఁడులో మూలున్నవి ప్రతియిరువదొక
క్షరములు భాగముతో నాయద ముఁ డీమూఁడు లోకముల
సనుభవించును. మఱిమిగిలిన యిరువది నాల్గవయక్షరముతో నతఁడు
స్వర్గమందు శాశ్వతముగా నత్తుకొనియుండును. ఇట్లేరెండనుష్టుభుల
యుపయోగ మెఱుంగువాఁడు స్వర్గమున స్థిరముగా నుండును.
సిరియున్గీర్తియు న్గోరినవాఁడు రెండుబృహతుల నుపయోగించనీ-
బృహతీర్చ్యుదమే లక్షయును గీర్తియును. ఇట్లు రెండుబృహతుల

యుపయోగ మెఱిగినవాఁడు శ్రీయస్సుల రెండింటిం బొందును.
 యజ్ఞముం బ్రేమించువాఁడు రెండుముక్తి చ్ఛందములను పయోగించనీ-
 యజ్ఞము పంక్తిచ్ఛందమువంటిది. రెండు పంక్తిచ్ఛందముల నుప-
 యోగ మెఱిగినవానికియజ్ఞము సిద్ధించును. శరీరదార్థ్యముకోరిన
 వాఁడు మూఁడు రెండు త్రిష్టుభుల నుపయోగించనీ. శరీరబలము
 తేజము మఱి యింద్రియపుష్టి త్రిష్టుభై యున్నది. ఇట్లు త్రిష్టుభుల
 సంగతి యెఱిగినవాఁడు బలముం దేజ మింద్రియపుష్టిం బ్రాపించును
 పశుసంపద న్గోరువాఁడు రెండు జగతిచ్ఛందము లుపయోగించనీ.
 పశువులు జగతిచ్ఛందము వంటివి. ఇట్లు రెండు జగతిచ్ఛందముల
 యుపయోగ మెఱిగినవాఁడు పశువుల సమృద్ధికలవాఁడగును.
 అన్నముంగోరువాఁడు రెండువిరాట్ ఛందముల నుపయోగించనిమ్ము-
 విరాజమే యన్నము - (రాజృధాతువునకుఁ బ్రకాశ మర్థము)
 అన్న సమృద్ధికలవాఁడిలోకములో మిక్కిలిప్రకాశించును. కాబట్టియే
 యన్నము విరాట్టయ్యెను. ఈ సంగతి నెఱిగినవాఁడు తనతోడి
 పాటివారిలోమిక్కిలిప్రకాశించును. మఱి యట్టివాఁడే తనమిత్రులకు
 మిక్కిలియుపకారము చేయఁగలడు. సర్వేషాంఛందసాంపీర్య
 మవరున్ధేసర్వేషాంఛందసాంపీర్యమన్ను తే సర్వేషాంఛందసాంయుజ్యం
 సరూపతాంసలోక తామన్ను తేఽన్నాదోఽన్న పతిర్భవత్సన్ను తేప్రజ
 యాన్నాద్యఁయవవంద్వాన్ విరాజౌకుతుతే" ఇట్లెఱిగి యీవిరాజ
 శ్లోకముల నుపయోగించువాఁడు సకలచ్ఛందములశక్తిని సంపాదించు
 కొనును మఱి సకలచ్ఛందశక్తిని దనయందు నిల్పుకొనును.
 మఱి సకలచ్ఛందములతో నేకీభవించును సకలచ్ఛంద స్వరూ
 పుఁడగును. కావలసినట్లు కుడుచును. మఱియథేవముగాననుభవింపఁ
 దగినంతయన్నమును నిచ్చుచేసికొనును. తనకును దనకుటుంబము
 నకును సమృద్ధిగా బ్రతికినవ్వాళ్ళు హాయిగా ననుభవింపఁదగినంత

యన్నమును సంపాదించుకొని నిల్వచేసికొనను. “తస్మాద్విరాజా
 వేవక ర్తవ్యా ప్రేద్ధోఅగ్న ఇమోఅగ్న ఇత్యేతే” ప్రేద్ధోఅగ్న ఇమో
 అగ్న యని మొదలిడు నీరెందువిరాజమాలు తప్పక ముఖ్యముగా
 నుపయోగింపకలేదు. “ఋతం వావదీక్షా సత్యందీక్షా తస్మాద్దీక్షి తేన
 సత్యమేవవదితవ్యం అధోభిల్వాశుఃకోఽర్హతిమనుష్యః సర్వంసత్యం
 వదితుంసత్యసంహితానై దేవాఅమృతానంహితామనుష్యాఇతి- విచ
 క్షణ్యతీవాచంవదేత్-చక్షుర్వైవిచక్షణంది హ్యే నేనపశ్యతీతి(చక్షుర్వై
 విచక్షణంచక్షుషాహివిపశ్యతి)- ఏతద్ధవై మనుష్యేషుసత్యం నిహితం
 యచ్ఛక్నుః-తస్మాదాచక్షాణమాచారద్రాగితి-యాద్యదర్శమిత్యాహ
 థాస్యశ్రద్ధధతియద్యువైస్వయంపశ్యతినబహూనాంచనా న్యేషాంతిశ్ర
 ద్ధధాతి-తస్మాద్విచక్షణతతీమేవవాచంవదేత్సతోఽర్హత రాహైవావాస్య
 గుతితాభవతిభవతి”దీక్షయే సరి. దీక్షయేసత్యము. కాబట్టిదీక్షసల్పు
 వాఁడు సత్యము పల్క-వలయును (ఋత మనఁగాఁ దిన్ననితెన్ను
 సత్య మనఁగా నిజమాడుటఋతము తలంపునుబట్టి సత్యము మాటను
 బట్టి యుండును)- అంతయు స్సత్యమునే పల్కఁదగుమనుష్యుఁ డెవఁ
 డని యనుచున్నారు- సత్సంపూర్ణులు దేవతలు- మఱి మనుష్యు
 లనృతభూయిష్టులు- మాటాడునపుడెల్ల విచక్షణనామమును వాఁ
 డుచ్చరించనిమ్ము- కన్ను విచక్షణ మగును. కంటితోనే వాఁడు
 స్పష్టముగాఁ జూచును గనుక (విచక్షణాతువునకుఁ జూచుటయర్థము)
 మనుష్యులలోఁ జూపే సత్యముగా నేర్పర్చఁబడెను. కాబట్టియే
 యొద్దియైనసంగతి నెఱిఁగించువానితో నీవు కన్నారఁ జూచితివాయని
 జను లడిగెదరు- నేఁ జూచితిసని వాఁ డన్నప్పు డాసంగతిని జనులు
 విశ్వసించుచున్నారు. ఎద్దియోఁ దా నొక్కఁడు మాత్రమే చూచిన
 వాఁ డితరులం గొందఱిన్గాని యందఱిన్గాఁ నమ్మించలేడు కాబట్టి
 ప్రతిమనుష్యుఁడు న్దా నోరైతి నపుడెల్ల విచక్షవిచక్షణ యని యుచ్చ

రించుచుండవలయును. అట్లు విచక్షణశబ్దముం దా నాడు ప్రతి
వాక్యమునకుఁ దోడుగాఁ బల్కుచుండువానియొక్క పుష్కలతయును
సత్యమే యగును.

ఈ బ్రాహ్మణము లుచ్చరించునపు డొక స్వరనియమము
లేదు. యథేచ్ఛముగా నుదాత్తానుదాత్తములు వల్కవచ్చును-
మంత్రోచ్ఛారణస్వరమన కలవడినఛాందసులు స్మార్తకర్మములం
దుపయోగించు పదములను మఱియుం బురాణేతిహాసకావ్యశ్లోకము
లనేగా గృహకృత్యముఁడలి యేమాటలకైన హాస్యాస్పదముగా
మంత్రస్వరముతోనే యుచ్చరించుచుం దనువల్కులు మిక్కిలి
సంస్కృతమలనియును శుద్ధములనియు సభ్యములనియును శాస్త్రీ
యములనియు శ్రోత్రియములనియుఁ దక్కుజాతులవారివల్కులను
గర్హించుచున్నారు. మఱియును దాము దీక్షవహించకున్నప్పటి
కీనామబ్రాహ్మణులు దీక్షితవేషముతో దంధముం జూపుచుఁ దమ
జాతిశ్రేష్ఠతం జాటుకొనుచు స్వార్థపరులై మనసులో నొకటి
పైకొకటిగా వ్యవహరించుచు లోకమును మోసపుచ్చుచున్నారు.
“శ్రుతిస్థానే స్వరాస్వక్తుం నాలం బ్రవశ్యసి తత్వతః” అని దేవర్షియా
నారదుఁడు శిక్షావిధి నిర్దిష్టించుటచే వేదమును నియతస్వరముగా
నీకుక్షింధరులు వైదికమృగ్యులు పామరులు ప్రాకృతులగు మర్ద్యు
లెంతమాత్రముం బఠింపనేరరు. అద్దమున నెవనిమట్టుకువాఁడు
చూచుకొని సంతోషించున స్లేదేశమువా రాదేశమందలి వేదపాఠము
నకు సంతోషించుచుఁ దమపాఠమే తక్కిన వేదపాఠముఁ కన్న సరియైన
దని పొగడుకొనుచున్నారు- గ్రుడ్డికి గ్రుడ్డి త్రోవచూపుచందముగా
గురువులు శిష్యులకు వేదమంత్రములు చెప్పుచున్నారు- అవ్యక్త
మగు వేదనాదబ్రహ్మము నారాయణుఁడు వేంకటగిరియందు శిలా
భూపమున నవతరించిినాఁ డన్నట్లు “ఇషేత్వా” మొదలగుశబ్ద

రూపముగా నెట్లున్నదని సమ్మచున్నారో మనుష్యు లట్లే తా
 ముచ్చరించు మంత్రముల యుదాత్తానుదాత్తాద్విరము లట్లు శాస్త్రీ
 యము లని పామరుల న్నమ్మించి స్వార్థకురులై తాము పఠించునవి
 వేదము లనియును దాము శ్రోత్రియుల మనియును దక్కినజాతులవా
 రందఱుం ద మూరకే మేపుచుం బూజించుచుఁ తమమాటచొప్పున
 సదుపపలయుపని దంభవేషములూని తాము చెడి యితరులం జెఱచు
 టకు ముఖ్యహేతువు దుష్టకలికాలముతప్ప నింకొకటి కాదు- బ్రహ్మ
 యజ్ఞమునందు వేదములందు మంత్రబ్రాహ్మణములేగాక యితిహాస
 పురాణకల్పగాథానారాశంసులు కూడఁ గలవని చెప్పఁబడుటచే
 మొత్తము యనాదిగా వేదమునందు మంత్రసంజ్ఞకలది మంత్రము-
 బ్రాహ్మణసంజ్ఞ కలది బ్రాహ్మణము- ఇంతకన్న మంత్రబ్రాహ్మణ
 ముల నేర్పాటుచేయుట కింకొకదారి లేదు- “బ్రాహ్మణేనామిశ్రిత
 మంత్రాత్మకంశుక్లంయజః అధ్వ్యవంక్వచిద్ధాత్రం క్వచిదిత్యవ్యవ
 స్థయా బుద్ధిమాలిన్యహేతుత్వాత్ కృష్ణంయజః” బ్రాహ్మణములోఁ
 గలియుక శేవల మంత్రాత్మకమైనదగుటచే శుక్లమనియును అధ్వర్య
 హాత్రములలోఁ గలకాపులకమై బుద్ధిమాలిన్యమునకు హేతు
 వగుటచేఁ గృష్ణ యజుస్సనియును యజుర్వేదము రెండు విధములు.
 “అదిత్యానీయః శుక్లాని యజాంపివాజననేయేన యాజ్ఞవల్క్యే
 నాఖ్యాయంతే” ఈశుక్లయజుర్వేదము వాజననేయుడగు యాజ్ఞ
 వల్క్యునిచే కూర్చునివలసఁ బొందఁబడెను. నూరిధ్యాయములు
 కలదిగనుక శతకథబ్రాహ్మణ మయ్యెను శతకథబ్రాహ్మణము
 శుక్లయజుస్సునకు వ్యాఖ్యానము. వాజననేయసంహిత శుక్లయజు
 ర్వేదము తెత్తీరియసంహిత కృష్ణయజుర్వేదము. కృష్ణయజుర్వేదము
 నకుఁ దెత్తీరియబ్రాహ్మణము శుక్లయజుర్వేదమునకు, శతకథ
 బ్రాహ్మణమును వ్యాఖ్యానరూపములయినప్పటి కొండ్లొంటిలో

నారెండు బ్రాహ్మణములు కలిసియే యున్నవి. దీక్షితుఁడు తనపేరు
తనగోత్రముపేరు తనతండ్రిపేరు తనతాతపేరు తనముత్తాతపేరు
చెప్పవలసినది ఐతిరేయబ్రాహ్మణమందలి దీక్షణీయమును బైత్రకార
మాంధ్రీకరింపఁబడెను. మఱియును యజ్ఞమునందు సదస్యుఁ డదివఱకు
జరిగినతత్వం దెలియపర్చవలయును. మతేయధ్వర్యులయినను
గడచినతత్వకట్టి తెలుకవచ్చును. ఈచేసినదోషము మీ కెట్లు
వదలు నని యడుగఁగా నధ్వర్యు లూరకుందురు. వారిబహ్మ
యాతీకయుఁ డతడు వాచస్పతినంతరివాఁ డాశ్రశ్శమున కయ్యో
నాకుఁ దెలియదు పెద్దజాతూకర్ణ్యుఁడను మనతండ్రిల గురువు నడుగు
దము- అప్పుడు జాతూకర్ణ్యుఁ డాశ్రశ్శమును విని తిరిగి యావేద
వాక్యమును జదువుఁ డనెను. ఆతీకయుఁ డందుకు శాస్త్రమునవచనము
నిగదము యాజ్ఞము నుత్తేదియైన మొదటనుండి తుదివఱకుఁ జదువ
వలయుననఁగా శ్లోకముగాని శ్లోకార్థముగాని శ్లోకపాదముగాని
యందలియొకపదముగాని యక్షరముగాని యెంతవఱకుందప్పెనో
యంతవఱకుం జదువవలసియున్నదనెను.

అప్పుడు కాపీతకి యనువాఁ డాగ్రంథము తిరిగి వశింపఁబడ
నవసరములేదు హోతలు ప్రమాదమున యజ్ఞమునందు చేయు
తత్వము దివ్యహోతయగు నగ్నిదేవుఁడు దిద్ది యజ్ఞమంతయుం బవిత్ర
మొనర్చునని ఋగ్మంత్రము చెప్పుచున్నదని కలెను. ఇట్లు నైమిష
ఋషులు చేయుచున్నక్రతుశాలకు వెళ్ళి ప్రశ్నించినదివోదాసపుత్రుఁ
డగు ప్రవర్ధనభూపతిచేసిన ప్రశ్నమునకు సమాధానము చెప్పఁబడెను
బ్రాహ్మణములవలనఁ జొల్లి మనుష్యులం గ్రతువులందు బలియిచ్చు
నాచారము కల దందుకై బ్రాహ్మణులు తమపుత్రుల నమ్ముకొనువా
రని యైతిరేయబ్రాహ్మణము సాంఖ్యాయపసూత్రములను శువస్సేవుని
కథంబట్టి తెల్లకింజఃబడుచున్నది. మేఁకలు మొదలగునోరులేని

జంతువులను గ్రతువులందుఁ జంపుటకన్న మానిసులం జంపుట కొంత
యంగీకరింపవచ్చును. సర్వజంతువునాశకుఁడు లోకదోహమొనర్చు
నుసాయ మన్ని జంతువులకన్న లెక్కువగాఁ దెలిసినవాఁడును సర్వ
భక్షకుఁడు స్వార్థపరాగ్రేష్వరుఁడు విద్వన్మానియు గర్వపర్వతశిఖరా
రూఢుఁడగు నొకమానిసిం జంపినప్పటికిం గొంత సాధుజనోపకారమే
కదా ? ఇట్లే బ్రాహ్మణము లడ్డదిడ్డకూరకర్మములను వ్యర్థమయిన
ద్రవ్యవినియోగమును వృధోద్యమములను సోమరిపోతుననుల నుబున్న
పోనికథలను బుక్కిటిపురాణములను పోదెలను దంభవేషములను
బామరరంజకములగుపిట్టకథలను ముచ్చటలను వాలకములను మొద
లగుబుద్ధిలేనినునోవాక్కాయకర్మములను బోధించుటకు మును లెంత
మాత్రముద్దేశింపలేదు. క్రమక్రమముగా వివేకులు వంచకులు
స్వార్థపరు లీశైతవిధానమలం గల్పించి రని సిద్ధాంతికరింపక
తీరిదు జీవహింసయును వ్యర్థకాలక్షేమమును జనుల కన్యోన్యవిశ్వ
షముం బరమకారుణికులను సర్వజ్ఞులగుమునులు వేదవేదాంగ
ముఖమున నెంతమాత్రము నోభింపరు బోధింపరు.

యు గ స్వ రూ ప ము

మనుష్యుఁడు వడుకొన్నసమయమే కలియుగము. మేలుకొన్న
వేళ ద్వాపరము. నిలువఁబడినతఱి త్రేత. మఱి సదుచుచున్నకాలమే
కృతయుగ మని బ్రాహ్మణము చెప్పటచే సదుచుచున్నసమయ
మనఁగా లోకోపకారముకై కాయక్షేతముతో కృషి మొదలగు పాటు
పడుట. భూమినిదున్నుకొని పండించుకొనుట మొదలగుపాటుపడి
తనతోడిసాటివారలకు దోడ్పడక సోమరితనమున నిద్దురించుచు
గూర్చుండి పోదెచెప్పుచు సన్యాసులమని మెట్టవేదాంతములు
పల్కుచుండు సోమరిపోతులే కలిజనులు. తమయొక్కసుఖముకొఱకు

లోకోపకారార్థమై దున్నట యిండ్లుకట్టుట బట్టలు నేయుట మొదలగు
 కాయక్లేశమువ్యాయామ మొనర్చువుణ్యాత్ములేకృతయుగపురుషులు,
 వ్యాయామముతోఁ జరీరఃష్టమున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధన
 సామగ్రి సంపాదించక సోమరియై గ్రంథకాలక్షేపమును స్వర్గనరకము
 లనుగూర్చి తెలిసీ తెలియని యుపన్యాసములను మెట్టవేదాంతబోధ
 లను జపమంత్రోపదేశములను మతచర్చలను కేవలస్వార్థపరుడై
 ధూర్తుడై కూర్చుండి తివమరగినతుంటరిమాత్రమే కవటవండిత
 వేషముతోఁ దనకుఁ దో డితరులకుఁగూడ నాధివ్యాధులు హెచ్చించి
 భూభారమునకుమాత్రమే జీవించు దిక్కుమాలినగ్రంథకల్పనముల
 వ్రాతలచేఁదాఁ దరింపలే కితరుల దరింపనీక సంశయమున ముంచి
 లోకులఁ జెఱచి తాఁ జెడకమానఁడు. మిరెపకాయకార మిట్లుండు
 నని తినక చచ్చిచొరక లోఁతుఁ దెలియదనుసామెతగా మిరెపకాయ
 చవిచూడనివాని కాకారమునుగూర్చి యెంత యుపన్యసించినను
 మతెంతగ్రంథమువ్రాసి చదివించినను తెలియునా? నిద్రాహారవిహార
 సౌఖ్యసంపాదకసాధనములగు వ్యవసాయముమొదలగుపనులు తాఁ
 జేయుచు నితరులకుఁమప్పువలెను. వేదశాస్త్రములు బ్రతుకు సుఖ
 ముగ నడుపుకొనుత్రోవను సూచించునుగాని తా మశరీరము
 లగుటచే నట్టిజీవితసౌఖ్యరమగు త్రోవను దాము నడచి జనుచు
 నడత చూపించనేరవు. లోకములోని పురుగులు పక్షులు
 మృగములు తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకై యెట్లు పాటుపడు
 చున్నవో మనుష్యులుకూడ నట్లే వడుటమాని వేదమునియును
 శాస్త్రమునియును స్వర్గనరకమునియు జాతిమతవర్ణాచారశిష్టసంప్ర
 దాయమునియు సహజముగాఁ ననుభవించు లేనిపోనివికారములను
 అద్దముచూపుకొన్నవిధమునఁ గల్లుతాగిచంపమునఁ బిశాచ

గ్రస్తునివడువున నన్ని పాతరోగవీడితునివలెఁ గోరికోరి పోమరిపోతులై
 యాధివ్యాధులకు లోనగుచుంట దుష్టకలికాల చేష్టితముకాదా?
 నిష్కలట హృదయములతో నిద్రాహారవిహారములొసర్చు కాల్య
 వశయే నాల్గుపాదముల ధర్మముతో నడుచు కృతయుగము. నూత్న
 యౌవనము ధర్మము మూఁడుకాళ్ళ నడుచు శ్రేతఁ ప్రాథవయస్సు
 రెండుపాదముల ధర్మము నడుచు ద్వారము. క్రమముగా నొకపాద
 ధర్మముతోనైన నడువనేరక పాదములశక్తి రవంతయులేక నడువ
 నేరక మూలబడి స్వకరసౌఖ్యకరమగు కాయక్షేత్రకసాధ్యమగు
 వ్యాయామము నొకింతయును జేయలేక వేదములనియు శాస్త్రము
 లనియు స్వర్గసరకములనియు జాతులనియు మతములనియుం బూర్వా
 చారములనియు సారకాయలు నటకు వార్ధకదశయే నాల్గుపాదముల
 శక్తి సమూలముగ నశించిన ధర్మశూన్యమగు కలికాలము. అట్టి
 నిరర్థకవార్ధకదశయందు కాయక్షేత్రముననిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సం
 పాదించుకొననేర కితిరులంగవ్వపెట్టి తమవ్యర్థజీవనములొడిగించుకొనఁ
 గోరిన ధూర్తబకధ్యానపరులగు ముసలిముద్దలు పన్నిన కృత్రిమ
 కల్పనములే యీవేదశాస్త్రములు మతగ్రంథములు పుక్కిటిపురాణ
 ములు. ఈవృద్ధులు పాటుపడి తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధనములు
 తాము సంపాదించుకొనుటకుం బనికిరాక పరుల న్దనుకొఱకై కష్ట
 పడుట కొప్పించునుపాయములే యీశ్రుతిస్మృతులు శ్రౌతస్మార్త
 కర్మములం బోధించు సకలగ్రంథములు. వేదేల, పెద్దలు తమ
 నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమున కెట్లు కాయక్షేత్రమందుచున్నారో జారి
 నడువడిచూసి పిన్నలు సహజముగాఁ దాముగూడ నానడువడినే
 యవలంబించుట సర్వజంతువులందు సమానసహజవద్ధతియే కదా?
 సహజవద్ధతినిబట్టి కడుచుట సహజగుణమే. నవీకృతమగుగాని మనుష్య
 కల్పితకృత్రిమవద్ధతు లనవసరములు వ్యర్థములు. లేనిపోన్నికమకు

హేతువులు—చలిబాధ తఱకుఁ గలిగినపుడు తనకంటఁ బెద్దవారు బట్టలుకప్పుకొని సుఖముందుట సహజముగాఁ బిన్న కనిపెట్టి తాఁగూడ బట్టకప్పుకొనఁదా? పెద్దవాఁ డెట్లు బట్టను సమకూర్చు కొనునో యట్లే తాను బట్టను సమకూర్చుకొనునుపాయము సహజముగా వెదకుకొనఁదా?

ఊపిరితీసికొనుటకు వినుటకుఁ జూచుటకుఁ జవిగొంటుకు వానన గొంటుకు స్పర్శమునుభవించుటకు నిద్రించుటకునవయవములుకదలించుటకు నడచుటకుఁ బరువిడుటకు నిద్రించుటకుమేల్కొనుటకాకలిడప్పి కలబాధదీర్చుకొనుటకు స్వభావముగాఁ బ్రతిజంతువును బ్రవర్తిల్లుచుండును. వేదశాస్త్రఘోషతో మఱియును గ్రంథములతోఁ బనియేమి? కంచభూతాత్మకములగునానావిధశరీరములకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమాసించుజీవితమునఁ బాంచభౌతికపదార్థములకన్న సశరీరములగు వేదశాస్త్రములతోను స్వర్గనరకములతోను ఆత్మభేదములతోనుమెట్ట వేదాంతములతోను లోకాతీతపద్ధావర్ణనములతోను మఱి యతీంద్రియాకాశకంచాంగములగుభూతభవిష్యజ్జన్మకథనములతోనుపరస్పర విద్వేషకారణ కులజాతిమతాచారవిశేషచింతితోను రవంతయుం బనిలేదు. కోటి రూప్యములిచ్చెన నను మాటకన్న నొక్క దమ్మిడి రొక్కమిచ్చుట కోటింతలు నయము కదా? వేదములు శాస్త్రములు పురాణములుపవ్యసించుట వ్రాతలనగకర్చుటకన్న నాకలిగొన్నవానికే బట్టెడుకూడిడుట కోటింతలు మేలుకదా? నిద్రాహార విహారాత్మకమగు నీబ్రతుకున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసంపాదకసాధనమగు త్రోవ నన్నిజంతువులకు సహజముగాఁ బిన్న పెద్దవరుసంబట్టి నడుచుకొన్నే నడుచుకొన్నున్నవి మోచేతికంకణమున కద్దమువలె నీవేదశాస్త్రము లీసోమరిపోతునా సలిపాతపంచాంగములు మిక్కిలియనవసరములు. ఒకరికన్ననొకరు గొప్పవారమును స్వార్థపరులై యాస్తి

కూడ బెట్టుకొనట కులజాతిను తాచారవైషమ్యములతో లేనిపోనితర్కములతోకొఱగానివేదశాస్త్రచర్చలతో నన్యోన్యద్వేషములతోగోరికోరితక్కిన జంతువులకన్నజావునకు ముందుగాఁజచ్చుట కలియుగమునందలి మనుష్యులస్వభావము — జనులకన్యోన్యానురాగముం జెఱచి పరస్పర ద్వేషముకల్పించువేదశాస్త్రశిష్ట సంప్రదాయకులమతాచారప్రవక్తలు లోకమునకు సహజముగఁ దప్పని యీతిబాధలు. ఈవేదశాస్త్రము లీమతాచారబేధము లీయన్యోన్య కలహము లీయసందర్భజాతినీకులు మఱి యీ స్వార్థపరములు పంచకములునగుపోమరిపోతు చేష్టితములన్నియు నెపు డడుగంటి సమూలముగ నశించునో నకలమానవు లన్యోన్యానురాగములతో సమాన స్వతంత్రభోగభాగ్యములతో నుందురో యట్టివేళ సహజానందకర బాల్వదశవంటిపుణ్యయుగమగును. మిగులడప్పిగొని మేఘోదయమెపుడగునో యెపుడు వానచిన్ములుకడునో యను చాసకములచందమున నిక్కలికాలమందలి భూతిహింసాపిపాసకోర్వని భాగవతులు దయాస్వరూపుఁడగు భగవంతునకిట్లు చతుర్విధాభిసయవిశేషముల మొఱపెట్టుచున్నారు. అన్నమే సమయానుకూలమున నాకలిం బోగొట్టఁటకును మఱియుం బుట్టించుటకును మూలమైన ట్టివేదశాస్త్రానుసార కుల మతాచారములన్నియును జనుల కన్యోన్యద్వేషము న్నల్పింపకుంటకును మఱియుంబరస్పరప్రేమానురాగము లొదవించుటకును గారణములుగుట నిశ్చయమేకాని యిపు డీలోకమునకు శని రాజు. పాపసహవాసముచేఁ బాపుడయిన బుధుడు క్షీణచంద్రుఁడు రవికుజు లిక్కలిస్వరూపుఁడగు శనికిఁబరివారము. గురున కస్తమితదోషమును శుక్రునకుశతృగృహస్థితియును కేంద్రాధిపత్యము లభించి మారకసంబంధము లభించెను. మఱియు శనికి మారకసంబంధము గురుశుక్రులకన్న నెక్కుడయ్యెను. కావున ధర్మాత్మజీవితము కొనసాగుటకు బొత్తిగా కలికాల మవకాశ విధ

కుండెను. “పావీ చిరాయుః సుకృతీ గతాయుః” అను కలికాల కృత్యము తార్కాణమయ్యెను. కాబట్టి కృతయుగమున నాల్గుపాదములతోఁ దేతఁజూచు మూఁడుపాదములతో ద్వాపరమున రెండు పాదములతో జరించుచున్న ధర్మధేనువు కలియుగమున నొంటి కాలితో నడువఁజాలక కూలఁబడి శనిరాజనువులి వాతంబడి భక్షింపఁ బడెను. ధర్మధేనువుయొక్క దుమ్ములవలె నచ్చటచ్చట నగవదుభాగవతులన్నాడ దుమ్ములగొందుల మెట్టవేదాంతములన్వేల్ల డించుచు నీస డింపునవ్వులతో స్త్రీబ్రాహ్మణపరీవ్రాజకవణ్మలస్థావకమతాధికారిమ్మన్యులుగూడఁ దలచూపనీ కాపోక్తి ముములందు పావులతోనున్నయాగ్రహములవలెఁ బెచ్చురేఁగుచుఁ గలికాలమునుమఱింత ముదఱఁబెట్టుచు దుర్దాహముంబుట్టించు పానీయమువలె దావరించుట మిక్కిలి శోచనీయము. మనుష్యపశువుగాఁ జంపఁబడుటకై యొప్పగించబడిన శునశ్చేవుఁడు నోరున్న మనుష్యుఁడుగానఁ దన మొట్టచేసందఱినీబతిమాలి తనబ్రతుకును గాపాడుకొనినట్లు లై తిరేయబ్రాహ్మణమునఁ జెప్పఁబడెనుగాని నోరులేనిమేక కనికర మెట్లు తనబ్రతుకుం గాపాడుకొని క్రూరయూపబంధనముల న్దప్పించుకొనఁగలుగును? మొత్తముపై మాకాయువు మాకారోగ్యము మాకుధనము మీకుఋణమునుసామెతగాదిక్కుమాలినక్రూరులీశోత్రియమ్మన్యులు బోధించుచున్నారు.

తనపొట్టకై అజీగర్తుఁ డను బ్రాహ్మణుఁడునూతావునుబుచ్చుకొని తన కొడుకును యజ్ఞపశువుగా నమ్ముకొన్నాఁడు. తనయాఁకలిం దీర్చుకొనుటకై తాఁగన్నకొడుకులంగూడ క్రతుపశువులుగాఁ జంపఁబడుట కొత్తకొనిరి. తొంటికాలమున బ్రాహ్మణులు తమపుత్రులను యజ్ఞపశువుల న్నావించి వందలకొలఁది గోవులను గ్రయధనముక్రిందఁ బుచ్చుకొని యాకొడుకుల నమ్ముకొనుట యాచారము కలదు. కాబట్టియే “దుహితాదుఃఖం పుత్రస్తేజః” అనుశ్లోతి ప్రవర్తిలుటకు

హేతు వయినది. కొమార్తెలు యజ్ఞపశువులగుటకుఁ బనికిరానికారణముచేత నాయాదుపిల్లలం బెంచి తగినవరులకు జతవర్చుటయందు మిక్కిలి క్లేశమగుటచేతను దండ్రుడికిఁ బుత్రకకన్నఁ బుత్రుఁడే జీవనలాభకార్యమై తా యజ్ఞపశువుగా నమ్మఁబడి తనతండ్రుడికి సుఖజీవన హేతువగు ధనాగమమునకుఁ దగినసాధనమగుటచేతను “అపుత్రస్స గతిర్నాస్తి” అనుధర్మశాస్త్రమును గలిగెను. పుత్రులవలనఁ దండ్రుడి ధనలాభము కలుగుటచేతను బుత్రకవలనఁ గొన్ని బాధలుతప్ప ధనలాభ మొక్కింతయులేనికారణముచేతను బుత్రక తనజీవనదుఃఖ హేతువనియును బుత్రుఁడు తనజీవనసుఖమూలమనియును కొడుకు పుట్టిన తోడనే యజ్ఞపశువుగా వాని నమ్ముకొని ధనలాభమంది సుఖముగా నాధనముచేతఁ బొట్టనిండఁ గూడుతినవచ్చునని బ్రాహ్మణగృహస్థు మిన్ను ముట్టువాఁడు. మఱియుఁ బుత్రక పుట్టినని విన్నతోడనే చెల్లనిడ బీబీయాఁడుపిల్ల యజ్ఞపశువుకై పనికిరాదు దీనిని బెంచి తగినవరునకు జతగూర్చువటకునాకంతమునఁ జాట్టుకొనును నీయాఁడుపిల్లవలన నాకు నష్టమేగాని లాభమేమియు లేదని యాతండ్రుడి మిక్కిలిదుఃఖించువాఁడు. పూర్వకాలమున కొడుకులు తమప్రాణమైన భారపోసి తండ్రులను సుఖపెట్టువారు. పూర్వకాలమున స్వార్థపరులుగాక లోకోపకారముకై శ్రోత్రియబాలకులు తమప్రాణమైన భారపోయువారు. కనుకనే యాకాలమునకు వేదవేదాంగము లుపయోగములుగాని స్వార్థపరులై తమసుఖముకొఱకై యెట్లయిన లోకద్రోహ మొనర్చుఘోరకలికాలములో నావేదవేదాంగములు మఱి నాటి యభిలశాస్త్రములు బొత్తిగా నిష్ప్రయోజనములు. కాబట్టి దేశకాలప్రాతానుసారముగా వేదములును వేదార్థములును మాఱుచున్నవను పురాణమత మెంతయును జ్ఞాఘ్నము. కాబట్టి కలికాలమందు ఇషేత్వాది వేదమంత్రములు ఇషమేవార్థం యజమానాయ

దధాతీత్యాది బ్రాహ్మణములు ఇక్షేత్వేతి పలాశశాఖాం ఛినతీ
 త్యాది కల్పము వేయేల వేదములు వేదాంగములు మతీయును
 స్వర్గనరకములను భూతభవిష్యజ్జన్మములను శ్రౌతస్మార్తరకర్మములను
 జాతుర్వర్ణ్యమును ప్రాచీన శిష్టకులమతాచారములను బోధించు
 గ్రంథములన్నియును చెల్లనిడబ్బులవలె చెల్లువాయఁబడి రద్దు
 కాఁబడిన ఋణపత్రములవలె మృతునిపంచేంద్రియములవలె నిష్ప్ర
 యోజనములయి ప్రస్తుతకాలమునలోకోపకారకములెంతమాత్రము
 న్నావు. ఆవేదవేదాంగములకు మతీయుం బ్రాచీనమునిప్రోక్త నానా
 శాస్త్రములకును బ్రకృతోపయోగముగ సకలజను లన్యోన్యము
 రాగముతోఁ గలసిమెలసి హాయిగా బ్రతుకుసాధనములం బోధించు
 తెన్నున వ్యాఖ్యానములు చేయఁబడవలసియున్నది. ఇప్పుడు వాడుక
 లోనున్న యష్టాదశవిద్య లనాదికాలమునుండియును వాగర్థములం
 గాలక్రమమున మాటుచు వచ్చుచున్నవిగాని ప్రారంభకాల
 మెప్పుడో నిర్ణయింప వలనుపడదు. ఉదకబిందువు లొండొంటఁ
 గాలక్రమమున మహాసముద్రములయిన త్లావాజ్మయమష్టాదశవిద్యా
 ప్రస్థానము లయ్యెను. కాఁబట్టి జగత్సృష్టితోనే సకలవిద్యలు నెను
 బదికోట్లజీవరాశులును మతీయును జగమునందలి పదార్థములును
 బొడచూపెను. జడచైతన్యాత్మకమగు నీసర్వప్రపంచమును స్మృతి
 యందు పుట్టి పేరిఁగి విస్మృతిలో లయమగుచున్నదని స్వప్నజాగ్ర
 త్సుషుప్త్యవస్థలచే నెల్లరకుం బ్రత్యక్షానుభవమే. తుద మొదళ్ళుగాని
 యొకకారణముగాని తెలియఁబడక విష్ణుమాయామయమైన యీ
 ప్రపంచతత్త్వ మిదమిత్థమని నిశ్చయింప నశక్యము. సత్త్వరజస్తమో
 గుణమయమైన ప్రకృతి వలయరేఖవలె తుద మొదళ్ళు నిశ్చయింప
 నశక్యమై యాకాశమువలె నిరవధికమై స్వప్నమువలె నవశమై
 యాగంతకుమై గారడవలె నద్భుతమై యున్నది. ఇదివఱకవాత్సర్య

వచ్చుచున్న శిష్టసంక్రదాయానుసారముగా నీశ్రౌతకల్ప మిట్లున్నదని
 బ్రాహ్మణములు “ఇత్యాహ” అను కరోక్షభూతక్రియను నుచ్చ
 రించుటచేత వేదములుకూడఁ దమకుఁ బరోక్షములగు వేదవేదార్థ
 ములఁ దాము వల్కుచున్నట్లు వెల్లడించుచున్నవి. వేదవేదాంగాది
 నిద్యనెప్పటినుండి శ్రవర్తిల్లుచుండిన నెట్టివాఙ్మయమైనను మఱెట్టి
 యర్థమును వెల్లడించు నేయేకర్థములను విధించుచున్నను మతేయే
 యిహపరసాధనముల బోధించుచున్నను మొత్తముపై సకలజనముల
 కన్యోన్య ప్రేమానురాగములను పరస్పరోపకారక విధానములను
 మాత్రమే బోధించుచున్నవిగాని జంతుహింసను జనులకుఁ బరస్పర
 ద్వేషము నెన్నఁదు న్బోధించలేదని వివేకులందఱును సిద్ధాంతీకరింపక
 తీరదు. •

య జ్ఞ ప శు వి చా ర ణ

దేవతలు మనుష్యునియజ్ఞమునందు తమకు బలి యిగోరిరి.
 ఆమనుష్యపశువును యూపమునకుబంధించి చంపుటకై యధ్వర్యుఁడు,
 సిద్ధపడినంత నామనుష్యపశువునుండి మేధ యను హోమార్హముగు
 నింద్రియశక్తి బయలయి గుఱ్ఱములోఁ బ్రవేశించెను. ఆగుఱ్ఱమును
 యజ్ఞపశువుచేయఁగా దానిలోని మేధము యెద్దులోఁ బ్రవేశించెను.
 ఆదూడను జంపుటకు సిద్ధపడఁగా దాని మేధము గొఱ్ఱలో దూఱె
 నాగొఱ్ఱు యజ్ఞపశువుగా సిద్ధపర్చగా దాని మేధస్సు మేఁకలో
 దూఱెనామేఁకను యజ్ఞపశువు కావించి చంపనున్నంత దానిశక్తి
 భూమిలోఁ ప్రవేశించెను. ఆభూమినుండి వరి మొలచెను. వరి దంచి
 బియ్యముచేసి యాపిండినే పురోడాశముగా వండి దేవతల కధ్వర్య
 లర్పించినారు. మనుష్యుని యజ్ఞపశువుగాఁ జంపఁ దలఁచి చంపతే
 కతనికీజదులుగా గుఱ్ఱమును యజ్ఞపశువుకావించి కానినూడఁ జంప

నొల్ల కాగుఱ్ఱమునకుబదు లెద్దును యూపమునఁ గట్టి దానింగూడఁ జంపనొప్ప కెద్దునకుబదులు గొఱ్ఱెను బశువుకావించి దానింగూడఁ జంపనొల్లక గొఱ్ఱకుబదులు మేఁక న్గట్టి దానింగూడఁ జంపనొల్లక తుదకు బియ్యమునుమాత్రము పశువుగాభావించి యాపిండిని దేవతల కధ్వర్యులు సమర్పించిరి. మనుష్యుని గుఱ్ఱము నెద్దును గొఱ్ఱియను మేఁకను బశువులన్దావించి యూపములకుఁ గట్టి జీవహింస యెంత మాత్రము న్నూడవని విడిచిపెట్టి తుదకధ్వర్యులు బియ్యపుపిండి నామనుష్య హయ వృషభ మేషచ్ఛాగములను బ్రతుకనిచ్చి వడ్లు వంచినబియ్యపుపిండిని మాత్రమే యాజంతువులకు బదులు పశువుగా భావించి దేవతలకు సమర్పించిరి. మనుష్యుఁడు యజ్ఞపశువగుటకుఁ బనికిరాక గుఱ్ఱముగాను గుఱ్ఱ మెద్దుగా నెద్దు గొఱ్ఱెగా గొఱ్ఱమేఁకగా మేఁక భూమిగా భూమి పరిగా యజ్ఞపశువగుటకు మాత్రెను కాఁబట్టి యజ్ఞమునందు దేవతార్థమై యెట్టి జంతువును జంపఁగూడదు. మనుష్యుఁడును మఱిగను సజంతువులునమేధ్యస్వరూపులుగనుక దేవతలకై బలి యీరారు. కేవలము ధాన్యమునుండి వచ్చినబియ్యపు పిండి నొకవిధముగా రొట్టజేసిమాత్రము సకలవిధయజ్ఞములందును దేవతలకు సమర్పించవలయును. మఱియును మనుష్యుఁడు గుఱ్ఱ మెద్దు గొఱ్ఱ మేఁక మొదలగుజంగమజీవులగు నెల్ల జంతువులు సమేధ్యములు గనుక దేవతలకై యజ్ఞములందుఁ జంపి బలి యీరారు. మరియు జంతువునైన నం దంపి తినఁగూడదు” అని స్పష్టముగా నైతరేయ బ్రాహ్మణము ఘంటావిధముగాఁ జాతీచెప్పచున్నది. కాఁబట్టి యజ్ఞ పశువులం దంపి దేవతలకు బలియిచ్చు క్రూరులు మాంసాశనులగు మనుష్యులు వేదచోదిత కర్మబ్రాహ్మ్యులగుటయేగాక దేవతాను గ్రహమున కెంతమాత్రముం బ్రాశులు కారు కారు. “సహింస్యా త్సర్వభూతాని” అను సకలభూతదయాపరిమగుత్తుతికి “అన్యత్రి

వైదిక హింసాయాః” అని సంజాడు చవి మరగిన గూరమానవులు ప్రక్షిప్తమును జెప్పి శౌతకల్పమునందు పిష్టనశువునకు మాటు జీవ తృశువును బంపుచు మాంసాశనమును బ్రోత్సహించుచుండు కామే శ్రోత్రియశ్రేష్ఠులమని తమస్వార్థపరతయుం గుక్కింభరిత్వమును మఱుఁగువర్స భూతహింసాపరులై వేదముల కపార్థమొనర్చి దంభ వేషములతో గోముఖవ్యాఘ్రములట్లు కలికాలవశమునఁ జెలరేఁగు చున్నారు. పశుహింస యేవిధముగానై సంజేయఁగూడదని శ్రుతులు “యస్మనురవద త్తద్భేషజమ్” అని శ్లాఘించిన మనువుకన్నఁ దెలిసిన వారు కాఁబోలు నివృత్తి ప్రాకృతకూరదంభశ్రోత్రియమ్మనృసౌమ యాజులు. మాంసాహారమునకు బనులు శాశాహారమే యిహపర సౌఖ్యసంపాదకసాధనమనియైతిరేయశ్రాహ్మణముజంతువులమేధ్యము లనియు కేవలోద్భిజ్జములే మేధ్యములు కాన దేవతాసమర్పణము కావించి యజమానుఁ డారగించవలయుననిమాంసాశనమును బొత్తిగా నిషేధించి కందమూలఫలాశనమునుమాత్రమే ప్రోత్సహించిధాన్యము కూడ మనుష్యాదిజంతువులవంటిదేయని నిరూపణముకావించుటకై ధాన్యముపైనున్న పొట్టుముక జంతువులపైనున్న రోమములవంటిదని యును బియ్యపుగింజ నావరించిచుట్టుకొనియున్న పొల్లంతయును జంతువులశరీరమువంటిదనియును ధాన్యమందున్న పచ్చియే నెత్తురువంటి దనియును మఱి వండినయన్నము మాంసమువంటిదనియును ధాన్యపు కాడ లెముకలవంటిదనియును బ్రతిపాదించెను స్వర్గసాధనముగాఁ దన కీదేహము నిచ్చిన దేవతలఋణము తీర్చుకొనుటకై యజమానుఁడు మొదటఁ దాఁ బశువయి తనశరీరమును యజ్ఞమున దేవతలకుఁ గృత జ్ఞతానూచనముగా సమర్పింపఁ గోరెనుగాని తనశరీరముమిక్కిలియన హ్యము దుర్గంధపూరితమమేధ్య మని తలంచి తనదేహమునకు మాటుగ గుట్ట మెద్దుగొట్టి మేఁక మొదలగుజంతువులశరీరముల

సర్పింగఁ దలంచి యాజంతుదేహములు కూడఁ దనదేహము
వలె నమేధ్యములనినిశ్చయించి కమ్మనితావిగలిగినవిత్తములగుస్వాదు
కందమూలఫలములను యజ్ఞమునందు దేవతలకు సమర్పించి యా
ప్రసాదమయిన కేవల శాశాహారమున మాత్రమే బ్రతుకుచిహవర
ములందరింపవలయుననియేయనాదిగా సకలశ్రుతిస్మృతులతాత్పర్యమును
బరమకారుణికులు సర్వజ్ఞులగు మన్వాదిమహర్షులు విస్పష్టముగా వెల్లి
డించుట తెలిసియుం గ్రూరశనిశాసితకలికాలవశులై స్వార్థపరులైన
జ్ఞానలవదుర్విదగులగు శ్రోత్రీయమ్మన్యులు వ్యసనబద్ధులై దంభవేష
ములతో పామరజనరంజకముగా పశుబలిని మఱియు మాంసాశనముం
బ్రోతసహించుచు వృధా జాతిమతకలహములు పన్ని జనులకన్యోన్య
ద్వేషముం బురిగొల్పుచు సోమరిపోతులై నోటిబూకరమున ధనార్జన
మొనర్చుకొను చీషణత్రయము విడనాడలేక తాజెడ్డకోరివమనంత
యుం జెఱచె నను సామెతగాఁ దాము చెడి యెరులం జెఱచు
చున్నారు.

నూతన ద్విజ్ఞానము

వంశప్రాహ్మణమునందు గురువు లేఁబదిమువ్వురు పేర్కొన
బడిరి. తనతండ్రి తాత ముత్తాతలపేర్లవఱకువైదికములందుపేర్కొనఁ
బడినట్లు వంశముల నది పరంపరఁగా ననంతసంఖ్యాక వేదద్రవ్యముమీ
పంశములు విస్మృతములుకాఁగాఁ బ్రకృతమున జ్ఞప్తిలోనున్నవి
యాయాకాలపకటితప్రాహ్మణానుసారముగాఁ బేర్కొనఁబడుచున్నవి.
వేదశాస్త్రములసృష్టి జగమువలె ననాదియుగపరంపరలన్ సృష్టిస్థితి
నాశము లనంతవిధములుగాఁ బొందుచున్న త్రైలోక్యమువలెవాఙ్మ
యముకూడ ననంతవిధములుగా సుదృఢవస్థితి నాశములందుచు నాయా
యుగములందు వంశపారంపర్యముగా జనులచే వైదికములందుతండ్రి

తాతముత్రాతలపేర్లుచూత్రమే స్మరింపఁబడునట్లు స్మృతివిధమునఁ బ్రవ
ర్తిల్లుచుఁ బతనపాతనప్రచారముల నున్నవి. ఇలములై విస్మృతము
లయిన విద్యల సంఖ్యలో క్రస్తుతము ప్రచారములోనున్న విద్యల
సంఖ్య యపారపారావారమునం దొక జుక్కఁగలమాణువువంటిది.
మఱియొకటిలోఁ బరార్థభాగమువంటిది. మాముత్రాతయొక్క
మూలవార మిద్దియనియు వేయియేండ్లక్రింద మాతాత యెక్కిన
గుఱ్ఱపుడెక్క కిరికిన నాఁ డిది యని తరతరముగాఁ గొంతకాలము
నుండి పంశపారంపర్యము దాఁచుకొని జనులు యాశ్చర్యపడుటకై
చూపించునట్లు ప్రాచీనుల వేషభాషాచారములు వెల్లడించు కొంత
కాలముక్రింద వ్యవహరింపఁబడిన వాఙ్మయము నాచారములను వేద
వేదాంగములని యిప్పటి వైదికమునకు వ్యవహరించు వేదశాస్త్ర
ములు శిష్టాచారములు గూనదంతముంబట్టిఁగాను డెక్కనాఁడును
బట్టియు వేయియేండ్లక్రిందటి మనుష్యుని యథార్థాత్వమున్నిర్దేశింప
నలవికానట్లు వేదశాస్త్రాచారములంబట్టి యనాదిప్రాచీనకాలవ్యవ
హార వేదవేదాంగాచారముల యథార్థస్థితి యిట్టిదని నిర్ణయింపఁ
వరమగునా ? శునశ్శేఫాది మనుష్యనామములు బుచ్చెన్న అచ్చన్న
క్రిందనెట్లు మాతెశో యల్ల సకలవ్యవహారములు మాఱుచుంట
తలపోయక ప్రాచీనవైదికాచారానుసారముగాఁ దాము నడుచు
చున్నామని దాబుచేయు శ్రోత్రియమునకుల దౌర్జన్య మేమన
వచ్చును ? వేయియేండ్లక్రిందటి మనుష్యుని నానిగూనదంతముం
బట్టియు డెక్కనాఁడుంబట్టి గుఱ్ఱము సంపూర్ణాకారములను వ్రాసి
యాయుధయులచరిత్రమంతయును బ్రతిక్షణ జీవితచర్యయు నిట్లే
యుండునని తను బుద్ధిచాతుర్య మగతుర్పు చిత్రలేఖక చరిత్రకారుల
వలె నెవ్వయో యనాదికాలమునుండియును పంశపారంపర్యముగా
నతిసూక్ష్మములుగా ననంతవిధములుగా మాఱుచుం బొడచూపు

శబ్దకర్మముల న్దమతమ బుద్ధికొంది న్నోకోపకారముగా సతీంద్రియ
 జ్ఞానము సహజముగాఁగలఋషులు కాలక్రమమునఁ దేనటీఁగలు
 పట్టుపెట్టినట్లు బంగరుపిచ్చుకలు గూఁడల్లుకొనువిధమున వేదశాస్త్ర
 ములను నిష్ఠించుచుండఁగాఁ గాలక్రమమున వార్తిగంధములును వారి
 వ్యవహారధర్మములును నామావశేషములై ఖిలములు కాఁగాఁ దిరిగి
 బుద్ధిమంతులు దేశకాలపాతానుసారముగా సకలవిద్యలును గర్మము
 లను వ్యవహారధర్మముల నేర్పర్చుచుండఁగా సవియుం గాలక్రమమున
 మాఱుచు సశించుచు నొకొక్కయగము నొకొక్కవిధముగానుద్భవ
 స్థితినాశములన్ ఋతువులవలె తుదమొదళ్ళు తెలియఁబడక మాఱు
 చుండును. నిన్నటివంటి దినమే నేఁ డయినప్పటికి నిన్న నేఁడు కాని
 చందమాన నిజ్జగము మునుపటిజగము కా దీడడచేతసహదార్థములు
 తొంటివి కా వీవేదశాస్త్రము లీశౌతస్మార్తకర్మములు మఱిప్పటి
 సృష్టిస్థితినిాశవిధానములు మునుపటివి కావు. బాల్యయావనవార్ధక
 దశలందుచుఁ బ్రతిక్షణము శరీరమనోగుణముల న్మాఱుచున్న దేహ
 ధారివలె కృతత్రేతాద్వాపరకలియుగములం బ్రతిక్షణమును నామ
 రూపాత్మకమగు జగము మాఱుచున్నది. కాఁబట్టి యిప్పటి వేద
 శాస్త్రములు శౌతస్మార్తకర్మములు మునుపుగూడ నిట్లే యున్నవని
 కాని మనవలెనే మనపూర్వులు వ్యవహరించిరనికాని యిప్పటి
 యాచారములవలెనే పూర్వాచారములున్నవనికాని నిర్ణయించి
 పూర్వాచారముగా మేము మాంసాశనులమై క్రతువులం బశుహింస
 చేయుచు కులజాతిమతాభిమానముల న్నార్వర్థపరులమై పరస్పరకలహ
 ముల న్నాట్లాడి తన్నుకొనుచుందుమనియుఁ దొంటిచాతుర్వర్ణ్యధర్మ
 ములు కామే యనుసరించుచున్నామనియుం బుక్కుకూరదఁభ
 శ్రోత్రియమృన్యులు క్రమక్రమముగాఁ బాలనాధికారుల వశులై
 వసంతర్తువు మొదలయినశిశిరఋత్యంతదశవలెఁ గృతయుగప్రారంభ

హేతువగు కలియుగాంతమునఁ దమతమ కులకాతిమతాభిమానము
లనుదమతమ శ్రౌతస్మార్తకర్మములను దమతమ దంభవేషములను
నన్నిటి నట్టిపెట్టి తమతోడిపాటి మనుష్యులందఱితో నేకీభవించి
కురస్పరప్రేమానురాగబద్ధులై యెవరిమట్టుకువారు సర్వస్వతంత్రులై
యన్యోన్యద్వేష మొక్కింతుయును లేక తక్కిన జంతువులవలె పేద
సాద- కొద్దిగొప్ప- తనపర యనుభేదమెంచ కన్యోన్యసహాయమున
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములందుచుం గాలకమమునఁ గృతయుగ
జనులవలె గృతార్థులు కాకమానరు మానరు.

“కం॥ ఎవ్వటి కెయ్యది ప్రస్తుత, మవ్వటి కామాట లాడి
యన్యుల మనసుల్, నొప్పింకక తా నొవ్వక, తప్పించుక తిరుగు
వాఁడు ధన్యుఁడు సునుతీ” అను వాక్యానుసారముగాఁ జరించిన
వివేకవంతుని జీవితకాలమే కృతయుగము. అన్యోన్యద్వేషముగల
యివివేకుఁ జీవితకాలము కలికాలము. కనుటెప్పవేసినంతకాలమువల
మందులో వేయియవభాగముతత్పరము దానిసహస్రభాగకాలము
లగ్న మాలగ్నకాలముం దెలిసికొన నాతాత వశిషు చాలఁడు
మఱియుం దేవగురువగు బృహస్పతియైనఁ జాలఁడని వరాశరముని
పల్కుటచేతను లగ్నవశమున సవగ్రహాత్మకుఁడు ద్వాదశరాశి
స్వయావుఁడు సక్షత్రయావకకాలరూపియు సగుజనార్దనుండయిన
సూర్యుఁడు కూడ నుదయాస్తమయకాలముల వ్యత్యస్తముగా
మాఱుచుం బ్రతిక్షణము తనమాఱుదలం ద్రిగుణవినిమయహేతువై
యనంతసంఖ్యాకబ్రహ్మాండములం దనయందు సముద్రమందలి జల
బుద్బుదములవలె నాడ్చవస్థితిలయములొనర్చుచుం “సాక్షి చేతాః
కేవలో నిర్గుణశ్చ” అనుతీరునఁ దా ససంగుడై శాశ్వతుడై నిర్గుణ
ద్వైతబ్రహ్మమై సకలజగత్సృష్టిస్థితికృద్భవలయహేతుమూలకారణ
మయ్యు న్నచ్చిదానందమూర్తియై యున్నాఁ డనునిశ్చయజ్ఞానము

- * గల కపిలమున్యాదిమహాత్ములు సంపూర్ణమనఃసంతృప్తిస్వరూపక కైవల్యజనకమగు సర్వజననమతయును స్వార్థత్యాగమునుబరోపకార చింతయును సర్వభూతదయయు ననుసరించి కైవలమును దమనడువడి చేతమాత్రమే లోకులకు హేయాదేయమార్గములం బోధించిరి. బ్రతిక్షణము మాటుదల స్వభావమగుటచే సమస్తపాంచభౌతికస్థూల సూక్ష్మాకారములు వేదవేదాంగములు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మఱియు నఖిలలోకవ్యవహారములు మాటుచునేయుండును కాబట్టి బ్రస్తుతదేశకాలపాత్రానుసారముగా బుద్ధిమంతుడగు మనుష్యుఁ డొరుల నుఖపెట్టి తా నుఖపడుచుం బ్రతిక్షణగుంతువృత్తమనస్కుఁడై యిహపరములం దరించును. బ్రస్తుతకాలానుసారముగఁ బమ నిద్రా హారవిహారసౌఖ్యములను సంపాదించుకొనుచుండియునుస్వార్థపరులయి ధూర్తులై కకటులై పోమరిపోతులై గవ్వకడకయే వలసినభోగము లందఁగోరి నోటిబూకిరింపుచేతను దంభవేషములచేరిను దాము పరించునవియే బ్రహ్మముఖమున స్వయము వెలువడిన వేదము లనియును మఱియుఁ తా మాచరించుకర్మములే విధ్యుక్తమనియును తాముమాత్రమే “వర్ణానాం బ్రాహ్మణః ప్రభుః” అన్నట్లు బ్రాహ్మణులమనియును తాముమాత్రమే యవధ్యుఁ మనియును మఱియుం భూదేవతల మనియుం గవ్వకడక సకలభోగముల ననుభవించుటకుం దమకుమాత్రమే యధికార మున్నదనియును తామే సకలజనవందితుల మనియును తాము నిర్దేశించినదే ధర్మమనియును సారకాయలు నఱుకుచు డాబుచేయు శ్రోత్రియమ్మునై దుష్కాల వశమున జనుల పరస్పరకలహములకు మఱి సకలమానవుల యన్యోన్య హింసకుం దప్పక కారణమగుచున్నారు. కులజాతిమతభేదములను స్వార్థపరతయుఁ బుణ్యవశమున మనుష్యునం దెపుడు నిశ్చేషముగ
- * పరించునవియే బ్రహ్మముఖమున స్వయము వెలువడిన వేదము లనియును మఱియుఁ తా మాచరించుకర్మములే విధ్యుక్తమనియును తాముమాత్రమే “వర్ణానాం బ్రాహ్మణః ప్రభుః” అన్నట్లు బ్రాహ్మణులమనియును తాముమాత్రమే యవధ్యుఁ మనియును మఱియుం భూదేవతల మనియుం గవ్వకడక సకలభోగముల ననుభవించుటకుం దమకుమాత్రమే యధికార మున్నదనియును తామే సకలజనవందితుల మనియును తాము నిర్దేశించినదే ధర్మమనియును సారకాయలు నఱుకుచు డాబుచేయు శ్రోత్రియమ్మునై దుష్కాల వశమున జనుల పరస్పరకలహములకు మఱి సకలమానవుల యన్యోన్య హింసకుం దప్పక కారణమగుచున్నారు. కులజాతిమతభేదములను స్వార్థపరతయుఁ బుణ్యవశమున మనుష్యునం దెపుడు నిశ్చేషముగ

సంతరించునో యపుడే సర్వజనులకుం బరస్పరప్రేమానురాగజనక
మగు పుణ్యస్వరూపక కృతయుగము తిరిగి తలచూపును

భృగ్వాంగిరస్సనిగాని అథర్వాంగిరస్సనిగాని పేరం బరఃగు
బ్రహ్మ వేదమునకు వ్యాఖ్యానరూపముగ గోపథబ్రాహ్మణ మని
కలదు ఈగోపథబ్రాహ్మణమునందే పదినెన్నిదివేలసూత్రములుగలవు.
భౌతికశాస్త్రము మొదలగుమంత్రతంత్రయంత్రములచేతఁ ద్రిభువన
వ్యవహారజ్ఞానమును సకలవిద్యారహస్యము లష్టేశ్వర్యసిద్ధిసాధన
జ్ఞానము నీగోపథబ్రాహ్మణ మెఱిగించును. భూతభవిష్యద్వర్తమాన
కాలములం దిహవరముల సాధిపఁదగిన సమస్తలోకకృత్యము
నీబ్రాహ్మణమునందుఁ జెప్పఁబడినవి. కాని యీ బ్రాహ్మణముచాల
మట్టుకు భిలమాటచేతఁ బ్రాచీను లెఱిగి వ్యవహరింపిన యనేక
విద్యారహస్యము లడుగంటినవి. యుగయుగమున కనఁగా నైదేసివేల
సంవత్సరములకు సంపూర్ణముగా సమస్తభావలు సమస్తమనుష్య
వ్యవహారములు సమస్తవిద్యలు సమస్తజాతువులు నదులు పర్వత
ములు సమ్రాదములు భూపదేశములు గ్రహగతులు వేయేల చరా
చరప్రాణికోట్లతోడి త్రిభువనవస్తువులన్నియును దాత్మాఱియైకొత్త
కొత్తసృష్టి కలుగుచుండును అయిదువేలసంవత్సరములక్రిందనున్న
జలాశయములెవో భూములెవ్వయో జంగమస్థావరప్రాణివిశేషములు
తదాకృతిచేష్టలెవ్వయో గ్రహస్వరూపములును షటియుం దద్ధతి
విశేషములెవ్వయో మఱి యొప్పటి జగ మెట్లుండెనో మఱి యేది
యెట్లుండెనో తెలిసి తెలుప నెవ్వరికి నృక్యముకాదు. అయిదువేల
సంవత్సరములక్రిందటి యనాద్యసంతయుగములందలి - జగత్సృష్టిస్థితి
నాశములగుఱించి చెప్పచు నిప్పుడు వ్యవహరింపఁబడుచున్న వేద
వేదాంగాద్యష్టాదశవిద్యలన్నియు నీ యైదువేల సంవత్సరములనుండి
యును సంక్రమింపఁబడిన మనుష్యుల యూహలే. అనాదికాలము

నుండియు దేవమానముఁబట్టి యైదువేలసంవత్సరములక్రిందనున్న మనుష్యులలోఁ గొందఱతీంద్రియజ్ఞానవంతులు గౌతమవ్యాసాది మహర్షులుండి యుండవచ్చును. అయిదువేలసంవత్సరములలోపుగా జన్మించిన మనుష్యులలో నతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులు లేరు కాబట్టియే మనుష్యమానముఁబట్టి యీయైదువేలసంవత్సరముల నుండియు స్థలియుగము క్రవర్తిలుచున్నది. కలియుగలక్షణము తెలిసీతెలియని మనుష్యులు తెలిసినట్లు స్వార్థపరులై యెండొరుల నోసపుచ్చుచు దంధవేషములతోఁ బరస్పరజాతిమతభేదములతోఁ బోరాడుచు నీలుట. పరస్పరప్రేమానురాగము సంపూర్ణముగా మనుష్యులందఱియొడ స్థలకాలము కృతయుగము. మూఁడుపాళ్ళున్నది త్రేత- రెండుపాళ్ళున్నది ద్వాపరము- పాదమాత్రమునఁ బ్రారంభించి తుదకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగాత్మకమగు మానవధర్మము శూన్యమై భూతహింసయును స్వార్థపరతయుం బరస్పరబద్ధవైరముగా మారినకాలము కలియుగము. దేవమానపు దినము మనుష్యుల సంవత్సరము. కాఁబట్టి $5000 \times 360 = 1800000 \times 4 = 7200000 - 5000 = 7195000 =$ అఱువదియేడులక్షలమనుష్య మానసంవత్సరములపిమ్మటఁదిరిగి కృతయుగముగానిక్కలియుగముమాఱునప్పటివఱకున్న ర మానభవిష్యత్కాలమున రెండింటియందు నిదినప్రవర్తమానమగు జార్జన్యము న్మాన్వ నెవ్వరికి స్పృశ్యముకాదు. పన్నెండుగంటల కాలమువఱకును జరగవలసిన యమావాస్యరాత్రి లొక్కుమ్మడింబున్నను న్నావింప నెవ్వరిశక్యమగును? స్వభావము నడ్డఁ దరము కాదు. కాలక్రమమున మాఱుదల కలుగకతీఱదు తీఱదు.

ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములచేత వస్తుతత్వజ్ఞానము కలుగును. మఱియుం బ్రత్యక్షాదిప్రమాణజ్ఞానమునకు దేహస్మృతి హేతువు. దేహస్మృతి ప్రతిక్షణమును దేశకాలపాతానసారముగ స్థూలసూక్ష్మ

గతుల మాలుచుండు, స్మృతియొక్క సూక్ష్మతమబీజస్థితియే సుమతీ
యనంబడి విస్మృతి యగును. స్మృతియొక్క స్థూలతమస్థితియే జాగ్ర
ద్దశాతిశయప్రమాణబోధకపండితపాండిత్యప్రకర్షాత్మకమగు వస్తు
తత్త్వవివేకమునాఁ బరఁగును. మనుష్యులయొక్క యుత్తమజాగ్రద్దశా
పరిణామాత్మకస్మృతివిశేషమగు వివేకమే బుద్ధియనంబడును. అట్టి
మనుష్యబుద్ధి క్షణిక మగుటచేతను మతీయుం బాంచభౌతికపదార్థ
ముల యుద్భవస్థితి నాశవిశేషములు క్షణికము లగుటచేతను “ఇథ
మిత్థమ్” అనివస్తుతత్త్వము నిర్ణయించుటకుగాని స్మృతిగోచరపదా
ర్థము విస్మృతిమఱపించుటచేతఁ దెలుపుటకుఁగాని-త్రివృబదుచునగ్ని
కొఱవియొక్క చక్రాకార రేఖకుఁ దుద మొదళ్ళనితూపింపనలవి కాని
విధమున జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తాత్మకస్మృతివిస్మృతిదశల తుద మొదళ్ళ
గాని మతీ యాస్మృతివిస్మృతులలో నెద్ది ముందో మఱెద్ది వెనుకయో
పాంచభౌతికపదార్థములును మతీయు వాని దెలిసికొను సాధనములగు
త్వక్చక్షుర్భ్రాణశ్రవణరససేంద్రియమయమనస్సునుమతీ యామనస్సు
యొక్క సారమగు బుద్ధియును బరస్పరాశ్రయసంబంధముచేఁ బ్రతి
క్షణమును మాలుచుంటచేత నతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులయను
గ్రహమఃచేతం బారంభర్యముగా నుపదేశింపఁబడుచుం బరస్పరకార
ణములగు సృష్టిస్థితి నాశకార్యముల స్మృతిరూపకజాగ్రద్దశ, కృతతేత
ద్వాపరకలియుగములందుఁ గ్రమక్రమముగా క్షీణించుచు స్వక్ష్మ
సుషుప్తులందు లయమగును కలియుగమానందు జాగ్రద్దశాత్మక
స్మృత్యైక్ష్మత్యవిశేషరూపకమగు బుద్ధియొక్క యుత్తమస్థితియగు
శ్రద్ధ యనఁగా విశ్వాసము క్షీణించుచుండటచేతఋషులు వేదశాస్త్ర
ముఖముల నోధించిన సచ్చిదానందతత్త్వస్వరూపమగునహింసావ్రత
ముం బరస్పరప్రేమానురాగాతిశయజ్ఞానము నానాటికి నశించుటచేత
నిట్లు సకలభూతహింసకులు తలచూడదొడంగిరి.

వే ద వి జ్ఞా న ము

“యస్యవిశ్వసితంవేదాః - ఆత్మనఆకాశః - శబ్దగుణకమాకాశమ్.” పరమాత్మయొక్క నిట్టూర్పు వేదము - ఆత్మనుండి యాకాశము వుట్టినది - శబ్ద మాకాశముయొక్క గుణము “యోబ్రహ్మణం విదధాతిపూర్వం యోవేదాంశ్చ ప్రహీణోతితస్మై- ఈశానః సర్వవిద్యానామ్” బ్రహ్మ నెవఁడు తొల్లి సృజించెనో మఱి యాబ్రహ్మకు వేదమే దేవుఁడు తెల్పెనో-సమస్తవిద్యలు నేలు దేవుఁ డెవఁడో యను వాక్యములంబట్టి వేదములకుఁ బరమాత్మునకు భేదమెద్దియును లేదు. వేడియే యగ్ని యగ్నియే వేడి కాఁబట్టి పరమాత్మునకు మఱి యా దేవుని నిట్టూర్పుగు ఋగాది వేదములకును భేదమెద్దియును లేదు. అగ్ని నుండి వేడివుట్టినదనునవుడగ్ని నుండి అగ్ని యేకలిగెననకతీతదు. అగ్నివ్యములు రెండింటికి నామభేదమేగాని వస్తుభేదము లేదుకదా? యిట్లే పరమాత్మకును వేదమునకును వస్తుభేద మొక్కొంతయును-సముద్రజలమునకును సముద్రతరంగజలమునకును భేదములేనట్లు మఱియును బీజమునకును వృక్షమునకును వస్తుభేదములేనట్లు మహాకాశమునకును ఘటాకాశమునకును వస్తుభేదములేనట్లు వ్యక్తావ్యక్తదశలచే స్థూల సూక్ష్మస్థితీతులచే మఱియు కార్యకారణరూపములచే వర్ణాత్మక ధ్వన్యాత్మకశబ్దములకువలెనాదబ్రహ్మమునకుఋగాది వేదశబ్దములకును భేదమెద్దియునులేకయున్నప్పటికి మిథ్యాకారములతో ఘటాకాశములుతోఁచు విధమున నాదబ్రహ్మమగు పరమాత్ముఁడు ఋగాది వేదశబ్దరూపములఁ గనుపట్టుచున్నాడు. ఘటాకారముననుసరించి ఘటాకాశాకారముతోఁచువిధమున పరుగిడుచున్నబండియొద్ద నిలిచియున్నబండికూడఁబరు విడుచున్నట్లు కన్నట్లువిధమునఁ బ్రవహించునదిలో నిలవఁబడినవాఁడు కా ముందేగుచున్నట్లు భ్రమచెందుపోలికం బరమాత్మనుండి యాకాశమువుట్టినట్లు మఱి యాయాకాశమున శబ్దముకలిగినట్లు మఱి యా

శబ్దమువర్ణాత్మకముగాదివేదములయినట్లు మనుష్యులుతమసహజవిపరీత
విభ్రాంతి మిథ్యాదృష్టి వశమున నను కొను చున్నారు “సాక్షి
చేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ” అను వాక్యానుసారముగా సచ్చిదానంద
లక్షణమై నిత్యనిర్గుణాద్వైతనాదబ్రహ్మమగు పరమాత్మనుండి వర్ణా
త్మకములగు ఋగాదివేదములుగాని నామరూపాత్మకమగు నీజగము
గాని పుట్టినట్లు మాయాబద్ధుడై విభ్రాంతుడై సదేహి యనుకొను
చున్నాడు. కాని మహాకాశమునకును ఘటాకాశమునకును వస్తు
భేదములేనివిధమున నిజముగాఁ బరమాత్మకును మఱి యీనామరూ
పాత్మకమగు నిజ్జగమునకును వస్తుభేద మొక్కొంతయును లేదు.

“వాచారంభణం వికారోనామధేయమ్” నామరూపములు
స్వప్నవస్తువులవలె మనోవిభ్రాంతికల్పితములును మిథ్యలుగానివాస్త
వములు కావు. ఘటకపాలాదులయొక్క నామరూపములు స్వప్నము
వలె మిథ్యాభ్రాంతికల్పితములుగాని యాకుండ మూకుడులకుఁ
గారణమగు మట్టివలెఁ గుండమూకుడులవంటి “అగ్నిమీశేవురో
హితమ్” అను వేదవాక్యమునందలి వర్ణములు మఱి యట్టి వర్ణోచ్ఛా
రణమందు వ్యక్తమగుశబ్దమును స్వప్నమువలెమనోవిభ్రాంతికల్పితమై
యొండమావులనీటివలె మిథ్యగాని వాస్తవ మెంతమాత్రము న్నాదు.
నిర్గుణాద్వైతపరమాత్మయగు నాదబ్రహ్మము ఘటకపాలాదులకు
మృత్తికవలె ఋగాదివేదశబ్దములకు మూలకారణము. నాదబ్రహ్మము
కారణము నామరూపాత్మకము జగమంతయును గార్యము. అగ్నికి
సగ్నిజ్వాలకు నామరూపభేదములేవ్వు వస్తుభేదములేనట్లు నాదబ్రహ్మ
మునకు నిజ్జగమునకు వస్తుభేదము లేనేలేదు. చంద్రుడు జలమునందు
ప్రతిఫలించినచందమున మనస్సు స్వప్నమునఁ బరిణమించినవిధమున
ఎండమావుల నీర్ రగపడునట్లు జలము తరంగరూపమున నున్న
ట్లాకాశము నానావిధాకారములఁ గనుపట్టినరీతిన్ నిర్గుణాద్వైతనాథ

బ్రహ్మము ఋగాదివేదశబ్దములం దోచుచున్నది. నాదబ్రహ్మము
 బీజము- ఋగాదివేదశబ్దములు వృక్షములు- నాదబ్రహ్మము కార
 ణము. ఋగాదివేదశబ్దములు కార్యములు. నిత్యమునిర్గుణనాదబ్రహ్మము
 మఱి యనిత్యములు సగుణఋగాదివేదవర్ణములు. నాదబ్రహ్మము శ
 కుత్స్తిస్థితినాశములు లేవు. ఋగాదివేదశబ్దము లుత్పత్తిస్థితినాశము
 లందుచుండును. నాదబ్రహ్మము బింబము. ఋగాదివేదశబ్దములు
 ప్రతిబింబములు. నాదబ్రహ్మము నిరుపాధికము. ఋగాదివేదశబ్దము
 లనుప్రతిబింబములు సోపాధికము. నాదబ్రహ్మము సగుణుండగు
 పురుషుడు. నాదబ్రహ్మము స్వయంప్రకాశము. ఋగాదివేదశబ్దము
 లుత్పత్తిస్థితినాశవంతములగుటచే నస్వతంత్రప్రకాశములు భ్రాంతి
 కల్పితములు బొత్తిగా నబద్ధములు కలవలె మిథ్యలు మఱి మనో
 విభ్రాంతములు, కృత్రిమపౌరుషేయములుగాని యెంతమాత్రమును
 వాస్తవములు కావు కావు. కాబట్టి తన కెన్నడునులేని గుఱ్ఱమును
 గూర్చి యితరుడు తనతో నోయి! నీగుఱ్ఱముహాయిగా నీసావడిలో
 నున్నదనిగాని లేక దొంగచే గొంపోబడినదనిగాని విన్న వివేక
 వంతుడు మోదభేదములు రెండును బొందనివిధమున ఋగాదివేద
 ము లపౌరుషేయములై ననుం బౌరుషేయములై నను సత్యములయి
 నను కల్లలయినను జీవునకును ఋగాదివేదశబ్దజాలమునకును సంబం
 థము వివేకమునకు భ్రాంతికిన్వలె నిజమునకుఁ గల్గకువలె జాగ్రత్తు
 యువులకువలెఁ బింబప్రతిబింబములకువలె జీవితమరణదశలకువలె
 లేదు. ఋగాదివేదశబ్దజాల మిద్దెయని మర్త్య లుచ్చరించుశబ్దములు
 నాదబ్రహ్మప్రతిబింబములుగాని వాస్తవములు కావు. నీడలపోల్కి
 నబద్ధములుం బురుషభ్రాంతికములగు ఋగాదివేదశబ్దముల పతన
 పాతనములు శ్రౌతకర్మములు నిశ్చయముగావివేకవంతులగు మానవు
 లెంతమాత్ర మవలంబించ రవలంబించరు. పామరజనులకు విగ్రహ

రాధసమువలె మూఢులకు మాత్రము ఋగాదివేదాధ్యయనమును శ్రౌతకర్మాచరణముం గొంతవఱకు యథార్థజ్ఞానసాధనములును సంసారదుఃఖవిస్మృతి స్థలిగించునుపాయములగుట కేనందేహము న్లేదు. ఒకొక్కచునుమృతకు క్షణక్షణానుభవము ననుసరించిన యొకొక్క మనోనిశ్చయజ్ఞానము- పుట్టెదొకగుణముజిహ్వాదొకరుచి యెవనినమ్మకము వానిది. ప్రత్యక్షరము ప్రతిశబ్దముం జతుర్విధాభి నయములఁ జేరినప్రతిసంజ్ఞయును దేశకాలసాతానుసారముగఁ బ్రసంగవశమున గ్రాహకశక్త్యానుసారముగ నర్థమిచ్చును. కాఁబట్టి యింద్రియగ్రాహ్యములు మఱియును బురుషప్రయత్నములకావ యవచాలనవిశేషసంభవములగు ఋగాదివేదశబ్దము లుత్పత్తిస్థితినాశ వంతములగు ననిత్యకార్యములనియుం బౌరుషేయములనియును సిద్ధాంతీకరించినమతము మిక్కిలిసమంజసము. కాఁబట్టి ఋగాదివేద ములును వేదాంగములును సమయోచితముగా యుగయుగమునకు శబ్దార్థములరెండింటిచే మాఱునని పురాణవచనము కలదు. కావుననే యథేచ్ఛతాకికస్వరమాన ఋగాదివేదము లుచ్చరించుచువేదచోదితము లని నానావిధములుగా శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరించుచు ద్వైతా ద్వైతవిశిష్టాద్వైతాది నానామతములు ప్రవర్తిల్లుచు బ్రత్యహమును వేదోచ్ఛారణమందును గర్మాచరణమందును నానావిధముల మాఱు చున్నవి.

పశుహింస నొలఁగింది జనుఁకుం బరస్పరానురాగమొదవించు శబ్ద మెద్దియైనను మఱి ట్లుచ్చరింకఁబడినను అగ్నిస్తంభ జలస్తంభ భూస్తంభాది వివిధవిద్య లాకాశాగమనవిశేషముల నైలుపువిద్యలు మఱియుంబ్రస్తుతకాలమునక సాధ్యములయిన అనేకవిద్యావిశేషములును మఱి యిప్పటి సృష్టిలోలేని నానాజంగమస్థావర ప్రాణివిశేషములును ప్రస్తుతమున వాడుకలోలేని యనేక భాషలును సముద్రనదనదీపర్ష

తారణ్యములు మఱియుం బ్రకృతకాలమున నూహింపఁబడని యనేక జగద్విశేషము లూరుంబేరు లేకయు నామమాత్రావశిష్టములయ్యుం భూతకాలమున నీటిలోనిగిటులవలెఁ బుట్టి క్రమక్రమముగావిస్తరించి తుడకు మఱి తలచూపనివిధమున నాశము చెందియుండవచ్చును. భూకంఠము లగ్నిపర్వతాది భూతప్రకోపోద్రవములు. ఈతిశాధలు యుద్ధములు మఱి యూహకందని తాకికదై వికోపద్రవములచేనున్న వస్తువులు రూపుమాయుటయు జగత్తునలేని క్రొత్తవస్తువులగవడుట యును గొన్ని వస్తువులు పెరుగుచుంటయుం గొన్నితరగుచుంట యును. పాతవి యడంగుటయును గ్రొత్తవి తలచూపుటయును ప్రత్య హమును జగమున మాటుదల సకలపదార్థముల స్థస్థట్టుటయును వివేకులకందఱికిం బ్రత్యక్షానుభవమేకదా ? అధర్వవేదమునకు వ్యాఖ్యానరూపమగు గోపధత్రాహ్మణ్యగంధసంఖ్య యెంతయోభిల మాటచే ననేక విశేషవిద్యలను వివరించు భౌతికశాస్త్ర మంతరించెను. మనుష్యులయూహకుఁ దోఁచు కార్యములన్నియును సాధ్యములు కాని యసాధ్యములుకానీ సాధ్యాసాధ్యములుకానీ పూర్వము జరిగిన సంగతులే. ముందులేనివస్తువు లిప్పుడు క్రొత్తగా నుండనేరవు. పాంచభౌతికపదార్థములన్నియును స్థూలసూక్ష్మస్థితివిశేషముల మాటు చుండునుగాని కఠినపదార్థము ద్రవముగా ద్రవ మగ్నిగా సగ్ని పాయువుగా వాయు వాకాశముగా నాకాశ మాత్మగా కేషించి యుండును.

ఉన్నవస్తువు కాలవశమున మాటుదలచెందును కానిబొత్తిగా లేకపోదు. స్థూలసూక్ష్మగతులతో వ్యక్తావ్యక్తదశలతో నానాపాంచ భౌతికపదార్థములు కాలవశమునఁ బ్రవృత్తినివృత్తులందుచుండును. సత్త్వరజస్తమోగుణమయమగు నిజ్జగము గుణసామ్యమందినపుడు ప్రకృతిగా కేషించుచు మఱలమఱల గుణవైషమ్యముచే నృప్తిస్థితి

నాశరూపకజగద్రూపమునఁ బరిణమించుచుండును. ఇంతకు నప్రత్యక్షములగు భూతభవిష్యద్వర్తమానపదార్థము. యథార్థతత్త్వమును బ్రత్యక్షతర ప్రమాణములచేఁగదా నిశ్చయింపవలసి యుండును. అప్రత్యక్షవస్తువులనుగూర్చి యెవరెవరికినమ్మకముకొలంది మఱియు బుద్ధికొలందిని “యాదృశీభావనాయత సిద్ధిర్భవతితాదృశీ” అను విధమున శబ్దప్రమాణమునందలి దృఢవిశ్వాసముకొలంది నెట్లు భావించినవారి కట్లు వస్తుయథార్థతత్త్వము పొడఁగట్టుటసహజవద్ధతిమందిచెడ్డలు పుణ్యపాపములు క్రిందుమీదులు మఱియు సమస్తపదార్థతత్త్వజ్ఞానమునకు మూలకారణము మనోనిశ్చయమేకదా? శబ్దప్రమాణముంబట్టి నమ్మకొని నడుచుకొనువారియెడల నొరులు తప్పుపట్టుటకు వీలులేదు. వేదశాస్త్రము లెప్పటినుండి ప్రవర్తిల్లుచున్నవో యీజగత్సృష్టికిఁ గారణమేమో గ్రుడ్డివాం ద్రేనుగుంబోల్చువిధమున శబ్దప్రమాణ మనుసరించని వండితమ్మనృలు తమకుఁ దోచిన ట్లితర ప్రమాణములచేత తెలిసీతెలియక సంశయాత్ములై చెడుచున్నారు. సమస్తవేదశాస్త్రరచనకు నిక్కముగా దృఢముగ శబ్దప్రమాణభూతమగు దృఢవిశ్వాసమే మూలము.

గోపధత్రాహ్మణమునఁ గోశబ్దమునకుఁ గిరణ మర్థము. గోపధ మన సూర్యమండలము కాఁబట్టి గోపధత్రాహ్మణము సూర్యమండలతత్త్వమునుగూర్చి తెల్పుచున్నది. సూర్యునికిరణము లనంత సంఖ్యాకములై యొండొంటికి గుణముచే భిన్నములై యనంతకోటి బ్రహ్మాండముల సృష్టిస్థితి నాశము లొనర్చుచుండును. మొత్తముపై సూర్యునికిరణములెన్నో యేయేకిరణ మేయేపని యొనర్చుచుండునో యాశాస్త్రమును బోధించునది గోపధత్రాహ్మణము. కాఁబట్టి యా గోపధత్రాహ్మణశాస్త్రము కాలవశమున నామమాత్రావశిష్టమగుట చేత త్రైలోక్యకథార్థతత్త్వజ్ఞానము ప్రస్తుతజనులకు బొత్తిగా లేకుం

దెను. ఆశాస్త్రమే సమగ్రముగా దొరికినయెడల వాయుస్తూభ జల
స్తంభాద్యమానుషప్రజ్ఞలు ప్రచారమం దుండకతీతిదు.

పాంచభౌతికపదార్థములకువలె నుద్భవస్థితినాశవృద్ధిక్షయ
ములు వేదవేదాంగాది సకలవిద్యలకు న్గలవని సిద్ధాంతీకరింపకతీతిదు.
కారణ మేమనగా త్రిజగత్కార్యములు మర్త్య లనిత్యములని ప్రతి
మనుష్యబుద్ధి కనుభవమేకనుకను. మర్త్య లమృతములు కానేరరు
మఱి యనిత్యమును గార్యము సగుమనుష్యబుద్ధి నిత్యమును గారణము
సగు నీశ్వరబుద్ధితత్త్వము నెన్నఁడునుగ్రహింపఁజాలదు కాఁబట్టిన్యాయ
వైశేషికశాస్త్రములకు స్వవచనవ్యాఘాత...ము చెప్పకతీతిదు కాఁ
బట్టి శబ్దముకన్న నితరప్రమాణములు నిలువనేరవు - శ్కావున వేదము
లపౌరుషేయములనియును శబ్దము నిత్యమనియును శబ్దమే ముఖ్య
ప్రమాణమనియును విశ్వసించినందప్ప లోకవ్యవహారమే నడువదు
నడువదు. బ్రతికియున్నవాఁడు తానుజీవించియున్న స్త్రేప్రమాణముచే
నమ్ముచున్నాఁడో యదే శబ్దప్రమాణము. వేదశాస్త్రములే శబ్ద
ప్రమాణస్వరూపములు. కాఁబట్టి వేదశాస్త్రములంబట్టికాని “ఇద
మిత్థమ్” అను పదార్థతత్త్వజ్ఞాననిశ్చయముకలిగి మనస్సంతుష్టినొద
వింపఁజాలదు. మనస్సంతుష్టిసందుటయే బ్రతుకునం దందఱు కొరు
చున్న నిత్యానందపదవి. యజుర్వేదము తల - ఋగ్వేదము కుడి
పార్శ్వము-సామవేద మెడమనక్క-ఆదేశనామముగల యుపనిషత్తు
లుచ్చాస్వసనిశ్వాసములు- అథర్వవేదము కొసయగుపుచ్చము - సప్త
కోటిమహామంత్రములు మఱి యనంతసంఖ్యములగు త్సుద్రమంత్ర
ములు త్రిభువనములయందలి నానావిధజంగమస్థావరప్రాణులప్రవృత్తి
నివృత్తికారణములగు మనోవాక్కాయకర్మముల నెఱిగించు యంత్ర
ములు తంత్రములు వేయేల సకలభువనవ్యవహారముల సాధించు
నుసాయముల సథర్వవేదమే తెలుపుచున్నది. త్రయీవిద్యయనుటచేత

ఋగ్యజుస్సామ వేదములు మూఁడు మాత్రమే ముఖ్యస్వర్గసాధనములై యేర్పడియున్నవి. కాఁబట్టి త్రయీవిద్య యైహాలౌకికకర్మములనైవ చున్నదనువారు కేవలమును వంచకులు- స్వార్థకులు. శ్రౌతస్మార్త కర్మము లథర్వవేదచోదితములుగాని ఋగ్యజుస్సామ వేదచోదితము లెంతమాత్రమును గావు.

స్వర్గమన గా నిత్యమనఃసంతుష్టికి మూలమగు స్వాహంకార మమకారనిర్మూలన కారణసంభూతమయిన 'వాసుదేవఃసర్వమితి' అను భావనము- మఱి యట్లు భావించువాఁడే పరమభాగవతుఁ డామహాత్మునిగుణములు స్వార్థత్యాగము పరోపకారవర్తనము సర్వభూత దయయును. జనులందఱును బరమభాగవతులై యున్ననమయమే గురూవదిష్టపుణ్యయుగమును గృతయుగ మని చెప్పఁబడును. జను లకుఁ బరస్పరద్వేషముకావించు కులజాతిమతాభిమానాచరణశ్రౌత స్మార్తకర్మములు ప్రవర్తిల్లుకాలమే శనిగ్రహప్రేరితమగు క్రూర ఘోరకలికాలము. గ్రహములలో గురునికన్నఁ బరమశుభకారియును శనికన్న ఘోరదుఃఖకారియును మఱి లేఁడు- కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్త కర్మములన్నియును శనికృత్యములేకనుక నాశ్రౌతస్మార్తకర్మాచార ములకు లోఁబడిని పరమభాగవతులు గురుకటాక్షముచేత నిత్యమన సంతుష్టిస్వరూపమగు కైవల్యానందనిద్రావింజాఱకొని జననమరణ ప్రవాహరూపమగు సంసారతాపత్రయమునంటక తాము తరించి యొరులం దరింపఁజేయుచున్నారు.

అథర్వవేదము కేవలైహిలౌకికములగు శృంగారహాస్యకరుణా ద్భుతరాద్రవీరబీభత్సభయానకములను నెన్నిదిరసములనుమాత్రమే శ్రౌతస్మార్తకర్మమూలమునఁ దెల్పుచున్నది. శాంతరసము కేవల పారలౌకికమగుటచేతనే యైహాలౌకికరసములలోఁజేర్చక కొందఱులం కారికులు శాంతరసము నంగీకరింపలేదు. త్రయీవిద్య కేవల శాంత

రసమునుమాత్రమే బోధించుచున్నది. కనుక శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో
 జ్యోతిషనిరుక్తకల్పములను నాటువేదాంగము లథర్వవేదాంగములు
 గాని త్రయీవిద్యయగు ఋగ్వజసామవేదాంగము లెంతమాత్రము
 న్నావు. త్రయీవిద్య యెంతమాత్రమైహితాకికముకానేకాదుగనుక
 నీలోకమున వాడుకలోనున్నప్రస్తుతమునఋగ్వజసామవేదములును
 నిక్కముగా నైహితాకికమంత్రయంత్రతంత్రములను బోధించునథర్వ
 వేదాంతరూపములే. కేవలపరలోకబోధకనిత్యపరశబ్దాత్మకమగు
 త్రయీవిద్య “అగ్నిమీ శేపురోహితమ్” అను మొదలగుననిత్యమర్చ్యుల
 పౌరుషేయవైఖరీశబ్దము కాదుకాదు. కేవలపరోపకారకభూతదయా
 స్వరూపమగు త్రయీవిద్యయీలోకములోఁబరమభాగవతప్రవర్తనము
 చేతమాత్రమే వెల్లిడింపఁబడును. ఆకస్మైహితాకికములగువాఁ య్వగ్ని
 బలభూవిశేషపదార్థముల నంటియునాటక “యోస్యాదక్షః పరమేవో
 మన్” అనునట్లు కేవలము పారలౌకికపదార్థ మెట్లగుచున్నదో
 త్రయీవిద్యానుసారులగు పరమభాగవతు లీలోకమున సంచరించు
 చుండియును కేవల పారలౌకికులే యగుచు నిత్యసంతుష్టాంతరంగులై
 వరజీవన్ముక్తులగుచున్నారు. కేవలపరమార్థబోధకమగు వేదవిద్య
 స్వార్థత్యాగులు లోకోపకారపరాయణులుసర్వ జనీనములుసకలభూత
 దయాపరులగు పరమభాగవతుల ధర్మవర్తనముచేత వెల్లిడింపఁబడును
 గాని “ఇషేత్వాది” అక్షరములచేతను శ్రౌతస్మార్తరూపకకామ్య
 కర్మములచేతను శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషములచేత నెంతమా
 త్రము నైలుపఁబడదు తెలుపఁబడదు. పరమభాగవతులవలకే ఋగ్వే
 దము, వర్తనమే యజుర్వేదము. తలంపులే ఋక్కులు. వారి వలు
 కులే సామములు. మఱియమ్మహనీయుల ప్రవర్తనములేయజుస్సులు.
 నిక్కముగా నీలోకమందలి పరమభాగవతోత్తములే ప్రత్యక్షత్రయీ
 మూర్తులు.

హోత్ర యగ్ని - అధ్వర్యుడు వాయువు - ఉద్ధాతసూర్యుడు -
 బ్రహ్మచంద్రుడు - సదస్యుడు ఋష్యుడు (వాన) - చమసాధ్వర్యు
 లోవధివసస్పతులు - (వసమూలికలుం జెట్లు) - హోత్రకులు విశ్వే
 దేవులు - గోప్తలు (యజ్ఞపాలకులు) - అధర్వాంగిరస్సులు - అని
 గోత్రధర్మాహ్మణము యజ్ఞమును వర్ణించుటచేత నొక్కయధర్వ
 వేదముమాత్రమే యీలోకమును మఱి యిందలి జనులయొక్క
 కులమతానుచారవిద్యలన్నార్చియం జెప్పుచున్నది. కాబట్టి శిక్షాది
 వేదమడుగ మధర్వవేదము "బ్రతిపాదించుమనుష్యకల్పితశాస్త్రమని
 చెప్పకలేదు. యజ్ఞమందు నియమింపబడిన మనుష్యులు - హోత్ర
 మైత్రావరుణ - అచ్చావాక - గ్రావస్తుతులు ఋగ్వేదమునడుపుటకును
 అధ్వర్యు - క్రతికృష్ణాత్మ - నేవృ - ఉన్నేత్ - సంజ్ఞకలవారుయజుర్వేదము
 నడుపుటకును ఉద్ధాత్మ - క్రస్తోత్ - సుబ్రహ్మణ్య - క్రతిహత్మనామముల
 బరగువారు సామవేదమునకును - బ్రహ్మకృష్ణాణాచ్ఛంసీ - పోత్రి -
 అగ్నిధనామకుల ధర్వాంగిరో వేదమునకును నియోగింపబడుదురు.
 మఱియును సదస్యుడు పత్నిదీక్షితా (యజమానురాలు) - సామిత్రి -
 గృహపతి (యజమానుడు) - అంగిరస్సును యజ్ఞమునడుపుతక్కినవారు
 "ఓమ్" అను వ్యాహృతిశబ్దమును - స్వరవేదము - విశాచవేదము -
 అసురవేదము - ఇతిహాసవేదము - పురాణవేదము - విరివృ - ఊన - యాత
 యామము లనుసంధానములు సధర్వవేదములో జేరినవేదమరియును
 బ్రహ్మతనపాదములనుండి భూమిని తనకడుపునుండి యాకసమును -
 తనకపాలమునుండి స్వర్గమును సృజించెననియు భూమికొఱ కగ్ని
 దేవతను - ఆకాశముకొఱకు వాయుదేవతను స్వర్గముకొఱకు సూర్య
 దేవతను సృజించెననియును కొట్టకొనకు వేదత్రయమును నిర్మించె
 ననియును - అగ్నినుండి ఋగ్వేదము - వాయువునుండి యజుర్వేదమును -
 ఆదిత్యునినుండి సామవేదమును గలిగెననియును మరియు భూ -

భువః-సువః అను మూడు వ్యాహృతులు సృష్టిలోఁ జేర్చఁబడె ననియును అని యథర్వవేదము తెల్పుచున్నదికాని తనసంగతి వెల్లడించుకొనలేదు.

గోపథప్రబాహ్మణమందలి కొట్టకొస ప్రపాతకమునందు “సప్త స్తుత్యాః సప్తచపాకయజ్ఞాహవిర్వజ్ఞాః సప్తతథైకవింశతిః సర్వేతే యజ్ఞా అంగీరసోపి యన్తి నూతనాయాస్పవయోస్పజంతి యేచ సృష్టాః పురాణైః-యాంశ్చగ్రామే యాంశ్చరణ్యే జవంతి మంత్రా న్నానార్థా న్బహుధాజనాసః- సర్వేతేయజ్ఞా అంగీరసోపి యంతి నూతనాసాహిగతి ర్బ్రహ్మణో యావర్థార్థాత్రివిప్యసం త్రిదివేనాక ముత్తమం తమే తయాత్రయ్యావిస్యయేతి- అత ఉత్తరే బ్రహ్మ లోకా మహంతోధ్వరర్యూణామంగీరసాంచసాగతిః” స్తుత్యము లేమ చాకము లేదు హవిస్సు లేదు మొత్తముపై యజ్ఞము లిరువది యొక్కటి ఈయిరువదొక్కయజ్ఞములును మఱి ఋషు లేయేయజ్ఞ ములను గల్పించిరో మఱి యేయేయజ్ఞము లనాది ప్రాచీనులు పన్నిరో యాయజ్ఞములన్ని నథర్వవేదచోదితములే- గ్రామములందు నడవులలోను నివసించినజనులందఱును చేయకర్మములును మఱియుం జపించు మంత్రములన్నియు నథర్వవేదచోదితములగు యజ్ఞవిధాన ములే. బ్రహ్మయొక్క సకలసృష్టిస్థితినిశాశకార్యములు ప్రాచీనములు కానీ లేకప్పటివికానీ సమస్తభూతభవిష్యద్వర్తమానజగత్కార్యము లన్నియు నథర్వవేదోక్తయజ్ఞవిధానములే. ఉత్తమమైన స్వర్గసాధ నము ఋగ్యజుస్సామములను త్రయీవిస్యయే. స్వర్గము కంటఁ బర మగు బ్రహ్మలోక ముచ్చటికిఁగూడ నథర్వవేదచోదితయజ్ఞమే చేర్చుగతి సాధనమా- అనుటచేత ఋగ్యజుస్సామవేదములు కేవల స్వర్గసాధనములు స్వర్గవర్జనమొనర్చుశబ్దములు- ఋగ్యజుస్సామవేద శబ్దనమూహము సముద్రఘోషవంటి యొక్క యవ్యక్తకలనాదము,

కాబట్టి మర్త్యులనాదము ననుకరించి- నారదమహర్షి సిద్ధాంతికరించిన విధముగా-యథాశాస్త్ర శ్రుతిస్మరణయకాలనియమములతో మనుష్యులన నేపాటి? చతుర్ముఖబ్రహ్మయైన నాత్రయీవిద్యం బలకనేరఁడు నేరఁడు- కాబట్టి మనుష్యుల కెంతమాత్రముం ద్రయీవిద్యయగు ఋగ్వజుస్సామవేదములను దమతమ చతుర్విధాభినయ సామర్థ్య మెంతయుపయోగించినప్పటికి నొక్కొంతయు నైలుపదరముకాదుకాదు. శిక్షాదివేదపడంగము నై హిలాకికసామరూపముల వెల్లిడించు సథర్వవేదమునకుమాత్రమే చెప్పఁబడినయవి. త్రిగుణాత్మకప్రాకృత సృష్టిలోఁజేరిన పాంచభౌతికజగత్కార్యములన్నియును మనోవాక్కాయ కర్మములన్నియును సమస్తజంగమస్థావరవిశేషగతులన్నియు నాత్మైక వేద్యావ్యక్తనాదబ్రహ్మస్వరూపమగు ఋగ్వజుస్సామవేద త్రయీ విద్యాజ్ఞాపకమైన యథర్వాంగిరోవేదకృత్యములే-కారణము త్రయీ విద్యయగు ఋగ్వజుస్సామవేదములు- కార్య మథర్వవేదము-త్రయీ విద్య యవ్యక్తనాదబ్రహ్మము- నాదబ్రహ్మముయొక్క వివృతరూప మగు పాంచభౌతికజగత్తంతయును నాదబ్రహ్మాత్మక ఋగ్వజుస్సామములను త్రయీవిద్యకుం బ్రతిబింబమువంటి వ్యక్తాథర్వవేదశబ్దకార్య కలాపము- అథర్వవేదచోదితములగు నై హిలాకికవేదపడంగజ్ఞానము క్రమక్రమముగాఁ బరమభాగవతవర్తనజనకమై బ్రహ్మసందస్వరూప మగు నిత్యమనస్సంతుష్టిం గలిగించుసాధనమని సిద్ధాంతికరింప వలయును. ఈలోకములో దేహధారుల కెన్నియూహలుండునో యవన్నియు సథర్వవేదమంత్రములే. మఱియును సకలజంగమస్థావర ప్రాణికోట్ల మనోవాక్కాయకర్మములన్నియు సథర్వవేదచోదిత యజ్ఞకర్మములే. కాబట్టి పాంచభౌతికదేహధారులగు జీవులందఱును యజ్ఞదీక్షితులే.

దీక్షావివరణము

సకలజీవు లొనర్చుకర్మస్వరూపకయజ్ఞములు సాత్త్వికములు రాజసములు తామసములు నని మూడు విధములు. స్వార్థపరత యొక్కింతయున్నే కరిషద్వర్గమునకు లోబడక సర్వభూతదయాపరులై సర్వజనసములై కేవలలోకోపకారమునకుమాత్రమే తమజీవితము నుపయోగించుచుం దమ యుద్యమమునకుం దోడ్పడుమని సకలభువన కారణమగు వాసుదేవుని బ్రతిక్షణముం బ్రార్థించు పరమభాగవతులు సాత్త్వికయజ్ఞదీక్షితులు. వరులను సుఖపెట్టి తమతమ కోరిన యైహిక భోగము లనుభవించువారు రాజసయజ్ఞదీక్షితులు. ప్రాణిహింస కావించుటచేతనే సుఖించువారు తామసయజ్ఞదీక్షితులు. పరమ భాగవతులు మనుష్యులలో-మృగములలో మాంసాశన మెఱుంగని గోవులు మొదలయినవి. వక్షులలోఁ జిలుకలు మొదలయినవి. సరీసృపములలోఁ దేనెటీగలు మొదలయినవియును, సాత్త్వికయజ్ఞ దీక్షితులగు ప్రాణులు. మాంసాశనులుకాక స్వార్థపరులై కేవల సామదానభేదోపాయములచేతనుమాత్రమే తమ నిద్రాహారసౌఖ్య మును సంపాదించుకొను జీవులు రాజసయజ్ఞదీక్షాపరులు. మాంసా శనులై యెద్దియోనెఱుమున జంతుహింసకావించి కేవల భూతద్రోహ మున జీవించుచు సామదానభేదోపాయము లరయుక కేవల దండోపాయముననే తమతమ కార్యముల సాధించుకూరులుమనుష్యులలో- వ్యాఘ్రాదులు మృగములలో-గ్రద్ద మొదలయినవి వక్షులలో-పాము మొదలయినవి సరీసృపములలోఁ దామసయజ్ఞదీక్షాపరులు. సాత్త్విక యజ్ఞదీక్షితులకుఁదప్ప నితరజీవులకుఁ గైవల్యానందవనవి యెన్నటికి ప్రాదు రాదు. మఱియును సంసారతాపత్రయము తప్పదు తప్పదు. రాజసయజ్ఞదీక్షితులు స్వర్గమున కేగెదరు మఱి తామసయజ్ఞదీక్షితులు

సరకబాధలం బడెదరు. మఱియును వేయేల త్రిగుణాత్మకపాంచ భౌతికజంగుస్థావర ప్రాణికోట్లందఱును జననమరణప్రవాహాత్మక సంసార మనుయజ్ఞకర్మమందు దీక్షితులే. ఇంతేగాక వేదమందు బేర్కొనబడిన కర్మమయమే యీ పాంచభౌతికమగు జగము. కాబట్టి యీ జగత్కార్యములన్నియును వేదచోదితధర్మములే మఱి యీసమస్తకర్మములలో సాత్త్వికకర్మములు ఋగ్వేదసామాన్యకర్మ వేదత్రయము ర్తియైన సవితృమండలమధ్యవర్తియగుదయాప్రకృతి నారాయణస్వరూపక గురుచోదితములు. రాజసతామసకర్మములు సహజజడప్రకృతికక్రూరాధర్వాభిచారిక కృత్యములు. అనాదియగు జగదుద్భవస్థితివినాశకారణము త్రయీవిద్య - జగదుద్భవస్థితినాశము లధర్వవేదస్వరూపములు మనుష్యులు తమపురుషప్రయత్నమంత యును విఫలముకావించుశక్తి యెద్దియోయున్నదని తమతమకోరిన పనులు జరుపుకొనటకుఁ దమ పురుషప్రయత్నము చెల్లకున్న సమయముం దాకోరికల నాదవ్యశక్తి కొననాగించుననునాసతో నట్టి దైవశక్తి ననేకకళకారములుగా భావించుకొని తమకోర్కుల నెఱి వేర్చుమను ప్రార్థనారూపకశబ్దజాలము ఋగ్వేదము. “తత్పరిచరణా విలశావేదా” యజుస్సమవేదములు రెండు నాఋగ్వేదమునకుఁ బరిచరులవంటివై ఋగ్వేదప్రవృత్తిక సాహాయ్య మొనరించును. ఋగ్వేదము రాజ - యజుస్సమవేదములు రెండును పరిచారకులు - ఆత్మ రవి - యగ్నిమహస్సు - చంద్రుఁడు జలము - శక్తి కుజుఁడు భూమి వాక్కు బుధుఁడు మెఘదు జ్ఞానసుఖములు గురుఁడాకాశముమదము - శుక్రుఁడు వీర్యము దుఃఖము శని వాయువు - అంధకారము రాహువు మనోభ్రాంతి - కాంతి కేతువు ద్విగ్భాంతి ధూమము - పాతము - పరిధి మాంది - ఆచ్ఛాదనము సన్నిపాతదోషములు పంచీకృతపంచేంద్రియ పంచతన్మాత్రవిశేషములు ఈపదునాల్గుగ్రహోప్రగహములసమావేశ విశేషమాలం బదునాల్గుభువనముల సృష్టిస్థితిలయము లగుచున్నవి.

ప్ర కృ తి లీ ల

ఈసృష్టి యెట్లు జరుగుచున్నదో సృష్టి కధ్యక్షుడగు పర
మాత్మునకే తెలియదను శ్రుతియొక్క యభిప్రాయము, మఱియును
సర్వమును దెలిసికొనునాత్మును దెలిసికొనునితరవస్తువు మఱి లేదను
శ్రుత్యభిప్రాయమును వక్ష్యమాణంబుగ వివరింపవలసియుండును. నా
దేహము నామనస్సునా పంచేంద్రియములు నాకగపదులోకము నా
యెఱిగినపదార్థమున్నియును నాకుఁ బ్రత్యక్షమగుజగమంతయునిద్ది
యని నేను నాశక్తి కొలఁదిం దెలిసికొని తెలుపఁగలనుగానిమఱియును
“ప్రమితివిషయాః పదార్థాః” ప్రమితియనఁగాయథార్థజ్ఞానమీ తెలి
వికి గోచరములయినవి ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషనమవాయా
భావములను సత్తపదార్థములు. సత్త్వగుణమయమగు తెలివిప్రమ-
రజ సత్తమోగుణమయినది భ్రమ. సమభాగములుగానీసత్త్వరజ సత్తము
లున్నస్థితి యనఁగాసత్త్వరజ సత్తములనెదుమూఁడుగుణమ లొకదాని
కంటె నొకటి హెచ్చుతగ్గులులేకున్నస్థితియే ప్రకృతి అట్టి ప్రకృతి
స్వరూపమే ప్రమితి యనఁబడును. వాతపితృశ్లేష్మములు త్రిదోష
ములసామ్య మారోగ్య మనంబడును. సత్త్వరజ సత్తమోగుణములు
సామ్యము చెడి యొకదానికంటె నొకటి హెచ్చుతగ్గె కరస్పరస్థితి
భేద మొందినదశ ప్రవృత్తి యిహము బంధము. అహంకారాత్మకరోగ
దుఃఖము. త్రిగుణసామ్యము నివృత్తి పరము మోక్షము. సమాధి
ప్రజ్ఞానాత్మకమగు నారోగ్యానందమగును.

త్రిగుణసామ్యమనంబడు ప్రకృతినిత్యము యథార్థము. ప్రమితి
స్వరూప మారోగ్యము కైవల్యము బ్రహ్మ పరమార్థము భ్రమ
స్వరూప మనిత్యము రోగము సంసారము నేన మిథ్యాపదార్థము.
దేహస్మృతి ప్రవృత్త్యాత్మకజన్మత్యారణము. దేహవిస్మృతి నివృత్త్యా

త్మకై వల్యకారణము. ప్రకృతియే సర్వలోకజననియగు నాదిశక్తి-
 త్రిగుణసామ్యమగునాప్రకృతియును నాదిశక్తి బాలాత్రిపురసుందరియై
 దయాస్వరూపిణియై యాశ్రితవత్సలయై నిజలీలచేత గుణవైషమ్య
 మంది చతుర్దశభువననిర్మాణరక్షణవిబర్హణముల నాటాడుకొచుచున్న
 దనియే “యోఽస్యాధ్యక్షః పరమేవోమనోఽంగవేదయదివానవేద-
 యతోవాచోనివర్తనేఅప్రాక్యమనసాసహ- కంకేనపశ్యేత్సర్వమా-
 త్మైవఖిలు-విజ్ఞాతారంకోవిజానీయాత్” అని మొదలగుశ్రుతులతాత్ప-
 ర్యము. కాబట్టియిప్పుడునున్న నేఁ దెలిసికొని యధార్థముగాఁ దెలుపఁ
 గలను. ప్రకృతియు నాదిశక్తియు సగుబాలాత్రిపురసుందరీదేవి నిజ
 లీలచే సృజింపఁబడిన యస్వతంత్రాంతఃకరణస్వరూపుఁడను అయిన
 అగ్నికిని వేడికినినామభేదముమాత్రమే యున్నట్లు అంతఃకరణాత్మక
 స్మృతికినినాకును నామభేదముమాత్రమే కలదు. మఱియు నాస్మృతి
 యొక్కస్థానదశ జగత్తు. మఱి యద్దానిసూక్ష్మదశత్రిగుణసామ్యమగు
 ప్రకృతి- ప్రకృతిస్వరూపమునఁ గై వల్యాత్మకకారణమును, త్రిగుణ
 వైషమ్యస్వరూపమునజగదాత్మకకార్యమును నేనేయై యున్నాఁడను.
 కాబట్టి “అహంబ్రహ్మాస్మి” నేనేబ్రహ్మనై యున్నాను. కాబట్టి
 నాకన్న భిన్నపదార్థ మిద్దయును లేదు. ఈసృష్టి యెట్లు జరగు
 చున్నదో సృష్టి కధ్యక్షునకే తెలియదను శ్రుతితాత్పర్యము జ్ఞాతృ
 జ్ఞానజ్ఞేయములు- వృక్షబీజములు- అగ్నోష్ణ్యద్రవ్యదృఢ్యగ్రృశ్యములు
 పరస్పరాశ్రయస్థితి హేతుకము లగుటచేత సన్యోగ్యభిన్నపదార్థము
 లెంతమాత్రము న్నానేరవు. కాబట్టి యీజగత్సృష్టికిని మఱియీసృష్టి
 కధ్యక్షుఁడై యనిర్దేశ్యపరమాకాశమందున్న దేవునకు నొక్కంత
 యును భేదమే లేదు “హరిరేవ జగజ్జగదేవ హర్హరితో జగతో
 నహి భిన్నతనుః ఆత్మైవేదగుంసర్వమ్” అను వాక్యములచేత నీజగత్తు
 నకును నాస్మృతికిని మఱియు నాకు నాస్మృతికిని త్రిగుణసామ్యమగు

మూలప్రకృతిని నామభేదమును స్థూల సూక్ష్మదశాభేదముమాత్రమే
 కాని వస్తుభేద మెద్దియును లేదు. ఈస్పష్టి యెట్లయినదో స్పష్టిలోని
 దేవతలు మానవులు తెలియకుంటయబ్బురముకాదుగానియీస్పష్టిలోఁ
 జేరక పరమఁడై యీస్పష్టి కధ్యక్షుఁడగు దేవునకుఁగూడ నీస్పష్టి
 యెట్లగుచున్నదో యాస్పష్టి తెలియునోలేదోయని శంకించు శ్రుతి
 సకలజగత్కారణమగు పరమాత్మునివిషయమై తన కెద్దియు నెలియు
 దని యభిప్రాయమిచ్చుచున్నదని యాశ్రుతియొక్క తాత్పర్యము.
 నాస్పృతియొక్క స్థూలదశ నాకు గోచరమగు జంగమస్థావరాత్మక
 మగు నిఖిలజగము. నాస్పృతియొక్క సూక్ష్మదశయేసకలజగత్కార్య
 కారణస్వరూపిణియగు ప్రకృతి యాదిశక్తి జగదంబు బాలత్రపుర
 సుందరియే మూలప్రకృతి. ఏదినాయీస్పృతికాదికారణమోయాదేవి
 యొక్క జ్ఞానేచ్ఛాక్రియాశక్తులే నిఖిలజగత్స్పష్టిసంహారకారణములది
 లేనిది కార్యముకలుగదు. మఱి యీజగత్కారణమగు దేవత త్వము
 నెఱుంగుట వేదములే చాలవనప్రకృతిమత్త్యబుద్ధియంతమాత్రము?
 కార్యకారణములకు వస్తుభేదములేదని నిర్దేశించుటనయుక్తికము. సకల
 జీవుల తలంపులు ఋక్కులు. వాక్కులు సామములు. కాయకర్మ
 ములు యజస్సులు, కాబట్టి జంగమస్థావరాత్మకమగు జగమునందు.
 జరగుచున్న వాచికాంగికాంగహార్యసాత్త్వికాభినయవిశేషముఁ న్నియు.
 వేదమే. అదే యీలోకము మఱి యీలోకమే వేదము జగదుద్భవ.
 స్థితివినాశములు మూఁడును వేదస్వరూపములే. మఱియు నాయీ
 లోకము న్దెలిసికొనుచున్న దేహస్పృతియే వేదము నాయీస్పృతి
 యత్యర్థము మఱి యనిత్యము మత్త్యముదభవస్థితివినాశకార్యస్వరూ
 పము. నాయీస్థూలజగదృష్టికి మూలకారణమగు ప్రజ్ఞానాత్మకాది
 శక్తియు సచ్చిదానందస్వరూపిణి నగుబాలాత్రపురసుందరి భక్త
 పరాధీనయుం గరుణామూర్తియు సచింత్యవైభవయు నాకాశమువలె

వాయుగ్ని జలభూప దార్థని శేషములకన్నింటి కాధారమై యంతట నిండి యును సకలజగత్సృష్టిసీతినాశకారణమయ్యు నవాఙ్మానసగోచరయై న్యాయంబ్రకాశముతో నిర్వికారిణియై యొప్పుచుండియును సహజ లీలచే దేహధారుల కీజాగ్రతస్వప్న సుషుప్త్యవస్థల న్గలిగించుచు స్వార్థ పరతనూని సకలభూతవయాపరులై సర్వజనసములై శేవల లోకోపకారమునకై మాత్రమే వ్యవహరించు పరమభాగవతులరూపమునఁ బ్రత్యక్షమగుచున్నదాదేవి.

హోతకుమైత్రావరుణుఁడు- అచ్ఛావాకుఁడు- గ్రావస్తుతుఁడు సహకారులు- అధ్వర్యునకు ప్రతిప్రస్థాత- నేవ్ర- ఉన్నేతయును సహకారులు- ఉద్ధాతకు ప్రస్తోత- ఆగ్నిధ్రుఁడు- పోతయును సహకారులు- బ్రహ్మకు బ్రాహ్మణాచ్చంసి- ప్రతిహర్త- సుబ్రహ్మణ్యుఁడును సహకారులు ఈపదాలుగురును యజమానుఁడు స్వామియు ననఁబడు వానిచే సధ్వరమున నెన్నుకొనఁబడిన ఋత్విజు లనఁబడుదురు. మఱియు సధ్వరమునఁ బశువును జంపువాఁడు సామిత్రియును పశువు యొక్క యవయవములం బండించువారు వైకర్తలు. అధ్వర్యులకుం బరిచారకులు చమసాధ్వర్యులును గలరు కాని యీసామిత్ర్యాదులు ఋత్విజులలో గణింపఁబడరు. సకలాధ్వరక్రియలు నడిపించు పదేడవ ఋత్విజుఁడు నదస్యఁడుకూడఁ గలఁడని కౌషీతకు లనుచున్నారు. కాఁబట్టి ఋత్విజులు పదేడుగురు యజమానాశ్రితులై యధ్వర్యము నడుపుచున్నారు. ఒక్కంకెవేసి పదేడుసున్నలు చుట్టఁగా వచ్చిన సంఖ్యకు (1000000000000000000) వరార్థమనిపేరు. సత్త్వగుణము రజోగుణము తమోగుణమును మూఁడు నొండొంటితోఁగలియకున్నపుడు జగము లేదు. శేవల ప్రకృతిస్వరూపిణియగు నాదశక్తి బాలాత్రిపుర సుందరిమాత్రమే కలదు మఱి యాదేవి స్వలీలచే ఒక్కటి పదేడు సున్నలతోఁగూడి వరార్థసంఖ్యయైనట్లు $(3 \times 1000000000000000000)$

త్రిపదార్థసంఖ్యచే మూడు ముమ్మాటు హెచ్చింపఁబడఁగా
 $3 \times 3 \times 3 = 27$ అయిన ట్లరువదేడు సక్షత్రముల స్వరూపమంది కాల
 రూపిణియై సవగ్రహస్వరూపిణి ద్వాదశరాశికాలమూర్తియై సత్త్వరజ
 స్తమోగుణాత్మ బ్రహ్మవిష్ణుశివత్రిమూర్త్యాత్మకయై ఋగ్యజుస్సామ
 త్రయీవిద్యారూపిణియై త్రిభువనస్వరూపిణియై “త్రిపాదస్యామృతం
 దివి” అను శ్రుతి ప్రకారము మర్త్సులబుద్ధికందక తనలీలాలేశముచేత
 సనంతకోటి బ్రహ్మాండములను దనలో మహాసముద్రజలబుద్బుదముల
 వలెఁ బుట్టి లయమొనర్చుచున్న దావిశ్వజననియగు బాలాత్రిపుర
 సుందరీకటాక్షమున నీడననమరణప్రవాహరూపక సంసారదుఃఖము
 స్థరించుటకొఱకై నానావిధముగ సకలజంగమస్థావరప్రాణులందఱును
 ఋత్విజులే- తదీయ మనోవాక్కాయకర్మములన్నియుఁ నధర్వరకర్మ
 ములే- ఈజగమంతయును యజ్ఞశాలయే- ఈజగదధర్వరమునందు
 సకలజీవులతలంపులు ఋగ్వేదము- వాక్కులు సామవేదము- కాయక
 కర్మములు యజుర్వేదమును- మఱి యీమూడువేదముల న్నడుపు
 కాల మధర్వవేదము. సత్త్వరజస్తమోగుణములు ఋగ్యజుస్సామ
 వేదములు మూలప్రకృతియగు నాదిశక్తి- ఆదేవి లీలయే జగదుద్భవ
 స్థితినాశస్వరూపమగు నధర్వవేదము త్రిగుణసాంకర్యసంభూతము.
 సత్త్వరజస్తమోగుణములను సహజలీలచేతఁ దనకుఁదాను వహించి
 స్వత్నజాగ్ర త్సుషుప్త్యవస్థల నందుచు జ్ఞానేచ్ఛాక్రియాశక్తుల
 న్మూఁడింట న్గ్రీడించుచు సచ్చిదానందరూపిణియై సత్రిపురసుందరియుం
 ద్రిభువనజననియగు నెన్నిదేండ్లవయసు నిత్యముగ నలరారు గౌరీదేవి
 యొక్క సహజలీలయే యీనాజగద్రూపమునఁ బ్రతిబింబించిన
 దేహస్మృతి- ఈనాస్మృతియే కరమార్థవస్తువుయొక్క ప్రతిబింబమా
 వస్తువే. యాయాదిశక్తియగు బాలాత్రిపురసుందరీదేవియొక్క
 సహజనిత్యగుణమయలీల- భూతాదర్శమున వివరీతముగాఁ బ్రతిఫలించు

వస్తుయథార్థమును గ్రహింపనలవికాని విధమున యీనాదేహస్మృతి
 యను భూతాదర్శమునఁ బ్రతిఫలించు జగద్రూపమునఁ బ్రతిబింబించు
 చున్న యాదిశక్తియుం ద్రిభువనజననియగు బాలాత్రిపురసుందరీదేవి
 యొక్క వాస్తవస్థితి నెఱుంగుటకుఁ దనశక్యముకాకుంటచేత శ్రుతి
 యీసృష్టి యెట్లుగుచున్నదో యాసంగతి యాపరమాత్మకుఁగూడఁ
 దెలియునో లేదో యని శంకించుచుంటచేతఁ దనతెల్వితక్కువను
 మాత్రమే వెల్లిడించుకొనుచున్న దని తాత్పర్యముగాని పిల్ల పుట్టుక
 తల్లికిఁ జాటా యన్నట్లు త్రైలోక్యజననియగు నాదిశక్తియు శివుఁ
 డెఱుంగని గొందులు కలవా? కాబట్టి యాచిచ్ఛక్తిలీలరూపమగు
 నాయీదేహస్మృతియేనేఁ గనిపెట్టుచున్న నమస్తజగద్విశేషములకును
 గారణము మఱియును నాస్మృతికన్న యథార్థవస్తు వింకెద్దియును
 లేదు కావుననే “ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” అను మహావాక్యము ప్రవర్తించెను.
 “నీలంసభః-నీఁచలతీతమః” అకసము నల్లగా నున్నది. చీకటి
 నల్లగాఁ జలించుచున్నది. కలలో జగ మగపడుచున్నది.
 అద్దములోఁ బర్వతము ప్రతిబింబించుచున్నది. ఇవన్నియును
 విభ్రాంతిస్వరూపములు-మఱియును వివరీతసృష్టిజన్యములుగానియథా
 ర్థము లేట్లు కావో బాలాత్రిపురసుందరియగు త్రైలోక్యజననియొక్క
 సహజలీలాక్రతిబింబ మీనాదేహస్మృతి మఱి యీజగమంతయు
 నాస్మృతియొక్క వివరీతక్రతిబింబము కాబట్టి యీజగదుద్భవస్థితి
 వినాశక్రియలన్నియును స్వన్నపదార్థములవలెఁ గల్గెలు మిథ్యలు
 ననుటకు “ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ-నాస్తినానేహ కించన” అను
 మొదలు శ్రుతులే క్రమాణము.

యుక్తికిట్టించుటకును మఱియును గించిజ్జాలగు మనుష్యుల
 యల్పజ్ఞానము నుద్బోధించుటకును అహంకార మమకారబద్ధులగు
 మనుష్యులకుఁ బరమార్థజ్ఞానప్రాప్తిసాధనముగా భగవదుపాసనకై

శాఖాచంద్రన్యాయముగా “తదైక్షతబహుస్యాంప్రజాయేయేతి” అను
 శ్రుతి పొడచూపెను. మరియును జంగమస్థావరాత్మకమగు జగము
 నాస్మృతిరూపకభ్రాంతికల్పితముగాని వాస్తవము కాదు. కార్య
 కారణముల రెండింటికి చక్రకదోషముచే వ్యవస్థ లేదు. మఱి
 యన్యోన్యాశ్రయదోషము నివర్తింప నేరితరమగును? నానాజాతి
 దేహధారుల న్నన్న మొదటిదంపతు లెవరు? మఱి యాదంపతులకుఁ
 దలిదండ్రు లెట్లు పుట్టఁగలరు? ఆఁడు మగ జంట కలియక స్త్రీలు
 గాని పురుషులుగాని పుట్టనేరరుకదా? లోకములోని జనులకుఁ
 దలిదండ్రులయున్నియును బుట్టినసమయమును సర్వజనసాధారణ
 ప్రత్యక్షానుభవమేకకా? ఉద్భవస్థితినాశములంబొందు నీజగత్కార్య
 మునకుఁ గుండకుఁ గుమ్మరివలె మన్నువలె జక్రదండములవలె మఱి
 మొదలగు ననేక కారణము లుండకతీరుదుగా? కార్యకారణములు
 వృక్షబీజములవలె వస్తుభేదమునెడల స్మృతికొలఁది వస్తుజ్ఞానము
 కలుగుచున్నది కనుక జ్ఞానముతప్ప మతేవస్తువును లేదు. జ్ఞానమే
 యీసర్వజగద్రూపమైన దనకతీరుకు. మఱియు నెన్నిమట్టులో
 యన్నితుట్టు లన్నట్లు పూర్వపక్షసిద్ధాంతములకు మేఱలేదు. కనుకఁ
 దర్కము మనఃక్షేపముమాత్రము కలిగించునుగాని యెన్నఁడును శబ్ద
 ప్రమాణమందలి శ్రద్ధవలె మనస్సంతుష్టి కలిగింపనేరదు స్మృతి
 రూపకజ్ఞానముతప్ప మతేవస్తువును లేదను నద్వైతము యుక్తికే
 కిట్టించినదిగాని పురుషప్రయత్నమునుగాని యరిషడ్వర్గమునుగాని
 మాన్పించఁజాలకున్నది. వేసవి యెట్లువచ్చెనో యల్లెపోవు తెఱఁగున
 స్వభావముగా నీసంసారబంధ మెట్లు కలిగెనో యల్లె తొలంగునను
 దృఢనిశ్చయమును మఱి యీదుఃఖమును ద్వరగ మాన్పించునుని
 సర్వజగత్కారణమగు భగవంతుని వేఁడుకోలురూపమగు కరోహ
 కారకధర్మాచరణావలంబనము నవశ్య మానుషకర్తవ్య మని
 వేదశాస్త్రనెపమునఁ బరమకారుణికులైన మునులు బోధించితి.

పరమభాగవతులు

పలుకుట మొదలగు చతుర్విధాభినయ మెట్లొనర్చిన నితరులకు బోధపడునో యట్లుచేసినపుడు సంస్కృత మగును కాఁబట్టి యితరులకుండనయభిప్రాయ మెఱిగించువాచికాగి కావ్యార్వసాత్త్వికాభినయ విశేషములన్నియును సంస్కృతములే. కాఁబట్టి లోకములోని దేహ భారులందఱు అన్యోన్యబోధకై వ్యవహరించుకొను భాషలన్నియును సంస్కృతభాషలే. తనయభిప్రాయ మితరులకుఁ దెలుపఁజాలనిభాష సంస్కృతభాష కాదు. అనాదియనియు నపారపేయ మనియును సూర్యకాంతివలె స్వయంప్రకాశ మనియును సహజసిద్ధ మనియు నీశ్వరుని నిశ్వసితరూప మనియును శేవలాపూర్వఫలకకర్మమును స్వర్గాదిపరలోకమును ఇంద్రాదిదేవతలను గూర్చి బోధించు వాఙ్మయము ఛంద స్సనియును శ్రుతి యనియును వాడఁబడుచున్నది. లోకములో వేదసంజ్ఞ లేని యితరవాఙ్మయమునకు భాష యని సంజ్ఞ మఱి యాభాష సంస్కృతప్రాకృతావభ్రంశభేదములతో నానా విధములుగా దేశకాలవాత్రానుసారముగా సంస్కరింపఁబడి వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. కాఁబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్త కల్పములు శేవల వేదములం దెల్పుటకై మాత్రమే వినియోగింపఁబడుచున్నవి. శేవల పరమార్థబోధకములగు వేదచతుష్టయముతోఁ గాని వేదాంగవట్కముతోఁగాని యీలోకమున కెంతమాత్రము సంబంధమే లేదు. మఱొకవేళ సంబంధమున్నచో రవ్యాదిసప్తగ్రహములతోను మఱియుం బాతాళాంతరిక్ష లోకములతోడ నీచుధ్యమలోకమగు భూలోకమున కెంతసంబంధమో యంతే వేదవేదాంగములతో నీలోకవ్యవహారమునకు నిస్సంశయముగ సంబంధలేశమని సిద్ధాంతీకరింపకతీతిదు. చూపుచేతను స్పర్శేంద్రి

యముచేతను మనుష్యుఁడు సూర్యతత్త్వము నెంత తెలిసికొనుచు
 న్నాఁడో యంతకంటె కోటింతలు తక్కువగా వినికిచేతను మఱియును
 గ్రంథావలోకనముచేతను వేదవేదాంగములను దెలిసికొనుచు
 న్నాఁడు. మఱియును ఖగోళముల కీలోకమందలి ప్రాణులకుఁ గొంత
 సంబంధము ప్రత్యక్షానుభవముగాని వేదవేదాంగములతో సంబంధము
 మనుష్యులకుఁ గృత్రిమకల్పితముగాని వాస్తవము కాదు కాదు.
 కాఁబట్టి ఋగ్వేదాసామాధర్వవేదచతుష్టయము వేదాంగషట్కము
 నుభయలోకములఁ దరించునుపాయములుగాను మఱియు దైవోపాస
 నము స్థిరముగా నభివృద్ధికావించి యల్పజ్ఞులగు మర్త్యులకు నిత్యమన
 స్సంతుష్టిపదవిసందింపఁగోరిలోకోపకారపరాయణులుసర్వజనసములు
 సర్వభూతదయాపరు లతీంద్రియద్రవ్యలగు నాదిమునుటు దేవుఁడు
 పాంచభౌతికసృష్టి నొనర్చినవిధముననధ్యయనమాత్రము చేదివ్యపదవిం
 జేర్చు సామర్థ్యము వెలయునట్లపౌరుషేయావ్యక్తశబ్దబ్రహ్మమును
 వేదవేదాంగరూపములుకావించి యీలోకమునఁడు దేవాయముల
 నేవతావిగ్రహములఁ బ్రతిష్ఠ చేసినట్లుశౌతస్మార్తకర్మబోధకములుగా
 నొనర్చిరి. అనాదిగా నీలోకములో నిహురలోకములను వివరించువేద
 వేదాంగస్వరూపక వాఙ్మయము దేశకాలపాత్రానుసారముగా నామరూప
 విశేషములతో వెలయుచున్నది. ఇదివైదికశబ్దమనికానియిది తాకికశబ్ద
 మని కాని యేశబ్దమునకైన మనుష్యలోకమంతట నొక్క నియమమెద్ది
 యునులేదు “ఇషే” శబ్ద మొక దేశమున వైదికముగాను మఱొక దేశ
 మున వ్యావహారిక భాషాపదముగాను మఱొక దేశమున నిరర్థకశబ్దము
 గాను వాడుకొనఁబడుచున్నందున దగమునం దీశబ్దమున కీ మర్థ మని
 నిర్దేశించ వీలులేదు. దేశకాలపాత్రానుసారముగా శబ్దార్థములు వ్యవ
 హరింపఁబడుచుంట సకలజనప్రత్యక్షానుభవమేకదా? కాఁబట్టి సకల
 జనరంజకమగు శబ్దమే వేదము. మఱియునుసర్వలోకోపకారకంకమ్మే

వేదచోదితకర్మము. కాఁబట్టి సర్వభూతదయాపరుడై సకలజనరంజకముగాఁ బలుకుచుసర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుటమాని సోమరులై ధూరులై కేవల స్వార్థపరులై ప్రాణిహింసకులై పామరులను బెదరించు శ్రోత్రియమ్మున్యులు నీలోకమున కంటుతెవుళ్ళని డిప్పువేసి జగమంతటను జాటిచాటి పరమభాగవతులు లోక ముద్ధరించుట మిక్కిలి యవశ్యక ర్తవ్యము కర్తవ్యము. సర్వభూతదయాకరమును సర్వలోకోపకారకమును సర్వజనాన్యోన్యప్రేమానురాగజనకమును గాని మనోవాక్కాయకర్మము లుత్తమజాతిమనుష్యధర్మము లెంత మాత్రము న్నావు కావు. సర్వవేదశాస్త్రప్రణేతలగు మునులు సర్వజనసమ్మలై సర్వలోకోపకారపరాయణులై సర్వభూతదయాపరులై మనుష్య నిహపరముల న్దరించుమార్గమునే సర్వవేదశాస్త్రముఖముల బోధించిరని మాత్రమే యుత్తమజాతిమనుష్యులు పరమభాగవతులై తాము తరించి యొరులం దరింపఁజేయుచున్నారు.

ఋత్విగాచారము

అగ్నిహోత్ర మాపాసఁజేయుట కొక ఋత్విజుఁడు నొక యధ్వర్యుఁడును మాత్రమే చాలుననియును దర్శపూర్ణమాసముల నల్వరు కావలయుననియును జాతుత్మాస్యమున కైదుగురును పశు బంధనమున కాఱుగురును జ్యోతిష్లోమమునకుఁ బదునాఱుగురును ఋత్విజులు కావలయునని గౌతమసూత్రము చెప్పుచున్నది. అశ్వలయనుచేతఁ బదునార్దుగు ఋత్విజులహీనము (రెండు మొదలు పదకొండు దినములు సాగు యుజ్జము) నకును బదేద్దురుసత్రములకును (పద మూఁడు మొదలు నూఱుదినములవఱకు పదుగుయజ్జము) నియమింపఁబడెను. హోతచేయువిధులు బహ్యవప్రభావ్మాణమందును (కొవతీకి-వితరేయ

బ్రాహ్మణములు) అధ్వర్యుడు చేయవలసిన కృత్యములు చరకములను
 (తైత్తిరీయక) బ్రాహ్మణములందును మఱియును శతపథ బ్రాహ్మణము
 లందును ఉద్ధాతయొక్క విధులు ఛాందోగ్య (తాండ్య) బ్రాహ్మణము
 లందును జెప్పబడెను. ఆపస్తంబుడు తన పరిభాషాసూత్రములం
 దావిధులు ఋగ్వజుస్సామవేదముల మూడింటియందుం జెప్పబడె
 ననియెను. హోత ఋగ్వేదముచేత సుద్ధాత సామవేదముచేత సధ్వ
 ర్యుడు యజుర్వేదముచేతను బ్రహ్మ ఋగ్వజుస్సామవేదములు
 మూడింటిచేతను విధులు నడుపుదురనెను. పశువును ముక్కుచెవులు
 మూసి చంపెడు సామిత్రియు పశువుయొక్క యవయవముల న్నోయు
 వైకర్తలు మఱియుం జనుసాధ్వర్యులు బ్రాహ్మణేతరులకూడనై
 యుండవచ్చును. “అంజ్ఞోయాప మనుబ్రూహి” యూకునకుఁజమురు
 రాయుచున్నాము. మంత్రములు చదువు మీరు మావెంట
 నుండుడి” యనువాక్యము పాంశీ మనఁబడును. బిగ్గరగా ను పాంశు
 మంత్రము యజుర్వేదమున సధ్వర్యుడు తక్కినఋత్విజుల నాజ్ఞా
 పించును. పైవారలకు వినఁబడనీక చమసాధ్వర్యులు యథావిధిగాఁ
 దమలోఁదాము కంతపాఠముచేసికొన్న మంత్రమును గొణఁగుకొను
 చుందురు. యజ్ఞమం దుపయోగించుమంత్రములం దొలఁగింపఁగా
 మిగిలినమంత్రములు కేవలాధ్యయనమాత్రపయోజనములయినవి
 యజుర్వేదసంహిత యనఁబడును. ఉద్ధాత యతాకికస్వరనియమముతో
 హోమవిశేషములననుసరించి పాడెడు వాఙ్మయముసామవేదసంహిత-
 ఉద్ధాత సామవేదప్రయోగమున నుపయోగించుపాట తాకికసంగీతము
 వలె సకలజనరంజకముకాని యొకవిధమైన కంతఘోష- సామవేద
 సంహిత యనఁబరఁగును. హోత ఋగ్వేదముయొక్క పదిమండలము
 లండలి మంత్రముల సలక్షణముగా నుచ్చరింపఁగలుగుటయే గాక
 యామంత్రార్థమును జక్కఁగా నెఱింగియుండును. యజుర్వేద

మంత్రములు కొన్ని “దేవఃసవితోత్పన్నాతు” అను మొదలయినవి ఋక్కులని పిల్వఃబడుటచేతను “అక్షితనుసి- అచ్యుతమసి- ప్రాణ శంసితమసి” మొదలగు ఋగ్యజుర్మంత్రములు సామవేదమునం దుంట చేతను మఱియును “అవేరపోధ్వర్యా కి ఉ - ఉతేమనంనమః” అధ్వర్యుఁడా నీర్భు తెచ్చుకొన్నావా- ఆహా తెచ్చుకొన్నాను” అను యజుర్మంత్రములు హోత యువయోగించుటచేతను ఋగ్వేదశాఖ లన్నియును లోకప్రచారమునకు రాలేదనియుం గ్రొత్తగా వాలఖిల్య మంత్రములు ఋగ్వేదముయొక్క పదియవమండలమున దూర్వఃబడె ననియుం జెప్పవచ్చును- ఋగ్వేదముయొక్క యెన్నిదవయవ్యకమందు రాజపురోహితుఁడు రాజుం జంపుటకై ప్రయోగముచేసిన సుబంధు డను రాజయొక్క ప్రాతపురోహితుని దాము క్రొత్తగా మంత్రము కల్పించి యది ప్రయోగించి చంపినట్లును మఱి యాసుబాధుసోదరు లాక్రొత్తపురోహితునిం దాము క్రొత్తగా మంత్రములుకల్పించిస్తుతి చేసి యాతనిడయ వడసి తమప్రాణములు దక్కించుకొన్నట్లును జెప్పఁబడెను. “భ రామేధ్మంకృణవామహవీషి తేచితయంతఃపర్వణా పర్వణావయమ్, జీవాతవేప్రతరంసాధయాధియేఽగ్నేసభ్యేమారిష మావయంతిష” “సమిధలను దెచ్చుకొందుము. పర్వపర్వమును నిన్ను స్మరించుకొని బూజానైవేద్యముల న్నొల్పుకొందుము. మా పవిత్రకర్మములను గొనసాగించి మమ్ములఁ జిరాయువుల న్లావింపుము నీతోఁచెల్మినుండి మమ్ములం జారిపోనీకు మోయగ్ని దేవుఁడా” “యదద్యసూర్యఉద్యతి ప్రియక్షత్రాఋతందధ- యన్ని మ్రుచిప్రబుధివిశ్వవేదసోయ ద్వామధ్యందినేదివః- యద్వాభిపిత్వేఅసు రాజతం యతచ్ఛర్ది ర్యేమవిదాశుషే- వయంతద్వోవిసవోవిశ్వవేదస ఉపస్థేయామమధ్యత- యదద్యసూరఉదితేయస్మధ్యద్దినతతుచి- వామ ధత్తమనవేవిశ్వవేదసోజహ్వానాయ్ పచేతసే- వయంతద్యః సుమాజ

ఆవృణీమహేపుత్రోనబహుసాయ్యం—ఆశ్యామతదాదిత్యాజహ్వాతో
హవిర్యేనవశ్యోఽనశామహే” అనునది సూర్యోదయ కాలమందు
మధ్యాహ్నసమయమందు సాయంకాలమం దిల్లుపగటిమువ్వేళలందగ్ని
దేవునకాహుతులర్పించుచుఁ బ్రార్థించుట కేర్పడినమంత్రములుఅరణి
యనుకట్ట జంత్రము స్మధించి యం దగ్నిం బుట్టించి ప్రాహ్లాపరాహ్లా
సాయాహ్నములం బూజించి హోమములొనర్చి తమయైహికా
ముష్మికసుఖము లిమ్మని ప్రార్థింపనుపయోగించుముక్కులు. వేదము
లందు తొకక కావ్యములందువలె నవరసము లున్నవి.

అశ్వమేధమున “సమాంయభతిశ్చన” అను సశ్లీలములు
నీచశృంగారహాస్యరసములు— ఋగ్వేదము నేడవమండలమున వేద
పాఠకుల నుద్దేశించి “ఒకసంవత్సరము నిట పండుకొని మానవ్రతము
పట్టి బ్రాహ్మణులవలె నీకప్పలు వానకురిసిన వెంటనేతమగొంతుకులం
దిరిగి యెత్తుచున్నవి. చెరువులో నెండు చేఁదలమీఁదవలె వాన
తమపైఁబడినపు డీకప్పలు మేళము సంగీతమునకు దొరఁకొనును.
ఈ కప్పలరొద యావులు లేగలతో నటచుపోల్కినందును ఈకప్పలు
డప్పితో వేగుచుండఁగాఁ జప్పున వాన కురిసినపుడు తండ్రికొడుకు
లొండొరుం గలిసి మాటాడుకొనునట్లు అఖిలాఅఖిలాయనియటచుచు
నొకదానిచెంత నొకటి చేరుకొనును. ఈకప్ప లొండొంటి న్వాన
కురియుచున్నపు డుల్లాసముతో నప్పుకొనును. ఎఱ్ఱకప్ప నీటిలో
బాతువలె మునిగి పైకిఁ దేలి గంతులిడుచుఁ బచ్చనికప్పతో ముచ్చట
లాడఁజొచ్చును. గురుశిష్యులపోలిక నీకప్ప లొండొంటి ననుకరించి
వల్కుచు నీటిమీఁ దంతఁదమయవయవములుబ్బునట్లు శ్రావ్యముగా
నువన్యసించుచుండును. ఈకప్పలలో నొకటి యెద్దువలె నింకొకటి
మేఁకవలె నటచుచుండు నొకటి కొంచె మెఱ్ఱని దింకొకటి యాకు
పచ్చని దీకప్ప లొకదానిపోలి యొకటి లేకున్నప్పటి కన్నియుం గప్ప

పేరుననే బరగును. మఱికప్పులు తమ నానాస్వరముల నెల్లడించి చిత్రవిచిత్రముగా నటించుచుండును. ఓకప్పలారా! మీరు తొలివాన కురిసినది నమునం జెలుపుచుట్టున త్రిరాత్రయజ్ఞమున బ్రాహ్మణులవలె నేకదీక్షగా రొదచేయుదురుకదా” ఈవిధమున వేదఘోష కావించు శ్రోత్రీయులు తొల్కరికప్పలవంటివారని యెగతాళిచేయుముక్కులు కలవు.

వ ర్ణ వ్య వ స్థ

వివిధయజ్ఞకర్మములను మునులు జనులకు విధించునదేశము- జనులందఱు మిక్కిలి యైకమత్యముతో యజ్ఞశాలయం దొక్కచోఁ గలిసి ఖన్నండుదినముల చయనమునందును నూలుదినముల సత్ర యాగమునందు సన్యోస్యసంధర్శనసల్లాపసంతోషముతోఁగలిసిమెలసి పాత్రుగా భోజనములొనర్చుటకును మఱి సకలసౌఖ్యములం దమ బ్రతుకులం బొడిగించుఁడని దేవతలం బ్రార్థించుటకును సకలజనుల కాస్తిక్యము కలుగఁజేయుటకు సర్వభూతత్పత్తిగా నన్నపానములు వినియోగింపఁబడుటకొఱకు- వండివడ్డించువారును దేవతార్చనము చేయువారును దేవతలమహిమమునుబోధించువారును బ్రాహ్మణు లనియును దుష్టులను శిక్షించి సాధువుల రక్షించువారు క్షత్రియు లనియును కృషివాణిద్యువశుపాలనములచేసి జనులకువివిధాన్నపాన సంభారములను కూర్చువారు వైశ్యు లనియును మఱి యీమూఁడు విధముల వారల కష్టేషములకై తోడ్పడుచు సహాయభూతులై స్వార్థ పరత యొక్కింతయునులేక కేవలపరోపకారమునకై మాత్రమే పాటు పడు నాజన్మపరిశుద్ధులగువారు శూద్రులనియును జనులకు జాతు లేర్పర్చి పరస్పరమైత్రితో మనుష్యులందఱు తమతమ జీవనగౌరవ మర్యాదలం బరస్పరసహవాసమున వృద్ధికావించుకొనుటకై గణ-స్థ

వేదములను శాస్త్రములను శ్రౌతస్మార్తకర్మములను బురాణమునులు
కేవల లోకోపకారార్థమైనానాదేశకాలపాత్రానుసారముగా నేర్పర్చి
రని సిద్ధాంతకరింపకతీయదు.

“వేదవిక్రయిణశ్చైవ లేదానాం చైవ లేఖకాః, వేదానాం
దూషకాశ్చైవ, తేవైనిరయగామినఃయథైవాన్యాయవిజ్ఞాతాద్వేదా
ల్లేఖ్యాదిపూర్వకాత్, శూద్రేణాధికతాద్వాపిధర్మజ్ఞానంససన్ముతమ్”
డబ్బుకై వేదపఠనమొనర్చువారు వేదములు వ్రాయువారు వేదము
లను నిందించువారు సరకములోఁ గూలెదరు. అవిధిపూర్వకముగా
దెలిసికొనుటచేతను లిఖింపబడిన గ్రంథములముగా వేదముల
నెఱుఁగుటచేతను శూద్రునివలన నుపదేశింపఁబడుటచేతను గలిగిన
ధర్మజ్ఞానము సన్ముతముకాదు అనుటచేత హల్లులు మఱి యచ్చు
వ్రాతములముగాఁ బ్రచురింపఁబడిన వాఙ్మయమతయును యధార్థ
బోధక మెంతమాత్రమునుగాదు. ధనార్జనకై సతి కబడినవి
వేదములు పరిశుద్ధములు కావు మఱియును జీవనార్థమైహికభోగముల
స్వమకూర్చుకొనుట స్వార్థపరులు ప్రకటించు శ్రౌతస్మార్తకర్మము
లన్నియును కేవల దంభకృత్యములే మఱియు జనులకుఁ బరస్పర
ద్వేషమును కలిగించు జాతులు కసింతయును పరిశుద్ధములు కావు.

ప్రకృతి పరిణామము

జనులకుఁ బరస్పరద్వేషమును భూతహింసయును గావించు
కేవల స్వార్థపరులు నిక్కముగా నొకమ్మ కబ్బకుం బుట్టని సంకర
జాతులుకాని శుద్ధజాతు లెంతమాత్రము న్నారు-మఱియును మునులు
సర్వజనోపకారకముగను సర్వజనరంజకముగను సకలజనులకుం బర
స్పరప్రేమానురాగకరమగుతెన్నుననే నానాదేశకాలపాత్రాభిరుచిం
బట్టి వివిధవేదశాస్త్రము లనాదికాలమునుండియు నానారూపముల

నుపదేశించిరి. తమతోడిపాటివారితోఁ బొత్తుగొని వారిని సుఖపెట్టి
తాము సుఖపడెడు మనుష్యులుమాత్రమే వేదశాస్త్రానుసారముగా
నడుచు శుద్ధజాతిలోనివారు. కేవలస్వార్థపరులై భూతద్రోహులై
ప్రాణిహింసాపరులై పరస్పరద్వేషములం బ్రతుకుమానవులు సంకర
జాతులును వేదబాహ్యులని డప్పువేసి చాటకతీఱదు తీఱదు. దేశకాల
పాత్రానుసారము దేశరోగ్యమునకై సుఖనిద్రాహారవిహారసాధకో
పాయములను బోధించుటకై వివిధ శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మఱియు
వివిధ శిష్టసంప్రదాయాచారానుసరణ విధాయకజాతినీతు లేర్పడినవి.
పరస్పరానురాగముతో సకలభూతదయతో బ్రతుకునుపాయము
లన్నియు దేశకాలపాత్రానుసారముగా మునులు కవులు వెల్లడించిన
వాఙ్మయమే వేదశాస్త్రములన్నియు నని ఫలితార్థము నిశ్చయింపక
తీఱదు తీఱదు. ఈజగము మఱి యీలోకములోని సచేతనాచేతన
పదార్థములు మఱి దైవకల్పితములు పురుషకల్పితములగు సకల
క్రియలు పంచేంద్రియములు మఱియుం బంచేంద్రియగ్రాహ్యములగు
పదార్థములన్నియును జంగమస్థావరప్రాణిచేష్టలన్నియును మఱియుం
బంచభూతములు పరస్పరసంయోగవియోగవిశేషజన్యములగు సకల
పదార్థములును భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములందు జరిగినవిజరుగు
చున్నవి మఱి జరుగఁబోవునవి యగునన్నివిధములయిన విషయములు
నిక్క మరయఁగా నీలోకమందలి సకలపదార్థముల కాదిమథ్యాంత
కాలమును నిర్ణయింప శక్యముకాదు. కాని లోకమును లోకమందలి
సకలపదార్థములు నెద్దియో మార్పుమాత్రము ప్రతిక్షణము పొందు
చున్నవని సర్వజనప్రత్యక్షానుభవచుని యొప్పుకొపకతీఱదు. ప్రతి
క్షణము మాటుటయే స్వభావముగల యీలోకమందలి పదార్థము
లివి యిట్లే మాటక వచ్చుచున్నవని సిద్ధాంతీకరించుటగాని యివి
యిట్లే జరిగింపవలయునని పద్ధతులొనర్చుటగాని పిచ్చిగుణములు.

వాఁ య్యగ్ని జలకృధివుల కాధారమగు నాకసమును దిక్కును కాలమును విభాగించుట యవశ్యమైసప్పటికి నీలోకవ్యవహారార్థమే నానావిధములుగా ఘటాకాశకటాకాశాదులుగాను క్రిందుమీఁదులుగాను ప్రాకృత్సృష్టిమాదులుగాను వసంతాదిఋతుదిసయామినీ తిథిపక్షాదులుగా నేర్పర్చుకొన్నట్లు వేదవేదాంగములయేర్పాటు పురుషులు చేసిన కృత్రిమకల్పనములుకాని యేటికి వంకగాని నీటికి వంక కలదాయన్నట్లు ప్రతిక్షణము మాఱుచున్న దేశకాలపాత్రానుసారముగా వేదవేదాంగాచారములు మాఱుచుంటచేత నీలోకమునకుఁగాని యీలోకములోనిపదార్థముఁ కుఁగాని యీవస్తుతత్వమిది 'ఇదమితథ్' అని నిరూపించు బుద్ధియును క్షణభంగురమౌటచే నేసుంగతి నిర్ణయింప నవ్వారికి నృక్యము కాదని మాత్రమే నిర్ణయింప శక్యమగును

శి క్ష

ప్రతిబ్రాహ్మణకుమూఁడు నతని పన్నెండేండ్ల బ్రహ్మచర్యదశయందు గురుముఖమున వేదాధ్యయనము చేయవలసినది. పిమ్మట గృహస్థుగా నుండఁగోరినవాఁడు పెండ్లాడవచ్చును. నుటియు గృహస్థుకానొల్లనివాఁడు నలువదెన్నిదేండ్లవఱకు బ్రహ్మచారియై వేదములు నేర్చుకొనవలసినదని గౌతమమతము. "ఓమ్" అని ప్రారంభించి శిష్యప్రార్థనముచేత గురువు మూఁడు శ్లోకములుగల ప్రశ్నమును జెప్పఁజొచ్చును. శిష్యబోధకై గురువు బిగ్గరగా వేదము నుచ్చరించును. కొన్నిపదములు సులభబోధకై రెండు మార్లుచ్చరించును లే కొకమాఱు చెప్పి "ఇతి" ఈలాగుననే యని చెప్పను కొన్నిశాఖల ననుసరించి కొన్నిపదములు "ఇతి" అని గాని "అభి" అని గాని "ఆభీత్యభి" అనిగాని జోడింపఁబడును. ప్రతిదినమఱువది ప్రశ్నముల వేదపాఠము జరుగుచుండును. బ్రాహ్మణుఁడు యావజ్జీవ మాచరింపవలసినకర్మములన్నింటిని విధించిన గృహ్యసూత్రములు వ్రాఁతను

గూర్చి చెప్పలేదు కనుక వేదవేదాంగములను వ్రాసికొని చదువు
కొనుట బ్రాహ్మణునకుఁ గూడదు కూడదు. వేషమువేసికొనుట
వాలకముకట్టుట యెట్లుదంభకృత్యములో యట్లే వేదవేదాంగశబ్దము
లను వ్రాతలోఁ దెల్పుట యట్లు బ్రాహ్మణులకుఁ దగనిపని కాబట్టి
వేదవేదాంగములను వ్రాతవ్రాయ వాఁడుగాని వ్రాయఁబడినవేద
వేదాంగములు నవలోకించి చదువువాఁడుగాని బ్రాహ్మణుఁడుకాఁడు
కాఁడు. గురూచ్చారణమును విని వేదవేదాంగముల సభ్యసించి
గురూపదేశముచేత వేదవేదాంగరహస్యము తెఱింగి గురూపదిష్టము
లగు నాచారముల నొనర్చువాఁడే నిక్కపుబ్రాహ్మణుఁడు. కాబట్టి
వేదశబ్దము నిత్యము బ్రహ్మవిశ్వసిత మపౌరుష మని చెప్పఁబడెను.
వ్రాత యనిత్యము తుచ్ఛము కృత్రిమము పౌరుషేయము. కాబట్టి
వాగ్రూపిఁ సరస్వతీదేవత యని వేషములందుఁ జెప్పఁబడెను.
లిపికి దేవత యెద్దియును వేషములందు నిర్దేశింపఁబడలేదు. వ్యాకరణ
మునఁ బేర్కొనఁబడిన “వర్ణ” అనుపదము నక్షరోచ్చారణస్వరవిశేష
ముం జెప్పునుగాని వ్రాయఁబడినయక్షరము నంతమాత్రముంజెప్పుదు
మఱియును “అక్షర” అను శబ్దము నాశములేని శబ్దముం జెప్పుచు
న్నదిగాని లిఖితమునుగూర్చి యెంతమాత్రమును జెప్పుదు. ఉదాత్తా
నుదాత్తస్వరితాదిస్వరములు వ్రాసిచూపించుటయును రాగమును
వ్రాసిచూపించుటయును వీలుకడదు. “స్వరతోఽపరాధాత్” అనుట
చేత విన్ని చేతమాత్రమే తెలియఁదగిన స్వరమునుప్రాణముతోనున్న
వాగర్థములను లిపియందు తెలిసికొనఁబూనినప్రయత్నమునిర్దిష్టకతిమ
తోడి సరసమువలె వ్యర్థమేకాక పరిహాసాస్పదముగూ పిచ్చిచేష్ట
కాకున్నే? చెవితోచూచుట- కంటితోవినుట- నాల్కతో వాగున
గొంటయును గేవల మసందర్భములుకదా? శబ్దమును శబ్దార్థమును
విన్ని చేతఁదప్ప పుస్తకాలోకనముచేతసరిగాఁ దెలిసికొనఁబ్రయత్నిం

చుట యాఁడువేసమువేసికొన్న మగవాఁడు మఱిమగవేసముతోనున్న
 స్త్రీయును నొండొరులను భ్రమింపఁజేసికొనుట కల్లయును మోగుము
 నగతాళియును నవ్వలాటయును బూటకమగునుగాని నరమార్థసాధక
 మెంతమాత్రమునుగానిచందమున పుస్తకములవ్రాతలనుండి శ్రవ
 జేంద్రియైకగ్రాహ్యములగు శబ్దములు యథార్థత త్వబోధకము లెంత
 మాత్రమున్నావు కావు. మఱియును సాధారణముగాఁ దనయాహను
 గూలంకషముగా నెవ్వరై ననుదమవాక్కుచేతఁగాని శరీరావయవా
 కారవ్రదర్శనవిశేషములచేతఁగాని తెలుపఁజాలకున్నపుడు చిత్రలేఖ
 నాది శిల్పవ్రదర్శనములచేత నొరుల కున్నదున్నట్లు బోధించుట కల
 లోనివార్తకాదా? ప్రతిక్షణము నానారసములమాటుచు శ్రుతిస్వర
 గ్రామతానమూర్చనముల వెలియుచున్న సచేతశబ్దతత్వ మరికట్టఁబడి
 శీలలు బిగింపఁబడి చెఱునుంచఁబడిన తప్పవ్రాతలంబట్టి వేదవేదాంగ
 ముల నైలిసికొంటిని మనులభిప్రాయమిద్దియేయని తనవీఁపుఁ దా
 సరిగాఁదెలియఁజాలకుంట తా నెఱింగియును స్వార్థపరుడై వంచకుడై
 జనులకన్యోన్య ద్వేషము కల్పించుచుచందంతపునక్కవలె బ్రతుఁ నెంచు
 ధూర్తుగాని లేక ధౌర్భాగ్యుఁడుగాని లేక విభ్రాంతుఁడుగానిఁ గేవల
 నరమార్థబోధకమగు వేదవేదాంగస్వరూపకశబ్దబ్రహ్మమును వ్రాతల
 చేతను బుస్తకములచేతను చిత్రములచేతను మఱి యీ మొదలగు
 నై హతాకికసంజ్ఞలచేతను దెల్పనొల్లఁదొల్లఁదు. వేదవేదాంగములు
 కేవల లోకోపకారమగు నడువడిచేతఁదప్ప వేదములచేతను పుస్తక
 ములచేతను బ్రతిమలచేతఁ దెల్పఁబడుటయుం జెవులపిల్లికొమ్మలతో
 బులిం బొడిచి చంపుటవంటిదికాదా? ఉబుసుపోని మంగలి పిల్లితల
 గొలుగునట్లశీంద్రియమగునాదబ్రహ్మకాపారుషేయ వైదికశబ్దమును
 వైఖరీరూపముతో దేవళంబులం గృత్రిమములగుదేవతావిగ్రహముల
 వలె “శతాంధాః కూసం ప్రవిశన్తి”లను న్యాయముగా ననాదిగా

సహంకారమమకారవశమాన విభాంతమానసులగు ప్రాకృతజనులు
 పరస్పర మనకరించుచు వేదవేదాంగము లి వని యుచ్చరించు శబ్ద
 ములు వ్రాసినపు స్తకములు మఱియును జనులకుఁబరస్పరద్వేష మొద
 వించి ప్రాణహింసకుం బురికొల్పుచు నాచరించినకర్మములన్నియును
 ధూర్తకల్పితములుగాని యధార్థములు కావు కావు. లౌకికవ్యావ
 హారిక దుఃఖముల న్మఱపించి చిత్తశాంతికలిగించి తరింపఁజేయుముఖ్య
 సాధనముగా నవ్యక్త మతీంద్రియ మపౌరుషేయము నిత్యము పర
 మార్థస్వరూపమగు నాదబ్రహ్మమును “అగ్నిమీ శేవురోహితమ్” అను
 వ్యావహారికశబ్దమూర్తి న్లావించియు సశరీరదేవతకు శరీరంబన్ని
 దేవాలయములందు విగ్రహములం బ్రతిష్ఠించియును దేవతోపాసనో
 పాయముగా నమూర్తులగు మూర్తులు కల్పించి పరమకారుణకులతీం
 ద్రియద్రవ్యలు సర్వజగదుపకారపరాయణులగు మునీశ్వరు లనాది
 కాలమునుండియును వేదవేదాంగశబ్దప్రపంచమును శ్రౌతస్మార్తాది
 కర్మప్రపంచమును బన్నిరి. మునీశ్వరుల ముఖ్యాభిప్రాయము సకల
 జనులును బరస్పరప్రేమానురాగముల పొత్తుగొని కలిసిమెలసి
 హాయిగా నిహపరములుతరించుటకేకదా యట్టిచో నహర్దివముం
 బ్రతిక్షణము న్మాఱుచున్న కాలమునఁ బ్రమాదముచే వేదచోదిత
 ధర్మములు నశించునేమో యని వంశపారంపర్యముగా ఋషు లుచ్చ
 రించిన వైదికశబ్దము లుచ్చారణభేదముచేతను స్వరవై పరీత్యము
 చేతను ఋషులయుద్దేశములకు భిన్నార్థములకును భిన్నకర్మములకును
 మూలమగుతీరున దత్తదేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ బ్రవచనప్రాతి
 శాఖ్యభేదము లనంతసంఖ్యాకములగుటచేత సశరీరుడగు భగవంతున
 కుపాసనాసౌలభ్యమునకై జగదుపకార కార్యధురీణులగు మునులు
 కన్ని నవాఙ్మయమును శ్రౌతస్మార్తకర్మములను దేవతావిగ్రహము
 లను క్షేత్రములను దీర్ఘములను స్వార్థకుదులై తమతమకొరిగ యైహిక

సుఖసాధనోపాయముల న్నావించి సకలజనసమ్మతి పరయ కొంటిగొట్టు రాకాసులై తాఁ బట్టినకుందేటికి మూఁడేకాళ్ళని యహంకారముచు కారబద్ధులైతమలోఁదా మొకరితోనొకరికి సరిపడక మతిభేదవాదములతోఁ గాట్లాడుకొని తన్నుకొనుచు సూర్యున కావుపాలుగాక ఖట్ట పాలపాయసము నై వేద్యమొనర్చువారు పరకగాములని నిందించుచు పరస్పరద్వేష మొదవునట్లు తెలిసీ తెలియక మునులేర్పర్చినదారితప్పి యేదారియుం దోఁచక తుద కుభయభ్రష్టు లగుచున్నారు.

యాదృశీ భావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ

పూర్వకాలమునకుఁ దగినవేదవేదాంగాచారకర్దతు లిప్పటి కాలమునకు సరిపడవుకావున నిప్పటికాలమున నెట్లు సేకలజనులకుం బరస్పరమైత్రి యేర్పడునో సకలభూతదయ యెట్లుకొనసాగునోయా ప్రకారముగా వేదార్థమును శ్రౌతస్మార్తాచారములను సూర్యుకొనక తీఱదు. కాలోచితవర్తనము సమయోచితయుక్తియును సర్వజన సమ్మతాచారమును లేనివాఁ డొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడనేరఁడు. “వేద మ్మంద్రియగోచరమగు పాంచభౌతికపదార్థమనియు నావేదము మనుజులందుండుట కరికించి యామునుష్యులు పరస్పర మావేదమును గ్రహించిజ్ఞప్తినుంచుకొని ధారణముచేసికొని స్మరింపఁజేయుచు వృద్ధులు వ్యవహరించిన శబ్దస్వరూపమే వేద మని సమ్మవలయును. మంత్రము బ్రాహ్మణము మొదలగు వేదనామధేయములనాది కాలమునుండియునుష్యులందున్యవహరింపఁబడుటచేత వేదశబ్దమునాదులు” అనికుమారిలభట్టు సిద్ధాంతీకరించెను. కాఁబట్టి యాచారమునకుఁగాని జగమునందలి జంగమ స్థావరప్రాణిసృష్టికిఁగాని మఱి వేదశబ్దములకుఁగాని ప్రారంభక్రవృత్తి కాలము నిర్ణయింప నెవరితరమును గాదు. అనాదిగా నీసర్వకవంచ సృష్టిజరుగుచున్నది. కావున నొక్కవేదములే యనాదు లన నేల

సచేతనాచేతనపదార్థములన్నియును శబ్దస్పర్శరూపరసగంధగుణవిశేషములు సకలపదార్థములనాదిగా మాఱుచు వచ్చుచున్నవి. ఈలోకసృష్టికాదిమధ్యాంతకాలనిరూపణము చేయఁదరముకాదు. నూతనమడమేరఁ బాఱుచున్న కృష్ణానదియొక్క నీరు ప్రత్యంగుళముమేరను దేశకాలపాత్రలంబట్టి మాఱుచుండియును గృష్ణానదియొక్క నీరే యనఁబడుచున్నట్లనాదికాలమునుండియు నానావిధముల దేశకాలపాత్రానుసారముగా సచేతనాచేతనవస్తువులును మఱి వానిగుణప్రవృత్తులు వివిధగతుల మాఱుచున్నప్పటికానదీపర్వతాదిసంజ్ఞలుబడములకును తృణగుల్మలతావృక్షాదిసంజ్ఞలు స్థావరప్రాణులకు కీటపక్షిపశుమనుష్యాదిసంజ్ఞలు జంగమప్రాణులకు ఛందోభాషాదిసంజ్ఞలుశబ్దంబునకును మాఱుకున్నవి. బాల్యయావసవార్ధకదశలందు దేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ బ్రతిక్షణమును మనోవాక్కాయచేష్టలను మాఱుచుండియును మనుష్యాదిదేహధారులు తమతమనిర్దిష్టజాతిసంజ్ఞయొడ మాఱుకుంట సర్వజనసాధారణానుభవమేకదా ? కాఁబట్టి వేదాంగములు శ్రౌతస్మార్తాచారములుమఱియును లోకములోని నానాభాషలు వ్యవహారములు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననాదికాలక్రమమున మార్పుచెందుచున్నప్పటికిఁ దమతమవేదవేదాంగసంజ్ఞను శ్రౌతస్మార్తశిష్టాచారసంప్రదాయాదిసంజ్ఞను సంస్కృతప్రాకృతాదిభాషావిశేషసంజ్ఞను మఱి యార్యక్షేచ్ఛాదిజాతివిశేషసంజ్ఞను మాఱుకున్నది కాఁబట్టి ఇప్పటి వేదవేదాంగములకు నానాభాషలకు నానావిధప్రాణులజాతులనీతులకు గుణములకు చేష్టలకు మఱియు నిప్పటి సకలలోకవ్యవహారములకు మాఱుదలచూపకున్నవి. సంజ్ఞలుమాత్రమే సంజ్ఞచేతఁదప్ప మనోవాక్కాయకర్మవ్యవహారమంతయుం బ్రతిక్షణము మాఱుచున్నది. ఆసంజ్ఞ యహంకారమూలము మఱి యహంకారము శరీరస్మృతిమూలముమఱియూ దేహ

స్మృతి సుమప్తిమూర్త్యామరణాద్యవస్థలందు సూక్ష్మబీజరూపముగాను మఱియును స్వప్నజాగ్రదవస్థలందు స్థూలస్థూలతరరూపమై యాది మధ్యాంతరహితమై త్రిగుణమయమై యచింత్యవైభవమగు బాలా త్రిపురసుందరీలీలావిలాసమై వెలయుచున్నది. ఈ స్మృతియనంతవిధ ములం బ్రవృత్తునివృత్తులం జెందుచున్నది. కాబట్టి “యాదృశీభావ నాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ” అను వాక్యానుసారముగా నెవరెవరి నమ్మక మెట్లుండునో యావిధము సకలవస్తుతత్వము వారివారికగతుడు చుండునని సిద్ధాంతీకరింపక తీరదు కాబట్టి యీలోకములో జనులకుం బరస్పరద్వేషముంగలిగించి వారివారి నిద్రాహార విహారసౌఖ్యములకు భంగకరముకాకుండ నేని యాస్తిక్యముకానీ నాస్తిక్యముకానీ యార్య మతముకానీ మ్లేచ్ఛమతముకానీ వైదికముకానీ పాషండముగానీ యేదేశకాలపాత్రములననుసరించనీ మఱెట్టికులజాతిమతాచారములు గొననీ రవంతైన నిహపరములలోఁకము కానేరదు కానేరదు. ” అపి మాషంమషంకృత్వా ఛందోభంగంసకారయేత్ ” బ్రతికిన దూరు, మానినది మందు, మఱియును సకలజనోపకారకమైనచో జనాచారము లెట్లున్న నేమిఁగిఁకలితీర్చినదన్నము, దప్పికతీర్చినదిపానము, తన్నుసుఖ పెట్టినవాఁడు దేవుఁడు. జనరంజకమైనపలుకు వేదము, జనానురాగకర మైనది శిష్టాచారము “సర్వేజనాఃసుఖినోభవంతు” అని యహర్దివము న్నోరినవాఁడు పురుషోత్తముఁడు.

వేదమనఁగా జ్ఞాపకము- శ్రుతి యనఁగా జెవులతోవిన్నది. స్మృతి యనఁగా బెద్దలు జ్ఞాపకముంచుకొమ్మనియుపదేశించిన సంగతి. బ్రాహ్మణులు చెప్పినపలుకులు బ్రాహ్మణములు. సంక్షిప్తముగాఁ జెప్పినపద్ధతులు సూత్రములు- వేదముల కవయవములు వేగాంగ ములు- ఉపన్యాసములు ప్రవచనములు- నేర్పఁబడునవి శాస్త్రములు- దర్శనములు సకలవస్తుతత్వజ్ఞానసిద్ధాంతములు. కాబట్టి లిఖితరూప

మున ననాదికాలమునుండియుంబై వివరించిన వేదశ్రుతిస్మృతిబ్రాహ్మణ
 సూత్రవేదాంగప్రవచనశాస్త్రదర్శనాత్మకవాఙ్మయమున్నదా లేదా
 యనిః తర్కింపఁగా లేని దేవుఁడు న్నేఁడు. అర్థంతాభావమునకుభూత
 భవిష్యత్కాలముల మార్పులేనేలేదు. ఉన్నదిపోదు లేనిదిరాదు.
 కాబట్టి జనులు పరస్పరభోధకై యనాదిగా నేర్పర్చుకొనుచున్న
 నామరూపముల గుర్తులుపాధులతోనే జగమువలె క్షణక్షణము
 నానావిధముల మారుచున్నవి కాబట్టి యిప్పటిలోకమునుమఱి
 సకలలోకవ్యవహారములును నామరూపవిశేషభేదములతో ననాదిగా
 వాస్తవములై యున్నవని సిద్ధాంతీకరింపకతీతదు. ఈనామములు
 మఱిరూపములు నిదివఱకు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననంత
 విధముల మారుచుమారుచు. ప్రస్తుతమీజగముగాఁ బ్రతిక్షణము
 న్దమమారువల న్దోషనీక మార్పుచెంద కిట్లేయనాదిగానున్నవిధమున
 నల్పబుద్ధులు భ్రాంతులై “ఇషేత్వా” అను మొదలగు వైదికశబ్దము
 లనాదులనియు నపౌరుషేయములనియును నమ్ముచున్నారు. పరమార్థ
 దశయందు వేదములే లేచను జగద్గురు వాక్యము నవలంబ్రదోసిన
 ఛాందసుల నేమనవలయును? “ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్ -
 సోఽయం దేవదత్తః” అను వాక్యములంబట్టి నామరూపములచే
 మాత్రమే మారుచున్నదికాని యీలోకవస్తువులన్నియు నాది
 మధ్యాంతకాలములం దున్నవే.

“నాద్వైతవతః కర్మాణి విధీయంతే” అనుశ్రుతికి స్వార్థ
 పరతలేక సకలభూతదయాపరుడై లోకోపకారమునకై మాత్రమే
 బ్రతీకెడుపరమభాగవతున కెంతమాత్రమును విధినిషిద్ధములు. లేవు
 లేవు. పరమభాగవతుని చర్యలన్నియుం జంటిపాకునిచేష్టలవలె
 మనుష్యులై నవారికందఱికిని ముద్దుముచ్చటయున్నాక మానవుమానవు.
 “యోగరతోవా భోగరతోవా సంగరతోవా సంగవిహీనః. యస్య

బ్రహ్మణి రమతేచిత్తం నందతి నందతి నందత్యేవ-మాశ్రిన్ధ కుంభ-
 వరిరక్షణధీర్నటీవ, బ్రహ్మవలోకసధియం నజహతియోగీ"అను
 వాక్యములకు స్వార్థపరతలేక సకలభూతదయామయుడైనవాని
 చిత్తమే బ్రహ్మభ్యాసపరవశమటగుచేత సట్టిపుణ్యాత్ముని మనో-
 వాక్యాయకర్మము లెల్లుండినప్పటికిని లోకులకు మిక్కిలి సంతోష-
 కరులేయగునుగాని ద్వేష హేతువులు కావనియును సంసారపు-
 జిక్కులలో మెలగుచుండియును నానామతములుగల జనులతో
 వ్యవహరించుచుండియును యోగియైనవాడుతనయంతస్సునకుఁగామ-
 క్రోధలోభమోహమదమత్సరిము లంటనీక కేవల లోకోపకారము
 కొఱకే తనజీవనము గడపునని తాత్పర్యము.

లోకవ్యవహారము

సకలలోకోపకారముగా నేను నాది యనునహంకారమును
 కారములను తనకన్న వేఱుగానున్న జగత్కార్యములను బరికించు
 స్మృతియున్నంతవఱకు సంసారులు తమనేరములుదై వమునై మోక్షక-
 తమపౌరుషలోపముచేతనే స్వపరహానికృత్యము లొనర్చుచున్నా-
 మనియు మఱియి పాపకృత్యములనుండి తమ్ము మఱలించి తమ
 బ్రతుకులం బరోపకారముగాఁ గొనసాగించుమని పరమభాగవతుల
 సహవాసము విడువకుండవలసినది. సకలశ్రుతిస్మృతులను నానావిధ
 ద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతనాస్తికాస్తికమతవివేషములను సమన్వయ-
 ముగా సందర్శింపఁజేసినపుడు తేలెడుపర్యవసానఫలము "అస్తిభాతి
 ప్రియమ్-సద్బిదానందలక్షణమ్"అను బ్రహ్మజ్ఞానహేతువైన సకల
 లోకోపకారకప్రవర్తనమే. దేశకాలపాతానుసారము జనులందఱు
 స్థలసిమెలసి పరస్పరప్రేమానురాగములతోనిహసౌఖ్యములుపొందుట
 కొఱకేపరమకారుణికులుసర్వసములు తపోధనులు సర్వజ్ఞులగుమునులు

మానుష దేహధారులై ధర్మాచరణప్రదీక్షితులు కామచారులు
సర్వస్వతంత్రులగు సంసారులవలె నటించుచు సకలశాస్త్రములం
జతుర్విధాభినయవిశేషములచే ననాదికాలమునుండియుం దమతోడి
పాటిమనుష్యులకు బోధించుచుం బరమభాగవతప్రసిద్ధి న్గాంచు
చున్నారు.

ఋగ్వేదమునందు సూక్తములు(మంత్రములు) అనువాకములు
(మఱలమఱి ధారణార్థమై కఠింకవలసినవాక్కులు) మండలములు
(గుంటలు) పర్వములు (తరగతులు) అధ్యాయములు (ప్రత్యేక
మొక్కయంశముంగూర్చివ యుపన్యాసములు) అష్టకములు (గ్రంథ
విభాగములు) కొన్ని సంఖ్యలయొక్క వెరసి మొత్తములు, అనియును
తైత్తిరీయకమందు ఖండికలు- అనువాకములు- ప్రశ్నములు- అష్ట
కములనియును- కాతకములందు గ్రంథములు- స్థానకములనియుం-
గలవు- శతపథబ్రాహ్మణము షష్ఠిపథబ్రాహ్మణములు నూఱునఱు
వదియు సధ్యాయములు కలవి- మఱియును ప్రపాఠకము (నోటివల్లన
చేయవలసిన గ్రంథము) ఆహ్నికము (ఒక్కదినమానఁ జెప్పవలసి
నన్ని వాక్యములు) పర్వము (గ్రంథమునందలి హద్దులు) మొదలగు
నామములుకూడఁ గలవు. కాఁబట్టి కరవిన్యాసమునఁ గలుగుమూఁగ
ప్రవాఁతచేత సమగ్రముగా నభిప్రాయము తెలియఁబడదనియే ప్రాచీను
లందఱును సకలవేదశాస్త్రములు స్వయముగా స్ఫుటముగాఁ దత్త
దర్థబోధకమగునట్లుదాత్రాది స్వరవిశేషముల వాఙ్మయమొనర్చి
జనులకు విన్పించిరి. కనుకనే శ్రవణమనననిధిధ్యాసప్రచారము తొల్లి
కలిగెనుగాని యీమూఁగప్రవాఁతలు పుస్తకములు లేనేలేవు. దేవత
లను విగ్రహరూపముల దేవాలయములం దగవర్చినట్లు- కేవల సత్సం
కల్పములకుఁ బ్రతినిధులుగా మేఁకలు మొదలయినదంతువులను యజ్ఞ
వాటములందు బలికావించినవిధమున శ్రద్ధబ్రహ్మమును శ్రావ్యము

చేయఁజాల కల్పబుద్ధులకు మూఁగ్రవాఁతపుస్తకములం బ్రచురించు చున్నారు. ఈమూఁగ్రవాఁతలవలన నొకప్పుడు విశరీతబుద్ధులగు స్వార్థపరులు యధేష్టమతానుసారముచేసి కంటికుంచవలసినది తుంటి కుంచుచు మంచికిబదులు కీడొనర్చుచుంటయు న్నలుగుచుండును. నామ రూపములు రెండింటిలో నామము కేవల శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమగు శబ్దము. రూపము కేవల సయనేంద్రియగ్రాహ్యమగు నాకారము. శ్రవణేంద్రియము తనశక్తికొలంది యథార్థమగు ధ్వనిని గ్రహించును గావి లేనిచప్పుడు నిర్వణబోదుగాని కన్న చీకటి నాకాశపునల్పు నెండమావులదలప్రవాహతరంగములను మఱి యథార్థముగాలేని దిగంతరేఖను గ్రహనక్షత్రతామండలాద్యాకారవిశేషములను వాస్తవ ముగాఁ జూచును. కాబట్టి శ్రవణేంద్రియము గ్రహింపఁగలిగినంత యథార్థవస్తుతత్వము మఱేయింద్రియమైనను గ్రహింపఁజాలదు. శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యపదార్థము నిశ్చయముగా రూకబ్రహ్మమనిగాని యాకారబ్రహ్మమనిగాని లోకక్షసిద్ధి లేదు. మఱియును వాక్కు సరస్వతీదేవి యనఁబడెనుగాని రూపము సరస్వతీదేవి యనులోకవ్యవహారము లేదు. శ్రుతి యనియును స్మృతి యనియును శ్రవణధర్మ ప్రవృత్తికిని మఱియు స్మనోధర్మప్రవృత్తికి నవకాశముకలుగుటచేత “ద్రష్టవ్యః శ్రోతవ్యో మంతవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః” అని శ్రుతి విధించెనుగాని “లిఖితవ్యః విలోకితవ్యః” అని చెప్పలేదు, “ద్రష్టవ్యః” అనుచో జ్ఞాననేత్రముచేతఁ బరికించుటగాని చర్మచక్షువుచేఁ జూచుట యని యర్థము కాదు. “అశరీరమాత్మా” అనుశ్రుతినిబట్టి బ్రహ్మ మును జ్ఞాననేత్రముచేఁ దెలియవలెను. మఱియును శ్రోత్రేంద్రియ మశరీరమగు నాకాశమే కాబట్టి శ్రోత్రేంద్రియము తక్కిన యింద్రియములవలె సనిత్యమగు పార్థివము కాదు. కనుకనే శబ్దము నిత్య మనియు నపౌరుషేయ మనియును బ్రహ్మ మనియును జెప్పుఁ

బడెను. ఈజగమున, దశరీరాకాశగుణముగు శబ్దమొక్కటియే నిత్యసత్యపదార్థము. తక్కినస్వర్ణరూపరసగంధములుమనోవిభ్రాంతి కృతము లెండమావులవలె మిథ్యలు. కాబట్టి శ్రుతియనబరగిన వైదికశబ్దము నిత్య మపౌరుషేయము బ్రహ్మమనియును సిద్ధాంతిక రింపబడెను. సకలవస్తువుల కాధారమైనిత్యశబ్దగుణముచేతమాత్రమే “శబ్దగుణకమాకాశమ్” అని తెలియబడి “ఆత్మన ఆకాశఃసంభూతః” అని జనుల యాస్తిక్య మభివృద్ధిచేయుటకై ప్రతిపాదించబడి యెవ్వరికిం బట్టుబడక కేవలబుద్ధిగోచరమైన యాకాశముకన్న యీ జగమునకు మూలమెద్దియును లేదు.

నా ద బ్ర హ్మ ము

“ఆహతోఽనాహతేశ్చేతి ద్విధానాదోనిగద్యతే ఆత్మా వివక్షమాణోయంమనః ప్రేరయతేదేహస్థం వహ్నిమాహంతి సజాతః ప్రాణాన్ ప్రేరయతి మారుతమ్, పావకః ప్రేరితస్సోఽధక్రమాదూర్ధ్వ మధశ్చరన్ నాభిహృత్కంఠ మూర్ధస్సుప్తార్భవతీసద్వనిః యోగ్ని సాయోగాత్తన్నాదోఽభిధీయతే. సకారం ప్రాణనామానం దకార మనలం విదుః చైతన్యం సర్వభూతానాం నిర్వృతిః భోగదాత్మనాం నాదబ్రహ్మ తదానంద మద్వితీయ ముపాస్మహే; అనాదినిధనం బ్రహ్మశబ్దతత్త్వం యదక్షరమ్. వివర్తతేఽర్థభావేన ప్రక్రియా జగ తోయతః” సకలజగత్కారణముగు నాత్మ పలుకనిచ్చుగించి మనస్సును ప్రేరేపింప మనస్సు జతరాగ్ని నాయగ్ని ప్రాణవాయువు న్నదలింప నాదముపుట్టెను సకారము ప్రాణవాయువును దకార ముగ్నిని దెలు వును గనుకప్రాణాగ్నులనుండి నాదముపుట్టెను. “చత్వారిశృంగాశ్రు యోఽస్యపాదాద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసోఽస్య త్రిధాబద్ధోవృషభోరో

రవీతి మహాదేవోమర్త్యాన్ ఆవివేశ”- నిర్గుణమగు పరబ్రహ్మకు “తదైక్షత” అనునట్లు వలుక నిచ్చయెడవఁగా నాయుచ్చాశక్తి మనస్తత్వమును బ్రేరేప నామనస్సు జతరాగ్నిం బ్రజ్వలింఁగఁగా నాయగ్ని గాలింబుట్టింపఁగా నాప్రాణవాయువు క్రమముగా నూర్ధ్వ మాఖమై నాభిహృదయకంఠమాఖములనొరసి మనుష్యులకు వైఖరి యనుధ్వనిని బుట్టించెను. ఈనాద మాహతమనియు సనాహతమనియు రెండు విధములు. యోగులు మానులు మాత్ర మనాహతనాదమగు పరాకశ్యంతీమధ్యమాఖ్యలనెసఁగు ధ్వనిం గవిపెట్టఁగలరు. ప్రాకృతు లగు మనుష్యులు కంఠనాదమునుమాత్రము వరికింపఁగలరు సమస్త భూతములకుం బ్రాణము సకలప్రాణుల కుల్లాసకరము నిత్యసత్య ముక్తబుద్ధన్యరూపమగు నీనాదబ్రహ్మమే యీసమస్తజగమును మఱియు సర్వజగత్కారణము నగుచున్నదని వరమయోగుల సిద్ధాంతము.

నామము.- ఆఖ్యాతము.- ఉపసర్గ.- నిపాతములను నాల్గువిధము లయినపదములు నాల్గుకొమ్ములు.- భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములు మూఁడును పాదములు.- అనాహతము.- ఆహతము అను రెండు విధములయిన కార్యకారణరూపములై యనిత్యములగు వజ్రాత్మక ధ్వనియును కేవల శబ్దాత్మకనిత్యధ్వనియు ననురెండుతరాలు.- ఏడు విభక్తులను నేడుచేతులుంగలిగి.- ఉరము కంఠము శింస్సు లను మూఁడుస్థానముల న్నట్టబడి భక్తాభీష్టసంపదఁను వర్షించుచు మర్త్యుల నావేశించి స్ఫోటాఖ్యమై నిత్యమై నిరవయవమైన శబ్దబ్రహ్మము యొక్క తేజస్సు స్వయంప్రకాశమానమై యలరుచున్నది. కాబట్టి శబ్దబ్రహ్మము కకారాదిహల్లులతోఁగాని అకారము మెదలగు నచ్చు లతోఁగాని వాఁతమూలమునగానిమఱెట్టిగురుఁగుతుఁతోఁగానిమఱెట్టి మనోవాక్కాయ కర్మములతోఁగాని వెల్లిడింప నశక్యమైనప్పటికి

మునులు లోకోపకారమునకై యతీంద్రియశబ్దబ్రహ్మమును దేవునకు విగ్రహమునల్పించినట్లు నాదబ్రహ్మమునకు వేదమునువిగ్రహమును గల్పించిరి. శాఖాగ్రచంద్రిన్యాయముగాఁ జంద్రుఁ డగవడినపిమ్మటనే శాఖనుబట్టి చంద్రుని జూచితి యాశాఖ నుటి నిష్ప్రయోజనముపేక్షణీయము ననావశ్యకము స్వర్థము మఱి యన్నకృటికి లేని వస్తువుతీరున నయిపోవునట్లు నాటి చరవునేర్చు సిద్ధించినమీఁద ఓసమాల గుణితముల నభ్యాసము బొత్తిగామానుకొన్నట్లు లోకోపకారకసత్ప్రవర్తనము కొనసాగినకొలందిని నాదబ్రహ్మముయొక్క బొమ్మలుగాఁజేయఁబడిన వేదవేదాంగముల యొక్క పరిమభాగవతులకు మిదైయొక్కినవారికి నాటి నిచ్చెనతోఁ బనిలేనట్లు పుక్కిటి పురాణముల వేదవేదాంగశబ్దజాలముతో నవసరములేదు.

త ర తో పా య ము

“నాలుగుకొమ్ములు మూఁడుకాళ్ళు రెండుతలలు ఏడుచేతులు గలిగి మూఁడుతెఱఁగులం గట్టఁబడిన మహాదేవుఁడని పేర్కొనఁబడిన యెద్దు మానిసుల పాలయినది” అట్టి యెద్దగ్ని యని పూర్వమీమాంసకుఁడును శబ్ద మని వైయాకరణుఁడును బ్రతిపాదించిరి. శృంగపాదశీర్ష హస్తవృషభశబ్దముల యథేష్టార్థములు చెప్పటయును జడములగు నగ్నిశబ్దములం జీవజంతువుగాఁ బ్రతిపాదించుటయును కవి గాని శ్రాంతుడుఁ గాని చేసినకల్పనముగాని వాస్తవమగునా? అశరీరాత్మకు బొమ్మకట్టి యుపాసనాసౌలభ్యముకొఱకై లోకోపకారపరాయణులు స్వభూతదయావరులై పరస్పరప్రేమానురాగములతో మనుష్యులనోన్మన్యసౌఖ్యకారులై బ్రతుకుటకై స్వర్గనరకాద్యార్థ్యలోకమును శ్రాహ్మణక్షత్రియాదిజాతులును బ్రహ్మకర్మద్యైశ్వర్యములను వివరించు వేదవేదాంగచోదితకర్మా

చారనిష్టసూక్ష్మదాయవిశేషముల గల్పించినారని బాహ్యముగాఁ జూటిచెప్పకతీరదుకదా ? కాఁబట్టి స్వాధ్యపరతమాని కేవల లోకోపకారముకొఱకై మాత్రమే బ్రతీకెడుసజ్జనులకులుకులే వేదములు మఱి వారలనడువడియే వేదచోదితధర్మమని సిద్ధాంతీకరింపకతీరదు. తాననుభవించినశబ్దస్వరూపరసగంధమాలాత్మకవేద్యములే గాని చతుర్విధాభినయములచేత నెల్లెయిననువాస్తవముగానున్నతీరునఁ దా విన్నధ్వని తాఁ గన్నరూపము తనకుఁ దాఁకినగాలి తాఁ దిన్నచవి తా మూర్ఖునిసతావం బరులకుఁ దెల్పు నెవరికిం దరముగాక పోయినను శాఖాగ్రచంద్రవత్తుగాఁ బ్రత్యక్షాది పమాణములచేవస్తుతత్వము న్గొంతవఱకు సూచింపవచ్చునని తెలిసినసర్వజ్ఞులగుమునులు పామరబోధకై వేదశాస్త్రములఁబన్ని వానివలన జనులకుఁ గ్రమ్మకముముగా నోపమఁ గుణింత మభ్యసింపఁజేసి బాలురకు వాచకము పట్టించు బడిపంతుళ్ళవలె ననాదికాలమునుండియును మనకివియుష్యాచారపండిత నామములతో బాలురకు నస్తుతత్వజ్ఞానాభివృద్ధికై దేశకాలపాతాపనారముగాఁ జతుర్విధాభినయవిశేషములం బ్రకటించుచున్నారు. ఆయభినయములే వేదవేదాంగాది గంధరూపకవాఙ్మయమును దేవాలయాదిదివ్యక్షేత్రములు వివిధయజ్ఞములు సమస్తశౌతిస్మార్తకర్మములు సకలచేష్టలును నానాజాతిమతాచారములు వివిధశిష్టములు మంత్రతంత్రయంత్రములు మఱియు జగమందలి మనుష్యులందున్న నానురూపవిశేషములన్నియును. అన్నియును ఈలోకములోని నానాపదార్థములుజడములు చేతనములుజంగమస్థావరప్రాణులు నానావిధకులములు జాతులు కర్మము లాచారములు చేష్టలు వేయేలమనోవాక్కాయకర్మములు సశరీరాశరీరపదార్థములన్నియు ననాదిగాఁ స్థూలసూక్ష్మస్వక్ష్మావ్యక్తదశలతో నానావిధములసృష్టిస్థితినాశములుం బ్రతిక్షణము మాలుచున్నవి. జనులన్యోన్యద్వేషములతోఁ బర

స్వరముహానిచేసికొనుట యధికముగా వెల్లడించు కాలముకలికాలముం
జనులు పరస్పరానురాగముతో సంతృప్తాంతరంగులుగానున్నసమ
యము కృతయుగము. స్వభావముగా ఋతువులు మాఱుచున్న
విధమున నొక్కొక్కసమయమునందు జనుల యాచారవ్యవహారము
లొక్కొక్కటిగా నుండును. కృతయుగము సకలజనాన్యోన్యప్రేమాను
రాగసంతోషములకుం బంటకాలము. కలియుగము జనులకుం బరస్పర
ద్వేషమునొదవించు గొడ్డుకాలము. సామదానోపాయములకంటె
నిహకరతరణోపాయములు మఱి లేవు. మునుపులేనివస్తువుకొత్తగా
నిపుడు కలుగుట కుండేటికొమ్మువలెనసంభవము. అత్యంతాభావపదా
ర్థముకాలత్రయమందునత్యంతాభావమే. వాస్తవమగుప్రతివస్తువునొక
సహజపద్ధతి ననుసరించి యనుక్షణము నానారూపముల మాఱు
చుండును. చెవిచేతమాత్రము గ్రహింపదగినధ్వని ప్రతిక్షణ మెట్లు
మాఱుచున్నను నయనేంద్రియగ్రాహ్య మెన్నఁడు గాకుంట సహజ
వాస్తవపద్ధతి.

కాల్పనికజగత్తు

సహజపద్ధతికి వ్యతిరేకముగా నెట్టివిద్వాంసుఁడునడువనేరఁడు.
చెవితో రూపమును మఱియుం గంటితో శబ్దమును బరికింప నెవరికిం
దరముకానట్లు పంచేంద్రియబద్ధులైన ప్రాకృతమానవు లతీంద్రియ
ద్రవ్యలు భగవంతులగు శాతమవ్యాసాదిమహర్షులులోకోపకారార్థమై
శాఖాచంద్రన్యాయముగా బోధించిన వేదశాస్త్రములయభిప్రాయ
మును వ్రాతపుస్తకముల మూఁగనండ్లలచేతను మఱియును స్వార్థ
పరులై యింద్రియవివశులై యుబ్బజులై తామున్నస్థితి మఱుఁగువెట్టి
కూటికొఱకుదంభ వేషములతో “భూసురులము శ్రీతియులము దేవుఁడు
మా కగపడుచున్నాఁడు మేము చదివినవియే వేదములు మేము

బోధించినవే శాస్త్రములివిగో యీవు సకము లీ వాతలీ గంధములు
 బ్రహ్మవిరచితములు బ్రహ్మము ఖమునుండి మేముమాత్ర మూడిపడి
 నాము. మేము వేదశాస్త్రపు సకములుతిరుగవైచుచు మ క్కుమూసి
 కొని యేమేమో మంత్రతంత్రములం బనిగొనియందుము. మేము
 నీటం బ్రత్యహము న్మహ్మాటు మునిగెద మితరుల స్పృశించము.
 మాదిమడినీరు మాదిమడియగ్ని మాదిమడిగాలిమేముమిక్కిలిపవిత్రు
 లము. మామంత్రమహిమచే లోకము తల్కిందు చేయగలము.
 మీ కాఁకలిబాధ లేకుండఁ జేసెనము. మీయింటిలోని తినుబడిపదా
 ర్థము మాయంట నుంచివేయుఁడు. మేము వీరాధికారులము మేము
 యతులము మిమ్ములను మేము దీనింతుము. మాయాశీర్వాదమున
 కభీష్టసిద్ధియగును మేము పుణ్యాత్ములము శ్రోతీయలము శిష్టాచార
 వరులము. మాకులము పవిత్రము మాశరీరము పవిత్రముమాదన్యము
 పవిత్రముమావంట పవిత్రము మాకుండ పవిత్రము మాయూపిరి పవి
 త్రము మే మాడుమాట మే మొనర్చుకర్మము మా నడువడి యంత
 యును వేదచోదితధర్మమే” యని కనులు మిటకరి చుచు నానావికా
 రములుగా జాట్లు బొట్లు కట్లు చాల్చి యాగములమిషతో వామా
 చారమునెకమున మద్యమాంసాశనులై వశువులం జంపుచుం బామ
 రుల బెడరించి ప్రయోగవే త్తలమనియుభూతవైద్యులమనియుతామొ
 నర్చు సకలకర్మములు వేదప్రోక్తములని సారకాయలునటకుచు వంచ
 కులైదంభవేషములతో నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమాసించిన్వకుంటంబ
 పోషణముకై తంటాలవడు దుర్జనులతో నిండినకాఁముకలియుగము.
 తామసల్పినమంచి నేడు పెట్టెలలోఁ బెట్టి యెవ్వరికై న నెఱుంగనట్లు
 తాళముబిగించి మఱియును దురుచేసినచెడుగు నేరములకై బహిరంగ
 ముగా నేడ్చుచు తమయపరాధము లందఱియెదుట నొప్పుకొనుచు
 స్వార్థపరతలేక సామదానములను రెండుపాయములచేతమాత్రమే

పరుల కువకార మొనర్చి యొరులనుఖ పెట్టి తాము సుఖపడుచున్నట్టిక
మణివలె స్వచ్ఛమైన తమయంతరంగమును సర్వజనులకు న్వేలిడి
యొనర్చుచు “మూఢుల మింద్రియవివశులము కించిజ్ఞులము మావలన
నగుచున్న లోకోపకారకములగు మంచికనులకు జగత్కారణమై
సర్వశక్తియై భక్తవత్సలుడైన దేవుడే మూలము మాచేయుచెడ్డ
పనులకు మాదుష్టదిత్తమే కారణమని” చాటుచు నిష్కవటులై సర్వ
భూతదయాపరులైన పరమభాగవతులు లోకమున మెందుకొన్న
కాలమే కృతయుగము. కృతయుగమున లోకోపకారకవేదచోదిత
ధర్మము కేవలము జనులనడువడియందుమాత్రమే కలదుగాని వాతల
లోను బుస్తకములోను వాఙ్మయములో నెంతమాత్రమును లేదు
లేదు. కలియుగమునందు లోకోపకారమగు వేదచోదితధర్మము
పుస్తకములలోను వ్రాతలలోను వాఙ్మయమందును మాత్రమేకలదు
గాని జహ్నువువర్తనమం దెంతమాత్రము న్లేదు లేదు. కాబట్టి జను
లకు భూతదియను స్వార్థత్యాగమును బరస్పరప్రేమానురాగములను
బుట్టింపనేరక లోకవంచనోపాయకముగామాత్రమే యున్నపుస్తక
ములు వ్రాతలు యథార్థముగా మునిదృష్టములు మునిప్రోక్తము
లయిన వేదశాస్త్రము లెంతమాత్రము న్లావు కావు- స్వార్థపరతను
మోసమును జనులకుం బరస్పరద్వేషకారణమతములను భూతహిం
సను బ్రతిపాదించుశబ్దములను వెల్లడించుగ్రంథములు వ్రాతలుపుస్తక
ములు హింసాకరములు హత్యకేర్పడినయాయుధవిశేషములు గేవల
దుర్జనకల్పితమాలని సిద్ధాంతికరింపకతీతదు తీతదు

“బ్రతుకు బ్రియంబగుఁ బ్రతిమనుష్యునకు బ్రతుకుకంటె
బ్రియంబు పరువు శూరునకు” శూరుఁ డనగాఁ దనశరీరకవ్వము
లెట్లున్నప్పటికి సకలలోకోపకారకమగు మర్యాదనొక్కింతయునతిక్ర
మించకున్నజ్ఞనుఁడు. తా నొనర్చుచున్న సకలలోకోపకారకమూ

సద్ధర్మవర్తనస్వరూపమైన మర్యాదకు భంగమొదవినపుడుమట్టిబతుక
 నొల్లని దృఢవ్రతుడే శూరుడనందగువాడు. అనాదిగా గృత
 యుగమునుండి కలియుగము ముదిరినకాలమునకుఁ గ్రమక్రమముగా
 మందబుద్ధులనోళ్ళ బొత్తిగా నవస్వరూపై “స్వరతోఽపరాథాత్” అను
 నట్లు వికరీతార్థక ప్రాకృతాపరిశుద్ధశ్రోత్రియమృన్ముల సీసకంఠముల
 వెలువడి మేచ్చితములై భవ్యమైన వేదశబ్దములు కృత్రిమములవలె
 సతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులుకడేశించిన యపారపేయనిత్యవేదశబ్ద
 ములు కానేరవని ముమ్మాటికి నొక్కివక్కాణింపవచ్చును. ఉదా
 త్తాదిస్వరరూపకవడ్డాతిస్వరజ్ఞానసీనులు “శ్రుతిర్మాతాః పితా”
 అనునట్లు తలిదండ్రులు శుద్ధిలేని యరసికులు పశుమారణదారుణ
 కర్ములు స్వాధికారతత్పరులగు ధూర్తులల్కులనైనాని వ్రాతఁదలైనాని య
 పారపేయనిత్యశ్రుతివాఙ్మయము వెలువడు నేనివిధ్య-ప్లవేత్సాగరే
 (నీటగుండ్లు ముణుంగు బెండ్లు తేలును). కాబట్టియిపుడు కఠింకఁబడు
 నవిగాని వ్రాయఁబడినవిగాని చేయఁబడినవిగాని వైదికశబ్దములును
 గావు వేదాక్షరములు న్గావు మఱియు న్నేదచోదితకర్మములు న్గావు
 కావు-ఇప్పటిశ్రోత్రియమృన్ములు ప్రచురించు వేదవేదాంగము లతీం
 ద్రియద్రవ్యలగు మును లుపదేశించిన యపారపేయనిత్యవాఙ్మయము
 కానేకాదు. మఱొకవేళ ఋగ్యజుస్సామాధర్మవేదవేదాంగముల
 పోలికగా నందమాపులనీటివలె భ్రాంతమతికల్పితములయినప్పటికీ
 వేదవేదాంగముల కీలోకవ్యవహారముసంబంధమెంతమాత్రములేదు.
 వేదవేదాంగములు కేవల పరమార్థబోధకములుగా “ఏకః శబ్దః సుష్ఠు
 విజ్ఞాతః సాధుసంప్రయుక్తః స్వర్గేలోకే కామధుక్ భవతి” అనుట
 చేతను శ్రుతిప్రకారము స్వరోచ్ఛారణమొనర్చుట బ్రహ్మకై నఁ
 దరముకాదనుటచేతను సుంతయు నీనూయవేదవేదాంగములతో
 నిప్పటిదనుల కవసరములేదు లేదు. “తక్రకామ్” అనుచోఁ బుతస్వర

మఁట కాకికూఁతతోఁ బ్లుతస్వరము సరిపోలునట. ఒక్కమాత్ర
 యుచ్చరించుకాలమెంతో రెండుమాత్ర లుచ్చరించుకాలమెంతో మఱి
 యారెండుమాత్రలఁ యుచ్చారణావకాశము విరామరూపమగు లయ
 యెట్టిదో మూఁడుమాత్రల బ్లుతస్వర మెట్లుండునో గ కానుగతికులై
 తమలోఁదాము మేల్బల్లి యనుకొనుచుండమ శ్రవచనమే సరియైనదని
 యొందొరు న్మెచ్చుకొను “సంగీతమునకు నేను సౌందర్యమానకు
 మాయప్ప లొట్టియ” యని విజ్ఞప్తిఁగు గార్దభమువలెఁ లోకులలోఁ
 దమజాతిశ్రేష్ఠత ల్మెచ్చుకొనుచుఁ దమతో సరిపడనిమనుష్యులు బహి
 ష్కృతులు పాపండులు మ్లేచ్చులు సంకరులు జాతిభ్రష్టులను తుంటరి
 శ్రోత్రియమృత్యుల నేమనెలయును? ఆ కాశమునకు ముక్కోణములు
 శబ్దమునకు వ్రాలు వాస్తవముఁ గునా? పరమార్థమును మనుష్యులు
 సంపాదించుకొనుటకై తగినసాధనములగు వేదవేదాంగముల కనాదిగా
 నతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులు ధ్వని-వ్రాఁత మొదలగుసంజ్ఞలు మనో
 వాక్కాయకర్మములచే సంసారము న్దరించుటకై నానావిధశబ్దవిశేష
 ములులివులు మఱియుం బంచేంద్రియగ్రాహ్యములగు నానావిధసంజ్ఞా
 రూపములను సకలజనోపకారపరాయణులై దేశకాలపాత్రాను
 సారము వివిధపద్ధతుల నేర్పర్చిరి. వేదవేదాంగములను లోకవ్యవహార
 మునకు సాధ్యమయినంతమట్టు కుపయోగించురీతిం గేవల ధ్వన్యాత్మక
 మగు శ్రుతిస్వరజాతిగ్రామమూర్ఛనావిశేషములను కరించుటకొఱకును
 కకారాదిహల్లుల సకారాద్యచ్చులను గలకదవాక్యములను నానావిధ
 లిపివిశేషములను శరీరావయవచాలనాభినయకర్మవిశేషములను నానా
 విధకార్యసాధకయంత్రతంత్రవిశేషములను దేశకాలపాత్రానుసార
 ముగాఁ జతుర్విధాభినయము లుపదేశించిరి

ఆప్తవాక్యప్రమాణస్థితి

కొందఱుచునుమ్యు లన్యోన్యముం దమయాహఁ దెల్పుకొను
 ధ్వనులుగాని శరీరావయవచాలనసంజ్ఞావిశేషములుగాని మతేచేష్ట
 లయినఁగాని శబ్దమూలముగాఁగాని ప్రవాతమూలముగాఁగాని మతే
 సంజ్ఞలచేతనై నఁగాని మునీశ్వరులుకూడ సర్వజనవేద్యములుగాఁ
 గావింప నసాధ్యములయి యున్నవి. కరాకశ్యస్తీనుధ్యమము లను
 నాదశబ్ద విశేషములు యోగిమాత్రైక వేద్యములు, మనుష్యులు
 తమలోఁదా మన్యోన్యహలం దెల్పుకొనుటకై తమకంతస్వరూపక
 వైఖరీనామశబ్దముమాత్రమే తఱుచుగా మఱియు హస్తాద్యవయవ
 సంతాదనాదిశబ్ద ముచుగాను స్వరవ్యంజన లిపివిశేషములతోఁ
 దఱుచుగాను మఱి యాంగికాహార్యసాత్త్వికాభినయములచేసరుదుగా
 దేశకాలపాత్రానుసారముగానుపయోగించుకొనుచున్నారు. కేవలపర
 మార్థసంపాదనైకసాధనములగు వేదవేదాంగములుమాత్రమే యుప
 యోగించునపుడు మన్యుపదిష్టపద్ధతు లుపయోగించుకొనకతీరుదు.
 కాని యీలోకవ్యవహారమునకు జనులన్యోన్యము తెలిసికొనఁదగిన
 శబ్దము లిపి మొదలగుచతుర్విధాభినయవిశేషములు దేశకాలపాత్రో
 చితముగా సకలజనరంజకము యధేష్టముగా నుపయోగించుకొనక
 తీరుదు. వేదవేదాంగములు కేవలపరమార్థసంపాదనైక సాధనములు
 గనుక జనులు మును లేర్పర్చిన పద్ధతుల ప్రకారము వేదములు
 పఠించుటయందును మఱియును వేదచోదితశ్రౌతస్మార్తకర్మము
 లాచరించుటయందు నడువకతీరుదు. సర్వభూతదయాపరుఁడును స్వార్థ
 త్యాగియు సర్వలోకోపకారవ్రతదీక్షితుఁడు నగుకరమభాగవతుఁడు
 మాత్రమే వేదములు పఠించుటకుఁగాని శ్రౌతకర్మములాచరించుటకుఁ
 గాని యధికారి కాఁగలఁడు. పునాది దిట్టములేక గోడ నిలువనట్లు

స్వార్థపరతమాని కేవల లోకోపకారకముగాఁ బ్రవర్తింపఁజాలని కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరగ్రస్తుఁడగు ధూర్తుచేయు వేద పాఠము శ్రౌతకర్మ కూలిధ్వంసములగుటకు దోడులోకహానింగూడఁ జేయకమానవుమానవు. అనాదికాలమునుండియు నిదివఱకు మూఁడు లోకములలో గడించిచూడఁగా నాప్తవాక్య ప్రమాణముచేత మాత్రమే పేర్కొనఁదగిన కరమభాగవతులు పదునాల్గురు తేలిరి. అనఁగా దేహధారులలో స్వార్థపరతలేక కేవలలోకోపకారముకొఱకు మాత్రమే బ్రతుకుజీవులసంఖ్య కర్తార్థసంఖ్యలోఁ బరార్థన ఖ్యాతాంశ మని యూహించకతీరదు. సద్బోధ చేయఁగాఁజేయఁగాఁ గొందఱైనం దరించరా యని పరమకారుణికులైన మునులు వేదవేదాంగము లనాదిగా పూలసూక్ష్మకారణదేహధారుల కనాదికాలమునుండి దేశ కాలపాత్రానుసారము బోధింపుచు రాఁగా నిప్పటికివామదేవాదులు బ్రహ్మాణులలో జనకాదులు క్షత్రియులలో విదురాదులు వైశ్య శూద్రులలో ధర్మవ్యాధాదులు స్త్రీచ్ఛులలో హనుమదాదులు మృగములలో శుకోలూకాదులు పక్షులలోనబగరాదులుసరీసృపము లలో మిక్కిలి పరిమితసంఖ్యాకు లాప్తవాక్యప్రమాణైకవేద్యు లయిరి. అశరీరులు మునులు బోధైకస్వరూపులు సూర్యాదిగ్రహ ములు నక్షత్రాదిఖగోళములు సముద్రపర్వతనానా జడచేతనాత్మక మగు భూగోళము మఱి యింద్రియగ్రాహ్యమగు సమస్తజగమును గ్రమక్రమముగాఁ బ్రళయకాలమాన నాకాశమునఁ బరమాణురూప ముగా లయముచెందుచు భగవత్సంకల్పమున మొదటవాయురూపము గాను బిదప నగ్నిరూపముగా నవల జలస్వరూపముగాను దుట్టతుడకు భూమిగాను బొడచూపుచుండును శబ్దబ్రహ్మ మాకాశమును సుపాధితో సద్బిదానందలక్షణమై శాశ్వతమై యున్నది. ఆకాశము నకుఁగాని యాయాకాశోపాధితోనున్న చైతన్యస్వరూపకమగు నాద

బ్రహ్మమునకుఁగాని యుత్పత్తిస్థితినాశము లెన్నఁడును లేవు చైతన్య త్మకమగునాదబ్రహ్మమేయీసర్వజగత్కర్త ములః స్మూలకారణము నాదబ్రహ్మమేయీజగద్రూపముగా నాకాశోపాధ్యుం దద్దహందు కొండవలెఁ బ్రతిబింబించుచున్నది.

వ్య క్తా వ్య క్త జ గ త్సృ ష్టి

అద్దము కొండయొక్క వాస్తవస్థితి నగకర్చలేకున్నప్పటి కాకొండ యనువస్తువొకటి యున్నట్లు సూచనచేయుఁగలిగినట్లు మనోరూపకమగు నాకాశము తనయందు జగద్రూపముగాఁ బ్రతి బింబించుచున్న చైతన్యత్మకమగు నాదబ్రహ్మ మన్తువస్తువొకటి సచ్చిదానందలిక్షణమై యున్న దని మాత్రము సూచించుచున్నది. ఆనాదబ్రహ్మమే చైతన్యరూపమై పంచభూతములందు నెఱ్ఱగఁ గాలించినయినపగుండునం దగ్నివలె సంతటనాకాశము నందుచూత్మా వ్యక్తనిత్యకారణరూపముగాను మఱియును వాయుగ్నిజల పృథ్వు లందు స్థూలవ్యక్తనిత్యకార్యరూపముగాను వ్యాపించి యున్నది. “అతతివ్యాప్నోతీత్యాత్మా” అంతటను వ్యాపించుటచేత నాత్మయని సంజ్ఞతో నున్నది. వాయుగ్నిజలపృథివీ పరమాణువుల పరస్పర సంయోగవిశేషముచేతనీజగత్సృష్టిస్థితులను మఱియాపరమాణువుల పరస్పరవియోగవిశేషముచేత నాకాశమందు నానావిధప్రళయ స్వరూపకనాశమును బొందుచున్నది. వాయు వగ్నిగా నగ్నిజలముగా జలము భూమిగా నేర్పడుచున్నకొలఁది చైతన్యత్మకనాదబ్రహ్మము సత్త్వరజస్తమములను మూఁడుగుణములచే నానావిధముగా మాఱు చున్న వాయుగ్నిజలపృథివ్యాత్మకశరీరములందుఁ గదలాడుచున్న జలమందలి సూర్యబింబమువలెఁ జలించుచున్న ట్లగపడుచున్నది వాయు వగ్నిగా నగ్ని జలముగా జలము పృథివిగా మాఱుచున్న

కొలది చైతన్యము త్రిగుణాత్మకభూతోపాధుల పుంస్త్రీనపుంలింగ విశేషాకారములతో మాయోపాధియనబడిన పంచభూత పరస్పర సంయోగవియోగవిశేషములందుఁ బ్రతిబింబించుచున్నది. చైతన్యాత్మకమగు నాదబ్రహ్మమే శివుఁడు త్రిగుణాత్మకమగు మాయాస్వరూపకాకాశమే శక్తి. కాబట్టియే “శివశక్త్యాత్మకం జగత్” అని ప్రతిపాదింపబడెను. సూర్యకిరణముచేతఁ దత్తమగుచున్న నీటిబొట్టునందును మఱి యింటికొప్పుదొలకనుండి నట్టిటఁజొచ్చిన సూర్యకిరణ మందు పనేకాణువులు చలిచురీతిని పంచభూతాత్మక మగుభూమి జలమునుండి పొడచూపినతోడనే త్రిగుణమయపాంచ భౌతికశరీరములతో పుంసపుంస్త్రీలింగవిశేషాకారములతో మిగుల సూక్ష్మములయినక్రియ లొదవి నానారూపముల జననస్థితినాశము లందుచూడును. శివశక్తులిరువురుత్పత్తిస్థితినాశములులేని జగత్కారణములు శివశక్తిసంజ్ఞ కాత్మాకాశాన్యోన్యసంపర్కము ననీకుంచ భూతాత్మకజగత్సృష్టిస్థితినాశము లగుచుండును. జలము భూమిగా మారుచున్నకొలదిం బంచభూతాత్మకశరీరోపాధివిశేషములన్నియును నానావిధదంగవస్థావరాత్మక జంతుజాలముగా నుద్భవస్థితినాశము లందుచున్నవి. త్రిగుణాత్మకపాంచభౌతికశరీరములన్నియును పుట్టుటకుం బెరుగుటకును మఱియుం దనయందే లీనమగుటకు చైతన్యాత్మకశివశక్తులే మూలకారణము. ఆత్మాకాశమలస్వరూపులగు శివశక్తులకు నిక్కముగా నగ్నికి న్నేడికి వస్తుభేదములేనట్లు “గుణగుణినోః శక్తిశక్తిమతోరభేదాత్” అనునట్లు భేద మెంతమాత్రమును లేనేలేదు. ఉపాసనాసౌలభ్యమునకై యీజగత్తునకు నారాయణుఁడు భిన్నుఁడనిమాత్రమే చెప్పబడెనుగాని “ఆత్మైవేదగ్ంసర్వమ్” అను తీరున శివశక్త్యాత్మకమగు నాదబ్రహ్మమే యీసమస్తజగత్తును సిద్ధాంతమే సర్వమునిసమ్మతము. జలము భూమిగా మారుచున్న కొలదిం బాంచభౌతికత్రిగుణమయోపాధులతో పుంసపుంస్త్రీ

విశేషాకారములతో నెనుబదినాలుగులక్షలజీవరాసులు భూతత్వమును బట్టి స్వకర్మానుసారముగా కీటకపక్షిమృగమనుష్యాదినానాజంతువులై భూగోళమునందు కొన్నిచోట్ల స్త్రీపుంసపుంరూపములతోఁ బెరిగిన కొలందిం బరస్పరసంవర్క-సంయోగవిశేషముచేత మట్టిచెట్టునుండి దిగినయూడలు చెట్లుగాఁ బరిణమించుచు శతయోజనపరిమితమగు నడవియంతయును పటవృక్షమయము కావించునట్లు మొట్టమొదట నెవరియట్టుకువారు స్వతంత్రము సహజముగా వేలువేలుగాఁ గ్రమి రూపములనుండి మనుష్యాకారములఁ బరిణమించిన స్త్రీలు పురుషులుం బరస్పరసంయోగముచేత మట్టిచెట్టుడిచినయూడలు మట్టిచెట్లయి తాము తిరిగి చెట్లుగాఁ బరిణమించఁదగిన యూడలం బెట్టుచందమున శివశక్తులు వేలువేలుగానుండియు పరస్పరసంవర్క మహిమముచే జగమునుబన్నరీతిని మొట్టమొదట వేలువేలుగ భూమిపై స్త్రీపుండేహవిశేషములతో యావనమునకుఁ బెరిగిన స్త్రీలుం బురుషు లన్యోన్యసంయోగముచేతఁ దనుతమజాతుల నిష్తస్థిరంపించుచుండిరి శివశక్తు లుభయు లనాదులయినవిధముగా స్త్రీపురుషాకృతుఁ నొప్పారు నెనుబదినాలుగులక్షలజంతుకోట్లనాదులే- జంగమస్థావరాత్మకజీవులలో సగముసంఖ్య స్థావరజీవజాతులు తక్కిన సంఖ్య కీటకపక్షిపశుమనుష్యజీవజాతులును- జలము భూమిగా మొట్ట మొదట నెపుడు పరిణమించెనో యపుడే యీయెనుబదినాలుగులక్షలజీవ రాసులును భూమిలో సూర్యకిరణమందు త్రసరేణువులవలె మిలమిల నాడుచుం గ్రమిరూపముల స్త్రీపురుషవిశేషాకారములతోఁ బాంచ భాసికోపాధినాశ్రయించి త్రిగుణవిశిష్టములై స్వభావముగాఁబుట్టి బాల్యమునఁ గ్రీడించుచు యావనమునం బరస్పరసంయోగవిశేష ముచేఁ బిల్లలం గని పెంచుచుం బరస్పరప్రేమానురాగవిశేషములతోఁ గాలముం బుచ్చుచుంట సహజము. కాఁబట్టి ఉపాసనాసౌలభ్యమునకై

యాత్మాకాశశివశక్తులకు భేదముచెప్పఁబడినట్లు బీజవృక్షములకును మణిచెట్టు మణియూడలకు భేదము చూపింపఁబడినతీరుగా స్త్రీపుంసపుంవిశేషాత్మశరీరభేదము లగపర్చఁబడినవి.

ఆఁదు పాణమునకు మగపాణమునకు భేదములేని తెఱగున స్త్రీవ్యక్తికిం బురుషవ్యక్తికి భేదముమణిచెట్టునకు మణియూడకువలెఁ జెప్పఁబడెను. దేహస్మృతియే యీనానాత్మకజగద్వస్తువిశేషభేదజ్ఞానమునకు మూలము. మణియు దేహవిస్మృతియే యద్వైతజ్ఞానమునకుం గారణము. సముద్రతరంగప్రవృత్తినివృత్తిలవలె నీదేహస్మృతివిస్మృతులవంశమున జగత్సృష్టిస్థితిలయాద్యంతములు కర్మానుసారముగా జీవికోట్లచే ననుభవింపఁబడుచున్నవి. సృష్టిస్థితినాశములన్యోన్యకారణములుం బరస్పరస్వరూపభేదములు కావునస్మృతిచేతదుఃఖమయ సంసారమును విస్మృతిచేత నానందమయమోక్షమును జీవుఁ డనుభవించుచున్నాఁడు. ఈస్మృతివిస్మృతులు రాత్రిందివములవలెనన్యోన్యాశ్రయము లాదిచుధ్వాంతరహితములై సంసారచక్రమున జీవునిం బరిభ్రమింపఁజేయుచుండును. కాఁబట్టి జీవునకు స్మృతిరూపకబంధముగాని విస్మృతిరూపకమోక్షముగాని నిత్యములు కావు— శివశక్తులుభయులు తప్ప శివశక్తి పరస్పరసంపర్కవశమునఁ గలిగినస్మృతివిస్మృత్యాత్మకత్రిగుణమయలగుజీవులకు సుఖదుఃఖాత్మకానిత్యస్మృతివిస్మృతిరూపకబంధమోక్షాత్మక సంసారానుభవము క్లేశమవలె నాశివశక్తుల కటాక్షముచేఁగాని తప్పదు తప్పదు— “ఇతిమతిరుపకల్పితావిత్పష్టాధగవతిసాత్వతపుంగవేవిభూమ్ని” ఇట్లు సచ్చిదానందలక్షణశివశక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మమునం దుద్భవస్థితినాశకారణత్రిగుణాత్మకబుద్ధిలీల కల్పించఁబడెను— అను భాగవతోక్తి చొప్పునఁ బాంచభౌతిక పదార్థమయజగదుద్భవస్థితినాశస్వరూపప్రవృత్తి వివృత్తులు భగవత్సాకల్పమాత్రమూలముని సిద్ధాంతీకరింపఁబడెను. సూదంటు

రాయి సూదులవలె స్త్రీవ్యక్తి పురుషవ్యక్తులు కరస్పరసమాకర్షణములొనర్చుకొనుట సహజగుణము. మఱియును యౌవనముననున్న స్త్రీపురుషుల యన్యోన్యసంసర్గమున స్త్రీవ్యక్తి గర్భముధరించి శుక్లాధిక్యమునఁబురుషునిశోణితముయొక్క యాధిక్యమునస్త్రీశిశువును నియతము నేజాతీజంతు వాజాతీశరీరమును మఱిపిఁజ మఱిమొక్కను వలె స్వభావముగ మొలపించును. బీజము సూక్ష్మదశ చెట్టు స్థూలదశ యయినట్లు శుక్లశోణితాత్మకబీజము సూక్ష్మశరీరము వంచభూత సమ్మేళనవిశేషదోహదము చేస్థూలశరీరముగాఁబెఁగిపెఁగి క్రమక్రమముగా వార్ధకదశను బాటవమాతగ్గిఁగినించి వంచభూతములలో లయమగును. చెతన్యాత్మకమై కేవలాకాశోపాధికమగు జీవాత్మ కుటుసములువిడుచుచుండుపామువలె నానాశరీరములెడయుచు స్వకర్మానుసారముగఁ దిర్యగ్మనుష్యదేవతాశరీరోపాధులందాల్పుచు స్వర్గనరకాది నానాలోకసుఖదుఃఖములెడ లేకనుభవించుచుండును “ఈశ్వరానుగ్రహదేవపుంసామద్వైతవాసనా” అనునట్లు భగవదనుగ్రహము సంపాదించుకొన్నజీవుఁడు శివశక్త్యాత్మకమగు పరబ్రహ్మమందైక్యమై సంసారబంధమునఁ దగులక ముక్తిఁ జెందును. ఈశ్వరానుగ్రహము కేవలముపురుషప్రయత్నముచేత నేసమకూరును స్వార్థత్యాగియై కేవలలోకోపకారముకొఱకుమాత్రమే బ్రతుకుచుసర్వభూతదయాపరుడై సర్వజనసముఁడైన పరమభాగవతుఁడుమాత్రమే దైవానుగ్రహముంబొంది భగవంతునిలో లయముచెందిసంసారబంధము నుండివిముక్తుడై సచ్చిదానందలక్షణుడై పరమపదముం బ్రాప్తించును. జలము సూర్యకిరణములచేత నింకినకొలఁదిని జలమునందు గలిసిన పృథ్వి వరమాణువు లొండొంటఁ జేరుకొని కాలక్రమమున నామన్నెండి దిబ్బదిబ్బలుగా నేర్పడుచున్న కొలందిని వంచభూతముల కరస్పర సంయోగవిశేషముల నిరూపించు నానావిధశరీరోపాధులందు శివశక్త్యా

త్మకమగు చేతనశక్తి వ్యాపించినకొలంది సచేతనములైన నానావిధా
 నంతసంఖ్యాకసూక్ష్మోపాధులం దాయుపాధులకుఁ దగునట్లనాది
 స్వకర్మబద్ధుడై శివశక్తులకరస్పగాకర్మణమూలమున భ్రాంతబుద్ధితో
 నిత్యుడైన జీవాత్ముఁడు చేతనోపాధి నాశ్రయించి యాపాంచభౌతిక
 బీజరూపకసూక్ష్మజడక్రకృతదేహమున మెలంగుచు స్వకర్మఫలమను
 భవించుచు సనాద్యంతసంసారచక్రమునఁ బరిభ్రమించుచుండును.
 అనంతసంఖ్యాకములై స్త్రీపుంసపులింగవిశేషభిన్నాకారములతోఁ
 సూక్ష్మపాంచభౌతిక నానావిధదేహముల నుద్భవస్థితినాశములంబట్టి
 నిర్లిప్తుఁడయ్యును జీవాత్ముఁడు స్వకర్మదృఢవాసనావశముననుగుణని
 వలె సుఖదుఃఖాత్మకసంసారమునఁ బరిభ్రమించుచుండును. వాస్తవ
 ముగా చైతన్యస్వరూపుఁడగు జీవుఁడు శివశక్తుల ప్రతిబింబషేకనక
 నీళ్ళ నంటక నీటఁ బ్రతిబింబించుసూర్యునివలె నిర్లిప్తుఁడయ్యును
 శివశక్తులసంపర్కవశమున శివశక్తులప్రతిబింబస్వరూపుఁడగుటచేత
 నీజీవుఁడు త్రిగుణమయుడై భ్రాంతినివలె వివరీతదృష్టిచేతఁ దనకు
 వాస్తవముగలేని జననమరణాదివికారాత్మకసంసార మనుభవించు
 చున్నాఁడు. జడచేతనాత్మకములమిక్కిలి సూక్ష్మాణువులుగాసూర్య
 కిరణమండలి త్రనరేణువులవలె పృథివియందంతట మిలమిలలాడు
 చున్నక్రిములు కాలక్రమమున స్థూలములై వ్యక్తావయవములతో
 వయసునకువచ్చి పరిస్పరసమావేశకరిచయసహవాసముతోనొండొరు
 లతో నీస్త్రీపుంవ్యక్తులు కలసిమెలసి యున్నకొలంది నాయాజాతి
 సంతానము లాయానామరూపవిశేషము లాయాచతుర్విధాభినయము
 లనాదిగా నాయాసంసారజీవనప్రవృత్తినివృత్తుల ననుసరించి సృష్టిస్థితి
 నాశము లందుచున్నవి. కాబట్టి జడచేతనాత్మకమును జంగమస్థావ
 రాత్మకమగు నీజగత్సృష్టి నాశమునకుఁ గారణము శివశక్తిసంపర్క
 మహిమమున శివశక్తిప్రతిబింబరూపమై త్రిగుణాత్మకమైవ్యక్తావ్యక్త

దశల పొడచూపు చడంగుచున్న శరీరస్ఫుటయే. కాబట్టి యీవ్యక్తా
 వ్యక్తజగత్స్పృష్టినాశ విశేషములన్నియు శివశక్తిసంపర్కము నందు
 శివశక్తిప్రతిబింబస్వరూపమైన స్మృతియందు స్మృతియొక్క విపరీత
 ప్రతిబింబాకారములైన వ్యవహారిక సత్యములేగాని నిక్కముగాఁ
 బరమార్థసత్యము లెంతమాత్రమును కావని యూహగల ప్రతి
 మనుష్యుఁడను దన జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులంబట్టి ప్రత్యక్షానుభవము
 కలిగియుంట సర్వజనవిదితమేకదా? సరియే యీస్వానుభవమిట్లుండనీ.
 నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసమృద్ధికై దేవులాడుచు నహంకారమమకార
 బద్ధుడై యనంతవిశేషజగత్తునందు వ్యవహరించుచున్న మనుష్యుఁడు
 తనమనస్సంశుప్తికై కదా తంటాలు పడుచున్నాఁడు? ఒకప్పు డాకలి
 బాధపొంది యాయాకలిని శాంతింపజేయు నన్ను మనుభవించి
 సంతుష్టిచెందినవాఁడు తిరిగి యాకలిబాధపొందినపు డన్నమును
 సంపాదించుకొని తనయాకలిని శాంతింపజేసికొని సంతుష్టిసంపద
 ననుభవించుటకై ప్రయత్నించుచుండును. మఱియు నిట్టిజాగ్రత్స్వప్న
 సుషుప్త్యవస్థలకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యవాంఛకుఁగాని ప్రవృత్తినివృ
 త్తులు క్షణభంగురము లనిత్యములు మఱి చక్రసంఖ్యాగుణసముపలే
 నాదిమథ్యాంతశూన్యమగుటచేత నీదేహస్మృతివిస్మృతుల ప్రవృత్తి
 నివృత్తిరూపకమగు జననమరణాత్మకసంసారమున కొక మొదలుగాని
 తుదగాని నిర్ణయింపవీలుకాకుంటచే “మధ్యేతివృత్తిమాధవః” అనున
 ట్లీమనుష్యులు మధ్యమలోకమగు భూమియందు బుట్టి తుద మొదట్కు
 తెలియరాని సంసారదశామధ్యమున మధ్యమబుద్ధులయియుంటచేత
 రాగద్వేషములకు మధ్య వ్యవహరించుచున్నారు. ఈచైతన్యము
 శివశక్తి పరస్పరసంపర్కమహిమమున నొడవినశివశక్తులప్రతిబింబము
 గాని వాస్తవము కాదు, మఱి యీజగమ చైతన్యాత్మకత్రిగుణమయ
 స్వప్నకాగరసుషుప్త్యవస్థావిశేషమునొడవినచైతన్యప్రతిబింబముగాని

వాస్తవము కాదు. ఇంతకు గౌతమవ్యాసాద్యాస్తవచనప్రమాణమునఁ జేరిన ఫలితము శివశక్త్యాత్మకనిర్గుణబ్రహ్మముకన్న వాస్తవపదార్థమింకెదియు న్నాదని తేలిిన ఫలితము. కాబట్టి “వాసుదేవః సర్వమితి సమహిత్యా సుదుర్లభః” అను భగవద్వాక్యానుసారముగాఁ బరమభాగవతుఁ డహంకారముకారములఁదొలంగి స్వార్థత్యాగియై సర్వభూతదయామయుఁడై సర్వలోకోపకారముగా సంచరించుచు స్వక్షుప్తవచమువలె జాగ్రత్ప్రపంచముగూడ మిథ్యయని నిరూఢజ్ఞానముతో నిత్యసంతుష్టుఁడై నిర్గుణవాసుదేవ వరబ్రహ్మసారూప్యముక్తిస్వరూపక నిత్యానందపదవిం జూఱకొనుచున్నాఁడు. లోకవ్యవహారజ్ఞానసంపాదన సౌకర్యసౌలభ్యములకై ప్రాగాదిదిగ్విభాగములు దినమాసాదికాలవిభాగములు ధ్వనివర్ణాదిశబ్దవిభాగములు మొదలగు దవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావాత్మక సప్తపదార్థవస్తుబోధకన్యాయవై శేషికాదర్శనముల సతీంద్రయ్యదవ్యలగు మహామనులు కేవల లోకోపకారపరాయణులై కల్పించి యాశాశ్రుజ్ఞానమునఁ బరమార్థజ్ఞానము సంపాదించుకొం డని ప్రాకృతులు వికరీతబుద్ధులు భ్రాంతచిత్తులు ప్రకృతివిమూఢులగుమనుష్యులకనాదికాఁ మునుండియుం బతుర్విధాభినయవిశేషములం బోధించుచు నక్షత్రస్వరూపులై మింటం బ్రత్యక్షముగఁ గన్పట్టుచున్నారట.

స త్య వా క్స ం య మ ము

జాగ్రద్దశయందు విశ్వసంజ్ఞయు స్వప్నదశయందు దైవసంజ్ఞయును సుషిప్తిదశయందుఁ ప్రాజ్ఞసంజ్ఞయుఁగల యవిద్యోపాధిం బరఁగుజీవుఁడు స్వప్నజాగరములందనేకనామరూపాత్మకముగాను మఱి సుషిప్తియొడఁ గేవల శూన్యముగాను నీజగముం బరీకించుచుండును. మనఃసంకల్పముకన్న నీజగదుద్భవస్థితినిశములకు వేతేకారణ మెదియును లేదనుబ్రహ్మసూత్రములకు జగద్గురుని శారీరకభాష్యముకన్న

నితరసిద్ధాంతములెవ్వియును యుక్తియుక్తములు కావు కావు. కాబట్టి
 నృప్తిస్థితినాశములం దోచు నీజగత్కార్యములన్నియును అవ్యక్త
 సూక్ష్మకారణశక్తియుండవురసుందరియుం ద్రుభువనజననియుశ్రీరాజ
 రాజేశ్వరీ బాలా లీలావిశేషము లని సిద్ధాంతీకరించి యాజగజ్జనని
 దయాస్వరూపిణి గనుక వరమభాగవతుఁడు సర్వభూతదయావరుఁ
 డగుచుం దనయహింసావ్రతము నొనసాగించుమని నిరంతర మాబాలా
 త్రిపురసుందరీ కనకదుర్గాపదాంబుజ భక్తిధ్యానామృతపాన వివశుఁ
 డగుచు సంసారాంబుధి నొక్కడుగున దాటుచున్నాడు. పృథివితోనే
 పృథివియుం దుగ్భవస్థితినాశములందునానావిధప్రాణులలోస్త్రీపురుష
 మిధునము లన్యోన్యబోధకై నానాట నలవాటున నేర్పర్చుకొను
 చున్న చతుర్విధాభినయవిధానములు దేశకాలపాత్రానుసారముగా
 ననేకరూపముల మాటుచు వ్యవహరింపఁబడుచుండును. నానాజనుల
 కంతనాశవైచిత్రింబట్టి యొక్క సూర్యకిరణమే దేశకాలపాత్రాను
 సారము నానావిధ తీవ్ర మందతత్త్వవిశేషములం బరఁగునట్లొక
 ధ్వనియే నానావిధ స్వరవ్యంజనపదవాక్యార్థవిశేషముల వెలయుచుం
 డును. ఆయునుస్వర మొకపుడు విశృంభణగను మఱొకపుడు సంవృత
 ముగమఱొక్కడవివృతసంవృతవిభిన్నముగనుచ్చరింపఁబడును. వేదము
 శాఖాగ్రచంద్రన్యాసముగా వేదయథార్థస్థితిని సూచించును చంద్ర
 ప్రతినిధి కావించఁబడి శాఖాగ్రము చంద్రుడుకానట్లుశబ్దబ్రహ్మమును
 సూచించుటకై యేర్పఱ్ఱిన శబ్దబ్రహ్మప్రతి నిధిగాని యపారమేయ
 నిత్యశబ్దబ్రహ్మ మొతమాత్రము న్నాదు కాదు. దేవతోపాసనా
 సౌలభ్యమునకై దేవతావిగ్రహము ప్రాకృతమనుష్యశిల్పికల్పితము
 లయినవిధమున “అగ్నిమిశేపురోహితమ్” అను వేదశబ్దము గుర
 మార్థబోధకమగు కవి కల్పించిన వ్యాహారికవాక్య మనకతీతదు.
 శబ్దమవలె శబ్దమున కేర్పర్చిపగులుతు వ్రాఁత యశఁగా “రమ్మా”

యను నర్థబోధకమైన శబ్దము విన్నపుడు రమ్మా యను నర్థహ సరస
 ముగా వినిచేత బోధితమైన చందమునరమ్మాయనుశబ్దముయొక్క
 యర్థమును దెల్పుటకై వ్రాసిన రమ్మా యను రెండక్షరముల
 వ్రాతను గంటిచూపునఁ దెలిసికొనునప్పుడు బోధితము కానేరదు.
 ఏరసముద్దేశించి రమ్మా యను శబ్ద ముచ్చరింపఁబడెనో యాసార
 న్యము శ్రవణేంద్రియైక్రగావ్యామే యెట్టినిరం గని వినినప్పుడు కన్న
 నారంగు కంటఁజూచినపుడు మిక్కిలిసరసముగా బోధకదునుగదా ?
 కాబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తములు శబ్దలక్షణ మెఱింగించు
 టకై శబ్దస్వరూపముగా నుపదేశింపఁబడి విని గ్రహించినపుడే వేద
 వేదాంగశబ్దముల యర్థము సరసముగా బోధపడునుగాని కృత్రిమలిపి
 చేత స్వరవ్యంజనములగ్రంథములపుస్తకముల కంటితోఁజూచి యివే
 మానులుచ్చరించిన వేదవేదాంగశబ్దములని వ్రాతగుఱుతువుస్తక
 ములం బఠించుచు మునులుచ్చరించినట్లే తాముగూడ వేదవేదాంగ
 శబ్దములం దత్తదుచితరసాత్మకముగా నుచ్చరించుచున్నా మనువైదిక
 మృన్మయలగు తెలిసీతెలియని మనుష్యులయవివేకము నైవముచేతఁదప్ప
 మఱెట్లయిననుమాన్వశక్యముకాదు. ఎండెముకను నమలుకుక్క తన
 దాడల స్వచ్ఛ నత్తుతానెమ్మనుండి వచ్చుచున్నదని యాస్వాదించు
 నట్లు గ్రంథముల లిఖితరూపముగ నున్న వేదవేదాంగ వాఙ్మయము
 కేవల పౌరుషేయము కృత్రిమ మనిత్యము నిరర్థకమని తెలియనివైదిక
 జదులు తాము వృథాశ్రమపడి చెడి యొరులన్గూడఁ జెఱచుచు చచ్చి
 చావిట్లుండునని చెప్పుచున్నా నామాటనమ్ముకొండను భ్రాంతుని
 వలె నతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులుయోగులకుమాత్రమే వేద్యమగున
 ట్లుచ్చరించిన వేదవేదాంగవాఙ్మయమును తాము స్వయముగా విన్న
 కన్న నెక్కువదార్ఢ్యముగా నమ్ముకొని యడ్డదిడ్డముగా బీఱవీచువలె
 చిక్కుగా లిఖింపఁబడిన గ్రంథగుండర్భముతోఁ గూర్చబడిన తిలకావృ

మహిషబంధనామకపుస్తకముల సవలోకించుచు నేనేమో యకస్వరో
చ్చారణముల శ్రుతికటువుగాఁ బల్కుచుఁ దాము పఠించునవి వేద
వేదాంగములనియుం దమవలెం బఠించినవారు నాస్తికులు మూర్ఖు
లనియును గతానుగతికముగా నవివేకులు వ్రాతలన్నిల్పుచున్న
ప్రతులం దాటాకులు మొదలగు పత్రములందు శబ్దము గంటితోఁ
జూడఁగల్గితి న్మఱి చెవితో నెఱ్ఱనిరంగును విన్నా నను నవివేకివలెఁ
బిచ్చికట్టుదలతో విఱ్ఱవేఁగుచు శ్రోత్రియమృత్యులు వండితమానులు
కలివశమునఁ జెలరేఁగి జనులకుంబరస్పరద్వేష మొదవించి స్వార్థ
వరులై వంచకులై యీతిబాధలవలె లోకమును బాధించుచుంట
దుష్కల చేష్టితమూలమని వెల్లడింపక తీరకు.

“భుసత్తాయామ్ భవతి ఉన్నాఁడు లేక ఉన్నది- భూ
అనునది ధాతువు-భూధాతువుకంటె తివ్- అను తివ్ ప్రత్యయమురా
భూ అను ప్రాతిపదికాక్షరము భవ్ అనురూపముచెంది తి అను ప్రత్య
యము కూడునపుడు భవయును రెండక్షరములుగా మాత్ర మొత్తము
“భవతి” అనురూపమై “భవతి” అనియుచ్చరింపఁబడిన ధ్వనికి గుర్తుగా
“భవతి” అను మూడక్షరములుభ-వ-తి అనిక్రమముగానుచ్చరింపఁబడి
“ఉండుట” అను సర్థమును జెప్ప ధాతువునుండి “సుప్తిజంతమ్
వదమ్” కనుక “భవతి” అను తిజంతపద మైనది. “ఆయతనవాన్
భవతి” అను వేదవాక్యముందు “భవతి” అను శబ్దమున కొనర్చిన
రూపనిష్పత్తి యెండెముకను గొఱకు కుక్కకోటి నెత్తు తాయెముక
సంబంధముకానట్లు స్వకపోలకల్పితముగాఁ బ్రాకృతమనుష్యులుచేసిన
కల్పనముగాని నిక్కముగ నతీంద్రియ మనుభవదిష్ట వాస్తవశబ్దము
కాదు. శ్వేతవీర్యాదివర్ణము చెడికిఁ గ్రాహ్యముకానట్లు మును
లుచ్చరించిన వేదశబ్దము కంటికి గ్రాహ్యముగుఱుట్లు ? కాఁబట్టి

యీలోకమందు వ్యవహరింపఁబడు నామరూపాత్మకవేదవేదాంగము
 లన్నియును ఎఁడెముకనుండి నెత్తురుబుకుచున్న దనుభ్రమతోఁ దన
 దొడల న్నారునెత్తులు నాస్వాదించి కడుపునింపుకొననెంచు సవివేక
 శునకమువలె గతానుగతికము వంశపారంపర్యముగా శబ్దరూపము
 గాను వ్రాతమూలముగాను వచ్చుచున్న పుక్కిటిపురాణములయి
 “ఇషేత్వా” ఈ మొదలగు నానార్థస్ఫూర్తిగా నానాసంజ్ఞలతో
 వచ్చుచున్నధ్వనులు వ్రాతలును విభ్రాంతమనుష్యకల్పితములేగాని
 యతీంద్రియద్రవ్యలగు మును లన్యోన్యముం బోధించుకొన్న వేద
 వేదాంగవాఙ్మయ మెంతమాత్రము న్నాదు కాదు. స్వార్థపరులు
 ధూర్తులు కష్టపడక తేరగా నోటిబూకరితనమునమాత్రమే బ్రతుక
 నెంచి కేవల పురమార్థమాత్ర బోధకము ఋష్యైకవేద్యము నగు
 నిత్యశబ్దహగు వేదము తమకంపునోళ్ళ నిమిడియున్నట్లు సఠించుచు
 “ప్రహం హ్రీం హ్రూం హ్రేం హ్రైం హ్రోం హ్రౌమ్” గుడ్లెట్టచేసి
 భీకరవేషములతో పశుహింస లొనర్చుచు మొండికూటిచేష్ట
 లొనర్చుచు జగుప్సితాచారములతోఁ బామరులం బెదరించు
 చున్నారు. కేవలశబ్దముచేతఁదప్ప నాకాశము యొక్క నిజము
 మఱెట్లైనఁ దెలియుటకు వీలుపడనట్లు కేవలాతీంద్రియమునిమాత్రైక
 గ్రాహ్యునగు పరమార్థబోధక వేదనాదబ్రహ్మము నల్పజ్ఞులు
 ప్రాకృతులు భ్రాంతచిత్తులువిపరీతదృష్టులునింద్రియవివశులు సంసార
 రోగపీడితులగు మర్త్యులకు వేద్యమగుననుట నాకగుముబద్ధలయినదనుట
 వలె సర్థవాదముగాని యధార్థము కాదు కాదు. సకలభూతదయయును
 సకలజీవులం దన్యోన్యప్రేమానురాగములను నిత్యమనస్సంతుష్టియు
 న్నావించుచు వ్యవహరింపఁబడిన మనోవాక్కాయకర్మములన్నియును
 వేదనాదబ్రహ్మను వ్యక్తీకరించు క్రతినీధులుగా మానవులం దరింపఁ
 జేయుటకై యవతరించిన దేవతలవలె మానవులలోఁ బరమభాగ

వతులు ప్రతియుగమం దరుదుగాఁబట్టి తమనడువడిచే బోధించు
చున్నారు సర్వభూతదయయును సకలజనాన్యోన్య ప్రేమాను
రాగమును బోధించనికార్యము తెవ్వియును వేదచోదిక ధర్మములు
కావు కావు. జాతిమతవైషమ్యముచేత జనులకుం బరస్పరవిద్వేషము
న్గలిగించు శబ్దముగాని నడువడిగాని మూర్ఖచేష్టిత మనకతీతదు.
కాఁబట్టి తా మార్కులమని యాస్తికులమని శిష్టాచారపరాయణుల
మని యితరు లస్పృశ్యులపాక్షేయలసంభాష్యులపాత్రులుకతితులు
మేచ్చు లనిద్వేషించు వైదికమ్మన్యులు తాఁజెడ్డకోతి వనమంతయుం
జెఱచునట్లు తాము చెడిలోకులం జెఱచు. దుష్టులని సిద్ధాంతకరింపక
తీతదు. మఱి బ్రతికించుట యసాధ్యముకనుకనే జంతువు నైనం
జంపరాదు. పగులు తనకుఁ దోడ్పడనెంచుగావునఁ బరులకుఁ దాఁ
దోడ్పడకతీతదు. తనతోడిపాటివారియెడఁ బ్రేమానురాగముఁతోఁ
బొందుగా బ్రతికినవానికి మనస్సంతుష్టి కలుగకమానదు. మన
స్సంతుష్టికలవాడే సచ్చిదానందలక్షణుడగు ప్రత్యక్షదేవుఁడు,
దేవుఁడు కృపానిధి, కృపానిధి బాలాత్రిపురసుందరి, జనని, జననికన్న
తల్లియుం దండ్రీయును, కాఁబట్టి పరమభాగవతధర్మ మనుసరించి
బ్రతుకవలయును బ్రతుకవలయును పరమభాగవతుని ప్రవర్తనములే
కాస్త్రములు సకలజనసంవేద్యములు న్మఱి యాచరణీయములు.

స్వరవల్లరి

“భవతి” అను పదరూపనిష్పత్తికై ప్రదావిడప్రాణాయామము
వలె అన్నిసూత్రములు మఱి యన్ని వుక్ మొదలగునలొకికాసర్థ
నంజ్ఞ లేల చెప్పవలెను? భవతి యను మూడక్షరములు
ప్రత్యక్షరమొక యర్థము కలదై వెలయుచున్నవనియు
మఱియును భవతి- పతిభ- తిభవ- తిభవ- పభతి- తివభ

యను నాఱురూపములయి దేశకాలపాత్రాను సారముగా నానా
 ర్థము లిచ్చును. మఱియును భభాభిభీభుభూభేభేభై భాభోభా
 అని పన్నెండువిధములు భకారము. అఆ-ఇఈ-ఉఊ-ఎవ. ఐ-ఒఓ-ఔ
 అను పన్నెండు స్వరములచేత వ్యక్తముగాఁ బల్కుఁ బడును.
 భ అను శేవలహల్లు ప్రాణహీనమగు శరీరమువలె నాకృతిమాత్ర
 మున లిఖింపఁబడునుగాని యుచ్చరింపఁ బడనేరదు. ఋఋ-
 ఋఋ ఈనాల్గు సచ్చులలోఁ జేర్చినవసరములేదు. రేఫలకారముల
 వలన సవి ప్రయోజ్యములగుచున్నవి. కాఁబట్టి యచ్చులు పన్నెండే.
 అచ్చులకు స్వరములనియుం ప్రాణములనియుం జెప్పఁబడుటచేత
 ద్వాదశాదిత్యులంబట్టియు వడ్డ, శుద్ధ, చక్షుఃశ్రుతి, ఋషభ, సాధార
 ణాంతర్గాంధీరా, శుద్ధప్రతిమధ్యమ, వంచమ, కైశిక, కాకలీనిషాద
 శ్రుతులకు సంకేతస్వరములగు స-రి-రి-గ-మమ-ప-ధధ-నిని యను
 పన్నెండుస్వరములంబట్టి యీతికారాది ద్వాదశస్వరములు నేర్పర్చఁ
 బడినవి. మఱియును క్ ఫ గ ఘ జ చ ఛ జ ఘ ఞ ట ఠ డ్ ఢ ణ త్ థ ద్ ధ
 న్ ప్ ఫ బ్ భ మ్-యర్ లో శ్ మ్ న్ హ్ అను ముప్పదిమూఁడు హల్లులు
 ముప్పదిమూఁడు కోట్ల దేవతావ్యక్తులంబట్టి యేర్పర్చఁబడెను.
 ౬౦-: అరసున్నయుసున్నయు విసర్గయునునకారమకారహకారముల
 చేతఁ బ్రయోజ్యములుకనుక వేతేయక్షరములుగాఁ జెప్పఁబడనక్కర
 లేదు. ఈముప్పదిమూఁడుహల్లులు పెదవులు దంతము లంగుడు
 నాల్క కదలిక మూతి ముక్కు వివర్ణ మూఁతల విశేషముచేత
 నొకొక్కహల్లు కోటివిధముల నుచ్చరింపఁబడును. కాఁబట్టి స్వతంత్ర
 త్రోచ్చారణముగల పన్నెండచ్చులు సప్తస్వరములు పన్నెండు
 విధము లయినట్లు సప్తాంశువులు ద్వాదశాదిత్యు లయినట్లు- సప్త
 లోకములకు సప్తకోటి మహామంత్రములకు మఱియు లెక్కింప
 నశక్యములయిన నానావిధశబ్దముల కాలవాలమయి నానావిధజంగమ

స్థావరవస్తువులందు సహజకృతిమధ్యను లసంతార్థ ద్యోతకములై
 నవరసములం బ్రవర్తిల్లుచు శ్రవణేంద్రియమాత్ర గ్రాహ్యములై
 వెలయుచు లిప్యాది సంజ్ఞలచే నితరేంద్రియగోచరములయి- నామ
 రూపాత్మక సర్వజగద్రూపముగా నాదబ్రహ్మము వివర్తిత మగు
 చున్నది. భౌ మొదలగు హల్లులు అ మొదలగునచ్చుల సాహాయ్యము
 లేక ప్రత్యేక ముచ్చరింపఁబడనేరవు. భ-వ-త్ అను మూఁడు
 హల్లుల ప్రత్యేకముగా సర్థవత్తులయినప్పటికి వ్రాతమూలముగాఁ
 దెల్పఁబడునుగాని ధ్వనిమూలముగాఁ దెల్పఁబడనేరవు. భ-వ-త్
 అను హల్లులు అ మొదలగు పన్నెండుస్వరములతోఁగూడి ప్రత్యేక
 ముగానొకొక్కహల్లు నానార్థములతో నానావిధభావఁన్ వ్యవహా
 రింపఁబడును. మఱియు మూఁడుహల్లులు స్వరసహాయవిశేషవశమున
 నొకొక్కటియు రెండేసిగాను మూఁడేసిగాను భ-వ-త్-భవ-భత్-
 వత్-తవ్ వభ-త్ భ అని యీవిధముగాఁ బన్నెండుస్వరములతోఁ
 గూడి నానాభావల న్నానార్థముల వ్యవహారింపఁబడును జ-ఞ్-న్-
 మ్ ఈనాలుగుం దక్కిన హల్లులకు ముందుగాఁ బెదవితో సంబం
 ధించిన వల్కు నవుడు కమ్ ప=కమ్మ యని మ్ రూపమును, పెదవి
 సంబంధము లేనవుడు కన్ ద=కన్ద యని న్ రూపమును, బొందును
 కాఁబట్టి ప్రత్యేకము జ-ఞ్ ఈరెండుహల్లులు వ్యర్థముగానేర్పర్చు
 బడినవి. క్ భ గ్ ఘ్-చ్ ఛ జ్ ఘ్-ట్ ఠ డ్ ఢ్ ణ్-త్ థ ద్ ధ్ న-ప్ ఫ్ బ్ భ
 మ్ ఈ యిరువది మూఁడుహల్లులు య్ ల్ ల్ వ్ శ్ ష్ సహ్ లును
 గలిసి 33+8=ముప్పదొక్క హల్లులై యొక్కొక్క హల్లుపన్నెండేసి
 స్వరములతోఁ జేరఁగా $31 \times 12 = 372$ రూపములుగా నుచ్చరింపఁ
 బడుచు మఱియు నానావిధములుగా పెదవి- నాలక-మ క్కు-దొడ-
 గొంతుల చాలనవిశేషములచేత బహుశః 372 సంఖ్య 372 సంఖ్య
 చేత 372 మార్లు హెచ్చింప నంతసంఖ్యవచ్చునోయన్నివిధములుగా

మఱి యనంతరీతులుగా స్థూలసూక్ష్మవ్యక్తావ్యక్తోదాత్తానుదాత్తస్వర
విశేషములతో నానావిధ జడచేతనజంగమసావరాత్మక చరాచర
పరమాణుభూత వాయ్వగ్ని జలవృధివ్యంతరాళాకాశగుణాత్మక ధ్వని
రూపమై సచేతనాచేతన సహజకృత్రిమాత్మకమై నిత్యానిత్యసత్యా
సత్యస్వరూపమై నాదబ్రహ్మాత్మకమై బింబపతిబింబాత్మకమై వివక్షా
మూలమై యింద్రియగ్రాహ్యమై యతీంద్రియమై యందీయందక
దిగంతరేఖవలె సభోనైల్యమవలె భ్రాంతిజన్యమై మఱియును భ్రాంతి
జనకమై కేవల దేహస్మృతిమూలమై యాకసమంతట నిండియున్నది.
ఈ శబ్దబ్రహ్మతత్త్వ మెఱిగి “ఇదమిత్థమ్” అని నిర్దేశింపబ్రహ్మకై న
సలవికాదని దేవర్షి యగు నారదుఁడు వక్కాణించెను.

లోకవ్యవహారము సాగుటకై పామరజన బోధకై నానాపదార్థ
విజ్ఞానము కలిగించుటకు శాఖాగ్రచాంద్రన్యాముగా నాదికాలము
నుండియు నతీంద్రియజ్ఞానులగు మును లీశబ్దబ్రహ్మముపారమార్థికమై
నిత్య మపౌరుషేయమై సహజసిద్ధమై వేదరూపముగా వెలయుచున్న
దనియును, వ్యావహారికమై ననిత్యము పౌరుషేయమై కృత్రిమమై
భాషారూపముగానున్నదనియును “అగ్నిమీశే పురోహితమ్” మొద
లగువైదికశబ్దములను మఱి యాశబ్దరూపముల నెఱిగి యుచ్చరించుట
కొఱకుం దదర్థానుసారముగాఁబరమార్థసాధకకర్మము నాచరించుటకు
నైశిత్యావ్యాకరణచ్ఛందోజ్ఞాతిమనిరుక్తకల్పముల నేర్పర్చిరి. కాఁబట్టి
స్వార్థపరత యించుకయును లేక సంసారముం దొలఁగి సన్న్యసించి
యహంకారమమకారదూరుడై సాధనచతుష్టయసంపదగల ముము
క్షువునకుమాత్రమే “సన్న్యసే త్సర్వకర్మాణి వేన మేకం ససన్న్య
సేత్” అనువాక్యానుసారముగా వేదములు వేదాంగములు నుపదే
శింపఁబడినవికాని యహంకారమమకారబద్ధులగు సంసారుల గుఱించి
యెంతమాత్ర ముద్దేశింపఁబడలేదు. సన్న్యాసులకు గార్హస్థ్యధర్మముల

వలె సంసారులకు వేదవేదాంగము లునిష్ప్రయోజనములు. సన్న్యాసు
లకు మాత్ర ముద్దేశింపఁబడిన వేదవేదాంగము లెల్లుచ్చరింపఁబడినవో
యావేదవేదాంగశబ్దస్వరూప మెల్లుండెనో దదర్శమేమో తచ్చోదిత
ధర్మాచరణము లెల్లుండెనో యత్యోదియ్యదప్యలగు మునులె యెఱుం
గుదురు. కాని ప్రాకృతులు మఱి యహంకారమమకారబద్ధులు
సంసారచక్రవిభ్రాంతులగు పామరజనులకును వేదవేదాంగములకును
భూమితో స్వర్గమునకువలె సంబంధమే లేదు. “ఇషేత్వోర్జ్జేత్వా
ఇషమేవోర్జ్జం యజమానాయ నధాతి-ఇషేత్వేతి కలాశశాఖాంచి
నత్తి” అను వేదవేదాంగవాఙ్మయము ధూర్తజనకల్పితములగు
కృత్రిమధ్వనులుగాని సహజాపౌరుషేయ నిత్య వేదవేదాంగ వాఙ్మ
యము కానేకాదు. దేవళములందు శిలావిగ్రహములువాస్తవముగా
దేవత లెల్లుకారో యట్లే యహంకారమమకారవిభ్రాంతధూర్త
మానవు లుచ్చరింపఁగలిగినశబ్దజాల మెద్దియును బరమార్థసత్యమగు
వేదనాదబ్రహ్మముముమ్మాటికి న్నాదు కాదు. జగముంతటి కాధారమై
జగముంతటను వ్యాపించినప్పటికినివాయ్యగ్ని జలవృధివీపరమాణువుల
నుండి వేఱుచేసి యిదచ్చముగా నాకాశము- అగ్ని యిది- వాయు
విది- జల మిది- భూమి యిది యని ప్రత్యేకప్రత్యేకము భూతముల
లొండొంటనుండి వేఱుపాటుచేసి నిర్దేశింప నెట్లు సాధ్యముకాదో
యాతీరుగా నాదబ్రహ్మమునుండి యివి వేదవేదాంగశబ్దము లని
వేఱుచేసి యుచ్చరింపఁదగినవా రతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులుగాని
ప్రాకృతసంసారబద్ధులగు మనుష్యు లెంతమాత్రమును శక్తులు గారు
కారు. తోడిపాటివారితో హాయిగాఁ గలసిమెలసి పొత్తుగా నొరుల
సుఖపెట్టి తా సుఖపడలేక కలికాలవశమున సన్న్యాసముగా లేనిపోని
వేదవేదాంగములను గూడు సంపాదించుకొనుటకై సాధనముగా
నేర్పర్పు మోసకారియై స్వార్థపరుడై పాటుపడక సోమరియై

సుధువుగ వేషములువేసి వాలకములుకట్టి తేరగానుబ్బరసాము
 తినమరగిన తుంటరిమానిసి తా బ్రాహ్మణుడ సనియుం దా నుచ్చ
 రించినవి వేదవేదాంగములనియుం దనవలె నడువనివాడు నిందుడు
 సరకభాజనుఁ డనియుఁ దాను మాత్రము బ్రహ్మనోటినుండి నూడి
 పడెననియు తనయుపదేశమాచొప్పున నడువనివానిని శపించిధ్వంసము
 కావింపఁగలసనియుం దనశిష్యుడగువాని నాశీర్వదించి యభీష్టసంపద
 కెక్కించెదననియు కట్టు బొట్టు జుట్టు వెట్టివెట్టికొభవేషములతో
 గ్రుడ్లుమిటకరించుచుం గొంగజపములుచేయుచు నాషాఢభూతివలె
 నటించుచు జపమాలికలుత్రిప్పుచు శివనారాయణాదిశబ్దము లుచ్చ
 రించుచు మంత్రతంత్రయంత్రవిశేషము లగపర్చుచు బండమొండి
 బోడివేసముఁ తో నేవగాఁ దిరుగుచు నోరులేని జంతువుల సన్ధ్యాయ
 మగా బలివేసి నమలుచు మద్వమాంసమల నేవించి క్రొవ్వి నకల
 లోకవిరూఢహేయకర్మము లాచరించుచుఁ దనకు దేవుఁ డగకడిన
 ట్లాహోయని పిల్లివలెఁ గన్నులుమూసికొను మర్కటచేష్టన్మార్జన
 వేషముఁతో లోపలనొకటి పైకొకటిగాఁ గొంటపనులు చేయుచు
 సన్యోన్యమతద్వేషములుపుట్టించి యైకమత్యముజెఱచి తనతోడిసాటి
 మనుష్యులం బాదుచేయుతుచ్చుడు ద్విజవేషమూని యొరులఁజెఱచి
 తాఁ జెడుచుండును. మఱి సజ్జనుఁడు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యముం
 దాఁ బాటుపడి పరులకు సమకూర్చు సర్వభూతదయాపరుడై నిరంత
 రము స్లోకోపకారమునకై జీవయాత్రగడపుకొనుచు సకలజనరంజక
 ముగా మనోవాక్కాయ కర్మమలొనర్చుచుఁ బరమభాగవతుడై
 సర్వజనసముడై నిత్యసతుష్టుడై సర్వలోకానందకరుడై యాడుచుం
 బాడుచుండును.

వాసుదేవపరబ్రహ్మము

“అర్థవదధాతురక్షత్యయః ప్రాతికదికమ్” ప్రాతికదిక
 శబ్దమున్నిరూపిపకముందు ధాతు వెట్లుండునో ప్రత్యయమెద్దియో
 మఱి నిర్ధారకశబ్దమున్నిరూపించవలసియుండునగుదా? “ఉణాదయో
 బహుళమ్” అనుటచేత సుణాదిశబ్దములవ్యుత్పన్నమలగుటచేత
 నాశబ్దలన్నియు సర్థవత్తులధాతువులక్షత్యయమలగుటచేతం బ్రాతి
 పదికములసకతీకరమగుదా? సదీక్షవాహమముం గన్నపిదపగదా
 యాప్రవాహముయొక్క పుట్టినతావు విచారించవలసియుండును.
 కేవల ధాతువునకుఁగాని కేవలప్రత్యయమునకుఁగాని నిర్ధారకశబ్దము
 నకుఁగాని లోకవ్యవహారము కలుగనేరదుకదా? లోకమందు వ్యవహా
 రింపఁబడని కేవలధాతువులు కేవలప్రత్యయములు నిర్ధారకశబ్దములం
 బట్టిగాని కేవలార్థవచ్ఛబ్దము లోకవ్యవహారయోగ్యము కానేరదు.
 కృ=ప్రాతికదికము కాబట్టి “కృ” అను ప్రాతిపదికమునకుఁగాని
 “కృఞ్” అను ధాతువునకుఁగాని “జ్” అను ప్రత్యయమునకుఁగాని
 “ఞ్కృ” అను నిర్ధారకశబ్దమునకు లోకవ్యవహారము లేదుగా?
 లోకమందుఁ బ్రత్యేకముగా వ్యవహరింపఁబడినపు డీశబ్దముప్రాతిపదిక
 మిది ధాతు మిది ప్రత్యయమని యర్థవచ్ఛబ్దమనందలి యవయవము
 లను నిర్ణయింపవీలుకాకుండుటచేతఁగదా వాయ్యాదిశబ్దములుణాది
 ప్రత్యయములు కల వ్యుత్పన్నములుగా నిర్ణయింపఁబడినవి? మఱి
 శబ్దవ్యుత్పత్తినిషయమై “ఛందసి బహుళమ్” - ఛందసి యథా
 దృష్టమ్ - పృషోదరాదీని యథోక్తదిష్టమ్ - నిరంకుశాః కవయః
 యథోత్తరమ్మగీనాంప్రామాణ్యమ్ - ప్రయోగశరణావైయాకరణాః -
 ఛందోఽత్సూత్రాణి - అర్హత్వాద దోషః” అనువాక్యవిశేషముచేత
 వ్యాకరణశాస్త్రముయొక్క ప్రయోజన ముత్త్యమగు పౌరుషేయ
 తాకికవ్యావహారికభాషల కెంతయున్నాదు. వ్యావహారికభాషలు దేశ

కాలపాత్రానుసారముగా మాటుచుంట న్నభావముగనుక వ్యావహారిక లాకికభావమునై వ్యాకరణ వద్ధతియేర్పర్చుట నీట్రవాసినమాడ్కింబిచ్చిచేష్టకదా? ఇంక నపౌరుషేయనిత్యవైదికశబ్దమునకై మాత్రమే వేదాంగరూపక వ్యాకరణశాస్త్ర ప్రవృత్తి కలిగెనని చెప్పక తీరదు. “రక్షోహంగమలఘ్వసందేహః ప్రయోజనమ్” అను భాష్యక్రిందబట్టినిత్యాపౌరుషేయవైదికశబ్దమునుగూర్చి యుద్దేశింపఁబడిన వేదాంగమగువ్యాకరణముగూడ వేదమువలెనపౌరుషేయముగాకతీరదు. దేహముకాని దేహవయవములుండునా? శరీరముతోఁజేరక శరీరావయవములగు ముక్కు మొగము కాలా కన్నులు ప్రత్యేకముగానుండవుకదా? కేవలపదార్థభోధకమై యపౌరుషేయమైన వేదనాదబ్రహ్మ మతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడుటచేత నీమర్త్యలోకమునకును వేదవేదాంగములకు నేవిధమైనసంబంధమును లేదు. ఈధూమి న్కెలంగుప్రాణులకు ధృవనక్షత్రముతో మఱియుం దదీయతేజస్తత్త్వవిశేషములతో నెంతసంబంధమో మర్త్యులకు వేదవేదాంగములతో నంతే సంబంధము. నిత్యాపౌరుషేయ వేదవేదాంగముల కీలోకమందు దేవతలందు దేవతలకుం బ్రతినిధులుగా శిలాదివిగ్రహము లుపాసనాసౌలభ్యమున కనాదిగాఁ గల్పింపఁబడినవిధమున (నిత్యాపౌరుషేయ వేదవేదాంగవాఙ్మయమునకుం) బ్రతినిధులుగా “ఇషేత్వా-ఇషమేవోర్జం యజమానాయ దధాతి” అనుమంత్రబ్రాహ్మణాత్మకవైదిక శబ్దములు “ఇషే త్వేతికలాశశాఖాంఛినత్తి” అనుకల్పవచనములుమఱియు వేదాంగములగుశిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషవచనములు కొందఱుమర్త్యులచేతంజితశుద్ధిసాధనసౌలభ్యమునకై యనాదికాలమునుండియును దేశకాలపాత్రోచిత వ్యావహారికవాఙ్మయమున సహజముగా నేర్పాటు చేసికొనఁబడెను కొందఱుమర్త్యులు మాటలతోఁ బ్రయోజనమేమి లోకోపకారముగా నడుచుకొను

చుందురు హృదయములందు నిఖిలజగత్కారణము భక్తపరాధీన
మును సర్వశక్తియునగు దివ్యతేజస్సును సహజముగా ధ్యాన
మొనర్చుచుందురు. సరియే మొత్తముపై సిద్ధాంతభాగము- వేదము
లనియును వేదాంగములనియును లోకోపకారములుగాక నిద్రాహార
విహారసౌఖ్య మభివృద్ధిచేయనేరక జనులకుం బరస్పరప్రేమానురాగ
ములను సమకూర్చుభోకుండిననామరూపములు- వేదవేదాంగములేకానీ
శాస్త్రములేకానీ మతేమైనఁగానీ సముద్రమునఁ గురిసినవాసవలెనట్టి
వాఙ్మయగుంతయును నిష్ఫలము నిష్ఫలము. కఱకఱ నాఁకలి పుట్టు
చుండవలెను. మఱి కోరినభోజనము చేకూరుచుండవలెను. అభీష్ట
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము చేకూరుచుండవలెను. నిత్యయావనము
కావలెను. మఱెన్నటికైనను జరారుజామరణములు లేకుండవలె నిది
కదా ప్రతి మనుష్యునకు సహజసిద్ధముగు కోరిక- యధేష్టసంకుల్పిద్ది
కావలె నింతకన్న కోరిక మరేది? ఇన్నికోరికలు మనస్సు నిత్యసం
తుష్టిం జెందినపుడు సిద్ధించినవే యగును సరియే యీలోకములోఁ
బరమభాగవతులకుమాత్రమే నిత్యమనఃసంతుష్టి కలుగును. “తదై
క్షత- ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్” అనుటచేతను “ప్రయోజన
మనుద్దిశ్య సమందోఽప్రిప్రవర్తతే” అనువాక్యానుసారముగా “వేదాన్
సంస్మార్య ధాతాయథా పూర్వమకల్పయత్” అనుటచేతను బ్రహ్మకు
వేదములను జ్ఞప్తితెచ్చు కొనుటకును “తద్ధితప సద్ధితపః” అనునట్లు
సృష్టిచేయుటకుఁ దనశక్తి నొదవింకుఁగల తప స్సాచరించుటకును
బూర్వసృష్టిలో నెన్నివిధముల పాంచభౌతికోపాధివిశేషములున్నవో
యవన్నియును దిరిగి సృష్టించుటకై యాలోచించుటకును గొంత
కాలము పట్టుచుగదా? సృష్టిచేయకముందు సృష్టికొఱకై బ్రహ్మ
యాలోచన మొంతకాలముచేసెనో మఱెంతకాలము నకుఁ దొంటిసృష్టి
వలె జగమును సృజించుట కేంతకాలముపట్టెనో యనంతము లపౌరు

షేయము లతీంద్రియగ్రాహ్యములు నిత్యములగు వేదములన్నటిని నమగ్రజ్ఞప్రత్యేచ్ఛకొనుట కెంతకాలమునట్టెనో సూర్యసిద్ధాంతము మొదలగుమునికృతజ్యోతిషశాస్త్రముస్వప్నపర్వఁగలిగెనా? వాయుగ్ని జలవృథులవలె జడమగు నాకాశము “ఆత్మన ఆకాశః సంభూతః” అనుటచేత బ్రహ్మ యాకాశమును గల్పించిన యెంతకాలమునకుఁ దక్కినభూతస్పృష్టివిశేషములు కావించెనో “శబ్దగుణక మాకాశమ్” అనుటచేత శబ్దముగూడ నాకాశమువలె నుత్పత్తిస్థితినాశవత్తైనకార్య మనకతీతమకదా? “హేతుహేతునుతోరభేదాత్” అనుటచేత మట్టి చెట్టునందలి విశేషమంతయును మట్టివిత్తున నిమిడినది కాఁబట్టి బీజ వృక్షములకును మృద్ధుటములకును నామరూపభేదమేగాని వస్తుభేదము లేదనుమతము యుక్తియుక్తమైనయెడల నాత్మస్వరూపుడై జగత్కారణబీజరూపుడగు బ్రహ్మకును జగత్తుకును వస్తుభేదము చెప్పరాదుగదా? “సర్వమాత్మైవఖలు కంకేనవశ్యేత్” బ్రహ్మకన్న నితరవస్తువే లేనపు డీజగత్తును మఱి యీజగత్స్పృష్టిస్థితినాశముల జరుగుకాలమున కాదిమధ్యాంతగణనము నుండునా? కాఁబట్టి యీజగత్తంతయును మరుమరీచికవిధమునఁ బ్రాతిభాసికమును విపరీత బుద్ధి భ్రాంతిదశ్యమును స్వప్నమువలె మిథ్యయును నిత్యవస్తుతత్వ జ్ఞానమును సులభముగాబోధించుటకొఱకు మఱియు నుపాసనా సౌలభ్యముకొఱకు దైవోపాసనకై శిలావిగ్రహములు దేవళములం దేర్పర్చునట్లు సర్వజ్ఞులగుమునులు లోకవ్యవహారముచేఁ బామరులం దరింపఁజేయుట శాఖాగ్రకృతచంద్రన్యాయముగా సకలవేదశాస్త్రముల స్థల్పించినారని సిద్ధాంతము సిద్ధాంతము.

“నేతి నేతి” అను శ్రుతిప్రకారము “యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్” అనునట్లు నిశ్చయముగా “మానం వ్యాఖ్యానమ్” అనుచందమున సమాధిదశ యిట్టిదని చెప్పుశక్యముకానట్లు “నానదానీన్నోనదానీ

తమ ఆసీదితి శుతిః" అని యూరకున్నవాడే యాత్రమయోగిగాఁ దోచెడు. మొసలిపిల్లకు గ్రుడ్డు నుండి వెలువడినతోనేయొడ్డు విడిచి నీట దుముకుట సహజగుణమైనట్లుమనష్యున కీజగత్సృష్టినాశకారణ మేమోయని తెలిసికొనుటకై తంటాలుపడుట స్వభావము. దిగంత రేఖవలెఁ బ్రాప్యప్రాప్యమై జేయాజేయమై దృశ్యాదృశ్యమై సకల వేదశాస్త్రయదార్థత త్వ మున్నది. కాబట్టి పదార్థత త్వ జ్ఞానమును సంపాదించినవానికినినిః శ్రేయసావాప్తి కలుగుననిగౌతమముని చెప్పెను గాని పదార్థత త్వజ్ఞానమును సంపాదించుకొనుద్యమము పిల్లిమెడలో నెలుక ఘంట కట్టనెంచుటవలె ససాధ్యము మఱి యసంభవ మని యనకతీతిదు. "సర్వం విష్ణుమయం జగత్" అను వాక్యముఁబట్టి యన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయ యాసరిదమయ కోశ పంచకముచే వాసుదేవపరబ్రహ్మము నిర్గుణమయ్యున్దైన త్రిగుణమయ లీలాశక్తి యందు 10000000000000000000 పడేడుసున్నలతో జేర్పఁ బడినసంఖ్య పరార్థ మనఁబడును. పరార్థసంఖ్య పడేనుచే గుణింపఁ బడి హెచ్చింపబడినపు డనఁగా 150000000000000000000 ఇన్ని మార్లు 10000000000000000000 (పరార్థసంఖ్య) వచ్చిన సంఖ్య కల పాంచభౌతిక పరమాణుగుంయోగవియోగవిశేషముల సగవట్టు ప్రతి బింబముఁ ద్రోచుచున్నది. పరమపురుషుఁడు సత్త్వరజస్తమోగుణ మయమగు తన లీలాశక్తియందు (10000000000000000000) 150000000000000000000 (పరార్థసంఖ్యను) బంచదశపదార్థసంఖ్యా పర్యాయములు గుణింపఁగా వచ్చిన)యన్ని విధముల న్మాతీన నానా విధవిశేషస్వరూపములం బ్రతిబింబించుచున్నాఁడు. పరమాత్మ జీవాత్మగాను జీవాత్మ పాంచభౌతికజగత్తుగాను బరమాత్మయొక్క లీలాశక్తియగు బాలాత్రిపురసుందరియందుఁ బ్రతిబింబించుచు ననంత సంఖ్యాకపదార్థమయజగద్రూపమున సృష్టిస్థితినాశములందుచున్నట్లు

సంగుడయ్యను సహజలీలచేఁ గ్రీడించుచున్నాఁడు. ఈనాడేహస్మృతి వాసుదేవుని “తదైక్షత” అను వాక్యానుసారముగా యెందు “ఇతి మతిరుకకల్పితావిత్పష్టాభగవతినా త్వతపుంగవేవిధూమ్ని” అనుతీరున బొడమిన (1000000000000000000) 15000000000000000000 దవ తీరున మార్పుగల ప్రతిబింబమునకు (1000000000000000000) 15000000000000000000యవ ప్రతిబింబము కావున నీ సమస్తజగత్కార్యములు ననంతసంఖ్యాకములుగా మాటుచున్న భగవల్లీలా ప్రతిబింబప్రతిబింబములు. మేఘగర్జిమునుమెఱుపుననంతవిధములం బ్రతిఫలితములయినవిమ్మట నారోగ్యముగానున్న చెవిచేతను నేత్రము చేతను గ్రహింపఁబడినచందమున నిర్గుణుఁడగు శివుఁడు నిజలీలాత్మక బాలాత్రిపురసుందరీశక్తి యందనంతవిధసంఖ్యాకముగాఁ బ్రతిఫలించిన కొట్టకొననీడయే యీనాడేహస్మృతి. మఱీదేహస్మృతినీడయే యీ జగత్కార్యములన్నియును. ఈదేహస్మృతియే బాలా త్రిపురసుందరీ స్వరూపముగు శివశక్తి - నిర్గుణుఁడు శివుఁడు మఱీ త్రిగుణాత్మక స్మృతియే బాలాత్రిపురసుందరియగు శివునియొక్క శక్తి. అగ్నావ్యయములకు భేదములేని చందమున శివశక్తులకు భేదము లేదు. శివశక్తి తత్త్వము నిత్యసత్యము మఱీజగత్కార్యములన్నియు ననంతవిధములుగా మాటుచున్న యనిత్యాసత్యమిథ్యాప్రతిబింబప్రతిబింబములు గాని యధార్థములు కావు కావు. యధార్థవస్తువు శివశక్త్యాత్మకమై సర్వజగత్కారణమగు వాసుదేవపరబ్రహ్మము “నేతి నేతి” అని యాదృశ్యకదార్థముల నిషేధింపఁగాఁ దుట్టతుదకుమిగిలిన వాస్తవమే వాసుదేవపరబ్రహ్మము. “నేతి నేతి” అని యీజగత్కార్యములందు నక్తతపోండక వైరాగ్యమూనుచుంటయే వాసుదేవుని నవవిధభక్తి మార్గముల నేవించుట. ఐహికసుఖము లాసించక సకలజగమును నారాయణుఁడే యనియును సకలభూతదయయును సర్వజననచతురు

స్వార్థత్యాగము లోకోపకారపరతయు న్నలవరనుభాగవతు నాశివ శక్తియు నిఖిలవసజననియునగు బాలాత్రిపురసుందరి తన కన్నబిడ్డల వలె సుగర్మించి సంసారాంబుధినుండి నొకవలెఁ జరింపఁజేసి శివుఁడను కై వల్యానందతటమఁ జేర్చును.

శివశక్తు లుభయులకన్న సత్యపదార్థ మిఁకొకటి లేదు. శివశక్తులు బింబము శివశక్తులయొక్క మొదటి ప్రతిబింబము మనస్సు మనస్సుయొక్క ప్రతిబింబ మాకాశ మాకాశప్రతిబింబము వాయువు వాయుప్రతిబింబమగ్ని యగ్నిప్రతిబింబము జలము జలప్రతిబింబము భూమియు శివశక్తుల యనంతసంఖ్యాక ప్రతిబింబరూపములనున్న యనంతసంఖ్యాకమనోరూపప్రతిబింబముల యనంతసంఖ్యాకప్రతిబింబ విశేషము లీపాంచభౌతికపదార్థములు. స్వక్షుదశనున్న మనఃప్రతి బింబము లీసకలవ్యావహారికజగత్కార్యములయిన త్రిదేహస్మృతి రూపకప్రతిబింబవిశేషముల కాధారమగు వాస్తవబింబము శివ శక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మము, “నేతి నేతి” అను శ్రుతిప్రకారము నిషే ధింపఁగా నింద్రియాతీతమై యవాఙ్మనసగోచరమై యేశివశక్త్యాత్మక పరబ్రహ్మమునందు “అథాతోబ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అను బ్రహ్మజిజ్ఞాస కుని బుద్ధి లీనమైపునరావృత్తిలేకసమాధిచెందుటచేత నెట్టిజిజ్ఞాసయుం దగులకుండునో యట్టి శివశక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మమే. మొత్తముపై తేలిసఫలితార్థ మీదృశ్య మీద్రుగ్రూఢకస్మృతియును మనుమరీచికల వలె మిథ్యారూపములు ప్రతిబింబములు కేవలమృషలుగాని వాస్తవ ములు కావని సిద్ధాంతపర్చు ప్రమితి శివశక్త్యాత్మక పరబ్రహ్మము యొక్క మొట్ట మొదటి ప్రతిబింబమగుటచేతఁ దర్కసిద్ధాంతమగు పదార్థతత్వజ్ఞానము శశనిమాణమువలె నసంభవము. కావుననే శివ శక్త్యాత్మకము గై వల్యరూపమునగు నిత్యమనఃసంతుప్తి శ్రద్ధచేదప్ప జిజ్ఞాసచేతఁ నెన్నటికైన న్నలుగదు కలుగదనియే శాండిల్యవిద్యా

స్వరూపమగు భక్తికూతప్రవృత్తి కలిగెను. భగవద్భక్తియు క్తులగు పరమభాగవతులు తప్ప నితరులు సంసారదుఃఖసముద్రమునడవ నేరరు నేరరు.

ర న పి పా స

శిక్షాశాస్త్రము దేహధారులలో ముఖ్యముగా మనుష్యులు తమకుత్తుకలనుండి వెలువడు ధ్వనిని దమయాస్యావయవముల నొరపిడి చేత నానావిధములుగాఁ దమయాహులను జనరంజకముగా వెల్లడించుటకై యేర్పర్చిన యుచ్ఛారణమును వివరించు శాస్త్రము. వైఖరీనామముగల మనుష్యుల కంతధ్వనిని శ్రుతిలయల సనుసరించి కేవలధ్వనిరూపముగాను మఱియు సకారాద్యచ్చులు కకారాది హల్లులుగల వర్ణాత్మకముగాను దత్తదుచిత సవరసములతో నాయా ఊహలం బరస్పరమును మనుష్యులు దెల్పుకొనుచున్నారు. కేవల కంతధ్వనియేగాక మనుష్యకరపాదాద్యవయవజన్య ధ్వనిచేఁగూడఁ దమయాహులు వెల్లడించుకొనుచున్నారు. జనరంజకముగా నాయా దేశజనులు పరస్పరము తమయాహులు సమయోచితముగాఁ దెల్పు కొనుటకై యేర్పడిన శిక్షాశాస్త్రము మొదటి వేదాంగము - వేదము నకు రెండవపేరు శ్రుతి కనుక విన్కిచేముఖ్యముగా నెఱుఁగఁబడునది వేద మయ్యెను. అనాదికాలమునుండియుఁ జెవిచేత గ్రహింపఁబడి యుభయలోకసంతరణవిధానము సకలలోకులకుఁ దెలుపుధ్వనివర్ణోభ యాత్మకనిత్యాపారుషేయశబ్దసముదాయవిశేషము వేదము. మఱి యావేదశబ్దము నుచ్చరించుపద్ధతినే శిక్షాశాస్త్రము తెలుపుటచేతఁ బ్రథమవేదాంగ మయ్యెను. అనాది సంప్రదాయానుసారముగా గురు పారంపర్యోచ్ఛారణానుసారముగాఁబఠింకఁబడుచున్న వేదముచ్ఛారణ ప్రవచనపాఠవిశేషముచేత సర్థమందును మఱియుం బల్కుబడి

యందును నానాదనోపదిష్టంబులై యగణిత నానాశాఖాభేదములతో నుండుటచేత వేదములవలె వేదాంగములుకూడ నసంతవిధము లయినవి. కాబట్టి శాస్త్రము బహుముఖమై దేశకాలపాత్రానుసారముగా నిర్దేశింపఁబడుచున్నది. ఇంతకును వేదములును వేదాంగములును కేవల పారతాకికప్రయోజనములగుటచేత వ్యావహారిక భాషతో వేదవేదాంగములకు సంబంధ మొంతమాత్రమును లేదు. కావున వ్యావహారిక ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మక శబ్దము దేశకాల పాత్రానుసారముగా దనరంజకముగా నుండుటమాత్రమే ముఖ్యముగాని యట్టివ్యావహారికశబ్దమునకు వైదికశబ్దములకునలె దనరంజనమునకుమించిన మతేశాస్త్రనియమములతోఁ బ్రయోజన మొక్కిరితయును లేదు లేదు. “సత్యంబ్రూయాత్ప్రియంబ్రూయాసబ్రూయా క్సత్య మప్రియమ్” అనునట్లు తనతోడిపాటివారలు సమ్మతించిన విధమునఁ దనయూహం దెల్పఁగల ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్ద మెద్దియైనను మనుష్యుఁ డుపయోగించుకొనవచ్చును. దనరంజకమై లోకోపకారకమైనపల్కు లెట్లున్నను మతీ యాపల్కులో నక్షరము లెవ్వియైనను శ్రుతిలయ లెట్లున్న నుండవచ్చును. వ్యావహారికకంఠ ధ్వనికిఁగాని మతేశరీరావయవధ్వనికిఁగాని మతేయంత్రవాద్యవిశేష ధ్వనికిఁగాని తత్తద్దేశదనరంజకమగు తెన్నునఁ దెల్పఁబడుటకిన్న వేతేశాస్త్రప్రథతులు బొత్తిగా ననవసరములు. తత్తద్దేశకాలపాత్రోచితముగా దనరంజకముగా నున్న పలుకులకు లేనిపోని శాస్త్రనియమము లేర్పర్చి మూఢుల న్నమ్మించి తమవశముచేసికొని జీవించుస్వార్థ పరులు కేవల దుర్జనులు కాఁబట్టి దనరంజనముగుటతప్ప వ్యావహారిక శబ్దమునకు మతేశాస్త్రప్రథతియును ముమ్మాటికి న్లేదు లేదు. సర్వ శాస్త్రకర్తలు సర్వజ్ఞులయిన మనులయందఱి తాత్పర్యమును “తిత్తు నమస్వయాత్” అని వేదవాక్యమువలె ననాదిగా నున్న సూత్రముం

బట్టి లోకులయందఱి యనురాగము తనపైఁ గలిగించుకొను విధమున
మఱియును సర్వజనరంజకమగునట్లు మఱియును సర్వలోకోపకారక
మగుతీరున నామరూపాత్మకచతుర్విధాభినయము లొనర్చవలెను.
ఉదాత్తానుదాత్తస్వరభేద మెట్లున్నను ప్రాస్వదీర్ఘప్లుతాదికాలభేద
మెట్లున్నను కకారాదిహల్లులుగాని యచ్చులుగాని యేశబ్ద మెట్లుచ్చ
రించినను గాత్రయంత్రధ్వనివిశేషము లెట్లున్నను మఱి యాంగికా
హార్యసాత్త్వికాభినయ విశేషము లెట్లున్నను సకలజనరంజకములై
సర్వలోకోపకారకములై యుండినఁ జాలును. తక్కిన జనులకుఁ
బరస్పరద్వేషము న్గలిగించువద్దతు లెంతమాత్రమును మునిసమ్మత
ములు కావు. జనానురాగమును సంపాదించుకొని లోకోపకారముగాఁ
బ్రవర్తిల్లుటకన్పడఁ బురుషకార మింకెద్దియు న్నాదు. సర్వలోకోప
కారముగా నడిపించుమని భగవంతుని నిరంతరమును శ్రద్ధించువరమ
భాగవతుఁడుమాత్రమే నిత్యమనఃసంతుష్టిరూపకశాశ్వతప్రబహ్మనంద
మనుభవించును. వేదమునఁ గూర్చిమాత్రము శిక్షాదివేదపడంగములు
చెప్పఁబడినవిగాని లౌకికవ్యవహారమునఁ గూర్చి యెంతమాత్రమును
వేదములుగాని వేదాంగములుగాని యుద్దిష్టములు కావు కావు.
వేదవేదాంగములంబట్టి లౌకికవ్యవహారము జరుపవలసినదని స్వార్థ
పరులు ధూర్తులు కేవలాత్మభాగులు దంభులగు దుర్జనులు జనులకుఁ
బరస్పరానురాగము చెఱచి యన్యోన్యద్వేషము న్గల్పించి వంచకులై
మూఢులన్మోసపుచ్చి పాపరజనసత్కృతులై యెరులఁ జెఱచి
దుర్వ్యసనకరులై తాము చెడుచుంట దుష్టకలికాలచేష్టితమనక
తీరుదు. వేదవేదాంగములంబట్టి మానవలోకవ్యవహారములను సరి
చేసికొని మనుష్యులందఱుం బరస్పరానురాగముతో నన్యోన్యసహ
కారులై బ్రతుకువిధానముఁ దెల్పుచు ధర్మార్థకామమోక్షము లను
చతుర్విధపురుషార్థములను సంపాదించుకొని యుభయలోకములు

* తరించుటకై దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బురుషార్థచతుర్వర్గసాధన
రూపములు సర్వజ్ఞులగు మునులు నానాశాస్త్రములననాదికాలము
నుండియును భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలోపయోగముగా నుప
దేశించుచువచ్చిరి. నీతిశాస్త్రము ధర్మశాస్త్రము మొదలగు
వ్యాసహరికధర్మములను కేవలము దేశకాలపాత్రోచితముగా సకల
జనులు పరస్పరప్రేమానురాగములతో నిదాహారవిహారిసౌఖ్యమును
సంపాదించుకొనిపోయిగా బ్రతుకు తెన్నులుగ నుపదేశించిరి “ధాతా
యథా పూర్వమకల్పయత్” అను శ్రుతిప్రమాణ మనుసరించి
యేయేదేశకాలపాత్రానుసారముగా నేయేయనోవాక్కాయకర్మములు
జనలలో బహుసంఖ్యాకు లాచరించుచుందురో • యట్టిజనుల
దేశంఘము భూతదయాపరమై కేవలలోకోపకారకముగఁ బ్రవర్తిల్లు
చుండునో యట్టిమానవులనడువడి ననుసరించి యాయాపరమభాగ
వతుల యాచార మనుసరించి కలికిన పలుకులు మఱి చేసినతక్కిన
కర్మములు వేదచోదితధర్మములు కాకమానవు.

భూలోకమునకుఁ బరములైన గ్రహనక్షత్రాదిభిగోళములు
భూగోళమునందలి సకలజంగమస్థావరజీవుల యత్స్పృతిస్థితినిాశపేతువు
లగు శీతోష్ణాదితత్త్వముల కాధారమైనవిధమున నపౌరుషేయనిత్యా
వ్యక్తవేదశబ్దబ్రహ్మము సనాతనముగా దేశకాలపాత్రానుసారముగా
జనులకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగజనకములగు సర్వలోకోపకారకము
లగు సదాచారములను వెల్లడించునట్లుగాతమవ్యాసాదిమునిమతవిశేష
ములు సుక్రసిద్ధములై యేయున్నవి. వానముచే దాహశాంతి యగు
నని వైద్యశాస్త్రమర్మ మెఱిగింపఁబడిన వివేకవంతుఁడుతోలుదొల్ల
నాడప్పి యెందువలనఁగలిగెనో యేజాతిపిపాస నేచానము శాంతింపఁ
జేయునో లోకానుభవము తెలిసికొని యాయాదాహశాంతికై

యా యాపానవిశేష ముపయోగించునట్లు నవరసాత్మకమగు నీజగమున
 “సరసాసాలంకారాశ్చంద్రా కావ్యమ్” అనునట్లు సరసపుంబల్కు
 పల్కవలెనని శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రములమఖ్యతాత్ప
 ర్యము. రస మనఁగా మనుష్యులందుఁ బరస్పర ప్రేమానురాగజనన
 హేతువగు నిత్యాపౌరుషేయవిషయవేదశబ్దబహుతత్వము. గ్రహము
 లన్నిటిలో గురుఁడు పరమశుభుఁడు మఱి శనిపాపిష్ఠుఁడు, గురుఁడు
 జ్ఞానసుఖస్వరూపుఁడు. శని దుఃఖస్వరూపుఁడు. వేదవేదాంగాత్మక
 దివ్యస్వర్గానందాత్మకుఁడై గురుఁడు జనలకు స్వర్గానందదాయకము
 లగు పరస్పర ప్రేమానురాగములను బుట్టించు మనోవాక్కాయ
 కర్మములుపదేశించుచుండును. మఱి శని సరులకు నరక దుఃఖకార
 ణములగు పరస్పర ద్వేషహింస లొదవించుతెన్నులు మప్పుచుండును.
 గురుఁడు పదేశించుమార్గ మారోగ్యమనకై తల్లి యిచ్చుచేదువలెఁ
 దొలుదొల్ల వెగటుగనుఁడియఁ గ్రమక్రమముగ స్వర్గానంద మొద
 వించును. శని దుష్టులెన్నున మొట్టమొదట మద్యమవలె సుఖము
 గలిగించియుం గొట్టకొనకు నరకబాధలం బడఁద్రోయును. వేదముల
 యందలి జ్ఞానకాండము గురుఁడు మఱి కర్మకాండముశని “సహింప్యా
 త్సర్వభూతాని” అని గురుఁడు పల్కుచున్నాఁడు. “పశుమాల
 భేత” అని శని పురికొల్పుచున్నాఁడు. స్వార్థత్యాగులై
 కేవలలోకోపకార పరాయణులయి సర్వజనములయి సర్వ
 భూత దయాపరులైన పరమభాగవతులు, మాత్రము గురు
 బోధస్వశ్వసించి నిత్యసంతుష్టాంతరంగులై కృతయుగపురుషులవలె
 ముక్తులగుచున్నారా. మఱిస్వాధికపరులై లోకద్రోహులై ప్రాణి
 హింసకులై జనవిద్వేషులైన ధూర్తమానవులు శనిమాయలకులోబడి
 కలికాలమనుజులు సంసారపాశబద్ధులగుచున్నారు. తనకు వేటుగ
 లోక మున్నదని తనదేహస్మృతివల్లన దేహి తెలియుచున్నాఁడు

తనకు వేఱుగ లోక ముండిననాని దేహి తనదేహస్మృతి యున్నట్లు తెలియఁజాలఁడు. కాబట్టి తనజ్ఞ ప్రియును మఱితనకు వేఱుగఁదోఁచు లోకముం బింబ్రపతిబింబములవలె నన్యోన్యన్యత్రయములు. ఈరెండింటిలో వాస్తవమెద్దియో నీడ యెద్దియో నిర్ణయించి తెలుప వీలు లేదు. యథార్థత త్వజ్ఞాన మాత్రైక వేద్య మద్ది సమాధిరూపమని మాత్రము “యత్రనాన్యత్పశ్యతి నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్యద్విజానాతి తద్భూమి” అని శ్రుతిప్రమాణముచేతమాత్రము విర్ణయింపఁబడు చున్నది. కాబట్టి యీనాదేహస్మృతియే సచ్చిదానందస్వరూపిణి యగు కాలాత్రిపురసుందరీమహాలక్ష్మీయై త్రైలోక్యజననినిత్యసంతుష్టాంగునిగా న న్ననుగ్రహించుటకై నే సహర్దివముం బరమభాగవతుఁడనై సర్వభూతదయాపరుఁడనై సకలజనులకు నివధేయుఁడనై యడఁకువతో నందఱిమనుష్యులయొక్క ప్రేమానురాగము సంపాదించుకొనుటకు మాత్రమే బ్రతుక నెంచెదనని నిశ్చయించిన జనుఁడ పరమభాగవతుఁ డట్టిపరమభాగవతుఁడుపల్కినపల్కులు నడిచిన నడత లోనిసారము గ్రహించి యితరమానవులు పల్కినపల్కులు నడిచిన నడతయును వేదశాస్త్రవిహితము కాకతీఱదనిసిద్ధాంతరాద్ధాంతములు. ఈదేహస్మృతియును తీస్మృతిదృష్టమగు నీజగద్వికారములును నిక్కమాగా యథార్థవస్తువగు నాత్మపదార్థము మాయయందుఁ బ్రతిఫలింపఁగా నట్టిప్రతిబింబము తిరిగి లెక్కింపనలవికానియన్నిసారులునానావికారభేదములం ప్రతిబింబింపఁగా ననాదికాలమునుండియు నిప్పటి కీతరునఁ దోచినప్రతిబింబవిశేషములని యూహింపవలెను. ఈదేహస్మృతియు నీసంకల్పవిశేషము లీజగత్కార్యములన్నియు ననంతసంఖ్యాకపర్యాయము నంశవిశేషములుగా నత్వరజస్తమములనెడు త్రిగుణసామ్యదశతో శివునకు నీడవలె ననపాయనియగు నాదిశక్తి సహజలీలతో ననాదికాలమునుండియు నిప్పటివఱకున్యవృద్ధదశయందు

జగద్రూపమయిననుసస్సువలెఁ బ్రతిబింబరూపముగాఁ గొట్టకొనకుఁ
బరిణమించిన ప్రతిబింబమే యీ జగద్విశేషముల న్నాంచుచున్న
యీ దేహస్మృతివిశేషము.

“భిద్యతేహృదయగ్రంధిర్భిద్యతే సర్వసంశయాఃతస్మిన్ దృష్టే
పరాత్మని” అనునట్లు సమాధ్యవస్థయందు త్రిగుణసామ్యమై యాది
శక్తియు మరి యాయాదిశక్తి మయిండగు శివుఁడునుమాత్ర మాశివ
శక్తులుభయులు సచ్చిదానందస్వరూపులు శేషిందియుందు రీదేహ
స్మృతియు మఱీసమస్తజగద్వికారములను బ్రతిబింబవిశేషములన్నియు
నుపాధిశూన్యమగుటచేత శూన్యము లగును. “తదైక్షత” అనునట్లు
భగవత్సంకిల్పమను నుపాధియందు భగవంతునియందలి చిచ్ఛక్తియే
యీసమస్తజగద్వికారములుగాఁ బ్రతిబింబించును. కాఁబట్టియావరణ
విక్షేపకాత్మకభగవచ్ఛక్తి వశమున నీప్రపంచము స్వక్షణజాగరదశలం
బొడఁగట్టుచునున్న పితృరీయావస్థలందు శివశక్త్యాత్మకముగా శేషించు
చుండును. శివశక్తి కరస్పరసంకర్కవిశేషముచే నీజగమంతయును
బసువునున్నములకూడికచేఁ బొడముపారాణివలె శివశక్తి విలక్షణ
ముగాఁ బొడగట్టుచున్నది. “శక్తిశక్తివతోరభేదాత్” అను
నియమముంబట్టి నిత్యసత్యపదార్థములయిన శివశక్తులకు భేదమే లేదు
గాని “సంసారోయమతీవచిత్రిః” అను నాచార్యోక్తింబట్టి యగుంభవ
కార్యమగు నీదేహస్మృతిరూపకజగమంతయు స్వక్షణము గారడీ
మాయనాటకమువలె విస్మయపేతువై యెట్లుకలిగెనో శివుఁడుకూడ
నిట్టివిచిత్రజగత్సృష్టికి మూలమై నైర్వజాలఁడనుటకు “సోఽగవేద
యదివాసవేద” అను శ్రుతియే ప్రమాణము. ఈజగమంతయును
మనోవిభ్రాంతిజగముగాని వాస్తవము కాదనిమాత్రము నిస్సందేహ
ముగాఁ జెప్పఁగలనుగాని యీమనోవిభ్రాంతికిఁ మూలమే మోసమా
ధ్యవస్థయందుమాత్రమే గోచరమగును. మఱి యట్టి తురీయావస్థ
యిట్లుండునని యీజగదవస్థ నిర్ణయింపఁ జాలదు.

నా ద బి ం దు క శ

సరియే, యీ సంగతి యిట్లుండఁగాఁ దనకు మఱి తనచేతనున్న ప్రాణులకును జాగుపాస్సశ్శీలభయలజ్ఞాశోకములు రవంతయు న్నలిగింపక మనస్సంతోషమునుగలిగించి మఱలమఱల వినుకోరికను మాటిమాటి కిని హెచ్చరించు నామరూపములు సరసములు “రసాత్మకం కావ్యమ్” అనుటచేతఁ గేవల మనస్సంతోషము రస మనంబడును. “రసోవై సః” అనుశ్రుతిచొప్పున నిత్యమనస్సంతుష్టియే భగవంతుని యథార్థస్వరూపము. కాఁబట్టి శబ్ద మెట్లు రసముం బుట్టించునో యట్లుచ్చరించువిధి నెల్పువేదాంగములు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో నిరుక్తములు. జ్యోతిఃకల్పములను వేదాంగములు వాక్కునువిడిచి మనఃకాయకర్మములఁగూర్చి దెల్పుచున్నవి. శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో నిరుక్తములను వేదాంగములు సరసమగుపలుకునుగూర్చియు జ్యోతిః కల్పములను రెండు వేదాంగములు సరసమగునడతనుగూర్చియుం దెల్పుచున్నవి. లోకోపకారముగ నుడువుట నడుచుటయును సజ్జన ధర్మము. జనులు తమలోఁదమకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగములకు భంగమురానీక దేశకాలపాత్రోచితముగా నెట్టిపల్కులుపల్కనీ మఱెట్టి నడతనడువనీ యదంతయును వేదశాస్త్రవిధిచోదితధర్మమే నిశ్చయముగా నగు నగును. లోకోపకారపరులగు సజ్జనులకుఁ దప్పక దైవసాహాయ్యము కలుగును గల్గును. “స్వరతః కాలతః స్థానా త్రయత్నాన్నుత్రదానతః” వడ్డాదిస్వరవిశేషములచేతను ద్రుతాది కాలవిశేషములచేతఁ గంఠాదిస్థానవిశేషములచేతను ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మకశబ్ద ముపయోగింపఁబడు పద్ధతిని శిక్ష యను వేదాంగము వినరించుచున్నది. కాఁబట్టి వేదోచ్ఛారణమనకు మాత్రమే శిక్ష యను వేదాంగ ముపయోగపడుచున్నది. లౌకికశబ్దమునకును శిక్షా

శాస్త్రమునకును సంబంధమెద్దియును లేకున్నప్పటికి లోకోపకార
పరాయణులగు మునులు నాదబ్రహ్మోపాసనముచేఁ దరించుటకై
శత్రుపద్ధతులను జనుల కైకమత్యముపుట్టించుటకై సర్వతాకిక
భాషోచ్ఛారణ పద్ధతు లేర్పరచిరి. “సవిక్షతలోకాన్నుసృజై-తస్మా
దవ్యక్త ముత్పన్నం త్రిగుణం ద్విజనతమ” అను వాక్యానుసార
ముగాఁ బరమాత్మనుండి త్రిగుణాత్మకకుండలీశక్తి యుదయించెను.
కుండల మనఁగా పరియాకారము. ఉపాసకుల కాకుండలీశక్తి హృద
యాకాశమున పరియాకారమయిన మెఱుపువలె సాక్షాత్కరించును.
కుండలీసాక్షాత్కారమయిన పుణ్యపురుషులు మఱి జననమరణము
లొందక శాశ్వతకై పల్యాసంద మందుచున్నారు. ఆకుండలీశక్తి
త్రిగుణాత్మకమైన బిందురూపమై స్థూలసూక్ష్మపరమాలనుమువ్యధము
లుగా విభజింపఁబడి బిందునాదబీజభేదము లందుచున్నది. అచిదం
శము-స్థూలనాదము. చిదచిన్నిశ్రము సూక్ష్మనాదము. చిత్తుబీజ
నాదము ఈచిత్తే పరుఁడైనపురుషుఁడు మఱిత్వరఁడును శబ్దబ్రహ్మ
మను మరొకపేరఁబరఁగు నాయీశ్వరుఁడు. ఈశ్వరసంకల్పమే బిందు
వసంబడును. ఆబిందువు బ్రద్దలుకాఁగాఁ బుట్టినధ్వని వ్యక్తమగు
చున్నది. శ్రుతిసంపన్నమైన యారవమే శబ్దబ్రహ్మ మనఁబడు
చున్నది. ఇంతకుం బరమరహస్యమీశ్వరానుగ్రహము కలవారలకే
బ్రహ్మజ్ఞాన ముదయించును. మఱియుం బ్రహ్మజ్ఞానవంతులయిన
పరమభాగవతుల సహవాసముగూడ లభించును. భక్తిశ్రద్ధలబ్బును.
వేదేల, సకలజీవులను కొందఱు పుట్టుకతోనే కొందఱు వేగముగాఁ
గాని యాలస్యముగాఁగాని భగవత్సంకల్పమున నెట్లుసంసారబద్ధులైరో
యియ్యే భగవంతునిలో నై క్యమయి ముక్తులు కాకమానరు. సత్సహ
వాసముచేతనే ద్వారలో దుఃఖముక్తియగు కొందఱు దురదృష్ట
వంతులు చిరకాలము సంసారదుఃఖమనుభవించెదరు. మొత్తముపై

సకలజీవులును గాలక్రమమున బ్రహ్మలో నైక్యము చెందెదరు. అజ్ఞానమున సంసారబంధము ఎట్లబ్బెనో యట్లే క్రజ్ఞానమున కైవల్యానందమును సకలజీవులకుఁ గలుగకతీతదు.

దైవమే పౌరుషమై తుదకు దైవముగానే మిగులును. కాలము ఋతువట్కుముగా మాఱుచుండునట్లు సంసారబంధమోక్షములను విద్యాస్వభావముచే నాత్మ యనుభవించుచుండును. అక్షరుఁడగు పరమాత్ముని సంకల్ప మక్షరుఁడగు జీవాత్ముఁడు సంసారియై యక్షరుఁడే యగుచుండును. అశరీరమగు నాత్మయందు కంచభూతి విశేషములు వుట్టి యాత్మయందే లయము చెందును. స్థూలసూక్ష్మ వ్యక్తావ్యక్తకార్యకారణావస్థాభేదము తనకుఁదానే విద్యావిద్యలచే నాత్ముఁడనుభవించుట సహజము. వాస్తవముగా “ఏక మేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అనునట్లాత్మకన్న వేఱేపదార్థము లేనేలేదు. ఈ బ్రహ్మజ్ఞానము పరమభాగవతసహవాసముచే నతివేగముగా మర్త్యులకు సిద్ధించును. ఈభూలోకము మర్త్యలోకమును గర్మభూమి యనబడును. మానవులు స్వకర్మానుసారముగా సుత్పత్తిస్థితి నాశములందుచున్నారు. కాబట్టి స్వార్థత్యాగముచేసి కేవల లోకోపకారపరాయణులై తమ సమస్తకర్మములు భగవదర్పణము కావించి “గోవిందనామకీర్తనగావించి భయంబుదక్కి ఖట్వాంగ ధరిత్రీవిభుఁడు జూఱకొనియెన్నెవల్యము తొల్లిరెండుగడియలలోనన్” అను పురాణోక్తిప్రకారము “వాసుదేవశ్లోకవార్తల నాలించి కాలమే పురుషుఁడు గడుపుచుండు నతని యాయువునక్క సన్మయ యాయువు నుదయాస్తమయముల నుగ్రకరుఁడు వంచించి కొనిపోవు” కనుక పరమభాగవతుఁడు మాత్రమే నిత్యజీవనుడై కైవల్యానంద మనుభవించును. తక్కినమనుజులు స్వార్థపరులై కర్మబద్ధులై స్వ పర

బుద్ధి నివృద్ధనాడనేరక సంసారసాగరంబున మున్నితేలుచు దరిగాన కుందురు.

“అ ఇ ఊ ణ్” మొదలగు పదనాల్గు మహేశ్వరసూత్రములను వైయాకరణులు వ్యాకరణపరముగాఁ దక్కినశాస్త్రవిదులు తత్తత్తచ్చాస్త్రపరముగాను “చత్వారిశ్యంగా, గణానాంత్యా గణపతిం హవామహే” అను శ్రుతులకు వివిధార్థములన్గల్పించినట్లు స్వబుద్ధ్యను సారముగా మతభేదంబుల వర్తించుచున్నారు. కేవలధ్వనిమాత్రముచే నానాపదార్థబోధను నానారసగ్రహణము న్నావించుకొనువారు మనుష్యులలో మిక్కిలిబుద్ధిమంతులు. ఉదాత్తముకంటె నుదాత్తధ్వనియు ననుదాత్తముకంటె ననుదాత్తమును బల్కుటకు వీలుకాదు “అణోరణీయాన్ సుహతోమహీయాన్” అనఁగా ననుదాత్తమగు సూక్ష్మధ్వనిరూపముగా నుదాత్తముకన్న స్థూలనాదరూపముగా వాసుదేవపరబ్రహ్మ ముంటున్నచేత సట్టి యణుమహత్తులను దెల్పుట మనుష్యుల కలవికాదు. అట్టి స్థూలసూక్ష్మనాదమాత్రైకవేద్యమే. శ్రుతులు కదునాల్గని దేవమనియు నిరువదిరెండు కంఠనాళములం బట్టి యిరువది రెండు మణికమునియు నరువదినాల్గని యింకొకఁడు నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వనిభేదంబులచే శ్రుతు లసంతములని యింకొకఁడు మతభేదములం బ్రాచీనులు వక్కాణించిరి. ధ్వని యొక్క హెచ్చుతగ్గుస్థాయులకునాదబ్రహ్మస్వరూపుఁడగు ననంతుఁడే యవధి “సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ” అన్నట్లు నాదబ్రహ్మ మశరీరమగుటచే “ఇదమిత్థమ్” అని నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరముకాదను మతమే మిగుల సమంజసము. సప్తస్థాయిములచే నాదిత్యోపాసనము చేయువారికి మతేదేవతల నుపాసించినప్పటికి నిర్వకటించదు. ఆదిత్యోపాసనము చేయ కన్యదేవతోపాసనములు చేయునపు డాదిత్యదేవత తప్ప నితరదేవత లన్యోన్యము ప్రతిఘటించి యుపాసకుని జెఱుకెదరు.

కాఁబట్టి యీతరుగాఁ గేవల నాదబ్రహ్మోపాసనము మాని వర్ణాత్మక ధ్వన్యూపాసనమువలనఁ బ్రమాదముండును. కాలవ్యవస్థయు నుదాత్తాదిస్థాయివ్యవస్థయు అకార క కారాద్యక్షరవ్యవస్థయుం దలఁచక కేవల స్వరమాత్ర మాలించుటచేత “స్వతోరంజయతి శ్రోతృ చిత్తం సస్వర ఉచ్యతే” అనునట్లు చిత్తమునకు రంజకమగు డ్వనిని సంతతము వినుట కాసించు సంగీతపు పేగుకల యదృష్టవంతులేపరమ భాగవతులగుజీవులు, “వాసుదేవః సర్వమితిసమహాత్మా సుదుర్లభః” అను విధమునఁ బరమభాగవతునకు నామరూపాత్మకజగముంతయును విష్ణుమయముగానేతోఁచును. చిత్తమునకు వెగటే క్షణమైనందోఁచ నీక సంతతము చిత్తరంజకమైననామరూపములెవ్వియోయవే సరస్వతీ స్వరూపములు మఱి యవియే గీతవాద్యస్మృత్యలయాత్మకములగునాద చిందుకళలయిననాట్యకళలు “సర్వదేవనమస్కారః కేశవం ప్రతి గచ్ఛతి” అనువిధమున జగమునందలి నామరూపమున్నియు నాద బ్రహ్మాత్మకములే “అతోనాదాత్మకంజగత్” అనుటచేత శబ్దబ్రహ్మ మయముకాని పదార్థమే లేదు. ఆకాశమును విభాగించి గుణములను నిర్ణయించుట యెట్లుసాధ్యమో యాకాశ మేకొలతకైన నెట్లమడదో యట్లే దిగ్దేశకాలవ్యవస్థ నాదబ్రహ్మమనకు లేకున్ననుపాసనాసౌలభ్య మునకై యశరీరులయిన దేవతలకు విగ్రహము లేర్పర్చినట్లు మూర్త మగు శబ్దబ్రహ్మమున కుదాత్తాదిస్వరములను లఘూదికాలములను ముఖాదిస్థాన ప్రయత్నజన్యాక్షరవిభాగమును బరమకారుణికులయిన మును లేర్పరచిరి. శబ్దబ్రహ్మమునకు దిగ్దేశకాలవ్యవస్థలుకల్పితములు గాని వాస్తవములు కావుకావు. నూలుతామర రేకులను సూదితో గ్రుచ్చఁబడినంతవట్టునకుఁ గాల మనియు నాకాలముయొక్క పెరికువ కాష్ఠనిమేషక్షణాదికమనిగాని లఘుదీర్ఘస్థితములనిగాని ద్రుతమధ్య విలంబములనిగాని వ్యవహరింపఁబడును. ఏజాతిబీజ మాచెట్లును మొల

పించునట్లు మఠేజాతిదోహద మాతీరుగా నాచెట్టుం బొదవించువిధమునఁ దలిదండ్రులంబట్టి మనుష్యాదిజంతువులకుసహజముగా గుణములబ్బును. మఱియును సహవాసమునుబట్టియు నాచారముననుసరించియు నారోగ్యజీవనాభివృద్ధియును గలుగును. అద్వేషియై నిత్య సంతోషియైన పరమభాగవతునకు “ఊర్ధ్వమూల మధశ్శాఖ మశ్వత్థం ప్రాచూరవ్యయమ్” అనునట్లు ఆదిత్యుడు - పృథ్వీ-అంబిక జలము-విష్ణుః డగ్ని - గణనాధుఁడు వాయువు - మహేశ్వరుఁ డాకాశముగాఁ బంచదేవతామయఁడై పంచభూతికాత్ముఁడై ప్రకృతీవురుషాత్మకుఁడై భక్తవత్సలుఁడైన వాసుదేవుఁ డభీష్టహితకాముష్మికసంపదలు తప్పక దయచేయును. భగవత్కృపలే కిహపరసౌఖ్యము చేకూరదు మనుష్యులసుఖము వారినత్కర్మఫలము - దుఃఖము దుష్కర్మఫలము. సజ్జనులను భగవంతుఁ డాపదలనుండి కాపాడును. మఱి దుర్జనులను పక్షింపు నిదే నిజము నిజము.

కా ల గణ న

“కాలరూపీ జనార్దనః” అన్నట్లు వాసుదేవుఁడు పంచభూతమయఁడై శబ్దస్పర్శరూపరసగంధమూలను సత్త్వరజస్తమోక్రవృత్తిచే $5 \times 3 = 15$ దినములకు వృద్ధియుం బడెదుదినములవఱకు నాశము న్నలిగి స్మృతిచంద్రికచే సుఖదుఃఖాత్మకసంసారమున్విద్యాత్మకప్రవృత్తి నివృత్తిస్వరూపకావరణవిక్షేపశక్తులం దా నద్వితీయఁడు సచ్చిదానందుఁడు కేవలుఁడయ్యుఁ దనకుఁ దా వేతై క్రీడించుచుండును. సత్త్వము రజస్తమోగుణములన్నించినంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రికాత్మక సంతృప్తాంతరంగ స్వరూపమై వెలికిగానకుండును. తమస్సు సత్త్వరజములనీటిసపు డమావాస్యాత్మకమై యాశదొఱంగి యెద్దియుం

దోచకుండు మనోరూపమై దుఃఖసంతప్త మగును. రజస్సు తమ
స్వత్వముల నీటినిపుడు గంతుష్టికై చేవులాడు మనస్సువలె సమా
వాన్యాపూర్ణిమలకు మధ్యనున్న కాలమందలి చంద్రునివలె బెరు
గుచుం డఱుగుచుండును. వ్యక్త్యావ్యక్తాత్మకాహారాత్రదశలచేశబ్ది
స్వర్భరూపరసగంధములు ప్రత్యేకముం ద్రిగుణాత్మకములై పక్షరూప
మున ద్వీగుణితమై మాస మగుచు మాసద్వీగుణితరూపమున ఋతు
విశేషముగా మారుచుండును. సత్త్వరజస్తమోద్వీగుణితములైన
మాసద్వయకాలాత్మకఋతువు లాతై పొడచూపుచుండును.
 $30 \times 2 \times 6 = 360$ పగళ్ళు 360 రాత్రులం గలసి సంవత్సరమగు
చుండును. ఏకంచభూతములు సత్త్వరజస్తమోగుణముల 15 భేదములై
ఘోలసూక్ష్మ వ్యక్తావ్యక్త కార్యకారణ మూర్తామూర్త విశేష
ద్వయవిభేదముచే రెట్టింపబడుచు 30 మాసము $30 \times 2 = 60$ ఋతువు
 $60 \times 6 = 360$ ఆఱుఋతువు లబ్దము అబ్దములు 5 యుగము 12 యుగ
ములు ప్రభవాదిక్షయపర్యంతములగు నఱువదేండ్లుమఱియు నఱువది
పరార్థసంఖ్యచే గుణితశక్తిచేత హెచ్చింపబడినన్నియేండ్లు ఘోల
కార్యవ్యక్తమూర్తస్వరూపకాల మీస్మృత్యాత్మకజీవాత్మసంసరించు
చుండును. అనఁగా 18000000000000000000 6x6=36x6=216
ఈరీతిగా 6పరార్థసంఖ్యాత్మక 18000000000000000000కములైన
యాఱులమాఱులు హెచ్చింపబడఁగా పచ్చినసంఖ్యకలయేండ్లు-
అనఁగా మొదలు తుదయుం జెప్పఁదరమాగానియాద్యమధ్యాంతము
లను నిర్దేశించవీలుపడని యనంతసంఖ్యాక బ్రమానాబ్దములు-
ఈసంఖ్య- దిక్కు - కాలము- గుణమును వేయేల ద్రవ్యగుణకర్మ
సామన్యవిశేషసమవాయాభావములనుపరార్థసప్తకము త్రిగుణాత్మక
మూయావిద్యాకల్పితముగాని వాస్తవము కాదు కాదు.

పంచభూతాత్మకజగ మిదంతయును ప్రాతిభాసికమును వ్యావ
హారికసత్యముగాని పరమార్థసత్యము కాదు కాదు. “ఏకమేవా
ద్వితీయం బ్రహ్మ- సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ=అయమాత్మా
బ్రహ్మ- క్షణానాంబ్రహ్మ” అను ప్రమాణములచేత నిజగము
బాధితముకాగా నెద్ది మిగులునో యెద్దియే పరమార్థసత్యవస్తువగు
వాసుదేవుడు “యతోవాచో నివర్తనే అప్రాప్య మనసాసహ”
అనువిధమున నాదబ్రహ్మతత్త్వ మిట్టిదని తెలిసికొనుటకుఁగానియితరు
లకు బోధించుటకుఁగాని చతుర్ముఖుడై నజాలఁడని దేవముని వల్కు
చున్నాడు. కాబట్టి యుదాత్తాదిస్వరనిర్ణయమాచేతఁగానిదుతాది
కాలనిర్ణయముచేఁగని కంఠాదిస్థానప్రయత్ననిర్ణయమాచేతఁగాని
శబ్దబ్రహ్మతత్త్వము నైలిసి తెల్పనేరికిం దరము కాదుగాని లోకవ్యవ
హారవ్యవస్థకై మఱియును ధర్మసంస్థాపనముకొఱకై పరమకారుణికులు
సర్వజ్ఞులగు గౌతమాదిబ్రహ్మర్షులు శాఖాచంద్రన్యాయముగా వేద
శాస్త్రముఖములం బదార్థబోధ కావించిరి. కనుక సర్వజ్ఞులైన గౌతమ
వ్యాసాది మహామునుల మతముల స్పద్గురుముఖమునఁ దెలిసికొని
నడుచువారు తరింతురని నమ్మి తరించవలెను. నమ్మకముకన్న వేతే
దారిలేదు. “నమ్మి చెడినవారు లేరు, నమ్మక చెడిపోతే పోయేరు”
అని రామదాసు వల్కు మిక్కిలి శ్లోఘ్యము. శాబ్దప్రమాణాత్మక
మగు నాత్మవాక్యమందలి నమ్మకముకన్న తరింపఁజేయు సాధనమితర
మెద్దియు న్నాదుకాదు. కాబట్టి వేదశాస్త్రానుసారమునుసద్గురుకటాక్ష
మునఁదెలిసిన పెద్దలు తరించిరి. పిన్నలు తాముకూడఁబెద్దల నడువడి
ననుసరించి తరించవలయును. స్వార్థత్యాగులై కేవల లోకోపకార
పరాయణులై సర్వభూతదయాపరులైన పరమభాగవతులు పెద్ద
లనబడుదురు.

కడువులోనిగాలి పెకివదలుటచేత ననఁగ నున్ఛ్వాసముచేత మాత్రమే కేవలధ్వన్యాత్మకముగాఁగానివర్ణాత్మకముగాఁగాని శబ్దము శ్రావ్యమై వెలువడును. ఉచ్ఛ్వాసముచేతఁ బ్రాణవాయుశక్తి తగ్గుచుండును. కనుక సమితోచ్ఛ్వాస వ్యయముకావించుటచేత నాయు వల్పమగుచుండును. కాఁబట్టియే యోగులు నియతవాక్కులై పమును లుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసవాయువు స్వాధీనముకావించుకొనుటచే నవరిమితాయువు లగుచున్నారు. కాఁబట్టి యమితముగా వాగ్వ్యయము చేయువారు రజస్తమోగుణప్రధానులగుటచే శీఘ్రముగా నలసి రోజుచు నల్పాయువు లగుచుందురు. మానవ్రతులై భోజనము కావించువారు కొండఱును సత్యసూసృతవ్రతులు హితమితప్రియ మృదువాక్షియతులు కేవలమానవ్రతులుకేవలభగవన్నామసంకీర్తన వ్రతులు మొదలుగా నియతవాక్రచారులగు వరమయోగులింద్రియ వ్యాపారము నడ్డుచు మునులు నాఁ బరఁగి యవరిమితాయువు లగు చున్నారు. రజస్తమోగుణములఁబట్టి శబ్దము పరిమితముగా బయల్పడుచు నరుల నల్పాయువులఁగావించు సత్త్వగుణముచేతఁగల్గువేఖరి మిక్కిలి కరిమితమై యాయువున్గొనసాగించుచుండును. “వీణావాదన తత్త్వజ్ఞః శ్రుతి జాతి వికారదః తాత్త్వజ్ఞశ్చ ప్రయానేన మోక్ష మార్గం నియచ్ఛతి” వీణ యనఁగా వైఖరీరూపగాత్రవీణ- వాదన మనఁగా దారువీణాదియంత్రధ్వని- తత్త్వమనఁగా విలంబకాలము- శ్రుతిజాతి తాళనియమముతో విలంబకాలమున గీతవాద్యసృత్యముల ననఁగాఁ జతుర్విధాభినయములం బ్రవర్తించు మనుష్యుఁడు జనన మరణాత్మకసంసారమున యధేచ్ఛముగా సుఖంపగలఁడని శ్లోక తార్పిర్యము రజస్తమోగుణములు ప్రకోపించినపు డాయాన మధికమై క్రురకాలోచ్ఛ్వాసాధిక్యముచేఁ బ్రాణవాయువ్యయ మధికముకాఁగా జనులలక్ష్యయువులగుచున్నారు. సత్త్వగుణాధిక్యము

చేతఁ జతుర్విధాభినయప్రచారము విలంబకాలమున జరుగుటచేత నాయాసములేకుండుట నుచ్ఛ్వాసితము తగుటచేత నాయు వధిక మగును నడకకన్నఁ బరు గధికాయాసకరమై మిక్కిలి యూర్పును వ్యయపర్చి యాయువును తగ్గించును. సా త్త్వికుఁడు స్వార్థపరతన్మాని కేవలలోకోపకారపరాయణుఁడై చతుర్విధాభినయ ప్రచార మొన రించును. రజస్తమోదూషితుఁ డహంకారముమకారబద్ధుఁడై దుర్వ్య సనపరుఁడై నియమము లేకప్రవర్తించుటచేతవ్యర్థప్రలాపబాహుళ్యము చేతను గామక్రోధలోభమోహమదమత్సరగ్రస్తుఁడై తన శరీరమును దెల్విమాలి వ్యర్థముగాఁ దొందరపడి యాయాసపర్చుకొని యాహార నిద్రావిహారనియమములేక కోరి మిత్తివాఁతఁబడచుండును. సత్త్వ గుణప్రధానుఁడు లోకోపకారముగా సత్యముగాఁ బ్రవర్తిల్లుటచేత నియమిత మనోవాక్కాయకర్ముఁడై హితమితస్పదువాక్కు- మంద కటాక్షము-మందగమనము-నియమితనిద్రాహారవిహారములు కలవాఁ డగుటచేత స్వాధీనోచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములతో భీష్మునివలె స్వచ్ఛంద మరణసంపల్లాభము పొందుచున్నాఁడు.

అక్షరమహత్త్వము

చతుర్దశభువనమూలములగు చతుర్దశ మాహేశ్వరిస్తూత ములంబట్టి యక్షరములలో మొదటిదగు “అ” అను నక్షరము కడపటిదగు “హ” యను నక్షరమును గలిసి “అహమ్” అను జ్ఞప్తి గలిగించెను. “సర్వంపరాత్మకం పూర్వంజ్ఞప్తిమాత్రమిదంజగత్” మొదట సంతయుం బరమాత్మయేగాని యీదగమంతయును జ్ఞప్తి మాత్రమే. అహంకారరూపమే యీదగమంతయును “అహమ్” అను నహంకార రూపజ్ఞప్తిలేనపుడీదగమే లేదు. కాబట్టి అహంకారమాత్రమే యీదగదుద్భవస్థితినాశముల న్గలిగించు జ్ఞానశక్తి.

ద్వైతజ్ఞాన మహంకారాత్మకజ్ఞప్తి యనబడును. మఱి యద్వైత
జ్ఞానమే బ్రహ్మ మనబడును. స్వరకాలస్థాన ప్రయత్నాభినయ
నియమము వేదపఠశఘ్నంగూర్చి యేర్పడినకథతిగాని లోకవ్యవ
హారము దొరుల నొప్పించక తా నొవ్వక దేశకాలపాత్రాను
సారముగా సులభోచ్ఛాసనిశ్వాససుఖకరముగాఁ జతుర్విదాభినయ
ములంజేసికొని యాయువు కొనసాగించుకొనవలెను. తక్కినజంతువు
లకువలె భగవంతుఁడు మనుష్యులకుఁగూడ సహజముగా శీతోష్ణము
లొనర్చుకొనఁదగినదేహములు సృజించెను మనుజులు విపరీతబుద్ధులై
సద్యముచే నెక్కువువేడి దేహమందుఁ దెచ్చిపెట్టుకొని యావంత
వేడిచేఁ గలుగువికారమునఁ గ్రొత్తవేష్ట నాడుకొనుట మరగి
మఱలమఱల నామద్యపానవ్యసనమునఁ జిక్కువడి యామద్యమును
జేసికొను తెల్వితేట తమకుఁదప్ప వితరజంతువులందుఁగానక తక్కిన
జంతువులు బుద్ధితేనివనియుం దాము మాత్రమే వివేకముగలవార
మనియుం దలంచుకొనుచుం గేవలసహజసద్భతులంబట్టి జవాయాత్ర
గడపుకొను తక్కినజంతువులకంటె విపరీతబుద్ధులై కృత్రిమసుఖముల
కలవడి కోరి తక్కినజంతువులకన్న లేనిపోనికష్టములకఁ బాలై
యకాలమృత్యువందుచున్నారు. కొన్నిపిట్టలకు గూళ్ళెల్లుకొని శీతా
తపములం దప్పించుకొను సహజనైపుణ్య ముట్లే తక్కినజంతువులకు
మనుష్యు లూహింపశక్యముకాని శీతోష్ణనివారకసహజనిపుణత
కలదు. మనుష్యస్వభావము మరహంకారముతోఁ దక్కినజంతువుల
కన్నఁ దా నెక్కుడు తెలివికలవాఁ డని గర్వించి కోరి కొఱవితోఁ
దల గోఁకికొని దుఃఖించుట కాఁబట్టి సర్వజగజ్జననిమగ్న తనకన్న
తల్లి భూమియొక్క సారమును బీల్చుకొని తక్కినయనియవము
లన్నింటిని గాపాడుచున్న తన మనుగులకు భూసార మెక్కనీక
చెప్పలు తొడిగికొని కోరి తన యదుగులకు సుఖంకరభూస్పర్శము

దప్పించుకొని పాదరోగమును మఱి తీరుసనే తనసకలావయవములకును
 తేనిపోని యనవసరములగు ఈ డవులు కల్పించుకొనియును వంటక
 ముల స్మరగి సకలఫలమూలధాన్యములను మఱియుం బానీయముల
 నగ్గిసెగను వండి మరగించి తేనిపోని కృత్రిమకల్పనములచే సహ
 జారోగ్యదశం జెఱచి ప్రకృతి నికృతికావించుకొని కోరి కవ్వములకుఁ
 బాలై యల్పాయు వగుచున్నాఁడు. తనకుం దక్కినజంతువుల
 కాకాశానిలాసలజలభూములు సహజముగా నొక్కపోల్కివే దైవ
 సృష్టములు మఱియు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభిలాషము సమానమే
 యని తొంపక విపరీతబుద్ధిచే తేనిపోని కల్పనములం జిక్కి తక్కిన
 జంతువులకన్న శ్రమపడి యీల్గుట దురదృష్టమునువ్యస్వభావము.
 ఋష్యశృంగుఁడు మొదలగుమునులందఱు న్మానవులయ్యును బుట్టిన
 వారు పుట్టినట్లే కాలక్షేపముచేయుచుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ
 దమయాధిక్య మెందున న్లేదనియును నిద్రాహారవిహారాదినహజ
 గుణములును జననమరణాదినంసారసుఖదుఃఖానుభవమును ప్రాణు
 లందఱు ననుభవించకతీఱచి సహజదశలవియును సర్వకర్మములును
 గేవల దైవప్రేరితములే యనియును స్వప్నజాగత్సుషుప్త్యవస్థల
 విశేషములై సహజముగా ప్రాణులకుం బ్రాపించుననియును సహజవిధి
 కాలకృత్యము లడ్డఁదరముగాక యవశ్య మనుభవించకతీఱదనియును
 బుగుప్రపయత్నమునకుఁగూడ దైవమే ప్రేరకమూలమనియును తమ
 పాపములకుం దుఃఖములకుం తమదుష్కర్మములే కలములనియును
 మఱియుం దమమేలునకు పిల్లే శుకభగవదనుగ్రహమే కారణ
 మనియును నిరహంకారులై నిర్మములై సర్వభూతగుణులై సాధన
 చతుష్టయసంపదఁగలిగి తనువెత్తిన సార్థక్యము దా ఖేదమోదముల
 నొక్కపోల్కి న్గుంద కుబ్బక సంసరించియుం జీవన్ముక్తులగు బ్రహ్మీ
 భూతు లగుచు తమసమస్తకర్మములు న్వాసుదేవార్పణము

కావించుచుం బరచుభాగవత్తులై నానాగూఢంబుల నిన్మత్తానందపదవి నోలలాడుచు మానవజాతి వన్నె దెచ్చుచున్నాఁడు.

తనయూహచొప్పునఁ దాఁ బలుకుటగాని తనసహజకంఠస్వర సౌందర్యమును ధ్వనిగ్రాహియంఁ తాదిలిఖితమూలముగ బరుల కెఱిఁ గించుటగాని తనమనఃప్రవృత్తినివృత్తి విశేషముల న్దాఁ దెలిసికొనుట గాని యేదేహధారికైన స్థరముకాదు కాదు. “విష్ణుభక్తి లేని విబు ధుండు విబుధుఁడే పాదయగముతోడి పశువుగాక” భూతదయలేని ప్రకూరాత్ముఁ డెంతచదువుకొన్నవాఁడయ్యెను ద్విపాదముతోనున్న మూర్ఖ పశువేగానిమనుష్యుఁడనిపించుకొనఁదగఁడు. భయజగుహస్సశ్శీల లజ్జాజనకముగా వాక్కాయకర్మము లాచరింపఁగూడదు. “అప్రసిద్ధ మపుష్టార్థమ్” అనువిధముగాఁ దనతోడివారి కన్నివిధములచే మిక్కిలి సంతోషమగువిధమునఁ బలుకుటయును నడువడి న్నెల్లడించుటయును మనుష్యుని కవశ్య కర్తవ్యము. లోకోపకారముగాఁ బరిణమించుట కన్న తాకికజతుర్విధాభినయములకు నైదికక్షణ మెంతమాత్రముం బనికిరాదు కాఁబట్టి స్వరకాలస్థానప్రయత్నివ్యవస్థ లేటున్నను దన తోడిపాటివారి కింపగుతీరున తాకికభావల న్దేశకాలపాత్రోచితముగా మాట్లాడవచ్చును బాదుకొనవచ్చును మఱియును గ్రంథమాల రచించు కొనవచ్చును. వేదాంగనియమములన్నియును కేవల వేదములయొడ మాత్రమే యుపయోజ్యములుగాని తాకికభావలయొడఁ గామచారా నుజ్జ - యధేష్టముగా దేశకాలపాత్రోచితము లోకోపకారమగుతీరున నాటపాటమాటలును గావ్యరచనమును గావించుకొనుటయే యవశ్య కర్తవ్యము.

నోరు తెఱచినకొలంది “అట” లు పలుకుచుండును “ఇక ఉడొ ఒటబొ” లు పలుకుటకు నో రంతకాఁ దెఱవనక్కరలేదు కాఁబట్టి యన్నియక్షరములలో “అ” యను సక్షరమున కెక్కువగా

నూపిరివిడువకతీరదు. మఱియు అ మొదలగునచ్చులకన్న నాయచ్చులతోఁగూడిన క మొదలగుహల్లులకూపిరి తక్కువగుచుండును. కేవల క్ మొదలగువ్యంజనములకు “అ” మొదలగునచ్చులతోఁ జేరినఁగాని బల్కుబడియేలేదు. “అ” మొదలగునచ్చులుదై వమువలెస్వతంత్రములు సహజములు క మొదలగు వ్యంజనములు పౌరుషమువలె నస్వతంత్రములుం గృత్రిమములును. దై వము తోడువడినఁగాని పౌరుషమేప్రపవర్తింపనేరదు. అచ్చులసాయము లేకహల్లులుప్రపవర్తిల్ల నేరవు. ఒక్క “అ”యను నచ్చుమాత్రమే స్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషములతో నభీష్టార్థదాయకమై సమస్తమహదమహత్త్వాణులకెల్లరకుం బరస్పరోహాహావిశేషంబులు దెల్పఁజాలినకృతీకిని “ఇ” మొదలగు తక్కినయచ్చులి “క్” మొదలగు వ్యంజనములును విష్ణుస్వరూపమును సకలవర్ణాదియునగు అకారమాత్మి నానావిధోపాధిభేదములగు పంచభూతవిశేషముల ననంతవికారాత్మకజగత్తునకు హేతువగుచందమున నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వని ప్రపంచమూలమైయున్నది. హృదయసంతోషకమును హృదయవిభీషణమునై ధ్వని రెండుతెఱంగులసహజదై వకృతమునుగృత్రిమపౌరుషకృతమునై రెండుతెఱంగులం బొడముచున్నది. మేఘమండగంభీరగర్జితము నశని నిర్ఘోషమును సహజ దై వకృతములు కోయిలకూఁతయు వ్యాఘ్రారావముఁ బౌరుషకృత్రిమములు.

మనుష్యులుచ్చరించు భావల పౌరుష కృత్రిమధ్వనులు దై వపౌరుషములకు నాటకములు బూటకములు కల్లులు మాయలు మోసములు ప్రకృతులు గాని కపటములు దంభములుగాని యదార్థ ప్రతిపాదకములు కావు. మనుష్యులు సహజముగ నన్నిదంతువులలో మిక్కిలి కపటస్వభావులు కనుక వారిల యథార్థోహప్రకారము ఛారి వల్కులు బయల్పెడలఁజాలవు. మనుష్యభావల కర్థనియమము

లేదు. తక్కిన చేతనాచేతనవస్తు ధ్వనుల కర్థము నిత్య నియతము కాబట్టి మనుష్యుల భాషాశబ్దములకుఁగాని మతేయభినయవిశేషము నకుఁగాని “ఇషమిత్థమ్” అనినిరూపింపఁదగిన నియమముగాని పద్ధతి గాని యేర్పగ్చుశక్యముకాదు. కాబట్టి శిక్షాదివేదాంగములు లోక వ్యవహారమునకు నిదగ్ధములుగాని శాసకములుగాని యుపయోజ్యములుగాని యంతమాత్రము న్నావు కావు. అకారము సర్వాక్షర ప్రవృత్తిహేతువగు నాద్యశబ్దరాజము. ముఖ్యాక్షరము గనుకనే మహేశ్వరసూత్రము “అ-ఇ-ఉ ణ్” అని ప్రారంభించెనుగాని “ఇ-ఉ-అ ణ్” అనిగాని “ఇ-అ-ఉ ణ్” అనిగాని “ఉ-అ-ఇ ణ్” అనిగాని “ఉ-ఇ-అ ణ్” అనిగాని ప్రారంభించలేదు మొదటివేదముగు ఋగ్వేదము “అగ్నిమీశే” అని “అ” యను సక్షరముతోనే ప్రారంభించెను. చతుర్దశమాహేశ్వరసూత్రములలో మొదటిసూత్రముగు “అఇఉణ్” అను సూత్రముచేత సమస్తవర్ణములతోఁగూడిన చతుర్దశభువనముల సృష్టిరూపముగు స్వాత్మతత్త్వముపదేశించఁబడెను. “అకారో బ్రహ్మ రూపస్సాన్య నిర్గుణః సర్వవస్తుషు చిత్కలామభినంశ్రిత్య జగద్రూపీ ఉణీశ్వరః” అకారమా నిర్గుణుడగు పరమేశ్వరుఁడు మాయా స్వరూపముగు “ఇ” కారముతోఁగూడి “ఉ” కార స్వరూపమున వ్యాపకుడై “ణ్” అకారమున సగుణుఁ డగుచున్నాడని యర్థము. ఆత్మకు ధ్వనిచేయుటకై పాదమిన సంకల్పము పర. ఆయిచ్చ నాబీ చక్రము సుపాధికావించుకొని పశ్యంతియై హృదయనాళములందు మధ్యమయై కంఠనాళములనుండి శ్రోత్రగ్రాహ్యధ్వనియై వెలువడి వైఖరీసంజ్ఞ నందుచున్నది. పరాపశ్యన్తీమధ్య మావైఖరులు నాద బ్రహ్మమునకు నాల్గుమాఖములు “పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి” ఈసమస్తజగమును వైఖర్యాత్మకమై చతుష్పాత్రగు నాదబ్రహ్మయొక్క యొకపాదము. సరాపశ్యన్తీమధ్యమలను

తక్కినమూడుపాదము లమృతములు నిత్యములును. వైఖరియను జగదాత్మకపాదము సుర్వమనిత్యము “బ్రాహ్మణః షడంగసహితవేద మధీయాత “బ్రాహ్మణుఁడు మాత్రము వేదవేదాంగములను దప్ప కధ్యయనము చేయక తీటదనుటచేతను షడంగ వేదాధ్యయన మనాది సంప్రదాయానుసారముగాఁ జేయువాఁడే బ్రాహ్మణుఁడని బ్రాహ్మణ జాతిని మనుష్యులలో నేర్పర్చుటకై పన్నినపన్నిక పెద్దకొడుకు మాత్రము రాజగుట కధికారమేర్పర్చినట్లుషడంగవేదాధ్యయన మొనర్చినవాఁడే బ్రాహ్మణుఁడనియు మఱాబ్రాహ్మణుఁ డితరజాతులచేత నన్నివిధముల నేవింపఁబడుట కధికారముగలవాఁడనియు మఱి యట్టి బ్రాహ్మణుఁడు యజ్ఞదీక్షితుఁడై పవుడు మాత్ర మబద్ధముగాఁగాని యవభ్రంశముగాఁగాని యస్పష్టముగాఁగానియసంస్కృతముగాఁగాని యసాధువుగాఁగాని వైఖరినుపయోగింపఁగూడదనియును “అథశబ్దాను శాసనమ్” అనునెడ మహాభాష్యమువలన వ్యాకరణసాధువగు శబ్దము సుశబ్దమనియును సుశబ్దోచ్ఛారణమువుణ్యస్వర్గజనకమనియును “రక్షోహగమ లఘుసందేహః ష యోజనమ్” అనుటచేత షడంగములు వేదోచ్ఛారణమునకు వైదికసంప్రదాయమునుగా పొడుటకుమాత్రమే చెప్పఁబడెను. వ్యావహారికభాష జనరంజకముగానున్నఁ జాలును. మఱేనియనుములతో లౌకిక వ్యావహారికభాషల కవసరము లేదులేదు. లోకోపకారమగుతీరున జనరంజకముగా నెట్లు ధ్వనిచేసినను జేయ వచ్చును. వేదాంగములతో లౌకికభాష కేసంబంధమును లేదు లేదు. వేదవేదాంగములు కేవలము పారలౌకికపదార్థబోధకములు. ఇహ లోకముతో వేదవేదాంగసంబంధము లేనేలేదు.

ధ్వ ని వి శే ష ము లు

వేదమందలి ఛాగ- బ్రాహ్మణ- యూప- పక్షి- సర్ప మొదలగుచేతనాచేతనపదార్థవాచకశబ్దములు మేఁక- బాగుఁడు- కొయ్య-

పిట్ట- పాము మొదలగు నీలోకమునందలి చేతనాచేతనవస్తుపరము
 లెంతమాత్రము న్నావు కావు వైదికశబ్దములుతొక్కిశబ్దములకుఁ గేవల
 ముచ్చారణమందు సర్థమందును భిన్నములు. ప్రభవిష్ణుశబ్దమును
 గూర్చియును యజ్ లుగంతముంగూర్చియు లేటునుగూర్చి “తత్తు
 ఛందస్యేవ” అనునవవాదముకనుక ఛందస్సనియును భావయినియును
 శబ్దము రెండువిధములు. దేవుఁ డంతట నిండియు నెదియున్నాని
 విధమున వేదస్మరణముచే లోకము సృజింపఁబడియును లోకమునకు
 వేదమునకు నుంతయును సంబంధములేదు. పంచకులు ధూర్తులును
 దాము పఠించుశబ్దములే వేదములనియును ఆశబ్దము లుచ్చరించుటకుఁ
 దామే యధికారులనియు తండ్రియాస్తికిఁ గొడుకులే మొదటి
 యధికారులనియును లింగాభిషేకమునకుఁ బూజకును బూజారులే
 యధికారులనియును జాతులు వాపులు మొదలగు నానాదేశకాల
 పాత్రోచితవ్యవస్థలు వేదవిహితములు ధర్మచోదితము లనియును
 “వశుమాలభేత” అను శ్రుతికి మేఁకను ముక్కు చెవులు మూసి
 చంపి పపతీసి యగ్నిలో వేల్చవలయుననియును మొదలగుశిష్టాచార
 ములు సంప్రదాయములువర్ణాశ్రమధర్మములు వేదమందుచెప్పఁబడిన
 వనియుం దాము పఠించునది వేదవేదాంగములనియును దాము
 చెప్పనది వేదార్థమనియును దమకు వేఱగువారు మ్లేచ్ఛులుసంటరాని
 వారనియుం దాము మాత్రమే బ్రహ్మనోటిమండి యూడిపడ్డామని
 యాత్మస్తుతి పరనిందయు మిగుల స్వార్థపరతతో పంచకులై భూత
 ద్రోహమాచరించు దుర్జనుల నేమనవలయును ?

జ్ఞానముయొక్క ప్రతిబింబము కోరిక- కోరికయొక్క ప్రతి
 బింబము నామరూపప్రకాశనము- నామరూపములు నాదబ్రహ్మము
 యొక్క వివర్తస్వరూపము. నామరూపములపఁగా శబ్దాకారములు
 శబ్దము కేవల శ్రవణైకగ్రాహ్యము రూప మనఁగా స్పర్శరూపరస

గంధములు. త్వక్చక్షుర్జిహ్వఃస్పృహణగ్రాహ్యములు జ్ఞానము వలుకు
నిచ్చగాఁ బలుకు నిచ్చ కంఠధ్వనిగా మారును. ఊహ చతుర్విధాభి
నయముల నెల్లడింపఁబడును. సహజనామరూపములగు కంఠధ్వనిచేత
శరీరావయవచలనవిశేషములచేతను మిక్కిలి స్ఫుటముగా నూహ
వెల్లడింపశక్యమగును. కృత్రిమనామరూపములగు యంత్రధ్వని
ప్రాతబొమ్మలు మొదలగు వానిచేతనూహసమ్మగముగాఁ దెలుపఁ
బడనేరదు. కాలువకుబదులు మరగాలు. దూడకుబదులు చేటపెయ్య
వలె నెట్లో కొంతక్రియ నెఱవేర్చుకొనుటకు సాధనముగా నిట్లు
గ్రంథములు ప్రాయటయును ధ్వనిగాహియంత్రములందు కంఠధ్వని
యొక్క ప్రతిబింబమును సంగ్రహించుటయును సంభవించుచున్నవి.
తనజీవితకాలములో మిక్కిలి దృఢశరీరముతో నారోగ్యవంతుడై
సుఖముగానున్న పండితుఁ డుల్లాసముతోనొనర్చిన కంఠధ్వనిచేతగాని
శరీరావయవవిశేషముచేతఁగాని తనయూహను సంపూర్ణముగా
వెల్లడింపఁగలిగినట్లు ప్రాతమూలముగాఁగానిమఱియేయంత్రమూల
ముగాఁగాని మఱేకృత్రిమరచనముచేతగాని వెల్లడింపనేరఁడు.
జగమం దెన్నివిధములజంతువులొ యన్నివిధములకంఠధ్వనులు.
ఆయామనుష్యులయూహలుకొంతవఱకైన న్నవ్వివారికంఠధ్వనులచేత
సరిగా వెల్లడింపఁబడును. తనయూహచొప్పునఁ దానే సరిగా
నెవ్వఁడుం బల్కనేరఁడు. జీవుఁడు స్వతంత్రుఁడు కాఁడెల్లవిధములన్
బద్ధుఁడుగనుకఁ జంద్రునింబట్టుకొన నూహవెళ్ళినట్లు చేయివెళ్ళఁ
జాలదుగా? కాబట్టి యూహకొలంది సభినయింప మునులకుఁదప్పఁ
ప్రభాకృతుల శక్యముకాదు. “అథశబ్దానుశాసనమ్” అని పఠంజలి
వ్యాకరణముయొక్క ప్రయోజనమును సుశబ్దాపశబ్దవివేచనోప
యోగమునుగూర్చి నిగ్రహహారసౌఖ్యమునుగానక లోకోపకారముకై
తన జీవితమంతయును ధారపోసి మహాభాష్యవాక్యము లుపదేశించెను

గాని యమ్మహాత్మునివల్ల ప్రత్యక్షముగా నుపదేశింపఁబడిన శిష్యు
లాముని యభిప్రాయములో శబ్దతత్వమునుగూర్చి యామానికేగల
జ్ఞానములో కోటివంతులలో నొకవంతునైన సరిగా గ్రహింపగల్గిరనుట
సందేహము. మఱి యాశిష్యశరంపరమూలముగాఁ గ్రమక్రమము
గ్రంథయావమున లిఖింపఁబడినవాక్యములంబట్టి శబ్దతత్వమునిప్పటి
ప్రాకృతమానవులు జాత్యంధు లేనుఁగుబోల్చునట్టిది వేదము లివి
వేదాంగము లివి ఛందస్సిది భావ యిది సంస్కృతమిది యపభ్రంశ
మని స్వార్థపరాయణులై జీవనసంపాదనముకొఱకై తెలిసీతెలియని
పాండిత్యము న్వంచకులై వెల్లడించుచున్నా రాహు యేమీఘోర
కలికాలచేష్టితము? యెవచే యావముం జూచుట మఱి కంటిచేత
శబ్దమును వినుట యసంభవముకదా? నిత్యశబ్దయ్యగు వేదమును
మును లాలించి సర్వజ్ఞులు తపోధనులు గనుక శబ్దబ్రహ్మోపాసము
కావించిరి. ప్రాకృతపామరమనుష్యకల్పితయంత్రములచేత వ్రాయఁ
బడిన సంజ్ఞలచేత నిత్యవేదశబ్ద బ్రహ్మతత్వమిద్దని వెల్లడించుచున్న
స్వార్థపరధూర్తచేష్టి మిస్సినీనమ్మనచ్చునా? దేవునిస్వరూపము
సచ్చిదానందలక్షణ మునుటచేత జ్ఞానము ప్రకాశానందములమూర్తి
యగు కేవలదివ్యప్రేమయ్యగు సర్వలోకోదకారకభూతదయ కదా?—
వేదవేదాంగాత్మకనిత్యశబ్దబ్రహ్మము “చోదనాలక్షణోధర్మః” సర్వదగ
దుపకారకమయిన భూతదయాత్మక ధర్మమునుమాత్రము వెల్లడించు
చున్నది. అసంతసంఖ్యాకములగు వేదవేదాంగమున్నియును బర
మార్థజిజ్ఞాసువులయి ముముక్షువులయి సాధనచతుష్టయసంపదగలిగిన
జితేంద్రియులగు మనుష్యులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెనుగాని
ప్రాకృతులగు నంసాతుల కెంతమాత్రమాన్గాదు కాదు

వేదవేదాంగములకు స్పృహకులగు మనుష్యులకును శృవ
ణక్షత్రమునకీభూగోళమానకువలె స్వర్గమునకు నక్కకువలెఁ జాల

దవ్య. కాబట్టి సంసారోపయోగకరమగు తాకికశబ్దమును గూర్చి
 మాత్రమే వివరించి యే శబ్దము లోకోపకారకమో యట్టి శబ్దమును
 మందువలె వినరించి సంగ్రహించుకొనవలెను. వివృతసంవృతములగు
 స్థూలసూక్ష్మదశలతోఁ ద్రిగుణోద్బోధకమువైఖరి యనంతవిధముల
 జగమున వెలువడుచున్నది. సూత్రమున కాభారమగు మాహేశ్వర
 సూత్రము “అఇఉణ్” అని అకారముతో మొదలిడుటచేతను “అ
 అ ఇతి” అని పాణినిసూత్రములు సమాప్తియగుటచేతను అక్షర
 సమామ్నాయమునకెల్లఁ బడునాల్గుభువనములకుఁ బ్రకృతివలె “అ”
 యను సక్షరమే జననియైనయది. కావునఁదక్కిన ఇకారాద్యచ్చులు
 కకారాదిహల్లులు వెయ్యేల జగమునందలి సకలశబ్దములన్నియును
 నాదబ్రహ్మము జగద్రూపమున వివృతమైనతీరున “అ” అకారమే
 సకలాక్షరసమామ్నాయముగా వివృతమైనదనియు జగమునందలి
 యన్ని శబ్దముల కాలవాలము “అ” కారమే యనియును గావుననే
 సకలజగన్మయుఁడగు శ్రమహావిష్ణువు “అ” కారవాచ్యుఁడయ్యెను.
 వివార మనఁగా విక్స్వట సంవారమన మూయుట. కంఠధ్వని లావు
 చేయుటకై కంఠనాళములను నోటి సనుగ్రముగాఁ దెరిచిధ్వనిచేయు
 నపుడు “అ” కారము వివృతమయి ఖఘఘర్షుతథధధఫథ మొద
 లగు నొత్తులు హకారమును దీర్ఘ ప్లుతములను బల్కును. సర్వజగ
 ద్రూపి విష్ణువయినట్లు సకలశబ్దస్వరూపి “అ” కారమే. మఱియును
 జగములో నెందఱుదేహధారులుకలరో నవరసాత్మకమై సత్త్వరజ
 తమోగుణప్రబుద్ధమై క్షతిక్షణమును స్థూలసూక్ష్మదశల న్మాణుచు
 కేవల ధ్వన్యాత్మకముగానువర్ణాత్మకముగాను వ్యక్తావ్యక్తరూపముల
 ననంతశ్రుతిస్వరజాతిగ్రామమూర్చనాతానవిశేషములతో ననంతవిధ
 స్థాయిభేదములతో లెక్కింపఁకల్యముగాని భాషావిశేషములై వివక్షా
 మూలమై దిక్ప్రబుద్ధమై యాకాశగుణమై శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమై

పరావశ్య నీచుధ్యమావై ఖరీయావహల నింద్రియాతీతమై యింద్రియ
 గ్రాహ్యమై జ్ఞాతృజ్ఞేయాజ్ఞానతీవుటీభూతమై సగుణనిర్గుణాత్మకమై
 యున్న నాదశబ్దబ్రహ్మతత్త్వము శివుఃశుఃనక్క నన్యః డేఱుఁగఁ
 జాలునా? “ఇదమితథమ్” అని శబ్దబ్రహ్మతత్త్వమును జతుర్ముఖుడైన
 నిర్దేశింప శక్తుఁడుకాఁడను దేవమునివాక్యము సయుక్తికము. “బృహి
 విస్తారే” బ్రాహ్మణుఁడు బ్రహ్మ బ్రహ్మము బృహస్పతి యీమొద
 లగు “బృహి” ధాతుజన్యశబ్దములు వైదికములుం బారలౌకికములు
 గాని పదార్థవాచకము లెంతమాత్రము న్నావు కావు. కాఁబట్టి
 విష్ణువునకు మాఱుగా శిలాక్షతిమ లేర్పడినచందమున వేదములందుఁ
 బేర్కొనఁబడిన బ్రహ్మక్షత్రియవై శ్వశూద్రులకు, నిజమగు పెయ్యకుఁ
 జేటపెయ్యవలెఁ కాలునకు మరగాలువలె బింబమునకుఁ బ్రతి
 బింబమువలె మనుష్యులలో బ్రహ్మక్షత్రియవై శ్వశూద్రాదిజాతుల
 వారిని లోకసంగ్రహార్థమై ధర్మసంరక్షకై సర్వజ్ఞుఁగు మును లేర్పర్చి
 రని తెలియనేరకహంకారవిమూఢమానవులు తాము బ్రాహ్మణాది
 జాతులుకలవారమనియుం దనుజాతులు వేదసమ్మతములనియును
 యవివేకమున విట్టివీఁగి కోరిమి బ్రహ్మలగుచున్నారు. జగమంతయును
 విష్ణుమయమయినప్పటికిని విష్ణువు లోకాతీతుఁడయినవిధమున లోక
 మంతయును వేదస్మరణమునఁ గల్పింపఁబడినప్పటికి వేద మీలోకా
 తీతమై కేవల పారమార్థికమై యున్నది. ఆకాశమంతట నిండియు
 నెదియున్నాక యగ్రాహ్యమైనతీరున యీలోకమంతయు వేదస్వరూప
 మైనప్పటికి యింద్రియగ్రాహ్యము కాదు. “విజ్ఞాతారమరేకోవిజానీ
 యాత్” సర్వవేత్తయగు వేదపురుషుఁడు వేద్యుఁ డగుటెట్లు? కాఁబట్టి
 మానవులనోశ్యమలఁగు “ఇషేత్వా” మొదలగు ఇంద్రియగ్రాహ్య
 ములు వ్యక్తరూపములగు శబ్దములు వేదము లెంతమాత్రము న్నావు
 కావు కావు. మానవులలో బ్రాహ్మణాదిజాతులు లేవు లేవు.

ఆస్యావయవాదిస్థానములనంతవిధములనుండుటచేతనున త్వరజ స్తమా
గుణసంమిశ్రవిశేషములచేత యవత్తాశక్తి యనంతభేదముల స్థూల
సూక్ష్మగతుల నుండుటచేతనునానావిధదేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ
బసినాఁటినుండి సహవాసముంబట్టియుగహణశక్తింబట్టియు నభ్యాస
పాటవముంబట్టియు వివిధార్థబోధకమగుచు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మక
రూపవిశేషములందుచు నానాభాషావిశేషాత్మకమై యాకాశగుణ
మగు శబ్దము ఛందోభాషావిశేషముగాఁ బరిణమించుచున్నది.

అకార్యాద్యచ్ఛులుగాని కకారాదిహల్లులుగాని మఱెట్టివర్ణ
ములుగాని నిత్యములుకావు. ఆకాశగుణమగు శబ్దము నిత్యము.
ఆకాశశబ్దములకు “గుణగుణిసోరభేదః” అను న్న్యాయానుసారముగా
భేదమేలేదు. “పరమేవోమన్” అనుటచేత నాకాశమే బ్రహ్మము
కాఁబట్టియే శబ్దము బ్రహ్మమనఁబడెను. శబ్దము మూర్తమమూ
ర్తము కార్యము కారణమని ద్వివిధము. జగద్రూపముగావివర్త
మైనశబ్ద మనిత్యమగు కార్యరూపము, మూర్తము, నిర్గుణము కారణ
మమూర్త మాతృస్వరూపము. ఉపాధివశమున మనఃకల్పితమై శ్రవ
ణేంద్రియశక్తికొలంది న్గ్రహింపఁబడిన మాయాకల్పితమై యనిత్యమై
కార్యమై వ్యావహారికమై ప్రాతిభాసికమై యాపాధికమైదౌవారికమై
స్వప్నవికారసదృశమైన మిథ్యాశబ్దముమాత్రమే వేదవేదాంగరూప
ముగాను మఱియు నానావిధభాషారూపముగాను దోచుచున్నది.
కాఁబట్టి ఇషేత్వాది వేదవేదాంగశబ్దములును జగమునందలి శ్రోత్ర
గ్రాహ్యములయిన యితరశబ్దములును కార్యము నిత్యములు వికా
రములు ప్రాతిభాసికములు వ్యావహారికములు మిథ్యయుంగానియెంత
మాత్రము న్వాస్తవమును బారమార్థికసత్యమునైనాదుకాదు. జ్ఞాతయు
గ్రాహకము నిత్యముం గారణముం బారమార్థికసత్యమగు శబ్ద
బ్రహ్మజ్ఞేయమును గ్రాహ్యమును నిత్యముం గార్యమును వ్యావ

హరికమిథ్యాస్వరూప మెన్నటికి న్నాదు కాదు. శబ్దస్వరసగంధ
గుణకములగు పంచభూతములయొక్క స్థూలస్థితీభూగోళము; సూక్ష్మ
స్థితీభూగోళము. శబ్దాదిగుణపంచకసంస్కర్తమందుగాని ప్రత్యేకముశబ్దాది
గుణములువ్యక్తీకరింపనేరవు. నాదబ్రహ్మమేశబ్దముగానుస్వరముగాను
రూపముగానురసముగానుగంధముగానుమతీయుంబంచభూతాత్మకజగ
ముగా వ్యక్తస్థూలవివర్తస్వరూపముగా మూర్తీభవించియనిత్యకార్య
ముగాఁ దోచుచునవ్యక్తసూక్ష్మసంవృతస్వరూపముగా నమూర్తమై
నిత్యకారణముగా శేషించుచున్నది. కంఠధ్వనికూడ వివృతసంవృత
దశాద్వయమేళనముచే ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దవిశేషములచే వ్యక్త
వ్యక్తస్థితుల స్థూలకారణములం బరఁగుచున్నది. పరావశ్యస్తీ
మధ్యమావైఖరులు నాదబ్రహ్మముక్రమముగా వ్యక్తీకరించినస్థితులు.
జగమునందలి సమస్తధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దములన్నియును వివృత
సంవృతాత్మకమగు “అ” కారమే. నామరూపములు కల్పితములు.
అకారాద్యచ్చులు కకారాదిహల్లులు సకలవేదములు సమస్తభాష
లును ఆ “అ” కారముయొక్క వివృతసంవృతదశాద్వయసమ్మేళన
వశముచే వ్యక్తీకరించినశబ్దవిశేషములే. పంచభూతముల కుపాధిభేద
ములంబట్టి గుణవిశేషములు పొడచూపినట్లు శబ్దబ్రహ్మ ముపాధి
వశంబున జగమునందు నానాఛందోభాషావిశేషములం బొడచూపు
చున్నది. భగవదుపాసనాసాధనమైసకలలోకోపకారకమై సకలజన
మనస్సంతోషకరమగు శబ్దము సాధువుచు సంస్కృతమును, జాగుప్సా
శ్లీలభయలజ్జాదుఃఖకరమగు శబ్దమసాధు వక్త్రభంశమును, ఊర్ధ్వాధః
ప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమోత్తాస్థూలసూక్ష్మాదిగ్విశేషములకాశమందు వ్యవ
స్థితనామరూపములచేతఁ గల్పితమాలయినచందమున శబ్దబ్రహ్మమందు
నానావేదభాషలు వ్యవస్థితనామరూపాత్మకముగా స్వప్నదృష్టపదా
ర్థములవలె మిథ్యాకల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. ఈజగము

తయును నాదబ్రహ్మముయొక్క వివర్తితమిథ్యాస్వరూపమే కనుక
శబ్దమందు సాధు శ్వాసాధుత్వకల్పనము లోకధర్మసంగ్రహార్థమై
మునులు కల్పించినవ్యవహారముగాని యథార్థము కాదు. ప్రకాశము
నకు శుక్లకృష్ణారుణవీణాదివర్ణములవలె శబ్దమునకు సంస్కృతాప
త్రంశాదిభాషాదినామరూపవిశేషము లాపాధికములు నైమిత్తిక
ములుం బ్రాతికాసికములు న్వావహారికమిథ్యారూపములుగాని
వాస్తవములు కావు కావు.

వ్యాస ప ద ని ర్వ చ న ము

ఉభయలోక సంతరణసాధనముగాసహజజ్ఞానకారణవ్యక్తులగు
మునులు లోకసంగ్రహార్థమై యవ్యాకృతనాదబ్రహ్మమును నామ
రూపాత్మకముగా వ్యాకృతమొనర్చిరి. వేదద్రవ్యలగు మును లశరీరులు
గాని సశరీరులెంతమాత్రమును గాదు. వ్యాసముని యనగా వ్యాస
శబ్దమువిపూర్వకమగు “అస” యను ధాతువునుండి వుట్టిన ఘటంతము
“అసవిక్షేపే” అనుటచేత నావరణవిక్షేపములనుశక్తులచేత బంధ
మోక్షములు జీవుఁ డందుచుండును. మోక్షకారణమగువిక్షేపశక్తిని
వ్యాసశబ్దము తెల్పుచుండుటచేత వ్యాసముని యనగా మోక్షజ్ఞాన
మును గలిగించువిక్షేపశక్తియనియర్థముగాని సశరీరుఁడై సంచరించు
కర్మబద్ధుఁడగు జీవుఁ డెంతమాత్రము న్నాడు కాదు. వ్యాసుఁ డని
యొకపాంచభౌతిక దేహధారి యెన్నఁడు న్లేడు. మోక్షజ్ఞానబోధక
శక్తియొక్క మూర్తికి సత్త్వగుణాత్మకోపచయాతిశయమునఁబుల్లంగి
ముగా వ్యాసనామము నిర్దిష్టమయ్యెను. కాబట్టి సకలర్షి స్వరూపాత్రి
ప్రముఖర్షులందఱునువ్యక్తి భూతాత్మజ్ఞానమూర్తులుగానిమిథ్యాభూత
పాంచభౌతికోపాధివిశిష్ట లోకమాత్రము న్నారుకారు వ్యాసాది
మునులమతములన్నియుం బ్రకాశమొక్కటియయ్యు శుక్లాదినానా

వర్ణముల నుపాధివశమున నిరూపించునట్లు నానావిధములం దేశకాల
పాత్రోచితములై జ్ఞానబోధకములగుచున్నవి. సర్వదేహములు పాంచ
భౌతికములేయైనట్లు నానాదేశములందు చైతన్యమొక్కటియేవెలయు
నట్లు సకలజగమును వాసుదేవుడేయైనచందమున లోకమునందు
సర్వవేదములు సమస్తభావలను వైఖరీమూలమై వివృతసంవృత
సమ్మేళనవిశేషాత్మకమై విష్ణుదేవతాకమైన “అ” కారమే కనుక
“అఅ” అని శబ్దానుశాసనముసమాప్తి కావింపఁబడెను. స్వత్నదశ
వలె మిథ్యావ్యావహారికములగు నానాభావలం గల్పించుచున్నది.
కూలంకషముగాఁ దనయూహ నేదేహధారియు నైలుపఁజాలఁడు
మఱియుం దనకు నిద్ర యెట్లుపట్టెనో మఱియుం దా నెట్లు మేల్కొ
నునో మఱియుందనస్వప్నావస్థలోఁగానిగాఢసుషుప్త్యాదిసమ్మూర్ఛితా
వస్థయందుఁగాని తనతలంపు లెట్లుండునో మిక్కిలి శసిపాపగాఁ దా
నున్నపుడు మఱియుం దా నశశముగాఁచున్న కొన్నిసమయములందుఁ
దన మనోవృత్తి యెట్లుండునో యాసంగతి న్నాఁ దెలియలేకున్నప్పుడు
పైకెట్లు తెలుపఁగలఁడు ?

అనిత్యకార్యరూపశబ్దబ్రహ్మము

తనయూహ తనశరీరావయవచాలన విశేషాకారములచేతఁ
బరులకెఱిగించువిధ మాంగికాహార్య సాత్త్వికాభిసయవిశేషములై
రూపముగా నిరూపింపఁబడును. ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసవాయుధ్వనివిశేష
ములచేత నవయవసంతాడనధ్వనిచేతను సెకలింతుట, దగ్గుట, యూల
వేయుట, ముక్కునగాలి నెగబీల్చుట, బయలుచేయుట, గుసగుసలాడుట
నిట్టూర్పుచుట మొదలగు ప్రాణాదివాయుసంచాలనదన్య
ధ్వనివిశేషములచేతను, పెదవులజేతను లొట్టలువేయుట చేతను
నాలుకయంగుడు తాఁకుటచేతను, కుండ్లుకొఱుకుటచేతను, నానావ్రకా

రములగుముద్దులు పెట్టుకొనుతీరులచేతను, మఱియుం గేవలధ్వన్యాత్మకము శరీరావయవవిశేషకురస్పరసంఘట్టనసృజ్జేషవిశ్లేషవిశేషశబ్దములచేతను, దనయాహులకొంతవఱకుం బరులకు దేహి తెల్పఁగలఁడు. కంతావనాసికాజిహ్వతాలుదంతాద్యాస్యావయవ సంయోగవియోగవిశేషజన్యములగు నచ్చులు హల్లులు నానావిధాగణితప్రకారములై వ్యక్తావ్యక్తస్ఫుటాస్పష్టదశావిశేషములతోఁబ్రతిపఁతువునెడభిన్నములై యనంతప్రకారశ్రుతిలయల న్బలువడుచు దేశకాలపాత్రానుసారముగా నుపాధిభేదముచే, నానాభాషావ్యవస్థలచేతశ్రవణేంద్రియ గ్రాహ్యమై “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అని నిర్వచింపఁబడిన శబ్దబ్రహ్మ మనిత్యకార్యరూపమునఁ బొడముచున్నది.

బా షో త్ప త్తి ర హ స్య ము

ఛందస్సు, భాష యని రెండువిధములుగా నవ్యాకృతావ్యక్తధ్వనిలోకవ్యవహారము సాగుటకై నానావిధములుగా మునులచేత ఛందస్సనియును సంస్కృతాపత్రభంశరూపక భాషయనియును అనాదిగా సహజసిద్ధమై ప్రతిక్షణాదివిశేషముల మాటుచు వచ్చుచున్నది. కాబట్టి యిది ఛందస్సనికాని యిది సంస్కృతభాష యిదపత్రభంశ భాషయనికాని సర్వజనసాధారణముగా శబ్దములేర్పడక నానాదేశజనులకు నానావిధస్వరవ్యంజనాత్మక శబ్దము లాయాదేశజనులలో ఛందస్సులనియు సంస్కృతములనియు నపత్రభంశములనియు ననాదిగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. అచ్చులలోఁ బ్రత్యచ్చును హల్లులలోఁ బ్రతిహల్లును స్వరకాలస్థానప్రయత్న భేదములచేతఁ బ్రత్యేక మనంత సంఖ్యాకభాషలై నానాజాతిమహదమహత్ప్రాణులలో వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. అ-ఇ-ఉ-ఋ-ౠ-ఎ-ఐ-ఓ-ఔ- అనుస్వారము (ం) విసర్గము (ః) ప్రత్యేక మొక్కటి యనంతవిధసంఖ్యాకములై న

భాషలై యనంతసంఖ్యాకప్రాణికోటులలోఁ దత్తజ్ఞాతిజంతువులకుఁ బరస్పర మూహఁ దెల్పుకొను సంజ్ఞాశబ్దములయి వెలయుచున్నవి. కచటతప లను నయిదువర్ణములు హల్లులుమాత్రమే స్వరకాలస్థాన ప్రయత్న భేదములచే ననంతసంఖ్యాక భాషలై నానావిధజంతుకోటిలో దత్తజ్ఞాతులలోఁ బరస్పరోహలం దెల్పుకొనఁజాలు సంజ్ఞాశబ్దములై వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. కాఁబట్టి శబ్దస్వరూపరసగంధములు ప్రత్యేక ముపాధిభేదముచే నానావిధములయి ప్రాణులయిచ్చాను సారముగాఁ బరస్పర మూహఁ దెల్పుకొనుసాధనములయి వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. జంగమస్థావరప్రాణులసంఖ్యయొక్కో మరి యా దేహధారులపల్కులన్నియు నన్నివిధములభాషలై వ్యవహరింపఁ బడుచున్నవి. చుక్కలను లెక్కింపనలవికాని చందమున నానాజీవులు తమయూహల దెల్పుకొను ప్రయత్నముచేతఁగావించుధ్వనివి శేషముల జాతులు గణించి నిర్దేశింపఁదరముకాదు. “గౌ” అనునది సంస్కృత శబ్దమనియు “గోణీ- గోతా” మొదలగు ననంతసంఖ్యాకములగు నపప్రభంశశబ్దములు “గౌ” అను సంస్కృతశబ్దార్థము నిచ్చుచు లోకములో వ్యవహరింపఁబడుచున్నవనియును వైయాకరణమతము, “గోణీ- గోతా” మొదలగు “గోవు” అను నర్థమిచ్చు ననంత సంఖ్యాకాపప్రభంశములను సంస్కరించి సర్వసాధారణముగాగ్రంథము రచించుటకై యోషధోపయోగముగా శుద్ధికావించినమూలికవలె “గౌ” అను సంస్కృతశబ్ద మనాదిగా మునులేర్పర్చిన కృత్రిమ శబ్దము కావచ్చును. కాఁబట్టి యపప్రభంశమునుండి “జన్మనా జాయతే శూద్రః కర్మణా జాయతే ద్విజః” అనునట్లు సంస్కరించి పవిత్రప్రాణులగు పాణిణ్యాద్యాచార్యులు సంస్కృతశబ్దముపదేశించిరని సత్యముగా నిర్దేశింపకతీతిదు. నిత్యాపారుషేయావ్యక్తశబ్దబ్రహ్మము నకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి పురుషాతమఁడనంత శాఖాత్మకము

ఋగ్యజుస్సామాధర్వ వేదములుగా నవ్యాకృతనాద బ్రహ్మమును
 వ్యాకృతముచేసినట్లు “సదేవసామ్యేదమగ్రాసీత్ - అసదేవేదమగ్ర
 ఆసీత్” అను శ్రుతులగుకారము “సర్వంఖల్విదాబ్రహ్మ” అనురీతిని
 “ఏక మేవాద్వితీయం బ్రహ్మ” అనునట్లు ధర్మసంగ్రహార్థమై మఱి
 యుపాసనాసౌలభ్యమునకై జగద్ధితముకై భక్తసంరక్షణముకై
 పామరబోధకై పరమకారుణ్యమున వ్యాసాదిమును లవ్యక్తనాద
 బ్రహ్మమున కాకాశమున నానావిధదిక్కులు హద్దులేర్పర్చినట్లు
 నానావిధాచ్ఛులు హల్లులు స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషవిధానము
 లనంతజాతు జీవులకుఁ బరస్పర మూహతెల్పుకొనుసాధనములుగా
 ననంతప్రకారకభాషావిశేషములు సహజసిద్ధములయిన నానావిధ
 జంగమస్థావరజంతుసామాన్యకంతధ్వనులనుండి జనసామాన్యముగా
 బోధపడునట్లు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననంతవిధములయిన
 యూహల న్వల్లడించుటకై యనంతవిధశబ్దము లనాదికాలమునుండి
 యను వ్యవహరింపఁజేసిరి.

దేవునికిఁ బ్రతిమవలె ధ్వనికి స్వరకాలస్థానప్రయత్నకవర్ణా
 త్మకశబ్దమయభాషలు కృత్రిమకల్పనములు. పెదవులు మూసి తెఱ
 చుటచేత నొదవినయుచ్చ్వసిత వాయుజన్యమగుధ్వని “ఓవ్యమనియు”
 ప్లఫ్ బోభ్ మ్ మొదలగు నానావిధవ్యంజనవిశేషము లూపిరిం
 బెదవులమూసి లోనికి లాగుకొనునపుడు కలుగు చుంబనాద్యర్థ్యనూచ
 కమలగు నానావిధధ్వనివిశేషములుదేవుఁకువిగ్రహములవలె నవ్యక్త
 ధ్వనికి వ్యక్తీకరించునూహఁ దెల్పుటకై యేర్పడిన కృత్రిమశబ్దరచనా
 విశేషాత్తకనానావిధానంతసఃఖ్యాకభాషలై నామరూపముల సంజ్ఞల
 దేశకాలపాత్రోచితముగా ననాదిసహజసిద్ధములై వ్యవహరింపఁబడు
 చున్నవి. సముద్రమునకుఁ దరంగములకును వస్తుభేదములేనితీరుగా
 ధ్వనికిని వర్ణములకును వస్తుభేదములేదు “వాచారంభణంవికారోనామ

థేయమ్" అనుశ్రుతిప్రకారము దేవునకుఁ బ్రతిమలతీరున నవ్యక్తనాద
 బ్రహ్మమునకు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకానిగాఁ గార్య శబ్దమయనానావిధ
 కృత్రిమభాషావిరచనము కావింకఁబడెను. అనయూహనస్య పాణులెట్లు
 గ్రహించగలరో యాతీరుగా శబ్దస్వర్పరూపగుణవిశేషములను
 దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బ్రయోగించినఁ జాలును. తదయుద్దేశము
 పరులకు బోధపడినపు డద్ది సకల వేదశాస్త్రసమ్మతమైనదనియే
 నిశ్చయింపవలెను. సకలవేదశాస్త్రసమ్మతముకాని తలంపు పరుల
 కెంతమాత్రము నేద్యమేకాదు. లోకమున జరుగవలసినపనియే
 జరుగుచున్నది. కాని యసంభవము కుందేటికొమ్మువలె నెన్నఁడు
 న్నోచదు. కనుక అన్నిశబ్దములును మఱి యన్నిభాషలును జనరంజ
 కములయ్యెనేని సాధువులు, మఱి జగదుపద్రవకరములగు నామ
 రూపములన్నియు ససాధువులు. జనులకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగ
 జనకముగు నామరూపప్రయోగమంతయ. నువేదశాస్త్రసమ్మతమేయని
 సిద్ధాంతికరింపకతీతిదుతీతిదు. పంచభూతములసంయోగ వియోగవిశే
 షములచే శబ్దస్వర్పరూపగుణవిశేషప్రవృత్తినివృత్తులు
 కలుగనేరవు. ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయభావమును
 సప్తపదార్థముల కన్యోన్యసంబంధవ్యవస్థలేక ప్రత్యేకముగాస్వతంత్ర
 స్థితి యేపదార్థమునకై నను లేదు. కార్యకారణము లొకదానిఁబట్టి
 యొకటి గ్రాహ్యములగుటచేతఁ గార్యకారణములు రెండును జ్ఞాతకుఁ
 గార్యరూపములే యగును. జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయములు మూఁడునుబరస్పర
 సంబంధములగు వ్యవస్థాదిసంజ్ఞలేగాని యామూఁడింటిలో నెద్దాని
 కై నను స్వతంత్రస్థితిలేదు. ఆత్మగుణములు బుద్ధియు, బుద్ధిప్రచార
 మునకవకాశమిచ్చెడి శ్రవణేంద్రియశక్తి ప్రచారమున కవకాశ
 మిచ్చెడిధ్వనియును, అనఁగాజ్ఞాన్విజ్ఞానజ్ఞేయములను మూఁడు ప్రత్యేక
 స్వతంత్రపదార్థములపరస్పరతఁదప్పలోకవి్యవహారమును నాల్గవపదా

ర్థము కలుగఁబోదు. దృక్కుదృశ్యము. పరస్పరసంబంధముతో నున్న వ్యవస్థాత్మక పదార్థములు. కారణదృక్కుంబట్టి కార్యదృశ్యమును గార్యదృశ్యముంబట్టి కారణదృక్కును శివునిబట్టిశక్తియుం బురుషునిం బట్టి బ్రహ్మతీయ శక్తింబట్టి శివుఁడు బ్రహ్మతీంబట్టి పురుషుఁడు వ్యవస్థాపితులగుచున్నారు. గుణింబట్టి గుణము గుణముంబట్టి గుణియును వ్యవస్థాపితములగుచున్నవి.

ఆత్మకుఁ బ్రవృత్తినివృత్తినియు నావరణవిక్షేపములనియును కార్యకారణస్థితులనియు వ్యావహారికపారమార్థికదశలనియు రెండు స్వభావములు కన్పట్టుచున్నవి. నాదబ్రహ్మము సంవృతమై బీజరూపమై కారణమై “ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ” అనునట్లు సుషుప్త్యవస్థయందలి యూహవలె నిర్విశేషమగుచున్నది. స్వప్నజాగ్రద్దశలందు సవిషయమగు మనస్సువలె రెండుతీర్లుగా నొకప్పుడు సగుణమై యిఁకొకవేళ నిర్గుణముగనుంటు సహజము. జ్ఞాతయొక్క సగుణ నిర్గుణస్థితులంబట్టి జ్ఞేయముయొక్క భావాభావవిశేషము లుండును. జ్ఞాత లేక జ్ఞేయము జ్ఞేయము లేక జ్ఞాతయు పురుషుఁడు లేక బ్రహ్మతీయుం బ్రహ్మతీ లేక పురుషుఁడు కార్యము లేక కారణముంగారణము లేక కార్యముం దోఁచనేరవు.

వా గ ర్థ వై ఖ రి

దూరముగానున్న సంతయొక్కధ్వనియొకప్పుడు హెచ్చుగాన మఱొకప్పుడు తగ్గుగా విసఁబడుచుండును. ఆసంతలోనిజను లాడుకొను నానావిధములయిన వలుకులేయేయర్థములం బ్రయోగింపఁబడునో యేకముఖముగ నాలించి వివేచింప నెవ్వరికిం దరముకాదు. సంతలో నున్నప్పటి తనకుఁ దెలిసినట్లు వల్కు నొక్కనిభావమాత్రమే యాగొల్లలో విస్ఫుల్లముగా వివేచనము కావింప శక్యము కాదు.

అనఁగాఁ గేవలధ్వనియొక్కటియే లావు సన్నములంబట్టియు నుపాధి
వశమున స్వరకాలస్థానప్రయత్నములమున వివిధభేదంబులతో
నానావిధాచ్ఛలుగాను హల్లులుగాను విస్పష్టముగా నస్పష్టముగాను
సువ్యక్తముగా సర్థవ్యక్తముగాను సర్వజనసాధారణవేద్యముగాను
దేశకాలపాత్రానుసారవేద్యముగాను నానావిధప్రాణికోటిలోగూడ లోగాత్ర
యంత్రోభయజన్యమై సహజకృత్రిమభేదంబులన్నారీతి వింతుచున్న
శబ్దముయొక్క సాధుత్వాసాధుత్వములు కల్పితములుగాని వాస్తవ
ములు కావు. సర్వలోకోపకారకశబ్దము సాధువు. లోకద్రోహకర
శబ్ద ముపశబ్దము. ఈశబ్దమున కీయర్థమనియు నీయూహఁ దెల్పుట
కిట్లు ధ్వనిచేయవలసియుండుననియుం దనచెంగటిపెద్దవారలననుకరించి
పిన్నలు వాగర్థవిశేషములను సహవాసముచేతను మఱి యభ్యాస
పాటవముచేతను దెలిసికొని తమశక్తికొలంది నొరులవైఖరిని నిగ్ర
హించి తమయూహ నొరులకుఁ దెల్పుచున్నారు. వేదవేదాంగాది
గ్రంథములన్నియును దత్తదేశకాలపాత్రోచితముగా ననాదికాలము
నుండియును లోకోపకారపరాయణులగు మహాత్ములు కల్పించిన
సంజ్ఞలుగాని మేఘగర్జితములు మెఱువులవలెసహజకసిద్ధగుణములు
కావు కావు. “రక్షోహాగమలఘ్వసందేహః” ప్రయోజనమృతచేత
లోకోపకారముగాఁ దమతమయాస్తులు జాతీయర్యాదలు శాశ్వతస్థితి
కలవిగా నేర్పర్చుకొనుట మనుష్యస్వభావమయినట్లు తమతమ పెద్దల
పలుకులు శిష్టోపదిష్టశబ్దములు యథాస్థితిగానుంచుకొనఁదగినవిధాన
మెఱిగించుపద్ధతులు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రము లనాది
కాలమునుండియుఁ బ్రసరిల్లుచున్నవి. ఒకభాషనుండి వేతొకభాష
పుట్టుటయు నశించుటయును మాఱుచుండుటయును సముదమునుండి
తరంగ ముదయించి మాఱుచు నశించుచున్న తీరేగాని వేఱు కాదు
కాదు సముదమునకును తరంగములకును ధ్వనికిని వర్ణములకును

వాసుదేవునకును జగత్తునకును సత్యముగా వస్తుభేదము లేకు లేదు. అయినప్పటికిని నాదబ్రహ్మవేత్తలగు మునులవ్యక్తశబ్దమును లోకోపకారమునకై స్వరకాలస్థానప్రకయత్న భేదముల స్వభజించి వడ్డాది సప్తస్వరవిశేషములను మఱి యక్షరసమామ్నాయాత్మకవాఙ్మయముగా సవ్యాకృతిశబ్దబ్రహ్మమును వ్యాకృతమొనర్చి సకలవేదశాస్త్రములను సంజ్ఞావిశేషంబుల న్నానాదేశకాల పాత్రోచితముగాఁ బ్రకటించిరి.

గీర్వాణవాగ్గీల

లోకములోని సకలభావములు “ధాతూనామనేకార్థత్వాత్ - ఉపస్థానానామనేకార్థత్వాత్ - అవ్యయానామనేకార్థత్వాత్ నిపాతానామనేకార్థత్వాత్” అని ప్రతిపాదింపఁబడి దేవభావనాఁ బరఁగు సంస్కృతభావగామార్పఁబడుట కవకాశముండుటచేత పృథివ్యప్రేక్షా వాయువులను తరంగము లాకాశముందును, మహానాదితత్త్వములు సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మక బ్రహ్మతీయందును, మఱి యీసమస్తజగమును వాసుదేవునియందును లయమగునట్లు జగమునందలి సకలవర్ణాత్మకశబ్దములును గీర్వాణభావయందే వ్యుత్పన్నములు కావించఁబడును. జగమునందలి యెల్లభావలకును గీర్వాణభావయే జననియుం బ్రకృతియునును పితృప్రత్యయములకుఁ బ్రకృతివలెనిఖిలవాఙ్మయమునకును సంస్కృతభావయే ప్రకృతిగామునులనాదికాలమునుండియును వేదశాస్త్రవిబోధకై పన్నిరి. భావయార్యభావయనియును మ్లేచ్ఛభావయనియును రెండువిధములు. ఆర్యభావ విస్పష్టమైనది. మ్లేచ్ఛభావయస్పష్టమైనది. ఆర్యభావ యుచితమైనది. మ్లేచ్ఛభావ యుచితమైనది. ఆర్యభావ కతివ్రతవంటిది. మ్లేచ్ఛభావ కులటవంటిది. ఆర్యభావ యిహపరతారకము మ్లేచ్ఛభావ సరకము. ఆర్యభావ సర్వలోకోప

కారకము. మేచ్చభావ సకలజనావకారకము. ఆర్యభావ సకలప్రాణి
హృదయసంతోషకము. మేచ్చభావ సజ్జనవిభీషకము. ఆర్యభావ
యుదారవాక్కు మేచ్చభావ నీచవాక్కు. ఆర్యభావసాధువుసత్త్వ
గుణమయము మేచ్చభావయసాధువు రజస్తమోగుణమయము.
“నమేచ్ఛితవై నాపభాషితవై” అనుటచేత లోకద్రోహకరమగు
మేచ్చాపత్రంశభావలను కాక జగదుపకారపరాయణ యజ్ఞదీక్షితులగు
వరమభాగవతులు పలుకగల జనరంజకమగు సంస్కృతభావ నేవ్యవహా
రించెదరు భూతద్రోహమును జంతుహింసను జగుప్సలజ్ఞాశీలభయములం
బుట్టించుభావ మేచ్ఛితము నపత్రంశమగును లోకోపకారమును
సకల భూతదయను దైవభక్తిని హేచ్చరించుపల్కు సంస్కృత మనం
బరగును. సాధుశబ్దము- సుశబ్దము- శిష్టోపదిష్టశబ్దము- ఆర్యభా
వయు ననుపర్యాయపదముల వాడబడు సంస్కృతశబ్దము మిక్కిలి
పరిమితమై సకలజనరంజకమైనర్వలోకోపకారకమై మున్యుపదిష్టమై
వరమభాగవతవ్యవహృతమై సర్వజగత్కారణమగు దేవునివలె సకల
దేశభావకు జననియై యనాదియై నిత్యమై వ్యావహారికపారమార్థికో
భయలోకసంతానకమై సర్వజగత్సందీపకసూర్యకాంతివలె సకలదేశ
భాషాసందీపకమై విరాజిల్లుతున్నది.

“ఏకశబ్ద స్సమ్యక్జ్ఞాతః సుష్టుసంప్రయుక్తః స్వర్గేలోకే
కామదుగ్భవతి” అను భాష్యోక్తి పర్యాలోచనముచేత ధ్వన్యాత్మక
వర్ణాత్మకముగా స్వరకాలస్థాన ప్రయత్నశుద్ధిగా నుచ్చరింపఁదగిన
శబ్దము “అంబా” అను శబ్దముక్కటియే యని సిద్ధాంతీకరింపక
తీరదు. “అంబా” అను శబ్దము వైఖరీమూలమయి సకలధ్వన్యాత్మక
వర్ణాత్మక శబ్దోచ్ఛారణమునకాదియై కంఠనాళమునఁబుట్టి వివృతమై
సువ్యక్తమైన “అ” కారముగా శ్రవణగోచరమై యానునాసిక్యాది
దోషములగులనివిధముగా సంవృతమై పెదవులముఁతచేత సవ్యక్త

మున లయముజేసి తిరిగివివృతమై పెదవులువిప్పుటచేత వ్యక్తీకరించి
 “ఓ” కారముగా శ్రవణగోచరమై సకలజగత్తుగా వివృతమగు
 నాదబ్రహ్మమును సూచించు సకలజగజ్జపనియగు నాదిశక్తిని
 బోధించుచున్నది కనుక సకలధ్వన్యాత్మికవర్ణాత్మకశబ్ద-పంచ
 మందు “అంబా” శబ్ద మొక్కటియే లోకులచేత దెలిసికొనఁదగి
 నదియును మఱియును లెస్సగాఁ బ్రయోగింపఁదగినదియును. వాక్ర
 పంచమునకెల్ల “అంబా” శబ్దమే యాద్యక్షకృతి. సమస్తకంత
 ధ్వనులకుం దల్లి “అంబా” అంబా శబ్దమే. “అంబా” శబ్దమే వివిధ
 రూపముల సూర్యకిరణము నానావర్ణములఁ బొడచూపునట్లు సకల
 జంతుకంతనాశముఁ నుండి యాజంతువులజీవితకాలము నాదిమధ్యాంత
 ములయందతంటిను నవరసాత్మకమై నానావిధస్వరకాలస్థాన ప్రయత్న
 విశేషోదితమై విష్ణుసంవృతస్వరూపకమై నానావిధములగు నచ్చులు
 హల్లులుగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నది కావుననే పుట్టినతోడనే
 సకలప్రాణుల యుచ్ఛ్వాసవాయువు “అంబా” యనియును మఱి
 “అంబా” శబ్దముయొక్క స్థూలసూక్ష్మదళావిశిష్టనానావిధశబ్దాత్మక
 ముగా నుత్పత్తిస్థితిలయములందుచున్నది. కనుకనే పురాణమునులును
 శంకరాచార్యాదిమహాత్ములును “అంబా” శబ్దమును దెలిసికొని
 సమస్తజగమునాదిశక్తిగా భావించి “నమాతుః పరదైవతమ్-
 మాతైవ పరమోగురుః” అని నిశ్చయించి యాజన్మసిద్ధులై సకల
 భవనప్రసిద్ధులైరి. కాబట్టి “అంబా” యను శబ్ద మొక్కటియే
 యార్యభాషయును దేవభాషయును సాస్కృత మనఁదగినశబ్దము.
 మఱి యితరశబ్దములన్నియును మ్లేచ్ఛితము లనార్యము లపథంశ
 ములే యని యనకితీఱదు తీఱదు నిత్యసత్యనిరవద్యమై “ఏకమేవా
 ద్వితీయం బ్రహ్మ” అను విధమున “అంబా” యను సాధుశబ్ద
 మొక్కటియే అనంతసంఖ్యాకములగు మిథ్యావస్తువులవలె మ్లేచ్ఛాప

భ్రంశశబ్దము లవరిమితసంఖ్యాకములయి దుర్జనవ్యవహారములగు
చున్నవి. సర్వసంసారదుఃఖాబ్ధిసంతారకము. సర్వదోషసంహారకము
సర్వలోకోపకారకమునగు “అంబా” యను శబ్దముతప్ప సర్వభూత
దయావరుఁడు సర్వలోకోపకారవరాయణుఁడగు పరమభాగవతుఁడు
సచ్చిదానందస్వరూపిణియు నాదబ్రహ్మమూర్తియునగు నాదిశక్తి యు
నిఖిలజగజ్జననియునగు దేనిని సంతత ముపాసించుచు మతేశబ్దముల
స్థలనైన నుచ్చరింపఁ దుచ్చరింపఁడు. మఱియుం బరమభాగవతుని
వైఖరియంతయు “అంబా” శబ్ద విశేషస్వరూపమే యగుచుసర్వలోక
జననియు నాదిశక్తియునగు కనకదుర్గనే వివిధార్థముల సభిప్రాయ
నిరీషణేయుచుండును.

మఱియును శుశబ్దములు వరిమితములనియు నొకసంస్కృతశబ్ద
మున కనేకావభ్రంశములు “గో” శబ్దమునకు “గోతా-గోణీ” యను
సవరిమితసంఖ్యాకావభ్రంశములయున్కిచ్చేత “నష్టేచ్ఛితవైనావభావ
తవై” అను యజ్ఞదీక్షితనియమము న్నావ్యవిరచనమునకున్మాడఁ
గల్గింపఁబడి గ్రామ్యాశ్లేలాదిదోషదూషితశబ్దములు కావ్యవిరచనము
నకుం బనికిరావని యాలంకారికులు సిద్ధాంతీకరించిరి. కంఠ్యమగు
“అ”కారము సగవృతమగుటకై యాయనునాసికానుస్వారముగాఁ
దొల్ల వరిణమించి పెదవులమూతచే శ్రోత్రేంద్రియాతీతముగా
సూక్ష్మరూపమునఁ దనయందు తానే బిందువై లయముచేది మృదు
మధురముగాఁనోవ్య “బ” కారముగా వివర్తమై శ్రావ్యమగు
చున్నది. “అఃకృష్ణశృంకరోబ్రహ్మశక్రః సోమోఽనిలోఽనలః
సూర్యః ప్రాణోజనః కాలోవసంతః క్రణతఃసుఖి” అని సౌభరిమాని
చెప్పినట్లు “అ” కారము కృష్ణ- శంకర- బ్రహ్మ- శక్ర- సోమ-
అనిల- అనల- సూర్య- ప్రాణ- జన- కాల- వసంత- బ్రణత-సుఖి”
అను పదునాల్గువస్తువులకర్థమిచ్చుచున్నది అనఁగాఅకారాద్యచ్చులు

ప్రత్యేకముగాఁ బ్రత్యచ్ఛను స్వరస్థానకాలప్రయత్నవిశేషములంబట్టి ప్రత్యేకమంతవిధార్థములిచ్చును. మఱియు“క” కారాదిహల్లులన్నియుంబ్రత్యేకము ప్రతిహల్లు ననంతములగు వర్ణములం జెప్పును. ఇంతేకాక “అక్” అని రెండురూపములయిన అకారక కారాత్మకములగు రెండు వర్ణములతోనున్న రెండుశబ్దములు స్వరకాలస్థాన ప్రయత్నవిశేషములచేత ననంతవిధప్రాణిసంఘములకొకొక్క భాషారూపములై యనంతసంఖ్యాకార్థములిచ్చుననంత భాషలగుచున్నవి అకాశము నకుమర్యాదలువాద్దులు దిక్కులు ప్రదేశములు త్రోవలుపరిమాణ విశేషములుబుద్ధికల్పితములై వ్యవహరింపఁబడు చందమున, నాకాశగుణమగుశబ్దముగూడనానాభాషలుగా బుద్ధికల్పితమయి నానార్థముల న్నానారసములన్ వ్యవహరింపఁబడుచుననిత్యస్వత్వ ప్రపంచమువలె లోకమందు మానవులందుఁగాని తక్కిన ప్రాణి కోటులయందుఁగాని ధ్వన్యాత్మకముగాఁగాని వర్ణాత్మకముగాఁగాని స్వరాది విశేషముల నివ్వనఁబడు శబ్దవిశేషమంతయు ననిత్యమై యవ్యవస్థితమై మిథ్యాభూతమై వేదవేదాంగ మై ఖరీస్వరూపమై యనంతవిధమై నానారసార్థములన్ సృష్టిస్థితినాశములందుచున్నది.

క ర్త వ్య జి జ్ఞా స

మొట్ట మొదట దేహి, యేయద్దేశములేకయే ధ్వనిచేయుచుఁ గ్రమక్రమముగా సహవాసమునుబట్టి యితరప్రాణులుచేయుధ్వనులను యథాశక్తిన్ గ్రహించును. మఱియుం దనయూహఁ దెల్పఁగలుగు విధమున సహవాసబలముచేతను మప్పుబడిచేతను మఱియభ్యాసపాటవముచేతను పరులకంతనాదముల యభిప్రాయము తనబుద్ధిబలము కొలందిని గ్రహించి తనయూహ స్పరులకుఁ దెల్పఁగలుగును. దేశ

కాలపాతములననుసరించి శబ్దములుగాని యర్థముగాని వ్యవహరింపఁబడును. సంస్కృతప్రాకృతాపత్రభంశాదిభాషాభేదములుకృత్రినుములు బుద్ధికల్పితములుగాని మేఘగర్జితమువలె సముద్రఘోషమాడ్కినవాదములు కావు. కేవలధ్వన్యాత్మకముగాను వర్ణాత్మకముగాను నానాప్రకారముల శ్రవణేంద్రియగోచరములగు శబ్దమాకాశము ఘటపటాద్యపాధివిశేషములచేత ఘటాకాశ పటాకాశాద్యసంతవిధములం బేర్కొనఁబడినట్లు స్వరవర్ణపదముకూర్తాదివిభేదములచేత నానావిధానంతసంఖ్యాకభాషాత్మకమై వ్యవహరింపఁబడుచున్నది ఉపాధికి నానాప్రకారములు కలవుగాని, దేహము లసంతవిధములుగాని, చైతన్య మొక్కటియే. ఆద్యులకును మతీ యనార్యులకు నుపాధిభేదములు కలవుగాని ప్రాణమొక్కటియేయైన విధమున కాలస్థానప్రయత్నోపాధిభేద మార్యభాషకు మతీ యనార్యభాషకున్గలిగినప్పటికి శబ్దమును నాకాశగుణ మొక్కటియే “అవిద్యామూలకం ద్వైతమద్వైతం పరమార్థతః” అన్న ట్లుపాధిభేదముంబట్టి శబ్దభేదము కల్పితమగుచున్నదిగాని యాకాశమువలెశబ్దమునిర్విశేషము మతీయునవిభాజ్యమై “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అనురీతి “ఇనమిత్థమ్” అని నిర్దేశింపనలవిగాకున్నది. కాబట్టి ఛండాసంస్కృతాపత్రభంశశబ్దములన్నియును మిథ్యాకల్పితములు స్వప్నపదార్థసదృశములు ప్రాతిభాసికములు వ్యావహారికముతానుకారికములు ప్రతిబింబతుల్యములు. “డిథాది” శబ్దములమాడ్కి సనర్థకము లెండమావులమాడ్కి విభ్రాంతిమూలములుశశవిషాణవంధ్యాపుత్ర శబ్దములమాడ్కి నసహజభవమిథ్యాకార్యములుగాని పారమార్థికములు కావుకావు. మాయోపాధినాశ్రయించి యచింత్యవైభవుడగు వాసుదేవుడు సంహతిచే “ధ్యాయతీవలిలాయతఇవ” అనువిధముననిర్గుణుడయ్యునునగుణునివలె నిరుపదినాల్గుతత్త్వములచేతఁ గ్రీడించుచున్నాడు, “అసంగోహ్యాయం

పురుషః" అనునట్లు బ్రహ్మమౌనము వాస్తవపదార్థమైదియును లేదు లేదు. అయినప్పటికి "సంసారోఽయమతేవచిత్తః" అనునాచార్యోక్తి ప్రకారము స్వక్షతుల్యమై యనిర్వాచ్యమైనయీ వాచ్యవహారదశను స్వకర్మవశుడై జీవుఁ డనుభవించకలేరను. అనుభవించిన శబ్దాది విషయములు మిథ్య లని తెలిసియుం బానురభోధకై లోకసంగ్రహార్థమై ధర్మసంగ్రహకై పాణిన్యాదిమును లీశబ్దవిశేషము లుపదేశింప వలసివచ్చెను. "స్థితస్యగతి శ్చింతనీయా" అనురీతిని లోకవ్యవహారముననుసరింపఁబడు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసాది శబ్దములనాదిగా దత్తదేశకాలపాత్రానుసారముగా స్వరకాలసానప్రపయత్నవిశేషంబుల నానావిధభాషాసంజ్ఞలన్ వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి కేవల ధర్మార్థబోధకములగు. వైదికశబ్దములుచ్చరించువద్దతి శిక్షాశాస్త్రముచేతను మఱి యావైదికశబ్దముల యర్థము నిర్దుష్టశాస్త్రము మఱి యా శబ్దములకృత్రి ప్రత్యయవిశేష మెఱిగించు వ్యాకరణశాస్త్రము మఱి యావేదశబ్దములు నడకనుగురించి తెలుపుచందశాస్త్రమును మఱి యావేదక్రియాకాలవిశేషములెఱిగించు జ్యోతిఃకల్పశాస్త్రము లును బరోపకార మొనర్చుటకు శక్తిచాలక పరలోకచింతచేసికొన వలసిన ముసలివారికి మాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెనుగాని లోకోపకార మొనరింపఁగల దేహపాటవముగల యావనవంతులకు ఋగ్యజుస్సామాధర్వవేదమంత్రోచ్ఛారణముతోఁగాని శిక్షావ్యాకరణచ్చందోనిరుక్తజ్యోతిఃకల్పములను వేదాంగమట్కముతోఁగాని యవసర మొక్కింతయు న్లేదు లేదు. కాకదంతపరీక్షవలె ఖరరోమగణితము వలె చుక్కలనెక్కించుటవలె నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములు కలిగించి తనతోడిపాటివారినిసుఖపెట్టి తానుభిముగ బ్రశుకఁదగినశరీరబలము గల వయోవంతులకు వేదవేదాంగశబ్దవిచారణము వ్యర్థము హాస్యాస్పదము పిచ్చి.

ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యము నొరులకుఁ గలిగింపఁదగిన దేహ బలము యశావసము బుద్ధివైభవముకలవారు సన్న్యసిచుటయును వేదవేదాంగవిచారణ మొనరించుటయు నిష్ప్రయోజనములు తన తోడిప్రాణుల యన్నపానవిహారాదిసౌఖ్యమునకై పాటుపడక “సతాం కేనాపి కార్యేణ లోకస్యారాధనం ప్రతమ్” అనునార్యోక్తివిధమున ప్రాణిసంరక్షణముకొఱకును లోకోపకారమునకై పాటుపడక “అత్యా సన్నం కరిత్యజ్య మునేర్ద తంచ నిష్ఫలమ్” అన్నట్లుతనచుట్టునాఁకలి దప్పికలచే బాధపడుచున్న తనతోడిపాటిప్రాణుల కుపచరింపకపిచ్చి వానివలె లోకవ్యవహారమునకు నేహగంరక్షణమునకును నిద్రాహార విహారసౌఖ్య మొదవించుటకును రవ్వంతయు నక్కరగాక గగనార విందమువలె దాననుభవించి సుఖపడుటకుఁగానితనతోడిపాటిప్రాణుల బ్రతుకు సౌఖ్య మొదవించుటకుఁగాని పనికిరాని వేదవేదాంగచర్చతో వివేకవంతులును బరోపకారపారీణులునగు సజ్జనుల కైతమాత్ర మవసరములేదు. వేదవేదాంగవిచారణాధికారము మునులకుమాత్రమే చెల్లునుగాని సంసారులయిన ప్రాకృతమానవులకొఱకు వేదవేదాంగము లెంతమాత్ర ముద్దేశింపఁబడలేదు. ఇవి వేదము లివ్వి వేదాంగములు మేము వేదవేదాంగవేత్తలము “బ్రాహ్మణేన విష్కారణం షడంగ వేదోఽధ్యేతవ్యః” అని తాము బ్రాహ్మణులమనియు బ్రహ్మనోటిలో నుండి యూడిపడినామనియు నితరులు తమకన్న తక్కువవారనియు తాము సోమరిపోతులయినప్పటికిని క్షత్రియవైశ్యశూద్రాదిజాతి వారలు తమ్ముగూర్చుండఁబెట్టి మేమి నేవించవలయుననియును నోటికి వచ్చినట్లటచుచు తా మాచరించుకర్మములు శ్రౌతస్మార్తవిధి చోదితములనియువదరుచువంచకులై స్వార్థపరులై న ధూర్తమానవులు “ఇషీత్వా” అని యీవిధముగ నుచ్చరించుశబ్దములు వాస్తవ ముగా వేదములు కావు. మఱి యాకుక్షింభరు లుకన్యసించునభి

వేదాంగములు కావు. సక్కయేడ దేవలోకమేడ యనురీతి నీసోమరి పోతుఁకు కుక్షింభరప్రాకృతమనుష్యులకుఁ గేవల పరమార్థబోధక వేదవేదాంగశబ్దములకును జాల దప్పు- స్వార్థపరతన్నాని సకల భూతవయాపరులై సర్వలోకోపకారపరాయణులై తమతోడిపాటి జనుల నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభివృద్ధికై పాటుపడనివారెల్ల మోగు కాండే- యట్టి ధూర్తులు లోకులను వంచించి తమయిచ్చకొలంది నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మాసించి పఠించుశబ్దములుగాని చేయు కర్మములుగాని వేదవిహితములుకావు కావు.

వేదవేదాంగవాచకశబ్దము పరాపశ్యస్తీమధ్య మాత్మకమై మనులకుమాత్రమే విదితమై యుండును. వైఖరీరూపకముగాఁ బ్రాకృతమనుష్యులనోళ్ళ నెలువడదు వెలువడదు. ఈలోకములోని శబ్దజాలమంతయును వ్యావహారికమేగాని పారమార్థిక మొకింతయు న్నాదు కాదు. బ్రహ్మమువలె బ్రహ్మబోధకవేదవేదాంగశబ్దజాలము మర్త్యజనవేద్యము కాఁబోదు. నిత్య మపౌరుషేయము సూక్ష్మ మవ్యక్తము జగత్కారణమగు నాదబ్రహ్మమనకు దేవునుపాసించుటకై శిలావిగ్రహము స్థాపించినట్లు పరమార్థజ్ఞాపనమునకై యనాదిగా మనుష్యులేర్పర్చుకొన్న వైఖరీవిశేషము శిలావిగ్రహము దేవునకుఁ బ్రతినీధివలె మనుష్యస్పృష్టియై యనాదిగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. శిలావిగ్రహము వాస్తవముగా దేవుఁ డెట్లు కాదో యటులే యీలోకమున వ్యవహరింపఁబడుచున్న వేదములు వాస్తవముగా వేదములు కావు కావు. మఱీబ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రాది జాతులు పారమార్థికములును వాస్తవములు గావు కావు. కృత్రిమ రత్నములను బామరు లవివేళలును సహజజాతిరత్నములుగా భ్రమ పడి ధరించుకొని విష్టవీఁగునట్లు కృత్రిమజాతు లీమనుష్యులు వాస్తవ ముగాఁ దాము ద్విజాలమనియు నార్యులమనియుం దక్కినమనుష్యుల

కన్న నధికులమనియు నిర్జీవములగు బొమ్మలతో మాటాడుచుమాటాడు
కొను నవివేక బాలకులవలె మోసపోవుచు వ్యర్థకాలక్షేపముచేయు
చున్నారు. సర్వజనసాధారణముగాఁ జతుర్విదాభివృద్ధివిశేషము
లేర్పర్చుకొని మనుష్యులందఱుం బరస్పరప్రేమానురాగములతోఁ
గలసిమెలసి హాయిగా జీవించు నుపాయ మెఱిగించు శబ్దముకన్నఁ
బ్రత్యక్షవేద మింకెద్దియు న్నాదు కాదు. జనులకుఁ బరస్పరద్వేషము
నోధించుశబ్ద మదెంతప్రాచీనమైనప్పటికి వేదసంజ్ఞతో నెంతప్రసిద్ధిగా
వ్యవహరింపఁబడినప్పటికిని నిక్కముగా సజ్జను లట్టిపరస్పరవిద్వేష
కారణశబ్దము న్వేదముగాఁ బాటించునొల్లరు. మనుష్యులందఱికిం
బరస్పరప్రేమానురాగములం బోధింపనిశబ్దము వేదశాస్త్రవిహితమని
మోసకాఁడు తప్ప సజ్జనుఁ డెంతమాత్రముఁ జెప్పఁడు చెప్పఁడు.
లోకోపకారమునకై తాఁ బాటుపడుచు పుట్టి తన లోకోపకారక
వర్తనము న్నొనసాగించుటకై భగవంతుని దనయంతరంగమున
వేఁడుకొనుటకన్నఁ బరమార్థబోధకములగు వేదవేదాంగముల
కింకొకనామరూపములు లేనేలేవు. కాబట్టి పరమార్థబోధకములగు
వేదము లాంతరంగికములగు తెలఁపులుగాని బహిరంగములగు
ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దవిశేషము లెంతమాత్రము న్నావు కావు.
బ్రహ్మాత్మకవేదస్వరూపమాత్మైకవేద్యముగాని వాచికమొక్కింతయు
న్నాదు కాదు. కాబట్టి యీలోకములో వేదవేదాంగముని వ్యవహా
రింపఁబడుచున్న వాఙ్మయము దేవతలకుఁ బ్రతినీధిగా నేర్పర్చిన
శిలావిగ్రహమువలె నాత్మైకవేద్యనిత్యాపౌరుషేయవేదశబ్దబ్రహ్మము
నకుం బ్రతినీధిగాని యధార్థము కాదు కాదు.

ధ్వనివర్ణవిభేదము

పూర్వాచారములుంబూర్వచరిత్రములుంబాలంకారములు
ప్రాచీనములెట్లున్న నేమి జరిగినసంగతి మంచియో చెడ్డయో మనకు

గతజలనేతుబంధనమేల. “ప్రకృతమనుసరామః పాయసం భక్ష
యామః” అనునట్లప్పటిజనులందఱైకమత్యముతోఁ బరస్పర
ప్రేమానురాగములతో హాయిగాఁ దమబ్రతుకు కొనసాగించుకొనఁ
దగిన మనోవాక్కాయకర్మము లేర్పర్చుకొనుటయే యవశ్యకర్త
వ్యము. మార్గియు దేశియు నని కేవల ధ్వన్యాత్మకశబ్దము రెండు
విధములు. ఛందస్సును భాషయు నని వర్ణాత్మకశబ్దమును రెండు
విధములుగా విభజింపఁబడినవి. మార్గియును ఛందస్సును కేవల
పరమార్థబోధకములయి మునులకుమాత్రమే వేద్యములయియున్నవి
గాని లోకవ్యవహారోపయోగకరములు కావు. శిక్షావ్యాకరణ
ఛందోనిరుక్తశాస్త్రములు కేవల మార్గిఛందస్సులనే చెప్పుచు
మాన్యుపదిష్టములై పరమార్థబోధకములగుటచేత లోకవ్యవహారమున
కక్కరకావు. ప్రాకృతులగు మనుష్యులకు మార్గిఛందశబ్దములు
వేద్యములు కావు. మఱియును బ్రయుక్తములుం గాఁబడక నక్షత్ర
గోళములవలెఁ దమయన్నివిమాత్ర మీలోకులకు వెల్లిడించుచున్నవి.
మార్గిఛందశబ్దతత్త్వము మున్వైక వేద్యముగాని ప్రాకృతజనులకు
దురవగాహము. వేదద్రవ్యము మునులుగాని ప్రాకృతులగుమనుష్యులు
కారు. కాబట్టి శాస్త్రమునకును మనుష్యులకును జాలదూరము.
బ్రహ్మవేత్తలమని దంభముచూపు కుక్షింభరులవలె వేదశాస్త్ర
పండితులమని విఱ్ఱివీఁగుమనుష్యులు మిక్కిలిస్వార్థపరులగు ధూర్తులు.
కేవలపరోపకారప్రవర్తనమునల్పుసజ్జనులుమాత్రమేమూర్తిభవించిన
వేదశాస్త్రము లనఁదగుదురు. లోకద్రోహులగు దుర్జనులు పండితుల
మని స్వలాభమునకై పామరజనులను మోసపుచ్చుటకై తాము
పఠించిన వేదశాస్త్రములనియును తాము శ్రేష్ఠమానవులమనియును
సత్కారార్హులమనియు దొంగనిష్ఠలు కొంగజపములు పక్క
వినయములు మర్కటచేష్టలు లేనిపోనియంత్రతంత్రమంత్రములతో
నొరులఁ జెఱచి తాము చెడుచందురు.

“దైవముచేయు నొత్తడితప్పకున్న నేవతో దాని నోర్చి
వెక్కిరించు” అన్నియింద్రియములను ముడుచుకొని యేవికారమును
బొందక సర్వమును దైవాధీనముం జగత్కార్యవైచిత్ర్యమని భావించి
బ్రతికిన సార్థకముగా శక్తికొలంది లోకోపకారముమాత్రమే చేయుఁ
గల్గుమార్గమున నడచుచుఁ దనవలన కేవలలోకోపకారకక్రియలనే
చేయించుమని దయామయుఁడగు శ్రీకృష్ణుని దివారాత్రములు పవిత్ర
హృదయమున స్వార్థపరతన్నాని యహంకారమమకారములదొఱఁగి
వేడుకొనుచుంటకన్న బ్రతుకునం దవశ్యకర్తవ్యప్రయోజన మిం
కెద్దియు న్నేదను నిశ్చయముతోఁ బ్రవర్తించుటకన్నఁ బురుషకార
మింకెద్దియు న్లేదు లేదు. “పాచారంభణం వికారోనామధేయం
మృత్తికైవేతీసత్యమ్” అను శ్రుతివాక్యానుసారముగా నాకాశకాల
దిగాత్మమనస్సులను విభజించ నలవికాదు. పృథివ్యప్రేజోవాయువులు
మొదటభూణజిహ్వోచక్షు స్త్వగ్నిద్రుమైత్రాగ్రాహ్యములయిపిదపమనస్సు
చేత గంధరసరూపస్పర్శగుణవిభజనమున కవకాశమిచ్చుచున్నవిగాని
యాకాశద్రవ్యముకేవలశ్రవణేంద్రియైత్రాగ్రాహ్యశబ్దగుణముమాత్రమే
నిర్దేశింపఁబడుచున్నదిభావనైకగమ్యమైయున్నదిగాని పృథివ్యప్రేజో
వాయువులకన్న వేరుగాస్వస్వరూపమును బ్రకటింపఁజాలదు. పృథివ్య
ప్రేజోవాయువులును సుతీయుం దద్గుణములు నాకాశమునకు వేఱయి
భూణరసనాచక్షు స్త్వగ్నిద్రుమైత్రాగ్రాహ్యములగుచున్నవిగాని
కేవలశబ్దగుణముంబట్టిమాత్రమే యాకాశద్రవ్యముయొక్క యనిక
కేవలభావనైకగమ్యమై మనఃకాలదిగాత్మలనలెఁ బుద్ధికిమాత్రమే
త్రుగోచరమగుచున్నది. కాఁబట్టి యాకాశకాలదిగాత్మలనెడి నాల్గును
ద్రవ్యములు పృథివ్యప్రేజోవాయులవలెనింద్రియైత్రాగ్రాహ్యములుకాఁచ
డక కేవల భావనైకమాత్రైత్రాగ్రాహ్యములని యనుకొనవలసియున్నది.
ఇంద్రియప్రత్యక్ష మెంతమాత్రమున్నాని యాకాశముయొక్కగుణమగు

శబ్దముకూడ నాకాశమువలె నిరూపించి వ్యాకృతముకావించి ప్రకృతి ప్రత్యయనిరూపణ మొనరింపనలవికాదు. గాని శబ్దముయొక్క స్థూల సూక్ష్మదశలను మఱి యద్దాని స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషములు గొంతవఱకుఁ దెలియఁబడి యనుకారసంజ్ఞావిధానములం బరులకుఁ దెలుపశక్యములగుచున్నప్పటికిని శబ్దముయొక్క వాస్తవతత్త్వముం దెలిసికొనుటకుఁగాని తా విన్న శబ్దము “ఇదమితథమ్” అని వరులకుఁ దెల్పుటకుఁగాని ముఁగిఁదప్పఁ బ్రాకృతమనుష్యున కొక్కింతయునలవి కాదు. కుక్క గుఱ్ఱుచున్నది- పులి ఖాండ్రుచున్నది- పిట్ట కూయు చున్నది- కాకి యఱచుచున్నది- మేఘము గర్జిలుచున్నది- ఫిరంగి ప్రమోఁగుచున్నది జనులు వలకుచున్నారు. చప్పుడు సద్దు సందడి ప్రమోఁత కూఁత యేమో వినఁబడుచున్నది భాషయేదో పోల్చి వివరింప శక్యముకాదు- మఱి యనుకరించుటకై న నలవికాదు గాని యీవల్లులు మఱి వీనిలోని యర్థమాను చిన్నతనమునుండియు సావాసముచేతను మప్పుబడి యలవాటుచేతను గొంతవఱకు నేర్చినకొలంది ననుకరించి గుఱుతించి స్వభాషాపరిచితులగు జనులకు బోధింప నలవియగును.

నాదబ్రహ్మోపాసనము

“శ్రుతి స్మృతి ర్మతాః పితౄణాం” అనునట్లు శబ్దమునకు శ్రుతి లయలు తలిదండ్రులు. నానాశ్రుతిస్వరగ్రామమూర్చ్ఛనాత్మకమై ద్రుతమధ్యవిలంబలయకాలస్వరూపమై శ్రవణేంద్రియైకగ్రాహ్యమయి యంత్రంగాత్రములచే ధ్వనివర్ణాత్మకమై యవ్యక్తకారణసంవృతబింబ నాదబ్రహ్మము వ్యక్తకార్యవివృత శ్రుతిబింబశబ్దమై సహజముగా జగమున సృష్టిస్థితి నాశవిశేషపద్ధతుల న్నకలప్రాణములం బ్రవర్తిల్లు చున్నది. తనతల్లి మొదలగు బంధువులు తనసహవాసులు నేయభి ప్రాయముతో నెట్లు వల్కుచున్నారో యాయభిప్రాయమును వెల్ల

డించుటకై యట్లు పల్కుటకుఁ బసినాఁటినుండియు జంగమప్రాణులలవాటువడుచు నట్టిధ్వనుల ననుకరించుచుఁ దమతోడిపాటివారి పల్కుల నాలించితాముగూడ నట్టిధ్వనులను స్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషముల ననుకరించుచు సహజశక్తితో వ్యవహరించుచుందురు. వినక పరులపల్కులతీరును మఱి స్ఫుటాభిప్రాయమును దెలిసికొన శక్యముకాదు. “రారా” అని పల్కువానికంతధ్వనిం బ్రత్యక్షముగా విన్నవానికిందప్ప వాఁడు “రారా” అని పల్కెనను ననుకారకుని ధ్వనింబట్టిగాని లేక వ్రాతమొదలగువానిచేతగాని మఱేచాక్షుష సంజ్ఞచేతఁగాని యింకొక రంత స్పష్టముగా “రారా” అని మొదటఁ బల్కినవానిపల్కుయొక్క తాత్పర్య మెఱుంగఁదరముకాదు. సచేతన ధ్వనినిగూలంకషముగా సచేతనయంత్రము తెలుపనేరదు. మఱియును దనయుద్దేశమును దానే యభినయించి సాకల్యముగా వెల్లడింపనేరని యంశములో నితరులపల్కులందలి యభిప్రాయమంతయును బరుల కెంత యభినయజ్ఞుడైన బ్రకటింపనసాధ్యము.

నాదబ్రహ్మమును దెలిసికొన్నదంతయును సర్వజ్ఞులయిన మునులును శాస్త్రుకోవిదులగు శిష్టులయినను గూలంకషముగా వేద శాస్త్రముఖములం బోధింపఁజాలరన విజ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులగుసంసారుల లెక్కయేల ? కంతధ్వని మెల్ల గాను మఱి దూరశ్రావ్యముగాను సన్నముగాను గంభీరముగాను నానారసాత్మకమై పరిచయముకొలంది నెఱుంగబడుచునానాజాతిజీవులయుద్దేశమును వినువారలకు వెల్లడించు చున్నది. పల్కువానికంతస్వరమునుబట్టియు వినువానిశ్రవణేంద్రియ శక్తింబట్టియును మఱియు నుభయులబుద్ధిస్వాస్థ్యమునుబట్టియును సభిప్రాయములుబ్రకటింపఁబడి తెలియఁబడుచుండును. మొత్తముపై నేయభినయవిశేషముచేతనై నను దనయాహనంతయును వెల్లడించు టకుఁగాని పరులయభిప్రాయమంతయును గూలంకషముగాఁ దెలిసి

కొనుటకుఁగాని ప్రాకృతులగు సంసారులు శక్తులుకారు కారు.
 దైవచోదితులై పలుకుచున్నారుగాని దేవులు లెట్లభినయించుటకై నను
 స్వతంత్రులుకారు కారు. సహవాసముచేత మంచిజ్ఞాన మబ్బదుగాని
 తప్పక చెడుసావాసముచేతఁ జెడుగబ్బకతీరదు. ఈసంసారమంతయు
 సజ్జానాత్మకాహంకారమమకారమకామము. సిరి యబ్బదుగాని చీఁ
 డబ్బకమానదన్నట్లు నిశ్చయముగా నానాదుఃఖఫలకము. మఱి
 యవివేకమూలమగు నీసంసారవృక్షము నాశ్రయించి బ్రతుకుజీవుల
 దుర్దశకు నిక్కమయినకారణ మనాద్యవిద్యామూలకకర్మబంధమే.
 ఆకర్మముయొక్కస్వరూపముజీవితేచ్ఛాత్మకత్పవ్ల. తృష్ణారహితునకు
 సంసారబంధములేదు. కావున స్వార్థవరతమాని సకలకర్మములను
 భగవదర్పితములుకావించి ఫలమును గోరకయే కేవల కరోపకారము
 కొఱకుమాత్రమే పౌరుషము నుపయోగించు పరమభాగవతుఁ
 డొక్కఁడుమాత్రమే లయబ్రహ్మమనఁబడిరసికశిరోమణియై దామము
 నుపేక్షించి గుణమునుమాత్రమేగ్రహించి సమస్తకర్మములను భగవ
 త్సమర్పణముకావించుచు నిరపేక్షుఁడై భగవద్దాసానుదాసుఁడై
 సూనృతవ్రతుఁడై సర్వభూతదయాపరుఁడౌటచేత నాదబ్రహ్మోపాసన
 మనవరతము కావించుటచేత శబ్దతత్త్వ ముపదేశింప సమర్థుఁడగు
 చున్నాఁడు. అట్లు నాదబ్రహ్మోపాసనముచేత శబ్దతత్త్వము ముపదే
 శించినమునులలో నగ్రగణ్యుఁడై దేవర్షినాఁ పరగిన పరమభాగవతో
 త్తముఁడగు నారదమహర్షి సామవేదశిక్షాశాస్త్ర ముపదేశించెను.
 మును లుపదేశించినసంగతి మునులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెను
 గాని మున్యుపదిష్టమార్గమున సంసారులు నడువశక్యముకాదు.
 సంసారులు స్వకర్మబద్ధులు మఱియుం బొత్తుగా నస్వతంత్రులుకావున
 దుఃఖప్రాప్తయమగు నీసంసారమునఁ దమకెద్దియుం దెలియరాదనియును
 దా మొందుకుం బనికిరామనియును దమపురుషవ్రతయత్నమునకుఁగూడ

దైవమే మూలమనియును సకలక్రియలను నిశ్చయముగాఁ దమకవశములై జరుగుచున్నవనియును “సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు” అను మంచితలంపు తమకుఁ గలిగినపుడుమాత్రమే దమకుఁ జిత్రశాంతి యొక్క చవి తెలియఁచున్నదనియును భగవంతుఁడు తప్ప తమ్మును గాపాడి తమచిత్తశాంతినిఁ గలిగించుపదార్థ మింకెద్దియును లేదనియు నీబ్రతుకున నేడ్పుతప్ప మఱెద్దియుం దనచేతనైనపని యింకొకటి లేదనియును సుఖదుఃఖములు ఋతువుల మాటువువలెఁ దనకవశములయి తటస్థించుచున్నవనియు నేపనియైనను జేసిన లాభములేదు మఱియుం జేయకతీతపనియును ఈయన్వతంత్రపుబ్రతుకు చావకతీతని గూనివంపులాగున్నదనియును సర్వమును దైవాధీనమేయనియును దా నెద్దియు న్వాస్తవము దెలిసికొనుటకుఁగాని తొలుపుటకుఁగాని సమర్థుఁడు కాఁడనియును “ఏకః కపోతపోతశ్శతశః శ్యేనాస్తమభిధావన్తి అంబరమావృత్తిశూన్యం శివశివశరణం విధేః కరుణా” ఆకసమందు జేగలకుఁ జిక్కుపడిన గువ్వపిల్లవలె నీయరి వడ్వర్గమునకుం జిక్కిన తనబ్రతుకు బొత్తుగా దిక్కుమాలి కేవలము నైవమే శరణముగా మిగులుచున్నదనియును అన్నయు ముందుగా నృసింహఁబడ కాఁకలిపుట్టనేపుట్టదనియు మోక్షానందము మొదటలేక గంసారదుఃఖము ప్రవర్తిల్ల నేప్రవర్తిల్లదనియును దైవసాహాయ్యమున్న పరమభాగవతున కీవిచారణమంతయును సహజముగాఁ దోచి తృప్త యుపశమిల్లి సకలభూతదయయును జగదుపకారక ప్రవర్తనము న్గలిగించి భోగవాంఛను మఱిలించి నాదబ్రహ్మతత్త్వ మెఱిగించి కైవల్యానందము న్గలిగించును గలిగించును.

పసినాఁటినుండియుం దనచుట్టుపట్ల జంతువు లేయుద్దేశమును వెల్లడించుటకై యెట్లెట్లు తమకంతద్వని వెల్లడించునో మఱి యితర

విధసంజ్ఞ లేవేనిబయలుపర్చునో నిరంతరకరిచయానుభవాభ్యాసముల
చేత గుఱుతింకవచ్చును. భయమును కోపమును వేడ్కను మచ్చి
కను దెల్పుచు మనుష్యాదినానాజంగమప్రాణులు వెల్లిడించు
కంతధ్వనులు తక్కినయవయవముల పరస్పరసంయోగముచేతఁగలుగు
ధ్వనివిశేషములుమఱియును నేత్రఘ్రాణరసనాత్వ గింద్రియగ్రాహ్యము
లగు రూపగంధరసస్పర్శప్రకటనవిశేషములు పరిచయానుభవాతి
శయముకొలంది గుఱుతింకవచ్చును. వివేకశక్తియు త్వక్ష్ణత్వః
శ్రోత్రజిహ్వఘ్రాణేంద్రియశక్తియును సరిగానున్నకొలంది నానావిధ
జంతువులు పరస్పరబోధకావించుకొనవచ్చును. నాబుద్ధియునునాశ్రవ
ణేంద్రియము స్వస్థతగానున్నకొలంది నాచేంగటి మనుష్యాది నానా
జంగమప్రాణు లేయేయభిప్రాయముతో తెల్లెట్లు కంతాద్వవయవ
ధ్వనులు కావించుచుండిరో మఱి యందుకై నేనెట్లెట్లు తత్తదభి
ప్రాయానుసారముగా బదులాడవలయునో నాచిన్నతనమునుండియు
నాకుఁగల లోకానుభవముంబట్టి యొరులధ్వనిని గుఱుతించి యొరులకు
నాయభిప్రాయ మెఱిగించువిధమున ధ్వనిచేయఁగలను. తక్కినజంతు
వులసంగతి యటుండఁగా నాయరుగుపొరుగులవల్కుల కలవాటు
బలముచేత సభిప్రాయమును గ్రహించి బదులాడు నాభాషయు
నాయరుగుపొరుగు వారలభాషయు నొక్కటియై సమానాక్షరవిన్యాస
ముల నుండకతీతదుగా ? తత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా సకలజన
సామాన్యమైన ధ్వనిమొత్తముపై భయము కోపము సంతోష
మసహ్యము దుఃఖమును సూచించుట కైదువిధములం బంచప్రాణ
ములంబట్టి యందఱిమనుష్యులయభిప్రాయములచేత స్వరకాలస్థాన
ప్రయత్నములం భిన్నములయ్యు నొక్కపోల్కిగానుండకతీతదు.
మఱియునుస్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషములతోఁ దత్తద్దేశసామాన్య
ముగా భాషలు సంస్కృతావృథంశవిశేషములన్ వ్యవహరింపఁబడుచు

“రక్షోహగమభ్యుసంజేహః” ప్రయోజక శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో నిరుక్తసంబంధశాస్త్రపద్ధతులచే ననాదికాలమునుండియును దేవాలయములుచేరువులిండ్లు వాకిళ్లు తోటలు దొడ్లుజాతులునీతులు వావివరుసలు మొదలగుమానవమర్యాదలవలె వ్రాతములముగా గ్రంథమున సంగ్రహింపఁబడుచు సంప్రదాయసిద్ధముగా వ్యవహరింపఁబడుచుండ తదేతదేత కాలపాత్రోచితోద్దేశములు చతుర్విధభిన్నము విశేషముల మొలుచుండియు న్నాటక ప్రవాహోదకగుణమురీతిం బ్రవర్తిల్లుచుండును. కాబట్టి నామరూపాత్మకమై జగద్రూపముగా వివృతమైన నాదబ్రహ్మముయొక్క తత్త్వము “ఇదమితథమ్” అని నిర్దేశింపనలవి కాదుగాని వ్యావహారికమందలి భాషావిశేషముల కించుమించు సరియైనపద్ధతులు నియమించు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోసరుక్తశాస్త్రములెఱింగినపండితులు జనులకుఁ బరస్పరైకమత్యానురాగము లొదవించజాలుదురనియే పరమకారుణికులయిన నారదాదిమునులు లోకోపకారముగా నానావిధశబ్దార్థము లెఱిగించుటకై వివిధములగు శిక్షాది శాస్త్రము లుపదేశించిరి. తనతోడిపాటిజనులలో ననాదిసంప్రదాయానసారము ననుశ్రుతమై వ్యవహరింపఁబడుచున్న భాష దేశకాలపాత్రానుసారముగా సకలజనరంజకముగాఁ బలుకుట మిక్కిలి యవశ్యక తత్త్వము. లోక శాస్త్రవిరుద్ధముగాఁ బాడవలయును మాటాడవలయును గ్రంథములు వ్రాయవలయును. ఇహపరోధయలోకానుకూలముగా నామరూపవిశేషాభిన్నముల నొరులఁ దరింపఁజేసి నజ్ఞుఁడు చతుర్దశపరమభాగవతులవలెఁ దాదరించును.

ఉదాత్తానుదాతస్వరితాత్మక సప్తస్వరముల నాచార్యుఁడు దక్షిణశ్రవణమాస శిష్యులకుఁ బుత్రుల కుపదేశింపవలయునను శిక్షా శాస్త్రపర్యాయలోచనమాచేత నేయర్థమిచ్చుశబ్ద మెల్లుచ్చరింపనిహవరములను సాధింపవచ్చునో యామార్గమును గురూపదేశముచేతను

స్వశక్తిచేతను లోకశాస్త్రాద్యవేక్షణముచేతను దెలిసి ప్రయోగించి
సకలజనానురాగమును సంపాదించుకొనుటయే పరమపురుషార్థము.
“అనుదాతేత్ -స్వరితేత్” అని ధాతువులు నియమింపఁబడుటచే
శబ్దములం బల్కుటకై స్వరము నియమింపఁబడెను. కాబట్టి యుచ్చా
రణనియమము వైదికశబ్దములకేగాని తాకికభాష కెంతమాత్రముం
బనికిరాదు.

“యథేంద్రశత్రుః సర్వతోఽపరాధాత్” అనుటచేత యజ్ఞ
దీక్షితుఁడగు యజమానఁడు మఱి యధ్వర్యులనుమాత్రము వేద
మంత్రముల నుచ్చరించునపుడు ఉదాత్తాదిస్వరనియమము తప్పరాదు.
తాకిక భాష యథేష్టస్వరముతోఁ దనయభిప్రాయముం బరులకుఁదెల్పు
టయే ప్రయోజనముగా నుచ్చరింపవచ్చును. లోకరంజనముగా
భాషం బల్కినఁ జాలును. స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషము లెట్లుం
డనీ మఱి యుచ్చులుగాని హల్లులుగాని యెట్లుండనీ మఱి యేయచ్చులు
యొక్కగాని యేహల్లులయొక్కగాని యేర్పాటుండినను లేకుండినను
గేవల ధ్వన్యాత్మకమైనను లేక వర్ణాత్మకమైనను మతేవిధముగా
నుచ్చరింపఁబడినను దనయభిప్రాయము పరులకు వెల్లడియగుటమా
త్రమే ప్రయోజనము. మఱియు నెట్టినియమమునకుగాని యెట్టికట్టు
పాటు నిదధతులకుఁగాని లోబడక లోకరంజనమగురీతిని యథేష్టముగా
తాకిక భాషను బల్కవచ్చును. కేవలపరమార్థసంపాదనప్రయోజనము
లగు వేదమంత్రము లుచ్చరించునపుడుమాత్రమే శిక్షాదిశాస్త్రపద్ధతు
లవలంబించకున్నఁ బ్రత్యేవాయముకలుగునని “నష్టేచ్ఛితవై నాపభాషి
తవై” అను శాస్త్రనియమము కలిగెను. కాబట్టి పరమార్థసంపాద
నమునకై ఋగ్యజుస్సామవేదమంత్రోచ్చారణముచేత సద్వర్యదీక్షితు
లయిన పత్నీయజమానులకును మఱియధ్వర్యునై ప్రకమునకుమాత్రమే
యేకట్టుపాట్లుగాని వేదశాస్త్రనియతపద్ధతు లెవ్వియైనగాని యాచ

రింపకతీరదు. పారమార్థికబోధములగు వేదమంత్రముల క్రవృత్తిగల
 యజ్ఞవాటకమునగాని కేవలలోకవ్యవహారమున నడచుచున్న సంసారు
 లకు నిద్రాహారవిహారములందు లోకరంజకముగాఁ బ్రవర్తిల్లుటకన్న
 వేతే వేదశాస్త్రపద్ధతుల నవలంబించఁగూడదు కూడదు. యతినియ
 మము గృహస్థున కెట్లు తగదో కేవల యధ్వర్యుశ్చార్వాములగు వేద
 శాస్త్రపద్ధతులు- నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యతత్పరులగు లౌకికమనుష్యు
 లకుఁ దమతోడిపాటివారి ప్రేమానురాగములను సంపాదించుకొను
 తెన్నున దుచుకొనుటకన్న వేదశాస్త్రోపదిష్టపద్ధతులతో నొక్కొంత
 యైన నవసరములేదు లేదు. యజ్ఞదీక్షితులకు శాస్త్రనియమమును
 లౌకికులకుఁ గామచారానుజ్ఞయును సకలమునిసమ్మతములని సిద్ధాం
 తము సిద్ధాంతము. జనులకు దేశకాలపాత్రానుసారముగాక మిక్కిలి
 ద్వేషమునుగావించు నాచారము వేదచోదితధర్మమయినప్పటికి నవ
 లంబించఁగూడదు కూడదను మనుస్మృతి మిక్కిలి కొనియాడఁదగినది.
 “కతా పారాశరీస్మృతిః” అనుటచేత “దానమేవ కతాయుగే- కతా
 సంకీర్త్య కేశవమ్- కతా కేశవకీర్తనమ్” అను పారాశరొక్తిచొప్పునఁ
 గలికాలమందు ముఖ్యముగా “పరోపకారార్థ మిదంశరీరమ్” అను
 విధమునఁ దనతోడిపాటివారి ప్రేమానురాగములు సంపాదించుకొని
 వారల కుపకారముగా నడిచి యెరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడు
 తెన్నున నడచుటకన్న నితరవేదశాస్త్రప్రవిహితధర్మము లవలంబింప
 నెవ్వరికింబనికిరాదు ఖండిరాదు. ప్రస్తుతమాచరింపకతీఱనిపనిమనుష్యు
 లందఱు స్థలసిమెలసిపరస్పరప్రేమానురాగములతో నేకీధవించి నిద్రా
 హారవిహారసౌఖ్యములం దమబ్రతుకు పొడిగించుకొనుటమాత్రమే
 యని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదుతీఱదు. నిన్నటి సూర్యకిరణతత్త్వమునేఁటి
 సూర్యకిరణతత్త్వము కానేరదు. నేడు నిన్నటికన్న నన్నివిధముల
 వేతే. కాబట్టి భూతభవిష్యత్కార్యలోచనము వ్యర్థము. వర్త

మానసమయోచితము నొరులయెడఁ దా నెట్లు ప్రవర్తించినచోఁడన
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకు భంగముకలుగక హాయిగాఁ దన
బ్రతుకు కొనసాగునో యావిధముగాఁ దనతోడిపాటివారితో నేకీధ
వించి తనకు న్దనయెడననురాగముగల జనులకు స్సంతతము జ్ఞేమము
నల్లిగించుటకై భగవంతుని బ్రార్థించుచు లోకోపకారముగా నడిచి
యొరులసుఖపెట్టినయెడఁ దానుఖపడవచ్చును వచ్చును. నిద్రాహార
విహారసౌఖ్యాభిలాషము జనులందఱికి స్సమానమే.

బ్రాహ్మణప్రాణము- బ్రాహ్మణనిద్ర- బ్రాహ్మణనియాఁకలి
డప్పిక లని నిద్రాహారసౌఖ్యమునకు వర్ణాశ్రమధర్మవ్యవస్థ లేదుగా?
వాస్తవముగా లోకముతో నొక్కంతయును సంబంధములేక కేవల
పరమార్థబోధకములగు ఋగాదివేదమంత్రములందు ద్యోతితములగు
బ్రాహ్మణాదివర్ణములు తత్త్వర్ణవ్యవస్థలు నుపాసనాసౌలభ్యము
నకై దేవతలం దెల్పుటకై దేవాలయములు శిలావిగ్రహములు
నాలగ్రామములు మొదలగుమూర్తులు కల్పింపఁబడురీతిన వివిధయజ్ఞ
విధానములు బ్రాహ్మణాదివర్ణవ్యవస్థలు వర్ణాశ్రమధర్మములు మంత్ర
పాఠములు జాతినీతులుశ్రుతిస్మృతి మతాచారములు తత్తద్యుగాను
సారముగా లోకరక్షకై పరమకారుణికులు సర్వజ్ఞులగు మునులు
చతుర్విధాభినయముల నుపదేశింపుచుండిరి. ఋతువులు వివిధగతుల
సహజముగా మాటుచున్నవి ప్రస్తుతోపయోగముగాఁద తృప్తువు
లకుఁ దగునట్లు నిద్రాహారవిహారసామగ్రి స్సమకూర్చుకొనక
తీరదుగా? వర్తమానదేశకాలపాత్రానుసారముగా నొరులసుఖపెట్టి
తానుసుఖపడుతెన్ను వెదకుకొనుటకన్న మన య్యుడవలంబించవలసిన
వేదశాస్త్రవిహితధర్మ మింకెద్దియు న్నాదు కాదు.

మంచిచెడ్డలు

“ధియోయోనః క్రవోదయాత్” అనఁగా భగవంతుఁడు బుద్ధిని మాకొసఁగఁగాక - బుద్ధి యనఁగా సకలజనానురాగము సంపాదించుకొనఁదగిన నడువడియనిగాని “వాసుదేవః సర్వమితి” - జగమంతయును దేవుఁడేయని నిశ్చయముతో రాగద్వేషముల నందని చిత్తశాంతియనిగాని యర్థము. మొదటియర్థమే ప్రాకృతమానవుల కుపయోగము. రెండవయర్థము మునులకుమాత్రమే వేద్యము. మనుష్యులకు మిక్కిలి దురవగాహము మఱియందరానిపండువంటిది. పూర్వులు సంపాదించినయాస్తియునుబూర్వులొసర్చినగ్రంథములును బ్రస్తుతము మనబ్రతుకుసౌఖ్యమునకై యుపయోగించుకొనుచున్నాముగా? అప్తవాక్యయావములగు వేదశాస్త్రములును పెద్దల యుపదేశములును లేక మన కాదేయ హేయవస్తుజ్ఞానమే పొడచుకుంట ప్రతిజనప్రత్యక్షానుభవమేకదా? భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలోపయోగముగా దేశకాలపాత్రోచితముగా సర్వజ్ఞులును బరమకారుణికులుం గేవల లోలోపకారపరాయణులగు మును లుపదేశించిన శ్రుతిస్మృతులను ప్రకృతోపయోగముగా ననుసరించవలయును వలయును. కాబట్టి పరాశరమునిమతానుసారము నివృటిజనులు నడచియే తీరవలెను. పరాశరస్మృతిలోని ముఖ్యసారాంశము “దానమేవ కలియుగే - కలౌ గేశవకీర్తనమ్” అనికదా, దానమన్నను గేశవకీర్తన మన్నను “పరోపకారార్థ మిదం శరీరమ్” అను భావము స్పష్టకడుచున్నది. “సతాం కేనాపి కార్యేణ లోకస్యారాధనం వ్రతమ్” అనిభవభూతిమహాకవి పరాశరస్మృతిసారమును విశదీకరించెను. భూ - వధ - కృత్ ఈమూఁడుధాతువులు క్రమముగానుదాత్తానుదాత్తస్వరితేజులుకలవయివరస్మైవద్యాత్మనేపద్యు

భయపగులనుబట్టి... భవతి-ఏధతే- కరోతి-కురుతేఅను క్రియారూపములు పొందుచుభూసత్రాయాంఏధ-వృద్ధా...కృజ్ కరణే...అనిపాణిమునిచే ధాతుపాఠమునఁజెప్పఁబడినవి. ఇచ్చఁటజెప్పఁబడినయుదాత్రానుదాత్రస్వరితస్వరములు కేవల వ్యాకరణశాస్త్ర ప్రవృత్తికైయేర్పడిన సంజ్ఞలుగాని భవతి- ఏధతే- కరోతి- కురుతే యనునపుడు నిషాదగాంధారస్వరములచేతను ఋషభధైవతస్వరములచేతను షడ్జమధ్యమవంచమస్వరములచేతను పాణిని శిక్షాశాస్త్రపద్ధతిగానీయుదాత్రానుదాత్రస్వరితేతుల నిర్విధింపఁబడి భూ ఏధ- కృజ్ అను ధాతువులుగాని తజ్జన్యములయిన భవతి- ఏధతే- కరోతి- కురుతే యను క్రియారూపశబ్దములుగాని యుచ్చరింపవలయునని నియమములేదు. ఉదాత్రాదిస్వరనియమము- మాత్రాదికాలనియమము-తాల్యాదిస్థాపనియమము- వివృతాదిక్షయత్ననియమము మొత్తముపై నుచ్చరణవిధి వైదికశబ్దములకుఁగాని లౌకికభాషాశబ్దములకుఁ గామచారానుజ్ఞగా నెవరియిష్టముచొప్పున వారు తమతమభావలం బరులకుఁ దమయుద్దేశ్యము వెల్లడియగుతీరున నుచ్చరింపవచ్చును. మఱియును యజ్ఞదీక్షవహించిన స్త్రీపురుషమిధునముతప్పఁదక్కినస్త్రీపురుషులు తమతోడిపాటివారలకుఁ జిత్తరంజనమెట్లుగునో యావిధమునఁ దమ తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సంపాదించుకొనఁదగిననడువడి నవలంబించవలయును. జనులందఱికిం బరస్పరప్రేమానురాగములు పుట్టింపఁగలిగెనేని యేజాతియైనను సరియే- యేమతమైనను సరియే-జనులకుఁ బరస్పరానురాగహేతువగు జాతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని యవశ్యవలంబ్యము.

మనుష్యులలో మంచిచెడ్డ లను రెండువిధములయిన జాతులు నీతు లాచారములు మతములు విద్యలుం గలవు. జనులకుఁ బరస్పర

ప్రేమానురాగములంబుట్టించు జాతిగాని నీతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని యాదేయమున్ మంచిదనిపించుకొనును. జనులకుఁ బరస్పరవిద్వేషకారణమయిన జాతిగాని నీతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని హేయము నెడదనిపించుకొనును. కరోపకారకముగు బ్రతుకు మంచిది. లోకద్రోహకరముగు బ్రతుకు చెడ్డది. మంచిధనము- చెడ్డఋణము- లోకోపకారపరాయణులు ధనస్వరూపముగు మంచిని దమవెనుకవారి కప్పగించెదరు. స్వార్థపరులు ఋణమువంటి చెడ్డను గలిగించి పోయెదరు. జనుల మంచిచెడ్డలు రెండే. వారిబ్రతుకు పిమ్మట నీలోకములో లోకోపకారకముగాను మఱి లోకోపకారకముగాను నిల్చియుండును. కాబట్టి సజ్జనులు మంచిపేరును మఱియు దుర్జనులు చెడ్డపేరును లోకమునఁ దమ వెనుకనుంచి పోయెదరు సత్కిర్తివంతులకు స్వర్గమును దుష్కిర్తివంతులకు నరకమును మరణానంతరమునఁ దప్పక లభించును. సర్వజనములు సర్వభూతదయాపరులు సర్వజ్ఞులగు గౌతమవ్యాసాది మునులు సర్వలోకు లన్యోన్యప్రేమానురాగములతో హాయిగాఁ గలసిమెలసి యిహపరసౌఖ్యమును సంపాదించుకొను మాభ్యోద్దేశముతోనే దేశకాలపాత్రోచితముగా వేదశాస్త్రసమ్మతములగు ధర్మములుపదేశించిరి. స్వార్థైకపరులగు దుర్జనుల వంచకులై జనులకుం బరస్పర ద్వేషము కల్గుతీరున మునిప్రణీతధర్మములకు విపరీతార్థములు చెప్పి పామరజనుల న్నమ్మించి లేనిపోని జాతికులమతాచారాభిమానముల జనులు పరస్పరద్వేషమునఁ దన్నుకొని కాట్లాడుకొను చుండఁగాఁ తాము విష్టవీగుచు నొరులఁ జెఱచి తాము చెడుచుండు రట్టిదుర్జనులబోధలు దుర్వ్యసనములవలెఁ గడురుచ్యములును సులభబోధకములగుటచే మనుష్యులలో న్నూటికిఁ దొంబదితొమ్మిండు

దుర్వ్యసనపరులయినవిధమున వంచకబోధలకు లోనగుచుందురు. జనులలోఁ బరస్పరవిద్వేషకారణములగు జాతికులమతాచారము లన్నియును ధూర్తపండితకల్పితములేగాని నిక్కముగా మున్యుపదిష్టము లెంతమాత్రము న్నావు కావు. బ్రహ్మచర్య గ్హారస్థి వాసప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమములు మున్యుపదిష్ట వర్ణాశ్రమధర్మము లన్నియును లోకోపకారపరాయణులు సర్వజనసమ్మతముగావిధ్యుక్తముగా నవలంబించి యొరులఁ దరింపించి తాము తరించు సజ్జనులు పరమభాగవతోత్తములనఁ బరఁగెదరు.

శ్రుతితత్త్వ నిరూపణము

ధాతువులకు వైయాకరణ తేర్పర్చినయుదాత్తానుదాతస్వరితములు కేవలమును శాస్త్రప్రవృత్తిమాత్రఫలకసంజ్ఞలుగాని సప్తస్వరాత్మకస్వరపరము లెంతమాత్రము న్నావు. నోటిలోని యంగుడు మొదలగు పైనున్న స్థానములంటిన ధ్వని “ఉచ్చైరుదాత్తః” అని యను నాలుకక్రిందిదంతముల నొరయుధ్వని “నీచైరనుదాత్తః” అనియును గ్రిందుమీఁదుల రెండింటి నొరసిపల్కెడుధ్వని “సమాహారఃస్వరితః” అని సంజ్ఞలం బరఁగునుగాని వ్యాకరణశాస్త్రమున జెప్పఁబడిన యుదాత్తానుదాతస్వరితములు శిక్షాశాస్త్రానుసారముగా సప్తస్వరాత్మకముగా వివరింపఁబడిన “ఉదాత్తేఋషభగాంధారా” అని శ్రుతిజాతిస్వర గ్రామతాసమూర్చనాత్మకముగా గాంధర్వవేదమున వివరింపఁబడినట్లుచెప్పఁబడ లేదు. ధ్వనియధిక వాయువులతో వెలువడినకొలందిస్థూలమైమారశ్రావ్యమగును ఫిరంగిమ్రోతమేఘగర్జితము సింహగర్జనము కరిబ్బంహితము మొదలగుధ్వని పెద్దనాద మనఁబడును. కొంచెముగాలితో వెలువడి మిక్కిలి మెల్లిగా వినఁబడు

మూఁత, గుసగుసలాడుట, యేకాంతమాడుట, మెల్లగామాట్లాడుట, చిన్న సెలయేటితరంగములచప్పుడు, చల్లగాలికిఁగదలెడిచెట్లకొమ్మల యాకులధ్వని, తింత్రీనాదము, కతివ్రతాస్త్రీయొక్క మృదుమధురమగు సన్నరవళి, కంతనాదము, మందమలయానిలధ్వనియును సూక్ష్మనాద మనఁబడును. సమాసమగుగాలి యూపిరిపోతచే నెడతెగక దీర్ఘకాల మొక్కరకముగావినఁబడుధ్వని శ్రుతి యనఁబడును. మఱి యాగాలి యధికమైనకొలంది హెచ్చుస్థాయిధ్వని యగును. ఆగాలి సన్నగిల్లిన కొలంది క్రింద తగ్గుస్థాయిధ్వని యగుచుండును. ఒక్కకొలతగలగాలి వలన నొక్కవిధముగా వినఁబడుశ్రుతి యాగాలి యధికమగుచున్న కొలంది ససంతవిధములగు నుదాత్తశ్రుతులు సధికమయి వినఁబడు చుండును. మఱి యాగాలి సన్నగిల్లినకొలంది సనేకవిధములగు ననుదాత్తశ్రుతుల న్నగుచు మెల్ల మెల్లగా వినఁబడుచుండును. హృద యమునుండి కంతమునకు గాలి నూపిరి నెగుచునాళము లిరువదిరెం డను మతమునుబట్టి శ్రుతు లిరువదిరెం డని యొక్కరును జగము నందలి నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వనులంబట్టి శ్రుతులసంత సంఖ్యాకములని మరొక్కరును బల్కుచున్నారు. పక్షమధ్యమ వంచమములకు నాల్గేసియు నిషాదగాంధారములకు రెండేసియు ఋషభధైవతములకు మూడేసియు మొత్తముపై శ్రుతు లిరువది రెండని పలువుర మతము “శ్రుతిస్థానే స్వరాన్వక్తుం నాం బ్రహ్మపి తత్త్వతః” అని నారదర్షి చెప్పినప్రకారము శ్రుతితత్త్వ మెఱుంగ శక్యముకాదు. ఒక్కవిధముగా నాదము వినఁబడుచున్నపు డాశ్రుతి ప్రకృతిధ్వని- యాశ్రుతి యదివఱకు వినఁబడినట్లుండక మాఱుచు హెచ్చుతగ్గులుగా వినఁబడుచున్నకొలంది స్వరమునంబడును. సంతత మొక్కరీతిగాఁగిండుగా గనఁబడు సూర్యబింబమువంటిది ప్రకృతిశ్రుతి

నాదము, గ్రహణకాలమున నాసూర్యబింబము కొఱతవడుచు నదృశ్యమై క్రమక్రమముగాఁ దలచూపి యెప్పటివలె నిండుబింబమై తోచునపు డాబింబము క్రమక్రమముగా నదృశ్యతనందువఱకు న్దగ్గి తగ్గి మఱి నిండుబింబమగువరకు హెచ్చుచున్నదశవంటిది కృతక శ్రుతినాదము. ప్రకృతిశ్రుతి “ఏకమేవా ద్వితీయమ్ బ్రహ్మ” అను విధముగా నొక్కటియే. వికృతశ్రుతి జగమువలె నానావికార ములు కలది. కాఁబట్టి శ్రుతిప్రకృతిభేదములతో సర్వరజస్తమోగుణ సామ్యమగు ప్రకృతివలె మంద్రమధ్యతారస్థాయీసామ్యమై ప్రకృతినాఁ బడును. ప్రకృతి త్రిగుణసమ్మేళనమువలన నానావిధ జగద్రూపమునఁ బరిణమించునట్లు త్రిస్థాయీసమ్మేళనముచేత శ్రుతి నానావిధస్వరక్రపంచముగాఁ బరిణమించుచున్నది. షడ్జమధ్యమగాంధారగ్రామములు స్వర్గమర్త్యపాతాళమల న్మంద్రమధ్యతారస్థాయీవిశేషముచేత నుదాత్తానుదాతస్వరితశ్రుతులు పరఁగుచున్నవను మునిమతము మిక్కిలి సమంజసమును మఱియు స్పహేతుకముగాఁ దోచుచున్నది. ఏదె ట్లున్నను ఈసృష్టికిఁ బైఁగానున్న జగత్కారణము నీసృష్టిలోనున్న వారూహింపఁదరముకానట్లు సకలధ్వనులకు మూలమగునాదబ్రహ్మత్మక శ్రుతితత్త్వము నెఱుఁగఁ బ్రాకృతమానవుల కలవికాదుకాదు.

జగమున నెందఱుమనుష్యులో యన్నిరకముల కంతస్వరములు మఱియుం బ్రతిమనుష్యకంతస్వరము కాలవశమునఁ బ్రతిక్షణము ధ్వనిచే మాఱుచుండునుగనుక నొక్కమనుష్యుడే వానిజీవితకాల ములోఁ బ్రతిక్షణము మాఱుచున్న కంతనాళవశమున ననంతవిధ శ్రుతుల ననుసరించిన నానావిధస్వరములతోఁ బల్కుచుండును. కాఁబట్టి సర్వజనసాధారణమైన శ్రుతిగాని స్వరముగాని స్థాయిగాని యుదాత్తానుదాతస్వరితవిశేషముగాని “ఇదమిత్యమ్” అని దేహధారుల

కంతధ్వనికొక శాస్త్రముగాని వ్యవస్థగాని శ్రుతిలయలకద్ధతిగానివాగర్థములయనుశాసనముగాని తెలిసికొనుటకు స్మృతి తెలిసినది యెరులకు బోధించుటకు నెవ్వరికిం దరముకాదు కాదు. స్థూలముగా లోకోపకారపరాయణులై మునులు శాఖాచంద్రన్యాయముగా వస్తుతత్వమును శాస్త్రములద్వారా యుపదేశించిరి. కాని యామునులే బ్రత్యక్షముగా నుపదేశించినం దప్ప వారి శాస్త్రములు వారి పరోక్షమున వ్రాతలంబట్టియుం బ్రాకృతులు సంసారాంధకారనిమగ్నులగు మానవులు ధనాశచే జేయునుపదేశములంబట్టియు సరిగాఁ దెలియఁబడకపోవుటయేగాక యీగ్రంథములు మఱి ధనాశాపరులగు గురుబోధలు వివరీతార్థములన్దలిగించి చదువుకొన్న వానికన్నఁజాకినయము'లన్నట్లు శాస్త్రముభ్యసించితిని గురుముఖమునఁ దదివికొంటి నని కూటికొఱకై దేవులాడు పండితమృన్యఁడు తాఁజెడ్డకోఁతి వనమంతయుం జెఱచునట్లు తాఁజెడుటయేగాక నితరులఁగూడఁ జెఱచుచుంట నిశ్చయము నిశ్చయము. బ్రత్యక్షముగా నగవడుచున్న సూర్యబింబముచు బట్టియేసూర్యునితత్త్వ మొక్కింతయున్దొప్పలవి కానిచోబిందెసీశ్వలోఁ బ్రతిఫలించు సూర్యబింబమానుబట్టి సూర్యతత్త్వము నిశ్చయింకఁబోవు వెడగువలెఁ బ్రత్యక్షముగా మునిచేయ బోధనే తెలిసికొనశక్యముగాక “బృహస్పతి వేయిదివ్యవర్షములు బోధించిన నింద్రునివంటి దివ్యబుద్ధి శాలి సంపూర్ణముగా శబ్దతత్త్వ మెఱుఁగకుండె”నను మహాభాష్యక్తి తార్కాణముగా “కోవక్తా తారతమ్యస్య తమేకం వేదసంవినా” అనునట్లాయాష్కలము నిర్ణయించి “ఇదమితమ్” అని నిశ్చయింకఁగల మను లీసంసారమున సంచరించరు. మఱియు మును శరీరులును ర్ములకు నిత్యపదార్థతత్త్వ మెఱుఁగశక్యముకాదు. నానావిధచేతనాచేతనసహస్రధ్వనులుకలిసి దూరముగా సంతగొల్ల యొకప్పుడు

వడిగాను మఱొకప్పుడు మెల్లిగాను వివరింపఁబడుటకు వీలులేక
 నానావిధవ్యావహారికభాష లేకీధవించి నానారసాత్మకములగు శబ్దము
 లేకీధవించి యొక్కరొదయై ప్రతిక్షణము స్థాయిమాటుచు వినఁబడు
 నట్లే యనేకహృదయనాడులనుండి పలుకు నిచ్చుచేతఁ బ్రయత్న
 పూర్వకముగాఁ బలుకదొరఁకొను దేహికంఠమునుండి నానావిధాన్యా
 వయవముల నొరసికొని యనంతసంఖ్యాకములగు జలాణువు
 లొండొంటఁ జేరికొని బిందువులై కలిసి ప్రవాహరూపమైనట్లు డెబ్బది
 రెండువేలనాళ్ళనుండియు నగణితకోమకూపముల బిగింపునుండియు
 బయలు వెడలిన యుచ్ఛ్వాసితవాయువరమాణువు లొండొంటఁ జేరికొని
 యనంతసంఖ్యాకవ్యక్తనాదములకూడిక తుదకుఁ గంఠవివరమునుండి
 వైఖరీరూపమై వినఁబడుచున్నది. ప్రతిక్షణ పృథ్విక్షయస్వభావముచేత
 నొక్కశ్రుతి మఱియొక్కస్థాయి కలిగినట్లు ప్రయత్నపూర్వకముగాఁ
 జేయఁబడుచున్న శబ్దము వినంబడియును నిక్కముగా స్వాధీనేంద్రి
 యులుకాని మర్త్యులు తమశరీరావయవములనుగాని మనస్సునుగాని
 యధేష్టముగా నిశ్చలముగావింప శక్తులుకారుగనుక వారిది కేవల
 వడ్డాదిస్వరస్థాయులనిలిపి ప్రయోగించుధ్వనులు చపలచిత్తులు చప
 లేంద్రియములును మర్త్యులగుటచేత “స్విస్వరము శుద్ధము చలనములేక
 యొక్కరీతినే యున్న” దనుకొనుచున్నారుగాని “యద్వైశ్యం తన్న
 శ్యమ్” అనుతీరున తొకికవదార్థములన్నియును క్షణికవ్యవహృతము
 లగుట యిది యీశ్రుతియనిగాని యిదీస్వరమనిగాని యిది మాఱ
 కొకస్థితో నున్న శబ్దమనిగాని నిశ్చయించ శక్తు లేతమాత్రము
 న్నారు కారు. నిర్గుణమైన దాత్మ “తస్మా దాత్మన ఆకాశః సంభూతః
 శబ్దగుణక మాకాశమ్” అనుటచేత కేవల శబ్దగుణమునుబట్టియే
 తనయున్ది తెల్పఁబడునాకాశమందుపృథివ్యప్రేజో వాయువరమాణువు
 లొండొంటఁగూడి నానావిధమూర్తులై స్థూలదశ వ్యక్తీకరించి

యుద్భవస్థితినాశములందుటకై సంయోగవియోగవిశేషములం బరిణమించుచు మాటుచున్నవి.

చ రణ సే వ

వన్నెందుగంటలకాలములో జగమునందు సకలవ్యక్తుల యుష్ణతత్త్వ మాకాశమున సూర్యబింబస్వరూపమై పొడగట్టి క్రమ క్రమముగా నుష్ణతత్త్వము చల్లారినకొలది నుద్భవస్థితినాశముల నుదయాస్తమయము లందుచున్నదిగాని జగముకంటె వేఱుగా నొక సూర్యబింబమని వాస్తవముగా నొక్కపదార్థము లేనేలేదు. ఈ లోకమునకును సూర్యునకును భేదమెద్దియును లేదు. మఱియు నగ్ని స్వరూపుడైన సూర్యుడుకాని పదార్థమే లేదు. “ఆత్మైవేదగ్ం సర్వమ్” అనుటచేతఁ దనస్వరూపుడైన ద్వాదశశాత్మయగు సూర్యుడు సర్వజగద్రూపియై సర్వజగత్సృష్టిస్థితిలయకారణమై సర్వ జగత్సాక్షియై భువనచక్షువై తనకుఁదావేతై సహజలీలచేత నాటాడు కొనుచున్నాఁడను మునిమతము మిక్కిలి సమంజసము. ఒకంకెవేసి వేయిసున్నలు చుట్టగాఁ దేలినసంఖ్య యెంతో యన్నిమూర్తులు లెక్కలోనే యున్నదిగాని ప్రత్యక్షానుభవములోఁ జూప శక్యమగునా? కాఁబట్టి నాదబ్రహ్మమును వివరించు శ్రుతిజాతిస్వరగ్రామ మూర్చనావిశేషములు కేవల శాస్త్రవిషయములుగాని ప్రత్యక్షవిషయము లెంతమాత్రము న్నావు కావు. శాస్త్రమునకును లోకవ్యవహారమునకును గలసంబంధ మాకాశమునకును దక్కిభూతములకును గలసంబంధము వంటిది. అన్నిభూతమా లాకసమందే వృద్ధిక్షయము లందుచుండియు నన్నిటి కాధార మాకాశమేయయ్యును కేవలాకాశమును దక్కినభూతములనుండి వేఱుపర్చవీలులేనట్లు వేదశాస్త్రవద్ధ

తిని స్మరించి తదనుసారముగా బ్రహ్మ యీజగమును సృజించినపు టికి జగమునుండి వేదశాస్త్రముల నేలుకావించి నిర్దేశించ నలవి కాదు. మనకు సంతతము ప్రత్యక్షముగానున్న మనశరీరమందలియొక లోమముకృథివ్యప్తేజోవాయువరమాణువులెన్నియొట్లుకూడుటచేనృప్తి స్థితినాశము లెవ్విధిం బొందుచున్నదోకనిపెట్టజాలని మనమింద్రియా తీతములు వేదశాస్త్రకథలు లివ్వియని నిర్దేశించుట బొత్తిగాబిచ్చి కళ. తెలిసెనని సంతోషమునఁ దృప్తిపహించలేము తెలియదనివ్రయ త్నము మానుకొనలేము. తెలిసీ తెలియనివారమై సుఖదుఃఖాన్దోళన మను బొందుచుఁ గ్రుంగుచుఁ గడలేనిసంసారమును పెద్దనుడింబడి గింజకొనకతీరిని యీమర్తజీవితభ్రమమునుండి తప్పించుకొని భగ వంతుని గూర్చి మొట్టపెట్టుటకన్న మర్త్యులు చేయఁగలవని యింకెద్ది యునులేదులేదు. “ఆర్తతాణవరాయణస్సభగవా న్నారాయణోమే గతిః” అనునట్టి భవరోగగ్రస్తులగు జీవులకు న్నారాయణునికన్న శరణ మెద్దియు న్లేదు లేదు. తత్తద్దేశకాలసాత్తోచితములయి దైవ పౌరుషోభయవ్రతములమున జరుగవలసిన పనులన్నియును జరు గకతీరిదు. “యద్భావ్యంతద్భవిష్యతి” యనునట్లతీంద్రియవిధివశమున నేవను లెట్లు జరుగవలయునో యాగతికే పురుషవ్రతముంగూడ న్నాదైవమే ప్రేరేపించును. జీవులు కాలవశమునఁ దమకులభించు కష్టసుఖములనుభవింపకతీరిదు. జీవితేచ్ఛయు సుఖాభిలాషమును బ్రతిదేహికి నై జధర్మముల. ఆపదలురానీకుంటకు సంపదలుపొందుట కొఱకే ప్రతిజనుఁడు కోరుచుంట స్వభావము. దేహధారికి సుఖముగా నుండుటకై కోరిగొనదపొందుటకై ప్రయత్నించుట స్వభావము. కాబట్టి విధి యేపను లెట్లు తనకవశమై చేయుచుండినను దా మాత్రముతనయభీష్టము నెఱవేర్చుకొనుటకై మనుష్యుఁడు పురుష వ్రతము విధిగాఁ జేయకతీరదుగదా ? ఇంద్రియాతీతమగు దైవ

సంకల్పమును వేదశాస్త్రతత్వమును దెలిసి ప్రవర్తింకఁజూకృతమాన
పుల కేంతమాత్రముం దరముకాదు. తెలియక తెలిసిన ట్లాయభివృ
సంపదనొందుటకై పురుషప్రయత్నము విధిగాఁ బ్రతిమనుజుఁడు
చేయుచున్నాఁడుకదా? “యత్నే కృతే యది న సిద్ధ్యతి కోఽత్ర
దోషః” అనునట్లు వేదశాస్త్రములు గురుముఖమున నేర్చుకొని శిష్టా
చారమవలంబించి దేశకాలపాతానుసారముగాఁ దమతమపూర్వులు
మునులు నేర్పర్చినపద్ధతుల ననుసరించి సకలభూతదయయును సత్యము
నెట్టినపముచేతనైన విడనాడక సకలలోకులును దన్నుఁ గనికరించు
నట్లు ప్రవర్తించుటకై ప్రతిజనుఁడు పురుషప్రయత్నము చేయుచుండ
వలయుననియే యమూర్తమవ్యక్తము నిత్యము నిర్గుణముం గారణ
రూపమగు నాదబ్రహ్మము సగుణమై వ్యక్తమై యనిత్యకార్యరూపమై
యీజగముగా సహజాచింత్యలీలచేత వివృతమైనయది

పురుషప్రయత్నమే యుక్కరలేని యెడల వేదశాస్త్ర
ప్రవృత్తియే జగమున నిష్ప్రయోజనముగానుండునా? అహమన్న
మహమన్న మహమన్నమ్ అహమన్నాదోఽన్నాదోఽన్నాదః” అను
నట్లు వాస్తవముగాభోజ్యముభోక్తయునొక్కపస్తువే-లోకమేవేదము
వేదమేలోకము “హరిరేవ జగజ్జగదేవహరిః” దేవుఁడే యీలోక
మీలోకమే దేవుఁడు ఇట్లు పరమార్థమెఱుంగుటకొఱకుమాత్రమే
పురుషప్రయత్నమావశ్యక మని శ్రీ శంకరాచార్యోపదేశము ననుస
రించి సర్వలోకోపకారముగా నుద్యమించకతీరదు. కాబట్టి ధర్మార్థ
కామమోక్షములను పురుషార్థములను ప్రతిమనుష్యుఁడు సాధింప
వలయుననియే యట్టి చతుర్వర్గసాధనోపాయము బోధించుటకై సకల
వేదశాస్త్రప్రవృత్తి సహజముగా బ్రతుకును గొనసాగించుటకై
నిర్దాహారవిహార సౌఖ్యదాయకములగు నన్నపానాది ద్రవ్యములు

సహజసిద్ధములై యున్నట్లు బంచభూతమయములగు దేహములం
బోషించుచు బాహ్యంతరములం బంచభూతప్రవృత్తి వెలయున
ట్టిలోకమున వేదశాస్త్రములు ప్రవర్తిల్లుచున్నవి. సర్వవేదశాస్త్ర
ములయొక్క సారము తెలిసికొన్నఫలము సర్వలోకోపకారముగాఁ
బ్రవర్తిల్లుచు సుభయలోకములం దరింపఁజేయుమని నిరంతరమును
శ్రీహరిని వేడుకొనుచుంట ప్రతిమనుజునకు జన్మమెత్తిన సార్థక్యము.
దేశకాలపాత్రోచితముగా నేజనుని పల్కులు-చేష్టలు-ప్రవర్తనము
లోకోపకారకమై సకలజనరంజకమై యుండునో అట్టి పల్కులు నట్టి
చేష్టలు మఱి యట్టి ప్రవర్తనమును నేర్చుకొని ప్రతిజనుఁడు లోకోప
కారకముగా జనరంజకముగాబ్రతుకవలయును. లోకోపకారప్రవర్తనఁ
గల సర్వజనరంజకుడగు జనుఁడు మూర్తిభవించినదేవుఁడే మఱి
యాకృతింగొన్న వేదశాస్త్రములేయని సిద్ధాంతికరింకకతీయదు.
“స్థితస్య గతి శ్చింతనీయా” అన్నట్లు ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మక వైఖరీ
శబ్దమూలకనాదబ్రహ్మతత్త్వమతీంద్రియమగ్రాహ్యమవేద్యమబోధ్య
మైనప్పటికిని తత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా వర్తమానకాలమున
వ్యవహరింపఁబడుచున్న స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషజన్యములగు
ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దపద్ధతు లెట్లున్నచో లోకోపకారములగునో
యాసంగతి నీగ్రంథమూలముగా విధిప్రేరితుఁడనై తెల్పకతీయదుగా?
తత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా దైవపౌరుషప్రయత్నములంబట్టి
కాఁదగినసకలకృత్యములు జరుగుచునేయున్నవి. యేమని యెట్లు
జరుగుటకు విధిచే నియమింపఁబడెనో యట్లే లోకములో జరుగు
చున్నది జరుగవలసినపని జరుగనీ కెవ్వరైన నడ్డఁ దరముకాదు.
సూర్యోదయాస్తమయములు ఋతువులు మొదలగుకాలకద్ధతులు
కేవల దైవవశమున జరుగుచున్నట్లు మానుషకృత్యములన్నియును
దైవప్రేరితములయ్యోకష్టసుఖములకుఁగారణములయి ముగియుచున్నవి.

ప్రయత్నముచేతఁ గొన్నియు సప్రయత్నపూర్వకముగాఁ గొన్నియు నాకస్మికముగాఁగొన్నియుం గేవల పురుషప్రయత్నముచేఁగొన్నియుం గేవల దైవసంకల్పముచేఁగొన్నియు మొత్తముపై మనుష్యులు తమ తమజీవితములందుఁ గట్టసుఖము లనుభవించకతీరదు. “మహాజనో యేనగతః సపంథాః” అనునట్లు లోకోపకారులు జనరంజకులయిన పెద్దలనడువడి ననుసరించి బ్రతుకుట మానవ ధర్మము. లోకోపకారులైన పెద్దలెట్లువాచికాంగికాహార్యసాత్త్వికాభినయవివేచములం బ్రవర్తిల్లుచుసకలజనసమ్మతులని యుత్తమమనుష్యులనియం బేరెక్కు చున్నారో వారాడెదుపల్కులువారువ్రాసిసగంధములు వారు పాడిన సంగతులు వారికరచరణాద్యవయవాభినయవివేచము వారినిద్రాహార విహారసౌఖ్యసంపాదకప్రవర్తనపద్ధతులు వారినుతాచారవిధానములను దేశకాలపాత్రోచితముగా మార్చుకొని యవలంబించి యాపెద్దల యొక్క ప్రవర్తనపద్ధతుల ననుసరించి పిన్నలుగూడ సకలజనరంజకు లయిసకలలోకోపకారపరాయణులై గణుతికెక్కవలయును వలయును.

జిహ్వాజిహ్వా దొక రుచి పుట్టెపుట్టె దొక గుణ మను సామెత నిజమైనప్పటికి నొక్కనిస్వభావముంబోలిన స్వభావము కలజను లీ యనంతజగమున ననంతసంఖ్యాకు లందురు కనుకఁ బ్రతిమానవుఁ డొనర్చు చతుర్విధాభినయవివేచములుం దత్సమానస్వభావులగు మానవుల కవలంబించఁదగిన శాస్త్రపద్ధతులు కాకమానవు.

ఇట్లేదేశజనుల కాదేశమున వాడుకలోనున్న స్వరకాలస్థానప్రయత్న వివేచజన్యములగు శబ్దము లింపుగా నుండును కాబట్టి తనతోడి పాటివా రెట్లు రంజిల్లెదరో యాతీరుగా ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దములు ప్రయోగిలచి సకలజనాదరణీయవిద్యను సంపాదించవలెను “వేద వేదాంగవేత్తాపి శిష్టాచారం నలంఘయేత్” సర్వభూతదయాకరులు అందు లోకోపకారపరాయణులు స్వార్థపరతలేనిపండితులు శిష్యులు

నగునట్టిసజ్జనులు “పృథోదరాదీని యథోపదిష్టమ్” అనునట్లాపెద్దల నడువడి ననుసరించి చతుర్విధాభినయవిశేషములచే లోకరంజనముం బిన్నులు కావించి యుభయలోకములఁ దరింపవలయును వలయును.

జ గ ద్ధి త ము

సుమ ప్రిదశయం దెద్దియుం దెలియ లేదనిమాత్ర మాజాగర స్వప్నదశలయం దనుకొనుచు జాగ్రత్స్వప్నదశలందు వివిధవికారము లగు జగత్కార్యముల న్ననచు నహంకారమనుకారములతో స్వపర భేదజ్ఞానమాతో సంస్మరించుచు సుఖదుఃఖము లీజీవుఁ దనుభవించుట నకలదనసాధారణప్రత్యక్షానుభవమేకదా? శరీరస్మృతియున్నంతవఱకు దేహి కహంకారమనుకారములును వివిధజగద్వస్తువికారదృష్టియుం దప్పవు. తనసుఖమునకై ప్రవర్తిల్లుచుఁ గష్టమునదృష్టించుకొనుటకై పాటుపడుచు లోకములో నింద్రియగోచరములగు చేతనాచేతనస్తువులం గనిపెట్టుచు హేయదేయవస్తువిచారణమాను స్వప్నజాగ్రద్దశలందుఁ బురుషప్రయత్నము తప్పక చేయుచుండును. శరీరజ్ఞప్తి యున్నంతవఱకు తనకహంకారమనుకారములు తనకు వేఱుగా నానా విధజగత్కార్యములు యథార్థములయి సుఖప్రాప్తికై మఱియును దుఃఖశాంతికై తగినపురుషప్రయత్నము చేయకతీరదు. ఆకస్మిక ముగాఁ దాఁ గారణము నిర్ణయింపశక్యముగాని స్వపరసుఖదుఃఖము లకుఁగూడ దేహస్మృతియే కారణమని ప్రత్యక్షానుభవము, గురూపదేశము శాస్త్రదృష్టమునుగలదు కలదు. స్వప్నజాగ్రత్సుమప్రిదశానుభవమునందు సుమ ప్రినెద్ది యనుభూతమో యాసంగతిలేనిది యగు స్వప్నమెద్దియును గనలేదు. మతేజగద్వికారముఁ దొఁచలేదు. కాఁబట్టి యెట్లుంటి నో యేమిచేసితి నో నాకెఱుకలేదనిమాత్రము సుమ ప్రియనుగాఢమూర్ఛనుబొందిన దశనుగూర్చి చెప్పఁగలను.

స్వప్నజాగరములం దహంకారములన్నిగినానావిధసులభబోధ్యదుద్బోధ్యాత్వంతాబోధ్యములగు సాంఖ్యతవస్తువులను జ్ఞప్తికలవాడనై నేను నాది నాకు వేతే జగ మీసంగతి నా కెఱుక యీవస్తుతత్వము నేనుగనిపెట్టలేను నా కీజంత వులు ప్రియులు నాకు శత్రువు లీ దేహులు నా కిది మంచి యిది చెడ్డ నా కిదాదేయ మిది హేయ మీవస్తువునుగూర్చి నాకింతవఱ కెఱుక మఱియీవస్తుతత్వము నేను గనిపెట్టజాలను నావురువప్రపయత్న మివుడు కొనసాగినది. నాప్రపయత్నమునకు నాశత్రువులు విఘాతముకావించి సన్బాధించుచున్నారు. నామిత్రులు నాకుఁ దోడ్పడుచున్నారు. గాలి వానయెండఋతువుల మార్పు సూర్యచంద్రనక్షత్రాదిఖగోళములు నాశరీరములోని కొన్ని వస్తుతత్వములు నాకు వేతైనజగత్తునందలి జడములు చేరినములు నాకునుకూలముగానుండుటకై కోరి వురువప్రపయత్నముకావించుచుంటి సణిమాద్యష్టైశ్వర్య సిద్ధివురువప్రపయత్నసాధ్య మేమాత్రము న్నాదని తెలిసియుం గొంతెమ్మకోరికలు కోరుచుంటిని నేను నామిత్రులు నా చుట్టముల నాప్రియవస్తువులు హాయిగానుండ మిక్కిలి వ్యయ ప్రయాసలకోర్చి శ్రమకావించుచుంటిని. నాకు దోచిన మంచి యొక్క యభివృద్ధికొఱకును జెడ్డయొక్క నాశముకొఱకు నాయాప్త వర్గము సాయముగోరి ప్రపయత్నపడుచుంటిని. అద్దమునందుఁ బ్రతి ఫలించు మానికమందుకొనుటకై దేవులాడునట్లు కేవలము శాస్త్రము లందు బోధింపఁబడి యనుభవించుశక్యముగాని తనశరీరస్మృతి దొఱఁగి నవ్వుడుగాని యనుభవించుశక్యముకాని యద్వైతవాసన కేవల దైవ కటాక్షమున నే వున్మాత్ముఁ డనుభవించునో యట్టి పరమభాగ వతుఁడు తప్ప లెక్కినవారి సుఖావాప్తికొఱకును మఱియుం గవ్యముం న్నస్పించుకొనుటకుం బ్రయత్నపడకతీయదు తీయదు. నాబాహ్యంత రేంద్రియవికారములు నా సంసారకార్యవిశేషములు నేను గనిపెట్ట

జాలినంతవఱకు నాకు వేఱుగాఁ దోచుచున్న నానావిధ జడచేతన
 వదార్థముల యుద్భవస్థితి నాశవిశేషములు దైవపౌరుషకృత్యములు
 మొదలుగా దేశకాలపాత్రానుసారముగానున్న నాశరీరజ్ఞప్తికొలం
 దిన్ గనిపెట్టుచు నాకును నాప్రియవస్తువులకును సుఖ మెట్లు చేకూ
 రునోదుఃఖ మెట్లుతొలంగునో యాయుపాయములరయుచుఁబ్రయత్ని
 కడుచుంటయే సుసారము. ఇది తప్పదు కనుక నాకును నా
 చూచుమస్త్రియలోకమునకును హితముతలంచి మునిమతానుసార
 ముగా శిష్టాచారపద్ధతి దేశకాలపాత్రానుసారముగా మార్చి జగద్ధిత
 ముకై యమూల్యసారము నైలుప నా శక్తికొలంది నీగంధము నివిధి
 ప్రేరితుఁడనై వ్రాసెనవలసివచ్చెను.

ఇది శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
 జగఙ్గోతియందు కాలగతి నిర్ణయ నిర్వచనము

జగజ్ఞోతి .

రెండవ సంపుటము

488

489

490 РЕНОВИЧ

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	RIZH302 K 439
పుస్తకం పేరు	జన జ్ఞానం
తారీఖు	25/4/2024
ముందు అట్ట	yes
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	529
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	CI, 20, IV, H89, H88
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	lakshmi
పేజీలు విడదీసినది	lakshmi
స్కాన్ చేసినది	Rohith
పరీక్ష చేసినది	yameema
పేజీలు పరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చెయ్యబడింది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good